Radu Petrescu

Matei Iliescu

Roman

Ediţia a II-a

Editura Eminescu

I

DE CÂND, ÎNTR-O NEFERICITA ÎMPREjurare, părinţii lui Matei Iliescu părăsiseră Bucureştii aşezându-se în N., obscur orăşel de provincie, Tudor nu îl mai văzuse pe vărul său de care îl legau amintiri de neuitat şi sentimente adânci. Fu deci grozav de bucuros când tatăl său avu nişte treburi în N. şi, cunoscându-i sufletul, îl invită să-l însoţească. Dar ce surpriză când, împingând poarta de lemn şi intrând pe o alee de trandafiri mărginită de tei groşi în scoarţa cărora vântul mişca uşor mătănii de praf, se află faţă în faţă cu un băiat ca de vreo paisprezece ani, slab, cu ochii întunecaţi şi răi, cu picioarele prea subţiri ieşind din pantaloni rămaşi scurţi, şi care şedea pe vine, cu capul pe jumătate ascuns în pledul cu desene pătrate de pe spate, şi lovea cu nuiaua în flori, azvârlind în sus petalele lor albe, roşii, zdrobite şi sfâşiate, în timp ce striga cu o voce subţire şi particular neplăcută Aşa! Când îi zări se făcu alb la faţă, le întoarse spatele şi porni în sus pe alee.

— Strigă-l, şopti tatăl lui Tudor, ciupindu-l violent de braţul drept pe care i-l ţinea. Acesta e Matei.

Alergă după vărul său şi îl cuprinse pe la spate în braţe, mai degrabă speriat de a nu fi recunoscut în el nici una din trăsăturile iubite, decât emoţionat de această întâlnire atât de dorită şi pregătită şi când, confuz de mina furioasă pe care o făcu Matei, îi spuse, bâlbâindu-se, cine este, surpriza lui Tudor nu mai cunoscu margini căci chipul aceluia se umflă pe moment şi un râu fierbinte de lacrimi începu să-i curgă din ochii pe piept. La tatăl lui Tudor se repezi cu braţele deschise, plângând mereu şi cu o astfel de expresie de dragoste şi recunoştinţă încât el, neputându-i găsi o justificare şi rău impresionat şi de scena la care fără voie

fuseseră martori cu o clipă înainte, îşi făcu despre nepotul său o impresie defavorabilă.

În timp ce se petreceau acestea şi unchiul lui Matei, jenat de efuziunile al căror obiect era, zâmbea fără să ştie prea bine ce trebuie să facă şi-şi suplinea ignoranţa prin câteva cuvinte mecanice a căror crudă indiferenţă Tudor o prinse pentru că el însuşi o încerca faţă de aceste lacrimi şi îmbrăţişări ale unui străin şi avu astfel un sentiment de răutăcioasă complicitate cu tatăl său, din capătul opus al aleii înaintă precipitat către ei o doamnă cu părul cărunt în care Tudor recunoscu pe mătuşa lui şi la vederea căreia Matei îşi şterse ochii cu dosul mâinii şi se strădui, fără să izbutească prea bine, să îşi alunge semnele emoţiei şi să-şi recâştige contenenţa normală.

— Băiatul e foarte sensibil, spuse tatăl lui Tudor fratelui său, arătându-i pe fereastră pe Matei care, ţinându-şi vărul cu mâna stângă pe după umeri, îl conducea prin micul său domeniu. Păşea repede şi făcea cu mâna liberă gesturi însufleţite.

Domnul Iliescu se posomorî.

— Aşa este. A suportat destul de greu schimbarea din viaţa noastră. Deşi suntem de patru ani aici, nu se poate împrieteni cu nimeni. Profesorii mi se plâng de sălbăticia lui, pretind că se bate mereu cu copiii la şcoală, că îi insultă. Probabil însă că şi aceia abuzează pentru că Matei este un băiat bun. În general nu poate suferi pe nimeni de-aici. Ei! exclamă domnul Iliescu părăsind fereastra şi trântindu-se pe canapea unde fratele lui îl urmă imediat, cu timpul o să-i treacă şi suferinţa aceasta o să-l călească. Să ştii că am trimis vorbă lui Albu să vie astă-seară şi veţi putea discuta ce te interesează. Lili, spuse el doamnei Iliescu, ce tocmai intra surâzătoare în micul salon, vezi, te rog, ca băieţii să nu stea prea mult pe malul iazului să nu răcească, fiindcă ieri a plouat şi acolo e cam umed. Desigur, se întoarse domnul Iliescu spre fratele său, Matei îl duce acum drept acolo. E într-adevăr un loc foarte frumos,

unde-şi petrece mai tot timpul.

— Da, la voi e bine, spuse tatăl lui Tudor, aveţi o curte superbă, adevărat parc, şi un aer care te întinereşte.

— Mi-e teamă totuşi că pentru mine aerul acesta nu e cel mai potrivit, şi fratele lui, care încă de la început îl găsise mult slăbit şi îmbătrânit, dădu din cap cu o îngrijorare pe care o ascunse cerându-i detalii despre oraş, povestindu-i câteva din evenimentele mai caracteristice petrecute în familia lui în ultima vreme.

Băieţii se plimbau prin curte, acum ţinându-se de braţ. Lui
Tudor îi venise greu să înţeleagă noul aspect şi fel de a fi al vărului său, dar puţin câte puţin îi recunoscu vechile trăsături, mai ales când Matei parveni să-şi stăpânească emoţia, şi răspunse cu grabă drăgăstoasă la întrebările aceluia despre oraşul părăsit. Matei îl asculta cu o atenţie avidă însă fără să-şi ridice decât rar ochii din pământ. Cu vârful pantofului, în timp ce vorbeau şi se plimbau îmbrăţişaţi, arunca pietricelele de pe jos.

— Am să fug de-acasă! strigă oprindu-se şi cufundându-şi mâinile cu pumnii strânşi în buzunarele pantalonilor prea scurţi. Era încruntat şi obrajii neobişnuit de palizi i se roşiseră violent. Am să vin la Bucureşti, la tine.

— Dar unchiul o să te lase? Ar fi minunat! făcu Tudor.

— Nu, dar eu am să fug. Îmi voi găsi acolo un serviciu şi până atunci o să locuiesc la tine, dar aşa ca să nu ştie nimeni, să ştim numai noi doi.

Tudor dădu aprobativ din cap:

— Ce copaci mari ai în curte! Te-ai urcat vreodată în ei?

— În fiecare zi, îi răspunse Matei ridicând ochii spre vârful celui lângă care tocmai se găseau. Vrei să încerci şi tu? Hai să ne suim în acesta. De-acolo de sus e o vedere foarte frumoasă.

Invitaţia o făcuse spontan, cu nesfârşită bunăvoinţa, şi Tudor fu încurcat pentru ca nu se căţărase niciodată într-un arbore atât de înalt.

— Să nu-ţi fie teamă, îl încurajă Matei.

Nu ajunseră totuşi până în vârf, însă destul de sus pentru ca noul venit să-şi poată da seama privind de-acolo că propriu-zis casa vărului său era la marginea oraşului şi că dincolo de iazul care curgea prin fundul curţii, printr-un fel de râpă ierboasă şi presărată cu tufe înflorite, începeau câmpurile, la marginea cărora, pe după o pădurice lungă, cerul se sprijinea pe dealuri verzi.

— Ce frumos e! strigă fără sa privească la Matei şi cu vocea destul de stinsă din cauza oboselii. Ai fost de multe ori pe dealurile acelea?

— Da, însă mie îmi place mai mult să citesc. Tata m-a învăţat italieneşte şi acum citesc o carte cu ilustraţii minunate, *Ierusalimul eliberat.* O ştii?

— Nu, răspunse Tudor cu regret, continuând să contemple priveliştea. Nu putea privi în spate, spre vărul său, din cauză că ameţea.

— Am să ţi-o arăt, spuse liniştit Matei. Acum să coborâm şi să vezi magazia unde mi-am aranjat o ascunzătoare pentru când vreau să fiu singur să mă gândesc.

Coborâşul fu mai greu, pentru că tălpile sandalelor lui Tudor prinseseră luciu şi alunecau, aşa că Matei trebui să-l ajute.

Ideea de a fugi, nu de lângă tatăl său pe care îl adora, ci din detestatul oraş, dintre provincialii aceia străini, gălăgioşi, veninoşi, îi venise de fapt doar în momentul când o şi comunicase lui Tudor, nu avea rădăcini în el şi nici nu o luase prea în serios, la drept vorbind, totuşi felul cum vărul lui schimbase vorba îl făcu să-şi pară pentru totdeauna abandonat în groapa cu lei în care destinul îl aruncase în urmă cu patru ani pe neaşteptate, aşa încât doamna Iliescu nu trebui să-l strige de prea multe ori pentru a se grăbi să părăsească malul iazului. Tudor nu observă nimic, locurile acestea atât de noi pentru el îi acaparaseră toată atenţia. De altfel ciudăţenia vărului său îl dispensa de a-l mai urmări şi analiza. Se mulţumea cu ce subzista din vechiul Matei şi

ignora restul, cu toată seninătatea vârstei sale.

Când fură însă în casă şi trebui să-i arate cărţile, Matei se însufleţi din nou. La cină, aşezat la masă vizavi de vărul lui, între doamna Iliescu şi avocatul Albu, îi făcea semne vesele cu mâna, apoi îi deschise din nou înainte cărţile, îl puse să le atingă, deschise un volum mare şi îi citi de acolo o pagină cu vocea lui subţire deodată emfatică şi la rându-i, ca să nu tacă, dus de entuziasmul care îl cuprinsese, Tudor începu să-i vorbească despre colegii lui, despre profesori, despre prieteni.

— Eu nu am prieteni! strigă Matei întrerupându-l şi ochii lui îşi recăpătară căutătura cea rea.

Tudor tăcu, neştiind ce să zică, din nou cu sentimentul că se află în faţa unui străin.

— Vino să spui noapte bună domnului Albu, care pleacă, spuse domnul Iliescu lui Matei apărând în uşă în hainele lui negre şi privindu-l cu o gravitate în care pătrundea oarecare nelinişte.

Matei se prefăcu să nu-l fi auzit, îşi aruncă un picior peste celălalt.

— Vino, repetă domnul Iliescu, şi făcu un pas din uşă către el.

Matei, foarte palid, se ridică şi râse atât de tare şi de fals, ca o tragediană fără talent, încât lui Tudor i se strânse inima,

— Dacă vrei tu, spuse Matei urmându-şi tatăl. Eu nu cred… şi aici vocea i se stinse într-o bolboroseală din care Tudor nu mai pricepu nimic.

În salonul care dădea cu o uşă şi două ferestre către fundul curţii, nu erau decât avocatul şi fratele domnului Iliescu. Avocatul era foarte bine dispus şi purta la reverul hainei o floare.

Întinse larg mâna lui Matei şi-i strigă de zăngăniră geamurile, ca şi când atunci l-ar fi văzut prima dată, sticlind din ochii săi mici în pleoape fumurii şi puternic ridate:

— Ce mai faci, tinere?

— Îl conduc pe domnul Albu până la poartă, îi spuse tatăl, nu vrei sa mă însoţeşti?

Înaintând prin întuneric pe aleea care se desfăcea în faţa lor până la poarta dinspre stradă, Matei se gândea că tatăl vrea să-i vorbească. Ştia că probabil îl va mustra şi se simţea jenat de scena care va urma cu siguranţă şi totodată iritat şi întristat că tatăl nu se va putea stăpâni să ocolească o scenă inutilă. Îi spuse acest lucru îndată ce avocatul păşi dincolo de poartă şi îl auzi depărtându-se pe trotuarul deşert.

Domnul Iliescu îl ascultă în tăcere, încercând să-i vadă faţa prin negura care îi despărţea.

— Te înşeli, dragul meu, îi spuse. Voiam doar să-ţi mărturisesc că nici mie domnul Jean nu mi-e simpatic. Nimeni de aici nu mi-e simpatic. Tu pari a crede însă că la Bucureşti ai cunoscut altfel de oameni.

— Da, tata, strigă Matei luând mâna domnului Iliescu. Ce deosebire!

— Oamenii sunt peste tot la fel. Atunci însă noi eram bogaţi, murmură domnul Iliescu. Înţelegi ce vreau să spun?

Matei îi strânse mâna cu tărie, în întuneric. Tatăl îşi retrase mâna dintr-a lui. Matei spuse cu glas tremurător:

— Ăştia sunt atât de urâţi! Vorbesc atât de tare, se uită aşa de veninos! Îi urăsc!

— Le dai prea multă atenţie, dragul meu, mai multă decât trebuie şi decât îţi acordă ei ţie, aşa că eşti în pierdere. De altfel poate şi tu le apari, ca ei ţie, destul de curios, ripostă domnul Iliescu încercând să glumească. Trebuie să ne menajăm forţele pentru lucruri mai serioase.

— Dar eu sunt foarte serios, tată! exclamă băiatul.

Domnul Iliescu oftă.

— Sigur că eşti. Nu eşti însă încă destul de mare. Ascultă, Matei, în viaţa nu interesează prea mult dacă oamenii cu care ai a face sunt sau nu binecrescuţi. Vreau să-ţi spun că nu aceasta este esenţial. E dealtminteri o proastă bună creştere cu care o să ai ocazia a face cunoştinţă şi care

este mai odioasă şi mult mai greu de învins decât proasta creştere pură şi simplă. Ai să vezi.

Domnul Iliescu tăcu. Mergeau spre casă, printre teii uriaşi, în întunericul la care lucrau cu micile lor fierăstraie neobosite milioane de greieri. Imitând gestul mai mult ghicit al tatălui său, Matei îşi ţinea mâinile la spate şi bărbia în piept. Reţinuse totul deşi nu înţelesese în aceeaşi măsură. Ştia foarte limpede însă că tatăl îi vorbise din suflet şi din cauza aceasta îl cuprinsese o bucurie de nestăpânit. Îşi forţa totuşi picioarele să urmeze ritmul lent al celui de alături. Îi era puţină ruşine pentru felul cum începuse conversaţia, cu acele vorbe nesăbuite şi poate că jignitoare, îşi închipuia totuşi că tatăl îl înţelesese şi îl iertase.

Domnul Iliescu era obosit şi oarecum plictisit. Socotea că n-a spus lui Matei ce trebuie şi că, ataşându-şi-l mai mult prin tonul celor spuse, nu izbutise decât să-i facă mai mult rău decât bine. Ca să nu sufere mai târziu, copiii nu trebuie să aibă, pe cât posibil, decât motive raţionale şi foarte limpezi de a ţine la părinţii lor. Înainte de a intra în casă, totuşi, se opri şi punându-i mâna pe umăr îi spuse:

— Nimeni nu poate învăţa decât din propria lui experienţă, dar e bine să ştii că singurul lucru pe care-l ai de făcut este să-ţi vezi de treburile tale în tăcere, sa primeşti ajutorul care ţi se oferă, nu importă de cine, să ajuţi, dacă poţi, pe cine te solicită şi să laşi să vorbească despre tine doar faptele tale. Restul e zădărnicie.

Matei îl găsi pe Tudor în pijama, răsfoind pe pat o carte. Era somnoros dar ţinuse să-l aştepte pe vărul lui să-l întrebe despre o mulţime de lucruri care acum, când Matei intră în cameră, îi dispăru cu totul din minte, aşa că-i spuse surâzând din pat:

— Tu nu te culci?

Matei duse un deget la buze şi apoi începu să-şi scoată repede hainele, căci auzea un pas pe coridor şi în uşă apăru doamna Iliescu. Ea îl privi scurt, foarte preocupată, şi apoi

surâse lui Tudor.

— Va să zică vă este somn, spuse nepotului. Matei se culcă totdeauna târziu, dar acum o să ia exemplu de la tine. Să vă sting lumina? Ei, noapte bună, copii.

— Nu mi-e somn deloc, spuse Matei în întuneric când rămaseră singuri. Noaptea este atât de interesantă! Ţie îţi place, noaptea?

— Da, foarte mult, spuse Tudor şovăitor.

— Ascultă, nu vrei să ne plimbam pe celălalt mal al iazului, pe câmp? Te-ai plimbat vreodată pe câmp, noaptea?

— Nu, răspunse Tudor.

— Nici în pădure?

— Nu.

— Ai observat că nu departe de aici este o pădure. În zece minute ajungem. Să vezi pomii aceia groşi şi înalţi pe întuneric! Ce zici? Ne îmbrăcăm şi ieşim încet, să nu ne audă nimeni.

Tudor tăcu câtva timp neştiind ce să răspundă. Ochii i se închideau. Îl tenta desigur propunerea, însă îi era somn şi apoi ce idee să fugi noaptea de acasă şi să umbli prin pădure!

Matei era capabil de aşa ceva. Îl şi vedea rătăcind singur şi palid, sub stelele nenumărate sticlind deasupra câmpiei pustii şi gândindu-se la lucruri deosebite. Vărul lui se schimbase totuşi neînchipuit de mult, nu mai semăna aproape deloc cu cel care fusese până acum patru ani.

— Mi-ar place să merg, spuse Tudor cu toată sinceritatea de care era capabil şi simţind că fără să ştie de ce i se umezesc ochii, dar pic de somn.

— Ştii, spuse Matei după un lung răstimp, mi-a părut foarte bine că te-am văzut.

— Şi mie, murmură Tudor care, adormind imediat, nu mai auzi sughiţurile prin care îi răspunse, după o clipă, Matei, apucat de o nebună poftă de a râde şi neştiind cum să se stăpânească pentru a nu-l jigni.

Timp de câteva luni după plecarea unchiului şi a vărului său, cunoscu liniştea pe care de când fuseseră nevoiţi să părăsească Bucureştii n-o mai avusese şi fu fericit. Amintirile primei copilării, petrecute departe de odiosul orăşel de provincie, rămăseseră o muzică abia auzită şi pe care o ştia în fine fără realitate în afara lui. Fu fericit.

Apoi domnul Iliescu se îmbolnăvi, nu mai putu sau nu mai vru să părăsească patul şi, după o agonie altminteri destul de scurtă, muri.

Prietenul familiei lor, avocatul Albu, ajută doamnei Iliescu să se descurce în formalităţile legate de greul moment şi, venind aproape zilnic în casa lor, făcu tot ce putu pentru a le abate puţin atenţia, ei şi orfanului, de la pierderea suferită. Purtarea lui o impresionă cu atât mai mult pe doamna Iliescu, cu cât Jean Albu, care urma să se însoare, amânase căsătoria pentru a nu o face să coincidă prea mult cu decesul celui al cărui prieten se considera. Matei îi suporta acum şi mai greu prezenţa în casa lor, avea impresia că avocatul uzurpă locul tatălui său şi încrederea pe care doamna Iliescu o acorda aceluia îl umilea şi îl întrista, îndepărtându-l de ea.

Sărmana femeie tremura ca nu cumva el să arate prea brutal avocatului şi altora antipatia. Matei luă obiceiul de a părăsi pe mama lui ori de câte ori ea primea vizite. Încetul cu încetul conştiinţa că a rămas singur pe lume născu în sufletul lui spaima că este sortit să ajungă a se asimila provincialilor din N., devenind până la urmă, fără să-şi dea seama, asemeni lor. De aceea se singulariză în toate felurile cu putinţă, deveni agresiv. Ţinea un jurnal în care nota vorbele, gesturile şi atitudinile ridicule pe care le observase peste zi în jurul său pentru a şti de ce sa se ferească el însuşi. Nu-şi ierta nici cea mai neînsemnată consonanţă cu felul de a fi al lor, gustă din plin bucuriile şi chinurile negre ale orgoliului. A dispreţui adânc şi definitiv pe odioşii lui concetăţeni şi a se ţine moralmente cât mai departe de ei, aceasta fu raţiunea existenţei lui. Astfel

trecură patru ani. De la mama află în acest timp că la puţină vreme după nuntă Dora Albu îl părăsise pe avocat, apoi că revenise. Şi apoi, într-o bună zi, la nu mult după terminarea liceului, doamna Iliescu îi spuse:

— Matei, să vorbim serios.

— Poftim.

Se aflau în salonaşul care dădea cu două ferestre spre fundul curţii. Printre frunzele pomilor Matei vedea linia albastră a dealurilor de departe. Doamna Iliescu se agita nervoasă pe canapea, neştiind cum sa înceapă. Apoi spuse tremurat:

— Jean Albu a ţinut foarte mult la tatăl tău.

Matei se strâmbă îngrozitor.

Doamna Iliescu tuşi pentru a-şi ascunde încurcătura şi nemulţumirea, apoi murmură:

— Îi suntem foarte îndatoraţi.

Făcu din nou o pauză şi ridică ochii să vadă pe chipul lui cum trebuie să continue. Acum îşi dădu brusc seama că Matei crescuse şi faţa lui nu mai avea aproape nimic din trăsăturile adolescenţei. Doamna Iliescu începu deodată să ţipe în vibraţii din ce în ce mai acute:

— Şi are nevoie de un fel de secretar şi i-am spus ieri că poţi să-l ajuţi tu, până pleci la facultate. Te duci la el după-amiaza, câte o oră-două, nu-i cine ştie ce treabă şi tot ai tu acum destul timp liber, de ce să nu fii amabil cu el. Eşti un băiat atât de inteligent! — şi zicând acestea izbucni în plâns şi-şi ascunse faţa în batistă, scuturându-se toată de suspine.

— Bine, mamă, bine, spuse el într-un târziu.

Jean Albu, om de talie mijlocie, se purta acasă într-o haină albastră ieşită la soare. Încăperea în care îi primi avea trei pereţi acoperiţi cu o bibliotecă de lemn negru între aripile căreia era prinsă o oglindă groasă, dreptunghiulară. O canapea de rips verde şi două fotolii completau mobilierul, iar podeaua era ascunsă aproape în întregime sub un covor palid, violet. Doamna Iliescu vorbea

cu gesturi scurte scoţându-şi ades din mânecă batista cu chenare negre cu care la un moment dat atinse trandafirii de pe birou şi o petală căzu lângă vasul în care erau aşezaţi, când aruncându-şi ochii din întâmplare pe oglindă Matei văzu în încăperea cealaltă, la care şedea cu spatele, o femeie într-o rochie vişinie, mată, cu părul negru înfoiat şi coborând astfel pe ceafă, trecând repede, uşoară. Purta în mâna o eşarfă albă care ajungea până aproape de podea, trase sertarul unei comode acoperite cu o placă de marmură cenuşie pe care se sprijinea fotografia unui bărbat în vârstă, gras şi cu obrajii acoperiţi de favorite, băgă înăuntru eşarfa, apoi luă cu un gest brusc fotografia şi dădu să plece cu ea. În acel moment privirile lor se întâlniră în oglindă.

II

CÂND IEŞIRĂ PE POARTĂ, DOAMNA Iliescu suspină puternic pentru a-i da de înţeles lui Matei că nu numai el, ci şi ea tocmai scăpase de o întrevedere neplăcută. În realitate găsise că dimpotrivă totul decursese nesperat de bine căci avocatul fusese reţinut şi succint nedând lui Matei ocazia de a se manifesta nepotrivit. Are totuşi mult tact, îşi spuse amintindu-şi că nici domnul Iliescu nu acorda în sinea lui o deosebită preţuire avocatului. Matei este încă un copil şi nu-şi poate da seama de aceasta, iar el era prea supărat şi ocupat pentru a fi atent la aşa ceva. Şi totuşi un bărbat fără fineţă sufletească şi *savoir vivre* n-ar fi primit-o înapoi pe Dora, ar fi făcut un scandal îngrozitor. Şi ce delicat a fost cu ea după aceea şi cum se poartă cu ea ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic! Era de altfel şi foarte tânără când a luat-o, acum i-au mai intrat minţile în cap.

— Uite, Matei, spuse trecând prin dreptul unei case elegante, în stil neoclasic, aşezată în fundul unui vast gazon şi apărată de stradă printr-un grilaj foarte simplu care se ridica de pe un postament de piatră, aici stau părinţii Dorei, judecătorul Teodorescu şi soţia, oameni fermecători.

— Da, e frumos, făcu el, oprindu-se şi privind.

Nespus de mirată de vocea lui liniştită şi prietenoasă şi de interesul pe care-l manifesta pentru prima dată faţă de ceva din N., întoarse brusc spre el un ochi cercetător. Pe chipul lui nu descoperi nicio ironie, nicio crispare, la fel de senin şi luminos ca largul aer care purta lent de la dreapta spre stânga, pe deasupra casei judecătorului, nori albi, scânteind de raze.

— Aici a locuit ea înainte de a se mărita? întrebă Matei pornind mai departe.

— Sigur, spuse doamna Iliescu. N-o cunoşti pe Dora?

— Nu.

— A venit de multe ori pe la noi cu bărbatu-său.

— Nu, nu o cunosc, spuse Matei, lipseam de-acasă când a venit ea, probabil, dar acum că mi-ai arătat casa cred că am zărit-o aici anii trecuţi, dacă ea era.

— Ei, murmură doamna Iliescu, făcându-i semn cu cotul, hai repede pe strada aceasta din dreapta.

— De ce?

Pe trotuar, din direcţia opusă, venea către ei un bărbat scund, foarte gras, cu o pălărie cu boruri largi, de vară, pe capul congestionat în mușchii căruia se ascundeau doi ochi albaştri ca două pietricele rotunde şi dure. Sub nasul mic o mustaţă neagră îi acoperea buza de sus şi în mâna dreaptă manevra cu precauţie un baston.

— A, domnul Antonescu, pronunţă încet Matei numele fostului său profesor de geografie, însă fără să apuce în direcţia pe care, ştiind cât îl detestă şi spre a-l scuti de o întâlnire penibilă, i-o indicase. Este un om foarte interesant.

Domnul Antonescu îşi scoase pălăria salutând pe doamna Iliescu şi se opri.

— Ce mai faci? îl întrebă moale pe Matei în timp ce-i întindea mâna cu o privire mefientă.

— Bună ziua, domnule profesor, îi răspunse îndată acelaşi apoi aşteptă liniştit să ia sfârşit scurta conversaţie dintre doamna Iliescu şi omul cel gras.

Ploua încă de cu noapte şi apa se revărsa pe sticlele ferestrei de parcă ar fi aruncat-o cineva cu găleata, fără încetare, şi de pe fereastră se scurgea pe perete, până jos, pe trotuarul de piatră care înconjura casa, cu un fâşâit lat şi flasc, modelat oarecum însă de bătăile de tobă ale ploii în acoperiş, de foşnetul precipitat şi sonor al frunzelor izbite de apă şi de plescăitul continuu şi lung al iazului din fund, pe spinarea gălbuie a căruia milioanele de picături reci cădeau cu mici plesnete şi produceau subţiri cercuri concentrice întretăiate într-o ţesătură inextricabilă.

— Ce timp! spuse domnul Iliescu. Ei, cum te simţi?

— Bine, tată, îi răspunse palid.

— Ai emoţii? îl întrebă domnul Iliescu.

— Puţin.

— Pe mine ploaia aceasta mă indispune. Ţie însă o să-ţi distragă atenţia de la lucrurile neplăcute şi o să te poţi concentra. O să te conduc până la liceu. Să nu uiţi umbrela. Vrei să rămân cu tine până începe examenul?

— Aşa mi-ar place, răspunse Matei, dar ai treabă şi nu te reţin.

În curtea liceului nu era nimeni în afara unui servitor care alerga spre nişte clădiri din fund purtând pe cap şi pe umeri un sac care să-l apere de ploaie. Copiii, cei mai mulţi cu părinţii lor, erau strânşi în holul cel mare, pardosit cu ciment colorat. Printre ei recunoscu pe mai toţi foştii săi colegi. Îi privi însă ca pe nişte străini. Câţiva dintre aceia nu vor reuşi la examenul de admitere şi astfel va scăpa pentru totdeauna de prezenţa lor.

— Preferi deci să rămâi singur? îl întrebă domnul Iliescu punându-i mâna pe umăr. Nu ţi-ai uitat peniţele?

— Nu, cred că pe la unsprezece va fi gata.

— Am să vin să te iau.

Când rămase singur deschise cartea de aritmetică. Nu mai avea ce citi în ea, dar aşa se izola mai bine. Rumoarea din jur îi făcea rău. Apoi, destul de târziu, fură împărţiţi în câteva săli, câte unul în bancă, şi un domn intră şi citi textul unei probleme pe care imediat îl scrise, mare, cu creta pe tabla. Afară continua să plouă. În sală, între timp, mai intră un domn, scurt, foarte gras, cu ochi fioroşi, cu o mustaţă foarte neagră. Cel care scrisese pe tablă spuse câteva cuvinte şi plecă. Rămaseră cu domnul cel gras.

— Aveţi doua ore, spuse aspru. Nu vă grăbiţi, scrieţi în linişte. Nu-i voie să copiaţi de la vecin. Pe care îl prind îi iau caietul şi-l elimin din examen. S-a înţeles?

Matei îl privi. Domnul Antonescu, fiindcă el era, se uită în ochii lui cu priviri fioroase. Părea gata să se repeadă asupra

celor din bănci să-i strângă de gât. Matei îl auzi scrâşnind din dinţi.

— Domnule, spuse atunci unul din fund ridicându-se timid în picioare, îmi daţi voie să cer lui Avramescu o sugativă?

Câtva timp domnul Antonescu se roti printre bănci ca un curcan înfuriat, lovind podeaua cu tocurile pantofilor săi galbeni, apoi se urcă pe estrada catedrei, trase scaunul în dreptul tablei, se aşeză şi dispăru de la genunchi în sus în dosul ziarului. Din banca întâi, Matei văzu că în ziar, cam prin dreptul capului său, erau două găuri. Prin ele licăreau ochii domnului Antonescu asupra celor care, aplecaţi deasupra băncilor, se munceau să rezolve complicata problemă. Când privirile lor se întâlniră, ziarul se lăsă brusc în jos şi domnul Antonescu strigă:

— Ce faci, domnule, nu-ţi vezi de treabă?

Afară continua să plouă.

— Cum a fost? îl întrebă domnul Iliescu surâzând, când se termină şi se află din nou în holul pardosit cu ciment colorat.

Plecară amândoi repede. Continua să plouă. Domnul Iliescu ţinu să treacă pe la cofetărie aşa că în drum spre casă făcură un ocol prin centru şi apoi spuse doamnei Iliescu în timp ce-şi scuturau umbrelele ude:

— Felicită-l, este acum băiat mare, la liceu.

Peste două luni, profesorul îi spuse în clasă, scrâşnind din dinţi:

— Derbedeule!

— Ce om interesant, îşi zicea acum Matei în vreme ce omul cel gras vorbea cu mama lui. Îşi stăpânea bine *materia* şi ţinuta îngrijită i-a dat totdeauna un aer respectabil pe care văd că şi-l păstrează. O mai fi având şi acum florile acelea grozave în grădină? Ce brută scundă şi grasă!

Ultima observaţie nu pornise însă din vreun resentiment, fusese o simplă constatare obiectivă.

Ei, da, întorcându-se atunci spre casă, de la cofetărie, sub umbrela pe care ploaia continua încă să răpăie, trecuseră chiar pe strada aceasta, prin dreptul casei judecătorului, şi poate că atunci o văzuse prima dată pe Dora, printre perdelele fâlfâitoare ale ploii, la una dintre ferestre. Purta o rochie albastru-pal cu mâneci scurte, era intens albă la faţă în părul negru i se cobora pe umeri, bogat. Părea plictisită, însă foarte puternică şi elegantă. O apariţie neobişnuită în N., o pasăre de pe alte tărâmuri. El însă îşi întorsese capul numaidecât şi grăbise pasul, nu ajunsese la colţul străzii şi o
şi uitase. Trebuia să dea domnului Iliescu noi şi noi detalii despre examenul său şi să ocolească neîncetat băltoacele de pe trotuar sărind când într-o parte când în alta.

Cum se chema strada pe care locuia domnul Antonescu nu ştia nici acum. Ştia însă că la un multă vreme după începutul anului şcolar, al primului an de liceu, trecuse pe acolo cu un coleg şi acela îi arătase cu degetul de pe trotuar tufele de flori din gradina profesorului. În jurul lor, scânteind în razele de aur roşcat al soarelui care apunea, jucau, bâzâind, albine. Scurt, rotund şi fioros, domnul Antonescu dădea ocoale printre bănci, la şcoală, ca un bărzăune. Trebuia doar să te fereşti de el, atâta tot.

Între timp, profesorul îşi scosese din nou pălăria şi se înclinase în faţa mamei lui.

— La revedere, îi spuse lui Matei privindu-l ca de departe cu ochii săi albaştri şi duri.

Dădu din cap surâzând, fără să deschidă gura.

— Puteai să-i răspunzi cum trebuie, murmură doamna Iliescu, necăjită. Ce e astăzi cu tine?

Simţea că Matei, ca şi puţin mai înainte la Jean Albu, se purtase convenabil şi că domnul Antonescu n-ar fi avut niciun motiv să fie jignit pentru că în salutul acela mutesc, doar din cap, pusese multă amenitate. Tocmai aceasta o intriga însă, nu era obişnuită din partea lui cu aşa ceva.

La ultima ei întrebare, care de fapt fusese mai mult

pentru sine decât pentru el, Matei se opri şi o privi neînţelegând ce vrea să spună.

— La nunta lor n-am putut merge, fiindcă eram în doliu, spuse doamna Iliescu grăbindu-se să revină la ce vorbeau înainte. Le-am trimis o telegramă de felicitări. După cum mi s-a spus şi am văzut şi în fotografii, Dora era minunat aranjată, însă cam nervoasă. Ştia doar toată lumea că nu-l lua din dragoste şi că rezistase destul dorinţei judecătorului de a o da după Albu. Avocatul, înţelegi, nu este un Adonis, între ei e o mare deosebire de vârstă şi ea iubea pe timpul acela nu ştiu pe cine, mi se pare un ofiţer, băiat foarte drăguţ, pe care-l chema nu mai ştiu cum. Ei, cum îl chema? exclamă doamna Iliescu oprindu-se din nou în loc şi încercând să-şi amintească.

— Din cauza lui l-a părăsit pe domnul Albu? Întrebă Matei, distrat, gândindu-se la altceva.

Câmpul care se întindea între iazul din fundul grădinii şi pădurea pe care i-o arătase odată lui Tudor din vârful pomului în care se urcaseră ei doi era plin de bărzăuni. Mari, sticloşi, onixuri bâzâitoare în aerul de vară, deasupra florilor sălbatice. Pe lângă capul pădurii trecea una dintre străzile care, de la marginea oraşului încolo, se prefăceau în şosele şi alergau printre iarbă şi semănături spre satele din jur. Într-o zi ajunsese în plimbările lui pe marginea acelei şosele. Şoseaua ducea spre dealuri şi se întinse pe burtă în iarbă, lângă o tufă cu arome tari, uitând alături hârtia de desen şi creionul. Nori mari încremeniseră în cer, lumina căuta pe marginile lor contururile unor figuri enigmatice. Pe şosea trecură, atunci, patru tineri pe biciclete şi în grupul lor o recunoştea, acum, pe fata în rochie albastru-pal de la fereastră şi pe tânăra femeie cu eşarfă de adineauri. Câte lucruri ştiu aşadar despre ea! exclamă Matei cu o voioşie care-l miră pe el însuşi după aceea. Şi dacă mă voi gândi serios am să găsesc, fără îndoială, şi mai multe. Însă dacă n-aş fi văzut-o astăzi în oglindă aş fi ştiut vreodată că ştiu atâtea?

Doamna Iliescu tocmai spunea răspunzând întrebării în legătură cu accidentul de la începutul mariajului lor:

— Nu se ştie nimic. A plecat la o rudă a ei din Bucureşti. Cât despre tânărul acela, ofiţerul, cred că n-a avut nicio legătură cu fuga ei, dar tocmai atunci îşi petrecea şi el concediul undeva în ţară şi cum absenţa amândurora din oraş a cam coincis, s-ar putea să mă-nşel ori poate n-a fost nimic; dealtminteri Albu o vizita des la ruda la care se refugiase şi după câteva săptămâni după plecarea Dorei s-a întors cu ea şi de atunci sunt buni prieteni.

— Prieteni? întrebă Matei atât de încet încât doamna Iliescu nu înţelese. Noţiunea i se păruse multă vreme monstruoasă, acum îi părea absurdă şi cuvântul jignitor. Totuşi, îşi spuse, mi-ar place să fiu prieten cu ea. O revăzu, aşa cum o zărise acolo, în oglinda dintre aripile negre ale bibliotecii, şi o încântare pe care nu o mai încercase niciodată puse stăpânire pe el. Ce plăcere să stea împreună de vorbă despre o mie de nimicuri importante! Prezenţa ei ar popula spaţiul dintre ei doi cu forme şi culori în masa cărora vorbele ar circula ca nişte minuscule baloane argintii al căror joc ar fi dominat de crepusculul ochilor ei. Ofiţerul acela ar fi tare departe de gândurile lor, deşi faptul că totuşi el exista, sau existase, este destul de trist, tot atât de trist ca şi realitatea incontestabilă a soţului.

Călătoria fusese obositoare şi tristă căci noaptea venise repede. Pluşul albastru de pe banchetă era plin de praf şi mirosea a fum. Gări mici, slab luminate, alunecau în urmă, în întuneric. Din când în când un snop gros de scântei venea din faţă, de la locomotivă, trecea pe dinaintea vitrinei de sticlă a compartimentului şi se resfira departe pe câmpurile negre stingându-se ca şi când ar fi fost înghiţit de o apă neagră. Vaca de fier care alerga cu vagoanele după ea alunecând şi zdrăngănind într-un ritm monoton şi adormitor speria uneori întinderile cu un muget care pătrundea desigur până la îngeri. Capete bolovănoase şi repede alungate în urmă de demonul blând al vitezei se

învăluiau alteori pe fereastra lată pipăind-o cu degete de fum şi privind spre cei din compartiment cu ochi orbi şi avizi.

— Am ajuns, spuse domnul Iliescu ridicându-se să ia valizele din plasă.

Uşa se dete în lături şi intră un hamal cu halat albastru. Domnul Iliescu coborî fereastra şi făcu semne unui bărbat care aştepta pe peron. Era lume multă, însă gara, cu umbrela ei de sticlă pe schelet de fier, cu automatul Stollwerck pentru caramele şi cu zidurile netencuite, era săracă, insuficient luminată. Din dreapta şi din stânga peronului venea răcoare de la nişte sălcii stufoase, ori salcâmi. Când coborâră, domnul căruia i se făcuseră semne înainta spre ei şi sărută mâna doamnei Iliescu. Pe el nu-l observă. De altfel toţi erau grăbiţi să prindă trăsurile. Trăsurile, câte mai rămăseseră, aşteptau în spatele gării, într-o piaţă rotundă înconjurată de castani atât de înghesuiţi unii într-alţii şi atât de frunzoşi încât nu lăsau să se vadă nicio casă şi Matei avu senzaţia că a picat într-o pădure. Peste castani licăreau stelele. Înţelese că domnul acela se cheamă Albu. Ştia că au plecat pentru totdeauna din Bucureşti, însă deocamdată călătoria aceasta cu trenul şi apoi cu trăsura până la casa din cealaltă parte a oraşului era doar o excursie, o scurtă aventură pe un tărâm necunoscut, la capătul lumii. Şedea pe banchetă cu spatele la birjar, alături de domnul Albu şi având în faţa pe părinţii lui, ale căror feţe nu izbutea să le distingă din cauza întunericului. Valiza dintre picioare îl jena. Două trăsuri trase de câte un cal şi ai căror birjari, nelămuriţi în noapte, se deşirau parcă până la stele, îi depăşiră. Una alerga aplecată pe-o parte, aproape zgâriind caldarâmul cu scara, din pricina încărcăturii mari. Domnul Albu vorbea fără oprire, dând celor din faţa lui amănunte despre casa care-i aştepta, despre persoana cu care domnul Iliescu urma să se întâlnească neîntârziat în vederea serviciului la bancă.

— Casa e foarte comodă şi are o grădină frumoasă,

adăugă avocatul.

— Aşa cum ai văzut şi tu, murmură domnul Iliescu soţiei sale. Cred că Matei a adormit.

Nu dormea. Încerca să ghicească proveniența unor sunete curioase, răsunând puternic şi pe un front larg în spatele lui, probabil la mari distanţe, un sunet asemănător cu acela al frecării apăsate, între ele, a unor bile de porţelan gros. Apoi îşi dădu seama că sunt broaştele şi se întrebă daca broaştele veghează la capătul lumii ori populează, tot atât de numeroase ca stelele, spaţiul, acum atât de apropiat şi parcă din ce în ce mai apropiat, de dincolo de lume.

Trăsura opri în faţa casei. De fapt, din cauza teilor, casa nu era prea vizibilă. Birjarul îşi aprinse o ţigară. Lângă poartă lumina un bec electric, de pe stâlpul telegrafic. În lumina aceea distinse mai lămurit faţa domnului Albu, aproape rotundă, grasă destul, necăjită. Altfel de om. Matei simţi că i se strânge inima. Domnul Albu seamănă oarecum cu profesorul de geografie, care însă vorbeşte mai puţin. La două luni după începerea liceului, domnul Antonescu îi strigase Derbedeule! Nu-şi aducea aminte de ce, fusese probabil o abatere de la disciplină. Ba dumneata eşti un derbedeu, îi răspunse violent, însă fără cuvinte. Mai târziu descoperi ca domnul Antonescu nu dă cuvântului aceluia nicio semnificaţie, era doar unul dintre cele două-trei apelative cu care se adresa, în orice împrejurare, elevilor. Între derbedeu, măgar şi dobitoc nu făcea nicio deosebire. Totuşi cuvintele sunt cuvinte, chiar dacă cel care le întrebuinţează nu se gândeşte la ele, şi Matei, de câte ori îşi amintea pe cel aplicat lui de domnul Antonescu, îngălbenea de furie. Atunci domnul

Antonescu îi remarca paloarea de pe obraz şi decolorarea subită a ochilor şi fu foarte plictisit. Însă avocatul era prima persoană din N. cu care făcuse cunoştinţă şi, cum fusese într-un moment când nu realizase încă faptul ireparabil al plecării din Bucureşti şi îşi părea într-o excursie de noapte

pe tărâmuri necunoscute, ar fi putut spune tot atât de bine despre el că era ultimul om de la Bucureşti pe care îl văzuse. Nu fusese chiar ultimul, ultimul fusese Tudor. Când venise Tudor, însă, îl despărţeau deja patru ani de prima sa copilărie, de ţărmul feeric, şi acum legendar, din care fusese rupt cu brutalitate într-o bună zi şi târât foarte departe.

Din vârful pomului aceluia Tudor în definitiv ar fi putut zări foarte bine şoseaua. Ieşi din oraş pe Calea Târgului şi, păşind peste pod, te afli deodată în câmp. De-a dreapta şi de-a stânga sunt lanuri de porumb care din avion se văd desigur foarte curios, ca o perie cu cuie. Când mergi încet pe lângă ele, pe jos, porumbii, cu aripile lor verzi lăsate în jos, cu părul lor blond şi cu aspectul cuirasat al trupului drept, par o mare oaste de îngeri. Însă dacă le treci repede pe dinainte, cu bicicleta de pildă, atunci trupurile vegetale aleargă înapoi, lipindu-se unul de celălalt şi, încetând de a mai exista individual, se prezintă ochiului ca o lungă şi simplă eşarfă de mătase aurie desfăşurată sub norii albi. Miroase a piatră albă şi a soare. Puţin praf se desface diafan de sub tălpile unui om care trece pe şosea cu un coş. Florile tufişului de la marginea şoselei, sub care s-a aruncat, nu au miros, au doar culoare, o culoare roşie aprinsă. Florile sunt foarte mici. Părul Dorei fluturând la spate din cauza repeziciunii cu care alerga pe cele două roate. Spiţele roatelor se roteau argintiu. În noaptea sosirii lor în N., avocatul nu-i făcuse nicio impresie, aproape că nici nu-l văzuse la faţă, în orice caz nu era în momentul acela, ca şi oraşul întreg, o prezenţă străină. Matei admise că Dora ar putea avea o legătură cu *acel* domn Albu nu şi cu celălalt, care îşi făcuse apariţia a doua zi în salonul lor, cu o floare la butonieră şi vorbind foarte tare. Poate că nu mai tare decât restul lumii şi poate că spaţiul din N. avea o acustică specială, în orice caz faţa domnului Iliescu tresărea câteodată ascultându-l, exact atunci când şi lui Matei i se părea că vocea avocatului urca foarte sus aruncând parcă

spre nori, asemeni vechilor locuitori ai acestui pământ, săgeţi care nu ucideau însă decât liniştea. Dar acum, când fusese la el cu doamna Iliescu, Matei constatase cu surprindere că avocatul poate vorbi şi normal. Bizar. Nu se îndoia că şi tatăl său făcuse această descoperire, de aceea probabil era atât de indulgent.

Cu puţin înainte de a se îmbolnăvi, fusese chemat la liceu. Se întâmplase ceva. Domnul Antonescu îl surprinsese în recreaţie pe Matei bătându-se cu un coleg. Intră în cancelarie întâi domnul Iliescu, pentru a i se explica evenimentul, apoi servitorul îl chemă şi pe el, care aştepta în faţa uşii, pe sală. Domnul Iliescu şi profesorul de geografie stăteau, gravi, într-un colţ, lângă fereastră. Veni şi directorul, domnul Bazil. Acesta din urmă era destul de distrat, plictisit se vede.

— Ei bine! spuse domnul Iliescu privindu-l drept în ochi.

— Se poartă cum nu trebuie cu colegii lui şi cu superiorii, este un rău exemplu, spuse profesorul.

— Aşa? se miră domnul Bazil. Aşa? De ce, băieţaş?

Domnul Iliescu îl privea cu mâinile la spate.

— Domnilor, l-am prins cum îl bătea îngrozitor pe Ionescu în spatele lemnelor. Trebuie să intervenim cu toată asprimea, strigă profesorul.

— De ce îl băteai, băieţaş? îl întrebă domnul Bazil căutând ceva din priviri prin cancelarie.

— M-a înjurat, mormăi el către tatăl său. Crezu că pe faţa lui obosită trecuse un zâmbet.

— A, te-a înjurat, care va să zică! izbucni domnul Antonescu. Şi tu, atunci, te-ai năpustit la el cu palmele şi cu picioarele!

— Da, spuse cu silă Matei.

— Şi de ce, mă rog? Nu puteai să vii să-mi spui mie, la ora de dirigenţie? Ochii lui albaştri, pietroşi, erau foarte răi în acest moment.

— Nu-mi place să reclam, spuse Matei, şi a fost mai simplu…

— Să procedezi ca un derbedeu, nu-i aşa? îi tăie vorba, spumegând, acela.

Era a doua oară când îi adresa cuvântul cu care era dealtminteri nespus de darnic.

Domnul Iliescu ridică nasul în sus de parcă un miros rău i-ar fi lovit nările şi spuse repede:

— Vezi şi tu, dragul meu, că n-ai făcut bine. Acum du-te, eu mai rămân puţin aici – şi îi surâse.

— Da, du-te, băieţaş, spuse şi domnul Bazil, întinzându-i mâna şi strângându-i-o cu prietenie. Şi altă dată nu-l mai bate pe Ionescu.

— De ce eşti aşa verde? îl întrebară arzând de curiozitate colegii, strânşi lângă uşa cancelariei. Ce ţi-au făcut ăia acolo?

— A, nimic, răspunse tremurând şi clătinându-se. M-au felicitat călduros. Apoi făcu brusc stânga împrejur şi deschise uşa cancelariei. Domnul Iliescu vorbea, în acelaşi loc, cu profesorul şi cu directorul. Imposibil. Trase uşa la loc şi porni spre clasă cu colegii droaie după el.

— Ce ai, mă? Ce ţi-au făcut, Iliescule?

— Nimic, nimic, murmura. Avea un gol enorm în stomac şi din cauza aceasta îi tremurau mâinile. Ştia până în fundul sufletului că domnul Antonescu îi putea zice mereu derbedeu şi că nu-i putea răspunde nimic, deşi pentru cuvântul acesta
ar fi trebuit să-l ucidă. Apoi leşină.

De atunci profesorul de geografie începu să se supravegheze, adoptă chiar un fel de politeţe protectoare şi din când, în când, întâlnindu-l pe stradă, de exemplu, între patru ochi, îi spunea blând şi cu admiraţie:

— Te-ai cuminţit, domnule! — şi-i împărtăşea în continuare câte ceva despre orice.

— Este nebun sau prost? îl întreba Matei pe domnul Iliescu. Însă cum acesta murise, îşi imagina că tatăl său îi răspunde, punându-i mâna pe umăr:

— Nu ştiu, dragul meu. Unii oameni se prostesc din cauza

nebuniei şi poate că aşa i s-a întâmplat şi lui. Dar despre asta o să-ţi dai seama mai târziu, dacă te va mai interesa.

— Găsesc între el şi avocatul Albu o asemănare fizică, spunea Matei mai departe, ceea ce îţi va explica în parte antipatia mea pentru prietenul tău.

— Ce exagerare! exclama domnul Iliescu după o clipă de tăcere; Jean Albu nu mi-e prieten. El a avut faţă de mine câteva obligaţii pe care, când a trebuit să ne stabilim în N., şi le-a onorat. Dealtminteri şi după ce ne-am instalat aici am avut ocazia să-i fac unele servicii, prin legăturile mele de la Bucureşti. Aşa că vezi. Despre asemănarea lui cu profesorul nu pot să am o părere, pe acela aproape că nu-l cunosc.

— Ştii că domnul Antonescu a spus despre mine un cuvânt îngrozitor. Mă întreb dacă nu cumva avocatul, în virtutea asemănării, este foarte dispus nu să-mi adreseze acelaşi cuvânt, ci să-l gândească în legătură cu mine.

— Despre tine, îl contrazicea blând domnul Iliescu, nimeni nu poate gândi decât că eşti un tânăr serios, destinat unor grele încercări şi care încă nu ştie că nu toate nimicurile trebuie luate în tragic.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Dumnezeule! ce-ţi pot răspunde? Prin mintea oricui pot trece despre oricine ideile cele mai absurde. Nu îţi ascund bineînţeles că Jean Albu stimează doar pe oamenii care câştigă bani mulţi sau care-i pot ajuta lui să câştige bani mulţi.

Atunci cum poate fi Dora prietenă cu el? se gândi Matei în legătură cu ce îi spusese doamna Iliescu. L-a şi părăsit, după ce nu şi-a putut convinge părinţii sa n-o mărite cu dânsul. Soarta ei seamănă cu a mea, şi ea trebuie să respire intr-un aer care nu-i aparţine şi, cine ştie!, aşteaptă ceva care să o salveze, se pregăteşte poate, ca şi mine, pentru acel moment. Şi se văzu strângându-şi cărţile, hârtiile, hainele, pornind-o spre gară şi lăsând tot mai departe în urmă acel oraş pe care de altfel nici nu-l

cunoştea şi nici nu dorea să-l cunoască. În Gara de Nord cobora când toate luminile se aprinseseră şi, deodată, toată fiinţa lui adevărată, ascunsă şi chinuită atâţi ani, se desfăcea largă, bogată. Dora avea rude acolo şi le vizita, după cum îi spunea doamna Iliescu, destul de des, venind să-şi facă toalete la o mare casă de mode, şi poate că ar întâlni-o. Dar pentru ea Bucureştii însemna desigur altceva decât pentru el, pe bulevardele pe care el ar trece retrăind cu putere substanţa timpului când încă nu le părăsise şi aspirând seminţele bune ale viitorului, ea ar regăsi fantoma neliniştită şi tristă a preumblărilor cu acela al cărui nume scăpa doamnei Iliescu şi pe care îl iubise. Şi este posibil să nu sufere atât datorită faptului că soţul ei este o persoană trivială, cât pentru că îl iubea pe ofiţerul acela – sau îl iubise mai degrabă, dacă acum este *prietenă* cu domnul Albu. Nu o jignea vulgaritatea lui, căci altminteri cum ar fi putut fi *prieteni?* Dar atunci, strigă Matei în sine, înseamnă că ea însăşi este vulgară. Nu, chiar aşa nu, îşi spuse, dar poate că, tot frecându-mă cu ei, am început să semăn cu aceşti oameni pe care îi dispreţuiesc de vreme ce una de-a lor m-a putut emoţiona în felul acesta. Clătină din cap şi-şi strânse tare buzele. Nu, nu-i asta, îşi spuse revăzând în minte jurnalul său de acasă ascuns cu multă grijă pentru ca indiscreţia doamnei Iliescu să nu-l descopere. Nu-i asta. Însă, cel puţin pentru ziua de astăzi şi pentru încă o săptămână de aci înainte, ce făcea preţul existenţei mele nu mă mai interesează. Îmi pare şubred, zadarnic şi fals.

Fu înspăimântat şi se simţi ridicul. Imaginea Dorei, privindu-l cu ochi lungi şi verzi în care surpriza şi jena disputau de lumini, îi răsări însă imediat în minte, din nou, şi în timp ce doamna Iliescu vorbea mai departe, fără să observe ce se întâmplă cu el, fericită că e ascultată, combătea pas cu pas farmecul care îl invada tot mai mult, din tot mai multe direcţii, umilit şi îngrozit că trebuia să se renege şi să cedeze. Apoi îşi evocă intenţionat figura ei ca să-i găsească defecte detestabile, împrumutate de la alţii,

şi ca să sfârşească biruit de dulceaţa visului de a fi alături de ea, de a-i poseda trecutul şi viitorul, de a-i aspira parfumul rochiilor, în fine, doamna Iliescu bagă de seamă că vorbeşte singură.

Iar s-a indispus, îşi zise cu necaz. Ce-o fi cu băiatul acesta? Şi la cină, pentru a-l interesa, îi povesti o anecdotă care circula despre Dora şi potrivit căreia avocatul îi satisfăcea toate dorinţele însă nu putea renunţa la nevoia de a avea mereu sub ochi fotografia tatălui său, bătrânul domn Albu, şi Dora nu putea suferi fotografia aceea şi o lua mereu de pe consola unde o ţinea el şi o arunca într-un sertar. Dar ce ai păţit, Matei? strigă când în locul efectului pe care-l aştepta în ochii lui apărură lacrimi. Matei se ridică în grabă de la masă şi se închise în camera lui. Când rămase singur, când în faţa hârtiilor, a cărţilor şi a tablourilor sale nu mai încercă decât emoţia că ar fi posibil ca şi ea să le privească, presărând asupră-le polenul privirilor ei, spaima îi reveni. Sub finele licăriri, ca sub o crustă subţire şi friabila, clocotea necunoscutul, arbitrarul şi haosul. Deschise fereastra.

Hercule călca peste Coroana boreală, bătut de săgeţile verzi, galbene, albastre sau roşii, ori albe ca gheaţa ale stelelor. Brazii, teii, nucii, plopii, castanii şi tufele de liliac şi trandafir ce transformau acea parte a oraşului într-o adevărată pădure foşneau, între ele stăpânea umbra groasă. Pe pieptul copacilor câteva frunze se frământau şi luceau deodată de sus în jos, ca picături luminoase ale unei cascade repede stinse. Un nor lunecă printre stele, se risipi şi auzi moara de apă, apoi broaştele din iazul apropiat. Stelele, copacii, parfumurile, lumina şi umbra şi sunetele nopţii îi părură imediat aburul respiraţiei ei pe oglinda rece şi imensă a spaţiului.

Dacă centrul existenţei mele, îşi zicea, s-a putut schimba într-o clipă atât de grozav, cine garantează de durabilitatea situaţiei celei noi? Îndepărtarea de mamă-sa, de colegi şi de toată acea lume odioasă, cu toate bucuriile şi durerile pe

care
le atrăsese pentru el, fusese deci absurdă, însă la fel era şi constatarea aceasta pentru că ce o provoca nu avea deloc mai multe şanse de permanenţă. Nu mai înţelegea nimic. Adormi spre ziuă, frânt de oboseală, pradă unei agitaţii tăcute şi morocănoase.

III

EI BINE, SE ÎNTREBĂ A DOUA ZI, ÎNtins pe spate la malul iazului, cu mâinile încrucişate sub cap şi cu picioarele atârnate deasupra apei, ce s-a petrecut ieri cu mine? Nu cumva am înnebunit şi voi sfârşi ca bietul domn
Antonescu? Am motivele mele, foarte serioase fără îndoială, de a-mi displace aceşti oameni şi de a aştepta cu nerăbdare să nu-i mai văd. Aceasta nu înseamnă totuşi că doamna Albu este forţamente o mică cretină, în ciuda ofiţerului aceluia şi a ilustrului ei soţ, şi nici că faptul că mi-a plăcut şi că-mi place şi acum când o revăd în minte trebuie să fie neapărat în ce mă priveşte un semn de decadenţă intelectuală şi morală. Urăsc orăşelul acesta, nici discuţie, pentru că el este locul exilului meu şi pentru că este alcătuit din foştii mei colegi şi din oameni tot ca domnul Antonescu şi Albu, dar poate că şi ea îl urăşte şi poate că, mai ştii?, nici domnul Antonescu nu se simte bine aici. Nu, îşi zise enervat deodată şi întorcându-se în iarbă cu spatele în sus pentru ca prin aceasta mişcare să scuture gândurile inoportune, nici aşa, pentru că în cazul acesta nu mai e nimic sigur şi totul devine iar, cum mă speriam azi-noapte, absurd.

La 6 după-amiază, intră în curtea avocatului. Ea şedea, ascunsă de stradă după o salcie plângătoare, pe un scaun de trestie şi tricota. Pe măsuţa rotundă şi joasă erau gheme de mătase, o foarfecă de unghii şi o carte fără coperte. O salută cu o plecăciune înţepenită de emoţie, căci nu se aşteptase deloc să dea peste ea acolo, şi o întrebă de domnul Albu. În acel moment se deschise o fereastră şi avocatul strigă cu o voce care i se păru aspră şi antipatică:

— Dora, ţine-l puţin cu tine pe domnul Iliescu. Sunt gata

numaidecât.

Ea îşi întoarse privirile spre Matei şi după o clipă îi surâse şi îi spuse:

— N-aş fi crezut că madam Iliescu are un băiat aşa mare.

Ce caut aici? se întrebă consternat. Îmi vorbeşte ca la şcoală. Se întoarse pe călcâie şi făcu un pas către poartă, apoi mai făcu un pas, de astă dată înapoi, şi se aşeză fără să aştepte vreo invitaţie în fotoliul de trestie din faţa ei şi spuse privind-o drept în ochi şi fără să observe că obrajii aceleia se coloraseră puternic în roşu:

— Mama mi-a spus că aţi vizitat-o. Mi-ar fi plăcut sa vă cunosc cu ocazia aceea.

— Şi de ce nu-ţi place să mă cunoşti cu ocazia aceasta? spuse încercând să râdă.

— Pentru că acum am fi prieteni vechi, spuse Matei foarte firesc. Nu cunosc propriu-zis pe nimeni aici. Dumneata cunoşti multă lume?

— Da, spuse Dora, luminoasă.

— Şi-ţi plac oamenii de aici?

— Nu m-am întrebat niciodată. Lili mi-a spus că nu prea ieşi.

— Da, nu prea, murmură Matei. Însă începând de astăzi o să vin aici în fiecare zi.

— Jean e foarte ocupat, veţi avea mult de lucru voi doi, spuse Dora şi reîncepu să tricoteze.

Andrelele, repede mişcate de degetele lungi cu unghii roz, dădeau sclipiri scurte ce-i reverberau pe obraz, pe pleoapele coborâte. Apoi îşi ridică ochii mari şi verzi la el şi lui i se muie fruntea, vederea i se turbura şi mâinile îi tremurară. Şi le ascunse în buzunarele hainei. Ea spuse foarte simplu părăsindu-şi lucrul în poală:

— Îmi pare bine că n-ai plecat. Bonjur, madam Trofin, salută apoi pe o doamnă cu părul alb care apăruse dinspre poartă, de după salcie, însoţită de o tânăra brună, cu aparenţe sportive. Matei se ridică şi Dora îl prezentă noilor sosite.

Domnişoara Trofin terminase, ca şi Matei, ultima clasă de liceu, îi puse îndată întrebări despre foştii profesori şi colegi, la care răspunse cu bunăvoinţă din cauza apropierii Dorei —
al cărei chip însă îşi pierduse deodată strălucirea. Părea plictisită şi de la un moment dat, îngrijorat, Matei nici nu mai urmări vorbele colegei sale, aruncându-şi mereu privirile către ea.

Urmară apoi două ore de lucru cu avocatul, în biroul aceluia. La început nu înţelese despre ce este vorba şi ce avea să lucreze acolo căci oglinda din încăperea alăturata, spre care şi de astă dată uşa rămăsese deschisă, îi atrăgea privirile şi toate gândurile. Se silea totuşi să ascundă celui cu care vorbea lipsa sa de atenţie şi astfel avu sentimentul că greşeşte faţă de acela, se ruşină, apoi toate acestea îl mâniară, deci le socoti nedemne. Dacă n-aş fi întâlnit-o pe ea, îşi zise, n-aş arăta acum ca un hoţ prins printre găini în coteţ. Însă iar mă grăbesc cu acuzaţii fără rost. Făcu un efort şi ascultă expunerea avocatului. Urma deocamdată să claseze şi apoi să copieze nişte acte vechi. Avocatul era într-adevăr, acasă, mult puţin crispat şi ţipător. Aici respiră acelaşi aer cu ea, prezenţa ei îl moderează şi îl face suportabil. Încă puţin şi o să-l găsească plin de calităţi! exclamă în sine, aproape râzând. Pe biroul lung şi negru acoperit cu o groasă placă de cristal era vasul gălbui ca floarea de tei, plin cu trandafiri, şi alături petala scuturată de ieri împrejurul căreia, pe cristal, praful întinsese o urmă uşoară. Încăperea alăturată avea către salcia Dorei o fereastră deschisă, totuşi vocile celor din curte nu răzbăteau până aici, neputincioase să escaladeze bariera de aer care le despărţea de urechea lui. În birou stăpânea, acum îşi dădea socoteală, o dezolare indefinibilă, de grădină pustie, deşi avocatul continua să-i vorbească explicându-i ce are de făcut.

— Înţeleg.

— Nu este greu, spuse avocatul, însă foarte anost şi cere

multa atenţie. Asta e grozav, domnule, sa dai toată atenţia unor lucruri plictisitoare! Cu timpul, desigur, te obişnuieşti, unora începe chiar să le placă. Te-ai hotărât la ce facultate te vei înscrie?

— La medicină, spuse Matei.

— Medicina? A, frumos! exclamă domnul Albu privindu-l ţintă. Evident însă că se gândea la altceva.

— Dar şi profesia dumneavoastră este interesantă, spuse Matei.

— Avocatura? A, da! Depinde... În împrejurările actuale, spuse avocatul cu o surprinzătoare lipsă de afectare, un om în situaţia mea trebuie să facă avocatură. Am moşie, fac politică, toate acestea se leagă. Dar în definitiv orice profesiune, dacă te şi ajută să câştigi destui bani, este interesantă.

— Pledaţi? îl întrebă Matei.

Uneori, când se iveşte ceva serios. Nu m-ai auzit niciodată. Dacă vrei, am să te anunţ când va fi o ocazie.

— Bănuiesc că e pasionant să vorbeşti pentru a convinge, spuse Matei privindu-l cu ochi mari. Efortul de a părea interesat de ce îi spunea avocatul începu să-l obosească şi să-l irite. Domnul Albu părea că are gust de vorbă, gata pus pe confesiuni de ordin profesional.

— La început, spuse el, când eşti nou în meserie, este mai degrabă penibil, nu-i aşa? Apoi începi să ştii care sunt argumentele la care cei ce judecă sunt mai sensibili, cum să le foloseşti pentru a obţine cu ele cel mai mare efect şi alte o mulţime de lucruri de acestea. Adaugă şi că, într-un timp şi loc dat, cam toate cazurile de care te ocupi merg într-un anumit sens. Înţelegi? Ei, şi în fine atunci eşti liber să vorbeşti. Bineînţeles, dacă ai cui. Judecătorul Teodorescu, de pildă, socru-meu, este un bărbat foarte priceput şi fin. Celorlalţi este zadarnic să le dai mărgăritare. Dar şi el, acum că a îmbătrânit, e cam plictisit.

Ascultând, Matei încerca să şi-l închipuie în robă şi simţi răcoarea umedă şi dezolată care-şi imagina că umple sălile

tribunalului. Avu o senzaţie de părăsire şi frig, ar fi fost gata să-şi pună pe umeri vechiul său pled cu desene pătrate, întinse mâna pe birou şi luă petala de trandafir. Se fanase puţin, de ieri, însă ţesutul ei animal era încă bun la pipăit, ca un obraz. Avocatul îşi încrucişase mâinile pe cristalul gros, ca o apă îngheţată. Privindu-i-le, se întrebă dacă o mângâie pe soţia lui pe obraz şi oglinda îi întoarse o faţă palidă şi ascuţită şi o căutătură întunecată şi rea, de nerecunoscut. Departe, pe stradă, trecea un copil, bătând gardurile cu o nuia. Când se întorceau de la şcoală, cu ghiozdanul prins în curele pe spate ca o raniţă, întrebuinţau riglele drept nuiele, pentru aceeaşi treabă, transformând gardurile în aristoane. Era spre prânz, lumină multă peste zidurile albe ale blocurilor, peste lumea care forfotea pe amândouă trotuarele, şi tufe groase de liliac în câteva curţi. La un colţ de stradă vântul umfla praful de pe trotuare răsucindu-l o clipă ca pe o sutană în altarul albastru al cerului. Ar recunoaşte acum pe vreunul din cei de atunci? L-ar putea desprinde din masa informă?

— Fireşte, să fii avocat în capitală e altceva! afirmă energic domnul Albu, surâzând imediat cu scepticism totuşi încurajator.

Matei dădu aprobativ din cap şi-şi privi degetele între care zdrobise petala de trandafir. Dacă nici pe Tudor nu-l recunoscuse imediat! Şi totuşi, de când se despărţiseră nu trecuseră decât patru ani. Domnul Iliescu uitase să-i anunţe sosirea vărului şi a unchiului. Întorcându-se de la gară, unde-i conduseseră la plecare, domnul Iliescu îl întrebase:

— Cum ţi s-a părut Tudor? Nu l-ai mai văzut de mult.

— Îmi pare rău că a stat atât de puţin.

— Aţi crescut, amândoi, foarte mult în aceşti patru ani, spuse domnul Iliescu.

— Nu-mi dau seama, dar aşa trebuie să fie, căci în primul moment nu l-am recunoscut.

— Poate că nici el nu te-a recunoscut.

— Da, nici el.

— Veţi fi avut atâtea de vorbit! exclamă domnul Iliescu dând din cap.

— A, nu prea, răspunse Matei şi îşi zise că întâlnirea cu Tudor fusese chiar destul de rece, fiecare făcând eforturi de a regăsi pe celălalt însă fără să primească răspuns, probabil pentru că se adresa greşit. Gândul acesta îl întrista. În dreptul prefecturii se întâlniră cu avocatul Albu şi, absorbit în ideile lui, nu luă act de prezenţa aceluia, în aşa fel încât avocatul îl felicită pe domnul Iliescu pentru mâna bună a fiului său. Domnul Iliescu surâse. În definitiv este foarte posibil ca în privirea pe care Tudor o schimbase cu tatăl său când el începuse să plângă să fi fost o mirare ironică. Se crede că cei care plâng nu văd din cauza lacrimilor. Lacrimile însă nu erau provocate decât indirect de prezenţa lor, astfel încât privirea aceea răutăcioasă pe care o schimbaseră fusese oarecum nemotivată. Atunci însă doar o înregistrase, pentru a o uita imediat; acum o judeca. Tudor şi tatăl lui veneau din lumea aceea. Lacrimile fuseseră pentru lumea din care veneau. Sau şi pentru a le distrage atenţia de la trandafirii loviţi cu nuiaua. Regretabilă eroare, probând, poate, că domnul Iliescu avusese dreptate şi că oamenii sunt peste tot la fel – dintr-un punct de vedere. Dar nu acel punct de vedere este cel mai al meu, conchidea Matei. Şi acum ce simţea pentru Dora îl împingea, laş, să simuleze pentru ocupaţiile avocatului un interes pe care nu îl avea. Dacă ar fi ştiut, Jean Albu ar fi vorbit mai puţin. Dar dacă ştie că pe Matei nu-l interesează ce spune şi totuşi, fără ca el însuşi să fie prea interesat de ce spune, continuă să vorbească din simplă nevoie de igienă intimă, pentru a-şi dezmorţi de exemplu muşchii fălcilor? Matei se aştepta ca petala zdrobită, de trandafir, să-i fi înroşit degetele. Se întrebă chiar cum să şi le cureţe, să scape de sângele de pe ele, însă degetele lui, privindu-le, constată că erau curate.

Avocatul explica de ce este altceva să practici avocatura în capitală. Reieşea din ce spunea că, venind cu treburi prin

Bucureşti, intrase de multe ori în casa lor de pe strada Polonă.

— Da? întrebă Matei. Nu-şi amintea deloc să-l fi văzut pe acolo. Casa şi oamenii de-acolo, prietenii şi el însuşi, toate acestea în orice caz rămăseseră tare departe, izolate, fără devenire. Când va ajunge în Bucureşti, nu peste mult timp la urma urmelor, primul drum îl va face acolo, pentru a-şi satisface acum mai mult o curiozitate. Strada era grandios întunecoasă din cauza teilor, ca şi curtea de aici. Fetiţe şi băieţi de vârsta lui se plimbau pe biciclete nichelate. După ploaie roţile de cauciuc fâşâiau dulce pe asfaltul trotuarelor largi. Bicicleta lui era albastră. Când i-o adusese era în curte, pe un scaun din ţevi de fier, îşi mânca tartina cu unt şi cu şuncă de Praga. Doamna Iliescu o trimisese de dimineaţă pe femeie să cumpere şuncă dar aceea, după multă întârziere, se înapoiase cu mâinile goale. Era tânără, slabă, cu părul de un blond spălăcit, şi uneori, când erau singuri, îl privea într-un chip foarte curios. Odată îşi dăduse cu apa de colonie a doamnei Iliescu. Atunci nu-i plăcu. În dimineaţa aceea doamna Iliescu se supărase văzând-o venind fără şuncă şi trimisese şoferul. Peste câtva timp, dealtminteri, femeia dispăru. Dar când domnul Iliescu coborî din automobil şi apoi şoferul desprinse bicicleta împingând-o de şa către el, nu înţelese imediat ca era a lui. Domnul Iliescu râdea şi-i spuse:

— Îţi place? Crezi că într-o săptămână ai să poţi merge?

— Da, tată, răspunse şi inima i se zbătea cu putere. Spiţele subţiri ca nişte ace scânteiau. Dacă ar fi fost singur ar fi îmbrăţişat-o.

— Nu te-ai lăsat, strigă tatălui doamna Iliescu de pe balcon, şi i-ai cumpărat-o! Ţi-am spus că nu-i totuşi pentru vârsta lui. Ai să vezi cum va slăbi alergând cu ea şi o să-i duc mereu grija să nu dea vreo maşină peste el. Ce faci, Matei, i se adresă apoi cu asprime, termină-ţi tartina şi după aceea nu uita mierea din farfurioară, lasă acum bicicleta căci vei avea destul timp să-ţi faci cucuie şi să-ţi

juleşti genunchii!

Domnul Iliescu râdea mai departe, el înghiţi ce mai rămăsese din tartină. Dar mierea ar fi preferat să o mănânce după un pahar de lapte, de exemplu, nu după şuncă. Totuşi merse, prea era fericit. Domnul Iliescu sprijinise bicicleta de un scaun. Mierea era grea, chihlimbarie şi translucidă, prea dulce. Un ocean de miere delicios şi vag greţos, de sorbit zilnic din el câte o linguriţă, până la epuizare. Ce eliberare, să te sui pe şaua cu arcuri şi apucând bicicleta de coarne să aluneci cu cele două roţi subţiri pe o punte de aer! Aşa ceva va fi încercat şi Dora atunci, pe şosea. Cine erau persoanele care o însoţeau? Pedalau repede. Subţiri pene de praf se resfirau în urma lor, împinse de un vânt uşor spre câmpul din dreapta şoselei. Când şoseaua începe să urce însă la deal, în serpentină, bineînţeles că au trebuit să coboare şi atunci s-au umplut de praf. Acolo unde fusese petala de trandafir, pe cristalul gros ca o apă nemişcată, rămăsese o porţiune mai închisă la culoare, de forma unei petale de trandafir, înconjurată de praf. Nu era deci adevărat că în încăperea aceasta în care avocatul îşi petrecea cea mai mare parte a timpului său era cu neputinţă de găsit un semn al existenţei soţiei lui. În locul unui obiect feminin care să o asocieze acestui spaţiu, vechea urmă de praf spunea destul şi Matei înţelese acum de ce avocatul vorbea acasă ca toată lumea. Dincolo, în salonul lor care da cu două ferestre spre fundul curţii, avea cine-l asculta. Dar fiind acasă ca toţi oamenii, Dora avea mai puţin de suferit din cauza prezenţei lui.

După ce promisese doamnei Iliescu să vină aici să facă, până la începerea cursurilor facultăţii, secretariat avocatului, o mare stupoare îl cuprinsese. Nu înţelegea cum putuse promite aşa ceva. Era sigur că domnul Iliescu n-ar fi fost încântat dar şi că, pe de altă parte, nu s-ar fi scandalizat peste măsură, aşa că lucrul în sine devenea aproape indiferent.

Doamna Iliescu îl aşteptase cu nelinişte şi când îl văzu îl

întrebă:

— Cum a fost?

— Nimic deosebit, îi răspunse.

— Nu-i greu, nu-i aşa? Te duci şi mâine? făcu mototolind între degete batista cu chenar negru. Pe faţa lui nu putea citi nimic. Înainte citea prea multe şi acum se simţea jignită că nu mai putea citi nimic. Despre asta şi vorbise cu Dora, cu puţin înainte de întoarcerea lui Matei. În drum spre o bătrână mătuşă din apropiere, se oprise la doamna Iliescu. Nu se gândise, plecând de acasă, la această vizită, ideea de a o vedea pe mama lui Matei îi venise când ajunsese în faţa porţii lui. Mai fusese pe acolo, cu avocatul, dar de data aceasta intră în curte cu oarecare sfială. Aleea care din dreptul porţii se bifurca larg pentru ca cele două capete ale ei să se întâlnească din nou abia în dreptul casei, era invadată de iarbă şi teii creşteau sălbatic, ridicându-şi trunchiurile dintr-o iarbă înaltă şi de un verde sticlos, întunecos, peste care zburau pe traiectorii frânte rapid câţiva fluturi cu aripi late, intrând şi ieşind din zonele de lumină ale razelor soarelui câte izbuteau să răzbată prin desul frunziş. Găsi că locul seamănă foarte bine cu tânărul lui stăpân. Doamna Iliescu o primi cu efuziune şi fu fericită când îi spuse că l-a întâlnit pe Matei şi a schimbat cu el câteva cuvinte.

— Cum ţi s-a părut? Să ştii, repetă ea lucruri pe care i le mai spusese şi le mai spusese şi multor altora de nenumărate ori, că este un tânăr de treabă, deşi are ciudăţeniile lui. Închipuie-ţi, – draga mea, că a trăit nespus de retras de când ne-am stabilit aici în oraş. În opt ani niciunul dintre colegii lui nu a venit la el şi nici el nu s-a dus la ei să se joace, să discute, mă rog. Un temperament imposibil. Multe griji ne-a făcut, mie, şi soţului meu. Apoi, de trei-patru ani încoace, s-a schimbat de nu-l mai recunosc. Nu-mi dau seama ce este în sufletul lui. Cu mine s-a făcut atât de rece, mai ales după moartea tatălui său. Greu e să fii mamă!

— El este în fotografia aceasta? o întrebă Dora.

— Avea patru ani. E la Bucureşti, în faţa parcului Ioanid, la intrarea de pe Dacia.

— Da, am recunoscut locul, spuse Dora, pe acolo şade o prietenă a mea.

Spunându-i numele prietenei, doamna Iliescu descoperi că pe mama aceleia o cunoscuse bine, întâlnind-o de multe ori la amici comuni. Avură astfel un subiect de discuţie greu de epuizat. Matei întârzia, dar putea să apară din moment în moment. Lumina coborâse o treaptă. Dora se ridică.

— Regret că trebuie să plec. Aici e atâta linişte!

— Dar poţi veni oricând! strigă doamna Iliescu. Ce mai face Jean? Sunt sigură că tu şi cu el veţi avea o influenţă binefăcătoare asupra lui Matei. Mă îngrozeşte gândul că peste două-trei luni el, care n-a avut a face cu lumea, va fi singur la Bucureşti.

— Se va descurca, n-aveţi grijă, spuse Dora.

— Desigur, draga mea. Cum însă nu era deloc convinsă că
Matei nu se va strâmba dacă îi va pomeni de vizita Dorei, se mulţumi să i spună, după ce îl întrebă dacă va reveni la avocat, pentru a-i da motive să răspundă afirmativ:

— Să ştii că le-ai făcut o foarte bună impresie.

— Pentru numele lui Dumnezeu, mamă! strigă el sărind din scaun, dumneata i-ai promis, fără să mă întrebi, că-l voi ajuta să-şi descurce hârtiile şi m-am dus la el numai spre a nu te pune pe tine într-o situaţie jenantă. Ce legătură are asta cu impresia de care vorbeşti? Mai degrabă ar trebui să te intereseze impresia pe care *eu* o am despre ei.

— Şi de ce te superi aşa? îl întrebă doamna Iliescu speriată, însă şi foarte mirată. Bine, ai dreptate, dar ţi-am spus şi cu ce mi-a spus Dora mai adineauri trecând pe aici. Am văzut eu că ea te apreciază în mod deosebit. Ei uite, îşi zise cu necaz, i-am spus tocmai ce nu trebuia. Dar băiatul acesta mă zăpăceşte de tot!

Se ridică iute şi se duse în sufragerie de unde veni

aproape îndată zâmbind căci nu găsise încă în ce fel l-ar fi putut îmbuna. O viespe mare, bătrână, intrase pe fereastra deschisă şi se învârtea bâzâind în cercuri neregulate, fără îndemânare, şi o goni cu batista în chenare negre.

— Dora a remarcat fotografia aceasta cu tine pe Dacia când erai mic. Mai ţii minte parcul Ioanid? În fiecare zi te ducea bona acolo şi te jucai în nisip cu copiii. Dar de doamna
Irimescu îţi aminteşti? Nu locuiau departe de noi şi avea o fată cam de vârsta ta, cu care erai foarte bun amic.

— Marta?

— Da. Dora o ştie pe doamna Irimescu, închipuie-ţi, fiind prietenă cu nepoata ei, vara Martei.

— Pe verişoara Martei n-o ştiu, spuse Matei.

— Nu ţi-o mai aminteşti, căci altminteri venea şi ea în Ioanid. Era mai mare ca voi, cam de vârsta Dorei care trebuie să aibă cam douăzeci şi patru, douăzeci şi cinci de ani, mai mult nu. Tu ce crezi?

— Nu mă pricep. Ştii, când tata mi-a adus bicicleta, spuse Matei palid, abia am putut mânca. Eram nerăbdător s-o încerc. Apoi am vrut să plec în parc cu ea şi tu nu mi-ai dat voie.

— Ce memorie ai! strigă doamna Iliescu şi-şi pocni palmele încântată că momentul periculos trecuse dar şi vexată pentru a nu înţelegea legătura pe care o făcuse el. Matei ştia însă că deşi nu avusese încă timp să înveţe sa meargă pe bicicletă, a introduce acest obiect uimitor al cărui posesor devenise în lumea de frunze şi apă a parcului era un act de mare şi urgentă importanţă. De altfel şoferul l-ar fi putut însoţi şi sa-i predea acolo prima lecţie de echilibru pe două roate.

— Nici să nu te gândeşti! ţipă doamna Iliescu. Ce, vrei să dai cu ea peste vreun copil?

— La ora aceasta nu este niciun copil în parc.

— Şi eu cred la fel, îl sprijini domnul Iliescu. Avea bunul principiu de a nu o contrazice niciodată pe soţia lui în faţa

băiatului, pentru a nu-i surpa autoritatea, aşa încât cuvintele acestea le spuse cu un ton foarte conciliant şi fără nicio insistenţa, ridicând doar puţin capul din scrisoarea pe care o citea. La rându-i doamna Iliescu se grăbi să-l aprobe însă mai întâi trebuia sa se ducă cineva în parc să vadă dacă într-adevăr nu sunt copii care ar fi putut cădea jertfă exerciţiilor lui Matei. Fu trimisă femeia, care se înapoie imediat cu vestea că în parc nu era decât domnişoara Marta împreună cu bătrână doamnă care îi ţinea companie. Doamna Iliescu fu cât se poate de nemulţumită:

— Ce ştii tu! Te-ai uitat peste tot?

— Da.

— Ia mai bine las-o acasă, domnule! O să înveţi să umbli pe ea aici, în curte, şi pe urmă n-ai decât s-o iei unde vrei.

— Spuneai că dacă nu e nimeni în parc îmi dai voie, făcu Matei. N-ai auzit că nu e decât Marta?

Hotărârea doamnei Iliescu însă rămase nestrămutată. Domnul Iliescu nu mai era de faţă pentru a media între ei. Matei se simţea nefericit gândindu-se că doamna Iliescu o lipsea pe Marta de satisfacţia de a fi prima care să-i vadă bicicleta.

— Dacă ţii să te duci în parc, n-ai decât, dar fără ea, spuse doamna Iliescu şi îl lăsa singur.

În parc totuşi nu se putea duce aşa. Telefonă lui Tudor să-i spună de bicicletă, apoi o căută pe femeie să o întrebe de Marta. Era important să ştie cum arăta, ca în acele momente a căror solemnitate încă n-o cunoştea şi după aceea fu atât de supărat pe mama lui încât se gândi că pentru felonia ei ar merita să ia bicicleta şi să fugă cu ea în parc, în ciuda interdicţiei. Atunci pregătirile pentru fugă fură atât ele complicate, încât când sfârşi cu ele îşi dădu seama că la ora aceea Marta trebuie să fi plecat din parc şi fu ca şi când prietena lui de joacă îl părăsise într-o singurătate ameninţată de umbre.

Sentimentul de a fi părăsit îl căuta şi acum în timp ce privea fotografia la care, cum îi spusese doamna Iliescu, se

uitase Dora. Ştia că, la fel ca pe Marta, ar fi putut-o întâlni daca venea mai devreme, înţelegea greu că n-a fost aşteptat şi doar mai târziu, după cină, se mira de a fi fost atât de sigur că în realitate Dora trecuse pe acolo pentru el, când era infinit mai probabil că va fi avut treabă cu doamna Iliescu şi că dădea semnificaţii de fantezie unei goale, chiar dacă frumoase, coincidenţe. Şi cu sângele fugit din obraz se încovoie asupra-şi ca şi când o durere neaşteptată şi săgetătoare i-ar fi încercat trupul care se pregătea totuşi să doarmă.

În orice caz că aşa fusese, o simplă coincidenţă şi nimic altceva, avea să afle a doua zi dimineaţa.

Pentru o cumpărătură a doamnei Iliescu intră în merceria situată pe acea porţiune a străzii principale a oraşului căreia i se zicea centru şi care era locul de promenadă al celor din N. Prăvălia era mica şi destul de întunecoasă, atunci goală.

— Vreau un scul de lână, spuse vânzătoarei.

— Ce culoare? îl întrebă aceea.

— Gri. Răspunse.

— Avem mai multe nuanţe, spuse vânzătoarea, înşirându-i pe lunga cutie de sticla a tejghelei, câteva sculuri. Se mişca repede, cu toate că mâinile îi erau leneşe.

— Am un eşantion, spuse Matei. Care crezi că se potriveşte?

Vânzătoarea luă dintre degetele lui firul de lână şi-l întrebă:

— Este pentru dumneata?

— Poftim?

— Este pentru dumneata? repetă ea închizând o clipă ochii.

— Da, da, pentru mine.

— Un jerseu? întrebă fără a se uita încă la firul de lână.

Matei nu răspunse. Ea roşi, apoi răscoli sculurile de lână de pe tejghea.

— Iertaţi-mă. Aici nu-i destulă lumină. Vreţi să ne uităm

la uşă?

Făcură amândoi un pas către uşă.

— Nu-i nuanţa aceasta, spuse apropiind un scul de firul de lână pe care i-l trecuse lui Matei sa-l ţină. Nici aceasta. Poate însă că aceasta e ce vă trebuie. Matei simţea pe obraz părul ei.

Atunci prin dreptul uşii trecu domnişoara Trofin care zărindu-l îl strigă şi-i făcu semn cu mâna. Uşurat şi recunoscător, plăti şi ieşi.

— Ce făceai? îl întreba simplu şi prietenos scuturându-şi pe spate buclele negre cu o mişcare ce sublinie linia încă aproape copilărească a bustului ei de fată sportivă.

Matei îi arătă sculul de lână. Ea îl luă şi apoi i-l înapoie declarând că lâna e foarte reuşită şi dacă a luat-o pentru el îi va sta bine. Aceste vorbe i le adresă cu un aer atât de convins încât nu găsi cu cale să-i explice că lâna era, nu pentru sine, ci pentru doamna Iliescu, dar se opri în loc, plin de o subită şi fără margini simpatie, şi-i răspunse, cu acelaşi aer convins şi energic ca al ei:

— Să ştii că ai dreptate!

Izbucniră deodată amândoi în râs.

— Joci tenis? îl întrebă apoi, practică.

— Nu, spuse Matei.

— Vrei să te învăţ?

— Mi-ar face plăcere.

— Ai vreo treabă importantă?

— Nu.

— Atunci să începem lecţiile chiar acum.

În mâna cu degete osoase, înnegrită de soare, domnişoara Trofin purta o rachetă şi o plasă cu câteva mingi albe.

— Mergi cu mine?

— Dar n-am rachetă, făcu arătându-i mâinile în care, în una din ele, ţinea sculul de lână.

— Nu-i nimic, găsim acolo sau dacă nu găsim o s-o iei pe a

mea, căci pentru început nici nu avem nevoie de două.

Dora îi zărise încă din capătul centrului. Auzi râsetele lor. Voi să se întoarcă din drum, însă o cunoştinţă o salută şi o opri. Soarele bătea puternic în vitrinele magazinelor forţând-o să-şi contracte pleoapele. Nu înţelegea nimic din ce i se vorbea, de altfel erau lucruri cu desăvârşire indiferente, dintre acelea care o plictiseau totdeauna, ştiindu-le prea bine de la toată lumea – sau ghicindu-le, ceea ce nu era greu deloc. Matei avu timp să remarce că femeia cu care vorbea Dora era uscată şi pielea fumurie adânc şi mărunt încreţită îi atârna sub bărbie şi de pe mâini ca o haină prea mare pentru cel care o poartă. O pălărie albă, ale cărei boruri aproape că i se odihneau pe umerii ascuţiţi, o apăra de soare şi pe încheietura mumificată a mâinii îi juca o lată brăţară de aur. Femeia se sprijinea într-un baston. Ochii ei erau speriaţi şi indignaţi. Dacă ar fi fost învelită într-un jurnal, ar fi semănat cu o pisică moartă. Ce îl izbise încă de a doua zi a sosirii sale în N. fusese mulţimea pisicilor moarte îngrijit împachetate în jurnale şi depuse oriunde, pe la marginea gardurilor, creştea bălăria mai mare. Într-o dimineaţă de vară caniculară coborî pe malul iazului şi începu să se dezbrace pentru a intra în apă, când deodată ramase cu cămaşa în mână şi privi încordat drept în faţa sa, pe malul celalalt. Între resturile unui jurnal vibra la soarele arzător un stârv roz pe alocuri, pe alocuri vânăt, depilat aproape în întregime. Verdele muştelor îngrămădite pe el sticlea şi se frământa, curgând parcă, asemeni apelor iazului, însă în cerc, pe loc, fără oprire. Vântul aducea din când în când un val de miasme. Matei se îmbrăcă repede la loc. O încântare ciudată pusese stăpânire pe el. Alergă în casă şi reveni cu micul binoclu al doamnei Iliescu. Era o pisică. Gura îi era deschisă îngrozitor, dezvelind gingiile albăstrii şi colţii de fildeş. Stătu mult timp aşa pe malul iazului, privind palpitul verminei, primind în nări atrocea duhoare. Din când în când stoluri de muşte satule se ridicau în aer. Aerul era de un albastru atât de intens încât Matei

avea impresia că de l-ar lovi uşor cu degetul ar suna ca un cristal.

Când ajunseră în dreptul Dorei, aceea întoarse o clipă ochii spre el. Ochii ei erau albaştri şi trecură uşor pe deasupra capului lui, senini şi intenşi, fără a răspunde salutului.

Domnişoara Trofin spuse:

— N-are să fie deloc greu.

— Da? îngână el.

— Nu cumva te-ai răzgândit şi nu mai mergi?

— Cu altă ocazie, spuse Matei.

Ea tăcu şi puţin mai departe se despărţiră cu răceală.

IV

LUCRA ÎNTR-O ÎNGUSTĂ ÎNCĂPERE alăturată biroului dar fără comunicaţie directă cu acela. Pe fereastra înaltă care dădea spre curtea din faţa casei nu se uita decât rareori, ridicând capul din hârtii, şi atunci numai când auzea poarta ori paşi pe dalele de piatra. Putea fi ea. Din când în când, la mari răstimpuri, avocatul intra şi aşezându-şi un scaun lângă masa lui exclama:

— Merge? Merge? la să vedem.

Şi după ce examina o clipă hârtiile lui Matei le lăsa jos şi rostea cu simplitate:

— M-ai înţeles perfect. Îţi mulţumesc. Şi pregătirea pentru examen e la fel de bine?

În sinea lui, Matei trebui să recunoască, oarecum mirat, că perspectiva acum atât de apropiată de a părăsi detestatul oraş nu-l mai preocupa şi faptul acesta nici nu-l indignă, nici nu-l sperie, îi fu indiferent.

— Da, răspundea el domnului Albu. O oră, cât lucrez aici în fiecare zi, e pentru mine o recreaţie. De altfel nu am prea mult de învăţat, repet doar câteva lucruri.

Atunci domnul Albu se bătea cu palmele pe genunchi strigând E-n regulă şi îl părăsea. Avea ocupaţii acaparante şi multiple. Scena aceasta se repeta la două-trei zile o data şi atunci Matei îl privea lung, încercând să descopere pe hainele şi pe obrazul lui reflexul existenţei aceleia pe care, de la întâlnirea din centru, n-o mai văzuse. Absenţa ei o socotea o sancţiune a unei culpe pe care şi-o recunoştea fără să şi-o cunoască însă.

— Ce mobili sunt şi tinerii ăştia! nu se putu opri odată să strige în sine, cu multă mirare, doamna Iliescu când el îi spuse câteva cuvinte pline de consideraţie despre Jean Albu. Dar parcă nu îl puteai suferi! zise cu voce dulce.

— Eu? întrebă Matei. Se poate. Nu-l cunoşteam cum trebuie.

— Îmi pare bine. Pe mine nu voiai să mă crezi când îţi spuneam că este un om de treabă şi care ţine la noi.

Matei ridică din umeri. Gestul acesta nu-l mai avusese niciodată şi doamna Iliescu îi spuse, găsind că acum o poate face fără pericol:

— Ştii că ieri am trecut pe la Dora. Erai şi tu acolo, dar n-am vrut să te deranjez din lucru. Aşa i-am spus şi Dorei care zicea să intrăm la tine cinci minute şi să-ţi facem puţină conversaţie căci poate că vei fi destul de obosit de dosarele lui Jean.

— A spus aşa doamna Albu? Matei se înecă.

— Da, însă eu n-am vrut. Eram grăbită şi am vorbit încet să nu mă auzi cumva şi să te distrag de la treabă. De-altfel n-aş fi mers la ea, dar ţineam să-i întorc vizita, mă şi rugase să-i împrumut un ac de remaiat căci al ei s-a rupt.

— A mai fost pe aici?

— Cum, nu ştii? Acum trei zile. Am băgat-o şi la tine şi era foarte interesată, spunea că odaia ta este exact cum şi-o imaginase. De fapt ce-i trebuie ei ac de remaiat când în fiecare săptămână îşi cumpără câte o pereche de ciorapi? se întrebă deodată doamna Iliescu.

— Într-adevăr, aprobă el.

— În fine, mâine să-i dai, te rog, reţeta aceasta (şi îi întinse un mic plic alb) pe care mi-a cerut-o. Eu i-am spus că tocmai am femeie la spălat şi n-am să pot veni, dar a zis să i-o trimit prin tine. E un tort şi a şi aranjat cu Jean să-i aducă mâine de la Bucureşti nişte şocolată să-l facă.

— A plecat la Bucureşti? întrebă.

— Pleacă mâine dimineaţă.

Femeia îi deschise şi îl conduse până la încăperea de lângă biroul avocatului. Ca de obicei, lăsă uşa deschisă. Aproape îndată apoi pe uşa aceasta intră Dora. Privea pe fereastră în curte şi când se întoarse, palid, se trezi în faţa ei. Îi întinse plicul.

— A, râse pentru sine, uitându-se pe reţeta doamnei Iliescu. Ce mai faci? Ştii că astăzi o să fii singur pentru că soţul meu a plecat la Bucureşti. Spunând acestea, îl privea drept în ochi, cu un surâs mai mult al buzelor. N-ai să te plictiseşti?

— Nu, spuse el fără niciun accent.

Ea primea drept în faţă lumina bogată a după-amiezii de vară intrând pe fereastră, însă în ochii ei nu putea citi nimic deşi buzele continuau să surâdă.

— Când ai să pleci la facultate? îl întrebă şi se aşeză pe canapea continuând să-l privească în ochi. Rochia palidă de buret îi strângea uşor coapsele înalte şi prelungi.

— Nu ştiu, răspunse Matei la fel de inexpresiv. Nu m-am gândit.

Ea râse.

— Îţi place atât de mult aici?

— Nu ştiu, repetă Matei.

— Şi fata Lizichii Trofin pleacă. Ţi-a spus, nu-i aşa?

— Nu, răspunse Matei, aşezându-se în celălalt capăt al canapelei, n-am vorbit despre asta, nu ştiu.

— Mă plictisesc atât de rău! spuse ea după o pauză. Mi-ar place să fim prieteni, cum ziceai.

— Te-ar distra?

— Da, răspunse, şi prin ochii ei trecu, pentru prima dată, o undă de ironie pentru că i se păru că emoţia ce se zugrăvi pe chipul lui la această simplă şi spontană confirmare era cu totul disproporţionată. Însă ironia nu era pentru el ci pentru acelea dintre cunoştinţele ei despre care îşi închipuia că l-ar putea vedea acum şi care desigur că ar muri de uimire, fără sa-l înţeleagă. Ea însăşi dealtminteri îl jignise cu primele cuvinte pe care avusese ocazia să i le adreseze şi nu-şi putea ierta că întâlnindu-l apoi pe stradă cu fiica doamnei Trofin nu-i răspunsese la salut. El, tremurând ca această clipă de nesperată intimitate sa nu se topească, nefiind decât o halucinaţie a luminii de vară şi a îndelungii lui aşteptări obscure, se lăsă să alunece în

genunchi lângă marginea canapelei şi spuse tremurând şi forţându-se să dea un aer de glumă gestului sau enorm:

— Sunt fericit. Dispuneţi de mine cum vreţi.

Dora se aplecă râzând, însă cu lacrimi în ochi, asupra-i şi-i vârî mâna în păr zbârlindu-i-l şi-i spuse:

— Bine – apoi se ridică. Acum te las să lucrezi, te-am reţinut destul pentru astăzi. De dincolo de uşă, de unde întoarse capul către el, îl văzu tot în genunchi. Sub el covorul cenuşiu avea o duritate marmoreeană pe care sandalele ei trecuseră repede, ca într-o alunecare, şi cum sta îngenuncheat. Nu ştia că soarele care intra pe fereastră îi aşeza pe cap o lumină înflăcărată în vreme ce pe umeri umbra îi atârna pânze cernite.

Dispăru. Locul însă pe care îl ocupase succesiv rămase lângă el ca o prăpastie fierbinte care îl atrăgea, ameţindu-l. În gură avea ceva arzător şi amar. Acasă, se aşează pe o treaptă a scării de piatră de la terasa ce da către fundul curţii şi gusta din dulceaţa de trandafir. Substanţa fierbinte şi amară care îi umpluse gura nu dispărea însă şi doamna Iliescu, privindu-l intrigată cu coada ochiului, bombănea în sine cum îşi poartă băiatul acesta capul astăzi, ca pe vasul cu sfintele taine! şi-i puse alături, pe piatra scării, paharul cu apă pe care-l adusese. Apa tremura uşor, în cercuri subţiri, transformată de piatra pe care sta în racla ei de sticlă şi de noaptea verde a arborilor într-o oglindă. Matei o privi distrat. Îşi mişca într-adevăr capul, aşa cum observase doamna Iliescu, precaut, ca senzaţia trecerii mâinii ei prin păr să nu i se risipească. Mai întâi i se păru bizar că mama lui aşezase acolo paharul, apoi o binecuvântă că nu-l deranjase din imobilitate şi oglinda apei se coloră în vişiniu, tot aerul avea culoarea aceasta vânătă-roşiatică de la soarele care apunea şi pe toată întinderea lui, adâncă în oglinda de pe piatră, un singur nor alb, ca o lungă eşarfă de gaz, ondula liniştit în vântul care mişca şi părul negru al arborilor. Braţ greu, îmbrăcat în aur şi pietre scumpe şi răcoros ca abisul de sus din care se întindea către el, vântul

îi trecea prin păr şi când Matei ridică puţin pleoapele văzu pe puntea cenuşie, rece şi dură a aleii o mică fiinţă cu obrajii îmbrăcaţi în tufe de păr, care îl supraveghea nemişcată şi doar după ce se gândi o recunoscu pe doamna Iliescu şi-i făcu un semn slab cu mâna. Ea se trase repede înapoi şi dispăru şi Matei îşi readuse privirile asupra apei, pe care tremurau acum două stele. Ridică paharul cu grijă, să nu turbure neclintirea din el a celor doua puncte de foc, şi bău. Însă intrând în casă trebui să reziste nevoii de a întreba pe doamna Iliescu ceva dezagreabil. Nu ar fi putut preciza ce anume şi nici de ce acel lucru, formulat interogativ, era neapărat dezagreabil. Până să vină şi doamna Iliescu, se străduí să recheme fantoma care îl neliniştea, fără să izbutească pentru că aceea se retrăgea parcă tot mai adânc acolo unde nu putea s-o urmeze şi s-o vadă bine la faţă. Apoi deodată ea îşi spuse numele şi Matei râse, atât de neaşteptată era şi de lipsită de legătură cu faptele între care se ivise, palidă de prea multă irealitate. Totuşi n-o putea întreba aşa deodată pe doamna Iliescu despre bătrânul Albu. Ştia că ciudăţeniile sale o chinuiesc şi nu voia să-i dea încă un motiv de frământare, cu toate că era foarte firesc să se intereseze de tatăl avocatului, dat fiind că fotografia lui era pentru Dora un obiect de atât de intimă şi statornică aversiune. Dealtminteri, aşa cum se convinse cu un secret sentiment de uşurare, doamna Iliescu nu ştia nimic despre bătrânul Albu în afară de faptul că murise de mult şi că sporise cât putuse averea pe care avea s-o transmită fiului său.

— Lili este acasă? îl întrebă a doua zi de dimineaţa Dora, întinzându-i grăbită mâna.

El tocmai voia să iasă pe poartă.

— Nu, spuse. În piaţă. Acum a plecat. Nu intri?

Îi sărută mâna lungă şi albă.

— Eram în trecere, îi spuse mergând alături de el pe alee. E prima dată când te văd aici.

Simţea că trebuie să-i spună ceva hotărâtor sau măcar

foarte interesant ei, care aştepta din parte-i s-o salveze de plictiseală, şi nu găsi nimic aşa că îi mărturisi cu sinceritate dezolarea.

— Dar nu-i deloc necesar să vorbim, spuse ea. Aici stai într-o adevărată pădure, din cauza teilor şi a tufelor de trandafir nu-ţi vezi nici vecinii.

— Când se întunecă şi-şi aprind lumina în case mai zăresc printre frunze câte o licărire care-mi aminteşte existenţa lor, spuse Matei.

— Şi iarna, când toate frunzele au căzut, ce faci?

— Atunci îmi place şi mai mult, spuse Matei.

— Cu atâţi arbori goi împrejur trebuie să fie interesant.

— Tufele de trandafir însă îşi pierd personalitatea căci se transformă în nişte biete grămezi de nuiele.

— Voi le-aţi plantat?

— Unele sunt sălbatice, le-am găsit aşa când am venit aici. Pe altele însă, cele mai multe, le-a pus tata.

Fusese un timp când se temuse că domnul Iliescu l-a lăsat, şi el, singur. Tatălui îi plăcuseră totdeauna florile, dar nu fusese deloc obişnuit să-l vadă ocupându-se de ele. Pentru asta venea la ei, în strada Polonă, din când în când, un grădinar. Apoi, aici, de la o vreme, îşi făcuse o ocupaţie pentru după-amieze şi dumineci, îngrijind florile. Ocupaţie de om bătrân, care nu are ce face cu timpul, sau fuge de timp, îşi zise Matei, cu inima strânsă. Dar el avea atâta nevoie atunci să simtă că tatăl este puternic şi neatins când toate ale lor fuseseră părăsite! Mâinile domnului Iliescu, pline de pământ. Odată îi rămăsese pământ sub unghii, căci se spălase în grabă.

— Tată! strigă Matei făcându-i semn cu bărbia.

Domnul Iliescu la început nu înţelese şi îl privi nedumerit. Apoi râse.

— Mulţumesc, dragul meu, nu observasem. Ridică mâna şi-şi privi unghiile cu multă atenţie. Să ştii că nu e murdărie, îi spuse. Ar trebui să mă ajuţi la florile acestea. Dar, oftă dând din umeri, poate că ai şi tu dreptate.

Chipul i se întunecase, stânjenit. Se ridicase şi se dusese la baie.

A doua zi se apropie de domnul Iliescu şi-i spuse:

— Vrei să-mi arăţi ce-aş putea face?

Domnul Iliescu, îndoit la rădăcina unei tufe, nu se ridică, îi spuse doar:

— Adu-mi foarfecele.

Matei aduse foarfecele din casă.

— Acum, uite, taie cozile uscate, vezi?, acestea.

Trecu din tufă în tufă, cu foarfecele în mână. Se înţepă de câteva ori. Nu putea iubi aceste flori, complice ale greşelii lui de ieri, la ce cu atâta uşurinţă crezuse că este din partea tatălui său un semn de capitulare morală, încerca totuşi, astfel, să acopere imaginea dureroasă a chipului venerat pe care, din pricina lui, turburarea îl ascunsese o clipă cu mâna-i caricaturală. Şi toate acestea erau acum în el, în capul pe care ea îşi trecuse repede lungile degete albe, sub cerul palmei ei. Dori ca ea să repete acel gest. Trecuseră de casă, erau aproape de fundul grădinii şi coborau spre iazul care, pentru o clipă încă invizibil, trimitea totuşi înaintea lor vestitori de răcoare şi murmur.

— Dacă vrei, putem trece în partea cealaltă, peste iaz.

— O, desigur, spuse Dora. Dar cum? Înot?

— Nu, este pe-aici o punte.

Apa era acum în faţa lor, consistentă şi verde de chipurile verzi ale sălciilor de pe maluri, care din loc în loc scoteau din pământul pietros rădăcini bărboase.

— Se poate merge pe acolo? îl întrebă surâzând neîncrezătoare şi arătând cu mâna spre câmpurile de pe celălalt mal care vibrau în soare spre a se întinde, nu prea departe, la picioarele pădurii albastre.

Puntea era de fapt într-o curte vecină şi ca să ajungă la ea se strecurară prin strâmtul spaţiu pe care gardul îl lăsa liber până la malul apei, ţinându-se de crăcile pomilor pentru a nu aluneca.

— Cine locuieşte aici? îl întrebă continuând să se

strecoare foarte îndemânatică prin hăţişul care le tăia drumul.

— Nu ştiu, răspunse Matei cu sinceritate, spre bucuria ei, mi se pare că un medic, nu sunt sigur.

— Doctorul Tomiţa, spuse ea.

— Îl cunoşti?

— Puţin.

— N-o să-l mire văzându-ne în grădina lui? spuse el. Prin cuvintele acestea înţelegea altceva, căci trecuse pe punte de nenumărate ori şi ştia că vecinul nici nu avea cum să-i zărească aici, din casă. Dora înţelese la ce se gândise el şi făcu din cap un semn de negaţie întrebându-l:

— Aceasta te-ar deranja?

— Nu, deloc, spuse Matei privind ochii ei largi şi senini şi linia severă a buzelor.

— Nici pe mine.

Puntea se sprijinea pe două picioare înfipte în mijlocul iazului, destul de înalte, şi avea pe o parte o subţire balustradă de lemn. Pentru a-i încerca soliditatea, Matei trecu primul. Puntea se legăna, lemnul nu era perfect pe toată întinderea lui. Oprit pe malul dimpotrivă, o aştepta să vină. Sălciile aruncau pe faţa şi pe braţele ei o transparentă umbră verzuie. Era foarte atentă la fiecare pas, dar fără crispare. Ochii doar îi străluceau mai puternic. Când ajunse la capăt, îi întinse mâna sa coboare. Când amândouă înaltele ei picioare fură în iarbă, lângă el, Matei dădu brusc drumul mâinii pe care o ţinuse.

— Vezi aerul? o întrebă.

— Nu, spuse ea, privind nedumerită împrejur.

— Eu îl vad, spuse el mai depărtându-se un pas. Este aici, între noi doi, ca un zid de sticlă, cu neputinţă de trecut.

— De ce chiar aşa de cu neputinţă? râse ea. Apoi adaugă cu oarecare gravitate sfioasă de a fi vrut să fie pedagogică: Aşa şi trebuie, ştii?

— N-am spus chiar ce voiam, zise el repede. Nu un zid de sticlă. Însa despre ce-i vorbesc, Dumnezeule! exclamă în

sine, observând o licărire alarmată în ochii ei. Ascultă, îl cunoşti pe domnul Zamfir, profesorul de caligrafie?

După această întrebare care îi apropie din nou, o porniră alături pe poteca şenţuită şi nesigură ce ducea spre pădure prin iarba foarte înaltă.

— Nu-l cunosc.

— Nici noi nu-l cunoşteam. Eram în clasa întâi de liceu. Sunase de mult de terminarea recreaţiei şi, cum nu mai intra nimeni, în clasă era un tapaj îngrozitor. Unii cântau, alţii se certau, câţiva vorbeau tare lângă catedră şi doi din fund încercau să acopere vacarmul pocnind cât puteau capacele băncilor. Deodată uşa clasei fu împinsă larg şi din golul ei, ca dintr-un altar, îşi aruncă ochii peste noi un bărbat scund, gros, negru ca un taur, cu ochii roşii, cu fruntea puţin plecata ca şi când s-ar fi pregătit să ne-mpungă. Auzirăm cum în fund se rostogolise pe podele, de pe bancă, guma lui Vasilescu. Vasilescu avea totdeauna nişte gume roşii, dreptunghiulare, mari şi groase ca nişte pietroaie. Cei care vorbeau lângă catedră o zbughiseră ca iepurii la locurile lor. Inimile ne băteau speriate. Bărbatul făcu încet un pas, fără a ne slăbi din priviri, închise uşa şi veni cu catalogul la subsuoară în faţa noastră. Catedra se ridica solemnă drept în spatele lui. Şedeam în picioare, ţinându-ne respiraţia. Vrăbiile ciripeau în castanul de la fereastră.

— Staţi jos, ne spuse sever.

Avea nişte mâini păroase, pietroase. Ne aşezarăm, cu ochii în ochii lui. Apoi se întoarse încet pe călcâie, fără să lase catalogul, scoase din buzunarul hainei o cretă, merse la tablă, îşi scoase limba şi scrise mare, cu o frumoasă scriere cursivă, *Elie Zamfir.* După ce, cu limba afară, consideră un moment aceste două cuvinte albe pe tabla neagră, se întoarse, cu ea tot afara, către noi şi spuse:

— Acesta este numele meu.

Liniştea făcu explozie. Ne puserăm pe un râs nebun. Capacele băncilor din fund clămpăniră. Dar nu-ţi voi spune,

încheie în sine Matei, că bietul domn Zamfir, despre care aveam să aflu curând că e mai mult decât un om fermecător:
un artist, ramase în faţa noastră ca prostit, că ochii i se umplură de lacrimi şi că nimic nu mai fu în stare a ne face să credem în seriozitatea caligrafiei.

Continuă să-i vorbească despre foştii săi profesori, cu însufleţire. Ocoliră pădurea şi ieşiră în şosea, pe lângă scundul arbust cu flori roşii de unde o văzuse odată trecând pe bicicletă. Îi spuse; arătându-i-l. Ea căuta să-şi amintească împrejurarea. Pe atunci, în orice caz, nu se căsătorise încă. Jean Albu nu mergea cu bicicleta şi renunţase şi ea. De atunci, de fapt, renunţase la multe lucruri.

— Cât praf este pe şosea! exclamă el. Nu vrei să mergem prin iarbă?

— Nu, vreau sa mă umplu de praf. E atât de bine!

Treceau ţărani în căruţe trase de cai osteniţi de căldura, un preot cu o servietă. Dora îi vorbea despre expoziţia de pictură pe care o văzuse de curând, la ultima ei trecere prin Bucureşti, şi când intrară în oraş insistă s-o conducă până acasă. Sandalele ei pline de praf se aşezau cu o rapidă şi decisă eleganţă pe asfaltul trotuarului. Femei şi bărbaţi care treceau pe lângă ei îi priveau cu zâmbete intrigate.

— Ce-i cu voi? De unde veniţi aşa prăfuiţi? îi întrebă avocatul, cu care se întâlniră în poartă.

— Ne-am plimbat pe şosea, spuse ea liniştită. A fost atât de amabil să-mi ţină companie.

— A, foarte bine, draga mea. Vii după-amiază? îl întreba pe Matei.

Matei dădu din cap.

Nu un perete de sticla, ci două morminte de flori faţă în faţă, în care amândoi stăteau în picioare privindu-se şi făcându-şi semne dar neputându-se ajunge. Flori atât de uşoare şi transparente încât erau aproape invizibile. Dar atunci le văzuse şi le simţise pe faţă, pe mâini, pe piept,

înconjurându-i strâns din toate părţile şi ştiind că aşa o împresoară şi pe ea, ca un tipar în care i-a fost turnată statuia. Tiparul acela poate că se păstrase acolo, la capătul punţii, între sălcii, acum gol, şi ajunse acasă aproape fugind, nu răspunse doamnei Iliescu care îl văzuse pe fereastră şi îl striga, coborî într-un suflet pe malul iazului, trecu puntea şi se opri în iarbă acolo unde înainte şezuse ea, inspirând adânc aerul, închizându-se în aerul care cu nu mult înainte o cuprinsese pe ea, apoi îşi aplecă faţa să simtă pe obraji iarba pe care o călcaseră picioarele ei.

— Vă cheamă la masă, spuse femeia de pe malul celălalt.

— Ce faci, domnule? strigă încă o dată doamna Iliescu atunci când apăru în sufragerie. La ora aceasta? Te aştept cu masa de nu ştiu când!

Rochia neagră i se rărise puţin pe piept căci de patru ani n-o mai schimbase. Şi-o făcuse dintr-una mai veche pe care, cu o săptămână înainte de moartea domnului Iliescu, adusese o croitoreasă să i-o modifice şi să i-o aranjeze. Era o femeie grasă şi scundă, cu nişte coşuri foarte roşii lângă nas. Veni vreo trei zile, după-amiaza, căci doamna Iliescu nu era mulţumită cum îi făcuse gulerul şi trebui să lucreze o zi în plus, altminteri ar fi fost gata în două zile. Matei n-o întrebă de ce îşi face rochia aceea neagră. Ieşind din dormitorul domnului Iliescu, o văzu muncindu-se să-şi vâre rochia pe cap. Croitoreasa o ajuta, cu un fir de aţă neagră între buzele resfrânte. Mama lui avea un combinezon bleu din care bietele ei picioare i se vedeau până mai sus de genunchi fiindcă îşi ţinea mâinile ridicate.

— Mă ţine la subraţ, spunea iritată croitoresei.

Până la piept era ascunsă în stofa neagră. Se retrase umilit şi înspăimântat. Atunci îşi dădu bine seama că tatăl lui va muri foarte curând, că se va petrece un lucru îngrozitor şi ireversibil. Apoi veni avocatul, ca de obicei, să se intereseze cum îi mai este domnului Iliescu.

— Aveţi lumânări în casă? îl auzi întrebând-o pe mama lui.

Domnul Iliescu dormea aproape tot timpul. Obrajii lui se făcuseră galben-fumurii şi se scobiseră adânc. Îl privea, aşezat pe un scaun de lângă fereastră. Bolnavului lumina îi făcea rău, aşa că transperantele erau coborâte în permanenţă. Apoi doamna Iliescu telegrafiase tatălui lui Tudor şi Matei trebui să meargă să-l ia de la gară. Era într-o vineri. Ploua. Apa se scurgea pe trotuare târând cu ea în şanţ murdării menajere, îl pătrundea o umezeală greţoasă. Unchiul său avea o umbrelă mare, neagră, cu mâner de bambus, şi era îmbrăcat în negru. Doamna Iliescu nu-şi pusese încă rochia neagră, o păstra în şifonier şi poate că dacă şifonierul, cu ce conţinea, ar fi luat foc, bolnavul s-ar fi putut opri din alunecarea spre gol. Matei vedea că toţi încetaseră de a crede în tatăl său, ca şi când în locul lui s-ar fi instalat în casă o fiinţă fără cap însă implacabilă şi exigenţelor căreia îi răspundeau cu exactitate, după un formular neclintit. Domnul Iliescu era totuşi încă aici şi contradicţia aceasta pe Matei îl zguduia, avea impresia că toţi au înnebunit văzând lucruri care nu sunt şi făcând lucruri fără rost, dacă nu criminale. Nimeni nu moare înainte de a fi murit. În afară de avocatul Albu, din oraş venea mereu o mulţime de lume să întrebe de starea domnului Iliescu. Matei ştia însă că nu de el întrebau, ci de bizara fiinţă abstractă pe care bolnavul o clocise în patul său şi care acum umpluse toată casa, stăpânindu-i pe toţi. Dar pe el nu. El refuza s-o vadă, ştiind că nu este în realitate decât rodul blestemat al imaginaţiei unor oameni stupizi şi leneşi care îşi luau, plăsmuindu-şi-o şi închinându-i-se, revanşa împotriva vieţii pe care n-o puteau cunoaşte şi din care nici nu făceau parte decât aparent, printr-o convenţie potrivit căreia trăieşte tot ce se mişcă, vorbeşte, închide ochii şi-i deschide, mănâncă şi apoi leapădă resturile inutile ale hranei ingerate. Convenţia stă pe o iluzie optică răutăcioasă, blasfematoare. Domnul Iliescu era victima conjuraţiei bufone a celor care, vii fiind, puteau adăposti în capetele lor ideea morţii. Dar în lume există

neapărat, striga Matei, fiinţe întregi ca şi mine şi care dacă ar veni aici, alături de mine, ar forţa aceste creaturi ale haosului să se retragă şi lucrurile ar redeveni calme şi normale. Cine acceptă realitatea anulării, a nimicului, aparţine nimicului şi este soldatul acestuia printre cei vii, duşmanul strecurat între zidurile cetăţii. Acum că rochia neagră începuse sa i se răreasca pe piept şi în curând va trebui s-o schimbe, doamna Iliescu însăşi îi păru pe cale să-şi schimbe masca detestată pe o figura umana şi Matei îi răspunse cu mai puţină răceală şi iritaţie decât de obicei, povestindu-i plimbarea cu Dora.

— Ei, îi spuse ea moale, prea stai tot timpul închis în casă, cu nasul în cărţi.

— Vin acum dintr-o altfel de închisoare, fu gata să-i răspundă, dintr-o închisoare de flori – şi-şi frecă tare creştetul capului cu palma.

— Ar trebui să te tunzi, spuse doamna Iliescu, bănuitoare.

Avocatul şedea în curte, răsturnat într-un fotoliu de trestie, în haina lui albastră de în cam decolorată, şi ridica din când în când cu mâna dreaptă în faţa ochilor o hârtie în care citea câteva rânduri pentru a o lăsa apoi jos şi a visa cu privirile în cer. Sorbea uneori dintr-un pahar înalt şi aburit cu oranjadă.

— Ce face Lili? îl întrebă pe Matei. N-am mai trecut de mult pe la voi şi, pentru a-şi explica absenţa, îi spuse despre nenumăratele treburi care îl confiscaseră în ultimul timp, cu amănunte care arătau cât de bucuros este să se relaxeze puţin în această după-amiază caniculară.

— Despre ce vorbiţi? întrebă Dora aşezându-se alături de ei.

Avocatul rezumă, încreţindu-şi pleoapele şi deodată extrem de deferent, expunerea pe care i-o făcuse lui Matei.

— A! făcu, altceva mai interesant nu găseaţi?

— Vezi cum sunt femeile? sări atunci domnul Albu adresându-se lui Matei. Lucrurile serioase li se par

totdeauna anoste. Vorbeşte-le însă despre ele însele, bârfeşte-le prietenele şi le-ai cucerit atenţia.

— Te-a căutat tata, răspunse ea. Avea nu ştiu ce treabă urgentă cu tine.

— Pentru banii aceia, desigur, suflă avocatul agasat. Doar i-am spus că nu am acum, când îi trebuie lui.

Matei se mişcă în fotoliul său de trestie, stânjenit că asista fără voie la acest schimb de vorbe care nu era destinat urechilor sale. Cei doi însă nu observară nimic. Ea ripostă:

— Nu ştiu ce voia, nu l-am întrebat.

— În fine, mormăi bărbatul, o să trecem diseară pe la ei şi vom vedea. Apoi îşi sfârşi oranjada, chemă femeia să aducă încă două pahare, pentru Matei şi pentru Dora, şi explică celui dintâi:

— Socru-meu a făcut un împrumut la bancă, însă anul trecut recolta a fost slabă şi acum are nevoie de bani să-şi plătească rata.

Dora privi în altă parte, muşcându-şi buzele, peste capetele lor, spre vârfurile pomilor. Matei suferea de lipsa de delicateţă a avocatului şi căuta ceva cu care să schimbe vorba, fără să găsească însă. Ea puse un picior peste celălalt şi genunchii i se iviră puţin de sub marginea rochiei. Purta sandale uşoare, din cureluşe albastre împletite, pe picioarele goale.

— Însă din acelaşi motiv, continuă Jean Albu să explice, nici eu nu prea sunt în fonduri. Ştiu însă pe cineva la care va găsi banii ce-i trebuie. Vom discuta asta diseară. Dragă domnule Iliescu, agricultura este ceva foarte riscant. Da, dacă stai tot timpul la moşie să supraveghez! oamenii, să conduci muncile, este o afacere, măcar în sensul că unele pagube le poţi ocoli sau compensa din timp, unele, zic, nu toate!, dar aşa să dai pe acolo când şi când doar, lăsându-ţi avutul pe mâna administratorului, cum fac eu, tatăl Dorei şi încă mulţi alţii, e pagubă curată. Ascultă-mă pe mine, sa nu bagi niciodată banii în pământ!

— Nu, domnule, spuse Matei şi izbucni într-un hohot de râs nestăpânit.

Avocatul îl privi o clipă neînţelegând motivul veseliei lui, apoi se destinse şi râse şi el, după care se ridică, se uită la ceas şi spuse:

— S-a făcut târziu. Cred că astăzi n-o să mai lucrezi, dar o zi de concediu nu-ţi strică. Pe mine o să mă iertaţi, căci am de făcut un drum în oraş şi mă duc să mă îmbrac. Pe la şapte vin să te iau, spuse Dorei, cinăm la ai tăi – şi pe aceste cuvinte îi părăsi.

Câtva timp rămaseră tăcuţi. Apoi Matei se agăţă de prima idee care-i trecu prin minte şi-i spuse vioi:

— Ştii că şi eu am avut bicicletă. Pe atunci locuiam în Bucureşti, în apropierea parcului Ioanid, dar n-am putut veni cu ea în parc decât după o săptămână după ce mi-o cumpărase tata, când am ştiut bine să merg cu ea. Toţi amicii mei se jucau acolo. Cu o zi înainte am chemat-o pe mama să vadă că am învăţat să umblu cu ea şi i-am făcut o demonstraţie în curtea noastră, pe alee. Când m-am urcat pe şa eram foarte emoţionat. Îmi ziceam că de acest examen depinde daca voi fi lăsat ori nu să merg cu bicicleta în parc şi din cauza emoţiei am intrat cu roata din faţă într-un strat de flori. Mama a început sa strige supărată. Ar fi preferat să nu merg niciodată pe bicicletă. Însă tata care, fără să ştiu, venise şi el să mă vadă, îmi strigă Bravo şi apoi întorcându-se către mama îi spuse:

— Matei merge foarte bine şi accidentul acesta n-are nicio importanţă pentru că aleea este îngustă şi i-a derapat roata din faţă pe o piatră de şi-a schimbat direcţia. Acum să te vedem pe stradă, adăugă pentru mine.

Mama n-a mai zis nimic şi atunci am scos bicicleta pe poartă şi au ieşit pe trotuar sa mă urmărească. Am mers până la intrarea grădinii Icoanei, am întors larg şi am revenit ca un fulger, claxonând de răsuna strada. Mă aşteptau pe trotuar.

— Dar prea goneşti! a exclamat mama care acum nu mai

avea totuşi nicio obiecţie de făcut. Tata era foarte satisfăcut. Eu credeam, fericit, că voi putea pleca imediat cu bicicleta în parc, însă mama spuse:

— Bine, văd c-o învăţaşi şi pe asta. *Mâine* n-ai decât să te duci cu ea unde pofteşti. Acum hai la masă.

După ce am mâncat, a trebuit să dorm. Când m-am sculat am alergat în parc să-i spun Martei că mâine voi veni cu bicicleta. Mi se pare că o cunoşti pe doamna Irimescu, mama ei.

— Da, răspunse Dora.

Matei se pierdu în ochii ei albaştri care îl priveau neclintiţi din culcuşul genelor dese. Părul negru şi abundent, larg ondulat, îi cobora pe ceafa transparentă, fără a ajunge până la umeri, îmbrăcându-i capul delicat şi puternic într-o cască înfoiată. Aspiră adânc parfumul ei. Intensitatea luminii scăzuse, umbrele se topeau unele într-altele, norii îşi voalară albimea neîndurată.

— Când ne-am despărţit de dimineaţă, îi spuse simţind că se sufocă, m-am dus acasă şi am trecut peste punte. La capătul ei dinspre câmpie iarba păstra încă urma ta.

— M-am gândit mereu la plimbarea noastră. A fost foarte bine, spuse ea încet.

El îngână:

— Da.

Dora coborî puţin genele, apoi spuse limpede:

— Şi ai găsit-o în parc pe fetiţa aceea?

— Da. Şedea pe banca, lângă chioşcul muzicii, şi ţinea pe genunchi un album cu flori. Bătrână doamnă care o însoţea mereu îi spunea numele lor: *jasmin, pervenche, dahlia, oeillet.* Când m-a văzut a închis albumul, a sărit de pe bancă şi a alergat spre mine. Dar când a ajuns în faţa mea mi-am dat seama că nu-i pot spune vestea cea mare. Cum îţi explici aceasta? M-am sfiit. Ştiam că orice cuvinte aş alege acelea n-ar fi putut cuprinde tot ce voiam să-i spun şi nici fericirea că venise clipa să-i anunţ ce aveam de anunţat. Toate cuvintele mi s-au părut sărace, urâte şi

exterioare, de nepronunţat.

Dora încuviinţă.

Matei spuse:

— Acum mi se întâmplă acelaşi lucru.

V

ÎI VORBEA DE RUDELE ŞI CUNOŞTINţele ei din oraş şi era mirată de câte ori Matei îi mărturisea despre una sau alta dintre aceste persoane că nu o cunoaşte.

— Bine, spunea, dar ea şi mama ta sunt prietene, se vizitează aproape în fiecare zi.

Când îi spuse acelaşi lucru despre Angela Zahariadi, îl privi neîncrezătoare:

— Aseară am întâlnit-o pe Lili la ei.

Apoi îl întrebă:

— Urăşti oamenii?

— Nu, spuse Matei destul de încurcat, bâlbâindu-se.

— Atunci eşti timid, făcu pe jumătate îngrijorată şi pe jumătate ironică.

Matei simţi o oarecare jenă, aşa că se mulţumi să răspundă:

— Ce crezi?

— Oricum, murmură, nu este firesc. Aştepta să se explice şi tăcerea lui îi dădu de bănuit că a făcut o indelicateţă, aşa că roşi. Matei şedea jos pe podea, la picioarele ei, şi acum desena cu degetul pe covor cercuri mici, din ce în ce mai mici, şi se uita la ea de jos în sus, cerându-i fără vorbe să părăsească acest subiect, ceea ce şi făcu însă pentru a-i spune în cele din urmă:

— Mâine mă duc la mătuşa mea, aceea care locuieşte ştii unde, nu departe de voi. Aş vrea să vii să mă iei de la ea când termini aici cu dosarele lui Jean.

A doua zi îl aşteptă întrebându-se mereu dacă o să vină sau nu şi între vorbele pe care le schimba cu bătrână doamnă şi cu un vecin al acesteia, un pensionar ceremonios, se străduia să audă zgomotul porţii şi apoi al

paşilor lui prin curte. Când sosi, îl prezentă foarte firesc celor doi, care o cunoşteau pe doamna Iliescu şi îl cunoscuseră şi pe tatăl lui şi, fără să aibă aerul, îi urmări, surprinsă şi uşurată să descopere că nu trăda nicio crispare. Se întoarse şi se ridică să plece. O urmă supus. În drum, după ce trecuseră de curtea lui, puţin mai departe de doctorul Tomiţa, intrară în grădina publică cu alei destul de înguste şi rotite şi peste rondurile de flori ale căreia, rotunde şi încărcate ca nişte torturi pentru a căror ornamentare cofetarul şi-a pus la bătaie tot gustul său inventiv, coborau crăcile grele de frunze ale teilor. Aici se şi înnoptase şi pe bănci se postaseră perechi doritoare de linişte, bătrâni veniţi să inspire aroma florilor.

Ea căuta din ochi o bancă neocupată, deşi nu intenţiona să stea. Ar fi dorit mai puţină lume în jur. Merseră spre fundul grădinii, acolo unde aleea se prăbuşea într-o râpă adânca, plantată cu castani. În faţa lor cerul se întindea galben cenuşiu, cu stele, deasupra câmpului. Câmpul era acela care se vedea şi din fundul grădinii lui Matei, începând de pe malul dimpotrivă al iazului. Aici iazul făcea un cot larg şi era ascuns de sălcii.

— Cunoşti bine grădina aceasta, nu-i aşa?

— Nu, spuse Matei. E a doua oară când intru în ea. Prima dată, nu trecuse mult de când ne mutasem de la Bucureşti, am venit cu mama. Voiam să desenez. Mi-am ales un grup de arbori şi m-am aşezat cu mama pe o bancă în faţa lor. Nişte băieţi îmi dădeau târcoale, intrigaţi de ce făceam. Mama, peste puţin, s-a dus acasă şi eu am rămas să termin desenul.

Regretam că m-a lăsat singur, căci presimţeam că mi se va întâmpla ceva neplăcut. Când au văzut că mama a plecat, băieţii aceia s-au adunat în jurul băncii mele. Îşi ţineau mâinile în buzunare. Unul dintre ei, cel mai mare, cred că avea vreo şaptesprezece-optsprezece ani, avea albeaţă la un ochi şi purta un tricou albastru foarte murdar. Părul, rar, îi era plin de mătreaţă.

— Îngrozitor, strigă Dora.

— La început n-au zis nimic. Cum trebuia să ridic uneori privirile spre arbori, am observat că unii se uitau la caietul meu şi alţii căutau drept la mine, compătimitori. Însă pe cei din spatele băncii nu-i vedeam. Unul dintre aceştia din urmă îmi privea peste umăr în caiet, îi auzeam respiraţia chiar lângă urechea mea. Apoi altul, mic, gras şi ciupit de vărsat, s-a aşezat pe bancă atât de aproape de mine încât cotul lui mă împungea în coaste. Lângă el se mai aşezară încă doi. Câţiva dintre cei pe care nu-i vedeam căci erau în spatele băncii pufniră în râs. Unul scuipă drept lângă piciorul meu. Nu mai puteam desena, dar mă încăpăţânam să trag linii pe hârtie. Atunci cei doi care se aşezaseră la urmă pe bancă îl împinseră pe băiatul ciupit de vărsat şi acela căzu peste mine.

— Ce faceţi? strigă, râzând subţire. Îl deranjaţi pe dumnealui.

Dumnealui eram eu. Din cauza izbiturii neaşteptate, caietul mi-a căzut. M-am aplecat să-l iau dar cel cu albeaţă la ochi fu mai repede ca mine şi puse piciorul pe el. Râdea şi el, cum râsese ciupitul. M-am repezit să-l lovesc şi atunci toţi tăbărâră pe mine. Am ajuns acasă cu cămaşa ruptă şi plin de zgârieturi şi de vânătăi şi de atunci am ocolit acest loc. De altfel, adăugă Matei bine dispus, îmi ajungea grădina noastră.

— Îţi era frică de ei?

— A, nu. De ce? Eram mai puternic decât mulţi dintre nefericiţii aceia, însă nu voiam să-i mai văd, prea erau urâţi şi-mi provocau o repulsie care s-a extins pentru mine, bineînţeles, şi asupra locului acestuia – care în realitate, văd acum, e foarte frumos.

— Aşa spui tu, râse clătinându-se pe glezne, dar poate, că totuşi ţi-a fost frică de ei.

— Nu, spuse Matei.

— De ce nu recunoşti?

Nu-i mai distingea bine faţa, însă îi ghicea în ochi o

fixitate confuză, o intenţie care se menţinea greu pe marginea gestului. Privirea aceasta o mai întâlnise, de mult, la cineva. Dar poate că doar i se păruse, căci ea spuse cu o voce foarte calmă, privind spre ieşirea din parc:

— Lili o s-o viziteze mâine pe madam Zahariadi. Vom veni şi noi. Mi-ar place să te întâlnesc acolo.

După ce lăsară parcul în urmă, la primul colţ de stradă îi întinse mâna şi se depărtă grăbită.

Rămânând singur reveni pe marginea râpei cu castani şi se aşeză în iarbă cuprinzându-şi genunchii cu mâinile. Bătea vântul, mişcând frunzele, şi cerul se umpluse de stele. O nevoie urgentă de a o vedea, de a-i auzi vocea, îl făcu să sară în picioare. În loc s-o ia însă către ea, ajunse din câţiva paşi la el şi cină repede, fără să răspundă doamnei Iliescu decât prin monosilabe ininteligibile şi semne distrate.

— Ce faci aici? îl întrebă câteva ore mai târziu, aplecându-se pe fereastra joasă a dormitorului ei spre a-l vedea mai bine la faţă.

— Iartă-mă, murmură, n-am mai putut suporta. Trebuia să te văd şi să-ţi vorbesc.

— Ai bătut atât de tare în geam! Daca a auzit Jean de alături?

Era într-adevăr speriată. Rămaseră o clipă nemişcaţi şi tăcuţi. Nu auziră însă nimic, doar greierii tăiau mai departe în sticlele nopţii, îngânaţi de broaşte.

Dora îşi strânse cămaşa de noapte la piept şi şopti înăbuşit:

— Ce nebunie! Poate să te fi văzut cineva când ai intrat în curte.

— Nu ştiu, spuse Matei. Cred că nu.

— Vorbeşte mai încet. Ce să mă fac cu tine aici? Ce ai să-mi spui? Ba nu, aşteaptă, vin afară dar, te rog, nu face Zgomot. Cum ţi-a putut trece prin minte să vii la ora aceasta?

Printre şuviţele înfoiate şi rebele ale părului negru ochii ei

erau mai întunecaţi decât noaptea.

— Ei bine, ce este? îl întrebă când ieşind din casă cu multe precauţii pe uşa de serviciu şi se află alături de el în iarbă. Arbuşti masivi îi ascundeau de stradă. Se aflau în acea parte a casei de la care până la gardul de lemn dinspre vecinii din dreapta se întindea o îngustă fâşie de teren pe care liliacul creştea năvalnic şi spre care se deschidea şi fereastra dormitorului ei.

— Mă crezi timid şi fricos, bâlbâi privind-o adânc în ochi. Nu sunt niciuna, nici alta şi aş da oricât să am aceste două defecte în schimbul celor pe care nu mi le cunoşti.

Îl privi uimită şi cu toate că din cauza întunericului nu-i vedea chipul distingea totuşi că tremura şi nu ştiu dacă să râdă că pentru a-i face o asemenea declaraţie o deşteptase în puterea nopţii, ori să se teamă de turburarea lui, care îl împinsese la un asemenea gest bizar, neconvenabil şi primejdios. Totuşi sfârşi prin a se simţi bine la ideea că da atât preţ părerilor sale şi încerca dorinţa tandră de a-l linişti, de a-i arăta că ia prea mult în seama nişte răutăţi fără consecinţa. Uită ora şi situaţia scandaloasă.

— Dacă nu-ţi voi spune acum că am minţit când am pretins că am fost o singură dată în grădina aceea, nu voi mai îndrăzni să ţi-o spun niciodată, continuă. Ei bine, vezi că sunt un mincinos şi asta este mai grav decât timiditatea sau frica.

— Dar de ce? căută să-l liniştească. Poate că nu ţi-ai adus aminte atunci.

— Ba da, însă mi-a fost ruşine să-ţi vorbesc despre *cealaltă* trecere a mea pe acolo. Ascultă-mă. Mama îşi făcuse de puţină vreme rochia neagră de care poate că acum o să se îndure să se despartă, dar încă nu o îmbrăcase, o păstra în şifonier.

Vorbea repede, pentru a nu-şi da timp să renunţe.

— Eram obosit, după câteva zile de somn puţin şi mari contrarietăţi.

Ultimul cuvânt îl pronunţă cu oarecare ezitare, apoi

continuă:

— Aerul mă apăsa, în nări aveam miros de medicamente. Toată casa mirosea a medicamente. Tata dormea mereu. M-am pomenit în stradă. Mergeam fără ţintă, numai să fac mişcare şi să respir un aer mai curat şi mai puţin încărcat de panică. Pe stradă, la ora aceea a după-amiezii, nu era nimeni. Zidurile resfrângeau intens lumina soarelui. Vrăbii săreau pe pietre, furnici alergau pe lângă iarba crescută în crăpăturile trotuarului.

Acum îl auzea greu, atât de tare îi tremura vocea şi atât de încet vorbea. Ar fi vrut să tacă, ori să vorbească despre altceva, îi era teamă de ce avea să audă şi în acelaşi timp o cuprinsese un entuziasm secret, ca un val consistent şi cald care se rostogolea în ea şi se retrăgea pentru a lua din nou fiinţă şi a o invada, cu o mişcare surdă şi continuă. Probabil am răcit şi am febră, îşi zise.

— M-am oprit la un colţ de stradă. Pe trotuarul de vizavi nu era nimeni. Apoi veni cineva. O femeie. Era foarte tânără şi rău îmbrăcată, obrazul îi era murdar. Mâinile, mici, îi erau roşii şi umflate, iar din fusta cenuşie îi ieşeau picioarele subţiri şi palide. S-a oprit şi s-a uitat la mine, de-acolo, de pe celălalt trotuar, apoi a început să surâdă, şi-a băgat mâinile în buzunarele fustei şi şi le-a scos şi şi le-a pus la spate, nu ştia ce să facă cu ele, cum nici cu faţa nu prea ştia, pentru că mă privea când zâmbind, când foarte serioasă, mustrătoare, dar şi chemându-mă din pleoape. Cu mult regret se mişcă din loc şi porni mai departe, întorcându-se des către mine. Când mă văzu că m-am dezlipit din colţul străzii, îmi făcu ştrengăreşte cu ochiul. Intră în grădină şi după puţină codire se aşeză brusc pe o bancă şi începu să-şi facă vânt cu batista.

— Uf! ce căldură! îmi spuse. Nu stai aici, la umbră? şi îmi făcu din nou cu ochiul, surâzând şi trăgându-se mai către capătul băncii. În acelaşi timp şterse cu palma locul unde nu întârziai să mă las a cădea.

— Eu, de fapt, locuiesc pe aproape, îmi spuse cu o

neaşteptată sfială. Îşi privi mâinile pe sub gene şi adăugă: Ieri am spălat rufe toată ziua. Îmi venea să plesnesc de căldură. Şi astăzi e tot aşa de cald, spuse ca şi când ştia ea pe cineva care este responsabil de zăduful acelei după-amieze.

În mirosul florilor, al frunzelor şi al ierbii se amesteca un altul, al fiinţei alături de care mă aşezasem pe bancă. Avea în picioare pantofi maron vechi.

— Ce haine frumoase! exclamă fără nicio legătură cu ce spusese până atunci – şi aplecându-se spre mine îmi pipăi între două degete mâneca hainei.

Se dădu mai aproape şi spuse potrivindu-şi părul la spate cu mâna:

— Văd că eşti cam mut. Nu vrei să mergi la mine? Aici e aşa de cald! şi mă lovi o dată, veselă, cu cotul.

Mă uitai atunci pentru prima dată de când mă aşezasem pe bancă, în ochii ei. Sărmani ochi prăfuiţi dar voioşi şi foarte feminini.

— Oribil! murmură Dora.

— Nu-i aşa? spuse Matei. Dar oribilă nu era creatura aceea, oribil eram eu care uitasem tot, nu mai aveam în mine
decât prezenţa ei. Ea ştiu asta şi după ce repetă Frumoase haine! spuse cu prefăcută admiraţie:

— Trebuie să fii plin de bani.

— Nu, spusei, n-am la mine nimic.

O văzui cum se lungeşte la faţă.

— E, ce să-i faci! oftă descurajată.

Dar se lumină din nou şi-şi scoase în afara buza de jos:

— Să ştii însă că-mi placi şi dacă vrei poţi să vii şi aşa.

Se ridică în picioare în faţa mea, cu mâinile în şolduri, legănându-se şi privindu-mă cu obrazul culcat când pe un umăr, când pe celălalt. Mă ridicai şi eu.

Avea însă gust de vorbă şi spuse:

— Parcă te-am mai văzut undeva. Nu cumva ai tăi stau pe aici?

Făcu un pas în susul aleii şi mă grăbii s-o imit, dar în sens invers, căci cu ultimele vorbe mă readusese pe pământ.

— Ei, micule! strigă. Ce faci?

Mă mai strigă o dată, apoi plecă şi ea, fluierând. Nu ştiu de ce fluiera, dar asta a fost ce trebuia să-ţi spun. Vezi că sunt nu numai mincinos.

— Tatăl tău… începu Dora.

— Nu în ziua aceea.

În ziua aceea domnului Iliescu îi fusese mai rău ca până atunci. Se trezise din somn şi ceruse doamnei Iliescu printr-un semn să-i ridice pernele, apoi îşi clatină mult timp capul, de la dreapta la stânga şi de la stânga la dreapta, cu scurte opriri când părându-i-se că durerile i s-au mai potolit îşi lăsa bărbia în piept şi închidea ochii duşi în fundul orbitelor, însă îi deschidea repede şi reîncepea să-şi mişte capul de la stânga la dreapta şi de la dreapta la stânga privind fără priviri într-un colţ al tavanului. Pe globii împuţinaţi ai ochilor se ţesuseră fine pânze de păianjen. Matei îi ştergea mereu faţa cu colţul unei batiste. Dar în ziua aceea, după ce se întoarse din grădină, nu mai putu. Avocatul tocmai sosise cu doctorul, să facă domnului Iliescu o injecţie calmantă.

— Îi este foarte rău, spuse el tânărului.

— Ia ligheanul acesta, umple-l cu apă şi du-l la tată-tău, îi spuse doamna Iliescu trecând iute prin salon şi dispărând spre camera bolnavului. Avocatul şi doctorul plecară pe urmele ei. În ligheanul roşu pe dinafară şi în interior cenuşiu, apa curgea din robinet ricoşând în picături pe faţa lui Matei. Dar cenuşiul acela rezulta din alăturarea a infinit de mici pătrăţele albe şi negre, *poivre et sel,* ca şi şorţul pe care îl purtase în clasele primare cu o fundă bleumarin la gulerul alb de pichet. Pantalonii îi depăşeau puţin în jos poalele şorţului. Aceasta şi funda bleumarin îl deosebeau de fetiţele de la şcoala de alături. Ele purtau funde roşii. Şi mai era o deosebire şi la pieptănătură. Băieţii trebuiau să se tundă scurt, iar ele îşi împleteau părul în coade. Martei nu-i plăcea să aibă coadă şi cum se întorcea de la şcoală îşi

despletea părul şi-l lăsa să cadă liber pe spate. Funda Martei era de un roşu bogat şi aprins şi-i stătea totdeauna cam strâmbă. Mai târziu află că de Marta îl mai deosebeşte ceva. Era în clasa a treia primară. Noutatea îl turburase, dar o uita des şi pentru lungi răstimpuri. Când se duse la servitoare s-o întrebe de Marta, după ce îi spusese lui Tudor la telefon despre bicicletă, era atât de grăbit încât intră la ea fără să bată la uşă. Femeia şedea cu spatele la uşă, pe scaun, şi se pieptăna într-o oglindă de buzunar pe care o sprijinise pe masă şi în care se căznea să controleze rezultatul eforturilor ei cu pieptenele. Era un pieptene verde, de celuloid, care i se înfigea greu în părul de un galben spălăcit foarte des şi probabil încurcat. Auzind uşa, se răsuci din mijloc pe scaun şi îl privi. Privirea aceea aminti lui Matei, îndată, ce îl tulburase să afle cu aproape un an înainte.

— Ce tot faci cu apa asta? îl întrebă furioasă doamna Iliescu. Închise robinetul, îi luă ligheanul din mână şi fugi cu el. În uşa dormitorului domnului Iliescu, Matei se dădu în lături spre a lăsa să iasă pe avocat şi pe doctor. Domnul Albu îi surâse neutru. Prin uşa întredeschisă văzu pe doamna Iliescu, pe servitoare şi pe o soră de la spital agitându-se, prosoape zăceau aruncate în toate părţile şi dinspre patul tatălui, invizibil de aici, veneau, împreună cu mirosul greu de
medicamente, scâncete neputincioase. Locul lui era acolo, lângă pat. De unde venea însă, şi cum venea, ştiu că în ziua aceea nu-l mai poate ocupa, că este cu neputinţă să intre, să întâlnească ochii lui şi să-l atingă cu mâna care lăsase cu deliciu să-i fie atinsă, în grădina publică, de femeia puţin murdară, cu mâini roşii de spălat şi picioare subţiri şi palide. Doamna Iliescu îl văzu şi-l chemă făcându-i un semn mare. O privi incert. Ea repetă semnul, supărată şi insistentă, şi Matei se dădu înapoi şi ieşi în curte, se plimbă mişcându-şi violent picioarele, apoi se căţără pe cea mai înaltă cracă a unui tei dinspre poartă şi de acolo, ascuns în

frunze şi mult deasupra casei lui, a vecinilor şi a străzii, privi lung peste oraş, legănându-se cu craca, uşor, în aer.

— Nu în ziua aceea, repetă.

Ea suspină şi privi în jur.

— Bine, spuse în cele din urmă. Acum du-te acasă şi dormi cât poţi de mult.

— N-am să pot.

— Totuşi, acum trebuie să te duci. Se face ziuă. Umblă încet, să nu te vadă cineva când ieşi din curte. Şi îi întinse mâna, care străluci palidă şi lungă în întunericul albastru al nopţii.

— Săracul băiatul lui Lili, uite cum îl pisează Tanţi, spuse a doua zi, în salonul doamnei Zahariadi, aplecându-se la urechea vecinei sale, o cucoană mai tânără.

Aceea surâse:

— E drăguţ, nu?

— Cam prea june, murmură cealaltă măsurându-l pe Matei de sus până jos.

— Parcă poţi şti ce zace în tinerii aceştia!

Dora vedea bine, din colţul ei, de lângă amfitrioană, că Matei într-adevăr nu dormise. Până să vină la doamna Zahariadi nu-l putuse întâlni şi acum, de un sfert de oră încoace, asista la eforturile lui disperate să răspundă doamnei Aurelian, o femeie înaltă, slabă şi melancolică, îmbrăcată într-o rochie verde înfrumuseţată oarecum de un colier de chihlimbar în boabe foarte mari şi al cărei păr castaniu bogat era încreţit ca al unei negrese. Unele persoane dintre cele de faţă îi erau perfect necunoscute lui Matei, pe altele le întrezărise în casa lor sau a avocatului şi îşi notase despre ele observaţii răutăcioase în jurnal. Acestea din urmă, printre care doamna Zahariadi însăşi, încântată că ţine companie surorii sale, o felicitau pe doamna Iliescu pentru distincţia lui Matei. Purta haine negre, făcute dintr-un costum al domnului Iliescu. Paloarea pe care i-o întinsese pe obraji noaptea fără somn, subliniată de vestmântul închis, îl făcea interesant. În ce o priveşte pe

doamna Aurelian, fiinţă timidă de felul ei dar care avusese totuşi destulă prezenţă de spirit să-l oprească lângă ea pe noul venit, încerca acum fericirea de a fi găsit în el pe cineva căruia încă nu-i vorbise despre unicul ei subiect, ştiinţa creştină, şi care o asculta cu semne de interes. Tânărul, de care auzise dar pe care acum îl vedea pentru prima dată la faţă, i se păru cu totul remarcabil şi chiar din seara aceea împărtăşi tuturor acest sentiment, cu o însufleţire neobişnuită. Cum însă avea şi ticul de a pomeni foarte des de cumnatul ei, soţul doamnei Zahariadi, şi de a-l desemna nu cu numele lui, ci cu al funcţiei administrative pe care o ocupa el, pronunţând *Prefectul* cu oarecare religiozitate, după trei minute de conversaţie Matei nu mai auzi nimic din tot ce-i vorbea, pândind numai, din când în când, cuvintele cu care aceea îşi încheia câte o frază, în scopul de a se agăţa de ele şi de a-i răspunde în scurt ceva care să-i dea iluzia că o urmăreşte. De altfel, spionat cu coada ochiului cu atâta aviditate de cei de faţă în frunte cu doamna Iliescu şi după o noapte ca cea trecută, ar fi fost greu să fie cu adevărat atent la prelegerea doamnei Aurelian despre ştiinţa creştină. Dorei nu-i scăpă nici că el după un sfert de oră de când venise aici nu remarcase încă prezenţa domnişoarei Trofin care totuşi, măcar la început, făcuse totul pentru a-i trage atenţia.

— Ascultă, şopti la urechea avocatului, du-te şi-l scoate din braţele lui Tanţi. Femeia aceasta este în stare să se cramponeze de el toată seara.

Domnul Albu străbătu salonul şi se apropie de cei doi.

— L-ai cunoscut pe tatăl lui, se adresă doamnei Aurelian. Îi seamănă perfect, nu-i aşa?

Deşi se vedea bine că nu-l mai ţine minte pe domnul Iliescu, aprobă muteşte, cu putere. În acel moment una dintre uşi se deschise şi în cadrul ei apăru prefectul făcând semne largi cu mâna în toate părţile. Avocatul îi părăsi.

— Frumoasă femeie, spuse emoţionată doamna Aurelia arătând către Dora.

— Poftim? întrebă Matei.

Însă domnul Albu interveni din nou, sosind cu Zahariadi. Acesta, privit cu înduioşare şi respect de cumnata lui, spuse tânărului câteva cuvinte amabile şi îi întinse o mâna flască pe care Matei o strânse cu egală indiferenţă.

— Am aflat, spuse avocatul doamnei Aurelian, ca sunt aici câteva persoane pe care domnul Iliescu nu le cunoaşte. Îmi permiţi prin urmare să ţi-l răpesc.

În ochii ei se zugrăvi pe dată un regret enorm.

— Nu te bănuiam de atâta sociabilitate, îi spuse Jean Albu conducându-l de braţ prin salon.

Din când în când se opreau în dreptul unui grup şi după câteva cuvinte soţul Dorei făcea prezentările. Cucoana cea tânără şi prietena ei întinseră repede mâna lui Matei şi i-o strânseră pe a lui, discret, în timp ce le-o săruta.

— Ce mai cap de motan, spuse una după ce el, pilotat de domnul Albu, se depărtă.

— Ţi-am spus eu! exclamă cu mâna la gură cealaltă. Dar de ce se îmbracă în negru?

— După taică-său. Vezi că şi Lili este în doliu. Şi îl mai urmăriră câteva clipe, schimbând impresii de felul celor de mai sus, apoi vorbiră despre altceva.

— Totuşi trebuie să ştii, spuse domnul Albu la urechea lui Matei, că nu se vorbeşte atât de mult cu sora Angelei. Fiind de o idioţie celebră, s-ar putea interpreta că ţi-ai căutat lângă ea un refugiu.

Matei strânse mâna unui domn în faţa căruia tocmai se opriseră, apoi întoarse capul spre avocat:

— Da? Acum am întâlnit-o prima dată, nici nu ştiu bine cum o cheamă.

— A, nici vorbă! Angela îţi este recunoscătoare că ai ţinut companie surorii ei şi i te-ai făcut simpatic.

Matei bombăni ceva. Avocatul era îmbrăcat în haine cenuşii, destul de largi pentru a se simţi comod în ele, şi avea o înfăţişare satisfăcută. Nu-i lipsea floarea de la rever şi vorbea tare. Din când în când clipea cu viclenie din

pleoapele întunecoase şi puternic ridate şi nările păroase i se umflau punând în mişcare negul de pe una din ele. Matei ştia că se ascultă vorbind şi remarcă de fapt acest lucru la aproape toţi invitaţii doamnei Zahariadi.

Ajungând în faţa ei, amfitrioana întinse către Matei, prietenoasă, mâna zbârcită şi încărcată de inele şi brăţări şi îl trase alături pe un taburet, examinându-l cu încântare dar şi cu multă pătrundere ascunsă.

Dora, care se afla în grupul ei, îi surâse, fără a-i da însă prea multă atenţie. Observă că nu profita deloc de avantajele ei asupra celorlalte, cu toate că şi le cunoştea. Era de pildă mult mai eleganta decât ele, dar se vedea că pentru aceasta nu făcuse niciun efort şi când îşi alesese rochia cu care să vină aici căutase, dimpotrivă, ceva modest.

— Poftim, dezertează, ţipă atunci doamna Zahariadi spre a fi auzită de toată lumea şi arătând cu braţele spre câţiva bărbaţi care în frunte cu avocatul Albu şi soţul ei se retrăgeau într-o încăpere alăturată. Apoi spuse confidenţial lui Matei:

— Tatăl tău a fost unul dintre puţinii de aici care nu jucau cărţi. Ce e, Lili, şi glasul ei se ridică din nou, amical şi speriat, mă şi părăseşti? Şi tu, Janeto? Plecaţi împreună, desigur. Nu e nici măcar ora 9. Te rog să mi-l mai laşi pe Matei, abia am făcut cunoştinţă.

Obligaţiile ei de gazdă o răpiră însă îndată conversaţiei cu el şi când, la un mult timp după plecarea doamnei Iliescu, Dora se ridică la rându-i, exclamă:

— Bineînţeles, scumpul tău bărbat te lasă să pleci singură.

Cu luminatul infect de pe străzile noastre şi cu trotuarele acelea îngrozitoare, aş muri de frică să mă aventurez la drum noaptea. O să te conducă însă Matei. Ce zici? se adresă ea tânărului, joviala. Eşti mulţumită de compania pe care ţi-o dau?

Ochii doamnei Zahariadi îl căutară fericiţi şi complici.

— Nu pari încântat de misiunea pe care ţi-a încredinţat-o Angela, glumi Dora când fură singuri în stradă.

Matei privea fluturii care se îndesau în jurul becurilor electrice din vârful stâlpilor şi urmărea cele două umbre ale lor care le mergeau înainte, alăturate, egale.

— N-ai dormit, aşa cum ţi-am spus, remarcă ea după ce Matei îi făcu la cerere o dare de seamă asupra impresiilor pe care i le lăsase vizita.

— Nu, recunoscu el.

— Iar eu m-am ales, cred, cu un guturai, continuă Dora să glumească. În realitate nici ea nu mai putuse să închidă ochii şi era obosită. Intrând în casă, după plecarea lui, era sigură că avocatul o va simţi şi nu se linişti nici după ce ajunse fără accidente în dormitorul ei, închise fereastra şi se urcă în pat. Când izbuti să-şi alunge spaima, gândul la temeritatea lui Matei şi la confesiunea pe care i-o făcuse o deşteptă de-a binelea. Dealtminteri cerul începuse să se împalideze, se făcea dimineaţă. Nu înţelesese mult din ce-i spusese el. Reţinuse că fusese vorba de o întâmplare stupidă cu o femeie de stradă, la un timp puţin potrivit pentru aşa ceva, şi că aceasta se întâmplase de mult şi îl mai chinuia şi acum. Se temu că mărturisirea pe care i-o făcuse pornea din orgoliu rănit şi regretă susceptibilitatea lui. Totuşi era curios că el se gândesc că, învinuindu-se de lucruri atât de neplăcute, va fi mai interesant pentru ea. Ce copil! exclamă. Abia după aceasta îşi dădu seama ca avocatul se sculase şi intrase la baie. Sări din pat, căutând cu picioarele, pe covor, papucii.

Ajungând în dreptul casei, făcură câţiva paşi mai departe pe trotuar şi Matei spuse, arătându-i fereastra dormitorului:

— De acolo te-ai aplecat spre mine noaptea trecută!

— Da, dar promite-mi că nu-mi vei mai face niciodată astfel de vizite. Ar fi plictisitor sa te audă Jean cum îmi baţi în geam la ore atât de neobişnuite, ce crezi? Cum i-am putea explica oare că nu facem de fapt niciun rău?

— Într-adevăr, cum? îngână. Însă cum să facem să ne

vedem fără a supăra pe nimeni? Oraşul e prea mic pentru noi.

— Nu văd niciun mijloc pentru a ne întâlni mai des. Însă venind la mătuşa mea şi, acum, la Angela, am găsit doua prilejuri şi am putea continua în felul acesta.

— Cu atâţi străini între noi, nu-i acelaşi lucru. Toţi ochii te pândesc. Madam Zahariadi, de exemplu, este plină de aluzii care nu-mi plac. Reţinându-mă, după plecarea mamei, avea aerul că-ţi face ţie un cadou. Această bătrână doamnă, care altminteri pare inteligentă, este, cum să spun, prea *entremetteuse,* gen de care mi-e groază.

Dora îi răspunse indignată:

— A, nu! Angela ţine foarte mult la mine, cum te-ai putut gândi la aşa ceva? Dealtminteri nici nu i-ar trece prin cap că prietenia noastră are nevoie de asemenea oficiu.

— Prietenia mea este atât de adâncă încât ar putea semăna cu altceva, spuse Matei. Unii s-ar putea înşela, adăugă după o scurtă pauză.

Dora îl privi câteva clipe cu atenţie şi, apoi îi spuse cu blândeţe:

— Nu numai unii, ci şi tu însuţi te-ai putea înşela.

— Nu ştiu, murmură Matei, nu-i cu neputinţă.

Ea schimbă vorba.

— Ai fost foarte bine. Trebuie să cred, prin urmare, că nu ieşi din casă pentru că urăşti oamenii? Şi dacă nu-i aşa, nu te mai înţeleg.

— Nici eu. M-am deplasat în faţa lumii şi acum văd altceva. Poate că asta se întâmplă cu mine, dar ţi-o spun ştiind că vorbele nu exprimă nimic. Nici cuvântul *prietenie* nu exprimă nimic, nu găseşti? Mie, dealtminteri, îmi cam şi displace.

— Bine că mi-ai spus, îl aprobă contrariată şi schimbă din nou vorba.

Matei simţi că se izbeşte de o rezistenţă peste care nu putea trece.

Ea se uită la ceas.

Doamna Iliescu îl aştepta şi îl întrebă tihnită:

— De ce eşti supărat?

Ca sa nu-i răspundă se învârti prin casă căutându-si treburi pe care nu le avea, însă ea reveni la atac:

— Şi cum, într-adevăr, n-ai recunoscut-o la Angela pe madam Aron?

Matei o privi fără s-o vadă şi se aşeză la masă.

— Nu mă aşteptam să fii nepoliticos cu ea. S-a simţit foarte jignită că pe ea, care a ţinut atât de mult la tine când am venit aici, abia ai băgat-o în seamă. Mi-a făcut nişte aluzii, nu m-am simţit bine deloc, spuse doamna Iliescu umplându-i farfuria cu supă.

— Dar cine e asta? strigă agasat.

Doamna Iliescu înţelese că Matei o uitase cu adevărat pe aceea care, la primul lor Crăciun petrecut în N., îl invitase la pom şi îi dăruise un frumos tren pe şine, jucărie care chiar dacă nu prea mai era pentru vârsta lui, dovedea totuşi că doamna Aron fusese încântată să cunoască pe noii veniţi şi să lege cu ei, cât mai repede, o caldă amiciţie. Domnul Aron, soţul ei, era coleg de bancă cu domnul Iliescu, soţia prefectului Zahariadi fiindu-i vară primară.

Îi aminti. Dar cum ea însăşi uitase că Matei nu consimţise decât după grele stăruinţe să apară la madam Aron şi că, întors acasă, se dusese drept la iaz, spărsese gheaţa într-un loc şi aruncase pe acolo în apă trenul cu şinele sale cu tot, nu înţelese de ce, pe măsură ce ea vorbea, el sorbea mai grăbit din lingură, făcând astfel zgomote foarte neobişnuite şi dezagreabile, până ce lingura, din neatenţie, îi şi scăpă din mâna vărsându-şi conţinutul şi răsturnând un pahar cu apă. Matei se ridică imediat, împingând scaunul, şi începu să şteargă cu şervetul petele de pe faţa de masa, ceea ce întrerupse povestirea doamnei Iliescu.

VI

ŞTIA CĂ DOAMNA ILIESCU NU ESTE acasă, dar nu era sigura ca îl va găsi pe Matei. Parcurse deci vag enervată aleea care ducea de la poartă până în faţa casei şi apoi ocoli casa şi pe fereastra salonului îl zări înăuntru. Era singur şi întins pe canapea citea, cu un caiet deschis alături peste filele căruia era aşezat oblic un creion. Când apăsa clanţa, Matei ridică ochii şi sărind speriat de pe canapea lasă să cadă pe covor cartea, caietul şi creionul, care se rostogoli sub un scaun, şi-i sărută mâna ţinând-o îndelung la buze, apoi îi spuse Vino şi o călăuzi în camera sa. Dora, din cauză că încăperea era destul de joasă, părea şi mai înaltă. Privi de jur împrejur.

— Am mai intrat aici, îi spuse evitând să-l privească şi se aşează, cu genunchii foarte apropiaţi, pe îngustul lui pat.

Matei se lăsă jos pe covor, la picioarele ei, aproape atingându-i-le. Statură aşa un timp, nemişcaţi. În casă era atâta tăcere încât auzeau tic-tacul ceasului de alături, din sufragerie, spre care uşa era întredeschisă. Matei deschise gura, însă ea se aplecă şi i-o acoperi repede cu palma:

— Nu spune nimic, îi zise.

Apoi îşi retrase mâna şi după un alt răstimp de tăcere, foarte îndelungat, se ridică spunând:

— Cum te-ai putea înşela tu asupra sentimentelor tale, aşa mă pot înşela şi eu.

Matei îi spuse:

— Nu. De ce? Nu înţeleg.

— Nici eu nu înţeleg, îi răspunse repezit şi vorbind foarte încet, cu toate că nu era cine să-i audă. Însă tu ai spus că te-ai putea înşela. Toţi ne putem înşela şi asta nu are nicio importanţă. Nu, nu spune nimic. Aşa este, ştiu.

Matei nu înţelese ce vrea să spună. Absorbea prin toate

fibrele prezenţa ei şi atât. Abia prinse de veste când îl părăsi şi nu se întrebă de ce venise, dacă va mai veni. Simplul fapt că ea fusese *acolo* îl stăpânea ca o beţie. Se mira, fericit, de ce constata în sine. Toate simţurile i se ascuţiseră, căpătase deodată puterea de a vedea consistent, luminos şi apropiat şi când, venind la avocat, ea, care îl pândise, îi strecură în mâna un bilet în care citi că, cel puţin pentru un timp, trebuie să nu se mai vadă pentru a nu cădea amândoi pradă unei iluzii vulgare ce i-ar putea costa nespus de mult şi că, ştiind că el nu ar izbuti să se oprească de a o căuta, va pleca din oraş la vie, pentru o şedere mai îndelungată care le va face bine amândurora, nu înţelese nici de data aceasta decât că i-a scris, că ţine în mână o hârtie care fusese în mâna ei şi peste care se aplecase gândindu-se la el.

De altfel via nu era deloc departe de oraş, în câteva minute, tăind prin câmpul de pe celălalt mal al iazului şi apoi prin pădure, ar fi ajuns, căci dealul pe care era situată se ridica aproape imediat din spatele pădurii. Abia peste o săptămână de absenţă a ei începu să fie îngrijorat şi să-şi spună că până la plecarea din N. nu mai rămăsese mult. Se întreba, recitind rândurile sale, dacă într-adevăr doreşte să nu-l mai întâlnească însă ideea era atât de absurdă încât nu-l preocupă din cale afară şi îi era suficient ca de pe malul iazului să privească în direcţia unde ştia că este ea, pentru a fi fericit.

De multă căldură câmpul părea că a luat foc cu flăcări albe, îndesate unele într-altele şi pâlpâind de sub iarbă spre cer, frenetic, într-un fel de dans pe loc, şi altădată limbile transparente, prin transparenţa cărora şi planurile mai din fund ale peisajului păreau apucate de aceeaşi bruscă şi violentă nevoie de locomoţie, se aplecau pe-o parte; în dreapta sau în stânga, blând culcate de un vânt atât de uşor încât Matei nici nu-l simţea, şi atunci tot câmpul curgea în paralel cu iazul, rostogolind pe un pietriş invizibil valuri iuţi, scurte şi săltătoare, făcând toata priveliştea să

fugă spre o ţintă apropiată. Pe şoseaua dinspre orizontul stâng, pe care apunea soarele, acolo unde pădurea se oprea, treceau căruţe, uneori câte un camion, şi cerul jupuia atunci de pe spatele şoselei o lungă masă de praf pe care o trăgea către el şi care, înainte de a dispare în albastru, flutura zbătându-se peste întinderi şi albind arborii şi pe soldaţii pe care Matei îi zări, dincolo de şosea, desfăşuraţi în iarbă şi făcând mişcări al căror rost nu parvenea să-l înţeleagă. Sprijinite în baionete, puştile accidentau câmpul în faţa lor cu un fel de conuri goale pe dinăuntru şi pe care, de-aci de unde privea, Matei le luă drept muşuroaie de cârtiţe. Însă îşi dădu seama că sunt prea înalte spre a fi aşa ceva. Un trompet, aşezat jos la umbra unui pom, repeta fără îndemn, dar cu nădejde, câteva note sfâşietoare ce îi aduseră în minte cu o ciudată satisfacţie orele de gimnastică, la liceu, când profesorul îşi încolona clasa şi fiindcă marginea oraşului nu era departe o scotea în pas de defilare din oraş. Păşea copleşit de căldură şi simţea cum de obrajii umezi i se lipeşte praful care se ridica de sub picioarele celor din faţa lui şi-i intră pe nări, iritându-i-le, şi în ochi. Câţiva din fund, asupra cărora privirea domnului Gheorghiu nu zbura decât rar şi cu plictiseală, strănutau disperaţi, apoi măcăneau, orăcăiau, guiţau, până ce profesorul, ameninţându-i concentrat cu degetul, dădea tonul unui cântec şi coloana, înaintând pe şoseaua moale ca o blană, începea să cânte înecând producerile onomatopeice pe care le târâse de coada ei. Şi atunci în gura strepezită a lui Matei drumul vâra un pumn de praf. În dreapta lui mergea colegul său de bancă, Avramescu, a cărui faţa din cauza căldurii era teribil de congestionată şi picături de năduşeală îi alunecau din părul tuns ca o perie pe obraji şi pe după urechi. Mâinile îi erau ude de parcă le băgase în apă şi pe ele praful se transforma în noroi, aşa încât Matei se ferea ori de câte ori acela încerca să-i pună palma pe braţ.

— Se spală, bombăni Avramescu în cele din urmă,

arătându-i batjocoritor spre mânecă.

— Dar n-o s-o speli tu, spuse Matei privind câmpul din stânga pe care se răsuceau din loc în loc câţiva pruni arşi de soare.

— Vezi bine. E aşa de curată!

Domnul Gheorghiu, făcându-şi vânt cu batista, întoarse capul spre ei şi tăcură. Apoi Matei spuse:

— În orice caz mai curată decât batista lui. Şi după o pauză: Şi a ta.

Avramescu râse pentru că batista profesorului era de o imaculare legendară, şi strigă:

— Nu mă îndoiesc că nasul tău e plin cu miere.

— Are gust bun? îl întrebă pe Matei Ianculescu din faţă, un băiat înalt, cu o conjunctivită îndărătnică şi buzele foarte subţiri întorcând pe umăr capul său cu păr galben.

— Când vei vrea să-i încerci gustul… murmură Matei.

Coloana mergea acum în pas de voie şi se cam lungise, aşa încât domnul Gheorghiu fu nevoit să scoată din buzunar fluierul şi să scandeze paşii fluierând puternic. Peste umerii colegilor din faţa sa, Matei nu vedea decât o îngustă suprafaţă verde, în care se amuza să nu recunoască spinarea dealurilor, şi deasupra acesteia cerul. Deşi nu mergea cu capul ridicat spre a nu divulga celor din jur obiectul atenţiei sale, Avramescu îi spuse:

— Uite că trece pe lângă noi ceva mai interesant.

Era o femeie oarecare, cu un coş cu ouă. Venea spre oraş, nepăsătoare sub ochii cercetători ai băieţilor. Câţiva dintre ei cotcodăciră, alţii îi făcură semne cabalistice, unii îi strigară cuvinte fără înţeles, ceea ce alarmă din nou pe domnul Gheorghiu care se repezi şi trase zdravăn de ureche pe unul. La nu mult înainte, pe stânga şoselei, era locul unde intrau de obicei în iarbă şi făceau câteva exerciţii pentru ca după cinci minute de odihnă să se formeze din nou în coloană şi să revină la liceu.

Avramescu urmări din ochi femeia cu coşul şi apoi întrebă iritat:

— De ce strâmbi din nas? Ce, nu era bine?

— Nu ştiu la ce se gândeşte un porc când spune cuvântul *bine*, făcu Matei.

Avramescu îl privi, cu sudoarea continuând să-i curgă din păr pe obraji, şi spuse nesigur:

— Poate că nu la acelaşi lucru la care s-ar gândi un măgar.

Jocul acesta de riposte care plăcea atât de mult băieţilor şi pe care îl practicau cu pasiune ca pe un sport, ca pe o limbă străină, pe Matei îl dezgusta, însă el îi permitea să fie străin printre aceşti străini aşa că îl adoptase, fără a considera că făcuse astfel vreo concesie. Aduse în schimb în ei o notă violentă şi amară, pe care colegii nu întârziară să o împrumute.

Pe iarbă executau mişcările gimnastice cu destulă plictiseală. Matei ridica braţele, le întindea în lături, sărea pe picioarele deschise în compas şi-şi aduna pumnii la piept spre a-i azvârli apoi înainte, însă, voios. Tot acest balet elementar, de înviorare, care împreună cu întoarcerile la dreapta, la stânga, la stânga-mprejur, la dreapta-mprejur şi exerciţiile de defilare constituia programul etern şi fără surprize al orelor de gimnastică, îl încânta tocmai prin monotonia lui. Comenzile domnului Gheorghiu răsunau implacabile în aerul larg, însoţite adesea de ţiuitul metalic al fluierului ce rămânea să ritmeze mişcările clasei când vocea profesorului obosea.

— Aş prefera să fac o baie, şoptea Avramescu lui Matei, aruncând priviri furioase către iaz.

Acela îi răspundea printre dinţi lovindu-se cu palmele în piept şi destinzându-şi larg braţele în lături pe impulsurile scurte ale fluierului:

— Chiar că ar fi timpul să te mai speli!

— Domnule profesor, strigă Avramescu, Iliescu zice că nici lui nu i-ar strica o baie!

Profesorul ameninţă cu degetul, continuând să fluiere, apoi le dădu pauza de cinci minute înaintea întoarcerii la

liceu.

Acoperişurile liceului se vedeau de-aici, între brazi şi deasupra altor acoperişuri, la limita unde câmpul încetând oraşul se ridica pe un mal lung, sfârşind lin la capete. În stânga, la nu mare depărtare, Matei ghicea şi casa sa, distingea câţiva dintre teii din curte. Mici baloane albe de gaz se înşirau pe un singur front în imensul cer albastru, deasupra oraşului cu arborii şi acoperişurile lui scânteind în soare. Un camion trecea pe şosea şi praful cobora pe iarbă învolburându-se.

În oraş, la ora aceea caniculară, furnici alergau pe lângă iarba crescută în crăpăturile trotuarului, vrăbii săreau pe pietrele din stradă. Femeia cu coşul cu ouă era în picioarele goale şi avea pe ea o rochie violetă, fără nicio formă în afară de a corpului pe care îl îmbrăca. Sprâncenele ei erau pline de praf. În praful de pe şosea coloanele înalte ale picioarelor ei se aşezau cu nepăsare. Dar pe fereastra clasei, de lângă tablă, o coloană luminoasă în care, dându-i corp, se rotea praful de cretă, sticlind stelar, se înfigea în estrada la picioarele celui care, la tablă, încerca să se descurce printre cifrele albe. Toate lucrurile din lume, îşi spunea Matei, se cojesc fără încetare. Ce, în cer? Nu este adevărat că praful este galben, dar galbenul poate fi uneori atât de decolorat încât să pară prăfos. Vasilescu nu avea doar nişte gume cât bolovanii, avea şi un pieptene verde de celuloid căruia îi lipseau câţiva dinţi şi se uita ades într-o oglindă de buzunar, dreptunghiulară, ce făcea reclamă unei paste de dinţi. Poliţistul trecea prea des pe la poarta lor din strada Polonă, de preferinţă la aceleaşi ore, şi doamna Iliescu nu se îndoia că se întâlneşte dimineaţa cu servanta în piaţă, de aceea şi venea cu cumpărăturile atât de târziu, până când descoperi că poliţistul i-ar putea apăra în definitiv de hoţi şi acordă femeii circumstanţe atenuante. Lui Matei aceasta i se păru foarte ridicul din partea doamnei Iliescu. Într-o zi ieşea pe poartă tocmai când acela îşi făcea rondul sentimental. Avea o faţă dezarmant de

stupidă. Îşi propusese de câteva ori s-o întrebe pe doamna Iliescu dacă şi-a amintit cum îl chema pe ofiţerul de care îi pomenise în legătură cu împrejurările prin cate trecuse avocatul la începutul mariajului său, dar uitase mereu, era ceva foarte neglijabil la urma urmelor şi chiar şi de aici, de pe malul iazului, dacă vedea pe soldaţii care dincolo de şosea executau mişcări fără înţeles pentru el, pe cel care le comanda acele mişcări nu parvenea să-l zărească. Doar sunetele ascuţite şi melancolic pătrunzătoare ale trompetei le distingea foarte bine.

Dar mai apoi soldaţii plecară să-şi facă exerciţiile în altă parte. Liniştea câmpului fu mai adâncă decât oricând. Casa domnului Albu, acum că Dora lipsea, era ca şi pustie. Avocatul nu vorbi lui Matei despre soţia sa, căreia îi făcuse totuşi câteva vizite la vie.

— Cred că n-am s-o văd, îşi spunea Matei în timp ce mergea spre pădure, sperând însă că dimpotrivă o va întâlni pe drum şi vor putea vorbi, căci începuse a bănui că este între ei o neînţelegere care trebuia urgent risipită.

Cărarea îngustă care îl ducea prin iarba destul de înaltă făcu un cot şi acolo tresări, căci o văzu ca la o suta de metri în faţa lui, aşezata în iarbă, cu spatele la el, privind în jos, şi încetini pasul cu sângele tot năvălit în inima însă, aşa cum îşi dădu repede seama, nu era ea ci o grămadă mare de bolovani fumurii, năpădiţi de iarbă şi lustruiţi de vânt şi atunci, încetinind şi mai mult pasul, ridică ochii spre norii de sidef care se umflau în aer şi încercă să o recunoască în alcătuirile maiestoase şi tandre, în consistenţa lor pură în care vântul săpa trăsăturile ei. Fantezia îl stăpânea atât de tare încât avu impulsul de a ridica braţele în sus să o cuprindă. În pădure trunchiul arborilor imita mişcările ei.

Dădu ocol viei judecătorului şi nu o zări şi se întoarse repede acasă, de astă dată însă prin şosea, căci îi fu frica să mai treacă prin locurile unde năluca ei îl întâmpinase de atâtea ori.

— Ai fost la plimbare, îi spuse doamna Iliescu, moale, şi

el aprobă din cap. Ochii îl dureau de cât verde, alb şi albastru încăpuseră.

Doamna Iliescu, ştiind de unde vine, ţinu să-i mai spună, aşa, ca printre altele, înainte ca el să se retragă în camera sa, că Dora va rămâne la vie până la sfârşitul verii. Lui Matei i se păru că mama ştie mai multe despre motivele plecării ei la vie însă îi fu cu neputinţă să o întrebe ce ştie anume. Tot aşa, altă dată, citea lămurit în ochii bătrânei doamne care o însoţea pe Marta în parc o mare contrarietate când aceasta din urmă se depărta de banca lor însă nu socotise niciodată că este bine să o întrebe de ce. Oricare ar fi fost cauza supărării, era absurdă şi de altfel ştia instinctiv că bătrână, dacă ar fi întrebat-o, nici nu i-ar fi mărturisit-o lămurit, ceea ce îl plictisea şi de aceea, cu toate că Marta abia aştepta să alerge dintr-un colţ în celălalt al parcului, prefera să o ţină pe loc la mică distanţă de însoţitoarea ei găsind jocuri care să nu le ceară a se depărta. Se putea juca astfel cu ea fără a mai fi preocupat de ce putea trece prin capul celei de pe bancă, dăruit întreg plăcerii de a fi alături de prietena lui. Astfel că îi veni să plângă când într-o bună zi Marta, care totuşi păruse că înţelege raţiunea cuminţeniei lui, se lăsă ademenită de un băiat, nou venit în parc, cu o imensă minge roşie, şi alergă în cercul, aceluia, dincolo de lac, spre ieşirea dinspre strada Aurel Vlaicu, părăsindu-i pe Matei şi pe bătrână fără nicio ezitare. O auzea râzând ca o nebună şi printre frunzele pomilor o vedea sărind graţioasă, cu mâinile în sus, după mingea de un roşu strălucitor, care se înălţa, lovită, în cerul scund, de frunze, al parcului şi se simţea de două ori trădat. Înţelegea însă că nu trebuie s-o lase pe guvernantă să vadă sentimentele lui, aşa că se depărtă şi el, indiferent şi după un ocol veni la Marta şi trăgând-o de mână îi spuse:

— Hai, că te cheamă.

Ea îşi eliberă mâna, însufleţită, fără să-l observe, şi continuă să ţipe şi să urmărească mingea şi când îi repetă scurta formulă îi spuse în fugă şi foarte rece, peste umăr:

— Lasă-mă-n pace!

Era îmbujorată la faţă, ochii îi scânteiau, pantofii negri de lac, cu baretă încheiată într-un nasture, i se umpluseră de praf şi una dintre şosete îi coborâse puţin, era o fiinţă cu totul nouă, fericită. Matei se trase întristat într-o parte şi atunci din spatele lui răsuna vocea indignată a guvernantei:

— *Que faites-vous donc, Marthe? Venez ici! Voyez comme vous êtes sale,* adăugă târând-o de mână spre banca părăsită şi Marta era acum atât de nenorocită, gata să plângă, încât Matei o iertă, în sine, şi plecă din parc, tiptil, întrebându-se cum să facă a doua zi pentru a o împăca.

Povesti tatălui său întâmplarea şi domnul Iliescu îi spuse:

— Uite, Matei, în primul rând cucoana aceea care o aduce pe Marta în parc nu este guvernantă ci, daca nu mă înşel, o rudă a prietenei tale care o însoţeşte aşa, fiindcă ţine foarte mult la ea. Şi apoi să ştii că a avut dreptate să o certe pentru ca nu trebuia să plece de lângă ea fără să-i ceară voie şi nici sa se joace cu nişte copii pe care nu îi cunoştea.

— Însă nu făcea nimic rău, protestă cu putere Matei.

— Nu-i rău să te joci cu mingea, desigur, aprobă domnul Iliescu, însă e rău să nu asculţi.

Când rămase singur, Matei se apropie de fereastra care dădea spre stradă şi privi pe gânduri arborii care îşi scuturau pe asfaltul trotuarului, din când în când, câte o frunză galbenă. Se miră că sunt frunze care îngălbenesc înainte de începerea ploilor de toamnă până la care, oricum, mai era mult, şi pe fereastră zări pe servitoare apropiindu-se de grilaj
şi privind ţintă în susul şi în josul străzii. Probabil ca poliţistul ei a întârziat, îşi spuse Matei melancolic şi socotind, cu ascunsă satisfacţie, că femeia îl aşteaptă zadarnic fiindcă acela nu va mai veni. Oameni străini şi duşmănoşi, cu gânduri încâlcite, se amestecă ades acolo unde nu trebuie, încurcând lucrurile, dând celor din jurul

său figuri străine şi târându-i apoi departe de el.

De data aceasta însă era altceva, nici doamna Iliescu şi nici altcineva nu putea cunoaşte adevăratul motiv al plecării la vie al Dorei. Pentru toată lumea, ea plecase pentru că în oraş era prea cald şi aşa procedaseră mai toţi câţi aveau în jurul oraşului un petec de pământ umbros şi aerisit şi nu-i reţineau departe de acesta treburi care n-ar fi putut fi părăsite. Nu era nimic extraordinar în asta. Dealtminteri ea avea acest tact de a nu ieşi cu nimic din ce era comun lumii în care trăia. Chiar şi atunci când, la începutul mariajului cu avocatul, fusese nevoită să se refugieze la Bucureşti, făcuse aceasta în aşa fel încât să nu dea loc la niciun veritabil scandal. Matei admiră măsura ei, cumpănirea cu care se izola de lume fără a permite însă lumii să dea buzna, din răutate şi curiozitate ireverenţioasă, în cercul strict personal al vieţii ei celei adevărate. Perseverenţa lui de a marca atâţi ani incompatibilitatea dintre el şi cei de aici, din jur, prin gesturi dure de singularizare, i se păru, în comparaţie, mizerabilă. Înţelese îngrijorarea cu care îl privea şi-i vorbea domnul Iliescu şi în chipul acesta el, care la început gândise despre Dora că e o mică provincială şi înregistrase cu spaimă şi indignare emoţia pe care o stârnise în el, considerând-o nedemnă, semn de decadenţă, se văzu acum inferior ei.

Constatarea aceasta nu-l întristă, îl ajută dimpotrivă să-şi facă despre ea o idee şi mai înaltă şi când în fine după alte două drumuri zadarnice parveni să o zărească în fundul viei şi, la chemarea lui, se apropie repede de joasa împletitură de spini, îngrijorată dar şi bucuroasă, în rochia albă, fără mâneci, încinsă pe mijloc cu un cordon de piele albastru palid, îi spuse ştiind însă că ea nu va crede niciun cuvânt:

— Treceam din întâmplare şi nici nu mă gândeam că te voi vedea. Mi-e teamă chiar că m-am rătăcit, căci n-am mai fost niciodată pe aici.

— Nu-i departe de voi, spuse Dora. Pe unde ai venit? De-a dreptul prin pădure sau ai ocolit prin partea cealaltă a

dealului?

Erau chiar pe coama dealului şi Matei privi la picioarele sale versantul opus celui pe care-l urcase. Mai larg şi neexpus la soare, era acoperit cu o iarbă săracă pe care o păşteau câteva vite păzite de o fetiţă. Pâlcuri de arbori însoţeau nenumăratele cărări care îl brăzdau cu dungi galbene foarte şerpuite. Apoi, după râul care se strecurase până aici, începea imediat un alt deal, cu pete alburii, nisipoase, păscut şi acela de animale care se mişcau leneş şi urcat de alte poteci. Pe una dintre ele umblau îndoiţi din mijloc doi ţărani cu legături grele pe spate şi pe care Matei îi vedea de-aici puţin mai mari doar decât nişte furnici. Matei se întoarse şi-i făcu un semn spre oraşul care în parte dimpotrivă îşi risipea dincolo de pădure şi de câmpul dintre aceasta şi iaz mulţimea de acoperişuri printre arbori ici-colo dominaţi, ca de nişte clopotniţe, de brazi cu trupul întunecos.

— Nu ţi-am făcut niciun rău, îi spuse aplecându-se peste spini către ea, de ce m-ai lăsat singur? În curând o să plec şi nu ne vom mai vedea.

Ea îl întrerupse iute:

— De ce vorbeşti astfel? Ştii foarte bine că vin des la Bucureşti, la rudele mele, şi că nu ne va împiedica nimeni să ne întâlnim cât ne place. Şi apoi vei avea atâtea vacanţe, nu?

— N-am să revin niciodată în oraşul acesta şi laşi să se scurgă zadarnic un timp preţios.

— Matei, încercă ca să râdă, uiţi că sunt femeie măritată?

Îi prinse mâna, peste spinii care îi despărţeau, şi-i spuse strângându-i-o:

— Cât aş vrea să uit! Cât aş vrea să nu ştiu!

— Nu eşti deloc amabil cu Jean şi nici cu mine când spui aşa ceva, râse ea, apoi se uită în jos, către mâna pe care Matei nu i-o părăsise, şi făcându-se foarte palidă strigă speriată:

— Ce-i asta?

Mâna îi era pătată de câteva picături de sânge care curgeau din degetele lui Matei.

— Nu-i nimic, m-am zgâriat probabil în spini.

— Vino sa te pansez. Pe acolo poţi pătrunde la mine, spuse
Dora arătându-i mai în dreapta un loc pe unde Matei putea trece peste împletitură să intre în vie şi când fu lângă ea, ţinându-şi mâna puţin depărtată de corp, se aşezară amândoi în iarbă şi ea căută ceva cu care să-i lege rana. Negăsind, scoase din buzunarul bluzei o batistă şi în timp ce i-o lega spuse:

— Te temi de sentimentele pe care le-aş putea avea pentru tine? Aşa am înţeles din rândurile tale.

Dora continua să-i răsucească batista peste rană.

— Aş prefera să nu vorbim despre asta. Uite, adăugă mulţumită, ţi-am făcut un bandaj de toată frumuseţea. Îţi place?

— Da, spuse Matei privindu-şi mâna. Te superi că am venit?

— Ar fi fost mai bine daca mi-ai fi respectat dorinţa, dar acum sunt bucuroasă că te văd. Dacă aş fi ştiut că vii, te-aş fi rugat să-mi aduci o carte. Aici nu prea am ce face.

— Atunci de ce n-ai rămas în oraş? În fond n-ai nicio încredere în mine.

— Poate că în mine n-am încredere, spuse ea şi lui aceasta i se păru o glumă pentru că o vedea atât de puternică dar se pomeni răspunzându-i:

— Să nu spui aşa ceva căci îmi dai gânduri rele.

— Ce fel de gânduri, mă rog? îl întrebă imediat, surâzând.

Matei îi răspunse foarte încurcat şi bănui că îi trecuse prin minte ceva deosebit de stupid abia când îl întrebă formulând o nelinişte mai veche:

— Pe femeia despre care mi-ai vorbit ai mai întâlnit-o după întâmplarea din grădină?

— Nu, n-am mai văzut-o, spuse Matei. Ba da, am mai văzut-o, adăuga prudent. Interesul ei îl zăpăcea. Bărzăuni

cu galben şi violet treceau prin aer, pe-aproape de capetele lor, unul se legăna ca o floare grea pe vârful unei buruieni cu tija subţire şi norii adunaţi aveau tente cenuşii prevestind vag o ploaie. Vântul rostogolea pe cărarea de dincolo de împletitura de spini, pe care venise el, un jurnal rupt, smuls cine ştie de unde şi cine ştie cum ajuns până aici şi Matei îi auzi foşnetele şi-i întrevăzu fantoma albicioasă întinsă în aer de vânt şi apoi lăsată cu mânie în jos şi pierind din vederi pe potecă pentru ca apoi dintr-o vie vecină să audă cloncănitul şi bufniturile unui curcan. Undeva, într-o casă dintre cele ascunse de aracii înverziţi şi de pomi, se coceau prăjituri căci vântul aduse o boare de şocolată foarte slabă însă şi repede împrăştiată. Aşteptând ca el să vorbească, Dora se juca cu capătul cordonului albastru. Mai avea rochia albastră pe care o purta când o văzuse el prima dată, demult, privind de la fereastra judecătorului ploaia care bătea cu îndârjire pe umbrela lui şi pe cea a domnului Iliescu? O întrebă.

— Şi o mai porţi şi acum? spuse iarăşi când ea, amintindu-şi despre ce rochie vorbeşte el, confirmase.

— A, nu. N-am mai pus-o, cred că nici nu mi-ar mai veni căci de atunci am crescut şi m-am îngrăşat.

— Nu eşti ca femeile care trebuie să poarte corset.

— Ce idee! strigă ea. N-am pus corset decât la şaisprezece ani, ca să văd cum este.

— Mama poartă corset, spuse Matei.

— Şi mama şi toate cucoanele de vârsta lor, adăugă Dora.

Matei o privi înflăcărat:

— Tu eşti frumoasă ca o lebădă.

— Ai văzut păsările acestea şi altfel decât pe apă? N-ai terminat să-mi vorbeşti despre femeia aceea. Dar acum nici nu mai avem timp căci se apropie ora prânzului şi trebuie să te duci. După masă eşti la Jean ca de obicei, nu-i aşa?

— Când te întorci în oraş? o întrebă trecând dincolo de împletitura de spini.

Dora, care se gândea la altceva, făcu distrată:

— Nu ştiu. Am să mă întorc. Poate mai curând decât hotărâsem.

Acum, intrând în casa avocatului, se aştepta s-o întâlnească, ultimele ei cuvinte îl făcuseră să spere că neînţelegerea dintre ei se risipise şi că ea va veni îndată. Două zile trecură însă ca şi până atunci. În a treia, domnul Albu îi mărturisi că e foarte încurcat pentru că Dora i-a cerut nişte cărţi şi nu are prin cine i le trimite. N-ar vrea să i le ducă el? Via nu-i departe de oraş, ar fi o simplă plimbare. Lui Matei nu-i trecu prin minte că în definitiv avocatul ar fi putut trimite pachetul prin una dintre cele două servitoare ale sale, trebui dimpotrivă să facă un efort pentru a-şi ascunde bucuria că întâmplarea îl apropia din nou de ea. Se întrebă chiar dacă Dora, cerând soţului ei cărţile, nu prevăzuse cumva că avocatul se va servi de el pentru a i le trimite, însă nu avu timp să se gândească la lucrul acesta. Plecă puţin mai repede de la avocat, cu pachetul la subsuoară, şi spuse doamnei Iliescu:

— Să nu mă aştepţi cu cina. Domnul Albu m-a rugat să duc asta soţiei lui şi poate că voi întârzia.

— Vezi să nu vii totuşi prea târziu, răspunse ea cu glasul aton cu care obişnuia să-i vorbească de la un timp.

După ce trecea puţin de capătul pădurii, şoseaua se bifurca, o ramură mergând drept înainte spre dealuri şi cealaltă, mai îngustă, luând-o la dreapta, cu pădurea pe dreapta şi pe stânga cu pământul care urca, acoperit de vii. Garduri de lemn, din şipci înguste şi înalte ţinute cu şine de tablă groasă, despărţeau proprietăţile de şosea. Case în general modeste se ridicau de pe pivniţe înalte de bolovani, în apropierea porţilor. Mai toate aveau pridvoare largi, acoperite cu plante agăţătoare, şi casa judecătorului nu făcea excepţie printre ele. Înăuntru era aranjată cu gust. În orice caz aceasta fu impresia lui Matei când Dora, care îl aşteptase şi care, când intră pe poartă, îi ieşi înainte, îl introduse de pe pridvor, până la care urcară zece trepte de

piatră, în salonul larg, cu tavan jos din bârne mari, afumate, şi de acolo într-o încăpere ceva mai restrânsă, cu podeaua acoperită în întregime de un covor verde palid, cu rozuri în nespus de multe şi dulci tonuri, şi spre care când deschise uşa joasă, de lemn negru, anunţă:

— Aici stau eu.

Se lungi pe divanul lat, invitându-l pe Matei să se aşeze lângă ea căci în încăpere nu era niciun scaun şi-i ceru veşti despre doamna Iliescu, despre avocat, despre pregătirea sa în vederea examenului apropiat.

— Voi, tinerii, sunteţi de obicei foarte ambiţioşi. Tu, de exemplu, ce vrei să faci, aşa, în viaţă?

— Idealul meu până nu de mult a fost să plec din oraşul acesta, îi răspunse el fără să se gândească nicio clipă la ce spune. În penumbra transparentă a odăii trupul ei alb avea reflexe albăstrii şi nuanţe de miere consistentă, probabil din cauza rochiei vişinii pe care o purta. Casca neagră a părului îi era parcă mai înfoiată şi mai grea, susţinută pe un gât lung şi plin, delicat întins înainte spre el. Genele i se lăsau încet pe marii ochi crepusculari. Acum însă nu mai vreau nimic, continuă, având impresia că întinsă pe divan, cu capul în sus şi sprijinită pe labele întinse, de dinainte, îl priveşte drept în ochi o imensă pisică. Deşi fereastra care dădea spre vie era deschisă, nu răzbătea până aici niciun murmur şi soarele mergea spre apus într-o fierbere de aur şi purpură. Nu mai vreau nimic pentru că de fapt, spuse Matei încercând să-şi domine emoţia, cred că am şi plecat şi sunt acum tare departe, într-un loc fericit căruia nu-i pot da niciun nume. Nu ştiu cum sunt cei de-o vârsta cu mine, despre care mi-ai pomenit, spuse cu un clinchet metalic în voce, stins imediat, însă în ce mă priveşte nu-mi mai doresc nimic.

— Sau ţi se pare, îl întrerupse.

— Crezi că viaţa ar putea da o clipă care s-o întreacă în bogăţie pe aceasta de-acum?

Priviră amândoi în jur, apoi spre fereastra în care roşul

gros, adânc şi aurul strălucitor al apusului atinseseră culmea intensităţii lor. Pe covor, pe mâinile şi pe feţele lor iluminaţia de afară aprindea voaluri de foc. Privirile li se întâlniră din nou, într-una dintre sticlele ferestrei care, deschisă fiind înăuntru, se transformase în oglindă. Însă acolo chipurile lor erau cenuşii, nesigure.

— Poate că da, spuse ea, nu ştiu. Mie viaţa mi-a dat atât de puţin! Despre ce loc fericit vorbeai tu? îl întrebă după o pauză cu oarecare nerăbdare. Aştepta din parte-i un cuvânt, un gest decisiv şi nu veneau şi se întrebă atunci dacă nu cumva Matei este un disimulat. El însă, care continua să vorbească fără a se gândi la ce spune, uitase.

— Ţi-am mărturisit în noaptea aceea că se petrece cu mine ceva curios. Încep să întrevăd că datorită ţie tot ce mi s-a întâmplat odată neplăcut şi rău acum, revenindu-mi în minte, este, cum să spun, încântător, şi tot ce mi se întâmplă acum neplăcut şi rău ajunge până la mine fără aceste caractere aspre datorită lucrurilor încântătoare de altă dată care le iau îndată în mâinile lor uşoare, de aer, şi le purifică.

— E foarte frumos ce-mi spui, zise ea cu ochi mari, pierduţi într-o direcţie vagă. Şi contribui cu ceva, spui, să te fac fericit astfel? N-aş fi crezut. În schimb eu sunt foarte nefericită, foarte săracă. Nu, nu mă întreba de ce, sunt sigură că n-ai nevoie să-ţi explic eu şi că ai înţeles de mult. Poate însă că nici tu nu mă înţelegi. De altfel eu însămi ades nu mă înţeleg pe mine. Aşa suntem noi femeile, puţin nebune. Şi ca să vezi că aşa este, uite, nici n-am deschis până acum pachetul cu cărţi pe care mi l-ai adus. Dă-mi-l încoace, sunt curioasa dacă este în el ce-am cerut eu. De mult tot vreau să recitesc *Chérie* şi nuvelele lui Gautier şi nu mi-am găsit timp niciodată.

Desfăcu pachetul şi lăsând hârtia să cadă pe covor răsfoi cărţile cu o abia vizibilă încruntare.

— Cunoşti romanul acesta al lui Goncourt? îl întrebă ridicând capul.

— Nu, spuse Matei.

— Atunci te rog ia-l, mie mi-a plăcut mult în liceu când l-am citit. Sublinierile pe care o să le găseşti acolo sunt de mine, pe atunci subliniam cu creionul tot ce mi se părea mai deosebit şi mi-am mâzgălit astfel o mulţime de cărţi. Opresc pentru mine pe Gautier. La şaisprezece ani, când încercam cum îmi vine corsetul, eram îndrăgostită de Fortunio al lui, o invidiam pe Musidora şi aş fi dorit să fiu în locul sclavei aceleia, cum se chema? Soudja-Sari.

Împinse în braţele lui Matei *Chérie* şi deschizând pe genunchi cealaltă carte se opri ici-colo să citească câteva rânduri. Apoi o închise aruncând-o departe, pe divan, şi spuse arătând cu bărbia spre fereastră:

— S-a făcut seară.

Parul ei lăsa pe fruntea de un desen foarte calm o penumbră albăstrie.

— Poate că aici la vie cinează mai devreme, îşi spuse Matei fără a interpreta totuşi ca pe o aluzie constatarea ei, căci se făcuse într-adevăr seară şi în aerul ca cenuşa apăruseră câteva stele. Strângând cartea la piept, se ridică să plece. Fusese parcă mai aproape de ea decât oricând şi, ca totdeauna, ceva imprecizabil îi oprise să se apropie mai mult, poate sfiala lui de a nu brusca lucruri care trebuiau să vină de la sine, poate neîncrederea în exactitatea felului său de a înţelege anumite situaţii. Dar de data aceasta poate că era altceva. Femeia despre care ea insistase atât de mult să-i vorbească, se numea Flori. Fusese nu de curând, însă întrebările ei de-acolo, din vârful viei, îi readuseseră în minte gesturi pe care îi fu în secret teamă de a le repeta cum, venind să aducă cele două cărţi, îi fusese teamă, fără să-şi dea lămurit seama de aceasta, că Dora îi va cere din nou să-i vorbească despre ea. Acum însă nu-i putea vorbi despre ea, făcea eforturi ca în el însuşi să stingă imaginile cu ea pe care Dora le reaprinsese dându-le, prin chiar faptul că ea i le chemase, un farmec neaşteptat, iar el avea încă destulă luciditate pentru a

dezaproba aceste bizare metamorfoze care îl depersonalizau arătându-l pe el însuşi sieşi în contradicţie cu ce se obişnuise a socoti că este felul lui ireductibil de a reacţiona, de a judeca. Flori? O simplă reverberaţie. Bieţii ei ochi prăfuiţi. Astfel capătă importanţă împrejurări şi persoane cu totul nesemnificative, însă nu-l întrebase de data aceasta nimic. Nu protestă nici când Matei se ridică să plece, deşi ar fi vrut ca el sa mai rămână, şi coborî cu el cele zece trepte ale scării de piatră. O femeie îi încrucişă în curte, trecând cu o găleată de apă. Pe drum, alta mâna o vacă şi un bărbat o urmă, cu ţigara în gură. Fumul ţigării se despărţea în două fuioare, îmbrăcându-i obrajii şi pierzându-se apoi în sus, în întuneric. În faţa unei porţi, un băieţel şedea pe pământ şi sufla într-un fluier. Sunetele nesigure, scurte şi metalice ale fluierului, monotone, oboseau pe măsură ce Matei şi Dora se apropiau de şosea şi nu le mai auziră. Îi vorbea oarecum despre viaţa ei ştearsă şi prozaică, despre oboseala de a o mai continua şi despre aspiraţia la o existenţă nouă, pentru începerea căreia însă nu avea destul curaj şi nici prilejuri.

— Dar dacă tu eşti fericit, îi spuse, aceasta mă consolează.

— Am spus eu aşa ceva? se miră. Nu ştiu ce înseamnă fericirea, acest cuvânt nu are pentru mine niciun înţeles.

— Atunci eşti nefericit? De ce?

— Nu sunt nici nefericit. Odată mă credeam astfel şi socoteam că a fost un timp când am fost altfel, dar de la o vreme nu mai pot deosebi cum trebuie între aceste două stări şi încep să cred că m-am înşelat când le-am crezut reale. E curios, credinţa aceasta mi-a venit când te-am văzut întâi, atunci, în oglindă

— O, trebuie să mă găseşti atât de puţin inteligentă, exclamă ea, tu, care te gândeşti la atâtea lucruri!

Vocea ei sunase confuz, dar nu avu când lămuri dacă aşa este pentru că, mergând aproape unul de celălalt, mâna ei atingea mâna lui umplându-l de emoţie, făcându-l să se

cutremure.

— Nu trebuie sa te gândeşti la prea multe, continua (şi lui Matei îi trecu prin minte că probabil nici ea nu ştie ce spune, atentă la altceva), căci uite, mie îmi este de ajuns o emoţie ca să am sentimentul că trăiesc din plin şi acum, de pildă, trăiesc din plin şi nu simt nevoia de altceva. Cu tine nu se petrece acelaşi lucru?

— Da, spuse Matei îndoit, şi ea se opri şi-i spuse:

— De aici mă întorc, te-am adus până aproape de şosea. O sa ne revedem curând în oraş, şi, când se despărţiră obrazul ei atinse repede obrazul lui, ca din întâmplare.

VII

DUPĂ ÎNSEMNATA PIERDERE DE BANI pe care o suferise, câtva timp domnul Iliescu fu, moralmente, neschimbat, arătând doar o neobişnuită volubilitate şi oarecare precipitare în gesturi. Apoi această stare de surescitare se curmă brusc şi doamna Iliescu se strădui din greu şi aproape zadarnic să-i smulgă o vorbă, o privire, un semn de interes pentru ce se întâmpla în jurul lor. Însă când îi anunţă hotărârea de a se muta pentru totdeauna în provincie, înmărmuri.

— De ce? întrebă, simţind ca-i vine rău. Unde să plecăm? Ce să facem acolo?

Domnul Iliescu îi răspunse cu o linişte care o sperie şi mai rău:

— Am rămas săraci. Aici nu mai avem ce face.

— Nu-i adevărat, îngână, ne-a rămas destul pentru a trăi onorabil. Cum să plecăm aşa, fără motiv, printre străini?

Domnul Iliescu îi spuse:

— Cunosc pretutindeni foarte multă lume. În orice caz, acum că suntem săraci, nu mai putem locui aici.

— Ia nu mai vorbi aşa! strigă îndârjită. Cum ţi-a intrat ţie în cap că suntem săraci? Şi enumeră ce le rămăsese.

Domnul Iliescu nu putu fi însă clintit din ideea sa. Doamna Iliescu alergă la fratele lui, la rude şi la prieteni, conjurându-i să stea de vorbă cu el şi să-l facă sa părăsească această hotărâre lipsită de raţiune.

— La Matei nu te gândeşti? îi spuse când şi în felul acesta dădu greş. Vrei să-l înmormântezi în cine ştie ce orăşel păcătos, la capătul lumii, să faci din el un provincial tâmpit? Matei, strigă cu ochii roşii de lacrimi, vino şi spune tatii să fie cuminte, să nu ne nenorocească.

Băiatul intră speriat.

— Ce faci? murmură repede domnul Iliescu soţiei sale. Hai să mergem să ne plimbăm puţin, spuse lui Matei, mama are nevoie de linişte.

Doamna Iliescu părăsi îndată încăperea, plângând, şi cei doi ieşiră în stradă.

Domnul Iliescu înghiţi de câteva ori, neputând deschide gura. Matei, care nu-l văzuse niciodată în asemenea stare, şi sub impresia şi a scenei din casă, luă mâna domnului Iliescu întrebând pierdut:

— Ce e, tată?

— Ce e, tată? întrebă încă o dată privind în sus spre domnul Iliescu şi strângându-i mâna încet. Mergeau către grădina Icoanei.

Domnul Iliescu se linişti şi-i spuse:

— Dragă băiete, nu-ţi pot explica de ce, pentru că n-ai înţelege, dar vom pleca din Bucureşti foarte curând. Ne vom muta într-alt oraş, unde ai să-ţi continui şcoala. Salută o doamnă care trecea pe lângă ei, scoţându-şi ceremonios pălăria tare, neagră, şi continuă:

— Un frate al meu, pe care tu nu l-ai cunoscut căci a murit de mult, avea o casă foarte frumoasă în N., unde locuia. Casa aceea am vândut-o la moartea lui, dar actualul ei proprietar doreşte acum, la rându-i, s-o vândă şi o voi cumpăra. Totdeauna mi-a părut rău că am înstrăinat-o. Are o grădină mare, un rai, în care o să te joci în voie. Am şi vorbit cu un cunoscut al meu de acolo, avocatul Albu, să înceapă demersurile. Oraşul este aşezat între dealuri, nu e urât şi nici prea departe de Bucureşti. O să-ţi placă, sunt sigur. Unchiul tău a trăit acolo toată viaţa şi s-a simţit bine, îmi spunea mereu că pentru nimic în lume n-ar părăsi locul acela să vie în capitală şi nu mai înceta lăudându-i aerul, verdeaţa şi liniştea, în felul lui, era un înţelept. O să-ţi spun eu mai multe despre el, când voi avea timp.

— Şi de ce este atât de supărată? făcu nedumerit Matei aluzie la doamna Iliescu.

Domnul Iliescu îi spuse blând:

— Nu vrea să plece de aici. Îi este frică de necunoscut. I-am explicat că în N. ştiu pe toată lumea căci am fost ades acolo, unde unchiul tău era persoană de vază, dar nu e uşor sa înţeleagă aceasta aşa, deodată. Are şi ea dreptate. Aici are prietene, obiceiuri vechi, e greu să renunţe la toate acestea. Cu timpul însă desigur se va obişnui, poate chiar mai repede decât mă aştept, pentru că o să găsească acolo multe persoane fine cu care se va lega. Şi tu o să-ţi faci prieteni noi şi totul va fi cum trebuie. Acum, spuse oprindu-se şi punându-i mâna pe umăr, mă duc, am treabă. Tu joacă-te puţin în parc.

Matei, rămas singur, intră în parcul Ioanid azvârlind cu vârful pantofului pietricelele de pe alee. Era adânc turburat. Emoţia domnului Iliescu, vestea aceasta neaşteptată că vor pleca pentru totdeauna din Bucureşti, ideea nu deprimantă, ba chiar dimpotrivă, de a merge într-un oraş necunoscut, într-o casă pe care n-o văzuse niciodată şi despre care îi era cu neputinţă să-şi facă o imagine, la o altă şcoală unde va avea alţi colegi, într-o lume în care fiecare figură îi va fi străină, şi apoi chemarea, ţipătul mamei, ochii ei roşii, gesturile violente, toate i se amestecau în minte şi avea impresia că se află în faţa a ceva nespus de aţâţător dar şi tot pe atât de periculos.

— Totuşi cred că nu pot să mi-o fac colorată, spuse doamna Iliescu făcându-şi vânt cu un jurnal de mode şi întrerupându-i excursia depărtată. Prea depărtată chiar, ca şi când ar fi fost mai degrabă o fugă.

— De ce nu? îi răspunse. O culoare mai sobră deocamdată.

Fugă de ce?

— Asta spuneam, de fapt, şi eu, dădu din cap doamna Iliescu. Gri ţi-ar place?

Acum pe pieptul ei, spre dreapta, umbra alburie se mărise.

Marta purta o rochie albă, foarte largă, depăşită puţin în jos, când se mişca, de dantelele juponului, şi care îi lăsa

genunchii liberi şi lângă ea îl recunoscu pe Tudor. Venise cu tatăl său la ei şi nu o găsiseră acasă decât pe doamna Iliescu şi un aer dezolat şi rece, premergător marilor evenimente triste. Doamna Iliescu îşi tampona ochii cu o batistă care mirosea a colonie şi le spuse că domnul Iliescu şi Matei au ieşit să se plimbe, probabil prin parcul Ioanid. Tatăl lui Tudor dădu grav din cap şi spuse băiatului:

— Vrei să te duci în parc să-l vezi pe Matei? Eu rămân aici cu tanti Lili să vă aştept.

În parc nu o zări decât pe Marta.

— Încă n-a venit, însă vezi? îi arătă ea spre ieşirea dinspre piaţeta care semăna cu un lac rotund blând aurit de soare, se îndreaptă încoace cu tatăl său. Să ne aşezăm aici pe bancă să-l speriem.

Când apăru, azvârlind pietricele în faţa sa, pe alee, era atât de serios şi de palid încât îşi uitară proiectul. Dealtminteri Matei îi văzuse şi venea spre ei, urmărind zborul în linii largi al unui cărăbuş învelit ca-ntr-o mătase în vibraţia aripelor sale. O mătase roşcată deplasându-se ireal în aerul verde al parcului, pe sub frunzele care, ca din cer, coborau atât de aproape de pietrişul mărunt al aleilor. Ca să-i spună vestea că va pleca din Bucureşti pentru totdeauna ar fi dorit însă ca Marta să fie singură. Îi va spune noutatea şi lui Tudor, însă pe Marta o voia singură pentru a-i anunţa despărţirea apropiată şi nu ştia cum să facă să rămână o clipă numai cu ea.

— Am să-i spun mâine, îşi zise indispus, când se despărţiră şi, împreună cu Tudor, se îndreptă spre casă. Îl îngrijorau schimbările pe care le observa la tatăl său şi acum, în timp ce privea în jurnal modelul pe care şi-l alesese doamna Iliescu pentru rochia ei gri, ştia că din chiar acea după-amiază începuse să spioneze stăruitor chipul şi faptele domnului Iliescu pentru a se asigura că tatăl său era acelaşi om, că schimbările pe care le observase la el fuseseră sau trecătoare sau doar o părere. Când tatăl era obosit sau indispus, el se întreba cu inima sărită dacă nu

cumva acestea sunt semne ale alterării interioare despre care o auzise vorbind odată pe mama lui, după ce domnul Iliescu anunţase aceleia hotărârea de a pleca în provincie. Căci într-adevăr doamna Iliescu se temuse atunci că soţul ei a înnebunit. Vorbea încet cu tatăl lui Tudor despre asta, însă Matei trecând prin faţa camerei a cărei uşă era întredeschisă o auzise.

Nu, Dora care nu trăise acele momente cumplite nu avea să înţeleagă niciodată de ce îi era lui atâta groază de schimbare, de ce iubea cu atâta deznădăjduită pasiune imobilitatea şi de ce când, odată stabiliţi în N. şi dezmeticindu-se din visul că nu se afla acolo decât într-o excursie, ce era secret atrăgător în situaţia aceasta căzu deodată şi înţelegând acum că ce fusese odată se terminase într-adevăr pentru totdeauna, deschise larg ochii în jur şi toate din jur, întruchipări ale acestui sfârşit, îl răniră sălbatic şi le urî din toate puterile. Şi nu avea cum să înţeleagă nici suferinţa care fusese pentru el, la serbarea de sfârşit de an a acelei ultime clase primare, clasă pe care din fericire în cea mai mare parte o făcuse la Bucureşti, să trebuiască a spune o poezie ridiculă în faţa unei săli pline de colegi şi de părinţi ai acestora, care îl ascultau privindu-l cu ochi goi. Paiaţă! Totuşi domnul Iliescu era acolo şi prezenţa lui îi dădu puterea sa continue şi să sfârşească şi era şi doamna Iliescu, a cărei voaleta tremura şi care la sfârşit veni în culise şi-l îmbrăţişă tare, mândră de aplauzele ce răsplăteau dicţiunea fiului ei. În schimb Dora ar înţelege imediat de ce refuzase cu străşnicie când, cu câteva zile înainte de Crăciun, doamna Iliescu îi propuse, spunându-i de invitaţia la pom a doamnei Aron, să recite aceleia poezia pe care o declamase atât de bine la serbare.

— Ţi-a pregătit un dar foarte frumos, încercase ea să-l convingă.

— N-am nevoie de darul ei! strigase exasperat.

— Vrea să te cunoască, spuse doamna Iliescu.

— Dacă vrea să mă cunoască să vină aici! strigă el din

nou. Am să-i dăruiesc *eu* ceva, o carte sau nişte bomboane —

şi plecă în fugă pentru a pune capăt tentativei doamnei Iliescu de a-l face înţelegător.

Ea însă, în ale cărei urechi încă uimite mai răsunau aplauzele de la serbare şi care mai voia să guste o dată emoţia măgulitoare a succesului, nu se lăsă.

— Ascultă, Matei, îi spuse domnul Iliescu venind după el în curte, ştii că mâine suntem invitaţi la familia Aron.

— Da, tată, icni opintindu-se cu pieptul să rostogolească înainte bulgărele mare de zăpadă pe care îl plimbase, până să crească aşa, prin toată curtea.

— Ei bine, continuă domnul Iliescu venindu-i alături şi împingând şi el greaua sferă albă cam bolovănoasă, mama ţine morţiş să spui poezia aceea. De ce nu vrei să-i faci această plăcere?

— Tată, spuse cu mânie, madam asta, Aron, nu mi-e deloc simpatică!

— Ei şi?

— Tată, nu ne-a invitat pentru noaptea de Crăciun, încercă să-i explice Matei. Îl dureau mâinile îngheţate şi le bătea una de alta să se şi încălzească. Marile lui mănuşi de piele pocneau surd în aerul tăios şi alb.

Domnul Iliescu trecu în cealaltă parte a bulgărelui, să-l privească drept în faţă, şi aplecându-se de acolo spre el îi spuse:

— Ba da, însă cum ştii prea bine, am promis mai înainte domnului Albu să mergem la el, au stăruit să venim la ei măcar a doua zi.

— Bine, dar nu spun nicio poezie.

— De ce?

— Nu-mi place poezia aceea şi alta nu ştiu. Dacă madam Aron ţine, n-are decât să spună ea una!

Începură amândoi, cot la cot, să împingă din nou bulgărele de zăpadă care lui Matei îi ajungea până la piept, prin curtea vastă plină de copaci negri acoperiţi de zăpadă,

speriind nişte găini care rebegeau pe paiele din faţa coteţului lor, şi apoi domnul Iliescu zise:

— Ai dreptate, băiete! Mama ta doreşte însă atât de mult s-o spui încât dacă nu-i facem pe plac sunt sigur că se va îmbolnăvi de supărare. Nu-ţi ascund că şi eu m-aş bucura să te mai aud recitând-o. Nu durează mult, nu-i aşa? Ei, termini repede, gândindu-te la mama şi la mine, şi cu asta gata, niciodată, îţi promit, nu se va mai întâmpla.

Domnul Iliescu era atât de serios încât Matei nu mai putu rezista. Spuse însă cu tărie:

— Să nu-mi dea nimic!

— Da, aprobă tatăl, o să facem în aşa fel încât ei să renunţe la darul de Crăciun pe care ţi l-au pregătit.

Trecuseră de atunci aproape nouă ani şi doamna Iliescu părăsea în fine rochia neagră de doliu, care purtată atât timp se rărise pe piept, în dreapta. Pata aceea alburie era pieptul ei, care se străvedea prin ţesătură. Îi era greu să-şi închipuie că odată fusese strâns la pieptul acesta şi alăptat şi legănat să adoarmă şi să nu plângă. Poate că nici nu-l alăptase ea, ci o doică, dar nu ştia nimic, nu-i spusese nimeni nimic şi nici el nu întrebase. Mamei lui îi datora însă cu siguranţă altceva, bănuiala strecurată ca o spaimă în sufletul său, în ultimele zile de şedere în Bucureşti, că nenorocirea bănească pe care o suferise clătinase mintea domnului Iliescu. Până când să afle cât de crudă şi de absurdă fusese bănuiala aceasta trecuse destulă vreme. Îi va mărturisi Dorei chinul de a verifica la infinit integritatea tatălui şi acela de a afirma în fiecare clipă propria sa integritate prin refuzul principial şi în bloc a tot ce venea din partea noii lumi în care se pomenise. Îi va spune însă şi că, după ce la madam Aron expediase repede poezia, cu ochii în ochii domnului Iliescu, nu putuse refuza cutia mare de carton pe care i-o pusese în braţe repezindu-se la el acea femeie imposibilă? Când ieşiră în stradă întinse cutia doamnei Iliescu şi rămase puţin în urma părinţilor săi, potrivindu-şi paşii după ei cu nepăsare nu bine

jucată.

— Ce tren frumos! exclamă doamna Iliescu acasă, desfăcând cutia. Uite, Matei, are şi nişte şine!

Cei doi nu părură s-o audă şi domnul Iliescu strânse mâna lui Matei şi-i spuse:

— Mulţumesc. Regret că n-am izbutit... Dar să ştii că nu voi uita niciodată promisiunea – şi plecă.

Doamna Iliescu îi privea nemulţumită, pe sub gene. Când rămase singură cu Matei îl chemă:

— Ia vino să vezi că i-am montat şinele. Sunt curioasă cum umblă pe ele.

Dădu drumul jucăriei care, pe masă, începu să se rotească repede în clinchete şi în ronronurile arcului care se destindea.

Fără să-i arunce nicio privire, Matei ieşi. Doamna Iliescu oftă şi se duse să se dezbrace. Matei reveni imediat, ridică de pe şine trenul care, singur în încăperea goală, încă se mai învârtea, îl băgă în cutie unde roţile lui în fine se opriră cu un sfârâit înăbuşit, vârî în cutie şi subţirile şine albe şi ieşi afară ţinând cutia cu două degete. Luă din magazie o lopată, coborî în fundul curţii, printre arborii ninşi care scârţâiau tainic în vânt, sparse gheaţa într-un loc de lângă malul iazului până ce dădu de apa verde care gâlgâia sub crusta cea sticloasă, aruncă în lichidul adânc şi grăbit cutia cu întregul ei conţinut şi, scăpat de povara sa, se întoarse în casă, îşi dezbrăcă paltonul şi deschise, oftând uşurat, o carte mare cu ilustraţii înfăţişând cavaleri în armură luptând cu arabi bărboşi, subţiratici, covârşiţi de povara turbanelor.

Şi veni o zi când putu să scape şi de ecoul vorbelor rostite de doamna Iliescu odată, la Bucureşti, când se credea auzită numai de cumnatul ei. Din nefericire nu atât de curând.

Se dusese să-l ia de la gară pe domnul Iliescu, ce făcuse o scurtă călătorie la Bucureşti, şi în trăsură acela, sprijinit în perna de pluş albastru, spuse:

— Am avut timp bun şi mi-am rezolvat repede treburile aşa că am vizitat şi pe câţiva cunoscuţi ai noştri. Mama o să se bucure să afle veşti despre ei. L-am văzut şi pe Tudor care îţi trimite salutări şi îţi aduc de la el o scrisoare. Poftim, adăugă bine dispus şi scoase din portfeuilles un plic alb.

Matei luă plicul, foarte emoţionat. Recunoscu scrisul vărului său, acum mai format, cerneala neagră pe care Tudor o folosise totdeauna.

Domnul Iliescu privi în dreapta şi în stânga locurile pe unde-i ducea trăsura, trotuarele erau pline de lume, şi spuse:

— Aşa cum mă aşteptam, mama s-a obişnuit aici destul de repede.

Matei strânse buzele şi dete din cap.

— Nu ţi se pare că e bine? Omul inteligent şi sănătos se adaptează totdeauna la ce este convenabil naturii lui. Dacă am fi rămas în Bucureşti când am încetat de a mai fi bogaţi, ar fi suferit mult. O anumită lume dă banilor o valoare exagerată dar aici suntem aproape la nivelul nostru. A trebuit să înţeleagă şi ea, şi din fericire a înţeles destul de repede, că erau cheltuieli pe care nu le mai puteam face.

— Aceasta te-a hotărât să ne mutăm? îl întrebă Matei luptând să oprească valul fierbinte care i se ridica în piept.

— Da. Ce altceva?

Caii băteau pavajul cu potcoave tari, de fier, pe un ritm alegru.

— Nebunii am fost noi, murmură în sine Matei.

Mai târziu, într-adevăr, se întrebă dacă totuşi domnul Iliescu nu exagerase importanţa pierderii suferite de vreme ce doar rămânând în Bucureşti avea toate şansele de a o recupera, însă ştia atunci şi cât de greu este să limpezeşti motivele care determină pe oameni să facă cutare lucru şi nu cutare alt lucru. Despre el însuşi, de pildă, n-ar fi putut spune de ce în prezenţa lui Tudor se reţinuse a-şi anunţa Martei plecarea. Nu ţinea să ascundă vărului său acest lucru, bănuia de altfel că Tudor şi ştie. Cât despre ea, în

zilele următoare Marta nu veni în parc apoi, când veni, nu i se păru că amica lui este în dispoziţii potrivite, ci când prea rece, când prea expansivă, după aceea nu o mai găsi singură şi astfel dorinţa însăşi de a deplânge cu ea apropiata lor despărţire i se stinse din suflet.

Şi cum să înţeleagă de asemeni de ce acum când doamna Iliescu renunţa cu adevărat la rochia cea neagră era nemulţumit şi, ar fi vrut ca ea să continue a o purta toată viaţa? Să poarte toată viaţa doliul pe care el l-a profanat atât de repede.

Eşarfe albe ondulau dincolo de fereastră, peste coamele teilor.

Asta voia să ştie? Matei se încruntă adânc.

— Nu-ţi place să mi-o fac gri? îl întrebă doamna Iliescu. Răsfoia prin jurnalul de mode. Totuşi altă culoare n-ar fi convenabilă acum. Ce zici de modelul acesta?

Când cortegiul mortuar trecuse prin faţa grădinii publice, în poarta aceleia zărise pe băiatul ciupit de vărsat. În spatele lui grădina, pustie, îşi clătina în aer valurile de frunze. Mergea, între doamna Iliescu şi mama lui Tudor. Casa continuă să miroasă încă mult timp a medicamente, a flori ofilite, ceară arsă şi putreziciune. Ceremonia fusese lungă şi fără sens. Noroc că doamna Iliescu, sprijinită de cumnata ei, găsise destulă putere să refuze propunerea avocatului de a aduce muzica militară. Matei făcea tot ce putea pentru a nu trăda nicio slăbiciune în faţa acestor oameni. Când sicriul descoperit ieşi, plutind şovăielnic pe umerii negri ai mercenarilor, din cutia de sticlă a dricului, întrevăzu faţa împuţinată şi albă ca hârtia, cu pete gri, a domnului Iliescu între flori. Atunci îi scăpă o lacrimă care îi alunecă, arzându-i obrajii, pe bărbie în jos. Înainte de a fi bătut capacul, doamna Iliescu aranja perna de sub capul soţului ei şi florile pe care călătoria le deranjase, cu gestul cu care mai netezea o dată cu palma după o scurtă cercetare faţa de masă înainte de a începe să aşeze pe ea farfuriile. Era foarte obosită şi îşi plângea, tăcută, ultimele

lacrimi priveghind, cu o energie pentru care Matei avea răgaz să-i fie recunoscător, ca totul să se desfăşoare cum trebuie. Peste două luni începu să cureţe casa. Chipul ei căpătase după înmormântare o severitate pe care Matei o găsea impunătoare. Paloarea austera de pe faţă îi înnobila trăsăturile. De fapt, ca şi doamna Iliescu, Matei era obosit şi unul dintre efectele oboselii fu că nu-l miră deloc să o întâlnească în casă pe mica femeie din grădina publică, pe care doamna Iliescu o adusese la spălat.

— Nu prea se câştigă cu asta, râse ea dând din umeri şi arătând cu bărbia spre copaia lungă şi adâncă, de aramă.

Nimerise întâmplător în spălătorie şi o recunoscuse imediat.

— Cum te cheamă? o întrebă şi ea răspunse:

— Flori.

Aflând aceasta, Matei se întoarse să plece şi ea spuse:

— Tot ţi-e frică de femei?

— Nu mi-e frică, răspunse din uşă.

— Atunci de ce tot fugi?

— Asta e altceva, spuse Matei.

Ea tăcu, încercând să înţeleagă ce voise să spună, şi apoi îşi puse o mână în şold şi îl întrebă ridicând o sprânceană:

— Ce e?

Matei nu răspunse.

— Aiurea! strigă aceea scoţându-şi în afară buza de jos, neîncrezătoare.

Matei părăsi brusc uşa, veni la ea şi o atinse cu un deget pe umăr spunând:

— Vezi că nu mi-e frică?

Ea se legănă pe călcâie privindu-l în ochi şi murmură:

— Da, eşti viteaz nevoie mare!

Matei îşi retrase degetul şi ieşi.

— Cum ţi-aş putea povesti aşa ceva? presupunea acum că o întreabă pe Dora.

Ea exclama râzând:

— De ce nu?

— Ţi-am spus că nu e o poveste frumoasă! încerca el să protesteze, încă acoperind un gând care-i venise atunci, la vie, care îl chinuia şi îl revolta umplându-l de amărăciune.

— Ascultă, Matei, în definitiv îţi era sau nu-ţi era frica de creatura aceea?

— Da, îmi era, acceptă el cu toată sinceritatea.

— Nu pricep, căci doar nu eşti deloc timid.

— Poate că dacă împrejurările în care am întâlnit-o ar fi fost altele, nu mi-ar fi fost frică.

— A, da, sigur, spunea Dora pe gânduri, însă totuşi de ce frică?

— Pentru că propria mea dorinţă se exterioriza în ea, luând corp, independentă de mine.

— Complici prea mult o chestiune cât se poate de banală.

— Toate sunt banale până ce ţi se întâmplă ţie însuţi, surâse Matei întunecat.

— De altfel, făcea Dora incertă, ce mi-ai spus până acum e destul de nevinovat.

— Nu mi se pare deloc. A doua zi, continua el să-şi închipuie mai departe convorbirea, intrând în curte m-am izbit de băiatul gras şi ciupit de vărsat despre care ţi-am povestit. M-a privit cu sfială dar şi cu obrăznicie şi a ieşit pe poartă.

— Ce-i cu ăla pe-aici? am întrebat-o furios pe mama.

— E fratele spălătoresei, cred, mi-a răspuns.

Întindea rufele la uscat în pod şi m-am dus drept la ea. Însă mai departe nu-ţi mai spun nimic.

— Va să zică… spunea Dora.

— Da. M-am răzbunat astfel pe frate-său, înţelegi, răspundea el, cu toate că acum îmi vine să râd de asemenea răzbunare.

— Şi asta te-a satisfăcut?

Matei tăcea încurcat, apoi dădea aprobativ din cap. Atunci în marii ei ochi albaştri, limpezi ca cerul, se aduna o negură care se transforma în lacrimi.

— Ce josnicie!

— Nu-i aşa?

— Numai copiii sunt în stare de aşa ceva, striga acum ea zburlindu-i părul cu mâna şi surâzând printre lacrimi. Fugi, nu vreau să te mai văd! Ce idei monstruoase îţi trec prin cap! Uită-te la mine, îi poruncea forţându-l s-o privească în ochi, uită-te la mine şi spune-mi de ce eşti atât de neliniştit, îmi ascunzi ceva grav, ţipa zgâlţâindu-i capul pe care i-l ţinea încleştat cu degetele înfipte în păr. Spune-mi imediat ce-mi ascunzi! Te gândeşti la ceva rău!

— Da, şoptea el. Acum ştia de ce fugise şi că acel gând de care roşise la vie dar îl uitase imediat, acum se formula întreg şi insistent şi că era imposibil să nu-l recunoască. Răsfoi nervos jurnalul de mode, în timp ce doamna Iliescu freca cu şervetul trei linguriţe.

— Te gândeşti la ceva rău! ţipa Dora din ce în ce mai înalt. Spune-mi la ce te gândeşti! Să nu-mi ascunzi nimic!

— Nu-ţi ascund nimic, îi răspunse. Sunt fiinţe profund deosebite între ele din toate punctele de vedere, dar care uneori, în unele, foarte rare, momente, seamănă absurd de mult şi asemănarea aceasta a lor este atât de lipsită de semnificaţie încât te turbură.

Mâna din păr îl părăsi brusc, indignată, şi Matei se pomeni singur, cu jurnalul de mode pe genunchi, privind pe doamna Iliescu ce terminase cu linguriţele şi luase la rând nişte pahare, îşi zise că fusese adus în fond, pe căi ocolite, la vechile lui aprehensiuni faţă de soţia avocatului.

Doamna Iliescu îl privea din când în când bănuitoare şi când luă şi ultimul pahar să-l şteargă îl întrebă:

— Mai ai mult de lucru tu, acolo, la Albu?

— Nu, răspunse şi adăugă imediat: Ba da.

— Vezi să nu-ţi neglijezi examenul, spuse doamna Iliescu cu capul plecat pe lucrul ei.

— Absurd!

— Ce e absurd? tresări nemulţumită.

Matei o privi mirat căci exclamaţia fusese pentru sine însuşi. Doamna Iliescu aşteptă câtva timp răspunsul lui şi

apoi exclamă ironică:

— Ne înţelegem de minune!

Totdeauna îi spusese soţului ei că Matei este un încăpăţânat.

— Ca toţii copiii, răspundea acela împăciuitor. De pildă eu...

— Are cui semăna, ştiu, îl întrerupea nerăbdătoare.

Matei găsea însă că suferă de defectul contrar şi tocmai de aceea, după moartea domnului Iliescu, începuse a ţine jurnalul în care nota strâmbăturile observate în jurul său şi de care ţinea atât de mult să se ferească. Nu se îndoia că Dora va ghici imediat ce pricepuse el doar câteva zile mai târziu, că răzbunarea fusese numai un pretext pentru faptă şi că în realitate se dovedise un mizerabil ins inconsistent uitând şi la a doua întâlnire cu femeia aceea clipa întunecată. Un mizerabil ins inconsistent, gata de orice profanare. Cenuşiul stins al stofei pe care doamna Iliescu, părăsindu-şi în fine paharele, i-o desfăşură înainte pentru ca el să poată aprecia mai bine modelul pe care voia să şi-l facă, îl izbi în faţă ca un nor de praf. Bieţii ei ochi de praf! În ei licăreau însă câteva fire de aur. Atunci, în întunericul prăfos al podului, din cauză că îşi întindea braţele să pună rufele pe frânghie, bluza îi ieşise din fusta care şi ea alunecase puţin în jos. Ochii ei, între, braţele ridicate când, auzindu-i paşii, întoarse capul în spate, spre el. Dar ştia ea în momentul acela că tatăl lui nu murise decât în urmă cu două luni? se întrebă Matei când îşi reveni şi îşi dădu seama de toată oroarea faptei sale. Probabil că uitase, ca şi el. Domnul Iliescu nu uita nimic, niciodată. Ceilalţi erau fiinţe slabe, spulberate în toate părţile de capriciul întâmplărilor, ca praful. Dora trebuie să fie puternică. Altfel. Inabordabilă chiar şi pentru el.

— Nu-i aşa că este frumoasă? îl întrebă doamna Iliescu interpretând greşit fixitatea cu care privea stofa.

O rochie nouă îi dăduse totdeauna multă bătaie de cap. Poate că astfel când fusese să şi-o facă pe cea neagră

uitase şi ea puţin de sfârşitul apropiat al domnului Iliescu. Pentru el însuşi dealtminteri coşurile foarte roşii din jurul nasului croitoresei fuseseră o scurtă distracţie. Nu putea trece prin încăperea unde, la masa trasă lângă fereastră ca să aibă mai multă lumină, lucra acea femeie scundă şi grasă, fără ca privirile să nu-i fie atrase de nasul ei împodobit cu rubine scăpărătoare pe care le apleca foarte adânc deasupra stofei negre, ca şi spre a-i înviora culoarea îndoliată, şi apoi cu o aruncare bruscă a capului pe spate le ridica sus în valul de lumină care intra pe fereastră făcându-le să sclipească din toate puterile sub fulgerele mai domoale ale ochilor concentraţi asupra urechii minusculului ac. Văzute dintr-o parte, mâinile ei scurte şi grase în efortul de a introduce aţa în ac păreau împreunate pentru o rugăciune. Matei nu sesiză imediat, că în realitate privise coşii croitoresei şi ritualul ei grotesc cu groază şi furie identificând în modesta persoană tăcută o complice a conjuraţiei care se formase pentru a impune ideea morţii domnului Iliescu şi a morţii în general, dar că acum imaginea aceleia îi era simpatică pentru că regreta că doamna Iliescu renunţă la doliu. Tot aşa, la început fu supărat pe Marta că, fie şi involuntar, nu-i dă prilejul să-i comunice iminenta lor plecare din Bucureşti, iar mai târziu, când se stabiliseră deja în N., pentru acelaşi lucru îi fu recunoscător. I se părea, amintindu-şi ultimele după-amieze petrecute în parcul Ioanid cu Marta, că citeşte în ochii prietenei sale o tristeţe care evită să se explice; în toate gesturile ei, încetinite acum pentru ca Matei să poată culege din ele balsamul alinător de care avea nevoie, descifra regretul despărţirii şi dorinţa afectuoasă de a face ca despărţirea aceasta să-i fie, lui, cât mai uşoară. Însă privirile şi gesturile pline de tandreţă erau ale imaginii şi Matei putu să-şi dea seama, după ce nevoia dureroasă de a fi consolat trecuse, că dacă era foarte probabil ca Marta să fi aflat, din familie, de hotărârea domnului Iliescu de a se muta din Bucureşti, în schimb prin nimic nu-i dăduse de

înţeles că ştie şi că regretă, astfel încât până la urmă, datorită şi altor împrejurări, a vorbi cu ea despre aceasta i se păru inutil. Se întreba, la atât timp de când n-o mai văzuse şi nu mai ştia nimic despre ea, dacă se mai joacă în parc şi cu cine, dacă îl mai ţine minte. Avea un mod foarte graţios de a fi absorbită de propria ei existenţă, mod care o izola ca şi spre a da celor din jur putinţa să o admire mai bine şi acelaşi lucru îl izbise şi la Dora – de care Marta era de altfel atât de apropiată şi prin vârsta. Şi uitând cu totul că doamna Iliescu aştepta, cu stofa cea nouă în mână, părerea lui, îşi spuse cu o spaimă încântată că Marta nu fusese decât o prefigurare a femeii de acum şi de aici şi încercând să-şi închipuie cum arăta Dora la vârsta de nouă ani, portretul pe care îl alcătui în minte fu destul de asemănător cu al fetiţei care alerga cu părul pe spate pe aleile rotite sub jos plafon de frunze ale parcului Ioanid.

De aci înainte cu Matei se petrecu acest fenomen destul de curios, deşi obişnuit, că ori de câte ori o împrejurare prezentă îl lăsa după consumarea ei să întrevadă elementul vechi din care se nutrise şi acela se întâmpla să freamăte de agitaţia crepusculară a parcului, chipul fetiţei i se prezentă totdeauna ascuns ca de o mască de trăsăturile Dorei, căci dragostea aduce totul la sine, şi când încercă odată să-i reconstituie adevărata înfăţişare nu izbuti.

— Unde s-o găsesc? se întreba mai târziu, întins pe spate la marginea iazului, după obiceiul său, cu palmele încrucişate sub cap şi plimbându-şi încet ochii în vastul album al aerului. Şi era, mai mult decât fericit, uimit de transmutaţia care avusese loc şi care îi dădea putinţa s-o vadă pe Dora şi într-un trecut atât de îndepărtat, aducând prin prezenţa ei acel trecut atât de aproape, încât îl desfiinţa, lăsând timpului o singură dimensiune, desfiinţând adică însuşi timpul şi eliberându-l astfel, pe el, de incubul prefacerilor şi al schimbării şi de crisparea de a opune o faţă împietrită schimbării şi prefacerilor. Numai că atunci nu se mai simţi, retrospectiv, ridicul, ci se lăsă cucerit de

senzaţia de libertate şi lumină adâncă şi venera pe Dora, motor al stării acesteia. Trecu iazul şi la capătul punţii îngenunche în aerul care o cuprinsese odată între capacele lui.

Nu i se mai oferise ocazia să o viziteze la vie şi să se ducă altfel îşi interzisese şi nici nu mai îndrăznea, dar se urca într-un arbore din pădurea de vizavi de casa ei de-acolo şi calare pe o cracă înaltă, ascuns în frunze, cu spatele la propria-i casă de care îl despărţeau câmpul şi iazul, o urmărea cu binoclul şi avu fericirea să o vadă aproape zilnic, fie la fereastră, privind distrată spre şosea sau pieptănându-se, fie pe terasa din capul celor zece trepte, citind întinsă într-un şezlong, fie trecând prin curte. De câteva ori ieşi din casă şi urcă în vie şi Matei avu impulsul să se arunce jos din arborele lui şi să o întâlnească, furişându-se pe cunoscuta potecă; de fiecare data strânse din dinţi şi rămase la postul său, mişcat lin cu craca în aer, de vânt, până ce ea se întorcea din plimbare. Ochii îl dureau, vedea turbure, credea că se aburiseră lentilele şi le ştergea cu grabă să nu piardă nimic din mişcările ei şi odată se întrebă dacă nu cumva îl aştepta, dacă nu cumva ducându-se în vie spera că îl va zări în potecă, peste gardul de spini. I se părea atunci, ca într-o halucinaţie, că ştie că se află aici, în vârful acestui arbore, şi că îi face semne discrete de chemare. Mişcările calme şi decise ale fiinţei ei în care graţia şi puterea se împerecheau uimitor cu morbideţa, vântul care îi răscolea uneori părul negru îl îmbătau, toate aceste evenimente mute de pe lentila măritoare a binoclului se legau în cadenţe cereşti.

Într-o zi vântul se porni pe neaşteptate, clătinând catargul frunzos în vârful căruia îşi făcea veghea, risipi norii trandafirii într-o masă progresivă de cenuşă, nuiaua fulgerului izbi cerul, departe, şi căzu o ploaie deasă şi repede care îl udă până la piele. Acoperi cu haina binoclul, pentru ca apa să nu curgă pe lentile împiedicându-i vederea şi astfel, îmbrăţişând cu stânga trunchiul alunecos

pe care ploaia se scurgea în râuri late şi iuţi, verticale, continuă să fixeze fereastra ei. În fereastră, despărţită de el prin spaţiul în care se săvârşea invazia sălbatică a apei, Dora contempla spectacolul, cu braţele lungi încrucişate la piept, şi ochii ei, rătăcind nehotărâţi; se opriră drept pe vârful copacului unde se afla el. Matei nu se mai putu stăpâni şi ridică braţul. Evident că de acolo nu-l putea vedea, poate sticlirea lentilei printre frunze să-i fi atras atenţia sau, şi mai probabil, îşi oprise privirile din întâmplare, fără să distingă nimic, nici chiar pe timp senin nu l-ar fi putut descoperi în depărtarea şi ascunzişul său de frunze, însă Matei îşi trase repede braţul în jos, ruşinat, cu un sentiment de jenă ca atunci când Tudor şi tatăl său îl descoperiseră lovind cu nuiaua în trandafiri. Nu trebuia să fie indiscret, nici măcar cu sine însuşi.

Ploaia stătu; cenuşa, scursă, lăsă tot locul albastrului strălucit, de soare. Coborî confuz.

Toate acestea se petreceau mai târziu, când doamna Iliescu îşi făcuse rochia gri şi începuse să o poarte.

În ziua însă când îi cerea părerea, ca să-l scoată din muţenie şi să-l mai *distreze,* despre modelul pe care voia să şi-l facă şi desfăşura stofa înainte-i să i-o arate, Matei îşi spunea că dacă melancolia din ochii Martei, ai Martei care acum începuse să poarte chipul Dorei, putea să fie doar o închipuire a lui, în schimb razele cu care se încununaseră ochii ei când, venind în parc cu bicicleta, o ajută să se urce pe şa şi apoi o plimbă ţinând cu o mână ghidonul şi pe ea sprijinită de pieptul său, să nu cadă, fuseseră foarte reale.

Desigur, doamna Iliescu mai putea născoci până a doua zi un motiv de a-l opri să meargă cu bicicleta în parc. Dormi agitat. De dimineaţă drumul spre şcoală, printre lăptarii traşi repede de câte un cal modest în şarete multicolore încărcate de bidoane, printre distribuitorii de sifoane şi zarzavagiii aplecaţi sub povara cobiliţelor, i se păru lung. Şcoala, înecată în castani, era o dependinţă a bisericii de alături. Noaptea verde, extraordinar de translucidă, a

castanilor, stagna pacifică între pereţii clasei. Institutoarea era nervoasă. Fularul ei de mătase roşie înnodat pe gât ca o fundă mare pâlpâia când pe catedră, când în dreptul ferestrelor, când în fundul clasei. Strălucirea lui explozivă era egalată numai de lustrul ghetelor negre ale lui L. din banca a treia. Ghetele lui aveau şireturi prea lungi, împrumutate probabil tatălui său, pe care le târa după el pretutindeni. Bilciurescu făcuse din plastilină, pe un carton, o frumoasă hartă a judeţului Ilfov. Lui îi reuşise mai puţin, un fragment din Dâmboviţa se uscase şi căzuse. De altfel în loc să facă râurile din plastilină albastră, alesese pentru ele una galben-pală, ceea ce nu era potrivit deşi culoarea reieşea bine pe fondul cărămiziu al judeţului şi Dâmboviţa, într-adevăr, era galbenă. Dar nu galben-pală, ci măslinie. Lacurile le făcuse şi el albastre. Muncise mult, cu gândul la întâlnirea de a doua zi din parc. Rezemase bicicleta lângă uşa dormitorului său, de la pupitrul albastru ochii îi cădeau drept pe ea. Institutoarea, ascuţită şi vibrantă ca un semn de exclamare, trecu pe lângă banca lui şi privi o clipă harta de plastilină. Mirosea puternic a parfum. Parfumul ei era mult mai puţin fin decât al mamei. Mama nici nu-şi dădea de fapt cu parfum, ci cu apă de colonie. Institutoarea nu spuse nimic, deşi apele nu erau albastre şi din Dâmboviţa se desprinsese o bucată, şi trecu mai departe. Clopoţelul sună tocmai când îl bătea cu nuiaua la palmă pe Stoica A. Ion. Îşi luă catalogul şi ieşi. Moşul cu şorţ alb era la postul său, pe trotuar, lângă poarta şcolii, păzindu-şi coşul cu cocoşi de zahăr ars şi batoane de susan. Aclam, servitorul şcolii, acela care suna clopoţelul, arunca moşului priviri mustrătoare printre zăbrelele înalte, de fier înnegrit, ale grilajului. Bine că făcuse măcar lacurile albastre. Micul lac artificial, mai mult un bazin, din parcul Ioanid era şi el uneori albastru, dar mai cu seamă verde din cauza arborilor de pe maluri. Alteori era alb ca o zăpadă, de plumb în alte împrejurări, cel mai des avea culoarea frunzelor moarte, un ţesut cafeniu fără elasticitate şi totdeauna, noaptea, negrul

lui se umplea de lumini. Când ajunse, într-un suflet, acasă, doamna Iliescu îi găsi o mină cam obosită aşa încât imediat după masă trebui să doarmă o ora.

— Ţi-ai făcut lecţiile? îl întrebă apoi, văzându-l că-şi ia bicicleta şi dă să iasă cu ea pe poartă.

— Nu.

— Atunci poftim încoace.

Peste câtva timp însă doamna Iliescu plecă şi Matei o urmă aproape îndată. Roţile îl purtau uşor, călare pe fulgerul rotit al spiţelor, asfaltul fâşâia sub el foarte proaspăt. Când pătrunse dinspre Dacia în parc, blocurile de verdeaţa se dădură într-o parte şi lacul, pe modestele ape ale căruia soarele se lăsase aprinzându-le, era de aur.

Marta sărea coarda cu alte fete, în faţa băncii pe care citea mătuşa ei. Mătuşa ei purta o pălărie cu boruri foarte largi. Rochia de tul albastru a Martei se învolbura la fiecare săritură. Nu merse drept spre ea ci ocoli pe departe grupul de arbori cu umbra de şocolată dintre ei în care se jucau râzând fetele şi când, dându-le ocol, credea că l-ar fi putut vedea, apăsa de câteva ori cu degetul mare pe soneria prinsă de ghidon. Clinchetele ei o făcură până la urmă să privească în direcţia de unde veneau. Coarda rămase jos pe pământ şi Marta alergă după el.

— Bonjur, Matei, îi strigă. Ce faci, Matei?

Pedală mai încet, în aşa fel ca Marta, care se ţinea după el alergând, să nu obosească, şi îi răspunse la salut.

— A ta e bicicleta, Matei? îl întrebă ea mai departe. Pantofii ei negri de lac, cu câte un nasture delicat pentru baretă, împrăştiau repede pietrişul aleii în spatele lui. A ta e bicicleta, Matei?

— Da, răspunse Matei dând din cap fără s-o privească dar pătruns de vocea ei ascuţită, şi acum uşor plângăreaţă, ca de o muzică de îngeri.

— Plimbă-mă şi pe mine, Matei, îl ruga continuând să alerge.

Atunci oprise, aruncându-se cu piciorul drept în pământ,

şi o ajutase să încalece cadrul şi să se aşeze pe şa. Cu dreapta ţinea ghidonul şi cu stânga spatele şeii şi o duse aşa, sprijinita pe pieptul lui ca o mare pasăre grea şi înfricoşată, în pene albastre.

— Vezi să nu cad, ţipa Marta din când în când, căutând cu vârful piciorului un sprijin pe care nu-l afla. Inima îi bătea tare lângă pieptul lui, obrajii i se carminaseră de emoţie. Cum să definească aroma suavă a părului şi braţelor ei? Dar surâsul luminos cu care îl privea, întorcându-şi faţa pe umărul drept? Un domn cu pălărie tare trecea la capătul aleii, ieşind şi intrând imediat în verdeaţă.

Doamna Iliescu se drapă în stofa gri pentru ca Matei să vadă mai bine cum intenţiona să-şi facă rochia. Şi la Bucureşti avea părul cărunt, ori mai degrabă aşa i se părea lui acum. La înmormântare purta o mică pălărie neagră cu voaletă deasă că aproape nu i se mai distingea chipul. Durerea îi era adevărată, adâncă. Dar ce putea şti el despre durerea mamei? Nici despre bucuriile ei nu ştia nimic, era o fiinţă străină, nu-i vedea sufletul. Atunci, la înmormântare, îi impusese. Încercase şi altădată sfieli în faţa ei, bruşte, iute trecătoare. Domnul Iliescu îi spusese despre ea că este inteligentă. Te pomeneşti ca-şi închipuie ceva despre el şi Dora?

Ideea aceasta îl făcu să se încrunte şi să-şi încreţească buzele şi-i spuse cu răutate:

— Îţi şedea totuşi bine în negru.

Doamna Iliescu puse stofa deoparte şi-i întoarse spatele bombănind:

— Ce vorbă!

— Mi s-a obişnuit mie ochiul cu această culoare, explică, tot brusc.

După obiceiul ei, doamna Iliescu se prefăcu că n-a auzit şi schimbă vorba, spunându-şi în sine că deşi a crescut şi are o înfăţişare atât de serioasă, a rămas la fel de sucit ca totdeauna de când veniseră în orăşelul acesta uitat de Dumnezeu – în care se obişnuise, nu-i vorbă, şi aflase

nesperat de multă lume subţire, aşa cum îi prezisese soţul ei, dar unde încă, într-un colţ al sufletului, se socotea o exilată. Acum, cu ocazia plecării lui Matei, se gândea să revină şi ea în Bucureşti, cumpărând acolo o casă ori un apartament. Nu-i pomenea încă nimic despre acest proiect, aşteptând să-l pregătească mai bine, să se informeze.

Matei regretă totuşi brutalitatea şi adăugă:

— M-am obişnuit cu rochia ta neagra, dar n-o s-o porţi toată viaţa. Aceasta gri pe care vrei să ţi-o faci îţi vine bine. Era şi timpul. Şi se duse să se culce.

— Presimţirea, în care nu greşea, că doamna Iliescu îşi închipuie ceva despre el şi Dora, îl alarmase pentru că îl punea în faţa unei încă nedesluşite dar ameninţătoare responsabilităţi dat fiind că desena deodată cu trăsături apăsate contururile unor raporturi pe care până acum nu stăruise ori evitase să le definească. Spiritul său destul de inventiv însă de când o întâlnise pe Dora avu grija să-l lase să doarmă liniştit, ştergând repede cu palma inoportunul desen şi oferindu-i în loc certitudinea că în schimb doamna Iliescu nu ştiuse şi niciodată n-avea să ştie ceva despre cealaltă. Atât ar fi lipsit! exclamă râzând cu stânjenire dar şi cu satisfacţie. Ideea de a urca scara îi veni imediat ce doamna Iliescu îi spuse că băiatul ciupit de vărsat pe care îl întâlnise în curte dar care ieşise pe poartă în stradă înainte de a se gândi să se repeadă la el să-i plătească vechea agresiune din grădina publică era fratele ei. Când deschise uşa scundă tocmai întindea rufele pe frânghie. Întoarse capul pe umărul drept, sau în niciun caz pe cel drept!, şi când îl recunoscu surâse şi surâsul ei devenea treptat mai intens pe măsură ce Matei se apropia de ea. Obrajii ei palizi se împurpurară imperceptibil. Nu-şi lăsă braţele în jos decât când fu la un deget de ea şi apoi afară în curte Matei privi mult timp apa, cu mâinile la spate, frământându-şi degetele şi lovind iarba cu vârful piciorului. În iarbă zări o veche cutie de conserve, ruginită şi turtită, cu gura zdrenţuită, şi o izbi tare cu pantoful. Cutia se dislocă lăsând sub ea un pământ

negru şi umed în care se afundară grabnic doi gândaci cu picioare subţiri ca nişte aţe şi căzu mai departe zăngănind pe nişte pietre. Cu încă o lovitură, Matei o trimise în gardul dinspre doctorul Tomiţa şi gardul sună ca o toacă. Din gard cutia ricoşă şi Matei se înverşună împotrivă-i punând-o în toate părţile. Ecoul loviturilor în tabla ruginită venea sec şi păgubos. Cu o nouă izbitură de picior trecură împreună, pe malul iazului, în grădina vecină, a doctorului. Ciulini trişti, golaşi şi bleojdiţi încurcau poteca, pământul clisos şi alunecos avea pete roşcate. Cineva cărase aici o tărăboanţă cu var stins şi o vărsase în iarba pârlită şi prăfuită şi varul se acoperise de praf şi vântul, câinii şi găinile, scormonindu-l, îl împrăştiaseră în jur până spre colţul unde se ridica indecent printre buruieni, dincolo de podeţul de peste iaz, lângă gardul cu proprietatea vecină, grămada de gunoi menajer bâzâită de muşte păroase, lipicioase, aproape fosforescente. Mai întâi servitoarea doctorului aducea aici doar cenuşa, apoi vărsă gunoiul strâns la măturat şi în fine şi resturile de mâncare căci pe cenuşa udă, printre petice de ziare mânjite, cârpe arse, pene, peste un vechi ciorap rupt, de bumbac, se amestecau coji de pâine, maţe făinoase făcute ghem. Apa clipocea şi ofta pliciuind, parcă grasă, într-un loc din stânga lui Matei, unde malul cobora într-o scurtă limbă cleioasă din care se ridicau trei fire pricăjite de papură. Pe tot acest peisaj cerul făcea burtă, gata de ploaie. Pocnită pentru ultima dată, cutia zbură greoi, fâlfâind, ruginie, prin aerul cenuşiu, cu gura neagră şi zdrenţuită larg deschisă, adâncă şi neagră, şi se opri o clipă pe vârful imondiciilor, apoi îşi pierdu echilibrul şi se rostogoli moale, până ce se opri într-o piatră pe jumătate ascunsă de iarba pârlită care înconjura grămada de gunoi.

Indignat, Matei se răsuci pe călcâie, trecu podeţul, mereu cu mâinile la spate, şi umblă mult pe câmp. Din când în când se oprea, făcea mişcări gimnastice iuţi şi brutale, ca şi spre a smulge de pe el urma unor atingeri neplăcute.

Pretutindeni singurătatea era completă. Norii stăteau. Doar cenuşiul lor parcă se îngroşa mereu, cu luciri vinete posomorâte pe alocuri. Câţiva mărăcini se clătinau cu toate că nu sufla niciun vânt. Ieşi într-un târziu în şosea şi se tot micşoră pe măsură ce mergea spre dealuri, până ce nu se mai văzu deloc şi câmpul şi şoseaua fură pustii.

Doamna Iliescu se culcă, în noaptea aceea, mai târziu. Oricât încercase domnul Iliescu s-o convingă că Matei nu este mai încăpăţânat decât alţii, nu izbutise. Mai luă două linguriţe să le şteargă, pe care le uitase, şi în timp ce le freca apăsat cu şervetul, arunca un ochi spre materialul gri pentru rochie şi îşi spunea încet şi oftând că Matei nu este numai un încăpăţânat, ci şi un caracter dificil, dacă nu chiar rău.

VIII

— AM VENIT DOAR SĂ IAU CEVA DE aci şi mă-ntorc, îi spuse ea.

Afară, lângă şareta oprită în faţa porţii, avocatul striga nerăbdător unui om care traversa curtea cu un coş.

— De ce n-ai mai venit? continuă aruncând destul de des, ca şi el, priviri repezi pe fereastră. Calul lovea din când în când cu copita pietrele străzii şi-şi scutura gâtul, pentru a alunga muştele, făcând ulubele şaretei să scârţâie, lucioase în soarele tare. Apoi întoarse deodată spatele ferestrei şi-l întrebă:

— Ai terminat pentru astăzi cu dosarele lui Jean?

— Aproape, răspunse Matei.

— Ce faci în seara aceasta?

Matei bănui că întrebarea era un fel de invitaţie de a o vizita şi într-adevăr mai târziu o găsi aşteptându-l în pridvorul casei de la vie. Părea indispusă, în orice caz preocupată.

— M-ai uitat? N-ai mai vrut să mă vezi? râse ea silit. Era trasă la faţă, palidă, vag urâţită şi lui Matei i se strânse inima urmărind pe chipul ei efortul de a se stăpâni, de a reveni la o stare de spirit mai senină care să poată face cu putinţă amabilitatea. În ce-l priveşte, nu ştia dacă trebuia sa creadă mimica ei, care era mai degrabă a unei persoane inoportunate, sau vorbele cu care îl întâmpinase şi care spuneau cu totul altceva decât faţa dar care, e drept, puteau fi şi o simpla formulă aşa încât căută, deconcertat, un răspuns neutru însă ea nu-i dădu timp să-l afle. Îşi trecu repede pe faţă palmele cu degetele lungi şi exclamă:

— Câtă dreptate ai avut! Locul acesta este prea strâmt pentru noi. Te interesează opinia lumii?

— Încă nu m-am întrebat ce se crede despre cutare sau

cutare lucru, recunoscu sincer Matei.

Ea îl privi lung şi apoi dădu din cap:

— Şi mie îmi este indiferent. Noi doi semănăm mult. Îmi place numele tău, domnule Matei Iliescu, spuse deodată cu voce voit solemnă şi cu un râs copilăresc în ochi. Cum ţi se pare numele meu?

— Dora? făcu înecat, ca şi când s-ar fi temut să pronunţe acest cuvânt. Foarte frumos!

— Dar dacă ar fi nu Albu, ci Iliescu, ar fi şi mai frumos. Crezi în influenţa numelui asupra celui care-l poartă? Albu e oribil, adăugă fără să ştie prea bine dacă în clipa aceea se gândeşte la nume sau la soţul ei. În orice caz spuse imediat:

— Ca şi Jean. Ce nume o mai fi şi acesta? Omul dealtminteri îi seamănă perfect.

— De ce? încercă Matei un slab protest. Ea nu-i răspunse decât printr-o ridicare din umeri şi o strâmbătură. În realitate nici el nu atribuia avocatului în clipa aceea merite pe care să se simtă chemat a le apăra, însă nu văzuse nevoia ca Dora să aducă aşa, între ei doi, o umbră al cărei loc, cel puţin atunci, nu era acolo, de unde şi protestul său, pe care ea însă îl înţelese altfel.

— Dar în vise crezi? continuă să-l întrebe. Nu-şi alegea cuvintele, ştia doar că trebuie să vorbească mult şi repede pentru a îndepărta dintre ea şi el ce îi împiedica să comunice direct, falsificându-i. Poate că nu. Ştii însă că acum patru nopţi te-am visat. Mama a fost pe-aici, spuse fără nicio legătură şi apoi reveni, precipitată: Eram la mare. Pe plaja larga şi neteda se ridica un pavilion conic, ca o seră, cu pereţi de sticlă afumată şi tăiat în etaje de punţi ca de vapor. A fost un vis urât şi de aceea mi-l amintesc foarte bine. Era lume multă, bogat colorată, în halate, în costume de baie şi roia pe jos, pe sus, pe scările în serpentină, ca într-un viespar. Ai fost vreodată la mare? îl întrebă.

— Da, la Balcic, spuse Matei. Şi ea exclamă, luminată:

— Ca şi mine! şi continuă: Era pe la ora prânzului. Cei

mai mulţi părăsiseră pavilionul, căruia din cauza căldurii i se topiseră pereţii de sticlă nemairămânându-i decât scheletul de fier vopsit. Astfel, coborând scările lungi şi înguste până la ultimele trepte, de aci călcai de-a dreptul pe nisipul înfierbântat. Mă sprijineam de balustrada unei punţi, la braţul unui individ gras şi alb, un bătrân chel pe care aveam impresia că îl cunosc de mult. Îmi povestea ceva căutând vădit să-mi câştige atenţia. L-am rugat să urmăm pe ceilalţi şi să mergem pe plajă. Ajungând jos, locul pavilionului îl luase o pădure întunecoasă de brazi, iar nisipul părea mai puţin fin, amestecat cu prundiş. În acest moment fratele meu…

— Ai un frate? întrebă uimit Matei.

— Nu, dar aşa era în vis. Fratele meu îmi strigă că tu eşti acolo, în mare, şi că s-ar putea să mă vezi. Alergai pe plajă şi te zării cu greu, ca un punct departe, venind spre mal. Te băteau valuri mari şi te orbea spuma lor, aşa că înotai încet, în sfârşit, încă un efort şi erai gata să te ridici din apă, când o mulţime de oameni se aruncă şi se strânse peste tine. Am vrut să-ţi vin în ajutor însă bărbatul cel chel m-a tras de braţ şi m-am trezit. Mama m-a întrebat de tine, spuse ea fără nicio tranziţie. Voia să ştie ce fel de om eşti. Ea, închipuie-ţi, a auzit de la nu ştiu cine că eşti un tiran încrezut şi fanatic.

— Ce spui! strigă Matei, surprins.

— Te rog să nu fii ironic, ripostă ea, căci acum îţi vorbesc de lucruri serioase.

Matei se ridică, făcu câţiva paşi şi îi spuse:

— Ziceai că nu te interesează ce se vorbeşte. De ce eşti, deci, atât de turburată?

— Dar nu sunt din cauza aceasta! spuse ea repede, după care se încruntă puţin.

— Nu te simţi bine? o întrebă îngrijorat.

Iritată, întoarse capul ca el să nu vadă că ochii i se umeziseră.

Matei se lăsă încet în genunchi murmurând:

— Mângâie-mi obrazul cu obrazul tău, ca atunci.

Ştia că făptuieşte astfel o scelerateţă şi nu-şi putea interzice s-o făptuiască, dar fu uimit de simplitatea cu care îşi aplecă obrazul asupră-i şi vru s-o oprească. Ea închisese ochii, apoi îşi aruncă părul pe spate şi spuse Vino, trăgându-l în hol. Acolo se aşează la pian şi după ce apăsă câteva clape îl întrebă dacă ştie *Preludiile* lui Chopin. Înainte de a-i putea răspunde că nu, încăperea cu plafonul ei susţinut pe bârne fumurii vibră uşor de sonorităţi cristaline, pudice, caste, delicat tandre, care apoi înfloriră nocturn, extaziate, traversate de elanuri ardente şi melancolii şi punctate de vibraţiile îndepărtate ale unui clopot ca să sfârşească, într-un şiroi de ape limpezi, pe o disonanţă misterioasă şi neliniştitoare. Când se întoarse de pe taburet spre el, faţa ei îşi pierduse paloarea şi expresia neliniştită. Luă dintr-un talger un baton de şocolată, muşcă şi îl întinse apoi lui Matei.

— Am venit aici mai mult pentru pian, îi mărturisi. În oraş n-am destul calm pentru el şi nici nu vreau să fiu auzită de oricine căci asta mă enervează. Ultima dată când ne-am văzut aci m-ai speriat pretinzând că nu ai nicio ambiţie pentru viitor. Ştii că nu-i deloc frumos pentru un tânăr ca tine să nu fie ambiţios, să nu aibă un ideal? Cred că nu mi-ai spus adevărul.

Matei se grăbi să protesteze cu toate că nu-şi amintea nimic din vorbele lui, la care făcea aluzie Dora.

— Şi totuşi, stărui cu multă căldură, aceasta e o ciudăţenie a ta.

— De ce trebuie să fie neapărat o ciudăţenie? îi răspunse Matei. Idealuri au toţi câţi nu cunosc valoarea exactă a lucrurilor şi de aceea şi-au făcut despre ei înşişi o imagine pe care viitorul se va însărcina s-o rectifice.

— Şi tu te cunoşti bine pe tine însuţi? surâse cu un început da nerăbdare, presimţind că se angajează amândoi într-o direcţie nedorită.

— Nu pretind aceasta, în schimb ştiu bine în care

împrejurări nu am sentimentul unei lipse şi sper că voi ajunge odată să le ocolesc aproape cu desăvârşire pe celelalte, în care sunt deficient.

— Va sa zică un ideal totuşi ai, chiar dacă nu spectaculos. Noi femeile, continuă ea râzând, iubim spectacolele. Nu ţi-a trecut, aşa, niciodată prin minte că trebuie să ajungi un Pasteur sau un Alexandru cel Mare, un vis de acesta nebunesc şi înflăcărat pentru realizarea căruia să-ţi dedici toată viaţa?

— Ba da, spuse el sâcâit, dar n-am avut nevoie de toată viaţa. Ştii că ultima clasă primară n-am terminat-o la Bucureşti. Cam spre sfârşitul anului şcolar, părinţii mei au venit în oraşul acesta şi m-au înscris aci. Noii mei colegi m-au primit cu destulă simpatie, câţiva încercară să se împrietenească cu mine şi eram bucuros, căci în realitate sunt foarte sociabil, aşa am fost totdeauna. Dar în fiecare clasă există un băiat care strânge în juru-i, datorită inteligenţei ori prestigiului său fizic, toată admiraţia şi dragostea colegilor săi, adulat, sărbătorit şi urmat orbeşte, un şef! Ei bine, toţi şefii sunt extrem de geloşi. Cel din clasa în mijlocul căreia picasem mă studie neguros trei zile şi apoi se apropie de mine tot numai miere, în recreaţii nu mă mai părăsea, îmi vorbea atât încât nu mai aveam timp să răspund celorlalţi, mă acapară, cum s-ar spune, deşi simţea bine că insistenţa lui îmi provoacă o repulsie pe care abia reuşeam să o ascund. Bineînţeles că îl bucura să mă plictisească, deşi nu prevăzuse aceasta. El urmărea pe de-o parte să-mi ia răgazul de a-mi face prieteni şi pe de altă parte să acopere, prin aparenţele mari de amiciţie pentru mine, fapta urâtă pe care o plănuia împotrivă-mi spre a mă izola şi a rămâne, vezi bine, fără concurent. Copiii sunt capabili de o răutate fioroasă, în orice caz de o neînchipuită cruzime.

— Ca şi oamenii mari, surâse ea.

— Sigur. Răutatea surprinde mai mult însă la un copil, are mai mult relief, nu-i aşa? Acum mă gândesc că poate

nu avea niciun plan anume şi aştepta doar o împrejurare. A fost aşa. Ne plimbam în recreaţie prin curtea şcolii, mă ţinea de braţ şi-mi vorbea insistent. Când un băiat voi să ni se alăture, îl îndepărtă. Acela ne întoarse spatele, el, automat, ca şi când ar fi băgat mâna în buzunar să-şi scoată batista, întinse piciorul stâng şi-i puse piedică. Tocmai, în partea cealaltă a curţii, servitorul suna clopoţelul şi băieţii se îndreptau spre clase. Cel căzut însă nu se ridica. Se lovise cu fruntea de o piatră şi sângera rău şi, probabil de frică, leşinase. S-a făcut îmbulzeală mare în juru-i. L-au ridicat şi l-au dus în cancelarie. Toţi ceilalţi intrarăm în clase.

— Nu i s-a întâmplat nimic, spuse el puţin palid şi căutând să pară nepăsător. Sper însă că n-o să mă pârăşti!

Se opri o clipă în banca mea vârând, nu observai ce, în ea şi fugi la locul lui chiar când intra, pus pe fapte mari, învăţătorul. Mai târziu, revăzând această întâmplare, mi-am spus că oamenii răi sunt primejdioşi dar şi proşti, mai ales când îşi iau prea multe precauţii – şi totdeauna îşi iau ei prea multe.

— Cine a făcut *asta?* strigă din uşă învăţătorul foarte supărat.

Veni ameninţător spre noi, îşi repetă întrebarea şi adăugă privindu-ne:

— Dacă nu spuneţi…

Dar nu termină căci Ionescu, aşa se chema şeful de care îţi vorbesc, strigă răspicat:

— Iliescu. L-a lovit în cap cu o piatră.

— Nu-i adevărat, strigai la rându-mi cât mă ţinu gura.

— A ascuns piatra în bancă, mai spuse el, scârbit.

Învăţătorul, negru la faţă, veni la mine, se aplecă, căuta cu mâna în cutia băncii şi scoase piatra. Era o piatră mărişoară, colţuroasă, albă ca un os. Pe băiatul lovit îl chema Demetrian. Evident, învăţătorului nu i-a fost greu să descurce adevărul căci piatra nu avea nicio urmă de sânge, dar şi cu ajutorul lui Demetrian care îşi reveni, destul de

repede, însă o clipă am simţit bănuiala tuturor apăsându-mă, nimicindu-mă, şi clipa aceasta mi-a înnegurat ochii. Când am ieşit din clasă, cei mai mulţi dintre băieţi au venit la mine să-mi strângă mâna, uşuraţi şi, cine ştie?, poate că şi ruşinaţi, şi să-mi arate prietenia lor, indignaţi de ticăloşia celui pe care îl urmaseră până atunci, în vreme ce el rânjea într-un colţ al curţii jucând poarca cu câţiva fideli, însă mă ardeau încă nesuferit privirile care mă căutaseră, o clipă, bănuitoare, şi furia şi groaza nu mă părăsiseră, aşa încât îi împinsei cu mâinile în lături şi mă refugiai pe un bolovan de lângă poartă cu o carte şi cu tartina mea cu unt, spunându-mi cu deznădejde că voi avea de suportat câteva luni societatea acestor bandiţi. Şi-mi fu greu, într-adevăr, căci ţelul lor şi calomniatorul meu, deşi acum izolat oarecum el însuşi din cauza acelei poveşti, deveni agresiv. Şi atunci am visat să fiu mai puternic decât el ca să-l pot sminti în bătaie (aceasta este o expresie şcolărească pe care poate că n-o cunoşteai) şi, acasă, am început să mă antrenez cu foc. Mă sculam la cinci dimineaţa, făceam un duş rece, ieşeam afară doar în pantaloni de baie şi dădeam ocol casei de câteva ori alergând pe vârful picioarelor şi cu pumnii la piept, apoi ridicam greutăţi cu mâna dreaptă, cu mâna stângă, mă atârnam într-un pom şi mă balansam, ajunsesem aşa să-mi pot aduce în aer picioarele printre mâini ca să pic pe tălpi jos în iarbă, înotam în iazul din fundul curţii şi abia după aceea mă îmbrăcam, mâncam şi plecam la şcoală. Îmi verificam din când în când progresele luându-mă la trântă cu vreun coleg care, în ce-l priveşte, credea că sunt serios, nebănuind că nu fac, bătându-mă cu el pentru cine ştie ce motiv care mi se oferea sau îl montam eu, decât exerciţii.

Până la sfârşitul anului nu mi-am putut termina pregătirile, deşi mi-am dat toată silinţa; totuşi, ştiind că cel cu care voiam sa mă răfuiesc va veni şi el la liceu şi că vom continua deci să fim colegi, nu mă întristai. Mâncam mult, să prind putere, mă cântăream în fiecare săptămână la

băcanul din colţul străzii noastre. Îl ştii, căci băcănia lui este chiar lângă casa mătuşii tale.

— Da, spuse ea.

— Şi acum mai are cântarul cel mare pe care pune saci şi pe care mă cântăream eu în fiecare săptămână pe vremea aceea.

— Să mergem odată împreună să mi-l arăţi, căci vreau să mă cântăresc şi eu. Aci la vie m-am cam îngrăşat. Nu găseşti că m-am îngrăşat? Dar continuă, te rog. Tu eşti un om rău, Matei?

— Crezi că a fost răutate? întrebă el.

Dora strigă:

— O, nu! Te-am întrebat şi eu, aşa. Ei, şi cum s-a terminat? Ţin atât de mult să-i fi tras o corecţie bună mizerabilului!

— Da, foarte bună! râse Matei. Când, pe o ploaie grozavă, am intrat în curtea liceului pentru examenul de admitere, pe el l-am căutat mai întâi din priviri, să mă asigur că a venit, că nu mi-a scăpat. Tata, care mă însoţea, a mai rămas puţin cu mine şi pe urmă a plecat. Până să ne cheme în sală, la examen, mi-am ascuns capul într-o carte însă tot timpul m-am rugat în gând să nu pice, să nu fie respins. Îl chema Ionescu, un nume atât de cumsecade! Mai târziu m-am mirat cum mă rugam să reuşească la examen, dar atunci eram foarte serios. Cred că de aceea a şi reuşit. Dar n-a fost în sală cu mine; îl repartizaseră în altă grupă. Şi după aceea, în fine, cam peste o lună, l-am găsit, singur, în vestiarul clasei noastre şi m-am azvârlit asupră-i. Dar atunci încă nu eram destul de puternic. După aceea am fost. Mai târziu, de exemplu, în spatele lemnelor din curtea liceului, l-am făcut praf, deşi la data aceea nu mă mai interesa aproape deloc. Domnul Antonescu, profesorul de geografie, l-a chemat pe tata la liceu să i se plângă, însă asta a fost tot, tata m-a înţeles.

Istorioara o amuzase dar nu o satisfăcuse şi Matei crezu că trebuie să mai adauge:

— De altfel chiar şi idealuri de felul acesta mă străduiesc să nu-mi mai fac pentru că am observat că mi se îndeplinesc şi nu pot alege acum care dintre ele merge în sensul vieţii mele adevărate şi care nu, încă neştiind care este adevărata mea viaţă.

— În schimb eu ştiu prea bine care nu este viaţa mea adevărată, spuse Dora simţind că el, cel puţin acum, n-o înţelege, că îi scapă şi-i întoarse spatele răsucindu-se pe taburetul din faţa pianului şi-şi plimbă degetele pe claviatura peste care se aşternuse o diafană umbră liliachie. Matei se scutură din împietrirea sa şi se aşeză pe covor la picioarele ei, sprijinindu-şi ceafa de pian şi privind-o supus. Îşi ţinea genunchii, ridicaţi, cu mâna:

— Dacă părinţii tăi ar şti că sunt aici, spuse, ar fi foarte necăjiţi?

Dora făcu nervoasă câteva note.

— Dar soţul tău?

— Ştie, l-am anunţat astăzi, când am plecat din oraş. Are un cult pentru tatăl tău şi pe tine te stimează foarte mult. E încântat că-mi ţii companie.

Într-adevăr avocatul fusese încântat şi o prevenise doar să nu abuzeze de timpul tânărului Iliescu.

Matei albi şi o întrebă pronunţând cuvintele împiedicat:

— El te mângâie cu mâna pe obraji?

— Cred că nici măcar nu s-a gândit la aşa ceva, spuse ea fără să clipească. Ce cald este! În noaptea aceasta n-o să pot dormi. Tu ce-ai să faci?

— Mă voi gândi la tine.

— Cum?

— Voi încercă să-mi explic de ce l început mi s-a părut că ai ochi verzi şi de ce astăzi, până mai adineauri, ochii tăi au fost cenuşii.

Ea întinse mâna fără să spună nimic şi se juca cu degetele în părul lui, apoi i le trecu peste pleoape şi pe buze. Matei nu îndrăzni să i le sărute. Podeaua pe care sta şi încăperea toata se clătina lent cu el şi senzaţia aceasta îl

pătrunse în toata fiinţa. Dori să-şi pună capul pe genunchii ei şi lăsă totuşi micul spaţiu dintre el şi aceştia să subziste.

— Matei, ai fost vreodată îndrăgostit? îl întrebă Dora. El dădu afirmativ din cap şi îl iertă gândindu-se că fusese desigur o iubire copilărească.

— Şi ai iubit mult, mult de tot?

— Da, spuse Matei. Avea acum un fel de vertij, din care cauză pe Dora, deşi atât de aproape, o vedea ca de la o mare distanţă, ca şi când ea ar fi stat pe taburet în celălalt capăt al holului, în faţa uşii care dădea în pridvor, şi între ei ar fi fost o subţire dar continuă viscolire de lumină albă. Într-o asemănătoare lumină călca Marta, Marta însă acum cu chipul Dorei, întorcându-se de la şcoală cu un grup numeros de fete. Funda roşie de la gât îi era puţin strâmbă şi o şuviţă din părul bogat îi căzuse pe frunte.

— Când? îl întrebă ea.

— Nu venisem încă aci, răspunse Matei rezemat ca şi până acum cu spatele de pian şi uitându-i-se în ochi.

Marta cea cu chipul Dorei râdea, o auzise de departe şi ştiuse imediat că ea este. Arborii din grădina icoanei mişcau uşor peste toată lăţimea străzii până pe trotuarul de vizavi umbre pe care ea călca graţioasă şi repezită ca pe o punte. Ferestrele colorate ale Şcolii Centrale, apoi lungul zid alb, de var.

— Atunci erai în şcoala primară! exclamă Dora surâzând încântată.

Matei aprobă.

Pe sub norii mici trecea un stol de păsări desenând rapid, sus de tot, conturul unui val în alunecare.

— Eu, la vârsta aceea, încă mă jucam cu păpuşile.

— Şi eu cu soldaţii de plumb, răspunse Matei, însă uneori, în clipe fără legătură între ele, eram mai mare, anticipându-mă, sau mai degrabă eram fără vârstă.

— Ei da, spuse Dora gânditoare, acum îmi dau seama că şi cu mine s-a întâmplat la fel.

— Mie mi se întâmplă şi acum, făcu Matei, doar că atunci

eram doi şi acum sunt mai mulţi. Curios, nu?

Dora, având sentimentul că a aflat despre ea însăşi, de la el, ceva important, deşi nu ştia precis ce anume, spuse:

— Foarte!

În spatele lor, pe strada Icoanei, tramvaiul venind cu duduit de avalanşă şi bătăi de clopote trase furios o perdea roşie şi galbenă, de fier, între ele şi străzile şi casele din urmă-le, dinspre Maria Rosetti, din direcţia căreia apoi, de unde venea şi Marta, apărură, izvorânde mereu însă tare îndepărtate, cu sclipiri abia vizibile, roiuri de fetiţe. Unele dispăreau din vedere, pe traiectoria ascunsă a unor străzi lăturalnice, altele îşi continuau drumul drept desfăcându-se şi recompunându-se ca într-un balet bâzâit, cu legi stricte.

Marta îşi scosese de pe umeri ghiozdanul şi-l bălăngănea nebunatică de curelele adunate în mână, aşa încât, printre hohotele de râs, auzea distinct pocnetul cărţilor înăuntrul lui şi zornăitul creioanelor.

— Nu-mi pot imagina cum arătai tu atunci, spuse Dora. Sau nu, parcă totuşi reuşesc să văd pe faţa ta trăsăturile şi privirea copilului care ai fost, care poate încă şi eşti.

Şi se aplecă asupră-i cercetându-i lung ochii, părul, linia gurii şi a obrajilor, gâtul. Ce căuta i se arăta şi dispărea, ca umbra pe râu, cu neputinţă de prins. Matei se pierdu în adâncul albastru al privirilor ei.

Păsările trecuseră, micii nori albi se deşirau în seninul nemărginit.

Acum Marta era foarte aproape şi tocmai vorbea cu o prietenă din dreapta întorcându-şi capul spre ea, dar nu, căci o vedea din faţă şi ochii ei aveau un palpiu stelar, ca al respiraţiei celei care acum îl privea de-atât de aproape şi în acelaşi timp de-atât de departe.

Dora îl întrebă:

— Te-ai schimbat mult?

— Sunt acelaşi, îi răspunse.

— Da, spuse ea, cred. Eu, în schimb, nu. Viaţa este atât de aspră! Tu o ai pe toată înainte şi a mea s-a şi terminat,

poate.

Trecu atât de repede, înconjurată de stolul de fete, prin faţa lui, încât întorcându-se o mai văzu dispărând spre Dumbrava Roşie şi în urma ei aerul rămase neclintit şi gol, copleşit de soare. Un entuziasm necunoscut îl răpea de pe pământ şi o părere de rău începea să-l încerce, ca şi când ar fi fost părăsit într-un pustiu. Atunci şi mult timp după, nu simţise nicio nevoie să dea un nume acestei stări şi poate că nici acum n-ar fi numit-o, în sine, iubire, dacă n-ar fi fost întrebarea ei şi dacă peste trăsăturile Martei nu s-ar fi suprapus chipul Dorei.

— Nici nu ştii cât de fericită sunt că te-am întâlnit, continua ea să spună. Prezenţa ta îmi aduce aer proaspăt, mă înviorează. Uneori sper că încă n-am pierdut totul, că totul abia acum va începe. Dar tu ai nevoie de altfel de prietenii decât cea pe care ţi-o pot oferi eu, deşi suntem atât de apropiaţi prin vârstă.

— Cât eşti de nedreaptă! spuse Matei gândindu-se că ofiţerul acela desigur n-a ştiut s-o înţeleagă, sau n-a iubit-o cum merita, însă alungă imediat acest gând răutăcios oarecum şi-i luă mâna într-a lui şi i-o mângâie îndelung, nemaiputând rezista tentaţiei şi trecând peste interdicţia gravă pe care şi-o formulase odată, însă gestul acesta îl surprinse tot atât cât şi pe ea care vedea cu regret apropiindu-se momentul când, pentru astăzi, trebuiau să se despartă. Un fel de jenă le plecă amândurora pleoapele, îngreunate apoi de bucuria faptei în fine realizate. Ea voi sa-şi tragă mâna, dar i-o ţinu bine şi-şi trecu degetele printre ale ei, strângându-i-le.

Abandonându-şi mâna, Dora încercă să deplaseze în altă parte propria-i atenţie, şi pe a lui, cerându-i veşti despre Angela Zahariadi. Însă Matei n-o mai văzuse pe soţia prefectului şi-i mărturisi în schimb, neavând liniştea de a-şi aminti cu câtă grijă ascunsese întreprinderea aceea, lungile lui staţionări în pădure spre a o urmări prin binoclu din vârful unui copac simţind, în timp ce-i vorbea, că degetele

ei răspund presiunii alor lui. Îi spuse încordarea cu care îi privea casa prin lentilele care se abureau prea des, nerăbdarea de a o vedea apărând în câmpul lor rotund şi translucid şi îi enumeră toate gesturile surprinse, întârzie asupra rochiilor pe care le purtase în fiecare împrejurare. Cât de bogat se simţea de fiecare dată când, coborând din crengi, ducea spre casă comoara de imagini cu ea strânsă acolo sus, între frunze, şi cât de neîncăpătoare pentru ele era camera lui în care se închidea apoi şi unde, într-un târziu, îl ajungea îngrijorarea că, cine ştie, mâine n-o va mai putea vedea şi poate că n-o va mai vedea niciodată. Şi atunci se simţea singur, ca şi părăsit într-un pustiu şi cunoştea deznădejdea.

Vorbindu-i despre camera lui avea însă în minte, obscur, pe cealaltă, din strada Polonă, cu discretul său tapet vernil, în care nenumărate şi minuscule flori albe se căţărau, răcoroase, pe nişte vergi subţiri, cenuşiu dulce, şi în deznădejdea pe care i-o descria se amesteca deznădejdea cu care, după ce ea dispăruse cu fetele care o însoţeau, către Dumbrava Roşie, se trezise singur în faţa albastrului vibrat din adânc de soarele enorm al amiezii, precum şi aceea pe care ar fi trebuit s-o simtă el, cel din visul pe care i-l povestise Dora, când prins între sulurile veşnic mişcătoare ale mării înainta atât de greu spre prizoniera de pe plajă a unui ins nedefinit. Prizoniera tandră dar şi vinovată (pe Matei îl turburase mult visul ei, umplându-l de presimţiri apăsătoare) era Dora, tot ea era însă şi apa albastru-verzuie, grea şi elastică, prin care înainta şi tot ea era şi cupola de aer pe vârful căreia soarele se mişca revărsând arşiţe. Îi fu din nou teamă astfel că o va pierde şi avu din nou pentru ea un sentiment de veneraţie şi abia acum îşi plecă fruntea pe genunchii ei pe care, în acelaşi timp, îndrăzni să-i cuprindă cu mâna rămasă liberă simţind cum ea, o clipă mai târziu, îi trece degetele prin păr cu gestul obişnuit, de data aceasta însă mai apăsat şi vag tremurătoare.

Pasul servitoarei care se apropia îi desfăcu.

— Să trecem dincolo, la mine, îi spuse când rămaseră din nou singuri, vreau să-mi arăţi copacul din care mă priveai cu binoclul tău.

Ca să poată vedea, făcându-se noapte, nu aprinseră lumina. Prin fereastra deschisă pădurea care se legăna peste drum, în faţă, trimitea până la ei frecarea înceată a frunzelor, rucuiarea înăbuşită şi larg întretăiată a păsărilor care se pregăteau pentru somn, o adiere de răcoare vegetală îmbălsămată cu arome fine şi palide, imposibil de analizat. Vârfurile arborilor se clătinau ici şi colo, mai mult bănuit, şi se imobilizau apoi zigzagând orizontul cu barajul (în care ultimele pete de verde se înecau foarte repede) pe care-l trăgeau între cei doi de la fereastră şi câmpul şi oraşul din cealaltă parte. Greieri începuseră să baritoneze în cele patru colţuri ale lumii.

Dora făcuse destule pentru a-l aduce aici şi de multe ori cu destulă premeditare pentru ca după aceea să-şi facă reproşuri, uneori învinuindu-l în sine că nu-i scuteşte astfel de demersuri, alteori mişcată de lipsa lui de experienţă, dar acum, deodată, crezu a înţelege că iniţiativa în realitate îi aparţinuse ades nu ei, ci lui şi avu astfel o secundă de ostilitate împotrivă-i. Se întrebase la ultima lui vizită, este drept, dacă nu cumva Matei disimulează, dar el nu-i dăduse timp să se gândească la aceasta şi apoi uitase – aşa cum uita şi de data aceasta pentru că îşi zise că, simplu, Matei este mai matur decât vârsta sa şi decât îl crezuse, ceea ce pentru ea fu o descoperire care o surprinse fericit şi în timp ce el căuta arborele pe care îl rugase să i-l arate, îşi strecură braţul pe sub al lui, sprijinindu-i-se de umăr. Mai matur decât îl crezuse, da, însă cât de departe de blazarea cinică, crispantă, a altora, a celorlalţi. Îi distingea prin întuneric ochii calmi şi adânci prin care de atâtea ori însă treceau lumini neliniştitoare şi aspira mirosul de iarbă şi frunze care invada încăperea prin fereastra larg deschisă. El însuşi mirosea a iarbă şi frunze. Dar ce tăietură severă

aveau buzele lui! Îşi apropie iute buzele de colţul lor şi el, care tocmai îi arăta în dreapta vârful imobil al copacului desenându-se printre stele, tremură. Dora se desprinse de el şi făcu un pas înainte, aplecându-se în coate pe fereastră, să vadă mai bine, şi când reveni Matei stătea în acelaşi loc, nemişcat, cu capul în jos. Îi ridică bărbia, el tremura, îi sărută din nou surâzând colţul buzelor şi trecând pe lângă el merse la comutatorul electric şi aprinse lumina. Se aşeză pe divan şi încrucişându-şi mâinile în poală îl întrebă, pentru a-i da timp să se liniştească şi poate şi pentru că nu găsi altceva:

— Ia spune-mi cum arătai tu, totuşi, pe vremea când erai îndrăgostit?

O privi surprins, apoi viziunea acelei amiezi toride, la Bucureşti, îi reveni şi exclamă:

— O, Doamne! Cum să-ţi spun? Nu de mult mă muşcase de mână un câine făcându-mi un semn care mi-a rămas.

— Arată-mi-l, spuse ea repede, îngrijorată, şi trecu de două ori cu degetele peste mica cicatrice de la încheietura mâinii lui drepte.

— Dora, Dora, strigă Matei lăsându-se să cadă în genunchi în faţa ei, nu pot să te părăsesc, nu pot să te las singură aici! şi-i cuprinse cu mâinile mijlocul pe care, prin subţirea rochie de vară, fără cordon, îl simţi suplu şi muşchiulos. Nu mă lăsa să plec, zise respirând greu, atâtea lucruri se pot întâmpla până mâine!

În îmbrăţişare genunchii ei îi zdrobeau pieptul şi aceasta îl ameţea de voluptate şi disperare.

— Nu se va întâmpla nimic, murmura ea răsucindu-se încet în braţele lui.

— Vor face tot ce vor putea să ne despartă, continuă culcându-şi capul pe coapsa ei şi strângându-i tot mai tare cercul din jurul mijlocului.

— Nu, nu, suspină – şi apoi: Mă sufoc de căldura. Să ieşim, vrei?

Jos, în dreapta lor, ferestrele caselor vecine erau

luminate, umbre treceau prin dreptul lor, în interior, ca nişte pâlpâiri de luni şi pridvorul pe care se aflau, atât de aproape aşezaţi unul lângă celălalt încât genunchii li se atingeau, înainta singuratic în aerul neguros-albastru a cărui răcoare venea în valuri largi spre ei mângâindu-le frunţile şi tâmplele, răsucindu-se în jurul stâlpilor de piatră, agitând abia simţit frunzele viţei care de jos urca pe perete şi-şi trimitea apoi coardele sub streaşină, şi depărtându-se spre dealul din spate unde năştea un murmur larg prin aracii deşi. În curte se încrucişau oameni cu mişcări moi, într-un ţarc gâşte gâgâiau stins, apoi se deschise o uşă scundă şi în pătratul ei luminos apărură două femei desculţe, una cu o fustă verde, cealaltă în roşu aprins, cu un tuci în mână cu care ieşi afară să-l spele şi Matei auzi râcâitul cuţitului pe pereţii săi şi apoi plesnetul apei azvârlite în evantai pe pământ. Printre cărăbuşii care umpleau aerul se amestecau din când în când, zburând repezit, în salturi frânte, lilieci cu gemete subţiri şi nervoase. Femeia cu tuciul reintră pe uşa cea joasă, care ramase deschisă arătând un perete de vase şi dinspre care veni până la ei clocotul unei fierturi. Vântul lin stând o clipă, ultimele exhalări ale căldurii de peste zi se ridicau, neclintite, spre bolta plină de stele şi dinspre fundul curţii veni un bătrân cu o lungă cămaşă albă, care se aşeză pe un bolovan lângă uşa deschisă a bucătăriei, cu mâinile lăsate obosit pe genunchi şi privind în sus. Lumina din spate îi descoperea capul chel garnisit cu rare fire albe de par.

— Ştii că n-am fost niciodată în pădurea aceasta? îi spunea ea cu ochii spre arborii negri de peste drum, cărora noaptea le desena contururile cu o zonă subţire de aer luminos. În liniştea compusă din sunete încete, înăbuşite şi monotone, răsună deodată din spate, dinspre dealuri, un ţipăt care îi făcu să tresară. Cerul vast era atât de plin de stele încât acestea păreau că se mişcă depăşind cei câţiva lungi nori palizi orizontali şi venind spre ei într-o înaintare formidabilă, de neoprit. Simţeau amândoi că toate acestea

sunt profund semnificative pentru ce îi unea cât şi pentru ce, în secret, îi îndepărta pe unul de celălalt Matei încerca să descifreze enorma alegorie fără să izbutească şi pe drum, vorbind tare, răstit, trecu o ceată de localnici lovind pietrele cu ciomege. Înainte ca ei să dispară, spre a-i arăta cât dispreţuieşte într-adevăr opinia lumii şi ca o provocare împotriva enigmei splendide a nopţii de deasupra lor, Dora se întoarse spre el, îi înconjură gâtul cu braţul stâng şi îl sărută pe buze.

— De cine ai fost tu îndrăgostit atunci? îl întrebă şuierând.

— De tine.

— Să nu mai iubeşti de-aci-nainte pe nimeni.

Bătrânul de jos, din uşa bucătăriei, se ridică de pe bolovanul său şi târându-şi cămaşa lungă şi izmenele prin curte veni în capătul de jos al scării şi privindu-i blând le dete bună seara, se aşeză pe o treaptă sprijinindu-şi spatele de zidul casei şi cu mici râsete idioate le făcu preziceri pentru ziua de mâine, când va fi vânt, încurcându-le într-o istorie veche, de când era în armată.

— Nu pot pleca, repeta Matei în timpul acesta. E prea mult până mâine. Lasă-mă să rămân aici.

Ea dădu din cap, arătându-i spre cel de pe scară:

— Nu se poate. Nu vezi că nu se poate?

— Revin mai târziu, spuse el. Nu mă pot despărţi de tine în noaptea aceasta – şi izbucni în râs, dar de fapt nu râdea, ci plângea.

Ea îi strânse mâna şi-i spuse speriată:

— Fii cuminte! Bine, revino. Dar e târziu. Ia bicicleta mea.

Mai întâi îl puse să-i povestească cum a ajuns acasă, ce făcea doamna Iliescu, dacă îl aşteptase cu cina, cum a izbutit apoi să se strecoare în curte şi pe cine a întâlnit în drum prin oraş, deşi la ora aceea era puţin probabil să fi dat peste cineva. Apoi îi spuse s-o aştepte şi când se întoarse era îmbrăcată într-o rochie albastră, uşor demodată, şi se opri în uşă:

— De ea mă întrebai?

Matei dădu din cap, pierdut,

— A trebuit totuşi s-o lungesc şi să-i dau drumul, râse. Am adus-o ieri, când am fost în oraş. Îţi mai place? Îmi vine bine?

Se uită în oglindă.

— Nu ştiu de ce atunci n-am prea purtat-o, poate că n-o găseam deosebit de reuşită. E totuşi drăguţă, nu-i aşa?

Vorbind, se învârtea prin cameră şi deodată îi spuse:

— Vrei să ţi-o dau ţie? Dar trebuie să stingi lumina să mi-o scot. Matei, îi spuse când el reaprinse, vreau să-mi arăţi mâine pădurea ta, dar pentru asta trebuie să dormim. Şi tu eşti obosit. Du-te.

Înainte să se despartă, îi mai înconjură o dată gâtul cu braţele, se lipi de el şi-l sărută. Matei răspunse sărutării ei şi când mai târziu se afla în camera lui, în liniştea adâncă a casei i se păru că bătăile inimii i se aud până departe, apoi că îl cheamă. Însă odată cu el venea spre ea şi domnul Iliescu care, oprindu-l, încerca să-i spună ceva, Dora se înălţa şi se lăţea ca un nor pe cerul înstelat, îşi scotea rochia ridicându-şi lent braţele, ridicându-şi un picior peste celălalt; respinse somnul care voia să-l cuprindă şi privi din pat fereastra blocată de noaptea pomilor şi de cealaltă care azvârlea în marile sticle dreptunghiulare prafu-i astral şi de acolo fixă deodată rochia albastră a Dorei, de pe masă. O pusese peste cărţi şi caiete cu o intenţie pe care nu şi-o mai amintea, îi era prea somn, într-adevăr. Dinspre masă, pe bicicletă, venea spre ei un ofiţer cu o pată de sânge pe frunte, dar Matei goni şi acum somnul şi Dora se ridică de pe masă, dreaptă, îi vedea numai capul prelung şi alb, şi se apleca adânc cu braţele aduse înainte la dreapta, la stânga, până ce îşi atingea cu vârful degetelor degetele de la picioare şi peste spatele ei alb, aplecat când la dreapta, când la stânga, vedea stelele de dincolo de fereastră şi apoi ştia că este în camera lui de pe strada Polona şi rupea florile albe de pe tapet să le pună în vasul cu apă pe care,

cu puţin înainte, i-l adusese, pentru aceasta, doamna Iliescu. Şi era nervos pentru că auzea cum se îneacă în apa o muscă la care nu voia să privească.

IX

POVESTINDU-I DOREI INCIDENTUL CU Ionescu, Matei, enervat de insistenţa ei, nu numai că exagerase, ci şi falsificase acea veche istorie, bineînţeles fără nicio intenţie, datorită numai faptului că o scosese din contextul ei, din ţesătura strânsă şi în fond inanalizabilă a primelor lui zile printre colegii cei noi din N. – unde sosiseră cu puţin înainte de sfârşitul vacanţei de Paşte.

Domnul Iliescu ar fi dorit să vină de la Bucureşti măcar cu o lună mai devreme pentru ca Matei să aibă timp sa se familiarizeze cât de cât cu împrejurările schimbate, însă reparaţiile de trebuinţă aici, la casa care fusese odată a fratelui sau şi în care acum urmau să se mute, duraseră cu ceva peste termenul stabilit. Trebuia să pună la punct instalaţia de baie, sa văruiască, să înlocuiască tabla de pe acoperiş şi să cureţe curtea din faţa casei, cu teii şi cu rondurile ei de flori, de bălăriile pe care fostul proprietar le lăsase să crească în voie năpădind gazonul şi aleile. Avocatul Albu dădea din când în când pe acolo, zorind oamenii, şi-l ţinea pe domnul Iliescu la curent cu mersul lucrărilor. Acesta din urmă veni în N. de câteva ori, să vadă dacă se face totul după indicaţiile sale. Cu ocazia aceasta se întâlni cu directorul băncii, domnul Anghel, în vederea serviciului său.

Matei înţelesese greşit că serviciul acesta i-l obţinuse avocatul, căci în realitate domnul Iliescu îl datora faptului că
Ionel, fratele său, tatăl lui Tudor, avea un loc foarte proeminent în centrala, de la Bucureşti, a băncii, avocatului revenindu-i doar misiunea de a aranja la faţa locului câteva amănunte.

— Dar ascultă, dragă, îi spuse tatăl lui Tudor printre

altele, în definitiv Lili are dreptate. Ce cauţi tu acolo? Înţeleg că ai suferit pierderi importante, însă numai aici te poţi reface. Aceasta nu e deloc greu pentru tine.

— Ştiu, răspunse mohorât domnul Iliescu. Toată lumea spune aşa şi aşa chiar şi este.

Tatăl lui Tudor se lăsă pe spătarul scaunului deschizând ochii mari şi făcând cu mâinile întinse în lături un gest de totală nedumerire:

— Atunci?!

— Uite, adevărul e că vreau să profit de aceasta împrejurare pentru a mă odihni.

— Ei, cum! La vârsta ta? Ce copilărie mai e şi asta?

— Nicio copilărie, făcu sever domnul Iliescu. Sunt obosit. De multă vreme sunt foarte obosit şi cam bolnav.

— Şi de ce suferi? îl întrebă celălalt, îngrijorat dar şi contrariat.

— De nimic anume. Nu ştiu nici eu. Ştiu doar că sunt cam bolnav, repetă plictisit. Apoi, însufleţindu-se, continuă:

— Dacă pierd ocazia aceasta de a mă odihni voi regreta amar în puţinul timp care mi-a mai rămas de trăit.

Tatăl lui Tudor tresări violent:

— Nu mi-ai spus nimic niciodată. Ai văzut vreun doctor?

— Am văzut mai mulţi. Nici ei nu au ştiut să-mi spună nimic. Mi-au diagnosticat tot felul de lucruri contradictorii.

— Dar dacă vrei să te odihneşti, cum spui, încerca tatăl lui Tudor să se scuture de impresia grea pe care i-o lăsaseră vorbele fratelui său, mutând discuţia pe un teren foarte pozitiv, atunci la ce-ţi mai trebuie un serviciu? Tu n-ai lucrat niciodată într-un birou şi nu ştii cât este de anost.

Domnul Iliescu surâse:

— Ce-are a face? Serviciul îmi trebuie ca să am din ce trăi.

— Ai din ce trăi! afirmă imediat, aproape strigând, tatăl lui Tudor.

— A, nu, se apără domnul Iliescu, ştiu la ce te gândeşti, dar totul trebuie să-i rămână ei şi lui Matei, nu vreau să mă

ating de nimic.

— Aşa? spuse celălalt lungind mult cuvântul. Ei, da, ai dreptate, dacă aşa este, deşi parcă eşti prea pesimist. Nu vrei sa te mai gândeşti puţin, înainte de a te decide la acest pas atât de important?

— Lui Matei o să-i facă foarte bine, la vârsta lui, aerul din N.

— Da, săracul fratele nostru era încântat. Ai dat mult pe casă.

— Nu prea. Mai mult o să mă coste reparaţiile.

Cum arăta casa unchiului mort de mult şi pe care el nu apucase să-l cunoască, Matei nu îşi putea imagina. De câte ori ceru informaţii doamnei Iliescu ea strânsese din umeri, exasperată, şi nu-i spusese nimic. Ştia doar că are o curte uriaşă, plină de tei, şi că prin fund curge o apă. Pe aceste amănunte, aflate de la domnul Iliescu în ziua când tatăl îl invitase să se plimbe împreună căci doamna Iliescu se simţea rău, clădea ipoteze care însă nu-l mulţumeau deloc şi pe care le înlătura imediat. Părinţii lui erau prea absorbiţi în pregătirile de plecare, spre a stărui pentru lămuririle de care era însetat, astfel încât trebui să facă apel la albumele de fotografii ale familiei unde spera să găsească şi una reprezentând casa din N. Dete însă peste atâtea fotografii cu case, încât îi fu greu să ghicească între ele care este cea căutată.

Albumele erau într-un scrin din hol şi de acolo, ducându-se într-o zi să le scoată pentru a zecea oară spre a căuta în ele un indiciu despre viitoarea lui locuinţă, o auzi printr-o uşă întredeschisa pe doamna Iliescu cerând cumnatului ei veşti despre ultima convorbire pe care acesta o avusese cu tatăl lui Matei.

— A venit la mine ieri, spunea, pentru serviciul de la bancă şi am stat de vorbă. Din nenorocire e hotărât să plece din Bucureşti.

— Încăpăţânarea aceasta mă înspăimântă, exclamă plângător doamna Iliescu. Nu are niciun rost să se exileze

astfel şi pe uni odată cu el.

— Da, aşa i-am spus şi eu mereu. l-am spus şi ieri, murmură tatăl lui Tudor. Nu poate fi convins.

Matei împinse cu genunchiul sertarul scrinului şi făcu un pas să iasă din hol. Ce auzi însă în continuare îl obligă să rămână în loc, deşi ştia că nu e frumos să asculte la uşi.

Unchiul lui, după o pauză în care lui Matei i se păruse că doamna Iliescu plânge, aşa cum obişnuia în ultimul timp, spuse cu oarecari ezitări, referindu-se la soţul ei:

— E bolnav? Ce are?

— Bolnav? Nu mi s-a plâns de nimic. De unde ştii?

— Nu e nimic deosebit, se grăbi tatăl lui Tudor s-o liniştească. Mi-a spus chiar el, ieri, însă poate că e vorba de o indispoziţie trecătoare.

— Habar n-am, protestă ea. Şi ce-l doare?

— Nimic în special. Speră că schimbarea de aer îi va prii.

Aici interveni din nou o tăcere şi Matei făcu din nou un pas către uşă, cu albumele în braţe, dar trebui să se oprească şi de data aceasta, acum cu picioarele muiate, pentru că doamna Iliescu spunea înăbuşit:

— Ionel, mi-e teamă că întâmplarea aceasta l-a zguduit din cale afară. Nici nu îndrăznesc să mă gândesc la bănuiala care nu încearcă. Dar nu vezi? Mai întâi ideea că a rămas sărac, apoi că trebuie să lichideze tot şi să plece şi acum că e bolnav când de fapt cu toţii ştim că este sănătos. Nu ţi se pare bizar la el care până acum a fost un bărbat atât de energic, optimist şi cumpănit? Nu-l mai recunosc! Şi nici el nu s-ar recunoaşte, spuse doamna Iliescu izbucnind din nou în plâns, dacă şi-ar putea da seama de starea lui.

— Crezi că nu mai judecă limpede? o întrebă speriat tatăl lui Tudor. Nu mi s-a părut. Îşi vede de treburi foarte normal.

— Mi-e frică! ţipă ea. Are idei fixe. Uită-te bine la ochii lui şi ai să vezi cât sunt de turburi. Dacă a înnebunit?

Pronunţând această întrebare pieptul doamnei Iliescu fu răscolit de sughiţuri şi suspine atât de puternice, încât nici ea nici tatăl lui Tudor nu auziră căderea pe covor, în hol, a

albumelor din braţele lui Matei. În timp ce se apleca, tremurând şi cu o negură pe ochi, să le ridice, băiatul mai putu prinde încercările tatălui lui Tudor de a-şi linişti cumnata spunând:

— E foarte afectat de pierderea suferită, însă nu chiar până acolo cum zici tu. Dacă vrei să te convingi că aşa este, uite, am să vin astă-seară pe la voi cu un prieten al meu, un psihiatru, şi el o să-l examineze discret.

— Da, vino. Mi-e frică! exclama înainte doamna Iliescu, însă Matei reuşi să iasă, împleticindu-se, din hol şi se duse la el unde se trânti cu faţa în jos pe pat, cu ochii uscaţi, tremurând.

— Ce ai făcut astăzi, Matei? îl întrebă afectuos câteva ore mai târziu domnul Iliescu intrând la el şi întinzându-i un pachet dreptunghiular pe ambalajul căruia băiatul recunoscu firma librăriei Hachette. Stătea cu picioarele încrucişate sub el, jos pe covor, şi încerca să deseneze pentru a se distra, însă nu reuşea deloc, mâna îi era ininteligentă ca o bucată de lemn. Domnul Iliescu îl mângâie pe creştetul capului în vreme ce, cu ochii în ochii tatălui, în care se străduia să recunoască, şi-i era teamă să recunoască, semnele despre care o auzise vorbind pe doamna Iliescu, desfăcea greoi hârtia plăcut foşnitoare.

— O, ce cărţi frumoase! îngână apoi.

— Au sosit ieri din Franţa, îi explică domnul Iliescu mulţumit, aşezându-se pe un scaun, şi vânzătorul mi le-a oprit. Reuşit colorate, nu-i aşa?

— Da, spuse Matei răsfoind fără sa privească. Ochii domnului Iliescu erau într-adevăr obosiţi şi opaci şi tandreţea pe care i-o arăta, băiatului i se păru de data aceasta silită aşa încât mâinile începură din nou să-i tremure şi domnul Iliescu îl întrebă deodată atent, însă şi zâmbitor spre a nu-l speria, punându-i palma pe frunte, apoi încercându-i urechile şi vârful nasului:

— Dar ce-i? Nu te simţi cum trebuie? Eşti cam palid şi ai temperatură. Nu mi-ai spus ce-ai făcut astăzi după-masă.

— Am fost cu bicicleta prin parc, minţi Matei.

— Da. O să iei o aspirină şi te vei culca ceva mai devreme iar mâine vei fi bine, spuse domnul Iliescu, bătându-l pe obraz. Vrei sa cinezi aici?

— Da, aş vrea să-mi aducă aici ceva de mâncare.

Mai târziu, când femeia îi aduse mâncarea pe un platou, Matei ridicat în capul oaselor în aşternuturi o întrebă silindu-se să pară cât mai nepăsător:

— Cine e la noi?

— Domnul Ionel cu doamna şi cu un domn, răspunse aceea.

— Bine, spuse el şi-i făcu semn că poate pleca.

Domnul cel necunoscut era, nu se îndoi, doctorul pe care tatăl lui Tudor promisese doamnei Iliescu să-l aducă. Nu avusese puterea să-l prevină pe tatăl său de această vizită îngrozitoare şi n-avea nicio poftă de mâncare. Se gândi că trebuie să vadă neapărat ce se petrece în salon. Sună şi întrebă pe femeie ce face domnul Iliescu.

— N-aţi mâncat nimic.

— O să mănânc mai târziu, răspunse. Tata e bine dispus?

— Vorbeşte foarte mult şi râde cu domnul care a venit cu fratele dumnealui.

Dar nu avea niciun pretext să se ducă în salon, aşa că se mulţumi să treacă prin dreptul lui, în hol, de unde auzi, fără sa distingă vreun cuvânt, rumoarea conversaţiei celor din spatele uşii. Văzuse într-o carte de istorioare morale, un desen înfăţişând un băiat şi o fetiţă care se ţineau de mână şi tremurau în faţa unui uriaş bărbos care îşi scutura pumnii şi îşi dădea ochii peste cap în faţa lor *nebun de mânie*, cum explica mai jos textul, şi s-ar fi aşteptat acum ca domnul Iliescu să arate întocmai, dacă mama lui avea dreptate şi într-adevăr înnebunise. Faptul că tatăl era liniştit şi binevoitor ca totdeauna nu însemna că doamna Iliescu se înşelase neapărat, căci poate că ea avusese ocazia să-l vadă în postura uriaşului din carte şi oricând i se va putea arăta şi lui în poza aceea ameninţătoare. Totuşi acum

domnul Iliescu nu era cu nimic schimbat şi vorbea şi râdea cu oamenii aceia fără să ştie că erau înţeleşi între ei şi că prefăcându-se că participă normal la conversaţie în realitate îl studiau pândind în cuvintele şi în gesturile lui indiciile bolii. Matei fu atât de indignat de situaţia în care se afla în acest moment tatăl său, încât strânse tare pumnii, simţind că va începe să plângă, şi fu gata să intre în salon şi să-i apere de răuvoitorii care unelteau împotrivă-i. Şi îi urî cu o ură de moarte, pasionat solidar cu inocenta lor victimă. Dat fiind însă că domnul Iliescu s-ar fi supărat să-l vadă apărând în pijama şi-n-ar fi înţeles imediat nici pericolele grave care îl ameninţau, nici dragostea care, în ciuda bunei cuviinţe, îl făcea pe fiul său să se arunce astfel între el şi inamicii lui, Matei socoti că e mai înţelept să bată în retragere. Aştepta un cutremur de pământ, o ninsoare cu fluierat de crivăţ în plină vară, o catastrofă care se şi anunţa printr-o pălire a lucrurilor din casă, printr-un ritm mai lent al inimii şi al mişcărilor, nu numai ale sale ci şi ale ceasului de exemplu sau ale trăsurilor şi automobilelor care treceau prin noaptea de-afară. Nimic din toate acestea nu se întâmplă. Ceva mai târziu doamna Iliescu întră liniştită în camera lui mirându-se că încă nu doarme, a doua zi domnul Iliescu arăta ca totdeauna şi Matei se întrebă dacă nu cumva i se păruse doar că a auzit discuţia dintre mama lui şi tatăl lui Tudor, sau dacă nu înţelesese cu totul greşit ce vorbiseră aceia ceea ce, dat fiind emoţia cu care trăsese cu urechea, n-ar fi fost imposibil. Aşa că spaima şi durerea se potoliră puţin şi cu toate că se uita ades cercetător în ochii tatălui, noutatea pregătirilor de plecare, a călătoriei cu trenul şi apoi a stabilirii în casa unchiului decedat, din N., i-ar fi adus uitarea dacă, brusc, întâmplarea cu Demetrian nu l-ar fi tras înapoi.

Învăţătorul era îmbrăcat totdeauna în haine întunecate şi de aceea părea de tot negru şi mereu grăbit şi supărat. Nici Ionescu nu-şi putea ascunde în faţa lui o oarecare sfială, mai ales când îl scotea la lecţie şi nu ştia prea bine. Între

banca lui Matei şi locul unde, lângă tablă şi cu spatele la fereastra care da spre curte, se înşirau cei chemaţi pentru examinare şi care aveau cu toţii, chiar şi cei care afectau nepăsarea ori bucuria, înfăţişarea unor condamnaţi la moarte puşi cu spatele la zidul pe care curând îl vor stropi cu sângele lor, se întindea aproape toată lăţimea cenuşie a clasei. Prizoniere pereţilor văruiţi, până la brâu vopsiţi cu un ulei maron ca şi băncile, scândurile alergau din faţă, de la zidul pe care se înşirau uşa, catedra, soba de teracotă castanie şi apoi marea hartă a României, şi se desfăceau cu cât se apropiau de bănci, lăţindu-se pe sub picioarele băieţilor până la zidul dimpotrivă. Pe acesta atârnau trei poliţe cu nişte păsări împăiate, despărţite prin afişe cu reguli de bună purtare pe stradă şi pentru paza împotriva incendiilor. Din scândurile noduroase câte un cui răsărea cu floarea lui lată. Aceasta sclipea în lumina care intra pe ferestrele înalte din spatele celor înşiraţi cot la cot între tablă şi bănci: băieţii ascultau îndureraţi ori servili întrebările învăţătorului şi încercau din toată inima să găsească un răspuns frumos. Printre umerii şi coatele lor Matei zărea curtea galbenă, mare cât un câmp, din faţa şcolii, şi şipcile cenuşii ale gardului de la drum. Soarele frământa pământul şi lemnele până când, incandescente, aproape că nu se mai distingeau şi asocia pastei lor aspre sticlirile acoperişurilor de tablă ale caselor de peste drum aproape complet îngropate în arbori şi tufe de liliac. Peste ele, ascuns din locul de unde, din banca lui, privea Matei, se ridica turnul bisericii Buna Vestire. Băiatul ştia că, dincolo de el, în capul străzii, era plăcintăria cu firmă albastră ca scrobeala spre care în recreaţia mare mulţi alergau să cumpere plăcintă fierbinte, cu carne. Dar din clasă nu avea cum vedea plăcintăria, tot aşa cum nu vedea nici biserica, şi toate, într-o netă legătură cu locuinţa care fusese a unchiului său mort înainte de a-l cunoaşte, i se păreau foarte noi şi oarecum misterioase, astfel încât deşi insistenţele lui Ionescu, după ce îl miraseră, îl enervau, nu-l

reţinură prea mult şi găsea chiar că noul coleg spunea lucruri interesante când vorbea despre caii tatălui său.

— Vreţi să vi-i arăt? întrebă pe câţiva dar surâzând speriat lui Matei, într-o recreaţie, şi în drum spre casă, cu ghiozdanele prinse în curele de umeri, se opriră la el şi-i duse pe toţi, ferindu-se să nu-l vadă părinţii, până la uşa grajdului

şi le arătă de acolo în întunericul mirosind a bălegar şi a paie ceva minunat, la care cu toţii priviră vrăjiţi, un cal mare, alb, cu gâtul şi crupa arcuite, cu coada groasă, lungă până aproape de pământ. Calul întoarse către ei capul cu ochii vaşti şi nările roşi, fremătătoare, şi pe gât îi ondulă coama bogată. Ionescu însă, neliniştit, nu-i lăsă în admiraţie decât un minut, după care îi conduse grăbit până la poartă şi Matei ajunse la el copleşit. Doamna Iliescu exclamă neîncrezătoare, la sfârşitul povestirii sale:

— Parcă n-ai mai văzut cai!

— Să recunoaştem totuşi, draga mea, spuse domnul Iliescu împăturindu-şi şervetul, că un frumos cal alb nu-i ceva prea obişnuit – şi sculându-se de la masă trecu în salon şi de acolo pe terasa unde îi aşteptau şezlongurile întinse, un talger cu fructe şi priveliştea teilor, a iazului, a câmpului de pe celălalt mal al lui şi a pădurii lungi, albastre, în spatele căreia se întindeau lin pe orizont dealurile cu vii.

— Ei, cum vi se pare? îi întrebă lăsându-se în şezlong şi arătându-le cu mâna priveliştea.

— Da, e frumos, recunoscu doamna Iliescu, obiectivă. Ca şi Matei, se credea şi ea în vilegiatură, nu realiza încă, în sine, adevărata situaţie.

A doua zi Ionescu puse piedică, în curte, lui Demetrian. Din clădirea scundă şi lungă a closetului ieşeau trei băieţi, unul intra. Acesta din urmă avea sandale roşii. Alţii, puţin mai departe, lângă zidul zgrunţuros, ca cenuşa, al spatelui casei vecine, săreau capra pocnind tare picioarele în pământul pietros. Matei era foarte priceput la jocul acesta. Când examina elevii, învăţătorul şedea pe scaunul din

spatele catedrei, întors cu profilul către clasă, apoi începea să se plimbe printre bănci, explicând lecţia nouă, supraveghind felul cum luau note pe maculatoarele cu foi gălbui, poroase. Pe catedră erau două ghivece de pământ cu nişte muşcate frunzoase care se clătinau ori de câte ori învăţătorul trecea pe lângă ele cu paşii lui grei. Era un om înalt şi foarte lat, gros, de vreo patruzeci de ani, cu păr negru des, pieptănat pe spate cu îngrijire. Obrajii lui Ionescu se roşiseră intens, banca lui scârţâi. Venind, întunecat la faţă, să caute piatra în banca lui Matei, învăţătorul se aplecă adânc şi peste spatele lui negru băiatul întâlni ochii colegilor aţintiţi pe el. Ochii lor aveau aceeaşi fixitate ştearsă, expresie a curiozităţii maxime şi puţin a surprizei. Matei, în picioare, se trăsese înapoi în bancă pentru a permite învăţătorului să caute. Era foarte palid şi ştiu că într-o asemănătoare situaţie s-ar fi găsit domnul Iliescu atunci, cu nu mult înainte de plecarea din Bucureşti, dacă ar fi aflat deodată că domnul care îi venise în vizită împreună cu tatăl lui Tudor vorbea şi râdea atât de mult pentru a-l determina pe el să iasă din rezervă ca să-l poată examina mai bine – şi poate şi pentru a acoperi jena şi agitaţia, oricât de ascunse, ale celor care îl aduseseră aici: ca şi tatăl său, Matei se pomeni obiect al unei coalizări tăcute. Fără îndoială, învăţătorul înţelesese numaidecât că nu el îl lovise pe Demetrian, ci Ionescu, dar în privinţa tatălui său Matei nu cunoştea concluziile medicului şi s-ar fi putut foarte bine ca doamna Iliescu să fi avut dreptate, argumentele ei, pe care şi le aminti îndată, i se părură de ordinul evidenţei.

Gesturile extravagante de aversiune la care se dedă faţa de băieţi după această întâmplare alarmară pe învăţător — care avu o convorbire cu domnul Iliescu. Acesta din urmă spuse învăţătorului părăsindu-l:

— Reacţiunea lui e poate disproporţionată, nu însă şi nejustificată. Voi încerca să vorbesc cu el.

Matei însă, când domnul Iliescu aduse vorba despre

aceasta, izbucni în plâns şi nu scoase niciun cuvânt. Domnul Iliescu se enervă şi atunci băiatul îi întoarse spatele şi fugi afară în curte, jignit de insistenţa lui.

Doamna Iliescu, întâmplător de faţă la scenă, se luă după el şi spuse cu asprime:

— Ce purtări sunt acestea? Eşti nebun?

Matei râse strident, atins până în fundul inimii, şi ţipă arătându-i pumnul:

— Ba voi sunteţi nebuni!

Doamna Iliescu, mută de uimire, privi după el cum se pierde către iaz, coborând printre tei.

— Ce e cu băiatul nostru? îl întrebă pe soţul ei nu fără o intenţie de reproş.

Acela dădu din umeri, indispus.

— Ţi-am spus eu că plecarea aceasta din Bucureşti n-o să aibă urmări bune pentru el, exclamă ea cu necaz.

Apoi Matei întâlni pe stradă, la ora când ieşea de la şcoală, pe tatăl său care se întorcea de la birou şi privi cu coada ochiului, speriat şi întristat ca în faţa unei confirmări fatale, hainele foarte corecte, dar mai vechi, pe care le purta tatăl lui şi din nou se albi ca hârtia. Domnul Iliescu îi luă mâna şi merseră câtva timp astfel spre casă, în tăcere, pe străzile tremurând în lumină. Ceva mai încolo, Matei îşi trase mâna dintr-a tatălui. Ca şi când n-ar fi observat nimic, domnul Iliescu îi numi câteva din persoanele pe care le întâlneau pe stradă şi cu care schimba saluturi, apoi îi vorbi despre fratele său, în a cărui casă locuiau acum, împărtăşind băiatului întâmplări din îndepărtata lor copilărie. Colegi de la şcoală, singuri sau în grupuri, cu ghiozdanele pe spate, în şorţuri cadrilate, îi urmau sau îi depăşeau.

Dacă mama a avut dreptate şi tata este aşa cum a spus ea, murmura furios Matei strângând buzele şi privind cu dispreţ la băieţii de pe stradă, atunci să mă port astfel încât sălbaticii aceştia să nu îndrăznească să observe ceva la el.

Ideea aceasta explică în parte atitudinea ulterioară a lui

Matei faţă de cei de o vârstă cu el şi mai mari şi apoi, mai târziu, când crezu că a înţeles motivul care îl determinase pe tatăl lui să vină în N. şi deci încetă să mai acorde încrederi, vechii bănuieli a mamei în privinţa sănătăţii mintale a domnului Iliescu, aceeaşi atitudine fu rezultatul obiceiului, al inimiciţiilor create, însă el o atribui, şi în parte avea dreptate, altor cauze. Dar numai în parte, căci de-ar fi fost altfel străduinţa însăşi de a nota într-un caiet gesturile groteşti sau odioase ale celor din N. Ar fi fost în punctul ei de pornire lipsită de înţeles.

Cât despre doamna Iliescu, fără să pătrundă motivul neaşteptatei schimbări din firea băiatului, cu toate că soţul ei îi pomenise de incidentul de la şcoală, deşi schimbarea aceasta era în rău şi le crea şi ei şi domnului Iliescu momente dificile, la început îi produse în secret o anumită satisfacţie întrucât justifica argumentele ei împotriva plecării din Bucureşti. Domnul Iliescu nu putea decât să constate acum câtă dreptate avusese când îl avertizase că plecarea aceasta fără rost într-un orăşel neînsemnat va influenţa defavorabil pe băiat. De aceea se purtă cu multă duioşie cu Matei, ca şi cu un bolnav preţios, supraveghindu-se să nu-l contrarieze, privindu-l cu ochi topiţi de grijă şi înţelegere, vorbindu-i aproape în şoaptă şi arătându-l totdeauna cu un gest mut dar elocvent de reproş şi resemnare domnului Iliescu atunci când băiatul era mai nervos, mai palid şi cu purtări mai bizare, părând a spune soţului ei Vezi ce-ai făcut? Când Matei, încă de la început sâcâit de atenţiile ei, înţelese că acum doamna Iliescu îl socoteşte şi pe el bolnav, se ruşină şi încercă să vadă prin ce îi dăduse ocazia să-şi facă despre el o idee atât de fantastică. Nu reuşi deloc şi atunci îşi spuse că este necesar s-o ocolească. Cât trebuia să fie alături de ea, făcea tot ce putea să n-o privească, să nu audă ce-i spune, răspundea scurt, vag şi anapoda întrebărilor pe care i le adresa având şi grija de a face anumite strâmbături în aşa fel încât ea să ştie cât de neplăcut îi este să vorbească şi apoi fugea iute

nu în camera lui, unde îl putea găsi oricând şi îl putea obliga să-i accepte compasiunea, ci afară, în curte, în noaptea verde a teilor sau chiar în vârful acestora, unde era şi mai în siguranţă.

— Matei! Matei! îl striga de la fereastră, aplecându-se mult în afară şi întorcându-şi capul în toate părţile, îngrijorată şi cercetătoare.

Din vârful copacului o vedea trăgându-se înapoi şi după aceea din nou o auzea strigându-l, fără s-o mai vadă însă căci acum îl chema de pe terasa din spatele casei crezând că băiatul este pe malul iazului.

— Pe unde s-o fi ascuns? se întreba nerăbdătoare aşteptând ca dinspre vreun cotlon al curţii să audă răspunsul lui şi pentru că acesta nu venea o pornea pe alei scormonind cu ochii în dreapta şi în stânga, târând după sine pe pietrişul mărunt o barcă de umbră care se îneca însă de cele mai multe ori în umbra cealaltă, mai lată şi mai întunecată, a teilor.

Odată, disperând să-l zărească pe pământ, ridică ochii la cer şi privirile i se izbiră de gheata lui ieşind sus de tot, aproape de nori, dintre frunze. Îşi duse repede mâna streaşină la frunte şi cercetând mai bine, cu capul dat pe spate, îi întâlni şi ochii care o priveau ţintă de-acolo de sus. Ridică cealaltă mână spre el, ca şi când ar fi sperat că-l poate apuca de picior să-l tragă spre ea, şi spuse:

— Dă-te jos!

Capul băiatului, pe jumătate ascuns în frunze, se clătină negativ dintr-o parte în alta. Ochii lui o priveau liniştiţi ca şi când nici nu auzise ordinul. Voise să-i spună ceva agreabil şi ea însăşi fu surprinsă că, fără voie, vorbise atât de aspru, aşa că se irită şi îi strigă:

— Ce faci acolo?

În spatele doamnei Iliescu se înălţa din iarba lucioasă şi întunecată o tufă înaltă de trandafiri al căror parfum ajungea până la nările băiatului. Tăcerea lui Matei sfârşi prin a o speria pe doamna Iliescu şi ridică din nou mâna, cu

arătătorul întins, spunând:

— Nu ştii să răspunzi? De când am venit aici te-ai sălbăticit de tot. Frumos îţi şade! Vrei să cazi de-acolo şi să-ţi rupi gâtul? Să te dai jos numaidecât!

— Nu pot, strigă în fine Matei.

— Să te dai jos numaidecât!

— Nu pot, mi-e frică, minţi Matei, la fel de liniştit.

Doamna Iliescu, acum supărată şi speriată de-a binelea, strigă uitându-se către casă:

— Maria, adu scara!

Până să sosească Maria cu scara, însă, el coborî foşnind tare prin frunze şi când ajunse la ultima cracă se lăsă să spânzure, ţinându-se cu amândouă mâinile de ea şi bălăbănindu-şi corpul, apoi se desprinse şi pică în iarbă.

— Pofteşte-ncoace! îi spuse doamna Iliescu din alee făcând doi paşi severi spre el şi pregătindu-se să-l tragă de urechi. Femeia stătea cu scara lungă în braţe, lângă ea. Matei se zbătu o clipă între datoria ascultării şi nevoia de independenţă şi sfârşi prin a întoarce brusc spatele mamei sale, pierzându-se printre arbori, spre râpa din fundul curţii, de unde, dacă l-ar fi urmărit, putea pune între el şi ea cu uşurinţă iazul şi chiar şi câmpul de pe celălalt mal ai lui.

De atunci doamna Iliescu renunţă să mai vadă în el ilustrarea vie şi tristă a avertismentelor sale împotriva plecării din capitală şi se plânse domnului Iliescu că e obraznic. Acela pătrunse adevăratul motiv al supărării ei, totuşi se folosi de prima ocazie şi spuse lui Matei:

— Nu te porţi frumos cu mama.

— Mă cam plictiseşte, răspunse Matei din tot sufletul, făcând strâmbătura obişnuită lui de la o vreme.

Fu cum nu se poate mai scandalizat de acest răspuns la care nu se aşteptase:

— Cum poţi vorbi aşa?

— Am vrut să spun, îngână băiatul roşindu-se, că nu mă înţelege.

— N-ai de unde şti dacă te înţelege sau nu, spuse aspru

domnul Iliescu.

Lui Matei i se umplură ochii de lacrimi. Făcu un efort să le înghită şi strigă:

— Cred că nici pe tine nu te înţelege!

Nu se putu opri să nu râdă. Băiatul se întunecă, îl privi zăpăcit, băgă mâinile în buzunare şi le scoase imediat fără să-şi poată găsi o contenenţă. I se făcu milă de el şi punându-i mâna pe umăr îi spuse cu bunătate:

— Dragul tatii, n-am crezut vreodată să te preocupe astfel de lucruri. Tu ai acum ocupaţii mai importante şi mai urgente – şi la întrebarea, lui mută enumeră: Să înveţi, să te joci... Exagerez, îşi spuse domnul Iliescu, văzând decepţia şi tristeţea din ochii lui Matei. Ce conversaţie interesantă am face noi doi, continuă zâmbind în sine, dacă am putea vorbi – şi îl părăsi în grabă, încredinţat că totuşi îşi făcuse datoria.

Explorând casa şi curtea în căutare de adăposturi, Matei descoperi magazia. Era o clădire lungă şi joasă, cu un pod înalt pentru fân, făcută din aceleaşi cărămizi late ca şi zidul de la stradă şi la fel văruită, aşezată în dreapta porţii, de-a lungul nardului care despărţea curtea lor de a doctorului Tomiţa. Înăuntru, cuibare de găini, două lopeţi printre care una de zăpadă, o iesle ocupând fundul în toată lungimea, o găleată, câteva mobile vechi, scoase din uz, şi o scară care ducea la un fel de chilie cu o fereastră spre poartă şi alta spre spatele curţii şi care fusese destinată grăjdarului. Când pătrunse în ea, era goală. O ulcea într-un colţ, pe podeaua cam putredă, şi o masă negeluită în mijloc mărturiseau singure că acolo trăise cineva. Praful şi păianjenii lucraseră în voie ani mulţi.

Deschise ferestrele, agitat, coborî şi reveni cu o mătură, cără două scaune dintre cele părăsite jos în magazie, aduse cărţi şi caiete, împodobi pereţii cu desenele sale pe care le prinse în piuneze şi puse la uşă un lacăt pe care-l avea mai de mult şi pe care-l păstrase din cauză că-i plăcea să întoarcă cheia în el ascultând sunetul stins, ca de greier, al

arcurilor răsucite.

Acesta fu refugiul său. Doamna Iliescu, îngrijorată de dispariţia lui, nu întârzie să-l descopere.

— Ce tot face acolo? îl întrebă necăjită pe domnul Iliescu.

Acela surâse obosit şi dădu din umeri:

— Ştiu eu? Se joacă.

— Tocmai în praful acela şi-a găsit să se joace? făcu doamna Iliescu ţuguindu-şi buzele.

Încercă s-o împace:

— Aşa sunt copii. Aşa am fost şi noi.

— Ba să mă ierţi, protestă ea jignită, că eu nu mă vâram în grajd să mă joc.

— Bine, spuse domnul Iliescu râzând într-un anumit fel, cunoscut soţiei sale, dar pe el lasă-l în pace, fă-te că nu ştii

X

POATE I-AR FI FOST GREU SĂ URMEZE recomandaţia soţului sau în privinţa lui Matei, dacă noile cunoştinţe pe care le făcu în N., destul de curând, nu i-ar fi dat o preocupare care să-i înlocuiască în bună măsură grijile pedagogice. Fu mirată că domnul Iliescu, aşa cum îi susţinuse la Bucureşti, cunoştea aproape toată lumea din oraş, şi aceasta o mai linişti. Găsea doar că satisfacţia pe care părea că o încearcă el pentru comoditatea casei, pentru frumuseţea curţii cu tei, pentru liniştea şi aerul bun aflate aici era exagerată.

— Da, e frumos, recunoştea obiectivă când îi arăta de pe terasă priveliştea, în schimb aducea imediat vorba despre altceva.

Nu voia să-l contrazică şi nici să-i mai facă imputări, zadarnice acum, deşi pe faţa ei se citeau lămurit adeseori.

Matei le lua, când le surprindea, drept semne de îngrijorare ale ei pentru presupusa boală a domnului Iliescu şi făcea gesturi abracadabrante de natură – spera el – să-i distragă atenţia de la acel lucru tragic pe care nu trebuia să-l ştie decât Iliescu (dacă îl ştia) şi el.

Dacă ea nu observă, ori nu fu destul de atentă la manejul acesta al său, în schimb domnul Iliescu îl urmări intrigat câtăva vreme, nu înţelese decât că Matei ţine ridicul de mult la el ori că manifestă şi în chipul acesta o la fel de ridiculă aversiune pentru doamna Iliescu, şi se irită.

— Ce ai? îl întrebă deci, odată, brusc, într-o împrejurare de aceasta.

Ea rămase cu polonicul ridicat deasupra castronului de supă şi aruncă o privire lui Matei. Băiatul era palid, aproape verde, şi încercă să râdă privind în ochii tatălui său.

— N-auzi ce te-ntreb? repetă.

— Să vezi şi tu că aveam dreptate când îţi spuneam că dumnealui de la un timp nu mai vorbeşte decât când vrea, murmură doamna Iliescu deşertându-şi polonicul în farfurie şi aşezându-se.

Matei bâigui:

— Nu pot să-ţi spun.

— De ce nu poţi?

— Pentru că… n-am nimic.

— Foarte bine, strigă, dar te rog pe viitor sa te supraveghezi. Ce sunt strâmbăturile acestea?

— Nu trebuia să te superi la masă, îi spuse când rămaseră singuri.

— Nu m-am supărat, protestă.

— Semănaţi bine voi doi, făcu ea vexată, pentru că nici el nu era supărat. Tu îl certai şi el, în loc să se ruşineze, era parcă în al nouălea cer.

Domnul Iliescu se încruntă, pentru a-şi evoca mai bine scena de la masă, şi apoi dădu din cap:

— Ai dreptate. Nu ţi se pare curios?

Resemnată, spuse numai din gesturi:

— Ce să mi se mai pară!

Socotea că eforturile ei de a da lui Matei o educaţie bună fuseseră totdeauna compromise de îngăduinţa pe care domnul Iliescu o arata băiatului.

Ca şi soţia sa, domnul Iliescu n-avea cum şti că dat fiind că de la întâmplarea cu Demetrian încoace era ocupat să demonstreze lumii sănătatea şi intangibilitatea părintelui său printr-o permanentă atitudine de aspră, sălbatică izolare activă, asprimea domnului Iliescu Matei n-o putea înregistra, chiar dacă personal îl nedreptăţise, decât ca pe o dovadă că temerile pe care doamna Iliescu le mărturisise odată tatălui lui Tudor nu fuseseră întemeiate. Şi chipul fericit cu care primise cearta domnului Iliescu fusese resfrângerea firească în afară a sufletului său prea crispat pe care liniştea şi speranţa tremuraseră o clipă, binefăcătoare.

Renunţând să mai încerce a-şi explica ce nu putea fi decât absurd, domnul Iliescu trecu în dormitorul său şi dormi o jumătate de oră profund, cu capul ridicat pe două perne şi cu mâinile încrucişate pe piept. Apoi se spală, puse o cămaşă albă cu guler tare şi haine gri-închis, îşi lua bastonul şi plecă în oraş, mergând încet, să-şi termine digestia. Somnul acesta de după masă îl reconforta, însă de la o vreme, după nenorocirea bănească pe care o suferise, nu mai avea asupră-i, acelaşi efect, ba chiar se trezea mai obosit decât se culcase. Uzura organismului său, atins de un rău misterios, continua implacabilă. Totuşi nu putea renunţa la un obicei atât de vechi. Oraşul era într-adevăr simpatic. Nu se schimbaseră prea multe aici de când, cu atâţi ani în urma, îl vizitase pentru ultima dată pe fratele său care se pregătea să moară şi în a cărui casă venise acum să se odihnească. Ici-colo, câte o clădire nouă, cubistă, cu cel mult două etaje şi acoperiş plat, curte mică ades asfaltată în care creştea ca într-un ghiveci un salcâm subţiratic şi tremurător, în grădina publică bustul, pe un soclu prea înalt, al unui poet local, un cinematograf în plus, câteva firme schimbate pe centru, automatul Stollwerck din gară – şi atât, căci uşoarele modernizări ale mobilierului cofetăriei Iulian, unde se opri să se odihnească, pentru ca să facă apoi drumul întors acasă, nu alteraseră gustul tortului de şocolată pe care îl încerca acum zilnic, cu melancolie, în compania câtorva domni locali, la masa de tablă vopsită în alb instalată pe trotuar sub umbrela cu vergi foarte roşii şi late. Cu puţin înainte un băiat stropise trotuarul spre a îndepărta praful şi domnul Iliescu privi cu dezaprobare şuviţa de apă care se scurgea pe sub pantoful său către rigolă. O cucoană subţirică, îmbrăcată în mătase castanie, cu o brăţară de aur pe mâna în care îşi ţinea poşeta legănând-o de cureluşă, trecu prin dreptul mesei lor şi domnul Iliescu îşi retrase repede piciorul. Domnul Anghel, directorul băncii, cu haina de alpaca descheiată, se ridică surâzând dulce şi adresă femeii un salut larg cu pălăria de

pai. Aceea înclină puţin capul întors spre el, cu obrajii delicat împurpuraţi de o iremediabilă timiditate.

— *Les garces vous amusent toujours, mon brave?* îl întrebă privindu-l sever printre gene judecătorul Teodorescu.

— *C'est la meilleure façon de fuir la vieillesse,* răspunse domnul Anghel. Nu eşti de aceeaşi părere? se adresă domnului Iliescu jucându-se încântat cu lanţul de la ceasornic, care se încrucişa pe pieptul vestei.

— Mai sunt şi altele, la fel de bune, spuse domnul Iliescu, îngăduitor.

— *Votre frère,* i se adresă judecătorul, *avait les cartes. Aussi il jouait merveilleusement.*

Domnul Iliescu aprobă:

— *Il faut avoir une passion pour ses vieux jours.*

— Mi-a câştigat mulţi bani, spuse judecătorul amintindu-şi celebrele lor *întâlniri* de altădată.

— Femeile sunt mai puţin costisitoare, spuse domnul Anghel plimbându-şi privirea pe strada plină de lume şi judecătorul, care nu era în cele mai bune dispoziţii, observă:

— Da, mai ales când le alegi cu socoteală, ca tine.

— *J'ai de la chance, voilà tout,* se apără domnul Anghel. *Quand à la jeune personne que j'ai salué... Il faut que ie vous raconte ça...*

— O clipă, monşer, exclamă atunci alături de ei avocatul Albu, trăgându-şi un scaun, vreau să-ţi ascult şi eu povestea. E interesantă?

Domnul Anghel aşteptă ca noul venit să se instaleze şi să schimbe saluturi cu judecătorul şi cu domnul Iliescu, apoi clipi voluptos, se aplecă puţin deasupra mesei, împingând în faţă farfurioara pe care un rest de prăjitură constituia centrul rotocoalelor descrise de o muscă în aer cu disperare, şi începu:

— *J'étais dans le train de... Sur la banquette d'en face... Personne d'autre dans le compartiment. Alors, vous*

comprenez…

Domnul Iliescu pierduse încă de la început şirul povestirii, urmărind micul nor violaceu care înainta imperceptibil pe cer, în dreptul turlei bisericii Buna Vestire.

Avocatul, neîncrezător, strigă:

— Ei, cum, domnule, e cu putinţă?

— *Parole d'honneur!*

— Şi zici ca e drăguţă?

La această întrebare domnul Anghel, muteşte, invocă modest mărturia judecătorului şi a domnului Iliescu. Surâsul celui din urmă putea fi luat drept o aprobare. Cât despre judecător, pe care pretenţiile de cuceritor ale directorului băncii îl enervau totdeauna când acela îi reamintise ratele ce trebuiau plătite, dădu din umeri dispreţuitor:

— *À moins d'être infirmes, pour ça toutes les femmes sont bonnes.*

— *Même les bonnes?* i-o întoarse în fine agasat directorul, aplecându-i-se la ureche dar şoptind de aşa manieră încât să fie auzit şi de ceilalţi, în special de domnul Iliescu a cărui prietenie, la care râvnea, nu era sigur încă a o fi câştigat.

— Am impresia că Anghel se teme să nu-i iei locul, îi spusese odată Jean Albu.

— A, nu, de ce? se apără domnul Iliescu. Nici nu-mi trece prin minte.

— Cu legăturile dumitale şi eu m-aş teme, dacă aş fi în locul lui, râse avocatul.

Temerile directorului le ghicise şi judecătorul care, – mereu dator băncii şi mereu având nevoie de bani, socotea că domnul Iliescu l-ar convinge mai uşor pe acela să-i dea păsuiri la rate, să-i acorde noi împrumuturi. Când, mai târziu, fu vorba de mariajul avocatului cu Dora, domnul Iliescu avu toate motivele să creadă că, în ciuda opoziţiei fetei şi a mamei ei, Jean Albu îşi va ajunge scopul datorită veşnicei nevoi de bani a judecătorului.

Reveni spre casă prin piaţă. Doamna Iliescu greşea ori de

câte ori îşi închipuia că totuşi soţul ei regretă Bucureştii. În realitate acum domnul Iliescu punându-şi ordine în afaceri şi asigurând viitorul lui Matei şi al mamei acestuia, era aproape indiferent la tot ce-l înconjura, ceea ce putea semăna a tristeţe mai ales că slăbise mult, era parcă mai puţin înalt, mâinile şi părul i se ofiliseră căpătând un aer bătrânesc.

Doamna Iliescu, în drum spre casa judecătorului, unde erau invitaţi în ziua aceea, se socoti datoare să îl întrebe:

— Nu te simţi bine ?

— Dimpotrivă, o asigură cu bunăvoinţă.

Doamnei Iliescu acest subiect îi era atât de penibil încât fu tentată să se mulţumească cu răspunsul lui, totuşi făcu fără să-l privească:

— Lui Ionel i-ai spus la Bucureşti că eşti bolnav.

— A înţeles greşit, răspunse domnul Iliescu, scoţându-şi pălăria în faţa doamnei Aron, care trecea pe trotuarul celalalt.

Doamna Aron purta o rochie de mătase cafenie cu flori palide negre şi roşii, cu un cordon negru de piele şi o pălărie neagră, îngustă în boruri, de pe care pica o voaletă albă îmbrăcându-i obrazul până la bărbie. Traversă trotuarul spre ei după ce le făcuse un gest voios cu mănuşa. Domnul Iliescu se propti bine în baston.

Conversaţia dintre cele două femei fu, după socoteala lui, destul de lungă. Din când în când doamna Aron furişa către el priviri intimidate. Îi găsea, astăzi, un aer bizar şi impunător, îl admira, înfricoşată, din tot sufletul, aşa încât numai după ce se despărţi de ei îşi spuse înciudată că desigur se duc la Teodoreşti, unde ea, nu putea merge, domnul Aron de la un timp fiind certat cu judecătorul.

Domnul Iliescu era indispus că fratele lui comunicase soţiei sale temerile pe care el i le încredinţase într-un moment de inexplicabil abandon şi îşi propuse să-i scrie special pentru a-i sugera nemulţumirea. Intrând însă în curtea judecătorului enervarea îi trecuse şi socotea că soţia

lui este o natură prea bine constituită, ca să fie cu adevărat îngrijorată de ce nu era deocamdată decât o presupunere, aşa încât indiscreţia tatălui lui Tudor nu avea nicio importanţă. Mai interesant era felul în care îşi imaginase curtea domnul Teodorescu, punând un gazon şi presărând în el, fără nicio ordine fină tocmai de aceea cu mult efect, câteva duzini de lalele galbene şi roşii, unele dintre ele ridicându-se din aglomerări de miozotis care păreau de asemenea crescute la întâmplare. În spatele casei, la umbra unui buchet de castani, prietenii familiei se şi reuniseră, aşezaţi pe scaunele din ţevi de fier din jurul meselor din grădină. Jean Albu, care tocmai organiza pe terenul de crichet de alături o partidă cu tineretul, se grăbi să vină să sărute mâna mamei lui Matei, căreia nu-i scăpă nemulţumirea cu care soţia judecătorului, din scaunul ei, îl privi o secundă pe avocat.

Povestindu-i, în drum spre casă, discuţia de la cofetărie, domnul Iliescu află cu oarecare mirare de la soţia sa explicaţia jocului de cuvinte al directorului băncii. Cu mulţi ani înainte domnul Teodorescu se îndrăgostise de bona copiilor doctorului M., şeful spitalului, şi doamna Teodorescu nu-l putu despărţi de ea decât dându-i acesteia din urmă un post de învăţătoare într-o altă localitate, unde tânăra femeie fu silită să plece. În schimb doamna Iliescu află de la soţul ei că judecătorul făcuse o aluzie la dorinţa lui Jean Albu de a cere mâna Dorei.

— Ce mare a crescut fata noastră! exclamase. Ca mâine o să ne părăsească.

— Mai e destul până atunci, spuse visătoare doamna Teodorescu.

— Din nefericire n-o să-i putem da o zestre potrivită.

— Să mai vedem până atunci, dădu din cap soţia judecătorului şi sculându-se de pe scaun merse la oglindă întorcând spatele domnului Teodorescu. Acesta îşi privi atent unghiile, îşi încrucişă mâinile pe genunchi:

— Dora noastră e atât de frumoasă încât probabil că are

o mulţime de adoratori.

— Te cred, râse doamna Teodorescu, pudrându-se, aplecată spre oglindă.

— Şi ea preferă pe vreunul dintre aceştia?

— Ce idee! N-am întrebat-o.

— Foarte rău, căci tu, ca mamă, trebuie să ştii, spuse domnul Teodorescu încet, dar cu bună dispoziţie, aşa încât îi răspunse liniştită:

— Am toată încrederea în ea.

Judecătorul oftă şi se grăbi să exclame:

— Nu-ţi ascund că viitorul ei mă cam îngrijorează. Am întâlnit-o parcă, de câteva ori, în compania unui tânăr ofiţer. Cine e ăsta?

Doamna Teodorescu dădu din umeri:

— Băiatul lui Atanasiu – şi făcu o încercare să schimbe vorba. El o ascultă în tăcere, apoi spuse:

— Nu ţi se pare că Jean Albu e îndrăgostit de ea?

Doamna Teodorescu rămase o clipă nemişcată, căutând să înţeleagă ce urmăreşte, şi-l privi ţintă prin oglindă. El tuşi uscat, îşi ridică foarte atent un picior peste celălalt şi spuse:

— Ar fi o partidă bună.

Pe chip i se citea lămurit că se gândise mult la acest lucru şi doamna Teodorescu se temu să nu fi şi ajuns la una dintre unele hotărâri la care, cum bine ştia, era cu neputinţă să-l facă să renunţe. Se întoarse şi-l întrebă acru:

— Ţi-a spus ceva?

— Nu, nimic, bătu în retragere şi considerând pentru acum încheiată discuţia se întinse şi luă de pe divan ziarul *Universul.*

Jean Albu îl văzu intrând la bancă şi întinse pasul. Cerul era acoperit, câteva picături de ploaie, repede împrăştiate de vânt, cădeau. Împinse poarta înaltă şi grea de fier, urcă două trepte şi de sub arcada susţinută pe două coloane întoarse către stradă o privire fugară. Pe vârful clopotniţei de la Buna Vestire se adunau ciori agitate.

— Am onoarea, se înclină Vlădoianu, unul dintre contabili, făcându-i loc să treacă pe culoarul lung, strălucitor de curăţenie şi aşternut cu covor roşu. Capul său mare şi pătrat, acoperit cu o tufă de păr cenuşiu, masca jumătate din avizierul suspendat în dreapta uşii pe care o placă de metal emailat anunţa biroul directorului. Avocatul îi răspunse amical şi intră în timp ce în cadrul uşii la care, într-un fotoliu de piele, vorbind cu directorul, stătea cu spatele judecătorul, apăru şi domnul Iliescu. Domnul Iliescu se amuza să scoată clinchete din cheile înşirate pe inelul care juca pe un deget şi salută din cap pe Jean Albu. Domnul Anghel strânse mâna avocatului, bătându-l în acelaşi timp camaradereşte pe umăr, şi se repezi să împingă în faţa domnului Iliescu un fotoliu. La acest din urmă gest al său, judecătorul, domnul Iliescu şi Jean Albu schimbară o privire de înţelegere.

Obişnuiau să se întâlnească aici din când în când, dimineaţa. Acum Jean Albu venise să afle de la domnul Teodorescu rezultatul convorbirii aceluia cu soţia şi aduse vorba pe departe despre copii, mărturisindu-şi regretul că, la vârsta lui, încă nu are urmaşi.

Judecătorul răspunse pe dată, liniştitor însă şi diplomatic:

— Copiii din ziua de azi sunt cam independenţi şi cu capul în nori, dar până la urmă, orice s-ar zice, destul de rezonabili.

— Mie-mi spui? exclamă amărât domnul Anghel care avea nu puţine necazuri cu băiatul său şi nu reţinuse deci decât prima parte a frazei. Eu îi găsesc curat nebuni – şi apăsă afectat de două ori butonul soneriei. Ce luaţi? îi întrebă şi întoarse spatele femeii care puţin mai târziu intra aşezând pe birou o tavă cu pahare înalte, şi sticle. Pe figura lui se citi însă atâta mândrie înduioşată, încât cei trei se priviră din nou şi când femeia ieşi avocatul nu se abţinu să murmure:

— Îţi alegi singur personalul?

— Precum vezi, *mon ami,* spuse domnul Anghel, flatat.

Jean Albu duse la buze paharul înalt, aburit de berea foarte rece. Avusese presimţirea că nu va fi agreat imediat, nu credea prea mult în amabilitatea pe care, ca tuturor, i-o arăta totdeauna doamna Teodorescu şi bănuia chiar că în secret mama Dorei avea faţă de el, ca de fapt faţă de aproape toată lumea, un complex de superioritate; ştia însă că judecătorul înţelege că, în oraş, numai lui i-ar fi putut-o da pe Dora căci el avea cele mai mari posibilităţi să o facă fericită, aşa încât, deşi fu puţin dezamăgit, îşi recâştigă într-o clipă liniştea, nu fără să-şi spună totuşi că e bine să-şi caute şi alţi aliaţi în vederea ajungerii scopului său, printre cele câteva persoane care se bucurau în mod special de stima şi încrederea doamnei Teodorescu. Se gândi că trebuie să se confeseze prin urmare Angelei Zahariadi şi, neapărat, doamnei Iliescu.

Revenind în birou, directorul îl găsi pe domnul Iliescu tot în fotoliu, unde îl lăsase, privind pe fereastră ostenit.

— Nu-i prea vesel oraşul acesta, oftă ducându-se cu mâinile în buzunar până lângă înalta fereastră îmbrăcată în draperii roşii. Cele câteva picături de ploaie răzleţe, după ce încetaseră un timp din cauza vântului, acum cădeau mai dese şi repede. Norii fuseseră însă aproape toţi împrăştiaţi de vânt şi cerul strălucea de lumină.

— Plouă cu soare, constată domnul Anghel ca pentru sine, mereu cu mâinile în buzunare. Ce stupid! Simt nevoia de o şuetă la Bucureşti, să mă înviorez. *À propos,* ce zici de fata lui Antonică? Am văzut-o serile trecute la Stamatiazi, unde era cu maică-sa. A crescut de speriat, nici n-am recunoscut-o, şi s-a făcut o frumuseţe! Cum trece vremea!

Liniştea cu care îl asculta domnul Iliescu îl intimidă însă ca totdeauna şi temându-se să nu fi spus ceva neconvenabil părăsi fereastra şi se trânti necăjit în fotoliul cel mai apropiat ale cărui arcuri scârţâiră sub greutate.

— Toate ar fi cum ar fi, vezi dumneata, daca zăpăcitul de Emil nu mi-ar da atâtea griji. Mă uit la băiatul tău ce cuminte şi serios este şi te invidiez.

— Da, e serios, spuse domnul Iliescu, deşi la vârsta lui l-aş vrea puţin mai altfel.

Domnul Anghel protestă.

— Îl văd uneori pe fereastra aceasta, când le dă recreaţie, ducându-se să cumpere plăcintă de la Berechet. Nu se-nhăitează cu toţi derbedeii, merge totdeauna singur. Nevastă-mea, care e puţin rudă cu directorul şcolii, mi-a spus că învaţă foarte bine şi colegii îl respectă.

— Ei, spuse Iliescu măgulit, învaţă. E o fire ambiţioasă.

— Ce crezi de Jean Albu? îl întrebă directorul revenind la preocuparea sa. Nu ţi s-a părut că de la o vreme îi cam dă târcoale fetei judecătorului? N-are gust rău. Să ştii că până la urmă o să pună mâna pe ea, dacă nu se va opune prea tare coana Alexandrina. Răutăcioasă femeie, dar în tinereţe a fost o frumuseţe, Dora îi seamănă.

— Ce faceţi mâine seară? spuse domnul Iliescu. Dacă sunteţi liberi, Lili ar vrea să vă aibe la cină.

Dinspre şcoală auzi clopoţelul, apoi strigătele băieţilor care alergau din clase în curte. Speriate ca de o salvă de alice, de pe clopotniţa bisericii Buna Vestire ciorile îşi luară zborul în aerul acum curat, mutându-se aiurea, în podul primăriei şi în brazii care o împresurau cu trei hore verzi. Domnul Iliescu se gândea la stăruinţa fratelui său, acum mort, de a se alege primar. Pe vremea aceea i se păruse cu atât mai puţin de înţeles, cu cât nu-i pătrundea exact motivele, dat fiind că această demnitate nu-i adusese niciun avantaj, costându-l dimpotrivă mulţi bani.

— Dar poate l-a distrat, îşi zise. Cu siguranţă. A apucat, înainte de a părăsi primăria, să pronunţe două discursuri, să primească din tribuna împrăcată în verdeaţă, flancat de şeful garnizoanei şi de judecătorul Teodorescu, o defilare de 10 Mai şi să inaugureze o fântână în Obor. Trebuie să mă duc pe acolo cu Matei să i-o arăt. Pentru aceste merite, au dat numele său unei străzi de lângă pod. Nu e frumoasă. Mai mult maidane. Ce idee, să-i acorde un astfel de elogiu postum! Totuşi să nu-l ironizez căci a fost un om ca toţi

oamenii, ceea ce nu-i uşor. Lui Matei nu-i va fi uşor. Fata judecătorului este într-adevăr frumoasă.

Domnul Iliescu, preţuind fiecare clipă a puţinului timp care presimţea că-i mai rămâne de trăit, ar fi vrut să stea mult de vorbă cu Matei, să ghicească din conversaţia cu fiul său ce fel de om va fi, însă nu izbutea niciodată şi aceasta era pentru el o amărăciune.

Ce vrei tu, Matei, să te faci când vei fi mare? îl întrebase într-o zi şi băiatul, cu capul plin de istoriile cavalereşti pe care începuse să le citească, îi răspunse prompt:

— Călugăr.

— Fugi de-aici! fu cât pe ce să exclame amuzat şi speriat, dar se opri la timp mulţumindu-se să dea din cap:

— Da?

În camera din grajd băiatul se imagina într-o chilie şi-şi făcuse din nişte saci un fel de sutană grosolană peste care se încingea cu o sabie de lemn, pentru că voia să se facă călugăr, însă călugăr războinic, şi se ruga devot, în genunchi, fixând prin fereastră un vârf de copac sticlind sub ploaia de lumină, un nor sau o stea timpurie, ori când părinţii lui erau plecaţi se aventura, aşa îmbrăcat, în curte, sigur că nu va fi văzut nici măcar de servitoarea care când nu avea altă treabă dormea, şi pe aleile dintre tei, ori în râpa din fund, pe malul iazului, urmărea cu spada duşmani invizibili, vrăjitori uriaşi, mauri vicleni care ştiau să se ascundă.

— Uite-l ce face! spuse în poartă doamna Iliescu într-o seară când se întorceau de la familia Zahariadi, arătând soţului ei pe băiatul care alerga în sutana lui, încins peste brâu cu o frânghie şi îşi agita în aer sabia de lemn cu un aer fanatic.

— Strică iarba! spuse necăjită, dând să împingă poarta şi să intre în curte ca să-l alunge pe Matei care, călare pe un cal imaginar, se oprise brusc din goana lui şi sărind pe loc gata să fie aruncat din şa, cu poalele zbătându-i-se în jurul genunchilor, îşi învârtea sabia deasupra ierbii dese de la

marginea aleii, cosind-o din când în când cu un gest larg. Calul de sub el se smucea împrăştiind în trombă pietrişul de pe alee şi necheza furios.

— Ce faci? spuse domnul Iliescu reţinând-o de mână. Să ne plimbăm puţin până la capătul străzii.

Doamna Iliescu părăsi cu regret clanţa porţii.

— Aşa l-ai lăsat mereu să-şi facă de cap. Ce-şi pusese pe el?

— Nu ştiu, draga mea. Aşa sunt copiii. Şi ca să schimbe vorba o întrebă ce mai e cu planurile de mariaj ale avocatului, pentru că la Zahariazi fusese şi doamna Teodorescu şi Lili şi cu Angela Zahariadi se izolaseră câtva timp pe o canapea cu soţia judecătorului, vorbind, presupunea, despre dorinţa lui Jean Albu de a-i cere mâna Dorei.

— O să fie greu. Chipul lui nu-mi pare dintre acelea de care s-ar putea îndrăgosti Dora.

— Ce ştie ea! exclamă surâzând domnul Iliescu, gândind la ciudata îmbrăcăminte a lui Matei şi la frânghia pe care şi-o legase pe mijloc lăsându-i capetele să atârne până aproape de pământ. Dar Alexandrina ce spune?

— Asta spune. Nu-i încântată de ideea că Jean i-ar putea fi ginere.

— De ce? Are bani, e serios, enumera el vag.

— Alexandrinei însă nu i se pare că e de prea bună familie.

— A! strigă domnul Iliescu, ridicându-şi braţele în lături şi dând din umeri. Aici are dreptate.

— Şi e cam în vârstă, poate să-i fie tată.

— Ce exagerare!

Ajunseseră din nou în faţa porţii. Curtea era liniştita. Printre crengile teilor licărea, luminată, fereastra lui Matei. Învăţa la aritmetică. Pe jos, pe covor, erau deschise câteva cărţi. Doamnei Iliescu i se păru că e cam adormit. Vru să-l certe însă domnul Iliescu o chemă şi ieşi îndată din camera băiatului mulţumindu-se doar să-i arunce o privire severă şi

zadarnică pentru că Matei era aplecat deasupra cărţii. Când dezaprobarea ei rămânea astfel ignorată de cel căruia i se adresa, doamna Iliescu obişnuia să se simtă jignită şi aşa fu şi de data aceasta. Domnul Iliescu, întins pe canapea, cu ochii închişi şi sprijinindu-şi ceafa cu o mână, era atât de vizibil obosit, încât se feri să-şi manifeste nemulţumirea şi până la cină ajută femeii să-şi facă treburile ca să fie gata mai repede.

Era tânăr încă, nu împlinise treizeci de ani când, în trecere pe la fratele său, poposise pentru prima dată împreună cu acela la o masă a cofetăriei Iulian. Încerca să-l convingă să părăsească acest orăşel de provincie şi să se stabilească în Bucureşti, împreună cu el şi fratele lor mai mic, Ionel.

— Acolo îţi vei întrebuinţa din plin energiile, îi tot repeta. De ce să nu fim împreuna?

Alecu se lăsase pe spate, întinzându-şi picioarele pe sub masă şi înfigându-şi degetele mari în buzunarele de sus ale vestei, şi tăcuse mult timp. Privea pe deasupra capului domnului Iliescu, în oglinda lungă fixată pe perete în spatele aceluia. Era gras, nu prea mare, cu o chelie foarte pronunţată şi cu ochi clari sub pleoapele grele. Fusese crescut aici, de o mătuşă care îi lăsase casa cu vasta ei curte de tei de lângă iaz şi o viişoară, şi nu înţelegea că se poate trăi altundeva, cu atât mai puţin în capitală. Fricos, nu era departe chiar de a bănui că în spatele insistenţelor acestora ale domnului Iliescu se ascund alte scopuri decât cele mărturisite, poate chiar o intenţie de înşelăciune, aşa că mormăise:

— Nu mai iei un vermut? Iulian are lămâi bune.

Domnul Iliescu ceru încă o dată tort de şocolată şi o cupă de frişca, îşi făcu vânt cu pălăria de pai şi o puse pe un scaun alături.

Şezând întins cu faţa în sus şi ochii închişi pe divan, în timp ce doamna Iliescu şi servitoarea pregăteau cina, vedea cu mare claritate amănuntele acelei zile de demult.

Iulian era mai slab ca acum şi părul lui negru, cu fire groase, dese, larg ondulate, strălucea. Acum se mai subţiase şi se mai rărise şi desigur şi-l vopsea. Pe unii clienţi era fericit să-i servească personal, purtând tăvile cu delicateţă şi repeziciune, era tinerel şi slab, cu ochi încă de pe atunci fericiţi. Oglinda cea lungă din spatele său era încadrată într-o îngustă dar foarte complicată ramă cu reliefuri de fructe şi flori, dată cu lac alb. În ea Alecu, domnul chel, cu burtică şi în vârstă deşi nu avea decât cincizeci sau cincizeci şi unu de ani, putea vedea tot interiorul cofetăriei. O femeie blondă, cu ochi albaştri, se sprijinea în coate la casă, răspunzând amabilă unui domn. La stânga ei, în spatele vitrinei lungi cu prăjituri, se deschidea o uşă acoperită cu o draperie verde şi care dădea spre laborator. Dintr-acolo venea o aromă de zahăr şi şocolată caldă.

— Vii la masă? îl întrebă doamna Iliescu punându-i mâna pe umăr.

Matei îşi ţinea ochii în farfurie.

— Cum a fost astăzi la şcoală?

— M-a ascultat la istorie, răspunse Matei.

— Ţi-ai făcut lecţiile pentru mâine?

— Da.

Femeia intră cu celălalt fel de mâncare. Doamna Iliescu, vorbea puţin şi încet. Matei îşi turnă apă în pahar. Purta cămaşă cu mâneci scurte şi părea destul, de somnoros. Nu-i făcu impresie bună. De altfel abia-l privi, îl dureau ochii, ceea ce însemna că migrena se şi instalase. Din locul lui, de sub lunga oglindă, vedea spre stradă, prin uşa deschisă şi prin vitrinele cofetăriei. Trecea lume multă, deloc grăbită. Câteva femei se adăposteau sub umbrele de soare în culori deschise. Două-trei trăsuri se îndreptau spre gară.

Indispus, Alecu privea peste capul său, apoi sorbise repede din vermutul adus de Iulian. Acum îl indispuneau şi aspectul atletic şi eleganţa lui. Găsea destul de uşuratică în definitiv cravata albastră pe care o purta fratele din

Bucureşti, în clipa aceasta i-ar fi scos-o de la gât cu satisfacţie. Ca să alunge tentaţia, îl întrebase uscat:

— Ce mai face Ionel?

Domnul Iliescu îl privise curios, căci despre acest subiect îi vorbise cu o zi înainte cu toate detaliile posibile, apoi îşi dăduse seama că l-a supărat pe fratele său, întrevăzu şi cum şi entuziasmul i se răci, aşa încât, ochii lui căpătând, ca şi ai celui din faţă, o opacitate dură, îi repetă cele deja spuse, insistând, dezvoltând, până ce ascultătorul se plictisi şi atunci, cu câteva glume şi cu aluzii la amintiri comune, îl readuse la buna dispoziţie.

— E slab, îşi spuse, examinându-l răzbunător printre gene în vreme ce Alecu, uitându-şi bănuielile, ori socotind că a scăpat de iritanta invitaţie să-şi exercite energia mutându-se în Bucureşti, râdea liniştit. E tocmai bun de primar în N.

Domnul Iliescu îşi lăsă obrazul în palmă, jucându-se cu linguriţa în farfurioara de compot.

— Mai vrei? îl întrebă, atentă, doamna Iliescu şi el îi întinse imediat farfurioara cu toate că nu simţea nevoia să mai ia.

În drum spre casă, fratele mai mare îl luase de braţ, sprijinindu-se greoi de el, şi-i spusese cu o neaşteptată prietenie în vocea lui groasă:

— De ce să vin la Bucureşti? Vezi şi tu că aici nu-mi lipseşte nimic... Nimic din ce-mi trebuie mie. Sunt respectat, trăiesc confortabil, am timp pentru toate fanteziile mele.

Fanteziile lui? Jocul de cărţi, vânătoarea, pescuitul, o văduvă despre care îi vorbise odată pe departe, politica locală şi ce încă?

Obrajii domnului Iliescu se crispară imperceptibil. În tinereţe, arogându-ne un drept pe care nu-l avem, judecăm atât de iute şi prost! Cine ştie ce-i trece şi lui Matei prin cap, de la o vreme, se întrebă uitându-se supărat la băiatul care aştepta ca părinţii lui să se scoale de la masă ca să se

poată duce la el.

— Ei, gata, spuse domnul Iliescu, ridicându-se.

— Şi pe mine m-a durut capul, ieri, toată ziua, murmura doamna Iliescu stingând lumina şi venind în pat alături de soţul ei şi am trimis pe Maria sa cumpere antinevralgice dar nu mi-au folosit la nimic aşa încât după ce am luat două am renunţat la ele. Parc-aş înghiţi cretă. Niciodată nu m-am obişnuit cu gustul lor. Ţie-ţi plac? În orice caz le înghiţi mai uşor ca mine. Bine că mi-am adus aminte. Scuturând hainele lui Matei i-am găsit în buzunar o mulţime de cutii goale, de Koprol. Ce-i cu astea în buzunar? l-am întrebat imediat, pentru că îţi închipui cât am fost de intrigată, şi mi-a răspuns nepăsător că le-a găsit şi le-a luat să se joace cu ele. Unde le-ai găsit, l-am întrebat simţind că nu mi-a spus adevărul şi nu l-am lăsat până n-a recunoscut ca le-a cumpărat de la farmacia de lângă şcoală şi că toţi băieţii cumpără aşa ceva de acolo pentru că în fiecare pacheţel este câte un fragment din individul acela cu lumânare şi în papuci şi cine reuneşte mai repede toate fragmentele iese învingător în jocul acesta stupid. Şi pentru Dumnezeu! am strigat sufocată, ce-ai făcut cu tabletele dinăuntru? Le-am mâncat, mi-a răspuns el, grozav de nervos. Le-ai mâncat? Ai înghiţit atâtea purgative? Ei bine, iată unde duce sistemul tău de a nu-l controla cu stricteţe. Atât că are stomac bun şi nu i s-a întâmplat nimic şi a doua zi trecând prin faţa şcolii am intrat şi toţi băieţii şedeau sub plopii din lungul gardului care desparte şcoala de farmacie şi mâncau Koprol. Pe Matei nu l-am văzut, dar i-am spus învăţătorului rugându-l să ia măsuri urgente. Ce pot face, doamnă, mi-a răspuns, vreţi să mă cert cu farmacista? Îi vom opri pe copii să mai iasă din curtea şcolii în recreaţie, a intervenit directorul, restul vă priveşte pe dumneavoastră, părinţii, să le daţi sfaturi bune. Când a venit de la şcoală am stat iar de vorba cu el şi i-am interzis din nou să mănânce prostiile acestea. Ştii că tot oraşul fierbe din cauza ideii lui Jean Albu de a o lua pe Dora? Lizica Aron e indignată, spune că el ar fi

putut găsi zece fete cu dotă mai bună decât a ei, care se pare că n-are nimic. Însă e de familie, are educaţie şi e foarte frumoasa, am încercat eu să-l susţin pe bietul Albu. Ce-i trebuie zestre? În orice caz şi eu cred că mariajul acesta nu se va face atât de uşor şi nici nu va fi, probabil, fericit. Ce vrei să mănânci mâine? I-am spus Mariei să cumpere nişte antricoate şi bame – pe care o să ţi le fac cu smântână, şi ne-au mai rămas struguri de azi, la răcitor. Dacă ai drum pe-acolo de dimineaţă, aminteşte-i lui Iulian de pralinele mele şi să-mi iei la prânz, când te întorci, un pachet de unt de la Caralulis pentru Matei, căci s-a terminat şi Maria îmi aduce mereu unt vechi. Ce femeie! Dacă nu s-ar pricepe atât de bine la curăţenie, aş schimba-o.

XI

— HAI MAI REPDE! STRIGĂ JEAN Albu, exasperat, feciorului care tocmai ieşea dintr-o încăpere din cele înşirate pe sala cu geamlâc din spatele casei, purtând sus haina proaspăt călcată şi întinsă pe un suport. Alergându-i înainte doar în vestă îi smulse haina, o privi o clipă şi o îmbrăcă. Înainte de a pleca, trecu prin faţa oglinzii. Evază batista de la piept, puse pălăria şi luă din mâna servitorului umbrela. Era în întârziere.

— A început de mult? întrebă la ureche pe unul dintre domnii de lângă uşă. Acela negă din cap şi avocatul, care intrase în salon în aşa fel încât să nu atragă atenţia supărând pe amfitrioană care nu putea suferi zgomotul în timp ce cânta la pian, se ridică în vârful picioarelor şi peste umerii celor din faţa sa căută cu ochii pe Dora, apoi când Angela Zahariadi, pe un ultim acord, se ridică obosită şi surâzătoare de pe taburet foşnindu-şi rochia de faille, îşi făcu loc până la aceasta din urmă şi-i sărută mâna grasă, încărcată de inele, strigând:

— Minunată ca totdeauna, madam Zahariadi.

— Unde te-ai ascuns până acum că nu te-am văzut? îl întrebă ea tamponându-şi faţa cu batista. Nu, imposibil, se adresă unei bătrâne, împreunându-şi mâinile ca pentru rugăciune, crezi că aş mai fi în stare să cânt ceva după asta? şi luă martori pe cei de faţă că după bucata aceea ar fi fost un sacrilegiu să mai atingă acum pianul.

— Ce-a cântat, dragă, ce-a cântat? se informă cineva într-un grup mai depărtat, aplecându-se pe umărul domnului Aron, care bătea uşor din palme cu o figură extatică.

Angela Zahariadi, mulţumind din cap în toate părţile, se aruncă pe canapea alături de Dora.

— E o nebunie la tensiunea mea să mai cânt Bach, exclamă, căci îmi dă palpitaţii şi o săptămână de aci înainte n-o să mai fiu bună de nimic. Ţi-a plăcut? Dar e nemaipomenit din partea voastră, se adresă ea unui grup de bărbaţi cărora prefectul tocmai începuse să le spună povestea calului care a intrat într-un bar sa bea coniac, să-mi daţi mie şi pianului meu atâta atenţie când e de faţă şi o fată atât de frumoasă ca Dora!

Domnul Aron, cu acelaşi cap transportat, se apropiase între timp de canapea şi murmură:

— Arta şi frumuseţea sunt totdeauna modeste, fără să aibă în schimb cum se convinge că o nimerise pentru că avocatul plasă între el şi doamna Zahariadi, grăbit să intre în vorbă cu Dora. Îi strânse mâna prieteneşte.

— Mă bucur că te văd, îi spuse. Tata n-a venit?

— Nu, spuse ea. Doar mama.

— Contam pe el, spuse întristată şi mustrătoare Angela Zahariadi. Bine că măcar Alexandrina nu m-a uitat. Vă las, adăugă răsucindu-se cu un hohot de râs, căci încă n-am vorbit cum se cade cu ea în seara aceasta.

Din colţul ei doamna Teodorescu îi urmărea cu ochii încreţiţi, foarte nemulţumită că, făcând astfel conversaţie în lume, vor da, Dora fără să ştie, o confirmare zvonului despre care nu se îndoia că începuse să circule în legătură cu imposibila idee a avocatului de a le intra în familie şi tocmai se pregătea să vină să-i despartă, zâmbitoare, când Angela Zahariadi ajunse în faţa ei şi o ţinu în loc. Peste puţin dealtminteri Jean Albu însuşi, după un larg ocol prin salon, fierbând de furie pentru că surprinsese privirile care le aruncase în direcţia sa cât stătuse cu Dora pe canapeaua de lângă pian, îşi prezentă respectele viitoarei lui soacre. Soţia judecătorului îi răspunse cu răceală şi se grăbi să o părăsească pentru a se înclina deasupra mâinii doamnei Iliescu.

Înflorit enorm între mama lui Matei şi o altă doamnă, cu mâinile încrucişate la spatele jachetei lui negre şi

răsfăţându-se pe vârfurile şi pe tocurile escarpinilor, domnul Anghel zise:

— Tocmai spuneam coniţelor că e o seară foarte reuşită

— Şi avocatul îşi plecă repede capul spre a-şi ascunde strâmbătura pe care simţise că nu şi-o poate opri.

Dora era încă pe canapea, acum înconjurată de un roi de domnişoare printre care recunoscu şi pe cele două nepoate din Ploieşti ale amfitrioanei. Doamna Teodorescu se îndrepta spre ele, înaltă, frumoasă încă în rochia neagră pe care o pusese cu această ocazie. Dora avea o mică rochie cenuşie, mai largă pe coapse decât la poale, adânc decoltată.

— Cât păr are, domnule! exclamă în sine, furând cu ochii casca neagră ce-i îmbrăca obrazul prelung coborând într-un fel de breton furtunos până aproape de lungile sprâncene energic desenate. Cu fata doamnei Stamatiade şi cu cei doi tineri care tocmai se adăugaseră grupului din jurul canapelei, fusese ieri într-o plimbare cu bicicleta afară din oraş, spre dealuri. Îi întâlnise defilând în goană pe roatele lor impertinente prin faţa tribunalului spre pod şi nu ştia nici acum dacă Dora răspunsese salutului pe care i-l adresase de pe trotuar, căci dispăruseră aproape imediat. Proasta lui dispoziţie spori.

Întorcându-se către acel punct al salonului de unde hohotele ei de râs explodau repetat dominând zgomotul conversaţiei, domnul Anghel spuse:

— Coana Angela a cântat ca un înger!

— Într-adevăr, aprobă doamna Iliescu. Dar unde a dispărut al meu soţ? îl întrebă pe avocat. Nu l-ai văzut? Condu-mă, te rog, până la el căci singură nu mă încumet să străbat prin înghesuiala aceasta.

Pornind alături de doamna Iliescu, Jean Albu apucă să mai audă:

— Are un pian minunat.

— Ce veşti? îl întrebă surâzând doamna Iliescu, făcând aluzie la Dora.

— Nimic nou. Adineauri maică-sa aproape că mi-a întors spatele.

— Am observat, spuse ca necăjită, apoi se gândi că trebuie să-i dea curaj. Aşa sunt mamele, geloase. E atât de greu să te desparţi de copilul tău!

— Nu, Lili, nu mi-a spus nimic, dar sunt sigura că a vorbit în el pentru că Anton îmi face mereu aluzii. Nu înţeleg graba lui s-o mărite. Dora e încă un copil, nici nu şi-a terminat încă liceul, se plânsese doamna Teodorescu mamei lui Matei când aceea adusese din nou vorba de intenţiile avocatului.

— Dar e atât de dezvoltată pentru vârsta ei! exclamase doamna Iliescu.

— Lasă că va avea destul timp pentru cratiţe şi mătură.

— Albu ţine foarte mult la ea, murmură doamna Iliescu

Soţia judecătorului dădu din umeri:

— Aşa spune şi Anton. Aceasta nu înseamnă nimic.

— Da, oftă doamna Iliescu. Dora ce zice?

— Nici nu i-am spus.

Făcu însă avocatului că Dora încă nu ştia de dorinţa lui de a-i cere mâna, deoarece dacă Alexandrina nu-i spusese, poate că o făcuse în schimb judecătorul, dacă nu aflase cumva chiar de la el.

— Nu ţin deloc să le despart, protesta Jean Albu, dacă vrea poate să se şi mute la noi. Aş fi fericit, adăugă cu o strâmbătură pe care nu şi-o mai ascunse.

Înainte de a vorbi Dorei aştepta decizia doamnei Teodorescu, aşa cum trebuia şi aşa cum îi recomandase şi judecătorul.

— Mă-sa are dreptate, îi spusese, ai răbdare să-şi termine liceul. În ce mă priveşte, cum i-am spus şi Alexandrinei, doar ţie ţi-aş da-o cu toată încrederea. Ce-a zis Anghel? Am neapărată nevoie de banii aceia…

Săptămână viitoare îi ai, s-a făcut, îi asigura.

— Ce caraghios! *Quand je lui ai parlé, a fait la sourde malle.*

— Ce face Dora? îl întrebă Jean Albu. Judecătorul sorbi puţin din paharul de vermut şi privind amuzat la cei câţiva trecători care se perindau prin faţa cofetăriei spuse:

— E la Bucureşti *avec sa chère mère* să-şi încerce o rochie *et voilà, moi je suis seul jusqu'à demain.* Uneori, *vous savez, c'est une aubaine d'avoir, comme ça, un moment de liberté.* De ce ţii tu aşa neapărat să te însori? îl întrebă. Să mai am eu vârsta ta, nu m-aş zori. Dar *à propos,* câţi ani ai?

— Patruzeci şi trei, spuse în silă avocatul.

— A, *c'est joli,* făcu domnul Teodorescu răzbunându-se prin aceste ironii pe împrejurarea că trebuia să datoreze viitorului său ginere a-i fi obţinut şi a-i mai obţine ce nu mai spera el din partea frivolului dar şi strânsului la pungă director al băncii. Dar ştii, îi spuse ca printre altele, chestiunea rămâne deocamdată între noi doi. Săracul Anghel! exclamă deodată compătimitor şi întorcându-se de-a binelea spre avocat, cu coatele pe masă pentru a-i putea comunica vestea fără să fie auzit de la mesele vecine. Ai aflat ultima nebunie a lui fiu-său?

Printre invitaţii Angelei Zahariadi începură să circule trei tinere în şorţuri şi bonet alb purtând tăvi cu răcoritoare.

Doamna Iliescu asigură pe prefect că Angela se întrecuse pe sine la pian şi după ce surâse domnului Iliescu de alături, merse, de data aceasta fără avocat, spre amfitrioană, care împreună cu soţia judecătorului şi alte câteva cucoane făceau cerc lângă marele glasvand dând spre terasă, în jurul directorului Anghel. Acela le spunea desigur ceva amuzant pentru ca toate îl ascultau cu atenţie şi pufneau din când în când în râs. Dora cu prietenele ei ieşiseră pe terasă.

Din locul unde se afla cu Zahariadi şi domnul Iliescu, Jean Albu nu parvenea s-o zărească decât incomplet şi fugitiv. De mai multe ori privirile li se întâlniră şi avocatul se turbură, atât de stăruitori şi serioşi erau ochii ei, aşa încât după ce domnul şi doamna Iliescu plecară, printre primii

dintre invitaţii din acea seară ai soţilor Zahariadi, acceptă uşurat propunerea prefectului de a face o partidă de poker şi împreună cu acesta şi alţi doi părăsi salonul. Înainte de a ieşi pe uşă mai aruncă peste umăr o privire spre terasă şi întâlni din nou ochii profunzi ai Dorei şi îi făcu o reverenţă.

Nici domnul şi nici doamna Teodorescu nu-i spuseseră nimic despre avocat, însă nu-i fusese greu să înţeleagă. Jean
Albu îi vizita foarte des de la un timp, judecătorul îl primea cu afecţiune paternă, doamna Teodorescu mai rece decât de obicei, atât tatăl ei cât şi avocatul o priveau cu emoţie insistentă, acesta din urmă părea a dori să-i câştige prietenia, participa ades la partidele ei de tenis, pe care până de curând nu le frecventase, îi ieşea zilnic înainte, pe stradă, şi parcă nu din întâmplare şi în fine, când nu era el de faţă, judecătorul aducea mereu vorba de marile lui calităţi, spre enervarea tăcută a doamnei Teodorescu. În privirile ei stăruitoare de acum Jean Albu nu citise decât atenţie, nu şi fericire, dar că atenţia se datora presimţirii că o aşteaptă un destul de trist viitor, de neocolit alături de el, n-avea cum să ştie. Privindu-l, Dora era întristată şi înfricoşată. Acesta va fi într-adevăr soţul meu? se întreba fără încetare de cum îl zărise intrând în salonul prefectului în timp ce Angela Zahariadi, cânta. Ştia că e foarte bogat, că e foarte influent, ca e prieten cu părinţii ei, că e un om serios; toate aceste însuşiri intrau necesarmente în portretul soţului la care se putea gândi, însă oarecum accesoriu, trăsăturile caracteristice ale aceluia fiind altele, în primul rând frumuseţea şi tinereţea, care avocatului îi lipseau.

Primi deci apariţia lui Georgică Atanasiu, tânăr înalt, foarte brun, cu părul ondulat şi cu mari ochi negri apăsaţi de sprâncene groase şi negre mult prelungite spre tâmple, pe care Angela Zahariadi îl socotea, ca toată lumea, foarte frumos dar şi, cum gândea în sine şi Dora, cam *simpluţ,* cu bucurie căci îi schimbă cursul gândurilor – şi de aceea nu-şi

putu înăbuşi o oarecare nelinişte când el, după ce îi strânse mâna şi-i spuse câteva cuvinte indiferente, păru să uite că e şi ea de faţă şi se angajă într-o discuţie animată cu celelalte fete, aproape întorcându-i spatele.

— De ce ai venit atât de târziu? întrebă îndată ce-i putu vorbi fără să fie observaţi pentru că se temu de martori în caz că i-ar fi răspuns dezagreabil sau cu răceală.

Căutând spre lumea din salon cu un interes jucat, de om jignit, murmură:

— Am avut treabă la cazarmă şi abia am apucat să trec pe-acasă să mă schimb.

Ştia că pentru Dora el nu este decât un flirt, un camarad de dans şi de excursii, cum aveau toate fetele, şi că intimităţile pe care i le acorda în această calitate nu aveau în realitate nicio importanţă dar, obişnuit să fie privit cu invidie şi consideraţie pentru rolul său pe lângă ea, nu se putea împiedica acum când tocmai auzise că Jean Albu, încurajat de domnul Teodorescu, aspiră la mâna ei, să nu se contrarieze că Dora nu-i spusese nimic şi că, desigur, jocul lor se va sfârşi curând, dacă nu cumva se şi sfârşise. Îl căută cu ochii pe avocat în mulţime, ca pe un rival.

— Dar nu îl văd pe domnul Albu, spuse mereu fără să întoarcă spre Dora decât profilul, pe care dealtminteri şi-l ştia superb, şi dădu vocii sale o intonaţie ironică, strângându-şi puţin buzele cărnoase, frumos arcuite.

Dora înţelese că el îi juca o scenă de gelozie dar dacă altădată ar fi râs, acum fu foarte plictisită şi frica de a se da în spectacol în faţa prietenelor cu el o făcu să încerce a-l convinge să se poarte ca totdeauna, aşa încât râse cât putu mai dispreţuitor şi-i spuse la ureche:

— Este aşa de interesant încât să trebuiască să-l vezi? şi îl trase de mânecă spre a-l întoarce spre ea.

Gestul acesta, în prezenţa întregii lumi, fu atât de extraordinar încât Atanasiu se sperie şi cercetă, roşu, în jur dacă nu cumva îl observase cineva. Părându-i-se că nu, căci doamna Teodorescu, cel puţin, în momentul acela întorcea

spatele terasei, se întrebă alarmat şi neîncrezător Mă iubeşte?

Întrebarea, în împrejurările acelea, nu avea decât un răspuns: Dorei, speriată de îndrăzneala sa şi de posibilele ei consecinţe în caz că doamna Teodorescu sau altcineva ar fi remarcat-o, i se umeziseră ochii.

— A, nu, spuse el moale, dar uneori am nevoie să mă distrez. Nu găseşti că e amuzantă figura lui de crai bătrân?

— Spui prostii! exclamă de data aceasta, supărată, Dora, întorcându-i la rându-i spatele. Ţi-a plăcut cum a cântat Angela? o întrebă mai târziu pe mama ei, ţinându-i braţul, în timp ce se întorceau acasă, pe străzile pustii. Doamna Teodorescu era obosită şi încă indispusă de ce considerase ea drept o lipsă de tact a avocatului, astfel că răspundea cam fără chef vorbelor ei, sau nu-i răspundea chiar deloc. Poate că m-a văzut când l-am tras de mânecă, îşi spuse Dora şi se hotărî să-i povestească imediat ce se petrecuse între ea şi Atanasiu.

— Închipuieşte-ţi, mamă, părea să fie gelos. Era atât de ridicul!

— Băieţoi prost! mormăi nepăsătoare doamna Teodorescu.

Dora socoti că totuşi aprecierea aceasta este prea severă şi se strădui să-i găsească virtuţile pe care doamna Teodorescu i le refuzase şi pe care a doua zi le şi recunoscu, uşurată şi aproape recunoscătoare, pe chipul şi în felul său de a fi, cu atât mai mult cu cât el, acum convins că este iubit, fu mai amabil decât la Angela Zahariadi însă şi rezervat cum nu îl mai văzuse niciodată.

— Să rămânem puţin mai în urmă, îi şopti Dora, am sa-ţi spun ceva şi pedalară mai încet, alături, lăsând restul bandei să le-o ia înainte spre dealuri. Ce-a fost cu tine aseară? îl întrebă surâzând luminoasă.

Atanasiu privi brusc încurcat în faţa ghidonului şi nu răspunse.

Ea stărui:

— Ce ţi-a venit cu Jean Albu? Ai ceva cu el? O fată din plutonul din faţă se întoarse în şa către ei şi le făcu semne să se grăbească. El îi mărturisi atunci ca a auzit despre apropiata ei căsătorie cu avocatul şi-i reproşa că nu i-a spus nimic. Dora îl ascultă cu plăcere căci, dacă el se explica, însemna că diferendul dintre ei fusese lichidat. Când, încurajat de atenţia celei de-alături, trecu la câteva consideraţii prudente despre viaţa care desparte pe cei care în realitate îşi sunt destinaţi şi despre tristeţea singurătăţii, Dora fu aproape emoţionată, părându-i-se şi că vocea lui tremură – deşi aceasta se putea datora şi drumului care în porţiunea aceea era cam accidentat. Îi răspunse, cu glas scăzut, că se înşeală, că niciodată în familia ei nu fusese vorba de un mariaj cu avocatul şi chiar dacă acela ar cere-o nici prin gând nu i-ar trece să-l ia de bărbat.

— Nu mă voi mărita niciodată, încheie, şi era foarte sinceră, nu era nimeni în jur care să realizeze idealul sau. Dintre toţi desigur că Atanasiu ar fi fost preferabil, îşi zise şi pentru prima dată de când îl cunoştea se gândi la lucrul acesta, ştia însă că nici judecătorul, nici doamna Teodorescu nu l-ar accepta ca ginere. Vorbele lui despre despărţire şi singurătate i se părură deodată mai profunde decât cu o clipă înainte şi când, răzleţindu-se încă o dată de ceilalţi, pe deal, o sărută, se cutremură ca de o revelaţie.

— Unde e Dora? întrebă judecătorul, încruntat, pe doamna Teodorescu. Încă nu s-a întors.

— Se plimbă cu bicicleta, spuse doamna Teodorescu.

— Am auzit, răspunse el. Tot cu ăla?

— Nu e doar cu el, a plecat cu un grup întreg.

— Vezi, te rog, s-o mai rărească, observă domnul Teodorescu. Jean Albu îi întâlnise din nou cu bicicletele spre ieşirea din oraş şi făcuse o aluzie judecătorului.

— Ei, şi tu! strigă doamna Teodorescu iritată însă dădu apoi de înţeles Dorei, cu o mână foarte serioasă, că totuşi băiatul lui Atanasiu nu mai este o societate indicată pentru

ea şi că trebuie să-l evite.

Cu o zi înainte pe Dora invitaţia aceasta ar fi necăjit-o; acum i se păru o catastrofă, plânse, se împotrivi, încercă să ceară explicaţii, nu-şi putea imagina ce va face când nu-l va mai vedea; doamna Teodorescu o ascultă până la capăt cu răbdare şi apoi repetă interdicţia, mai energic.

Trecuseră, ca totdeauna când porneau cu bicicletele afara din oraş să se aerisească după o partidă de bârfeală la vreuna din prietene, prin faţa tribunalului şi Dora îl zărise de departe pe avocat, cu geanta la subsuoară, vorbind pe trotuar cu cineva. Instinctiv, lăsase capul în jos şi se amestecase în grup în aşa fel încât să n-o vadă, însă ştiu că a văzut-o şi acum nu se îndoia că pretendentul ei alergase într-un suflet la domnul şi la doamna Teodorescu inventând cine ştie ce grozăvii pentru a-i determina s-o despartă de Atanasiu. Dacă intenţionau s-o mărite cu Jean Albu, desigur aveau tot dreptul s-o împiedice de a se mai întâlni cu Atanasiu, iar dacă ea se va împotrivi, probabil că îl vor forţa pe el să n-o mai vadă, excluzându-l din casele unde era primit.

Acest tablou negru o impresionă atât de mult încât chiar a doua zi făcu încă un gest extraordinar trimiţând tânărului, prin servitoare, un bilet în care îi cerea s-o întâlnească la o oră destul de târzie, pe o stradă dosnică.

O aştepta intrigat, puţin înfricoşat de neaşteptata nebunie a ei, dar şi flatat. Se plimbară pe trotuarul întunecat, apăraţi de eventualele priviri indiscrete de arborii care aplecau peste garduri braţe lungi încă pline de frunze deşi era toamnă târzie.

După ce îl puse să jure ca o iubeşte şi că dragostea lui va dura, ca şi a ei, etern, îi spuse strângându-i mâinile cât putu de tare:

— Ai mei vor să ne despartă. Nu ştiu de ce. E îngrozitor. Te iubesc atât de mult încât nu voi putea trăi fără tine.

Atanasiu, pe care lectura biletului ei grăbit şi fără nicio noimă îl cam făcuse să bănuiască ceva, îşi pierdu totuşi

cumpătul şi pentru că simţi nevoia de a-i răspunde cumva, oricum, îi înconjură cu braţele mijlocul şi umerii şi o trase spre el.

— Nu, lasă-mă! se scutură Dora febrilă. Spune ce să facem acum.

— Ce să facem? întrebă el constatând alarmat că presimţirile lui neplăcute începeau să se adeverească.

O poartă scârţâi la dreapta lor şi alături de ei răsări un om care-i privi cercetător, încercând să le distingă chipurile. Dora se depărtă repede, trăgându-l după ea, apoi oprindu-se îi vorbi iarăşi repezit:

— Era profesorul Antonescu. O să umple tot târgul că ne-a văzut, dar nu-mi pasă. Ce să fac? Nu mă pot despărţi de tine.

Şi cum el continua să tacă, dar fără să observe tăcerea lui, îi propuse:

— Să fugim. Nu avem altă soluţie – şi îi expuse planul ei.

El însă avusese timp să se şi supere că, bogată, răsfăţată, dându-i mâna să facă toate nebuniile care îi trec prin cap, Dora ţinea acum aşa, ca din senin, să-i pericliteze, lui, cariera cu astfel de proiecte exaltate. Încercă să râdă ca să-şi poată întinde încă o dată mâna spre mijlocul ei, şi apoi încercă să-i explice, patern, că trebuie să se mai gândească înainte de a lua o hotărâre atât de gravă şi până atunci, spre a-i linişti pe părinţii ei, să nu se mai întâlnească. Se va gândi mereu la ea privind steaua aceea (şi privi la cer în căutarea unei stele dar cerul era înnourat) iar când vor fi socotit bine lucrurile şi se vor fi hotărât în vreun fel, îşi vor da de ştire şi vor vedea ce au de făcut.

Înainte de a termina acest frumos discurs, Dora îi întoarse
spatele şi o luă la fugă.

— Dora! strigă făcând câţiva paşi după ea şi oprind-o.

— Eşti un laş! îi aruncă, se smuci şi plecă. Te rog să nu te ţii după mine, adăugă, auzindu-i iarăşi paşii în spate.

— A, nu aşa! îi strigă enervat, oprind-o din nou. Dă-mi

răgaz o lună, spuse, nevoind să se despartă de ea în acest fel umilitor şi sperând deodată că cine ştie ce s-ar mai putea întâmpla într-o lună.

Dora simţi până în suflet sinceritatea vocii lui şi îi acordă luna cerută. În acest timp nu se întâlniră. Apoi el îi trimise, printr-o prietenă comună, un bilet în care îi arăta că doreşte s-o vadă. Era o noapte aproape geroasă, Dora se strecură înfrigurată şi înfricoşată de întuneric şi de pustiu până la locul unde o aştepta. Era curioasa ce-i va spune, dar când îi ceru, înăbuşit, un nou răgaz de gândire, respiră uşurată şi de atunci începu să se teamă că el va fi luat prea în serios inexplicabila ei criză de nervi care începuse pe terasa Angelei Zahariadi şi care între timp se terminase la fel de inexplicabil,

Atanasiu se ambiţionă însă a nu băga de seamă indiferenţa ei, căreia e drept că se considera obligată să-i dea cele mai afectuoase aparenţe. Până la căsătoria ei cu avocatul, se întâlniră din ce în ce mai rar şi fără ca niciunul să pomenească despre ce se întâmplase între ei, când ea îi ceruse să fugă împreună.

Într-o zi clară de ianuarie, după o ceartă cu doamna Teodorescu, judecătorul o întrebă pe Dora:

— Vrei să te măriţi cu Jean Albu?

— Nu, răspunse ea îndată.

O privi rece, apoi ieşi spunând:

— Bine. O să-mi dai răspunsul mâine seara.

Dora alergă la doamna Teodorescu şi o găsi cu ochii roşii şi foarte nervoasă.

— Draga mea, îi spuse, am făcut tot ce-am putut spre a-l convinge pe taică-tău să renunţe la această idee care îl obsedează de multă vreme şi n-am izbutit.

— Nu pot să-l sufăr! strigă Dora.

— E trecut şi cam mitocan, spuse doamna Teodorescu, frământându-şi batista. Pentru tine visam altceva. Are însă avere mare şi în rest e ca toţi oamenii, n-o să te facă să suferi.

— Dar nici nu mă gândesc să-l iau! strigă din nou Dora, roşie la faţă şi gata să plângă. Până la începutul verii nu putu fi convinsă.

Judecătorul, furios, decis să pună capăt în fine rezistenţei ei, recurse la ultimul mijloc care îi mai rămăsese şi-i arătă că datorează sume foarte mari avocatului şi dacă ea nu consimte să se mărite, sunt ruinaţi.

— De ce nu mi-ai spus asta de la început?

Judecătorul dădu, stânjenit, din umeri, o sărută pe frunte recunoscător, anunţă doamnei Teodorescu vestea cea mare şi porni în grabă spre locuinţa doamnei Iliescu, unde ştia că-l va găsi pe avocat.

În micul salon care dădea pe terasa din spatele casei, câteva doamne şi câţiva domni dintre care în cel înalt şi gros, cu părul negru foarte des şi tuns scurt, judecătorul recunoscu pe Ionel Iliescu, fratele defunctului, ţineau companie văduvei. În rochia ei neagră, doamna Iliescu părea mai palidă decât era în realitate şi arata obosită şi Angela Zahariadi, şi ea acolo, o înlocuia oarecum în oficiul de gazdă alimentând conversaţia şi veghind ca subiectul dureros să nu fie atins.

Merse la văduvă şi-i sărută mâna cu deferenţă, înclină din cap spre celelalte persoane, remarcând dezolarea zeloasa cu care domnul Anghel îl fixa pe Ionel Iliescu, şi apoi făcu un semn uşor avocatului. Peste puţin, ieşiră amândoi.

Când ajunseră în stradă, judecătorul, emoţionat, luă braţul avocatului şi începu:

— Eh bien, mon gendre...

În seara aceea Jean Albu cină la ei şi înainte de a se ridica de la masă introduse degetul Dorei într-un inel de platină cu două splendide diamante.

Din cauza morţii domnului Iliescu, nunta avu loc abia trei luni mai târziu.

Doamna Iliescu trimise o telegramă de felicitări şi când vizită pe soţia judecătorului îi spuse la ureche:

Dora est admirable dans son voile de mariée, arătând spre fotografiile de la nuntă. *Elle se contient à merveille, la pauvre petite. En fin de compte, chère Alexandrine, espérons qu'elle sera heureuse.*

— *Espérons-le,* răspunse doamna Teodorescu, îndoită.

Dora ţinuse să nu plece în voiaj de nuntă şi să aibă dormitoare separate. Propuse apoi avocatului să dărâme săliţa cu geamlâc, bătrânească, din spatele casei, adăugând acesteia din urmă, în locul ei, o sală de baie modernă şi două camere pentru uzul ei personal, în care se şi mută când fură gata, grupate în jurul unui salon mai încăpător decât cel vechi care urma să rămână doar pentru vizitele de afaceri ale soţului ei; dori, după aceasta, ca Jean Albu să-şi remobileze casa şi când sfârşi şi această activitate obţinu de la el s-o lase să modifice aspectul prea burghez al curţii. În toate aceste întreprinderi ceru ades sfatul doamnei Teodorescu şi când nu mai avu aproape nimic de făcut, şi din nefericire aceasta se întâmplă destul de repede căci Jean Albu voia să-i placă, o cuprinse o plictiseală fără margini. Profita de absenţele îndelungate ale avocatului, să citească, să cânte la pian. Prietenele, care aparţineau, de când se căsătorise, altei lumi, nu o mai interesau, i se păreau copilăroase *şi* o iritau. Pentru a se distra îşi rafina toaletele până la extravaganţă şi o dată, în noul ei salon, apăru cu un minuscul ceas prins într-o brăţară de aur la gleznă, spre spaima lui Jean Albu. Acesta o imploră din ochi, peste capetele celor de faţă, să-l scoată, ceea ce o iritä îngrozitor. Îl găsea incult, fără gust, asomant şi vulgar. Nu aflase şi nici nu putea afla alături de el niciuna dintre fericirile intime ale mariajului, la care visează, exagerându-le, tinerele fete. Într-o zi, când se întorsese acasă mai devreme decât obişnuia, o auzi cântând la pian şi, intrând, îi ceru voie s-o asculte. Îi făcu semn cu capul spre un scaun şi întorcându-şi astfel faţa spre el surprinse pe chipul lui o grimasă ironică. Îl detestă din tot sufletul. Atunci îşi aminti de Atanasiu, pe care nu-l mai întâlnise de

mult şi îl uitase. L-am iubit? se întrebă. În orice caz, nu durase mult dragostea ei, dacă dragoste fusese. Câteva zile doar. Acum însă, pe fondul exagerat de tern al vieţii ei, acele câteva zile i se arătară încărcate de bogăţie, singurele pe care le trăise cu adevărat, şi vechile ei prietene îşi recăpătară interesul căci cu ele putea vorbi despre cel absent. Află că are succese printre femeile măritate. Îmi jura că mă va iubi etern, îşi spuse cu amărăciune şi cu o surdă gelozie. Era totuşi gata să-l ierte, curioasă în orice caz sa-l vadă, să-l audă vorbind.

Una dintre prietene îi ghici dorinţa şi, bucuroasă să şi joace o festă avocatului, o invită pe Dora la ea unde, îi spuse cu înţeles, va veni şi cineva pe care se pare că l-a uitat, deşi au fost prieteni buni, şi care ar fi foarte bucuros de întâlnire.

Nu o data, într-adevăr, Atanasiu, întrevăzând-o pe stradă, o privise cu surprindere. Eleganţa cu totul neobişnuită în N, şi aerul absent al acestei tinere femei care odată îi ceruse, înfrigurată, să fugă cu ea, şi ai cărei ochi treceau acum pe deasupra lui, fără să-l remarce, fără să-l recunoască, superiori şi distanţi, inaccesibili, îl făcură să cugete cu invidie la norocul domnului Albu – de care acela desigur nu era vrednic. La acest ultim gând, se compara cu avocatul, flatat, şi spera că, cine ştie cum, Dora va reveni la el şi va profita atunci din plin de ocazie pentru că socotea, râzând, că fruntea avocatului e predestinată unei solide perechi de coarne. În ultimul timp i se spunea că Dora cere veşti despre el şi atunci, om cu experienţă, îşi făcu un plan pentru apropiata campanie.

Aflându-se însă faţă în faţă cu ea, la maliţioasa lor prietenă comună, nu ştiu cum sa înceapă căci Dora abia-l privi şi vocea ei era destul de rece.

Încurcătura lui îi plăcu, prin contrast cu felul de a fi, mereu sigur, al soţului ei. Venise aici făcându-şi reproşuri pentru inconvenienţa demersurilor ei, nerăbdătoare totuşi să şi verifice vechea imagine. Avu impresia că totul este ca

înainte, că în interval nu se petrecuse nimic. Bărbatul acesta o sărutase, la capătul unui drum cu bicicleta, pe deal, şi apoi voise să plece cu el.

— Ce mai faci? îl întrebă când prietena lor îi părăsi să caute ceva prin casă.

Înainte de a ieşi pe uşă, aceea îi surâsese încurajatoare şi complice şi Dora roşi, regretând că venise. O linişti îndată vorbindu-i potolit despre micile lui întâmplări:

— Şi cucoanele?

Nu-i scăpă efortul pe care trebuise să-l facă pentru a rosti această întrebare şi, ceva mai stăpân pe sine, îi răspunse cu simplitate*:*

— O, eu am iubit o singură dată şi atunci, tocmai pentru că am iubit, am renunţat la fericirea mea.

— Poate că ar fi fost mai bine să nu fi renunţat.

Dora ştia perfect că aşa-zisa lui renunţare ea o primise foarte uşurată. Intrase însă, venind în această casă, în pielea unui personaj străin şi rostea cuvinte care nu erau ale ei, suferind dar şi încercând în acelaşi timp o bizară satisfacţie, ca şi când s-ar fi pedepsit, pe sine sau pe altcineva.

— Nu, răspunse el, aplecându-se puţin asupră-i, eram cum sunt şi acum, sărac. Ce viaţă ţi-aş fi putut oferi? Sunt mulţumit că te văd fericită.

Dora găsi că e mulţumit cu destul de puţin dar sentimentul era totuşi frumos şi spus cu sinceritate. Poate că într-adevăr atunci suferise şi îl întrebă melancolică:

— Ce e fericirea? Eşti fericit?

El suspină.

— Toată lumea vorbeşte de fericire, continua Dora însufleţită, şi nimeni n-o întâlneşte, cu excepţia poate doar a naturilor vulgare.

În acest moment prietena reveni, cu acelaşi surâs, de astă dată ironic, şi Dora avu sentimentul că a nimerit într-o cursă şi-i urî pe amândoi. El era însă mai departe liniştit şi calm şi doar când, nemaiputând suporta situaţia falsă, se

ridică precipitată să plece, surprins şi jignit de precipitarea ei, îi scapă un gest de necaz. Înfricoşată, nici nu ştiu când ajunse afară. Deschise portiţa de fier şi se repezi în stradă şi până ajunse aproape de casă privi de câteva ori îndărăt cu teama că el o urmăreşte.

Nu era însă nimeni, doar în faţa ei, la o întretăiere de drumuri, un adolescent înalt şi slab, foarte palid, îmbrăcat în negru, traversa încet, cozorocul negru al şepcii sticlindu-i în soare. Îşi spuse automat că acela trebuie să fie băiatul lui Lili. Fu bună şi prevenitoare cu Jean Albu, mai recunoscătoare pentru faptul că el nu ştia nimic despre greşeala ei decât i-ar fi fost dacă ar fi ştiut şi ar fi iertat-o. Cu puţin noroc, el i-ar fi putut câştiga prietenia. Atenţiile ei însă îl uluiră atât de mult încât nemaisupraveghindu-se, o ciupi prieteneşte de obraz în timp ce-i făcea şi cu ochiul, bucuros şi neîncrezător.

În ea se făcu deodată o mare linişte. Făptuise într-adevăr o greşeală de neiertat în ziua aceea, dar nu faţă de Jean Albu, ci faţă de sine însăşi acceptând, dacă nu chiar provocând echivoca întâlnire şi nu mai puţin echivoca discuţie cu Atanasiu. Personajul străin în pielea căruia intrase în casa acelei vipere, acum gol pe dinăuntru şi neanimat, îi produse o silă adâncă şi o nevoie imediată de a se purifica. Se acuză, revoltată, de perversitate. Apoi surâsul ironic-încurajator al prietenei îi răsări în faţă, umilind-o şi înfuriind-o însă şi schimbându-i cursul gândurilor. În loc să-şi mai facă sieşi reproşuri, fu ocupată să facă portretul, negru, al provocatoarei şi să socotească în ce fel să-i plătească. Adormi repede şi visă că Atanasiu, înfuriat că îl părăsise, o lovea, întocmai cum foarte obscur se temuse că o va face când îi scăpase acel gest violent de mirare şi necaz.

A doua zi, venind de la tribunal, avocatul găsi un bilet pe birou, în care Dora îl anunţa că a plecat la rudele ei din Bucureşti pentru câtva timp, poate mai îndelungat.

— Atât doar? exclamă remarcând că din cele două

rânduri ale ei nu putea afla nici la care dintre rudele ei plecase, nici de ce. Puse hârtia în buzunar. Mâncă în sufrageria suspect de goală şi apoi, până la ora când se putea duce la socri fără să-i alarmeze, rămase închis în biroul, lui uitându-se pe fereastră. Se întreba dacă trebuie să înţeleagă înştiinţarea Dorei aşa cum era scrisă, ori să primească în fine ideea care îl încercase din prima clipă, că îl părăsise nevasta.

Soţia judecătorului îl văzu de pe fereastră cum intra în curte.

— Să-l primeşti doar tu, spuse domnului Teodorescu.

— Tot nu te-ai împăcat cu el?

Până să se retragă însă la ea, avocatul deschise uşa. Era bine dispus, ca totdeauna. I se păru totuşi că se întâmplase ceva, pentru că niciodată nu-i mai vizitase, singur, doar pentru a vorbi nimicuri şi cercetându-l mai atentă băgă de seamă nervozitatea lui ascunsă şi se nelinişti.

— Cred, spunea împăcat judecătorul, că Lăcusteanu, oricât s-ar zbate, nu are nicio şansă.

Doamna Teodorescu nu mai putu răbda şi se adresă avocatului:

— Ce face Dora? De ce n-aţi venit împreună?

Schimbarea de pe chipul lui Jean Albu şi atenţia judecătorului.

— A plecat la Bucureşti, răspunse cam împiedicat, cu limba cleioasă. O mătuşă a ei, foarte bolnavă, a rugat-o să vină să vadă de ea şi a plecat cu trenul de dimineaţă.

Neînţelegând exact despre ce este vorba, judecătorul exclama iritat:

— Ce mătuşă? bănuind că ginerele său a înnebunit dintr-o dată.

Doamna Teodorescu pricepu însă imediat şi îi strigă:

— Ei, Vichi! Nu ştii că suferă de ficat? Mi-a scris şi mie mai zilele trecute că e foarte rău, că e singură şi se teme să nu moară şi zicea să vorbesc cu Dora, poate vrea să se ducă să stea cu ea până intră în spital.

— Mie nu mi-ai spus nimic!

— Am uitat, conchise doamna Teodorescu – şi întorcându-se către Jean Albu îl întrebă:

— A luat măcar cu ea tot ce-i trebuie? Căci, ştii, totdeauna uită câte ceva.

— Da, cred că a luat tot, spuse avocatul, apoi adăugă: Nu ştiu, nu m-am uitat să văd, dar crea că a luat tot. Ce nenorocire!

— Ce să-i faci, bătrâneţea! îl aprobă îndată doamna Teodorescu. Vichi, săraca, are cred vreo şaptezeci de ani, ce zici, Antoane?

Judecătorul se gândi, încă supărat pe uitarea soţiei sale, şi spuse:

— Nu, cel mult şaizeci şi trei, şaizeci şi cinci de ani.

— Ai dreptate, deşi parcă eu o ştiam mai bătrână, spuse doamna Teodorescu, iar când Jean Albu se ridică să plece, îl conduse până la poartă şi află de la el tot ce ştia în legătură cu plecarea Dorei.

— Mâine de dimineaţă, îi spuse, mă duc la Bucureşti – şi-i întinse mâna, pe care el uită să i-o sărute, strângându-i-o doar de câteva ori cu putere, ca între bărbaţi.

De la casa judecătorului până în centru nu era mult şi când ajunse la cofetărie, Jean Albu îşi revenise atât cât să nu dea nimic de bănuit prietenilor la a căror masă se aşeză. Prezida prefectul Zahariadi şi se vorbea despre piesa pe care Teatrul Naţional o prezentase cu câteva seri înainte, în turneu, pe scena locală.

— Ia lăsaţi-mă, domnilor, că m-am plictisit de subiectul acesta veşnic al dumneavoastră, exclamă jovial Zahariadi. Ce găsiţi dumneavoastră atât de interesant în subiectul acesta cu cucoana care îşi părăseşte soţul? Şi de ce îl părăseşte, mă rog? N-avea ce mânca la el, o maltrata, o înşela, ce? Şi nenorocita avea şi doi sau trei copii, că n-am reţinut bine. Câţi avea, Anghele?

— Trei, trei, spuse directorul băncii.

— Ei, vezi? S-a plictisit de bărbat, vrea să-şi trăiască

viaţa, să fie, cum zice ea, independentă, dar şi uita sa-şi ia copiii cu ea, nu-i aşa? Dumneavoastră admiteţi asta?

— De, spuse unul dintre cei de faţă, au şi ele uneori dreptate.

— Ba să mă ierţi, dragă. Dacă ai copii, creşte-ţi-i, asta e viaţa ta de femeie. Altminteri ce să faci, politică?

— Amor, murmură acelaşi.

— Poftim de-ţi du nevasta şi fata la asemenea spectacol, să le intre cine ştie ce în cap. Doamne fereşte! Da eu nu mă refeream la asta, spuneam doar că m-am plictisit de dramele de familie, parcă actorii noştri nu ştiu să mai joace altceva. *On vous serve toujours le même plat, je n’en peux plus, Dieu merçi.*

Avocatul se gândi că va avea poate mult de aşteptat până să plaseze ştirea pe care venise să le-o dea şi se uită la cel care, în capul mesei, terminându-şi observaţiile literare, dusese la buze ceaşca de cafea.

— Ce-o să mai spună? se întreba. În ce mă priveşte sunt incapabil de efortul de a aduce discuţia acolo unde îmi trebuie.

Sfârşindu-şi cafeaua, prefectul se ridică şi Iulian în persoană îi întinse pălăria şi bastonul.

Pe turla bisericii Buna Vestire, prin aerul verde, se strângeau cârduri de ciori şi se risipeau iarăşi, luate ca de vânt.

Două trăsuri se întorceau de la gară şi cei din cofetărie examinară pe ocupanţii lor.

Prefectul îşi atârnă bastonul pe mână şi, în picioare lângă masă, dominând împrejurimile cu statura lui masivă, le spuse:

— Domnilor, de fapt am trecut pe-aici o clipă numai pentru a vă spune povestea celui căruia i-a intrat un şoarece pe mânecă, în tren, în compartiment cu el fiind şi o doamnă de bune condiţiuni, dar ne-am luat cu vorba şi acum, regret, trebuie să vă părăsesc.

— Un şoarece? În tren? tresări avocatul.

— Ei, da, povestea e nostimă, aprobă domnul Zahariadi, dar s-o lăsăm pe mâine.

— Te-am întrebat, spuse Jean Albu, pentru că (şi aci se întoarse spre cei din jurul mesei) trenurile de pe linia noastră sunt imposibile. Dora a plecat astăzi de dimineaţă la Bucureşti la o mătuşă a ei, bolnavă, şi sunt foarte îngrijorat cum a ajuns. Nu m-aş mira, pe cuvântul meu, să fie şi şoareci!

— Nici eu, recunoscu prefectul. Trenurile acestea sunt îngrozitor de murdare. Vii şi tu? îl întrebă pe avocat care, acum că spusese ce trebuia, se ridicase şi el de la masă. La revedere, dragii mei, spuse celor care rămâneau, pornind-o cu avocatul printre mese către ieşire.

Pe trotuarul din faţă trecea grăbit un licean înalt şi palid, îmbrăcat în negru. La vitrina librăriei se opri şi întoarse spatele, astfel, cofetăriei din care prefectul şi avocatul tocmai ieşeau.

Ascultă, îl întrebă prefectul la ureche arătându-i-l, de unde cunosc eu pe junele de peste drum?

Soarele căzând spre orizont lăsa în aerul verde clar lungi cozi de purpură. Ciorile se scuturau în cârduri din brazii de la primărie, se răsuceau croncănitoare pe deasupra centrului şi se adunau pe vârful turlei bisericii Buna Vestire. Contabilul Vlădoianu trecu de braţ cu soţia lui spre gară şi prefectul şi avocatul răspunseră salutului sau. Avocatul spuse:

— E Matei, băiatul lui Iliescu.

— Da? dădu celălalt din cap continuând să privească spre trotuarul de peste drum. Dar acum Matei plecase din faţa vitrinei şi se pierdea spre o stradă laterală dispărând curând din vedere.

— Ei, săracul! mai spuse prefectul şi avocatul nu ştiu dacă exclamaţia fusese pentru Matei sau pentru domnul Iliescu, tatăl, care murise.

XII

PRIMA ÎNTÂLNIRE. DUPĂ ACEEA, A SOţiei judecătorului cu Dora, la Bucureşti, la verişoara celei dintâi unde era sigură că se refugiase deoarece la ea trăgeau totdeauna când veneau în capitală, nu avu nimic dramatic dar nici n-o lumină asupra motivelor care o împinseseră pe Dora la această călătorie cu totul neprevăzută, aşa că trebui să se mulţumească doar cu siguranţa că nu-şi părăsise casa cu cineva sau pentru cineva anume, aşa cum se temuse o clipă. Dora însăşi, la drept vorbind, nu află că plecase din N. din cauza avocatului decât după câteva zile, când îşi spuse că ar fi fost prea absurd să fi alergat cu atâta precipitare la Bucureşti numai pentru că prietena ei o invitase împreună cu Atanasiu şi o privise în această împrejurare într-un fel atât de suspect şi obraznic. Aflând însă aceasta, îi fu cu neputinţă să primească sugestia doamnei Teodorescu de a-şi grăbi întoarcerea în N., pentru că ar fi fost la fel de absurd să revină, sau să revină prea repede, la cel pe care îl părăsise. În schimb Jean Albu putea s-o viziteze anunţându-se, telefonic, cu cel puţin o zi înainte, spre a-şi aranja programul din timp.

Era foarte ocupată. Profita de această şedere mai prelungită în Bucureşti pentru a-şi face câteva toalete noi pe care avocatul fu foarte fericit să i le plătească îndată ce fu sigur că între ei nu se petrecuse nimic ireparabil.

Fiindcă acum îl vedea mai rar, apariţiile lui nu o supărau mai mult decât trebuia spre a-şi justifica sieşi, plecarea din N.

— Ce n-aş da să n-am atâtea treburi, îi spunea el râzând dar şi privind-o neliniştit cu coada ochiului, şi să pot veni şi eu să stau mai mult în Bucureşti.

— Aşa eşti tu, ocupat mereu, îi răspundea.

— Aici cu tine însă mi-ar fi greu, continua, încurajat puţin, căci aş deveni gelos.

— Da? De ce?

— Aici toţi bărbaţii se uită după tine pe stradă. Uite, spuse glumind mai departe, l-ai remarcat pe domnul acela? Îţi surâde imens şi dacă n-aş fi cu tine sunt sigur că te-ar acosta.

Dora îşi lunecă ochii spre bărbatul elegant, în sacou albastru, cu o batistă imaculată în buzunarul de la piept, care îşi încetinise mersul şi o fixa pe sub sprâncenele stufoase.

— Crezi, îşi întoarse capul fără grabă spre avocat, că în N. nu se uită nimeni la mine?

— A, e altceva! se grăbi, să protesteze. Acolo sunt mai sigur.

— De ce? îl întrebă ea simplu de tot.

Jenat, schimbă vorba:

— Aş prefera în orice caz să locuiesc aici, pe Maria Rosetti, decât în dosul poştei din N. Minunat asfalt! Tu n-ai prefera? o încercă din nou.

— Vichi stă bine, într-adevăr, spuse indiferentă Dora.

— N-ai nevoie de nimic de-acasă, reveni rugător, ai tot ce-ţi trebuie?

— Nu, n-am nevoie de nimic. Să nu uiţi să dai mamei chiar astă seară pacheţelul acela. De la gară poţi face un ocol pe la ea.

Avocatul schiţă trist un semn să nu se îngrijească.

— Ţi-a spus că vine poimâine?

— Mi-a telefonat.

— O să vină împreună cu madam Iliescu. Ştiai că Lili e prietenă cu mătuşa ta?

— Da.

— E prietenă cu toată lumea din Bucureşti, întări avocatul.

Când însă doamna Iliescu îi propuse să o însoţească,

Matei refuză.

— Nu vrei să-l vezi pe Tudor? îl întrebă uimită.

— Nu vreau, spuse Matei, dar se grăbi să adauge pentru a scurta perplexităţile doamnei Iliescu: Altă dată, acum am de pregătit teza la chimie, şi fugi, râzând aspru, în camera sa de unde sări pe fereastră în curte şi se duse în chilia din grajd să privească harta Bucureştilor pe care, împreuna cu alte câteva lucruri, o ţinea încuiată acolo într-o ladă. Pe fereastră văzu mai târziu pe doamna Teodorescu venită să aranjeze cu mama lui amănuntele drumului pe care aveau să-l facă. În timpul agoniei domnului Iliescu fusese printre cei de care se izbea mereu prin casă şi care îi turburaseră cu prezenţa lor liniştea de care avea nevoie spre a se curăţa de atingerea impură din grădina publică şi a se putea apropia astfel, fără să se simtă nimicit, de cel care îl părăsea. Un nor auriu vărsa peste ea din înaltul cerului, prin frunzişul transparent, o ploaie subţire de luminozităţi şi o clipă după aceea aleea rămase pustie. Vântul agită harta din mâinile sale, care foşni abia auzit. O privise de atâtea ori încât o ştia pe dinafară. Pe ea se vedea bine lacul Herăstrău, unde nu fusese niciodată, şi în schimb nu se vedea deloc bazinul din parcul Ioanid ale cărui ape uneori erau albe ca o zăpadă. În umbra de şocolată a pomilor de pe margini creşteau câteva flori roşii, în iarbă şedea odată o mică pasăre albastră. Printre cărţile pe care i le cumpăra tatăl său erau şi nişte albume cu păsări şi flori. Şi la fel de alb era şi zidul din spate al liceului, către prânz, dacă nu ploua. În recreaţii, când ploua, trebuia uneori să fugă până în fundul curţii la closet. În uşa care dădea spre curte băieţii se îngrămădeau să privească ploaia. Unii muşcau din bucăţi mari de pâine unse cu unt. Cele două lungi culoare cu pereţi văruiţi şi mozaic cenuşiu care se întâlneau venind din părţi opuse în dreptul uşii acesteia, către care coborau, amândouă, cu câte patru trepte de piatră tocită şi înnegrită, vuiau de strigăte. În spatele closetului şi al gardului vopsit cu păcură, între doi castani, răsărea casa

roz de pe strada din dosul liceului, cu acoperişul ei de tablă şi curtea rar pietruită era plina de bălţi. Îşi alegea drumul cel mai bun printre ele, însemnându-şi repede în minte pietrele pe care va călca în fuga. Deasă, ploaia cădea umplând bălţile de băşici cenuşii. Micul geam gofrat din uşa băii era alb ca zăpada. Femeia se retrăgea din baie când apărea în urma doamnei Iliescu, privindu-l în treacăt cu un zâmbet furişat. În baie era foarte cald şi robinetele toate luceau prin aburii uşori. Apa din cada cu pereţi groşi şi albi ca de porţelan era verde. Picăturile de apă care cădeau în ea din gura robinetului pliciuiau profund. Para de ebonit a soneriei atârna pe peretele de faianţă. Din apa fierbinte îşi trăgea mai întâi talpa, apoi doamna Iliescu se apleca, îşi vâra mâinile în apă şi o vântura de câteva ori cu putere, iscând brazde şi vârtejuri foşnitoare, apoi îl ajuta din nou, ţinându-l de braţ, să intre, însă de data aceasta mâna ei era udă şi nu-i plăcea. Îi ţinea braţul prin locul acoperit acum cu o pânză neagră la care trăgea mereu, stânjenit, cu ochiul. În ziua când, trecând prin faţa liceului, îl văzu în curte fără panglica de doliu pe care şi-o scosese plecând de acasă şi o ascunsese în buzunar, doamna Iliescu fusese atât de supărată încât trebuise să-i promită că o va purta tot timpul cuvenit. Şi totuşi nicio clipă nu se putu obişnui cu ea, cu veleităţile de compătimire pe care le atrăgea asupră-i din partea colegilor, a profesorilor, a tuturor. Acasă era mai uşor, pentru că pleca ori de câte ori la ei se ivea vreo cunoştinţă a doamnei Iliescu. Doamna Teodorescu îl privea sever, ceea ce lui Matei i se părea culmea ridicului. Toată lumea care umpluse aleile de sub tei neîncăpând în casă unde preotul cânta în faţa domnului Iliescu, era îmbrăcată în negru sub diafanele umbre ale teilor. Tudor semăna acum bine de tot cu unchiul Ionel, tatăl său, ori doar i se păruse din cauza hainelor negre. Dar batista cu chenar negru, de doliu, pe care i-o strecurase în buzunar doamna Iliescu, o aruncă în iaz. Batista se desfăcu în aer şi se aşeză cuminte pe apă şi dispăru repede la vale, puţin umflată ca

şi când s-ar fi aşezat nu pe apă ci pe creştetul cuiva nevăzut, foarte grăbit şi asudat. În urma ei apa continua să curgă cu lungi brazde întretăiate, groase şi leneşe, care miroseau a iarbă şi a piatră udă. Apa din baie mirosea a porţelan, a şervete curate şi a săpun, un parfum delicat care, aspirat din apă, când se cufunda în cadă, se asocia cu elasticitatea dansantă a lichidului translucid, cu reflexele argintii ale micilor valuri, cu faţa învăpăiată de căldură şi efort a doamnei Iliescu şi cu zăpada geamului gofrat din uşa dată cu lac alb. Uşile liceului, în schimb, erau închis-cafenii, aproape negre când cerul se întuneca pentru ploaie. Matei ştia că mama lui fusese fericită că l-a putut înmormânta pe domnul Iliescu pe timp frumos şi că nu l-a înmormântat în noroi.

Domnul Milian era bolnav, şedea la catedră, în spate cu tabla neagră, îmbrăcat totdeauna cu paltonul sau negru.

— Poftiţi, le spuse, făcându-le semn cu mâna descărnată spre microscop şi băieţii se sculară pe rând, începând cu cei din băncile de lângă ferestre, să defileze prin faţa microscopului. Târşâitul picioarelor abia se auzea. În clasă mirosea a plante uscate şi, slab, a formol. Când Lefter Grigore îşi ridică ochiul de pe tubul microscopului, colţurile buzelor lui groase şi palide, întoarse în sus, salivau din belşug. Domnul Milian îl apucă de nasturele hainei şi-l întrebă;

— Ai văzut?

— Da, răspunse.

— Ce cap de dobitoc are, şopti Avramescu lui Matei, arătându-i spre colegul lor. Matei nu-i răspunse. Afară ploua tare, apa bătea ferestrele umplând clasa tăcută cu plesnete rapide şi dese, când mai moi, când mai tari. Băieţii îşi opriseră defilarea, cei care trecuseră pe la catedră se înapoiau, unii pe vârful picioarelor, în bănci, alţii cu mină modest iluminată.

— Ce-ai văzut? ţinu să afle mai departe domnul Milian de la băiatul ai cărui ochi se turburau în aceeaşi măsură în

care buzele i se întindeau mai spre urechi. Nu-i dăduse drumul de nasture, apoi îi trase aproape şi începu să-l ciocănească în cap cu o rocă negricioasa, de forma unui ou, şi-l întrebă surâzând rece:

— Nimic?

— Cine-l pune sa fie atât de tâmpit, dădu Matei din umeri şi Avramescu murmură:

— Îl umple de cucuie.

— În felul acesta o să fie şi capul lui plin cu ceva, spuse Matei. Dar n-ai nicio grijă, nu-l loveşte, doar se preface.

— Uite ce-ai văzut, spuse domnul Milian şi ridicându-se desena pe tablă, în crete colorate, câteva celule într-un mare cerc alb. Profesorul era foarte alb la faţă, cu nari subţiate şi cenuşii ca ale domnului Iliescu, dar ale tatălui le astupaseră apoi cu vată. Procesiunea reîncepu. Ploaia bătea mai departe ferestrele clasei. Odată se dusese cu umbrela, pe ploaie, la malul iazului. Malurile se transformaseră în noroi şi apa era groasă şi răvăşită, avea culoarea noroiului. Apa căzând peste apă vuia. Prin cernerea ploii câmpul îşi pierduse forma şi abia mai zărea pădurea din faţă. Frunzele late ale teilor atârnau, trunchiurile lor şiroiau de apă şi erau negre, lucioase. În ploaie toţi arborii sunt negri, spălaţi de apa care curge în puhoaie pe ei. Apoi doamna Iliescu lua din savonieră săpunul, lua şi buretele galben, nespus de mare, şi Matei trebuia să se ridice din apă în picioare să-l frece cu săpun. Apa se scurgea de pe el în baie încercând să-l tragă înapoi, în jos, ca un vestmânt greu, şi imediat bustul, umerii, mâinile, spatele şi coapsele până la genunchi îi dispăreau sub clăbucii albi de săpun care sticleau în toate culorile curcubeului. Semăna acum cu o pasăre cu puf şi pene albe în care se presăraseră pietre preţioase. În armura lui albă se lăsa apoi din nou în apă şi apa se turbura dintr-o dată şi mama trebuia să-i mai spele picioarele, cu mâinile ei lungi şi fine, regale, şi apoi va putea evada din lichidul corupt după ce, cu ochii tare închişi, va trece şi prin proba duşului.

Dar când afla ce-l mai deosebeşte de Marta se temu de ochii şi de mâinile doamnei Iliescu şi de atunci înainte venea să-l spele doar pe spate.

Dinspre closet, din fundul curţii, câţiva băieţi alergau ocolind bălţile, cu spatele adus şi capul în piept. De sub picioarele lor greoaie săreau stropi de apă murdară şi altă apă se prăvălea vuind din streşini, exploda din burlane.

Dincolo puţin de casa roz cu acoperiş de tablă, din spatele liceului, începe câmpul cu pădurea de la poalele dealurilor. Când plouă, dealurile nu se văd deloc.

Încremenit în scaunul dintre catedră şi tablă, domnul Milian îi privea cum ies. Pe toate uşile claselor ieşeau băieţi împingându-se şi strigând. Clămpăneau capacele băncilor.

Doamna Iliescu îşi lua totdeauna umbrela când pleca la drum, dar poate că la Bucureşti nu plouă. Matei se gândi plictisit că pe seară va trebui să se ducă la gară s-o aştepte, apoi că totuşi trebuie să înfrunte ploaia. Pe strada din dreapta trecea o căruţă încărcată cu fân. De după gardul din blăni foarte înalte şi fără interstiţii vedea numai vârful încărcăturii de fân deplasându-se de la stânga spre dreapta, din direcţia dealurilor către oraş. Fânul era în parte acoperit cu saci uzi de ploaie. Omul striga la caii care din când în când strănutau. Auzea căderea roţilor îmbrăcate cu şine de fier în hopurile pietroase ale străzii şi de fiecare dată parcă se prăbuşea în drum, înfundat şi scrâşnit, sfărâmându-se, o grea povară de sticle.

Pedagogul îşi făcu loc în uşă, cu umbrela în mână.

— Ce ploaie! murmură în aer însă adresându-se lui Matei. Este, pot spune, un timp bacovian. De data aceasta se uită la Matei, zâmbind. Faţa mare şi albă, cu nas moale, a pedagogului, îi provoca repulsie. Era student la o facultate unde se ducea din când în când să-şi dea examenele. Era îmbrăcat în maron şi purta galoşi.

— Sunt umbrele în poeziile lui Bacovia? îl întrebă rece Matei.

Acela se gândi, renunţă să caute, bănuind că întrebarea

n-avea niciun rost sau că era doar o ironie stupidă căreia deocamdată nu se cuvenea să-i răspundă şi privi din nou în aer, apoi făcu înainte un pas din uşă, deschise umbrela şi porni grăbit spre closet.

— O să-l prindă iar pe Solomon fumând, spuse Ianculescu frecându-şi mâinile.

— Şi de ce te bucuri? îl întrebă, puţin bâlbâit, un tânăr cu figura caprină împingându-l cu umărul.

Ianculescu îşi frecă şi mai iute şi mai apăsat mâinile şi rânji. Matei îşi ridică gulerul hainei. Tânărul cu figură caprină strigă lui Ianculescu:

— Ai un su-suflet de spion!

— De inspector de closete, îl corectă Matei şi se avântă în ploaie.

— Ce-ai spus? îl întrebă Ianculescu, gâfâind, alergând după el prin bălţile murdare.

— Cum, vrei să-mi amintesc ce ţi-am spus, aici, în ploaie? strigă Matei continuând să alerge.

— Hai, mai spune o dată, strigă şi celălalt sărindu-i iarăşi în faţă, palid, cu apa scurgându-i-se din frunte.

— Ei, nu mă plictisi că sunt grăbit, mormăi Matei şi-l dădu la o parte cu mâna alergând mai departe, fără să mai vadă că, împins brusc, acela îşi pierduse echilibrul şi căzuse.

— Ce-i cu el, îl întrebă pe Avramescu în timp ce profesorul de geografie striga catalogul, aşa mânjit de noroi? şi-i făcu semn cu capul în stânga lor, spre banca lui Ianculescu.

— Ce-a căutat a găsit, răspunse el dispreţuitor. Colegul cu figură caprină îşi întinse între ei capul din spate, şi spuse:

— Bine i-ai fă-făcut.

Domnul Antonescu îşi aţinti asupra lor ochii albaştri şi tamburina pe catedra cu degetele grăsuţe ale mâinii drepte.

— Georgian, măgarule, ce faci? exclamă apoi furios. Ia poftim la lecţie.

Capul dintre Matei şi Avramescu se lungi nemăsurat, se trase îndărăt, în cochilia băncii din spatele celor doi, apoi se ridică şi păşi ca în vis către tablă. În fundul clasei bufni, căzând pe scânduri, guma lui Vasilescu.

— L-a găbjit, spuse compătimitor către Matei cel de lângă el după ce privise cu mare atenţie pe Georgian care, lângă tablă, aştepta rătăcit întrebările profesorului.

— Avramescule! strigă atunci, cu o răceală care nu anunţa nimic bun, domnul Antonescu, şi rămase gol şi locul din bancă de lângă Matei.

Al treilea chemat la tablă fu, din întâmplare, Ianculescu.

Nu voise să-l azvârle în noroi. Afară continua să plouă. Pe tot drumul până acasă noroiul s-a întins, desigur, negricios şi alunecos pe deasupra pietrelor, pe trotuarele stricate cu gropi transformate în bălţi alimentate şi de ploaie şi de apa care se scurge printre şipcile gardurilor pe trotuar spre rigolele pe care alunecă bucăţi de lemn, hârtii murdare: în lipsa doamnei Iliescu plănuise să plece cu cartea pe dealuri. Dealurile sunt acum nişte dealuri de noroi. Dar pe Ianculescu nu voise să-l arunce în noroi. Acela se ştersese cât putuse, totuşi pantofii, pantalonii şi haina păstraseră încă urme mari de noroi. Era puţin murdar şi pe obraz. Şi Matei, la o întrebare la care nu ştiu să răspundă, îi şopti. Ianculescu însă îi întoarse spatele, lemnos. Georgian se căznea să deseneze pe tablă cursul unui râu şi, când domnul Antonescu îl părăsea o clipă din ochi, rămânea cu o mână spânzurat de cretă pe tablă şi-şi răsucea disperat capul spre clasă. Nu înţelegea bine semnele care i se făceau şi râul lui curgea haotic pe tabla neagră, printre urmele albicioase, înfoiate, lăsate de burete. Umflat de ploaie, iazul s-a revărsat spre câmp, gândea Matei, şi probabil că a luat la vale şi câinele mort care se cocea de câteva zile pe mal, între buruienile cu frunză groasă, aspră şi lată. Picioarele lui şedeau întinse în buruieni, înţepenite ca patru lemne murdare. Alergase probabil mult timp prin noroi până să ajungă acolo. Ochiul mic, negru, injectat de

sânge, nu mai era decât un strop de noroi, ceva fără formă ivindu-se dintre buruieni în blana firavă, din loc în loc ciupită de râie. Fusese un câine râios. Pielea lui subţiată, aproape străvezie, se cojea în pelicule mărunte şi albicioase, ca un praf.

La picioarele tablei creta frecată ninsese pe duşumeaua înnegrită cu motorină, albind vârful pantofilor lui Georgian, cum îi albise şi degetele între care ţinea creta. Matei desenă cu degetul în praful de pe colţul băncii sale, apoi suflă şi praful se împrăştie dansând în aerul care mirosea a motorină
şi a ploaie. În praful de cretă de lângă tablă rămăsese urma unui picior. Castanii din dreptul ferestrelor, bătuţi de ploaie, îşi agitau frunzele verzi. Capetele celor de la tablă păreau de var, trei ouă dintre care unul murdar încă de noroi. Un copil trecu prin ploaie, pe strada de dincolo de gardul înalt şi negru, sunând ascuţit din fluier. Dacă va ploua şi mâine, domnul Gheorghiu nu-i va mai scoate din oraş, vor merge în sala de gimnastică, de lângă closet, adânca şi înaltă cât nava bisericii catolice din spatele casei avocatului Albu, răsunătoare ca şi aceea. Pe iarbă totuşi se mişca mai bine. Dar poate că la Bucureşti nu plouă. Doamna Iliescu va trece şi pe la doamna Albu, pe Maria Rosetti. Matei se gândi cu neplăcere că doamna Iliescu se amestecă în lucrurile josnice ale unor oameni în viaţa cărora nu se puteau petrece decât lucruri amorfe şi repede pieritoare. Pe soţia avocatului o întrevăzute o dată prin curte, de departe, pleca cu domnul Albu de la o vizită pe care o făcuseră doamnei Iliescu, şi altă dată i-o arătase mama lui pe stradă, de pe celălalt trotuar, însă nici atunci nu-i distinsese faţa, era parcă o femeie înaltă, subţire, cu o pălărie violet destul de cochetă. Strada era plină de praf. Poate că îl impresionase atât de mult pentru că avea picioarele goale şi călca atât de liniştită prin praful gros de pe şosea. Şoseaua sub enormul albastru al cerului, prin care treceau lent nori străluciţi, era întinsă la pământ în mijlocul

câmpurilor vibrante. De sub paşii lor ritmaţi de fluierul domnului Gheorghiu, praful se ridica albindu-le pantofii, hainele, părul, intrându-le în ochi şi în gură, înfundându-le nasul. Domnul Iliescu nu-şi băgase niciodată vată în nas şi-n urechi. Matei bănuia că acesta e un obicei vulgar şi bănuia că toţi bărbaţii cu vată în urechi au reacţii neprevăzute şi de neînţeles şi că nu se spală regulat. Ce văzuseră la femeia aceea care le trecea pe dinainte cu coşul ei de ouă, nepăsătoare şi singură, mergând spre oraş? Rochia ei violetă n-avea nicio formă în afară de a corpului pe care îl îmbrăca şi poalele îi erau albicioase din cauza prafului, ca şi picioarele înalte. În spatele ei, în umbra roşcată a podului, dincolo de frânghia cu rufe ude întinse, era o ladă. Deasupra lăzii, lucarna pătrată o astupau frunzele teilor. Părul ei era aspru şi mirosea a floare. Pe câmp iarba era la fel de aspră şi bulgării de pământ de sub iarbă erau şi ei aspri dar pe câmp nu erau decât păpădii şi nişte flori albastre şi tufe sălbatice de nalbă şi alte flori, violete, pe care ninsese praful din şosea. Îl iertase pe Avramescu pentru insulta lui amicală, de-atunci, care de altfel nu fusese decât un răspuns, dar nu ştia ce văzuse el la femeia cu ouăle. Femeia aceea nu-l văzuse pe Avramescu. Ochii ei erau verzi-alburii, cu sprâncenele şi genele albite de praf, şi îl priviseră în trecere, liniştiţi. Praful îi albise poalele rochiei care îi pâlpâiau sever în jurul genunchilor aspri. Când domnul Gheorghiu le dădea cinci minute de libertate înainte de a se întoarce la liceu, se trântea cu pântecul în jos pe iarba aspră şi pe asprii bulgări de pământ de sub ea. Cu bărbia sprijinită pe mâinile puse una peste cealaltă cu palmele în jos, vedea de-acolo, între arbori, casele de la marginea oraşului, o bucată din zidul casei roz şi deasupra lor, între alţi arbori, acoperişurile lungi ale liceului. În stânga, la nu mare depărtare, Matei ghicea şi casa lui, distingea câţiva dintre pomii din curte. Când intra în baie, servitoarea ieşea privindu-l furişat. Ochii verzi-alburii ai aceleia îi căutaseră însă drept şi liniştiţi în ochi,

astupându-i ochii. De departe, rochia ei nu mai era violetă, era cenuşie – ca şi cerul în depărtare, puţin deasupra liniei unde se întâlnea cu pământul.

— Cât mi-a pus? îl întrebă Avramescu reaşezându-se în bancă.

Ianculescu, venind spre locul lui, întorcea acum spre Matei obrazul curat.

— N-ai văzut cât mi-a pus? insistă, enervat, Avramescu.

Înainte de a ieşi din baie dădea drumul apei să se scurgă. Apa se înşuruba în gura neagră deschisă pe fundul ei şi care o aspira cu repeziciune lăsând pe albul căzii dungi uşor cenuşii, de săpun. Ultimele înghiţituri le bea ghiorţăind din adânc, satisfăcută.

Pe harta în dreptul căreia se înfipsese acum domnul Antonescu plimbându-şi pe ea palma mică şi groasă, cu degetele desfăcute, Bucureştii abia se zărea. Pe harta lui de-acasă, bazinul din parcul Ioanid nu se zărea deloc. Din harta verde domnul Antonescu rotea spre clasă, ameninţători, ochii albaştri şi duri. În mâna stângă ţinea de vârf, ca totdeauna, un creion roşu. Ploaia se înteţise. Privind spre uşa din dosul căreia clopoţelul suna cu putere, văzu din nou obrazul murdar de noroi al lui Ianculescu. Dar poate că, îşi spuse Matei oftând când profesorul ieşi bătând nervos cu tocurile duşumeaua înnegrită cu motorină, poate că, încurcat în buruieni, câinele n-a fost luat de apă – şi, brusc, se hotărî să împlinească actul de umilinţă care obscur i se învârtise până atunci în minte căci, cu servieta la subsuoară şi cu umbrela în mână, îl aşteptă în uşă. Era palid şi fără să ştie, orgolios.

— Nu mergi? îl întrebă, bâlbâindu-se, Georgian.

Atunci, încruntat dar şovăitor, Ianculescu ajunse în dreptul lui.

— Ascultă, îi spuse Matei cu ochii în jos, priponiţi pe noroiul de pe pantofii aceluia, cred că îţi închipui că n-am vrut sa te trântesc. Îmi pare rău pentru ce s-a-ntâmplat.

— Î-îi ceri scu-u-ze ăstuia? ridică Georgian braţele spre

tavan, indignat.

Băieţii se înghesuiră în jurul lor. Ianculescu ieşi pe uşă fără să răspundă, cu capul sus.

Georgian strigă supărat:

— Ai văzut ce neam prost?

— Tocmai de-aceea i-am şi cerut scuze, spuse Matei cu superioritate dar şi sâcâit pentru că Georgian nu se mişca din uşă, împiedicându-l să treacă.

— Nu-nţeleg! spuse Georgian făcând un pas în lături.

— Multe nu-nţelegi tu.

Sub cerul negru al umbrelei mergea spre casă radios. Masa era pusă şi servitoarea îl aştepta, în bucătărie, să termine. Şi la fel de brusc cum îi venise ideea de a cere iertare aceluia, îl cuprinse nevoia de a o revedea pe femeia cu ochi verzi şi picioarele goale şi se pomeni grăbindu-se cu umbrela lui spre liceu îndărăt, şi apoi pe şoseaua pe care ieşeau cu domnul Gheorghiu în orele de gimnastică, spunându-şi totuşi că e absurd, că nu o va întâlni şi praful gros era acum un noroi revărsat pe care nu-l mai putea ocoli, dansând pe vârful pietrelor, dar ploaia bătea mai puţin aspru pe umbrelă şi norii joşi erau purtaţi cu repeziciune spre răsărit în lungi trenuri de gaze negre, cenuşii, până când în faţa lui şoseaua nu mai fu decât o foarte lata şi groasa mlaştină gălbuie la capătul căreia un pod de lemn ducea spre satele de pe deal, peste râul larg, grăbit, mocirlos. Venea desigur din cealaltă parte a podului, dar până acolo era mlaştina în care ezita să intre căutând cu ochii pe margini un loc de trecere. Câţiva pruni pe câmp, în dreapta şi-n stânga, luceau de apă aplecându-şi trist frunzişul spre bălţile de la picioare şi pe celălalt mal al râului norii păreau în fuga lor să atingă vegetaţia săraca şi dezordonată precedată de un prundiş lat printre care se strecurau fire de apă.

Când fu în celălalt capăt al podului, Matei se afla în alt peisaj, de pe fundalul căruia oraşul dispăruse, şi care era alcătuit din câteva căsuţe pierdute între salcâmi, cu ostreţe

joase şi rare în spatele cărora alerga din când în când, în căutare de adăpost, câte o găină muiată şi drept în faţă, la câţiva paşi, se ridica dealul golaş ale cărui coaste acoperite de iarbă şi de câţiva pomi erau brăzdate în toate părţile de poteci şi drumuri de căruţă. Matei privi nesigur în jurul său. Dintr-o curte ieşi repede o bătrână cu tulpan cenuşiu, apoi un bărbat în negru, cu ciorapi albaştri de lână traşi până la genunchi peste pantaloni şi cu o pălărie neagra ponosită pe capul uscat. Stătu câtva timp în loc, ştiind că ea nu se va arăta, de altfel cine era şi de unde venise. Pământul, aici, era lutos, căruţele săpaseră în el şanţuri adânci întretăiate în toate sensurile, în care stagna apa şi lutul frământat era vânăt şi amestecat cu paie. Ploaia încetase, cerul atârna spre pământ şi când ajunse în vârful dealului, păşind greu în lutul cleios care, când îşi desfăcea piciorul din el, ghiorţăia stins şi gros, apa cădea şi din nou trebui să-şi deschidă umbrela, însă îşi zicea că acest drum îi face bine, chiar dacă nu-şi putuse lua şi cartea cu el cum se gândise înainte şi chiar dacă nu întâlnise pe nimeni. Iarba, deşi atât de udă, era ţepoasă şi aspră, crăci negre de apă erau din loc în loc aruncate în drum; de pe vârful dealului văzu oraşul, dincolo de râu şi apoi de iaz, mohorât sub ploaia deasă. În curând dealul se umplu de vii, de îngrădituri de spini, zări casa lui, dincolo de pădure, şi începu să coboare întrebându-se până la ce adâncime pătrunde apa în pământ. Din când în când, ca un borborigm al sufletului său, îşi spunea că totuşi s-ar putea s-o mai întâlnească, dar pe cine şi de unde venită. Lutul vânăt în care se scufundase, pe care îl frământase şi din care ieşise, acum se subţiase şi făcuse loc unui pământ pietros, nisipos, nici nu mai dorea s-o vadă şi ploaia scăzuse din nou, într-un loc norii se risipiseră dar se adunară la loc, grăbiţi, şi când femeia îi făcu focul era liniştit şi senin. Într-atât încât a doua zi pe seară, când coborî din tren, doamna Iliescu îl căută mirată şi în loc să-i spună veştile pe care ardea să i le comunice, începu cu o întrebare care să-i dea timp să-l mai

privească o dată:

— Ce-a fost pe aici? A plouat?

— Da, spuse Matei indiferent, a plouat toată ziua.

La Bucureşti nu plouase şi Dora fusese încântată, după ce mama sa şi doamna Iliescu o părăsiseră, să iasă puţin cu un
bun şi vechi prieten al mătuşii sale şi care acum era şi al ei.

— O, ce seară liniştită, spuse privind satisfăcută arborii din grădina Icoanei spre care se îndreptau şi deasupra cărora în aerul pur şi tremurător licăreau trei stele. Astăzi am avut o mulţime de lume de văzut şi sunt atât de bucuroasă că, în fine, mă pot destinde vagabondând. L-ai cunoscut pe soţul meu?

— Vichi ne-a prezentat săptămână trecută, spuse Paul, dar tu erai în oraş şi n-am putut să te aştept căci venisem doar în trecere şi am regretat că nu te-am găsit.

Dora îl privi mulţumită. Îi plăcea distincţia persoanei lui, calmul şi tâmplele lui cu fire de păr alb şi îi venea să râdă ori de câte ori îşi amintea observaţia lui Vichi că avocatul păruse neliniştit de prezenţa lui. Desigur, de aceea glumea totdeauna, stânjenit, despre temerile care l-ar încerca dacă ar veni să stea cu ea în Bucureşti unde frumuseţea ei era atât de remarcată. Dora ştia că este frumoasă dar şi că în nici un caz Paul nu ar putea-o iubi. În viaţa lui fusese până nu demult o femeie a cărei dispariţie tragică îl zguduise şi suferea şi acum profund, fără a pomeni nimic despre aceasta, însă era evident că în sufletul lui nu rămăsese loc, cel puţin pentru încă multă vreme de-aici înainte, pentru alt sentiment decât al prieteniei pe care i-o arăta de când Vichi îl rugase, în felul ei brusc, să aibă grijă de ea. Dora îl întâlnise, ca şi judecătorul Teodorescu şi soţia, de multe ori la mătuşa ei, fără să-l remarce în chip deosebit, dar acum când bătrână doamnă îl delegase să-i ţină companie şi descoperise în el un om atât de sincer, de plin de tact şi niciodată plictisitor îl privi altfel, ceea ce pentru ea, crispată de nevoia de a tot acoperi adevăratul motiv al plecării din

N., fu o fericită uşurare. Uită în cele din urmă nu numai gravitatea deciziei de a şi părăsi casa, ci însăşi acea decizie aşa încât acceptă firesc ideea sugerată de doamna Teodorescu şi de avocat că nu era aici decât pentru a-şi face câteva rochii şi a ţine de urât mătuşii ei care se simţea rău. Vichi nu se simţea deloc mai rău ca altădată, însă dacă ei ţineau atât de mult la ideea aceasta n-avea de ce să-i contrazică. Rugată de doamna Teodorescu chiar şi scrise unei prietene din N. dând aceleia cuvenitul buletin medical.

— Înţelegi ceva din asta? îl întrebă râzând pe domnul Carp şi el îi spuse amuzat că oamenii, mai ales în provincie, au nevoie de explicaţii pentru a pătrunde motivele semenilor lor şi că dacă printr-o absurditate poţi scăpa de interpretări greşite, nu e decât foarte rezonabil să le serveşti absurditatea necesară, mai ales când nu faci în felul acesta rău nimănui.

— Tu, Paul, ai stofă de iezuit.

— A, spuse el surâzând trist, sunt numai un om care a suferit mult, şi apăsă lin pedala automobilului decapotat, examinând şoseaua care venea vertiginos spre ei cu cele două şiruri de copaci de pe margini.

— Iată, în fine, îşi spunea, un bărbat vrednic de a fi iubit şi care suferă din pricina dragostei. Ce lucru nobil şi încântător ar face aceea care ar încerca, şi poate ar şi izbuti, să-i vindece sufletul! — şi îşi repeta aceasta şi acum, în drum spre grădina Icoanei.

La ultima vizită pe care i-o făcuse avocatul o întrebase, ca printre altele, de el şi apoi îi spusese că speră că o distrează. Dora lăsă să treacă aceste vorbe fără niciun comentariu ştiind că n-ar înţelege dacă i-ar vorbi de exemplu despre încercările pe care le făcea ea, când avea timp, să-i explice că un om atât de remarcabil ca el datorează vieţii energia pe care şi-o consuma în sterile frământări sufleteşti. Paul îi răspundea cu bunăvoinţă dar evaziv, îi împrumuta cărţi despre care apoi, când epuizase celelalte subiecte de discuţie, îi cerea părerea şi primea

sporadicele ei entuziasme samaritene convins că nu erau decât manifestări ale unui sentiment căruia nu i-ar fi putut spune prietenie, fără să-l poată însă numi nici dragoste. Poate pentru a lămuri această problemă, ades în plimbările lor lua braţul Dorei, o dată o sărută amical pe obraz şi altă dată, înainte ca ea să coboare din automobil, cum erau aşezaţi amândoi în faţă şi strada în acel moment pustie, îi înconjură umerii cu braţul strângând-o uşor la piept. Atunci crezuse că o va săruta şi-şi lăsă blând capul pe pieptul lui. Contactul obrazului cu lâna nu aspră dar consistentă a puloverului său mirosind a colonie şi a tutun englezesc de pipă îi dădu fiori şi când îşi retrase mâna trecându-i-o în mişcarea aceasta, abia simţit, prin părul de pe ceafă, Dora fu brusc zguduită de plâns.

— Ce e? Ce s-a întâmplat? murmură.

— Nimic, spuse Dora continuând să plângă şi încercând în acelaşi timp nervoasă să coboare din automobil.

Carp ocoli repede maşina prin faţă şi deschise portiera din dreptul ei, întinzându-i mâna s-o ajute să coboare. Reuşi să-şi scoată picioarele înalte din maşină şi sărind pe trotuar îşi şterse ochii cu batista şi spuse:

— N-are nicio importanţă. Aşa mi se întâmplă uneori, când sunt obosită.

A doua zi uitase întâmplarea, dar se gândea în schimb că Paul este un om străin de josniciile şi micile mizerii ale vieţii şi că merită mai multă afecţiune decât i-ar putea da ea. Dora, melancolică, descoperea acum nu numai că nu fusese niciodată iubită, ci şi că ea însăşi nu putea iubi, sau nu mai putea iubi.

— Am fost prin toate părţile, îi spuse într-o zi, liniştit ca totdeauna, doar la mine nu. Mă întreb chiar dacă ştii unde locuiesc.

— Mi-a spus Vichi.

— Nu vrei să vii să-mi vezi apartamentul?

— De ce nu? Cu plăcere. Mâine, în drum spre Operă, voi trece pe la tine.

Nu mai putea iubi, dacă iubise vreodată, cine ştie, dar trebuia să convină că niciodată atingerea lui Jean n-o ameţise şi că Paul, trecându-i doar o clipă degetele prin păr, o făcuse să plângă.

— Ce fotolii adânci ai, îi spuse încercând elasticitatea unuia din faţa bibliotecii. Aplicele luminau înăbuşit pereţii în calcio vecchio şi draperiile de catifea grea. Pe o măsuţă rotundă şi joasă, alături de o cutie de argint pentru tutun, un coupe-papier răsucit ca o lamă de pumnal şi două pipe văzu, deasupra unei cărţi cu copertă palid-verzuie şi pe care scria *La tante Tula,* fotografia unei tinere femei cu trăsături băieţeşti, râzătoare şi deschise, cu ochi limpezi şi buze robuste care păreau puţin crăpate de vânt şi coafata cu o bonetă de lână cu marginile întoarse în sus. De sub bonetă, pe frunte şi acoperindu-i în parte urechile, părul blond dar solid, sănătos, se umfla într-o graţioasă neregulă, ca şi când l-ar fi zbârlit vântul cu o clipa înainte de a poza aparatului de fotografiat.

— Cine este?

— Voi două aţi fi fost bune prietene, ocoli el întrebarea. Luă fotografia ca spre a o privi mai de aproape şi, la fel de nepăsător ca şi ea, întinse mâna şi o puse pe un raft al bibliotecii de unde nu mai era vizibilă.

— Îţi place? o întrebă surâzând, cu un gest în jur.

Îi făcu istoria câtorva obiecte din încăpere, îi arătă cu pumnalul în direcţia unui tablou de Bunescu (Dorei îi plăcea pictura lui Bunescu şi cu puţine zile înainte trecuseră împreună printr-o expoziţie a pictorului, la Dalles), fu ca totdeauna prietenos, plin de atenţii, afectuos şi interesant, ea aproape la fel de interesată ca totdeauna de ce-i spunea şi de prezenţa lui, apoi se duseră la Opera, el o conduse de acolo în Maria Rosetti şi la despărţire vocea Dorei fu imperceptibil ironică. Dora nu ştiu însă cum îi sunase vocea. Spectacolul o plictisise oarecum. În maşină, în drum spre casă, avusese impresia că, pentru prima dată atunci, vedea pe faţa prietenului ei un regret, o contrarietate, dorinţa

greu frânată de a-i spune ceva, de a o întreba ceva, apoi mâna întinsă pentru o mângâiere dar oprindu-se înainte de a se întinde şi în fine, înainte de a-i întoarce spatele să intre, pe faţa lui zâmbetul mirat, ca de la mare depărtare, al omului amabil pe care îl ştia.

XIII

PRIETENIA LOR ÎNCEPUSE APROAPE chiar din a doua zi a sosirii ei în Bucureşti. Verişoara doamnei Teodorescu îşi imaginase că Dora, la care ţinea, trebuie să se distreze.

— Vă cunoaşteţi, nu-i aşa? îi întrebase în felul ei brusc.

El exclamă surâzând O!, iar Dora se mulţumi să aplece de două ori capul.

Vorbea liniştit despre nimicuri însă vocea lui joasă şi caldă, gestul cu care mângâia din când în când reliefurile talgerului de alamă de pe masa de lângă el şi privirile prieteneşti şi încărcate de inteligenţă pe care le plimba cu destulă reţinere asupra celor două femei dădură Dorei impresia că nu acordă lucrurilor pe care le spune decât o importanţă cu totul secundară, dacă nu chiar nulă, distrându-se în spatele cuvintelor să le cântărească repede trupurile vane, de aer, abandonându-li-le apoi, ei şi lui Vichi, să facă ce vor cu ele. Felul acesta de a fi ar fi fost destul de obişnuit, dacă din când în când o secretă melancolie nu i-ar fi imobilizat o clipă faţa, fenomen pe care îl surprinse cu interes şi a cărui explicaţie o avu de la Vichi îndată ce rămaseră singure. Ascultând relatarea suficient de vagă a iubirii lui tragice, Dora fu impresionată (venise de altminteri din N. cu o stare de spirit care o făcea foarte sensibilă mai ales la impresiile de acest gen), cu atât mai mult cu cât avu, ascultând destăinuirile mătuşii ei, şi surpriza plăcută de a constata că văzuse bine pe faţa lui cu puţin înainte acea mâhnire adâncă dar senină a cărei cauză poate că o şi intuise înainte de a-i fi explicată.

Faptul însă că Vichi se grăbise să le fixeze programul pentru a doua zi o jenă. El râsese şi o privise întrebător, în ochi, pe Dora, apoi spusese bătrânei doamne:

— Ştiţi că, din fericire, dispun în întregime de timpul meu – şi se ridică să plece.

— Să nu-ţi închipui că mi-a dat o însărcinare peste puterile mele, îi spuse a doua zi Dorei, văzând-o încurcată. Mai degrabă mă tem că ţi-a impus compania mea, cel puţin pentru seara aceasta, într-un mod cam neprevăzut, nu-i aşa? Dar, oricum, piesa aceasta e fermecătoare şi nu pierzi nimic ascultând-o.

— Îmi place, spuse Dora simplu, iar în privinţa propunerii pe care ţi-a făcut-o Vichi, nu pot dori decât s-o iei în serios de câte ori vei avea timp.

În foaierul teatrului era destulă înghesuială. Când se aşezase pe bancheta de catifea cenuşie de pe care putea cuprinde întreaga mulţime, se şi comparase cu cele câteva femei mai elegante şi mai frumoase ale serii şi nu se găsise în dezavantaj. Mai toate îl cunoşteau pe bărbatul care o însoţea şi-i zâmbeau, iar el, şi nici acest lucru, nu-i scăpă, le saluta cu mai puţin interes decât părea să-i inspire prezenţa ei, deşi îi vorbea şi o privea cu linişte şi o dată sau de două ori pe trăsăturile lui se aşternu uşoara cenuşă pe care i-o ştia. În aceste momente, Dora avu impresia că el i se adresează cu o afecţiune stranie, poate, îşi zise ea, pentru că îl înţelege. Această presupunere o făcu să urmărească mai atentă aventurile sâcâitului domn Ponza. De câte ori întoarse capul spre el să-l privească, se întrebă la ce se gândeşte în umbra care îl învăluia acolo, în fotoliul său. Dora uită pentru un moment neplăcutele împrejurări care o aduseseră în Bucureşti. Fu fericită şi seara aceasta rămase multă vreme în amintirea ei.

Pe terenul aşternut cu zgură de pe malul Herăstrăului, destinzându-se după mingile pe care i le trimitea cu o îndemânare pe care trebui să i-o recunoască îndată, uită din nou ocheadele infernalei prietene. Nu se aşteptase să fie atât de suplu. Nu era, poate, un dansator perfect, îşi spuse altădată, în restaurantul de lângă terenul de tenis, însă recunoştea, simplu, acest lucru şi trebui să-i acorde că

totuşi nici neîndemânatic nu era. În braţele lui se simţi, ciudat, ocrotită. Atunci, revenind spre casă, îi spuse:

— De ce eşti trist?

— Te plictisesc cumva? se apără, atent să ocolească şi apoi să depăşească un Chevrolet din faţa lor, apoi întoarse capul spre ea. În cazul acesta înşel aşteptările lui Vichi şi sunt un om compromis.

Spusese acestea râzând, apoi serios:

— Tu în schimb joci tenis admirabil. Astăzi m-ai entuziasmat şi de nu ştiu câte ori mi-a venit să te sărut.

— Cum?

— Uite-aşa, exclamă, şi se aplecă brusc asupră-i şi o sărută camaradereşte pe obraz.

Departe de a găsi neconvenabil gestul lui, Dora izbucni într-un hohot de râs pe care goana automobilului i-l fură în urmă ca şi aroma buzelor lui de pe obraz:

— Ştii să recompensezi meritul! Dar dacă faci aşa cu toate partenerele tale, trebuie să fie destul de obositor.

— Atât de puţine dintre ele ştiu să joace!

— Paul, îi spuse serioasă, cred că pe tine te iubesc toate femeile.

Îi mulţumi din cap, dar Dora voi să ştie mai departe:

— Ţie nu-ţi place niciuna? În cazul acesta le plâng, fiindcă ar fi atât de fericite lângă tine!

— Crezi? o întrebă privind şoseaua din faţă-i.

— Eşti un egoist!

— Ca toată lumea. Pe faţă i se lăsase însă melancolia cunoscută. Dora se strădui să i-o alunge şi fu emoţionată să constate că a izbutit, emoţionată ca şi când ar fi datorat astfel inteligenţei şi sufletului lui ceva nespus de drag şi preţios şi când Vichi îi mărturisi încântată că de la un timp Paul arată mult mai bine, îşi aplecă pleoapele aprobativ.

Dar într-o zi avocatul, atunci picat de la gară, îi spuse cu un tremur nesigur în colţurile ochilor, după ce îi dăduse toate veştile de-acasă şi încercase să ducă o conversaţie la care Dora participa cu obişnuita ei nepăsare:

— Foarte bine faci că joci tenis. Nu te-am mai văzut de mult jucând. Mă gândesc să rămân şi mâine în Bucureşti şi să vin să te asist.

— Am schimbat câteva mingi, e drept, răspunse, dar acum nu mai joc.

— Ce păcat! Mi-ar fi făcut atâta plăcere!

Acelaşi regret şi-l exprimă şi Paul când îi spuse că renunţă la partidele lor. Bănui însă de ce şi, prudent, nu stărui, apoi lipsi din Bucureşti câteva zile. Dora era destul de ocupată cu rochiile ei spre a-i simţi prea mult lipsa, încerca în schimb să-şi închipuie care dintre prietenele lui ar fi demnă de el şi ar fi putut s-o iubească. În timp ce croitoreasa o dezbrăca şi o îmbrăca în faţa oglinzii, se surprinse privindu-se satisfăcută.

— Mă neglijezi, îi spuse când reapăru.

Îi făcu cu umor jurnalul călătoriei lui, apoi opri maşina la Bordei şi o întrebă:

— Vrei să dansezi? Ce frumoasă prietenă am eu, îi spuse reconducând-o mai târziu la maşină.

Îi strânse tăcută braţul şi peste alte câteva zile îl vizită acasă, în drum spre Operă, şi atunci văzu fotografia tinerei femei. Suferi că el continuase să o păstreze, suferi şi mai mult că la întrebarea ei se mulţumise să-i răspundă. Voi două aţi fi fost bune prietene; se simţi jignita că îndepărtase fotografia aşezând-o pe un raft al bibliotecii unde nu mai putea s-o zărească şi când, în drum spre casă, văzu pe faţa lui o mirare, dorinţa de a-i cere o explicaţie sau de a încerca o împăcare, simţi bucuria răutăcioasă de a se fi eliberat de ceva nedefinit, de ceva căruia el îi era încă prizonier. Evită să-l mai vadă, temându-se ca el să nu încerce să justifice ce nu avea sau nu mai avea nevoie de nicio justificare.

Faptul că totuşi nu încerca s-o întâlnească o miră, apoi o enervă şi în cele din urmă o întristă. În această stare de spirit îl întâlni într-o seară pe Maria Rosetti. Inima îi bătu cu putere.

— O, Doamne, făcu el, ce întâmplare!

Merseră alături, fără să-şi spună nimic. Jean Albu, sosit în Bucureşti fără a se mai anunţa, îi zări de departe şi se luă după ei. Dar la o întretăiere de străzi tramvaiul îl opri în loc, apoi un şir de camioane, şi îi pierdu. Paul locuia nu departe de mătuşa ei. Dora era atât de copleşită de întâlnire, încât îi fu recunoscătoare ca şi când i-o datora lui, nu întâmplării, şi pentru ce îi despărţise se socoti vinovată. Urcară încet. Acum el vorbea mult şi cu pasiune, ca niciodată. Nu ştia ce se întâmplase între ei, dar suferise cum nu credea că mai este în stare să sufere. Toate clipele trăite împreună îi reveniseră în minte, cu intensitate, torturându-l.

— Am descoperit în timpul acesta că încă mai am o inimă.

În dorinţa de a fi iertată, nu observă ca o îmbrăţişase şi o săruta. Când îşi dădu seama, măsură fericită toată distanţa dintre el şi soţul ei, care izbutea să facă din aceste două lucruri plăcute ceva respingător. Răspunse sărutărilor lui. El îi descoperea că dacă era adevărat că nu poate iubi, aşa cum se temuse nu demult, avea în schimb o capacitate de a se bucura prin simţuri pe care nu şi-o bănuise niciodată. Fiecare atingere, expertă, a mâinilor lui, fiecare sărut o făcea să se infioare toată. Ar fi fost însă aşa dacă nu l-ar iubi? Şi când o întrebă Mă iubeşti? cu vocea lui adâncă în care acum răsuna parcă o mirare şi o speranţa, răspunse Da.

Ca să-i răspundă, deschise ochii şi se văzu. Se ridică să-şi îndrepte rochia şi-şi aruncă ochii pe fereastră.

— De ce mă părăseşti? Vino, îi spuse cuprinzându-i umerii.

Ea întoarse brusc către el o faţă palidă şi dură.

— Ce este?

— Trebuie să plec, spuse ea.

— Dar ce s-a întâmplat?

Nu putu să-i răspundă. Îşi aranja automat cu mâna părul şi privea în toate părţile, în căutarea unei ieşiri.

— Ce-i cu tine? Ce s-a întâmplat? stărui.

— Nu ştiu. În stradă…

Sări nervos la fereastră. De pe trotuarul de peste drum avocatul privea fix ferestrele sale, agitat şi nesigur, cu mâinile la spate.

— A, exclamă dispreţuitor, şi ce-i cu asta?

— Nu înţelegi că trebuie să plec? izbucni, exasperată de tonul lui.

— Dar nu poţi ieşi, agitată cum eşti, protestă.

Dora se privi în oglindă, apoi se îndreptă spre uşă.

— Dora, n-ai niciun gând pentru mine?

— Ba da, dar acum arată-mi pe unde să plec fără să mă vadă. Ascultă, adăugă făcând o sforţare enormă să se stăpânească şi să-i vorbească drăguţ, să ne grăbim căci simt că dacă mai stau o clipă am să leşin.

— Eu cred, murmura conducând-o pe scara de serviciu spre ieşirea din spate a blocului, ca n-a văzut nimic. De altfel, ce-ar avea să-ţi impute?

— Ce lungă e scara aceasta! Mă tem că nu voi ajunge până la capăt. Crezi că m-a văzut? Puţin îmi pasă, în definitiv. Îl detest. Tu ar fi trebuit să ştii ca ne-a urmărit!

— Dar nu ne-a urmărit nimeni, încercă s-o liniştească. Cine ştie de ce s-o fi oprit în stradă!

Ajunseră jos. Uşa, îngustă şi scundă, dădea într-o stradă liniştită pe care în momentul acela nu trecea nimeni. Printre pietrele străzii se bănuia iarba. Dorei îi scăpă poşeta. Se aplecă odată cu el, să şi-o ridice. Un şir lung de furnici negre-roşiatice curgea pe două direcţii inverse între rigola trotuarului şi zidul blocului, abia vizibile în lumina ştearsă a becului electric.

— Dora, când te voi mai vedea?

— Bine, bine, îi răspunse precipitat, dădu din cap ca spre a întări acest răspuns fără noimă şi se pierdu în susul străzii.

Peste puţin avocatul o chemă la telefon. Dorea s-o întâlnească.

— De unde telefonezi? îl întrebă cu o voce urâtă.

Era pe undeva, prin apropiere.

— Aş prefera să vii aici.

Nu voia să deranjeze.

— Atunci mâine, spuse, gata să lase receptorul în furca.

Nu, aveau ceva important de discutat.

Dora intră în cofetăria unde o aştepta picior peste picior, cu trei ceşti de cafea înainte şi ascuns într-un jurnal. Umbra jurnalului acoperea toată măsuţa. Se opri în picioare lângă el. Jean Albu aruncă ziarul, îi ceru scuze că a deranjat-o, că nu şi-a anunţat sosirea ca de obicei. Era foarte iritat. Avusese aici, la tribunal, ceva neaşteptat şi profita sa o vadă. Ce mai face?

— Nu stai? o întrebă dând deoparte ceştile de cafea.

— Mă grăbesc, spuse nemişcată, cenuşie, pronunţând cuvintele ca şi când acestea i-ar fi zgâriat buzele. Ce ai să-mi spui?

— De fapt nimic deosebit, spuse ieşind cu ea în bulevardul plin de lume. Mult deasupra tavanului de lumini electrice străluceau stelele. Nu ştia cum să spună ce avea de spus, orice acuzaţie directa ar fi fost absurda şi a aştepta de la ea o mărturisire şi mai absurd şi dealtminteri inutil, căci toată fiinţa ei crispată, închisă, urâţită şi insultătoare era tocmai mărturisirea aceasta şi îi spunea fără vorbe că văzuse bine şi că nu se înşelase. Dar ce văzuse?

— Nimic deosebit, repetă. Când vii acasă?

— Mai am de lucru la croitoreasă.

— Da, spuse strângându-i puternic braţul pe care i-l ţinea.

Rămân aici şi mâine, iar poimâine la prânz plecăm împreună.

— Imposibil, spuse Dora cu răceală, în sine însă foarte confuză şi încercând să-şi tragă braţul.

— De ce? strigă ţinându-î braţul bine şi privind-o brusc furios. Doi trecători întoarseră capetele, curioşi, spre el şi

Dora roşi privindu-i, şi, ca să evite scandalul, acceptă.

După aceea Jean Albu fu foarte amabil cu ea, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, şi odată ajunsă în N. se închise câteva zile în casă. Doamna Teodorescu informă pe cei care doreau să o vadă că este obosită aşa încât, scutită de vizite inoportune, se putu lăsa în voia disperării. Pentru a nu da de vorbit celor din casă, pentru că era obosită dar şi pentru că în atitudinea avocatului era ceva care îi anihila voinţa, îl primea la ea şi-i răspundea cu blândeţe. Amintirea ultimei întâlniri cu Paul îi era atât de penibilă încât îi dispăru din minte, îşi spunea că încetase de a-l iubi când găsise la el fotografia acelei femei şi după aceea nimic, desigur, nu mai avea importanţă din ce se mai petrecuse între ei. Redevenind puţin câte puţin stăpână pe sine, îl învinui din nou ca nu şi-a dat seama că avocatul îi urmăreşte şi cu toate că ştia că învinuirea este absurdă persistă în ea până se convinse că avea dreptate. Şi Paul şi Jean se purtaseră foarte urât. Pentru cel dintâi nu mai avu decât o ranchiună în care intra mult regret, pe celălalt îl dispreţui ca şi până acum, convinsă că o văzuse din stradă, la fereastra lui Paul şi considerându-se astfel, dat fiind că el nu făcea nicio aluzie la acest lucru şi tacit îl admitea prin urmare, liberă faţă de el toate obligaţiile în afară de acelea pe care i le impuneau convenienţele ce trebuiau respectate.

Începu pentru ea o destul de lungă epocă de apatie cam acră. Fugea de propriu-i trecut, pentru a nu întâlni inevitabilele imagini neplăcute, viitorul, vag, era mut şi prezentul nu-i oferea altă senzaţie mai vie în afară de a repulsiei faţă de cel cu care trebuia să-şi împartă viaţa şi în care ajunse foarte curând a urî toate greşelile sale. Când existenţa îi devenea intolerabil plictisitoare, se refugia la vie, unde îşi dusese pianul, sau figura la Angela Zahariadi.

Într-o zi Jean Albu îi arătă pe celălalt trotuar un tânăr îmbrăcat în negru, cu o extraordinară expresie de linişte pe chipul palid.

— Acesta este Matei Iliescu, băiatul lui Lili.

Şi-l aminti. Îl întâlnise, de la depărtare, de multe ori. Lili îi vorbise mult despre el, ca şi Angela, Jean şi alţii cărora felul de a fi sălbatic şi izolat şi inteligenţa lui care din această cauză li se părea răutăcioasă şi distructivă le dădea destul de comentat. Privindu-l, Dora îşi spuse că lumea şi chiar Lili s-au înşelat asupră-i.

Peste foarte puţin timp surpriza o opri în loc, în faţa comodei de marmură cenuşie, în mână cu fotografia tatălui lui Jean Albu, întâlnind în oglindă ochii lui Matei care de-alături, din biroul avocatului, o fixau cu nu mai puţină surprindere dar şi măriţi de beatitudine. Ca să se desprindă din focul lor reflectat îi trebui un mic efort, apoi traversă încăperile umbroase şi ajunse în camera ei, surâzând privirilor lui pe care le avea mereu în faţă. Abia mai târziu îşi spuse că în biroul avocatului trebuia sa fi fost şi Lili, căci parcă îşi amintea că îi auzise vocea. Citi până la cină când întâlnindu-l pe Jean Albu reuşi să-şi piardă buna dispoziţie şi nu reţinu ce-i spuse, printre altele, despre Matei care începând de a doua zi va veni sa-i facă secretariat câtva timp, dar fu sensibilă la frumuseţea zilei care urmă, se instala în curte, sub salcie, să respire, şi apariţia lui o surprinse din nou. Fu jenată şi nemulţumită de sine însăşi când după ce-i spuse N-aş fi crezut că madam Iliescu are un băiat aşa mare, de fapt singurele cuvinte care-i veniseră, el îi întoarse spatele, simţi că roşeşte, încercă o mare uşurare o clipă după aceea, o miră felul intim şi aproape protector în care îi vorbea el dar şi faptul că acest lucru în loc s-o supere îi dădea o ciudată încântare, aceeaşi cu care observa şi felul în care o privea, ca şi cu o zi înainte, în oglindă, şi tremurul mâinilor pe care el se grăbi să i-l ascundă, ori să şi-l ascundă, vârându-şi-le în buzunare.

Vizita, atât de inoportună, a doamnei Trofin şi a fiicei sale o contrarie şi se grăbi sa scape de ele. Avea nevoie să umble şi se gândi să viziteze pe o mătuşă a ei care locuia nu departe de doamna Iliescu, pe aceeaşi stradă cu mama lui Matei, în timp ce acesta din urmă lucra cu Jean; când

ajunse în dreptul porţii doamnei Iliescu se gândi că n-o mai văzuse de mult şi intră în curte voioasă, respirând cu deliciu aerul vegetal, îmbibat de prezenţa lui. Doamna Iliescu era foarte preocupată de apropiata lui plecare în capitală, aşa încât nu-i fu greu s-o facă să vorbească despre Matei. Plecând, rupse din iarba o floare roşie.

— E, mă bucur că arăţi mai bine, îi spuse mătuşa ei privind-o cu atenţie, că de când te-ai întors de la Bucureşti nu mi-ai plăcut deloc, palidă şi tristă la faţa cum erai! De bună seamă, te-ai şi obosit mult cu Vichi. Ce, crezi c-a fost uşor? O bătu cu degetele pe obraz şi adăugă: Mai ieşi la aer, nu sta tot timpul în casă.

A doua zi îl întâlni prin centru cu fata doamnei Trofin şi prezenţa aceleia o indispuse din nou şi când trecură pe lângă ea se făcu a nu-i vedea. Atunci se gândi la deosebirea de vârstă dintre ea şi Matei, la experienţele ei. De data aceasta însă tristeţea n-o stăpâni mult; de după perdeaua salonului ei îl zărea în fiecare după-masă venind să lucreze la dosarele avocatului şi până pleca citea, neatentă, încercând să-şi imagineze ce face acolo, lângă biroul lui Albu, la ce se gândeşte când ochii îi zboară de pe hârtii. O vizită din nou pe doamna Iliescu şi când el îngenunche în faţă-i nu se putu opri să nu-i treacă mâna prin părul tânăr şi sănătos.

Liniştea care învăluia casa lui şi care plăcuse atât de mult Dorei, la vizita pe care o făcuse doamnei Iliescu în după-amiaza când îl cunoscuse pe Matei, era în unele zile atât de adâncă, încât pentru a nu fi distras de la lecţiile sale de scârţâitul vreunei mobile din casă, ori de găinile din curte, Matei trebuia să coboare pe malul iazului unde tăcerea era mai puţin compactă şi sunetele nu atât de individualizate. Doamna Iliescu tot nu se lămurise însă ce face acolo. Uneori venea la el şi-l întreba zâmbind nesigură:

— Ce faci?

— Învăţ, spunea ridicând capul din cărţi şi caiete.

— Stai comod? insista ea, cu îndoială.

— Da.

Doamna Iliescu îi privea cercetătoare, pe sub sprâncene şi tot de la distanţă, cărţile:

— Nu-i curent?

Matei nega din cap.

— Vezi totuşi să nu răceşti, spunea aproape răstit şi se întorcea să plece.

Rochia ei neagră dispărea curând pe cărarea ierboasă, printre tei, spre casa din care de-aici, de pe malul iazului, nu se zărea decât acoperişul.

Baia nu avea decât o fereastra, îngustă şi înaltă, dând spre curtea vecină. Geamul era mat, albicios, până sus, ca şi când ar fi fost acoperit cu un strat gros de gheaţă zaharată. Ştia că fereastra aceasta dădea spre curtea vecină dar în spatele ei plasa totdeauna teii din strada Polonă care în realitate de acolo ar fi fost invizibilă. Verdele neguros al frunzişului lor întindea pe asfaltul trotuarului umbre late şi atât de subţiri încât păşind peste ele când bătea vântul şi le mişca uşor înainte şi înapoi şi de la dreapta la stânga încerca un sentiment de nesiguranţă, se temea ca piciorul să nu i se înfunde brusc în această apă a cărei adâncime o bănuia infinită. O fetiţă alerga nepăsătoare, strigând şi agitându-şi braţele, peste adâncul acesta a cărui rumoare confuză se proiecta prin frunzişul teilor pe cerul cu valuri spumoase de nori, şi genunchii ei erau goi. Umbra delicată i se aşeza peste umbrele mişcătoare ale trotuarului şi trecea din pom în pom, căţărându-se iute pe scoarţele zgrunţuroase ale teilor ca într-o încercare de zbor, apoi cosea iarba dintre ei sărind într-un picior. Din baie nu putea s-o vadă. Acoperit de fulgii albi ai săpunului până sub bărbie, de-ar fi întins braţele ar fi zburat şi el. Apa în care i se cufundau picioarele era acum jos de tot, o privea cum îşi clatină spinarea între pereţii albi ai căzii săltându-i barca cu pânze, însă doamna Iliescu îl ţinea bine de braţ cu o mână, frecându-l cu cealaltă pe spate şi pe umeri şi din burete se scurgeau jos în apă

şiroaie de apa opacă şi fulgi albi de săpun, până ce el însuşi se lăsa să cadă din înălţimea lui în vreme ce chipul mamei, roşit de efort, strălucea prin aburi. Pe iaz se lăsau rândunele în zbor repezit şi se ridicau din nou în văzduh, piuind stins. Piuitul lor şi foşnetul aripelor şi micile plesnete ale câte unei frunze desprinzându-se şi căzând în iaz, rostogolirea rară şi îndepărtată a roţilor cu şine de fier ale unei căruţe care trecea pe şoseaua de pe celălalt mal al iazului, în stânga, şi care ajungea până aici prin cine ştie ce miracol al acusticii, şi toaca de la un schit de dincolo de dealuri şi lătratul scurt şi indignat al unei porţi trântite prin vecini, notele metalice dar venind înfundat ca de pe cealaltă lume ale unei goarne ostăşeşti şi strigătul unui om în vii şi, dinspre gara, din cealaltă parte a oraşului, şuieratul melancolic al trenului, îşi împleteau firul subţire cu acela, mai gros, al iazului care şiroia pe patul său de pietre şi pliciuia arare, din loc în loc, în scobiturile malului. Deasupra acestui pod ocrotitor, de sunete, se mişca liber jucându-se în spaţiul pur al noţiunilor până ce căldura care vibra de pretutindeni îl ajungea, şi umerii, din cauză ca se sprijinea în coate, începeau să-l doară şi lucrurile din jur veneau atât de accelerat spre el încât în prima clipă, ridicând ochii din carte să le privească şi lăsând creionul să cadă, i se prezentau într-un amestec confuz şi cenuşiu de suprafeţe şi linii fără adâncime. Ochii îi erau obosiţi. Rupea o floare şi o arunca în apă, uitându-se după ea cum se duce la vale. Era seară şi florile din parcul Ioanid nu se mai vedeau. Nu mai distingea bine nici feţele copiilor. Sub tălpile sandalelor înaripate simţea pietrişul de pe alei, într-un joc de-a prinsa cu alţii, şi ţipetele lor umpleau parcul sub stelele care apăruseră încă palide şi tremurau, prin frunzişul copacilor, ca într-o apă. Iazul era turbure şi gros, cu ochiuri mai mult leneşe. Copacii de pe maluri se oglindeau în el, tremurând larg şi lent, şi când fetiţa râzând sări în iarba de lângă alee, ezită deodată s-o urmeze pentru că iarba fusese cucerita şi ea de întunericul care începea şi pe care rarele ei fire încă

vizibile, încă identificabile, nu izbuteau decât să-l facă mai tangibil. Ele ieşeau din substanţa întunecoasa şi fluidă care le muia picioarele, supravieţuitoare încă în vasta inundaţie. Deasupra apelor în necontenită şi rapidă creştere, fetiţa se legăna gata să o ia la fugă, din aceeaşi substanţă cu elementul invadator, personificându-l, reală şi ireală în acelaşi timp, şi striga înalt lui Matei, dominând strigătele celorlalţi, pierduţi acum prin aleile parcului în umbra cărora nu mai erau decât umbre:

— Prinde-mă.

Abia când repetă chemarea, nerăbdătoare şi imperativă, printre hohotele subţiri de râs, Matei făcu un pas către ea urcând peluza dar în faţa lui nu mai văzu atunci decât locul unde stătuse aceea şi în care întunericul de jos se clătina cu valuri repede alinate şi arborii subţiri al căror frunziş, încâlcit în întuneric, cobora până aproape la pământ. Fetiţa râdea acum departe, în alee, chemându-l mereu s-o prindă şi pietrişul stârnit de picioarele ei în fugă cădea peste pietriş într-o ploaie grăunţoasă şi el, rămas singur, putea fi prins de grădinarul plângător şi mânios totdeauna, paznic al acestor locuri acum tenebroase şi neobosit dispensator de pedepse, şi atunci sări înapoi în alee, din iarbă, şi alergă după cea care îl chema. Dar nu băgase de seamă că nu-l mai chema şi cutreierând în goană aleile şi la rându-i chemând-o, nu mai întâlni nici pe ceilalţi soţi de joacă. Plecaseră, desigur, între timp şi în parc era atâta tăcere încât auzea distinct clipocitul cascadei de lângă chioşcul muzicii şi suspinul frunzelor. Atunci se întrista, apoi părul i se zbârli şi ieşi în bulevard, în goană, spre casă.

Iazul era turbure şi gros, cu ochiuri mai mult leneşe. Copacii de pe maluri se oglindeau în el, tremurând larg şi lent dar tremurau şi în aer, cum tremura şi câmpul de pe celălalt mal al apei şi pădurea care ascundea în parte dealurile de pe orizont. Între aceste vibraţii, părţi întregi din peisaj rămâneau nemişcate păzind, vigilente, jocul celorlalte. Pe dealuri, în ziua aceea care fusese atât de

demult încât părea să aparţină mai degrabă mitologiei, ploaia cădea grea şi deasă şi o apă galbenă şi vânătă umplea urmele adânci lăsate în pământul lutos de roţile căruţelor şi de copitele animalelor. Tufe smulse şi crăci rupte, ude de apă, îi încurcau drumul. Ghetele i se cufundau în noroiul vâscos, chiftind de apa, şi când şi le trăgea pentru alt pas, în urmele adânci ale lor apa năvălea îndată, umplându-le. Urmele lui se amestecau cu celelalte în aşa fel încât, întorcându-se să şi le vadă, cu umbrela apăsată de ploaie, nu şi le recunoscu. În trupul acesta enorm şi robust, de pământ şi apă, pe care îl frământa, nu recunoştea nicio urmă, nici ale lui, ca şi când nici n-ar fi trecut pe-acolo. Atunci avu sentimentul că el însuşi s-a părăsit pe sine şi încercă, astfel, adevărata singurătate, fără să se mai întristeze şi să se mai sperie ca mai demult, în parcul Ioanid.

Matei se uită în direcţia opusă iazului, către casă, dar doamna Iliescu nu se arătă. Vântul mişcă filele cărţii.

— Mama a plecat în oraş. Cam singuratice locurile acestea, nu-i aşa?

— Ideale pentru învăţătură, glumi, arătându-i cărţile şi caietele, Matei.

— În iazul acesta, spuse tatăl ca şi când nu l-ar fi auzit, mi-ar fi plăcut să pescuiesc şi de multe ori m-am gândit să mă plimb prin pădurea aceea. Mi se pare că tu te duceai pe acolo.

— Da.

— Din nefericire, surâse domnul Iliescu, nu totdeauna poţi face ce vrei. Când coborai pe malul iazului să te joci, mă temeam că ai să răceşti.

— Nu mi-ai spus-o însă niciodată.

— Pentru că avea grijă mama să ţi-o spună. Crezi că sunt peşti în iaz?

— Am văzut câţiva, îi răspunse, dar erau cam mici.

— Pentru că eu am nările astupate cu vată şi n-aş răci.

Matei murmură:

— Spuneau că trebuie să-ţi pună vată în nas. Ce idee!

Domnul Iliescu păru din nou să nu-l fi auzit şi zise:

— Pe dealurile din spatele pădurii, în schimb, am fost. Acolo avea o vie săracul Alecu şi a vândut-o. Şi tu ce înveţi? Îţi pregăteşti bacalaureatul?

— L-am terminat. A fost destul de uşor.

— Cât ai crescut! exclamă tatăl. Acum vei pleca la Bucureşti. Mă mai ţii minte? Nu m-ai uitat? Eu, după ce a murit bietul tata, am fost foarte necăjit când mi-am dat seama că încep să-i uit vocea, chipul. Chipul viu, ştii, nu acela păstrat de fotografii, şi vocea vie.

— Fii liniştit.

Se ridică din iarbă, îşi luă cărţile şi caietele la subsuoară şi trecu alături, în grădina doctorului Tomiţa, se legănă puţin pe punte deasupra iazului şi păşi în iarba de pe celălalt mal. Câteva păsări îşi încrucişau zborul, în volte iuţi, mult deasupra capului său, aproape de norii albi. Mai departe traversă şoseaua. Pe şosea trecea o singură fiinţă, un câine încet la umblet, nelămurit alb şi care privea în stânga şi în dreapta, curios şi blajin. O dată se opri în loc şi se uită în urmă, după care îşi urmă bine dispus drumul său.

— Tată, spunea acum Matei, umblând încet şi privind în toate părţile, curios şi blajin, cu mâinile la spate, sunt plin de forţă şi ştiu că voi izbuti să fac tot ce vreau. Nimic nu mi se pare însă destul de sus pentru ce pot face, nimic la capătul căruia să nu fie pustiul şi anularea.

Domnul Iliescu nu-i răspunse. Matei de altfel era singur.

— Şi cerul, deasupra acestor nori, este pustiu.

Câmpul, în care coborâse pe cealaltă parte a şoselei, era umed. Din loc în loc, printre tufele de iarbă, licăreau oglinzi cafenii şi verzui, ori de un alb înşelător, de apă. Câmpul, aici, era mai întunecat. Pădurea şi iazul şi casa lui de pe malul celalalt al iazului, în pădurea ei de tei, rămăseseră mult în urmă, dincolo de şoseaua albicioasă, casa lui, cu teii care o înconjurau, nici nu se mai zărea. Se opri în loc şi se uită, o dată, în urmă, apoi îşi urmă bine dispus drumul său.

Câteva păsări îşi încrucişau zborul, în volte iuţi, mult deasupra capului lui, aproape de norii albi. Între pereţii albi ai norilor soarele înota într-o întinsă şi adâncă apă limpede, îmbăindu-se fericit. La mari depărtări unii de ceilalţi şi toţi trei de Matei, pe câmp un om păzea câteva oi, un altul se apleca pe brazde şi un altul pescuia în firul de apă adâncă poate dar făcând coturi multe şi curgând la nivelul ierburilor cu un foşnet aspru. În mâlul revărsat în iarbă era o mişcare obscură. Matei care, cu ochii pe cer, era urmărit de imaginea omului cu aripi, strigă:

— Raci! Ce-a ajuns sărmanul Icar!

Spinările le săltau greoaie, apărând şi dispărând în noroiul dintre ierburi, când înainte, când înapoi, şi aripile lor pe care noroiul le transformase în cleşti se clătinau ameninţătoare, ca bătute de vânt, închizându-se şi deschizându-se, pline de noroiul pe care îl plesneau cu cozile. Din când în când, dintre ţepi, de sub cruste, dintre antenele mâloase, un ochi mic, negru, se aţintea îndărătnic spre cer.

Gheaţa albă de pe fereastră nu-l lăsa să vadă cerul. Sub cerul celălalt, al tavanului, o muscă pătrunsă cine ştie cum în baie şi la care doamna Iliescu, auzindu-i bâzâitul, privise nemulţumita şi pregătind reproşuri amare servantei neatente, se rotea în cercuri capricioase părând a supraveghea de sus evenimentele de pe apa. Cădea, bâzâind, de acolo către şervetul cu dungi albastre şi înainte să-l atingă se cumpănea pe aripi şi se înălţa puţin făcând un arc în dreptul oglinzii prinse în perete deasupra chiuvetei spre a ajunge aproape în aceeaşi clipă deasupra globului alb care închidea înăuntrul lui becul electric atârnat de tavan, ocolea strâns şi rapid globul, mic satelit negru şi zbârnâitor, apoi se desorbita şi până ce Matei, acum în picioare pe scăunel, învelit tot în prosopul alb şi frecat cu prosopul tare pe cap de doamna Iliescu, să aibă timp a-i ghici următoarea intenţie, umbla grăbită, cu picioarele ei aţoase, pe marginea resfrântă a căzii, cu

aripile încrucişate pe spate, privind numai în jos, la drumul ei, şi ocolind priceputã stropii de apă ce-i şedeau în cale şi pe masivul lichid ai cărora îşi lipea uneori trompa, tăcută şi cercetătoare. Făcându-şi vânt, sări în sus, cu aripile în lături, cu picioarele adunate ca pentru rugăciune pe torace şi pe pântecul păros, şi descrise în aer, aproape de tavan, aureole răsturnate în dreptul uşii de lac alb cu o fereastră din sticlă albă, gofrată, şi reveni deasupra căzii, atinse în zbor razant apa murdară pe care plutea, imobilă lângă peretele de email alb, barca cu pânze, se repezi spre para plată a duşului, suspendată sus, dispăru în spatele cazanului, nu se mai auzi, se lipi de tavan şi plonjă din nou spre apă.

— Lasă, domnule, musca în pace să te şterg! spuse enervată doamna Iliescu şi-i acoperi faţa cu şervetul, întorcându-l spre ea.

Când o căută din nou cu privirea, musca se zbătea în apă între clăbucii de săpun, să iasă. În cercuri, sfârâind, se îndrepta spre peretele căzii, ori spre barcă, dar grosimea fulgilor de săpun, acum cenuşii, îi bara calea şi bătea apa cu aripile şi cu picioarele, tot mai puţin deasupra elementului străin şi duşman – în voia căruia până la urmă se lăsă răsturnându-se moale pe o parte.

XIV

DEŞI SE CULCASE ATÂT DE TÂRZIU, SE sculă în zori. Printre frunzele teilor aurora verde şi roz scotea încet lucrurile din cameră din întuneric, întâi ca pe nişte făpturi de ceaţă, apoi tot mai precizate pe măsură ce frunzele teilor ieşeau ele însele mai mult din obscuritate şi deveneau mai transparente pentru lumina care le pătrundea, colorându-se în verde. Pe masa din dreptul ferestrei, deasupra cărţilor şi caietelor, rochia albastră se aprindea şi ea. Matei o ascunse, de teamă ca doamna Iliescu să n-o găsească.

Dora veni târziu. O aştepta sprijinit de un copac, aproape de marginea dinspre şosea a pădurii, dar nu atât de aproape ca să fie văzut de cei care treceau pe şosea. Părăsi şoseaua şi intră în iarbă, venind drept spre el. Pantofii îi erau atât de subţiri, încât părea să calce pe iarbă cu picioarele goale. Ce se întâmplase între ei noaptea trecută era atât de neverosimil încât, deşi ştia că se află aici pentru a o întâlni şi că Dora vine pentru el, bănui, urmărind-o cum se apropie de pădure, că cel căutat de Dora este altcineva. Dar bănuiala aceasta se stinse într-o clipă. Acum Dora era foarte aproape şi încerca să-l vadă prin desişul verde, surâzând într-un fel despre care
Matei învăţase să ştie că e un semn nu de plictiseală, ci de atenţie. O strigă, desfăcându-şi spatele de copac şi făcând un pas către ea. Mâna ei era albă şi rece.

— Eşti de mult aici? îl întrebă. Cred că am întârziat. Am dormit până adineauri şi până să-mi fac baia şi să mă îmbrac m-am gândit mereu că desigur ai să aştepţi şi-mi părea nespus de rău, dar nici nu ştii cum arătam când m-am sculat, din cauză că m-am culcat atât de târziu, dacă m-ai fi văzut te-ai fi speriat şi poate că nu m-ai mai fi iubit

deloc.

— Dar eşti atât de frumoasă! spuse el. Nici nu-mi vine să cred că eşti aici şi că azi-noapte n-am visat.

— N-ai visat, căci mă dor şi acum buzele. Nu sunt umflate?

Matei privi lung, de aproape, gura ei puternică şi moale în acelaşi timp şi spuse pierdut, cu răsuflarea tăiată, ridicându-şi ochii spre marii ei ochi albaştri:

— Puţin.

— Vezi? spuse iarăşi repede, privindu-l drept în ochi. Astăzi să mă săruţi mai uşor, să nu mă usture.

— Aşa? întrebă apropiindu-şi buzele de ale ei, abia atingându-le, inspirând în schimb aroma lor până ce simţi că ameţeşte.

— Da, e bine.

— Sau aşa? murmură aplecându-se din nou asupră-i şi de data aceasta desfăcându-i-le delicat, ca pe un fruct rar.

După mult timp, Dora spuse:

— Aşa e şi mai bine.

— Ce ochi frumoşi ai. Albaştri ca cerul, la mare.

— Eşti poet? îl întrebă.

— O, nu! se scutură râzând. Arăt a aşa ceva?

— Nu, spuse ea. N-am întâlnit niciodată *aşa ceva.*

— Pentru tine însă aş vrea să fiu. Ce sprâncene frumoase ai!

— Eu n-aş vrea să fii. N-aş vrea să fii decât ce eşti – şi-i trecu degetele prin păr, zburlindu-i-l, mângâindu-i capul cu palmele reci.

— Ce frumos miroase părul tău, spuse Matei vârându-şi nasul în el, puţin în spatele urechii, ca într-o floare neagră, invoalată. Aş vrea să ţi-l ating cu mâna dar mă tem să nu ţi-l
deranjez.

— De ce? Doar pentru asta l-am aranjat, ca să-l deranjezi tu.

Matei spuse, continuând să-i aspire parfumul părului:

— Nu. Mi-e chiar teamă. Mi-ar place să-mi acoperi faţa cu el.

— E prea scurt pentru asta. Vrei să-l las să crească? Mie-mi creşte foarte repede.

— Îmi place aşa cum e, spuse Matei, dar mi-ar place să-mi acoperi faţa cu el.

— Bine, sărută-mă. Nu aşa, mai de aproape – şi adunându-şi cu amândouă mâinile părul îi cuprinse cu el obrajii, şi-l amestecă în părul lui.

— E noapte, murmură cu buzele pe buzele ei.

— Acum arată-mi pădurea.

Când ajunseră în marginea ei dinspre şosea, Dora exclamă:

— Uite şi casa ta!

— Şi uite şi tufa cu flori roşii de lângă care te-am văzut odată trecând pe bicicletă. Erai într-un grup, mergeaţi spre dealuri.

— Mi-ai mai spus, zise ea privind spre şosea ca şi când s-ar fi aşteptat să se vadă pe sine însăşi gonind pe bicicletă şi pe Matei întins pe iarbă lângă tufa de la marginea şoselei.

— Aveai o bluză albastră cu mâneci foarte scurte şi fustă gri, largă de tot la poale.

— Da, spuse Dora, întorcând spatele şoselei pe care acum se ivise, îndreptându-se către oraş, un docar cu o trâmbă de praf după el şi apoi un ţăran cu un cocoş la subsuoară.

— Îţi reaminteşti acea zi?

— Nu, spuse destul de silit pentru că se gândise că în grupul de biciclişti va fi fost probabil şi Atanasiu şi aceasta o necăjea, dar ştiu că am avut o fustă şi o bluză cum zici.

— Eu îmi amintesc acum foarte bine, strigă Matei fără să observe schimbarea de pe faţa şi din vocea ei. Lângă tine, dar pe cealaltă parte a şoselei, în stânga ta, era un bărbat tânăr, brun, cu flanelă cenuşie.

— Dacă şi lucrurile neplăcute le ţii minte la fel de bine, nu te invidiez.

În descrierea lui recunoscuse pe Atanasiu, Era indispusă ştiind că mult timp nu se va mai putea împiedica să se gândească la vechile împrejurări legate de persoana aceluia pe care cu atâta neîndemânare, deşi fără voie, i-l rechemase în minte şi-l învinui în sine pe Matei că i-a stricat ziua.

— Ei, dar am stat destul aici, râse fără s-o privească şi se îndreptară spre partea opusă a pădurii, ferindu-se de nuielele înverzite care le barau drumul şi după trecerea lor vâjâiau tăios în urmă plesnind frunzele. Se străduia să vorbească mult, izbit de tonul răutăcios al ultimei ei replici, întrebându-se cu ce o va fi supărat şi apoi, trecând fulgerător în alt plan, se întrebă cine să fi fost tânărul în flanel cenuşiu care pedala lângă Dora, cu capul întors către ea şi în trăsăturile căruia, acum când memoria i le servise pe neaşteptate şi cu atâta limpezime, recunoştea o dizgraţioasă expresie de intimitate cu cea dintre el şi cel de sub tufa din marginea şoselei. Dar nu vru s-o întrebe. Preferă să continue a vorbi repede şi în felul acesta izgoni imaginea supărătoare. Îi spunea:

— Azi-noapte, când am încălecat pe bicicleta ta, a fost foarte curios.

— Da? De ce?

— Aproape că n-am cum să-ţi explic, atât de personale au fost sentimentele mele. Aproape că nici mie nu mi le pot explica.

— Să ne oprim în luminişul acesta, să ne aşezăm şi să încerci să-mi explici, îi răspunse şi se lăsă jos pe o buturugă acoperită cu muşchi, aproape în întregime cufundată în iarbă, ai mâinile încrucişate pe genunchi şi cu genunchii lipiţi. Tu stai pe iarbă, aici, în faţa mea, şi spune-mi.

Constatase că nu se gândea deloc la Atanasiu, cum se temuse, şi indispoziţia îi trecu, rămânându-i doar în priviri o seriozitate cercetătoare, care pe Matei îl azvârli într-al nouălea cer.

— Ce frumos e! continuă ea. Iarba parcă a fost semănată

şi e atâta lumină! Şi ce nori trec pe deasupra, dintr-o parte în alta a cercului pe care-l fac copacii pe cer!

— Iată unul care seamănă cu un actor de roluri tragice, drapat într-un vestmânt larg, alb, cu dreapta întinsă şi cealaltă mână adusă pe piept.

— Şi ce cap are, îi luă vorba Dora, mare, greu, puţin dat pe spate, cu orbite largi şi adânci şi gură amară! Aş vrea să ştiu cine e şi ce spune. Tu n-ai vrea?

— Ba da, aş vrea, ca să aud tot ce auzi tu, să văd tot ce vezi.

— Ce-ai zis Lili azi-noapte, când te-ai întors?

Ochii lui Matei se răciră:

— Dormea. Nu ştie nimic.

— Ai fost prin câmp sau pe şosea?

— Prin câmp.

— Şi ca să ajungi în câmp ai traversat pe-aici, prin pădure?

Matei dădu din cap.

— Mie mi-ar fi fost frică, spuse Dora. Mi-ar fi fost frică şi pe câmp.

— Vedeam bine, cerul era plin de stele.

— Da, ştiu. Îndată ce ai plecat am adormit şi te-am visat.

— Cum? o întrebă mângâindu-i cu degetele mâinile încrucişate pe genunchi.

— Am uitat. Ce i-ai fi răspuns mamei tale dacă n-ar fi dormit şi te-ar fi întrebat de unde vii atât de târziu?

Matei îşi retrase degetele.

— Nu ştiu.

— Crezi că ţine la mine? insistă ea.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce ţi-a venit, să vorbeşti de asta? strigă în sine cu atâta violenţă încât obrajii i se roşiră. Desigur, îi răspunse, ţine foarte mult. Şi uite, ridică el braţul spre cer, între timp actorul acela s-a transformat într-o cămilă.

— Crezi că e chiar o cămilă? făcu nesigură.

— Da, spuse Matei.

— Şi alături e un căţel, un şoricar. Îţi plac câinii? Angela are cinci, foarte drăguţi.

— Cine este Angela?

Dora îl privi uimită, îi trecu chiar prin minte ca întrebarea e doar o glumă.

— Angela Zahariadi.

— Dora, sărută-mă.

— Nu, sărută-mă tu, îi răspunse aplecându-şi mult capul spre el.

După ce o sărută, Dora se aşeză în iarbă:

— Să schimbăm locurile şi sărută-mă din nou.

Fu rândul lui să se aplece asupră-i. Îi cuprinse capul în palme.

Ea deschise ochii, privindu-l fără să-l vadă:

— Acum nu mă mai dor buzele.

Matei îi gustă colţurile gurii, apoi o ridică puţin spre el petrecându-i o mână pe sub umeri şi pe cealaltă înfigându-i-o în părul de pe ceafa. Pleoapele ei se lăsară încet, ca aripile unui fluture de noapte, şi îi cuprinse cu braţele gâtul, mângâindu-l cu degetele în păr şi apăsându-l spre ea. Când se desprinseră din această îmbrăţişare erau palizi şi-i orbi soarele. Matei închise repede ochii. Din negura lichidă şi fără fund se desprindeau stele tremurând şi stingându-se, izvorânde, o clipă, mereu, apoi nu mai simţi arsura. În faţa lui, pe buturuga acoperită cu muşchi, Dora îşi scutura liniştită un pantof din care cădeau în iarbă, ca nişte mici pene incinerate, câteva fragmente dintr-o frunză uscată.

— Ce curios te uiţi la piciorul meu! râse ea.

— Nimic nu mi se pare mai frumos pe lumea aceasta.

Ea râse din nou, îşi ridică piciorul pe genunchiul celuilalt şi se încălţă.

— Începuseşi să-mi spui despre bicicletă.

— Vrei să vorbim despre asta?

— Dar tu ce vrei?

— Să te îmbrăţişez.

Dora sări în picioare şi se îmbrăţişară, strâns apropiaţi.

— Cât de puternic eşti!

— Şi tu eşti puternică. Ţin în braţe parcă o statuie. Dacă aş fi sculptor nu mi-aş dori alt model.

— Dar dacă ai fi sculptor, te-ai uita mereu la mine şi la mine în fond nu te-ai gândi niciodată.

— S-ar gândi ceilalţi, care mi-ar vedea statuile.

— Nu vreau să te gândeşti decât tu. Ceilalţi nu mă interesează deloc şi m-ar jigni ca ei să se gândească la mine.

— Bănuiesc că mulţi se gândesc la tine, glumi el. Pe unul în orice caz îl cunosc.

— Cine e?

— Soţul tău, fără îndoială.

— A, el! dădu Dora din umeri. Nici nu există.

— Uneori, totuşi, trebuie să existe.

— Vrei să nu ne pierdem timpul? Spune-mi mai bine despre drumul cu bicicleta. Dar să căutăm un loc mai umbros, căci aici s-a făcut prea cald.

În marginea luminişului găsiră un arbore bătrân, cu trunchiul foarte gros, şi Dora se lăsă jos, cu spatele întors spre luminiş şi sprijinit de lemnul plesnit şi negru pe fondul căruia marii ei ochi albaştri erau şi mai mari şi mai albaştri.

— Ascultă, spuse ea.

Matei îşi culcă capul pe genunchii ei şi ascultă: piuiau două-trei păsări singuratice, din vârful arborilor cădeau, lovindu-se de crăci şi de frunze, crenguţe uscate, şi aceste sunete simple şi rare se detaşau de pe o tăcere adâncă, o tăcere însă care era de fapt un vuiet foarte slab, apos, ca o necurmată rostogolire de valuri calme pe nisip. Uneori înceta şi atunci, dacă păsările n-ar fi continuat să piuie şi crenguţele să cadă, universul întreg ar fi părut că a încremenit. Aroma frunzelor verzi şi a frunzelor uscate ajungea la Matei ca de la nefireşti depărtări, dominată de aceea a rochiei şi a corpului Dorei care îl închidea în ea şi îl izola de împrejurimi mai mult decât îi izola pădurea însăşi, pe ei doi, de restul lumii. Genunchii ei, pe care rochia îi

dezgolea puţin, miroseau a piatră spălată de ape, iar când îi părăsi, lipindu-şi urechea de pântecul ei, nu mai auzi decât bătaia sângelui. Îi înconjură mijlocul cu braţele pentru a fi şi mai aproape de ea. Dora îl apucă de păr şi-i ridică capul.

— Ce faci? îi spuse. Cum îţi bate inima! Şi a mea bate la fel de tare. Nu sunt palidă?

Matei o sărută pe gură şi pe pleoape, apoi îi ascultă inima.

— Nu sunt palidă? îl întreba ea mai departe, mângâindu-l întruna pe cap. Nu mai am nicio putere, poate că voi leşina. Mă iubeşti? O să mă iubeşti mereu? În ce ai vrea să mă sculptezi? Nu mi-ar place în piatră căci e prea rece, mi-ar place în lemn, într-un lemn din pădurea aceasta, şi eu am să-ţi pozez cât vrei, dacă-ţi voi plăcea. Îţi plac? Mă iubeşti? Pe femeia aceea o sărutai tot aşa? Lasă-mă. Nu facem niciun rău că ne sărutăm. Cu tine m-aş săruta fără încetare. Şi acum lasă-mă.

Când Matei fu în stare să-i distingă mai bine faţa, crezu că surprinde pe ea o lumină puţin obişnuită, venita dinăuntru, şi se entuziasmă din nou. Îngenunche în faţa ei, cu palmele împreunate.

— Se poate sculpta oare noaptea, ploaia, aerul?

— Nu ştiu, poate că nu, spuse destul de liniştită, dar de ce mă întrebi?

— A, spuse Matei, mi-a trecut aşa prin minte o idee ridiculă.

— Ce idee?

Vru să schimbe vorba, dar ea insistă.

— Ai să crezi că sunt nebun.

— Dar nici înţelepţii nu-mi plac!

— Te vei supăra pe mine, se apără confuz dar şi iritat de stăruinţa ei.

— Chiar şi sunt supărată.

— De ce?

— Pentru că nu vrei să-mi spui.

— Nu pot.

— Asta înseamnă că nu mă iubeşti.

— Hai să ne sărutăm.

— Nu eşti politicos.

— De ce? spuse el, palid. Fiindcă vreau să te sărut?

— Fiindcă vrei să mă săruţi pentru a nu-mi spune ideea ta ridiculă.

— Ai dreptate, e mai bine să ţi-o spun. Mă gândeam la soţul tău.

Dora tăcu, privindu-l drept în ochi. El se foi de câteva ori în iarbă şi continuă:

— Mă gândeam că nu văd la tine urma sărutărilor şi îmbrăţişărilor lui.

— Nu mă sărută!

— Dar…

— Şi ce-i cu asta?

— Acum trebuie să-ţi spun tot. Mă gândeam şi la tânărul acela brun, în flanelă cenuşie.

— Care?

— Mi-a trecut prin minte că l-ai iubit.

— Nu l-am iubit deloc!

— Şi că te-ai sărutat cu el.

— Nu m-am sărutat cu el, negă Dora. Şi ochii, o clipa, i se voalară. E foarte mult de-atunci, nu-i aşa?

— Şi-mi spuneam că nici urma sărutărilor lui nu o pot descoperi pe buzele tale, aşa cum nu mai pot descoperi nici saturările mele de acum o clipă şi aşa cum în ploaie toate urmele de pe pământ se confundă şi se şterg, aerul nu păstrează locul pe care l-ai ocupat în el şi noaptea… Sculptându-te, ar trebui să sculptez aerul sau ploaia…

— E frumos dar şi neplăcut.

— Ţi-am spus că ideea mea e ridiculă, se apără Matei.

Dora îi înconjură gâtul cu braţele.

— Nu e ridiculă. Te înţeleg foarte bine. Încearcă să nu fii gelos.

— Nu sunt.

— N-am terminat de văzut pădurea. Ştii că te iubesc?

— Da.

— Să nu fii prea sigur, dar să ştii că într-adevăr te iubesc şi până acum n-am iubit pe nimeni, deşi poate că uneori am crezut că iubesc. Mă înţelegi?

— Da.

— De ce te-ai împalidat? Şi eu am acum o idee stupidă. Mă tem că după interesanta noastră conversaţie despre ploaie şi celelalte, o să-ţi placă mai puţin sa mă săruţi.

Matei îi arătă că se înşeală şi după aceea porniră mai departe prin pădure. Frunzişul era îmbăiat în lumină, de sus până jos, şi mergeau destul de greu pentru că în partea aceea hăţişurile împiedicau pretutindeni trecerea. Matei admira siguranţa cu care îşi făcea loc printre nuielele şi crengile înverzite, fără contorsiuni, aceeaşi siguranţă pe care o avea şi în raporturile cu lumea şi care făcea ca fiecare gest al ei să fie atât de necesar şi adaptat împrejurării încât oricare dintre împotrivirile sau obiecţiile suscitate trebuia să-i cedeze, anulate în chiar originea lor. Aceasta era, cel puţin atunci, convingerea lui.

— De aici, îi spuse când ajunseră aproape de capătul pădurii, poţi vedea, peste şirul întunecat de sălcii, de pe malul iazului, şi deasupra acoperişurilor şi zidurilor acelora, liceul, iar puţin mai încolo de grămada de bolovani din faţa noastră veneam în orele de gimnastică cu domnul Gheorghiu, să ne facem exerciţiile desfăşuraţi pe iarbă, în câmp. Într-o zi tare ploioasă m-ai fi putut zări pe şosea, cu umbrela mea, muncind din greu prin noroi să ajung la podul de lemn care e foarte aproape de noi dar pe care de-aici nu-l poţi zări şi să ies pe-acolo din oraş.

— Ştiu podul, am trecut şi eu de câteva ori pe el.

— În celălalt capăt al lui e un fel de sat şi dealul vine până în el şi m-am suit pe deal şi am mers prin ploaie foarte fericit că mă puteam înfunda până la glezne în noroi şi că ploua atât de des şi tare, până ce noroiul s-a subţiat, pământul devenind pietros, nisipos, şi am intrat în vii şi am coborât de-acolo spre oraş, poate chiar pe lângă via ta. De

câtva timp mă gândesc că s-ar putea ca în ziua aceea, cine ştie cum, tu să fi fost aici, la vie, şi sunt fericit.

— Se poate să fi fost, spuse Dora visătoare, dar nu-mi amintesc nimic.

— Vezi cât drum am făcut până la tine

— Şi eu până la tine. Dar acum n-o să ne mai despărţim niciodată.

— Vom fi mereu împreună.

— Îmi place liceul tău, văzut de-aici. Prin pădure ai fost totdeauna singur?

— Da, spuse mirat. O singură dată aş fi putut veni să mă plimb cu altcineva, într-o noapte, dar n-am venit.

— Cu cine?

— Cu vărul meu, cu Tudor. La patru ani după ce ne-am mutat aici, a venit cu tatăl lui să ne viziteze şi am vrut să-i arăt ceva foarte frumos, dar n-a vrut să meargă. Îi era somn sau frică.

— În pădure e atât de frumos noaptea? îl întrebă, încercând să-şi imagineze.

— Da.

— Dar, protestă ea, nu vezi nimic!

— Ba da.

— Şi te-ai plimbat de multe ori aşa, pe-aici?

— Nu. Doar de vreo două ori. Vrei, a treia oară, să vii cu mine?

— Aş muri de frică.

Acum erau din nou lângă luminişul de unde porniseră. Îl ocoliră pentru a nu intra în bătaia soarelui şi pentru că Dora voia să vadă şi de aproape copacul în care se suise Matei să o urmărească prin binoclu.

— E frumos ca tine, spuse în faţa lui, mângâindu-i scoarţa lucioasă, verzuie, şi aş vrea... Nu ştiu ce aş vrea. Nu te-ai suit greu în el?

— Destul de uşor.

— Şi eu aş putea.

— Să ne urcăm, îi propuse Matei, luând-o de mână.

— Avem totuşi altceva de făcut.

— N-o să ne mai putem despărţi, râse, răscolit, mai târziu. Ce am să mă fac până ne vom întâlni din nou?

— Aşa e, spuse Dora, tristă. Ce-o să ne facem?

— Trebuie să fim mereu împreună!

— Mama bănuieşte ceva, spuse Dora.

— Da, mi-ai spus.

Am rugat-o să nu se amestece. Ea ţine foarte mult la opinia lumii dar şi la mine şi sunt sigură că ne va apăra.

— Spuneai însă că nu are o părere prea bună despre mine.

— Mi-a repetat doar nişte vorbe pe care le-a auzit, pentru că altminteri nici nu te prea cunoaşte. Dacă te-ar cunoaşte ar fi mai liniştită. De ce n-o vizitezi, împreună cu Lili? Într-o zi când voi fi şi eu în oraş.

— Este necesar?

— Poate că da, chiar dacă nu urgent. Odată tot o să trebuiască să vă întâlniţi.

— Aşa cred. Dar acum avem altceva de făcut, îi repetă el cuvintele, cu ochii închişi.

— Cât a mai rămas până să pleci la Bucureşti?

— Nu mult. Dar mai mult mi se pare până la viitoarea noastră întâlnire.

— În fundul viei am nişte arbori şi acolo noaptea nu mi-ar fi teamă. Ai să poţi veni în noaptea aceasta? La Bucureşti unde vei locui?

— La început la unchiul meu.

Să nu stai prea mult la el.

— Îmi voi căuta o casă în care să fiu singur.

— Lili rămâne aici?

— Până acum, spuse Matei, nu mi-a pomenit nimic de asta.

— Cred că vrea să vină şi ea la Bucureşti.

— Nu m-am gândit încă, dar poate ai dreptate, murmură privind pe lângă umărul ei spre dealurile deasupra cărora se dizolva foarte încet un şir de nori albi. Nu ştia dacă e

bine sau nu ca doamna Iliescu să vină la Bucureşti. Nu ştia încă o dată nici dacă el însuşi doreşte să mai plece. Dorea numai să se facă noapte mai repede. Se şi temea însă. Totuşi, nu mă tem de nimic şi nu doresc nimic, îşi spuse.

Dora continuă:

— Îi dau dreptate, în locul ei mi-ar fi urât aici, singură.

— Cunoaşte pe toată lumea.

Tatăl, nu spusese nimic despre întoarcerea la Bucureşti a doamnei Iliescu. Uitase?

— Şi eu cunosc pe toată lumea dar aş pleca bucuroasă, oricând, cât mai repede.

— Poate s-a obişnuit.

— Mă îndoiesc.

— Oraşul nu e urât deloc, spuse Matei, şi e plin de lume foarte interesantă.

— Crezi?

— Presupun. N-am cum şti daca aşa este în realitate.

— Şi jurnalul tău?

Matei râse, încurcat.

— Să mi-l dai şi mie. Unde locuieşte unchiul tău?

— Lângă piaţa Pache, pe o stradă cu mulţi castani în creştetul cărora, de la ferestrele apartamentului său, poţi privi cât vrei dacă aceasta te amuză.

— Şi eu am un apartament în Bucureşti. E închiriat dar am să mă pot muta în el oricând. Va fi minunat, nu-i aşa?

Răspunsul lui nu i se păru destul de cald şi aceasta o miră. Dealtfel reacţiile sale o surprindeau totdeauna. Acum o săruta, însă nu-i mai plăcea atât pentru că se întreba ce s-a întâmplat din nou cu el. Dar când mângâierile lui se făcură mai îndrăzneţe, nu se mai întrebă de nimic, pentru a se apăra.

— N-am făcut nimic rău.

— N-ai făcut, dar lasă-mă – şi cuprinzându-i capul cu amândouă mâinile îl sărută apăsat pe obraji. Ai merita să nu ne mai întâlnim până mâine. Cum aş putea trăi însă până mâine fără să te văd?

Pe undeva lătra un câine şi pădurea îşi continua foşnetul marin, de valuri răsturnate calm dar necontenit pe nisip.

— Parcă suntem la mare, spuse Dora.

— Şi eu simţeam asta, tresări el izbit de coincidenţa imaginilor lor. Înoţi?

— Da, răspunse Dora entuziasmată. M-a învăţat tata, la Balcic.

— Şi îţi place?

— Nespus de mult! Şi după aceea să mă întind pe nisip să mă ardă soarele, să mă pătrundă toată.

— Să mergem odată împreună la mare.

— Putem merge chiar la anul, spuse Dora numaidecât.

— Ca să se împlinească visul tău? o întrebă încercând să râdă.

Trecea cu domnul Iliescu prin faţa unei case cu aspect pustiu. Alături de casă era o livadă de migdali. Un om suna la uşă dar nu răspundea nimeni şi clinchetele soneriei alarmau aerul blând al serii. Domnul Iliescu purta o pălărie cenuşie şi îi arăta migdalii. Dar el întoarse capul spre marea care venea din larg cu aripile deschise, ca o pasăre albastră. Pieptul ei palpita şi dacă ar fi fost culcată pe pieptul lui, prin sclipirea spiţelor de argint ale soarelui, i-ar fi simţit bătaia inimii. Pe o creastă de deal, câţiva pomi singuratici se desenau negri, calcinaţi parcă, în aurul soarelui care apunea. De ce n-ar şti şi ea? În curând va şti toată lumea şi atunci şi doamna Iliescu şi întreaga lume, ştiind, vor schimba ceva în *acest lucru* care era între el şi Dora, între el şi tot ce se numea cu numele ei, între el şi tot ce îşi întoarce acum capul spre el şi îşi lasă braţele în jos şi surâde treptat mai intens şi o boare roz i se răspândeşte pe obraz sub pânzele albe atârnate în cer, în podul verde unde nu-i ştie nimeni.

Rupse câteva flori albe din iarbă şi i le întinse.

— N-au miros, îi spuse Dorei – înecându-se în albastrul ochilor ei, sub bolta frunţii ei. Dar soţul tău o să meargă? N-o să-l deranjeze prezenţa mea?

— Vom fi singuri, numai eu şi cu tine. Vom ajunge după-masă pe la două, când lumea doarme şi oraşul e ca şi pustiu şi o să miroasă a mare, a piatră, a coji de pepene galben, a gudron şi a alge putrede. Birjarul ne va duce la hotel şi după ce ne vom spăla şi ne vom schimba vom coborî imediat pe plajă. Îţi place marea, nu-i aşa? îl întrebă, oarecum bănuitoare.

Matei surâse speriat:

— E îngrozitor de frumoasă.

— De ce îngrozitor?

— Fiindcă, răspunse el *acelui lucru* care era între el şi Dora şi care, cu aripile larg deschise, îl privea neclintit în ochi cu ochii ei, fiindcă ştiu bine că în faţa ei nu sunt nimic şi mă goleşte pe dinăuntru de tot ce sunt eu, lăsându-mi doar ochii şi epiderma, care ar putea fi ale oricui altcuiva sau ale nimănui.

Dora îl apucă de urechi şi lipindu-şi nasul de nasul lui îi spuse gravă:

— Voi avea grijă să nu ţi se întâmple asta şi să te ocupi mai mult de mine decât de ea. Şi acum mai culege-mi nişte flori să le duc acasă. Matei, îl strigă după câtva timp, uite acolo unele galbene. El urmări direcţia în care îi arăta cu degetul şi se duse să ia florile galbene. Erau la câţiva paşi de ea dar i se păru, privind-o printre frunze cum şedea culcată în iarbă, că e departe şi nu putu suferi depărtarea şi smulse repede florile potrivindu-le în buchetul deja cules şi se grăbi să vină mai aproape. Dora, sprijinită pe iarbă în cot, privea absorbită în iarbă. Părul negru, bogat şi înfoiat, care nu-i acoperea toată ceafa, îi ascundea fruntea plecată. În faţa ei, într-un loc cu iarbă mai rară, mergeau grăbite două mici gângănii roşii, cu pete negre pe aripi şi cu picioare subţiri, lucioase şi negre, legate între ele prin extremitatea abdomenului. Cea care, prizonieră într-un mod atât de inedit pilotului ei, umbla propriu-zis de-a-ndărătelea nu părea însă deloc sa se lase târâtă ci dimpotrivă se mişca perfect sincronic cu soaţa inversă

mişcându-şi picioarele în acelaşi tact şi fără să aibă preferinţe personale în privinţa direcţiei drumului lor. Când Matei se apropie şi umbra lui şi a buchetului său de flori căzu peste Dora şi peste ele, Dora ridică repede capul spre el, apoi îl coborî şi le împinse cu degetul sub o frunză uscată. Matei se lăsă jos în iarbă şi-i întinse buchetul.

— O să-l pun în camera mea, îi spuse ea, recunoscătoare.

Cele doua insecte ieşiră de sub frunză, prin partea opusă, la fel de grăbite, cu paşi negri la fel de mărunţi şi sincronici.

— Bietele de ele, spuse Dora jenată, cât trebuie să sufere!

Să le ajutăm să se despartă.

Când izbutiră să le despartă, una dispăru repede în iarbă şi pe cealaltă Matei o culese între degetul mare şi arătător şi o priviră, cu capetele, apropiate, pe toate părţile, după care el o depuse pe pământ şi aşteptară să vadă ce face,

— Îi spune vaca-domnului, nu-i aşa? întrebă Dora.

Apoi se ridicară şi se despărţiră şi ei.

XV

ÎN DREPTUL TURLEI BISERICII BUNA Vestire, micul nor violaceu, care până atunci înaintase imperceptibil pe cer se opri. Venind dinspre avocat, Matei se uita în sus, la ciorile care se răsuceau pe deasupra centrului. Pe trotuarul din faţa cofetăriei lui Iulian, sub umbrela vărgată, remarcă trei domni în jurul unei mese rotunde de tablă, vopsită în alb. Printre ei îl recunoscu pe judecător. Pe una dintre străzile lăturalnice dispărea o trăsură cu coşul ridicat ocrotind sub el, ca sub cagula unui călugăr în rugăciune, o divinitate puţin obosită de căldură, de călătoria cu trenul între coşuri, geamantane şi legături, dar încă bonomă. De altfel oraşul, acum când încă nu toată lumea ieşise la plimbare, trăia o clipa de reculegere şi Matei urmărea cu plăcere pocnetul surd şi rapid al paşilor săi pe trotuarul de piatră, căci fiecare pas îl apropia de ea – despre care doamna Iliescu nu avea o părere prea bună. Când se înapoiase din pădure, şedea într-un scaun pe terasa din spatele casei şi ca să intre trebuise să treacă pe lângă ea.

— Te-ai parfumat îl întrebase. De unde vii? Dar ăsta e parfumul Dorei, strigase apoi, întorcând capul după el când era gata să intre pe uşă. Strâmba din nas şi-l privea lung. Imposibilă privire, încărcată de judecăţi defavorabile pentru Dora. Şi nemeritate!

Îşi schimbase cămaşa, nervos, şi se aşezase în coate la masă, privind în fundul farfuriei. Era obosit şi nu putea fi atent însă pândea vorbele doamnei Iliescu. Ştia că observase imediat că şi-a schimbat cămaşa. Îndată ce intrase în sufragerie ochii ei se opriseră pe cămaşa nouă. În definitiv de ce să nu aibă o părere prea bună despre ea? E adevărat că e măritată, însă că atunci, la nu mult timp după

nuntă, a plecat de acasă cu acela, nu era sigură şi parfumul de acum nu era o dovadă că atunci plecase cu el. Nu putea afirma nimic!

— Cum merge treaba la Jean? îl întrebase în fine, când fură gata să termine masa.

— Bine. Nu mai am mult.

Doamna Iliescu adăugase apoi cu o anumită intenţie:

— Ai grijă să fie aşa până la sfârşit căci îi datorăm destule şi a fost totdeauna foarte drăguţ cu noi ca să nu-i fim recunoscători.

— Dar ea mă iubeşte! ar fi vrut să-i răspundă în sine, dacă ar fi putut pronunţa, mai ales în sine, aceste cuvinte oprite. Poate că pentru Dora ele însemnau ceva, ca pentru toată lumea, dar el nu putea folosi vorbe asupra înţelesului cărora ceilalţi conveniseră de mult dar care pentru el erau goale, goale măcar în sensul că nu aveau semnificaţia convenită, aşa că fiindcă doamna Iliescu tocmai începuse, ajutată de femeie, să strângă masa, lăsase observaţia ei fără răspuns. Inutil să se întrebe de ce nu are o părere prea bună despre Dora. Prin mintea oricui pot trece despre oricine ideile cele mai absurde.

Domnul Iliescu o cunoscuse. Nu-l auzise vorbind despre ea niciodată sau nu mai ţinea minte să-l fi auzit.

Avocatul îi dăduse câteva indicaţii pentru ce mai avea de făcut, se interesase de Lili şi îl părăsise. Se aşezase pe canapeaua pe care stătuse ea când îi spusese că i-ar place să fie prieteni. Purta o rochie de buret, palidă, care îi strângea uşor coapsele înalte şi prelungi. Acestea n-au nicio legătură cu ce-ar putea crede doamna Iliescu sau altcineva, de pildă cu ce-ar putea crede judecătorul sau uneori el însuşi.

Unul dintre cei trei domni se sculă şi, scoţându-şi pălăria de pai, salută pe o femeie care trecea prin faţa lor, pe trotuar.

Lumina răsfrântă de norul violaceu, acum imobil, învăluia tabla de pe turla bisericii într-o subţire peliculă viorie,

sticlind pe alocuri ca de argint în aerul împăcat.

În locul pocnetelor surde ale pantofilor pe trotuarul de piatră asculta, ceva mai târziu, păcănitul ceasului, întins pe pat, cu mâinile sub cap, în camera lui. Deşi se schimbase, avea în nări parfumul ei. Cobora şi ridica pleoapele, împăcat, la mari răstimpuri, până ce femeia începu să trântească uşile prin casă, pregătind cina. Lumina coborî o treaptă, apoi încă una şi ieşiră stelele.

— De ce stai pe întuneric? îl întrebă doamna Iliescu intrând şi aprinzându-i lumina. Vino la masă.

Dora urmărea de la fereastră cum se sting pe rând luminile din vecini. În curte roata fântânii scârţâia şi bătrânul şedea pe vine afară, în faţa porţii, şi privea nemişcat înainte. Într-un timp crezu că a adormit şi se sperie că va rămâne acolo toată noaptea, dar după aceea îl auzi răspunzând unor oameni care treceau şi se linişti. O femeie ieşi în poarta şi după puţin reintrară amândoi în curte şi stinseră lampa. Pe şoseaua din dreapta, care venea dinspre oraş, trecu un camion greu astupând cu huruiturile sale vacarmul stins al broaştelor şi ţârâitul greierilor. În lumina farurilor copacii de pe marginile şoselei se desfăceau din noapte, surprinşi în cămăşi de lumină. Când camionul dispăru, noaptea îi păru puţin mai întunecată, dar apoi distinse din nou lucrurile care o locuiau, sub plafonul de stele. Între ţârâiturile greierilor şi vacarmul broaştelor, auzi clipocitul apei. Ce voise a spune atunci Matei, la capătul punţii, cu aerul dintre ei care îi despărţea ca un perete de sticlă? Îşi amintea că răspunsul ei îl necăjise, poate fiindcă nu înţelesese ce dovadă de dragoste îi dăduse prin chiar prezenţa ei acolo, pe malul iazului, când abia se cunoscuseră şi atâta lume îi putea vedea şi apoi tot oraşul să afle şi să comenteze în stilul binecunoscut. Şi ce idee, cu statuia lui! Dacă ar şti că Paul nu o sărutase, ca el, decât o singură dată, şi-ar da seama cu cât îl iubeşte pe el mai mult decât îl iubise pe acela – dacă îl iubise. Dar nu-l iubise. De data aceasta avocatul era destul de departe.

Citi, apoi intră în baie, sub duş. La întoarcere, trecând prin dreptul pianului, făcu câteva note deşteptând ecouri bizare în liniştea casei. Matei şedea jos, cu ceafa sprijinită de pian, şi o privea în ochi. Ochii lui adânci, în care nu putea citi clar totdeauna, dar atât de curaţi. Ce nebunie să se dezbrace în faţa lui, chiar dacă pe întuneric! Dar ţinea atât de mult la rochia aceea veche pe care Dumnezeu ştie de ce n-o aruncase şi fusese atât de fericită şi de grăbită să i-o dea. Îl iubea nespus, căci dacă ar fi fost altcineva, Paul, de exemplu, nu s-ar fi gândit la aşa ceva. Şi el a fost discret, altminteri gestul ei s-ar fi transformat imediat în ce nu era, în ceva crispant, într-o greşeală vulgară, deşi chiar dacă n-ar fi fost discret, ori prea surprins, ori mai degrabă intimidat, era prea spontan şi curat pentru a o face să se simtă rău. Cu el nu s-ar simţi rău în niciun fel, chiar dacă ar trebui să apară împreună în lume ca cele două biete gângănii din pădure. Bineînţeles, cu condiţia s-o iubească. Pe fiinţa aceea din grădina publică n-o iubise. Cum pot face bărbaţii asta fără să iubească?

Pentru a alunga imaginile care îi veniră fără voie, aprinse veilleuza şi trântindu-se pe divan redeschise cartea. Se gândi însă că nu-l va vedea când va veni, stinse şi se duse la fereastră. El tocmai traversa drumul. Tresări, ca şi când, chemată de mişcarea pe care o făcuse către fereastră, noaptea însăşi, neguroasă şi tăcută, s-ar fi îndreptat spre ea.

În hainele lui întunecate, Matei veni spre ea şi o îmbrăţişa tăcut. În braţele lui murmură:

— Să mergem, aici mi-e teamă să nu fim văzuţi, şi urcară printre araci spre vârful viei.

— Dora, o chemă.

În spatele lui, nu atât de jos încât să nu i se mai vadă decât acoperişul, casa era albă. Dincolo de ea, pădurea foşnea în aerul blând.

— Da, spuse, întorcându-şi faţa spre el.

— Cunoşti parcul Ioanid?

— Îl cunosc.

— Ai trecut seara prin el?

— Seara nu, doar dimineaţa.

— Acolo, din cauza bolţii de frunze, vedeam doar câteva stele.

— E de ajuns să vezi una, îl preveni mustrătoare, apoi râse, îi întoarse spatele şi fugi spre vârful viei strigându-i Prinde-mă!

Fusta îi pâlpâia în jurul picioarelor înalte care brăzdau umbra cu o lungă, urcătoare cale lactescentă.

Matei se gândi că strigătul ei ar fi putut fi auzit de vreun eventual paznic din viile vecine dar continuă să alerge. Nu era nicăieri niciun paznic. Când o ajunse sus, sub copaci, căzură amândoi îmbrăţişaţi în iarba înaltă. O acoperi ca o umbră, înconjurându-i mijlocul cu braţele. Râdea, cu gura închisă şi cu ochii închişi, mişcându-şi capul pe iarbă pentru a se feri de sărutul lui. Când reuşi să-i prindă buzele i le apăsă brutal, spre a o sili să-şi descleşteze dinţii, apoi o eliberă lăsându-se să alunece alături de ea, cu faţa în sus, în iarbă. Dora se ridică în genunchi şi-i mângâie obrajii cu palmele.

— Nu ţi se pare, îl întrebă, că suntem amândoi cam nu ştiu cum?

Ochii ei îl fixau surâzători, dintre stele, apoi îşi culcă capul greu în coiful de păr negru, pe pieptul lui, după care îi spuse privindu-l de data aceasta mai de aproape:

— Ce frumos bate inima ta! Dacă aş avea pianul aici ţi-aş cânta cum bate.

— Să mergem să-mi cânţi.

— Să mai stăm, ca să vezi că într-adevăr nu mi-e frică noaptea sub pomi.

— Dar în pomi? Vino, Dora, e minunat! îi spuse de pe o cracă nu prea înaltă pe care se urcase cu repeziciune.

Încercând să-l vadă prin frunzişul negru, şopti plângător:

— Abia te văd. Unde eşti?

— Aici. Hai, vino. Pe craca aceasta putem sta amândoi. E

doar un măr sălbatic şi te urci uşor.

— M-am zgâriat toată, spuse după ce se instala pe cracă lângă el. Ce nebunie!

— Priveşte în vale, spre oraş, nu e minunat? Şi de-aici cerul e şi mai mare. Câte stele, până departe!

— Ameţesc.

— Te ţin eu!

Îi înconjură umerii cu braţul liber şi o sărută.

— Matei! ţipă Dora. Nu vreau să mă sărut noaptea prin pomi. Am să cad.

— Nu cazi, spuse şi apucând-o de păr îi întoarse faţa spre el sărutând-o din nou, acum mai metodic, să nu piardă nimic.

— Se rupe craca, spuse ea când o lăsă, inspirând adânc.

— Nu se rupe. Vrei să ne legănăm?

— Să ne legănăm, dacă zici. Crezi că în timpul ăsta ai putea să mă şi săruţi? — E într-adevăr minunat, spuse Dora într-un târziu.

— Auzi? Un tren.

— Uite-l, ca o jucărie. Îi vezi fumul?

— O coloană albă, culcată pe câmp.

— Acum se înalţă, ca o limbă de ceasornic.

— Şi acum se destramă spre stele.

— Dar e ca şi când ar atârna dinspre stele spre pământ.

Ca să vadă mai bine, Dora dădu frunzele din faţă-i într-o parte.

Trenul ocoli în fugă oraşul, pe fundul văii, desenând cu dâra lui de fum alb două laturi ale acestuia, dintre care a doua făcea un unghi larg cu şoseaua din dreapta lor, şi se pierdu.

— Acum, spuse Dora, să coborâm.

Ca s-o ajute, coborî întâi el, apoi sări şi ea. Coloane în iarba înaltă şi întunecată. Nu trebuia să fi stat atât de aproape de trunchiul pomului. Am să-i duc pachetul în recreaţie, după ce voi trece pe la plăcintărie. Învăţătorul explica sprijinit cu spatele de fereastră şi din cauza aceasta

nu-i vedea bine faţa. În stânga, peste drum de farmacie şi de bancă, tabla de pe turla bisericii Buna Vestire luceşte în soare ca o oglindă. Măcar dacă doamna Iliescu i-ar fi spus ce e în pachet ca să ştie dacă nu cumva poate uita să-l ducă. Clopoţelul îl declanşă imediat în urma învăţătorului, în curte şi apoi în stradă. Firma albastră a plăcintăriei, cu litere aurii, sub o vizieră de umbră. Alături, un gang întunecos, boltit, cu uşi laterale în grosimea lui, şi în fundul acestuia o curte interioară mare, verde, scăldată în lumină, a cărei iarbă o paşte un cal roşu. Trecu din nou prin faţa bisericii, acum îndărăt. Clopotniţa, înaltă, cilindrică, văroasă în aerul aproape alb din cauza căldurii, avea vârful muiat în raze, topit în lumina vibrantă. Şi dincolo de porţile înalte şi negre, de fier, în vârful scărilor de piatră, sub frontonul oval, gălbui, uşa băncii între cele două coloane ale ei.

Încetini pasul, cu pachetul la subraţ, muşcând rar din plăcinta fierbinte. Stâlpii aceia de la intrare, sub bolta lor ovală, trebuie sa fie fierbinţi din cauza căldurii. Va deschide uşa, va fi într-un coridor lung, aşternut cu un covor roşu lung, şi acolo îl va găsi pe domnul Iliescu. Dar cum sa treacă printre coloanele de piatră, cu pachetul lui şi acum şi cu plăcinta pe care la urma urmelor ar putea-o arunca în şanţ, printre coloanele între care îi aştepta domnul Iliescu. Nu voia să-i vadă pe oamenii cu care trebuia el să lucreze, nu voia să-l vadă nici pe el împreună cu ei, dar pachetul n-avea cum să nu-l ducă şi se gândi, distrus, să-l strige de la poartă însă nu voia sa-l vadă ieşind şi poate că în locul lui s-ar fi grăbit să iasă altcineva şi în spate clopotniţa de pe biserica Buna Vestire se ridica imensă, tare, văroasă în aerul fierbinte pe care îl împungea cu vârful muiat în lumină şi acum îşi umplea gura cu plăcintă s-o termine mai repede şi dorea imens, arzător, dureros, ca tatăl să nu fie acolo, între coloanele printre care ar trece atât de uşor dacă ar şti că nu-l va găsi, că cine ştie cum între timp va fi plecat şi se va întoarce mai târziu să-şi găsească pachetul adus. Tatăl era îmbrăcat în gri, o haină uşoară de vară. Poate că se uită

pe fereastra biroului să-l vadă venind şi peste o clipă va ieşi bucuros în capul scărilor şi îl va aştepta acolo, cu lungul covor roşu în spate, cu bolta ovală deasupra capului. Se putea ruga să nu-l găsească – şi se rugă din tot sufletul, cu gura plină de plăcintă, cu nasul încercat de un vag miros de descompunere, care se exhala din şanţul străzii.

Smulse nişte flori de lângă el, din iarbă, le strânse în pumn, fărâmiţându-le, şi le lăsă să cadă înapoi. Alte împrejurări, din fericire. Totul era atât de altfel, atât de fără nume altfel acum şi aici! Însă când ea îi aruncă braţele după gât şi se lipi de el, îşi trase confuz, înapoi, partea de jos a trupului. Dora îi înfipse dinţii în colţul gurii. Simţea încordarea muşchilor ei prin stofa subţire, moale, cu miros răcoros. Ochii ei se deschideau şi se închideau rar, ca în somn. O aşeză delicat pe iarbă şi se lăsă alături de ea, ţinându-şi genunchii în mâinile încrucişate.

— Ştii că e a treia oară când te întâlnesc noaptea, îi spuse aproape liniştit, întorcând capul pe umăr spre ea.

— De data aceasta nu mi-ai mai spus istorii îngrozitoare ca atunci, îi răspunse palidă, cu ochii pe jumătate închişi.

— Cât de frumoasă eşti! Adineauri, când ai coborât din pom, ţi-am văzut picioarele, pe sub fustă. Nu te superi că-ţi spun asta, nu-i aşa? Dar eşti atât de frumoasă!

— De ce să mă supăr? întrebă cu puţină şovăială, simţind că roşeşte. Poţi să te uiţi la mine cum vrei şi sunt fericită că-ţi plac.

— Mai spune-mi-o o dată, o rugă.

— Sunt fericită că-ţi plac.

— Ce frază simplă, dreaptă! strigă Matei.

— Cum *dreaptă?*

— Aşa, spuse trăgând cu mâna în aerul întunecat o linie dreaptă.

— Nu înţeleg, râse Dora.

— E ca în muzică. Sau m-aş putea agăţa de ea cu amândouă mâinile, ca de un trapez atârnat de bolta aceasta neagră şi înstelată, şi să mă legăn şi să mă

răsucesc pe ea la nesfârşit.

— Nu ne-am legănat destul pe cracă? îl întrebă şi flatată dar şi nemulţumită că o lăsase pe pământ în timp ce el făcea exerciţii la trapez printre stele. De ce nu ai încercat să ne cunoaştem mai de mult?

— N-ar fi fost bine, îi răspunse după o tăcere. Ar fi fost prea aproape de moartea tatii.

— Da, însă atunci făceai nu ştiu ce lucruri oribile cu creatura acea!

— E adevărat, spuse Matei violent, dar atunci, dacă te-aş fi privit cu puţin din ce simt pentru tine acum, te-aş fi urât şi aş fi fost foarte nefericit.

— Ai ţinut mult la tatăl tău, constată ea reculeasă, înţelegându-l.

El tresari şi zise destul de uscat:

— Nu ştiu.

Jignită, Dora spuse:

— Posibil. Multe lucruri nu le ştii tu. Nu ştii de exemplu nici dacă mă iubeşti.

Matei înţelese deodată că trebuie să fie precaut. O ascultă în tăcere, cu capul în jos, urmărind întristat dar şi cu o bucurie de artificier culoarea, sclipirea şi nesfârşita mulţime a vorbelor ei în umbra deasă a tăcerii sale, aglomerate şi curgătoare ca o coamă, cu ceva heracleean în ţinuta lor viguroasă şi avântată, rotunde însă şi reci, apoi lungi, încolăcite, ameninţătoare, sau intangibile în puritatea lor înalt feciorelnică, gemene şi neajutorate, abandonate, iar undeva, dincolo de alcătuirile lor strălucite, legendare, şi mult dincolo şi de tăcerea lui care le cuprindea şi le făcea vizibile, urmărea o rumoare imprecizabilă, o surdă ritmică egală şi adâncă, un foşnet de pene într-o boare salină. Vru să întindă mâna spre Dora dar şi-o ţinu bine, sprijinită în iarbă. Iarba era mătăsoasă şi aspră, aici ca şi în curtea lui unde o cosea odată cu sabia culcând-o la pământ în linţoliile de umbră de sub tei, şi teii erau înalţi, groşi, zgrunţuroşi, pătrundeau robust în aerul îmbrăţişat cu braţe

frunzoase. Din înalt, printre frunzele lor, soarele arunca de pe parapetul nemişcat al norilor un nisip impalpabil, de aur, peste nisipul împăcat al aleilor şi peste iarbă. Noaptea, zidurile erau albe şi de aici nu vedea decât rare şi mai mult bănuite pete albe între masele negre ale arborilor, cum nu reuşea să distingă nici acel loc, de cam pe lângă gară, unde şedea acum domnul Iliescu, sau pe celălalt unde dormea doamna Iliescu şi unde el însuşi, după ce se va despărţi de Dora, se va duce să se culce, dar dacă pe acesta din urmă nu-l putea distinge îl ghicea foarte bine şi se miră cât drum va trebui să facă de-aici din vârful viei până acolo chiar dacă nu o va lua pe şosea, pe unde într-adevăr ar ocoli prea mult, ci de-a dreptul prin pădure şi prin câmp, peste puntea din fundul grădinii doctorului Tomiţa, care se legăna pe picioare înalte deasupra iazului foşnitor. Cascada din parcul loanid foşnea altfel, era ca şi când peste frunze ar fi curs întruna un subţire şuvoi de frunze uscate, iar vocea Dorei nu semăna cu nimic, venea doar de foarte departe, ca şi când Dora s-ar fi depărtat de el şi când în fine va alerga s-o prindă, prin apa nopţii, n-o va mai putea găsi aşa cum de pe tapetul camerei lui din strada Polonă n-ar fi putut culege florile albe să le pună în paharul cu apă deşi astfel musca, urcându-se pe cozile lor, ar fi ieşit de unde nimerise cu totul din întâmplare sau, poate, dintr-un calcul greşit. Şi cât parfum, când înfloresc teii, aşa încât nici nu putea dormi cu fereastra deschisă, şi venea, ca un nor greu, auriu, şi parfumul teilor din grădina publică şi tot oraşul mirosea a floare de tei, ca şi strada Polonă, dar pe strada Polonă parfumul era puţin mai slab, poate din cauza caselor mai pietroase şi mai întunecate şi pentru că nici nu erau atât de mulţi, aici însă varul îl reţinea ca un burete, pe tot. Domnul Iliescu spunea că-i place, ieşea în fiecare seară, după cină, pe terasa, din spatele casei să-l inspire şi să admire peisajul, întins în şezlongul pe care îl purta cu el şi la mare şi din care privea răsăritul lunii şi asculta plescăitul valurilor pe nisip la infinit multiplicat de toată întinderea ţărmului şi

alternat cu acea fioros de adâncă gâlgâiala tăioasă cu care apa se trăgea înapoi, înghiţind la loc în pieptul ei larg şi răsunător spumele şi putregaiurile amare pe care, cu botul culcat pe nisip, le vărsase.

— Nu-i aşa că este frumos? îl întreba domnul Iliescu ridicând mâna spre lună şi arătându-i apoi sticlirile apei negre.

La capătul de sub lună al drumului de lumină de pe apă se ridica însă din adâncurile fără fund, odată cu luna, o arătare tăcută, fără chip, nemişcată, nemăsurat de înaltă fiindcă ajungea cu capul în lună, o umbră de pe care îi era cu neputinţă să-şi ia ochii, aşa că întrebarea tatălui rămânea fără răspuns ori primea unul, dacă nu târziu, cel puţin încurcat şi fără suflet. Umbra era tăcută, închisă în aripi lungi din care niciun fulg nu se mişca şi ştia că va sta toată noaptea acolo dar, orice ar fi făcut, nu izbutea să se împiedice să adoarmă şi să doarmă atât de adânc noaptea toată, ca şi aici, cu toate că parfumul teilor ţinea sub pieptul şi sub aripile lui toată casa dominând foşnetul iazului şi ţârâiala amestecată şi vagă a greierilor. Şi când din cuvintele Dorei nu mai percepu, în sfârşit, decât o imprecizabilă rumoare, o ritmică surdă, un foşnet, îi spuse:

— Trebuie să fii indulgentă, alarmat că ar fi putut adormi în timp ce ea îi vorbea. Ştiu într-adevăr puţin. De ce ai crede că nu-i acesta adevărul?

— Cred, dădu ea din cap fără să fi observat nevinovata lui mistificare şi pentru că între timp înţelesese că nu avusese motiv să se simtă jignită, însă uneori ai un ton atât de ciudat, ca şi când sunt lucruri despre care nu ţi-ar place să vorbeşti cu nimeni, nici cu mine.

— E un obicei rău, recunoscu suspinând şi-i luă mâna şi-i sărută încet fiecare deget în parte. Mâna ei era învăluită de propria-i lumină şi de cea a stelelor într-o peliculă lactescentă în care, din loc în loc, distingea sau i se părea doar că distinge un pâlpâit uşor, al vinelor albăstrii.

Din susul iazului, sau din altă parte, nelocalizabile,

veneau nişte bătăi surde şi rapide, lemnoase. Dora îşi cobora şi-şi ridica pleoapele, împăcată. Sfârşind să-i sărute degetele unei mâini, i le lua pe ale celeilalte, pe care ea i-o întinse firesc, vârându-i în acelaşi timp în păr mâna abandonată şi mângâindu-i cu vârful degetelor creştetul fierbinte, cu osatură tare, boltit ca o cupola, şi care, proiectat cum era pe cer larg, pătrundea printre stele cu atâta nobilă siguranţă.

— Nu te văd la faţă, îi spuse.

Matei ridică capul, fără să-i lase mâna, şi-şi apropie buzele de buzele ei nemişcate, sorbind de pe ele o răcoare parfumată, dezalterantă, şi acum stelele nu-i mai înconjurau ci erau înconjurate, ca de la mari depărtări, de ei, de foşnetul lor în iarba înaltă, de ochii lor care se priveau prin pleoapele coborâte. Dora spunea cuvinte care până să ajungă la el îşi pierdeau forma şi înţelesul.

— Plutesc, înţelese în fine şi cu buzele pe buzele ei îi răspunse aspru şi stins:

— Şi eu.

Cu o mişcare bruscă ea însă îi scăpă din braţe şi se ridică în picioare.

— Nu, îi spuse, nu trebuie să facem asta.

— Dora, Dora, o chemă.

— Ridică-te, vreau să ne plimbăm puţin înainte de a ne despărţi.

Sări în picioare, râzând, şi o îmbrăţişa. Ea voi să se desfacă, apoi îl îmbrăţişă însăşi, atârnându-i-se de gât.

— Care este viaţa ta adevărată? o întrebă Matei la ureche, amintindu-şi ce-i spusese noaptea trecută.

— Aceasta, îi răspunse în acelaşi fel, să te iubesc pe tine. Dar n-o să ţi se pară cam lung drumul?

— Care drum?

— Până la Balcic, îl lămuri. Trenul merge atât de încet şi am să fiu atât de nerăbdătoare! Când vom ajunge în faţa cafenelei lui Avgherinidis am să-i spun birjarului să coboare şi să-mi aducă dulceaţă de smochine. Ai gustat dulceaţa lui

de smochine?

— Da, spuse Matei. Mama îi lăuda cafeneaua.

— Apoi vom merge la Ali să ne plimbe cu barca în jos, către vila Storck, pe apa purpurie, până la plajă. Mai ştii terasa cu trandafiri?

— De acolo ascultam morile.

— Şi eu, spuse Dora încântată. Băteau ca nişte ciocănitori toată ziua, dar când trebuia să cobor scara spre punte îmi era frică şi tata îmi dădea braţul.

— Îţi vezi casa? o întrebă Matei privind în jos, spre oraş.

Se deosebea bine, cum prelungea dincolo de pod linia albă a şoselei, Calea Târgului, descriind o curbă alungită până în celălalt cap al oraşului de unde, în apropiere de liceul de băieţi, se abătea puţin din traseul ei şi, trecând prin mahalaua zarzavagiilor, continua mai departe, în câmp, sub formă de şosea şi, căzând perpendiculară pe ea, strada care începea din dreptul prefecturii şi tribunalului şi ducea până la gară şi care era centrul, locul, de promenadă al orăşenilor. Pe ea se înşirau şcoala primară, farmacia, puţin mai încolo banca, peste drum de ele biserica Buna Vestire a cărei turlă Matei o recunoscu foarte clar şi ceva mai departe cofetăria lui Iulian unde domnul Iliescu se oprea des în plimbarea lui de după-amiază întâlnindu-se acolo cu Jean Albu, cu prefectul, cu judecătorul Teodorescu şi alte persoane ale căror nume nu le cunoştea, cum nu le cunoscuse niciodată; recunoscu la fel de clar turnul alb cu brâie roşii de cărămidă aparentă al bisericii catolice şi o arătă Dorei:

— Uite-o.

— Eu credeam, îi spuse destul de mirată, că mă întrebai de cealaltă, a părinţilor mei. Nu e prea departe, vine cam prin dosul primăriei.

O căutară, ocazie pentru ea să afle cât de puţin cunoaşte oraşul Matei, cu toate că locuia în el de atâţi ani, şi până la urmă izbutiră să se fixeze asupra unui loc unde s-ar fi putut să fie. În întinsa amalgamare de pete albicioase, cenuşii şi

negre din care se ridicau ici şi colo, în diferite puncte, mase vegetale neguroase, zidurile vreuneia dintre clădirile publice, cele trei etaje, dinspre gară, ale hotelului şi turnurile bisericilor, lanţul de lumină palidă al becurilor electrice, răsucit capricios în toate direcţiile, desena planul străzilor şi întindea sub stele, pe fundul văii, o plasă evanescentă, cu cele mai multe dintre ochiuri rupte, acelea probabil prin care izbutise să fugă pe malul iazului şi pe tot câmpul şi pe toate dealurile înconjurătoare potopul de greieri şi broaşte care tăiau acum harnic cu fierăstraiele în sticla nopţii, pretutindeni, şi frecau fără odihnă între ele milioane de bile de porţelan. Luminile roşii şi verzi ale gării. Pe şoseaua din dreapta înainta spre oraş, dar nu ajunsese încă la podul dincolo de care şoseaua intra între case şi pomi, devenind Calea Târgului, o căruţa; din când în când ajungea până sus la ei scrâşnitul roţilor pe bolovanii şoselei şi lătrăturile câinelui invizibil care o însoţea.

— Astăzi după masă, spre a veni la tine, îi spuse Matei arătându-i cu mâna spre oraş, am trecut prin faţa grădinii publice, o vezi?, am ieşit la tribunal şi am avut plăcerea să revăd şcoala unde mi-am terminat cursul primar constatând cu această ocazie că mai este şi acum, lângă poartă, în curte, bolovanul pe care mă refugiam în recreaţii şi-mi mâncam tartina cu unt şi cu şuncă. În curte nu era nimeni şi curtea şi şcoala mi s-au părut tare pustii. Soarele trecea pe vârful turlei bisericii Buna Vestire şi bătea drept în ferestrele claselor, aurindu-le. Peste drum, o casă mică, sistem vagon cred, cu o fereastră la stradă şi cu un gard din şipci vopsite în roşu, atât de înalt încât din dosul lui casa abia mai răsare cu acoperişul şi cu florile dese şi lungi cât pomii, care o înconjoară de-aproape. O ştii?

— Da, spuse Dora, acolo stau nişte prieteni ai noştri.

— M-am gândit, trecând prin faţa ei, la ciudăţenia că la liceu, când am citit pe Brătescu-Voineşti, acolo am instalat pe acel bătrân cumsecade şi foarte original pe care îl persecuta o vecină, femeie tânără dar antipatică,

învăţătoare cred. M-am gândit că e foarte curios că atât timp cât am fost la şcoala de peste drum nici nu băgasem de seamă acea casă, dar din moment ce mi-a fost atât de bine evocată de nuvelă la destui ani după ce nici nu mai treceam pe acolo, înseamnă nu numai că am văzut-o, ci şi că m-a impresionat mult. Ei bine, cum să te impresioneze atât de mult lucrurile a căror existenţă, când ai a face cu ele, nici n-o remarci? Nu e ciudat?

— De ce? îl întrebă Dora, puţin alarmată căci n-ar fi vrut să audă lucruri dezagreabile despre prietenii ei, persoane foarte distinse şi cumsecade.

— Ţi s-a întâmplat asta vreodată?

— Nu, protestă ea.

— Nu-i foarte important, bănuiesc, spuse Matei încurcat, însă când ţi se întâmplă te simţi ciudat.

— Cred, spuse ea simplu.

Matei râse:

— Iar puţin mai departe de şcoală, în faţa băncii, mi s-a întâmplat ceva şi mai curios. Un domn scurt şi gras, în haine de alpaca şi cu o pălărie de pai pe cap, venea din direcţia opusă, dinspre cofetărie, şi tocmai se pregătea să intre la bancă, pusese deja mâna pe clanţa porţii mari, de fier forjat, când zărindu-mă şi-a scos pălăria, mi-a făcut o mică plecăciune şi mi-a spus: Bonjur, domnule Iliescu, ce mai faci?

— Era Anghel, dădu ea din cap râzând. Şi ce i-ai răspuns?

— I-am răspuns Bine, exclamă indignat, şi am lungit pasul.

— Dar de ce? E unul dintre cei mai interesanţi domni din câţi ştiu pe-aici. El şi cu tatăl tău au fost colegi şi l-am auzit mi se pare vorbind cu respect despre tine.

— Nu admit, spuse Matei, să fiu salutat de persoane pe care nu le cunosc.

— Lasă, că o să-l cunoşti duminecă la mine. Voi fi în oraş, voi avea lume şi te rog să nu lipseşti.

Coborâră. Dora ciugulea boabe de struguri din dreapta şi

din stânga şi insista să mănânce şi el. I le băga în gură şi Matei profita să-i sărute degetele muiate de zeama acrişoară. Îl enerva că nu putea să meargă alături de ea, simţea nevoia permanentă de a o atinge, de a o săruta, de a-şi cufunda privirile în ochii ei, se întreba dacă nu a ratat o împrejurare ce nu va mai reveni şi nu găsea în el destulă îndrăzneală să reia o încercare pe care de altfel direcţia în care o apucase discuţia lor poate că o interzicea acum cu desăvârşire, viziunea de sub pomul din care o ajutase să se coboare îi biciuia sângele, apoi se blestema pe sine însuşi din cauza acestor simţiri şi impulsuri, mai ales când Dora îşi întorcea capul spre el pe umăr, şi când, cercetându-i-l pierdut, nu descoperea în trăsăturile ei nimic care să-i arate că încearcă şi ea aceleaşi impulsuri şi aceleaşi simţiri. Dimpotrivă, oboseala, probabil, dădea feţei ei o oarecare severitate, dar aceasta îl săgeta apoi mai rău, şi până la urmă Dora simţi neliniştea lui şi îl întrebă:

— Ce este, Matei?

Ajunseseră acum în spatele casei, în umbra deasă. Via rămăsese în urmă, cu buchetul de arbori din vârful ei.

— N-aş putea să-ţi mai cânt la pian, îi şopti ţinându-l strâns de mână, căci sunt prea obosită. Lasă-mă să-ţi mai ascult însă o dată inima.

Îşi culcă capul pe pieptul lui şi Matei îi inspiră parfumul părului.

— Altă dată, alta dată, spuse ea cu ochii închişi.

— Când?

Dora îşi strecură mâna prin cămaşa lui şi i-o puse pe piept, în stânga. Buzele ei, din cauza strugurilor, aveau un gust acrişor care lui Matei i se păru divin. O strânse la piept, fără sa întrerupă lungul sărut, cu nădejdea că se vor topi amândoi într-un singur trup, nemaifiind nevoiţi să se despartă, însă ea îşi desprinse gura de pe a lui şi îl îndepărtă.

— Ce este cu tine, Matei? îl întrebă totuşi din nou, văzându-l că se clatină.

— Parcă am o eczemă pe tot corpul, spuse înfundat, cu limba împiedicată. Mă arde şi mă mănâncă peste tot.

Dora râse încet, îi mângâie consolatoare obrajii şi-i spuse:

— Şi pe mine. Dar nu-i nimic. Trece.

XVI

— SA NU TE AŞTEPŢI SĂ SEMENE, spuse Matei mişcând creionul pe hârtia de pe genunchi.

— Sunt curioasă cum mă vezi tu.

— De, spuse fără să-şi ridice ochii spre ea, dacă m-ar asculta mâna… Desenul tău e foarte reuşit.

— Crezi? spuse Dora aruncând o privire în dreapta spre portretul pe care i-l făcuse lui Matei. Pe tata, când eram fetiţă, îl amuzau desenele mele şi a păstrat o mulţime, pe care le are şi acum într-o mapă. Când am început să prefer pianul a fost, îmi aduc aminte, jignit.

— Eu n-am izbutit niciodată să cânt, deşi îmi place atât de mult muzica.

— E destul că-ţi place, răspunse ea reluându-şi poza.

Talgerul mare, de aramă bătută, de pe divan, plin cu migdale, se aprinsese în lumina care intra pe fereastră şi pereţii înşişi aveau, din pricina luminii, luciri stinse, de aramă.

— Cred că foarte multa lume este în situaţia mea, dar tu care o şi faci, cântând la pian, îţi poţi da seama că plăcerea pe care mi-o dă muzica, mie care n-o pot exersa, este nu doar mai săracă dar poate că şi improprie, provocată de altceva decât de muzica ea însăşi. Dragostea de artă la cei care nu fac artă este, am impresia, o iluzie iar iluziile sunt totdeauna periculoase.

— O, exclamă Dora, dacă mă iei pe mine drept exemplu pentru cazul opus celui pe care spui că l-ai reprezenta tu, atunci te înşeli pentru că nu sunt deloc artistă. Atât de mulţi cântă, ca mine, la pian! Însă de aici până la artă e o distanţă. Când vei asculta-o pe Angela Zahariadi, care a luat lecţii în Germania cu un mare pianist şi care a şi dat câteva concerte acolo şi la Bucureşti când era tânără, ai să vezi diferenţa. Dacă tata nu s-ar fi grăbit să mă mărite şi să

mă arunce în închisoarea unei vieţi pe care n-am dorit-o şi pentru care nu am decât dezgust, poate că aş fi făcut ce spui tu, căci îmi iubesc nespus pianul. Îl cheamă Siegfried, ştii?

Matei îşi controlă desenul de pe genunchi. Era destul de fără caracter, dar reuşise să prindă mişcarea înainte, surâzător încordată, a modelului şi privind apoi pereţii încăperii cu stinsele lor tente de aramă palidă, murmură pentru sine Danae!

— Cu un lucru pe care-l faci cu mâna ta, spuse fixând-o într-un chip care Dorei i se păru ciudat, eşti într-o altfel de comuniune decât cu acela pe care nu poţi decât să-l priveşti din afară, de la distanţă.

— Dar, îi replică ea crezând că face aluzie la întâmplările nopţii, distanţa aceasta ne sporeşte dorinţa, dă farmec lumii.

De ce să fim brutali?

Spunând acestea îl privea cu pleoapele puţin apropiate, căci soarele aprindea pe capul lui Matei luciri aurii destul de intense, care-i jenau ochii – al căror albastru era acum atât de puternic şi curat încât foaia de pe genunchii lui căzu pe covor. Se aplecară amândoi în acelaşi timp s-o ridice. El se lăsă să alunece de pe scaun în genunchi, îi cuprinse capul în palme, cum făcuse ea însăşi cu o zi înainte în pădure, şi o sărută recules. Capul ei era greu ca o urnă. Apoi se reaşeză pe scaun şi continuă să tragă linii pe hârtie. Liniile se apropiau paralele şi succesive de contururile feţei, neputincioase a le depăşi, în valuri mărunte, şi sub creionul pe care făcea tot ce putea să şi-l stăpânească pentru că îşi spunea din nou că trebuie sa fie precaut, să n-o jignească pe Dora cu indiscreţia emoţiei sale, hârtia foşnea stins. De altfel lumina care, intrând pe fereastră, se reverbera de pe chipul lui, îl ascundea în lucirile ei aurii.

— Tatăl tău, o întrebă pentru a-şi da timp să-şi recâştige calmul, ţine mult la tine?

— Da, spuse ea cuprinzându-şi genunchii cu mâinile, dar

n-a vrut sa mă aibe pentru că doctorul îl avertizase că aş putea costa viaţa mamei. A lipsit foarte puţin pentru ca noi, acum, să nu ne fi putut întâlni. Şi ce m-aş fi făcut fără tine? adăugă mirată.

— Ţie, spuse Matei, ţi-ar fi fost uşor. Căci nici n-ai fi ştiut că exist.

— Poate, dădu din cap. Şi tu? Acum ai iubi pe altcineva.

— Nu, te-aş iubi tot pe tine, protestă cu jumătate de voce din cauza cuvântului care îi repugna să-l întrebuinţeze.

— Vezi? spuse Dora, nu eşti prea sigur. Dealtminteri cum m-ai iubi dacă n-aş fi?

— Te-aş bănui, te-aş visa.

— Am fi atât de departe unul de celălalt!

Sprâncenele ei se apropiară deasupra nasului, într-o încruntare de nemulţumire:

— N-aş suporta!

— Nici eu.

— N-aş suporta nici măcar dacă aş putea să te visez de-acolo, de unde aş fi. Îngrozitoare idee!

— Dar… încerca să spună.

— Bine că nu este aşa. Ce minunat, că existăm amândoi şi că ne-am întâlnit!

— Da, aprobă Matei, e minunat!

— Nu-mi vine să cred.

— Nu te deranjează totuşi că datorăm această întâlnire întâmplării că tatăl tău…?

— Mama nici n-a vrut s-audă când i-a propus să renunţe la mine.

— Când erai fetiţă veneai pe aici?

— Da.

— Şi, o întrebă privind din nou pereţii de aramă palidă, ai trecut şi prin încăperea aceasta?

— Era altfel aranjată, spuse Dora.

Nu pierdu nimic din descrierea chipului în care arăta înainte actuala cameră a Dorei însă cuvintele îl ajungeau ca reflectate într-o apă lin clătinată. Trase două linii, în timp ce

ea vorbea, şi-şi zise că de fapt a terminat. Continuă să păstreze însă hârtia pe genunchi. Era singur pe câmp după ce ocolise pădurea pe şosea şi apoi părăsise şoseaua. Era singur între săbiile greierilor şi stele. Dar dacă ea n-ar fi fost, ar fi fost undeva mult deasupra stelelor, într-un loc fără lumină.

— Pereţii, îi spuse, erau pe-atunci văruiţi şi-mi amintesc o seară când tata ca să mă împace, căci eram foarte supărată din nu ştiu ce cauză, se străduia să facă pe ei, cu mâinile, umbre pe care mi le arăta şi îmi spunea Uite, dragă, acesta e un iepure.

Dar nu cu desăvârşire obscur, pentru că altminteri cum ar fi văzut-o? Pe fereastră curgeau şiroaie de apă, curgeau şi pe acoperiş şi pe zidul dinspre curte, bătând teii când de sus în jos, când dintr-o parte, cuprinzând totul într-o ţesătură complicată şi grea, mereu curgătoare, şi la el în cameră lumina de afară nu mai răzbătea bine prin ploaie şi se făcea întuneric iar prin întunericul de aici şi prin celălalt, lichid, de afară zărea când şi când teii, îndesaţi unul într-altul ca armatele de sfinţi şi de îngeri de pe zidurile bisericii.

— Matei! strigase doamna Iliescu din salon făcându-l să tresară cu vocea ei ascuţită şi neaşteptată, adu-mi umbrela tatii să i-o trimit, căci a uitat-o.

— La ferestre, continuă Dora, erau nişte draperii lungi până la podea, de catifea roşie, legate la mijloc cu şnur gros, şi după ele m-am vârât într-o dimineaţă când mă jucam de-a ascunsa cu fata vierului.

Evident că ar recunoaşte-o în mulţimea de acolo, deşi întunericul şi mulţimea i-ar ascunde-o uneori fremătând ca frunzele lovite de apă când dintr-o parte, când din cealaltă, neîncetat. Tatăl este undeva mai sus, dacă în locul acela există sus şi jos, undeva unde mulţimea este mai rară.

— Dar m-am plictisit să tot stau ascunsă, continuă Dora. Eu mă înăbuşeam de căldură cu soarele în spate, cu nasul în ţesătura roşie şi ridicată pe vârful picioarelor pentru că

îmi închipuiam că în felul acesta nu-mi va vedea picioarele pe sub draperie şi Gica mă căuta peste tot, muta scaunele din loc, intra pe sub paturi, se învârtea prin faţa mea, tot nu mă găsea şi, culmea!, nici nu se mişca de lângă mine să pot ieşi.

— *Ma tante,* spunea fetiţa bătrânei doamne de pe bancă ce tocmai pusese deoparte, de pe genunchi, albumul de flori, vreau să mă joc cu copiii de-a ascunsa.

Tudor alergă la un pom, se lipi cu faţa de el închizându-şi ochii şi astupându-şi-i apăsat şi cu palmele, şi ei se răspândiră ca un stol de vrăbii pe alei, în căutare de ascunzători. Pietrişul scârţâia în toate părţile, foşneau frunze, răsunau chemări, apoi nu se mai auzi nimic, aleile rămaseră pustii. O bonă împingea un căruţ, o doamnă trecu pe pod cu un căţel în lesă, un domn se aşează pe banca dinspre chioşcul muzicii, cu faţa spre bazin, şi deschise un ziar în care îşi aplecă numaidecât capul. Din spatele grosului copac, privea ţintă spre Tudor. Dintr-un colţ al parcului o voce spuse ceva indistinct. Tudor, cu mâinile la ochi, întrebă înalt, de trei ori. Gata? şi trăgându-şi palmele de pe faţă se întoarse brusc şi privi în toate părţile. Îşi apăsase însă prea mult pleoapele pentru că acum, izbit de lumină, clipea des, văzând nimic altceva decât stele. Pe Matei îl entuziasmă ideea că, pentru a-l ajunge, vărul său trebuia să străbată prin puzderia de stele multicolore. Aleea din faţa copacului era lată şi orbitor de albă din cauza luminii. Pe alee nu trecea nimeni. În tot parcul nu mai răsuna nicio voce. Vizavi de el, de cealaltă parte a aleii, printre frunze, licăreau ochii întunecaţi ai fetiţei. Părea să-i facă semne spre Tudor, însă nu-i făcea poate niciun semn. Tufişul era nemişcat, la fel ca şi ochii celei care, din spatele lui, se uita la el printre frunze. Pe alee nu trecea nimeni şi liniştea era desăvârşită.

O văzuse când intrase în tufiş, dar acum, apăsat de imobilitatea din jur, de lăţimea albă a aleii, de indecizia lui Tudor care făcea paşi în dreapta şi-n stânga în jurul

pomului fără să ştie deocamdată încotro s-o apuce căci din orice parte ar fi putut ţâşni pe la spatele lui cineva, se întreba dacă nu cumva fetiţa plecase din tufiş către o altă ascunzătoare mai bună şi atunci ce luase drept ochii ei privindu-l printre frunze era doar, acolo între frunze, puţină umbră mai întunecată. Apoi Tudor fugi spre dreapta şi până în clipa când auzi primul ţipăt de triumf al unuia care, din ascunzătoarea lui, ieşise şi bătea cu palmele pomul cu faţa la care, şi cu ochii bine închişi, stătuse vărul său, Matei căută drept în ochii umbrei.

— Şi atunci, spuse Dora, am ieşit de după draperie, plictisită, şi i-am spus:

— Aici sunt, proasto! Hai să ne jucăm altceva.

— Ce vorbă urâtă, exclamă din salon mama, care mă auzise. Să n-o mai spui niciodată şi acum cere-i imediat scuze Gichii.

— De ce să-i ceri iertare când probabil de la ea ai învăţat să zici proasto? întrebă Matei.

— Aşa m-am gândit şi eu, atunci, şi am fost indignată, mi-au dat lacrimile, n-am vrut să fac ce-mi cerea mama şi mama, enervată, mi-a dat o palmă la spate. Toată ziua, apoi, m-am simţit atât de nenorocită, atât de singură!

Între Dora şi fetiţa din spatele draperiilor roşii nu era nicio legătură, aceea nu era decât sora mai mică a ei, o soră ascunsă acum în fiinţa Dorei şi care nu va creşte niciodată. Şi acolo, în Dora, se înalţă la fel pe vârful picioarelor, să privească lumea prin ochii surorii mai mari, fără ca ea însăşi să poată fi văzută şi fără ca dealtminteri ea însăşi să vadă sau să ştie că vede.

Matei, pe care hârtia de pe genunchi îl incomoda, o puse pe secretarul din spate şi apoi se aplecă înainte şi se uită curios în ochii Dorei s-o vadă pe mica prizonieră, însă în cerul larg şi albastru dintre pleoape şi gene nu văzu decât fiinţa musculoasă a irisului contractându-se şi destinzându-se lent şi regulat, aproape de suprafaţa valului care, mai pur decât orice apă imaginabilă, îl acoperea, destinzându-

se şi contractându-se ca într-un fel de respiraţie animală care-l umplea de reflexe aurii.

Acum câmpul din cealaltă parte a şoselei ridica spre soare ierburile lui sălbatice la nivelul cărora curgea apa şi în mâlul ei racii îşi agită cotoarele de aripi incinerate, transformate în cleşti. Cerul tot respira mai repede, în pulsaţii luminoase. Dora nu-i mai distingea aproape deloc trăsăturile sub pojghiţa de aur, o sâcâia calmul cu care se ţinea pe scaun, departe de ea, lăsând să treacă astfel puţinul timp pe care-l aveau, îngenunche în faţa lui, îi strânse cu mâna genunchii la piept şi cu cealaltă îl apucă de bărbie:

— Ce faci, Matei? Azi-noapte am visat că mă sărutai şi ne-am sărutat toată noaptea. Tu m-ai visat?

— Da, spuse înclinându-şi capul spre ea fără să roşească, pentru că în realitate, prea obosit, nu visase nimic, şi se lăsă jos, alături de ea, pe covor.

— Matei, îl întrebă, crezi că oamenii se pot iubi? Uneori m-am îndoit.

— Şi acum?

— Acum te întreb pe tine – şi aşteptă serioasă şi atentă răspunsul lui.

Matei se feri să facă vreo mişcare. Genunchii îi erau fierbinţi.

— Poate că avem, spuse, un singur cuvânt pentru mai multe lucruri. Tu, de exemplu…

—Nu ţi-aş putea explica ce simt.

— În schimb, când ţi-am răspuns, odată, la fel, te-ai supărat.

— Ştiu însă că vreau să fiu mereu lângă tine şi că în afară de tine nu mă mai interesează cu adevărat nimic.

— Nimic?

— Nimic, spuse convinsă. Sunt ca moartă pentru toată lumea în afară de tine.

Matei gemu şi se trase mai departe de ea, privind-o cu ochii strălucitori.

— Dora, încercă să spună, dar, prinsă de această descoperire pe care o făcea acum în sine, nu-l auzi şi continuă:

— Nu aveam nici înainte prea multe lucruri care să mă intereseze. Îmi plăcea să citesc. Ştii că mi-ai adus nuvelele lui Gautier, dar nu şi că mi-a fost cu neputinţă să citesc din ele mai mult de două foi. Şi poate că nici la părinţii mei nu mai ţin aşa mult, fiindcă dacă ar trebui să-i părăsesc pentru tine, aş face-o fără nicio ezitare.

— Cu mine, vru să-i răspundă Matei, se întâmplă invers. Datorită ţie am început să văd în jurul meu lucruri care înainte pentru mine nu existau. Şi cât de vaste şi frumoase sunt chiar şi atunci când nu mă împac cu ele! Dar sunt aşa datorită ţie, dacă tu n-ai exista, sau ai înceta să exişti, n-ar fi fost nici ele sau ar dispare şi ele pentru că nu sunt decât nişte reverberaţii ale fiinţei tale şi înconjurat de ele sunt de fapt înconjurat de tine, trăiesc oricum şi pretutindeni în tine, aşa încât şi pentru mine, ca pentru tine, lumea s-a redus la o singură fiinţă care le conţine pe toate celelalte. Şi din nou se întinse curios către Dora să vadă în ea de data aceasta nu numai pe sora ei oarbă din spatele draperiei roşii, ci întreaga mulţime a obiectelor, fiinţelor şi întâmplărilor care erau, toate laolaltă, viaţa lui, pe care Dora nu le ştia dar care erau conţinute în ea, fără ca ele însele să ştie aceasta, aşa cum la rându-i Dora, dacă nu s-ar fi născut, ar fi fost conţinută în acel spaţiu, umbros mai degrabă decât întunecat, în care era sigur că ar fi putut-o recunoaşte pentru că dorinţa lui ar fi fost mai mare ca umbra, atât de fierbinte şi de neţărmurită încât umbra însăşi s-ar fi adeverit la un moment dat a nu fi decât o parte a acestei dorinţe. O parte din el. Se feri să-i spună însă nebuniile care-i treceau prin minte.

— Ce m-aş face, aşadar, îl întrebă, dacă odată îmi vei lipsi?

Matei îi înconjură umerii cu braţul, liniştitor. De acolo, *din el,* Dora privea spre lume fără s-o vadă şi fără să fie văzută.

El însă o vedea. O vedea trecând iazul pe puntea legănătoare din fundul curţii doctorului Tomiţa, sau aplecându-se de la fereastra dormitorului ei, în cămaşa de noapte, atât de speriată că avocatul ar fi putut auzi bătaia lui, sau întinzându-i batonul de şocolată din care cu o clipă înainte muşcase şi se gândi cu oarecare uimire că ori de câte ori va vrea el, ea va repeta în el aceste gesturi, fără oboseală, în veşnic aceeaşi lumină – deşi acolo nu e lumină. Încercă să se asculte pe sine, să-şi dea seama ce se întâmplă în el. Îşi reţinu respiraţia. Dar în afara de bătaia inimii, nu percepu nimic deşi nu avu senzaţia de vid. Imobilitatea, absenţa aceasta aparentă îl confirmă în ideea lipsei de lumină. Îşi evocă intenţionat, ca în joacă, o imagine cu Dora. Şi ea se prezentă înconjurată de o umbră vagă, dintre zi şi noapte, o umbră în care nu-i vedea chipul dar ştia intens că este al ei.

— Nu-ţi voi lipsi niciodată, o asigură continuând să-i ţină umerii cu braţul. Dacă nu voi fi lângă tine, vei fi în mine şi vom fi mereu împreună deşi nici tu nici eu, astfel, nu vom mai şti să facem nimic în afară de ce vom fi făcut până atunci, nici să spunem alte cuvinte ori să umblăm în locuri prin care nu vom fi umblat.

— Nu înţeleg ce vrei să zici. Dacă ne vom repeta însă aşa mereu înseamnă că nu vom mai fi vii.

— Da, spuse Matei, când nu voi mai fi cu tine, sau când tu mă vei părăsi, vom continua să trăim, dar *altfel,* nu exact ca cei vii.

Dora îi dădu dreptate, se sculă, lua desenul lui, reveni alături de el pe covor intrând deodată în ploaia de aur şi privi desenul.

— Vrei să mi-l laşi? îi spuse, mulţumită.

Matei întinse către ea şi cealaltă mână.

— Cum trăiesc oamenii vii? îl întrebă apoi. Nu ştiu dacă până acum am trăit, cred că mai degrabă nu şi că dacă acum trăiesc, aceasta este din cauza ta.

— Însa mai întâi din cauza întâmplării că mama ta n-a

putut fi convinsă să renunţe de a te naşte, murmură Matei.

— Astfel că tot o întâmplare ne poate despărţi?

— Nimic nu ne mai poate despărţi, se grăbi să spună, palid, trăgând-o spre el.

— Crezi că tu poţi face ceva să nu ne mai despărţim niciodată? îl întrebă îngrijorată.

— Am să fac tot ce-am să pot, spuse şi voi din nou s-o îmbrăţişeze. Dora se feri din nou, preocupată:

— Dar dacă unul dintre noi ar muri, n-ai putea împiedica asta.

Matei tăcu. Dora se jucă cu vârful pantofului pe covor, urmărind conturul unei flori:

— Cum o fi când eşti mort?

— Nu ştiu, râse Poate ca atunci când te ascunzi.

— Da? E adevărat că ori de câte ori mă jucam de-a ascunsa mă simţeam ca părăsită, moartă însă niciodată.

— Îmi închipui că morţii nu ştiu că au murit.

Se uită la el, neîncrezătoare. Îi mângâie cu vârful degetelor faţa liniştită, îşi lipi fruntea de-a lui, apoi şi-o depărtă să-i citească în ochi, îi luă mâna între ale ei şi i-o sărută.

— Ce mână fină ai, îi spuse, abia cu puţin mai mare ca a mea.

El îi sărută de jos în sus şi de sus în jos fiecare deget în parte, apoi urechea dând într-o parte tufele de păr întunecat. Cu faţa în părul ei deschise ochii în ploaia neagră, dar nu era o ploaie, era o vegetaţie năvalnică şi tresări când o auzi îngânând ca de departe:

— S-ar putea să ai dreptate totuşi. Ce ne-a apucat pe amândoi să vorbim de asta? Cred însă că ai dreptate că atunci când mori trebuie să fie ca atunci când te ascunzi, pentru că îmi amintesc bine cum într-o zi, când eram foarte mică, dar atât de mică, într-adevăr, cum mi-e greu să înţeleg că am fost şi cum tu nici nu m-ai putea imagina, m-am rătăcit pe aici, prin curte, şi după o călătorie printre fluturi şi flori, tot mai departe de casă, am nimerit între

nişte bălării atât de înalte încât de după ele nu mai vedeam nici casa, nici pomii, nimic din elementele liniştitoare ale lumii mele, nici unul dintre punctele de reper cu ajutorul căruia aş fi putut reveni acolo de unde, neprevăzătoare, plecasem. Buruienile erau multe, dese, cu forme înfricoşătoare că nici nu îndrăzneam să le ating pentru a-mi croi drum îndărăt şi nici să strig să vină cineva să mă scoată de acolo. Între tulpinile nenumărate, îndesate unele într-altele, groase, verzi, păroase şi lungi ca nişte şerpi sau albe ca oasele spălate de ploaie şi între frunzele lor imense umflate de sânge, îmi pierise respiraţia. Eram sigură, sigură de tot, că voi muri mâncată de monştrii verzi şi la un moment dat, cu toate că niciun braţ nu mă apucă şi nicio frunză nu-şi deschise gura să mă înghită, mi-am spus că am şi murit, că am şi fost mâncată şi mă simţeam între ele ca în fundul unui stomac.

Matei îşi băgă mai adânc capul în părul ei şi repetă înăbuşit:

— Ca în fundul unui stomac. Ai unui pântec mare, cald şi întunecat, mişcat în sus şi-n jos şi de la dreapta la stânga, de scurgerea unor sucuri bune, de o ploaie blândă, dătătoare de viaţă, în care dormi fericit, ştiind că dormi, un somn transparent – şi căută cu buzele, orbeşte, prin noaptea vegetală a părului, coloana alcătuirii ei de sidefuri reci şi arome inteligente, gâtul care, dintre umeri, concreşte şi, delicat şi arzător, pătrunde în bezna îmbătătoare a părului pentru a susţine, ca pe o cupă, capul greu, preţios.

— N-am auzit bine ce ziceai, murmură confuză când îşi trase capul din părul ei. Se ridicase de pe covor şi se aşezase pe marginea divanului, cu bărbia în mâinile sprijinite în coate pe genunchii înalţi, strâns apropiaţi.

O urmă şi-şi cufundă din nou obrazul în pletele ei, de unde îi răspunse:

— Ziceam că şi mie buruienile mi-au făcut, o dată, o impresie asemănătoare. Eram la şcoală şi încă de

dimineaţă, din cerul acoperit cu nori joşi, cenuşii, începuse să plouă şi curgeau şuvoaie groase, paralele, cu energie egală. Era o ploaie masivă şi implacabilă, dintre acelea care durează aşa zile întregi şi pătrund pământul până în fund.

— Da ploile îngrozitoare care înnegresc casele şi transformă gardurile în putregai, se cutremură ea. Le urăsc.

— Şi eu. Dar în acelaşi timp mă fascinează. Nu-ţi place să umbli prin ploaie, să te ude de sus până jos, să-ţi fie urechile pline de vuietul ei matern, legănător, să încerci să descifrezi ţesătura îndesată şi fantastică a apei coborând spre pământ şi s-o vezi apoi cum cucereşte fiecare loc prelingându-se îmbelşugată pe garduri, pe scoarţele pomilor, pe ziduri şi umple străzile dintr-un trotuar în celălalt?

— Mă indispune.

— Şi pe mine, se grăbi Matei să spună.

— Dacă stau în casă, mă ţine prizonieră: dacă mă prinde pe stradă, îmi udă ciorapii. Şi apoi bătaia de pe acoperişuri şi gâlgâiala lacomă a burlanelor! De câte ori plouă aşa, mă îmbolnăvesc.

— Şi eu. Dar a început să-mi placă probabil pentru că venea ca o pedeapsă peste oraş.

— Ai suferit mult când v-aţi mutat aici?

— Da, dar am uitat.

Dora îi înconjură gâtul cu braţele şi-l strânse la piept.

— Începuse încă de dimineaţă să plouă, îşi reluă povestirea, şi în recreaţii mă uitam pe fereastra mare a clasei. Când un nor se risipea, un altul îi lua locul, târându-se repede, parcă pe coate, în locul lui şi desfăşurându-şi îndată până la pământ penele tari, de apă, să bată cu ele acoperişurile, ferestrele, apa strânsă în bălţi care sporeau văzând cu ochii, galbene şi băşicate. În lungul gardului negru al curţii scăpaseră nu ştiu cum de zelul servitorilor nişte buruieni mari de tot, ca acelea care te-au speriat pe tine, şi în ploaia fără sfârşit se frământau, lovite, şi creşteau în sus, mai tari decât apa, şi verdele lor exalta, izbea în

negrul şi cenuşiul înconjurător, le-am simţit cum cresc, eu însumi crescând împreună cu ele, şi m-a cuprins o bucurie ciudată. Dora, strigă înăbuşit inspirând adânc parfumul gâtului şi părului ei, ai dorit vreodată să ai un copil? Un copil al tău, din tine?

— O, nu! răspunse indignată. El a ţinut foarte mult să aibă. N-ar fi fost însă al meu, ci al lui şi nu l-aş fi putut iubi.

— Nu cu el, suspină Matei.

— Dar cu cine?

— Cu nimeni, spuse Matei. Cu noaptea.

Dora râse:

— Nu, nici aşa.

În partea de sus a ferestrei aurul se impalidase, trecuse la un roz delicat prin care albastrul se străvedea verde. Apoi verdele strălucitor şi limpede cuceri toată partea de sus a ferestrei, în timp ce cea de jos, mai mare, rămânea aurie, însă de un auriu roşcat. Pe drum, cu capul în jos, trecu grăbit un câine, alungat probabil căci scâncea slab. Câteva rândunele se jucau în înaltul cerului, peste câmp, trăgând în aerul roşu şi verde curbe largi. Peste câmp, mult deasupra racilor din mâl, a pescarului aşezat pe mal cu undiţa neagră, a omului aplecat pe brazde şi a păstorului, însă şi mult dedesubtul albastrului muşchiulos care se destindea şi se contracta, acoperindu-se astfel cu vagi ape aurii nespus de subţiri, al albastrului în care, deocamdată mai mult ca o părere, începea să pătrundă umbra.

— Şi dacă aş fi avut, totuşi, murmură Dora cu ochii închişi, îmi este atât de greu să mă gândesc că l-aş fi dat la şcoală, abandonându-l unor profesori morocănoşi, printre colegi sălbătici! Să rătăcească departe de mine, pe coridoare cenuşii, în clase prea vaste, mereu cu cerul negru al tablei în faţă. A, nu!

Şi totuşi, dacă voia să-i mai vadă ochii înainte ca umbra să-i ajungă, trebuia să părăsească noaptea pârului. Încercă, lipindu-şi urechea de ceafa Dorei, să audă un zvon, cât de vag, al existenţei lor, murmurul, cât de stins, al încetei lor

mişcări în orbite, sub valul subţire de apă în care se contractau şi se destindeau, pe măsura imaginilor inspirate, într-o respiraţie nepământească, fără să audă altceva în afară de vuietul surd al propriei lui urechi. Bietul băiat, pe coridoare cenuşii, în clase prea vaste! Departe de negura dulce şi ocrotitoare a mamei, printre sălbateci, aşteptat peste tot de primejdii. Dar fie!

Umbra progresase înainte de a se decide să-şi scoată capul din încâlceala părului ei. Umbra lui, pe covor, coborî înaripată deasupra umbrei care o asalta pe Dora, victimă neputincioasă, pe promontoriul divanului, a revoluţiei astrale.

— Ce repede s-a făcut seară, strigă.

Ea surâse, stânjenită, aranjându-şi părul. Figura lui se schimbase complet, părea foarte copilăroasă, ca şi gesturile mai puţin cumpănite, aşa că nu putu sa se supere când, după ce se învârti în juru-i pe glezne neastâmpărate, îi spuse:

— Din cauza umbrei abia te mai vad, eşti întunecată ca o etiopiana.

— O, ce comparaţie! se mulţumi să exclame. Dar ce e cu tine? Să aprind lumina?

— Nu, spuse, gata să decapiteze veilleuza.

— Atunci să-ţi cânt.

Îi întinse mâna şi ea sări în picioare. Primind-o în braţe, începu deodată să fluiere o melodie şi se învârti cu ea făcând câţiva paşi de dans.

— Cum, ştii să fluieri şi să dansezi? îl întrebă, cu ochii mari.

— După cum vezi, spuse oprindu-se. Îţi place sa dansezi?

— Desigur, făcu Dora continuând să-l privească uimită.

— Şi… dansezi?

— Acum nu prea.

— Dar înainte dansai mult?

— Mult.

— Cu mine, spuse Matei continuând s-o ţină în braţe, în

picioare, în mijlocul încăperii, n-ai dansat niciodată.

— N-am avut timp, abia ne-am cunoscut, protestă. Dar tu dansezi?

— Doar singur, uneori.

— Nu-i adevărat, spuse uşurată. Nu ştii să dansezi.

Se aşezară pe divan. Umbra cuprinsese toată încăperea şi culorile florilor de pădure din buchetul cules de el în dimineaţa trecută şi pe care Dora îl păstra încă în vasul de alabastru de pe secretar nu se mai distingeau. Se distingea încă, în schimb, că multe din ele se ofiliseră, deşi apa li se schimbase cu grijă, şi atârnau moi, fără formă, pe subţirile lor tije frunzoase.

— Când ai dansat ultima dată? o întrebă.

— O, nu mai ştiu, spuse cu o închidere în sine a figurii, pe care el o luă drept semn al efortului de memorie. Acum câţiva ani. — Şi adăugă, deşi această precizare era puţin fără rost: La Bucureşti.

— Cu cine?

— Îmi ceri prea mult. Cum vrei să mai ştiu?

Lacul, e adevărat, cu malurile lui îmbrăcate în sălcii şi cu luminile care se resfrângeau în el sub cerul foarte larg, era un fundal frumos pentru a fi ocrotită, însă pe faţa de masă o pată de cafea, veche de cine ştie când, îi atrăsese neplăcut atenţia, fără ca el să observe. O, cafeaua care se bea în restaurante şi cofetarii, cu oribila ei culoare roşiatică de parcă ceştile ar fi pline nu de cafea, ci de furnici roşii fierte pe spirt, încă vii parcă!

Matei simţi că în momentul acela Dora îi este contestată de ceva nelămurit, din trecut, ceva care se ivise neaşteptat între ei, şi atunci se ridică, o trase şi pe ea apucând-o de subsuori şi o strânse la piept pentru a împiedica raptul. Trecură în salon, întoarse, hotărât, comutatorul şi din cristalele candelabrului se revărsă spre toate colţurile încăperii o ploaie de săgeţi luminoase. Ridică pianului capacul şi arătă Dorei, muteşte, spre taburet.

Nu ştia ce cântă. Sprijinit de pian, fixa mâinile ei care se

înfigeau ca nişte rădăcini în pământul sonor decantând o sevă pură şi furtunoasă. Învârtea între degete brăţara pe care şi-o scosese înainte de a se aşeza la pian şi călare pe focurile înaripate ale briliantelor ce o împodobeau zbura peste întinsul valurilor muzicale. Când Dora îşi ridică mâinile de pe clape, se aplecă până jos şi-i sărută degetele piciorului, prin subţirile cureluşe ale sandalei.

Venind spre casă, avea încă pe retină încremenirea lucrurilor din salonul ei, după ce îi cântase. Deşi nu era târziu, arborii de pe drum, câmpul şi iazul peste care trecu pe punte i se părură la fel de nemişcate, ca şi când viaţa le-ar fi părăsit sau ar fi fost făcute cu toatele din piatră. Vie rămăsese doar, undeva, o suflare egală şi adâncă, de om care doarme, îmbălsămat cu flori, sub stelele nenumărate. Se gândea confuz la domnul Iliescu, dar respiraţia pe care i se părea că o aude era a sa, căci, fără să-şi dea seama, alergase pe câmp tot timpul. Se sprijini de balustrada punţii şi-şi privi umbra pe apă, printre reflexele stelelor. Cerul nu era de tot întunecat, la apus, printre crengile pomilor, mai zărea o fâşie de aer palid cu lungi dungi verzui şi dintr-acolo venea un freamăt neîntrerupt decât la mari răstimpuri, ca şi când ar fi trecut în goană nesfârşite convoaie de căruţe pe drum pietros acoperit cu un subţire pat de frunze veştede. Scuipa în apă şi lacrima scânteietoare pliciui şi dispăru imediat sub punte, răpită între umerii negri ai şuvoaielor mute, spre un orient depărtat. Gardul dintre ei şi doctorul Tomiţa ridica un şir urcător de suliţi. Coborî de pe punte şi trecu, mergând pe malul iazului, în curtea sa, regretând depărtarea care, între el şi Dora, sporea cu fiecare pas pe care-l făcea. Se gândi să se întoarcă, dar îşi continua drumul, aplecat înainte, urcând pe potecă printre tufe şi ierburi înalte. Curând printre tei licăriră ferestrele şi pe ecranul lor văzu umbra doamnei Iliescu şi a servantei agitându-se.

Râmase câtva timp să le privească. Pregăteau masa. În coteţul din dreapta, o găină se foi şi cârâi în somn. De aici

poteca ocolea spre stânga ducând spre o veche bucătărie de vară şi spre camera de serviciu, reunite sub acelaşi acoperiş de tabla vopsită în roşu, iar apoi se îndrepta spre terasa la care pentru a ajunge trebuia să sui patru trepte de piatră. Treptele erau cam tocite. Între fisurile pietrei creşteau fire de iarbă care, mereu smulse, reveneau totdeauna.

Liliecii scânceau între coroanele teilor şi stele abătându-şi zborul precipitat şi frânt spre câmpul din cealaltă parte a iazului, prin aerul viu de toată absenţa Dorei.

Doamna Iliescu îl auzi când urca scara spre terasă, dar se forţă să privească doar la lucrul ei.

— Ai venit?

— Da, am venit, spuse Matei râzând.

— Spală-te pe mâini şi poftim la masă.

XVII

APA NU ERA ADÂNCĂ ŞI NICI PREA lată în locul acela şi pentru că, între dealuri, curgea pe un pat pietros, resfrângea cu multă limpezime buchetele de arbori de pe maluri şi cei câţiva nori albi din înalt. Dora o descoperise coborând din vârful viei pe una dintre potecile înguste deasupra cărora iarba şi florile se aplecau curioase, din ambele părţi, balansându-se sub greutatea multicoloră a vreunui fluture, a bărzăunilor îmblăniţi şi a lăcustelor dansatoare. Când coborâşul fu mai repede, încercase o temere. Dealurile înalte şi pustii pe care numai undeva departe, lângă un cot de pădure, zărise o fetiţă cu câteva oi, o îngrijoraseră, îşi spusese că ar fi preferat, acum, să stea întinsă în şezlong acasă, de exemplu, şi el, la picioarele sale, să-i facă lectură, sau să-i vorbească despre nu importă ce sau chiar să tacă împreună gândindu-se cum să se mai sărute.

— Vrei să coborâm chiar până jos de tot? îl întrebase oprindu-se şi întorcându-se către el.

Matei întinsese braţele în lături:

— Dacă vrei şi tu… Ai obosit? Pot să te duc până acolo în braţe – şi spunând acestea făcuse un pas către ea. Cămaşa albă i se umflase în vântul slab şi cum venea spre ea cu braţele desfăcute, cu gâtul întins înainte, i se păru că o pasăre albă, puternică şi maiestoasă, o va răpi spre un destin necunoscut şi se feri râzând şi căutând în juru-i dacă erau singuri;

— N-am obosit. De ce mergi însă în spatele meu să nu te văd? Ne întâlnim atât de puţin şi mă laşi singură şi atunci!

— Dora, strigă, nu te-am lăsat singură, eram aici!

Ea îşi şterse ochii cu batista şi-i spuse iritată:

— Vino lângă mine.

Îl luă de mână, strângându-i degetele, şi reîncepură să coboare.

— Nu mă simt bine, îşi spunea în timp ce el, ca să-şi ascundă îngrijorarea, îi vorbea despre planurile lui de viitor. Ce va fi crezând despre mine, dacă nici eu nu ştiu ce să cred?

Şi totuşi eu am vrut să mă plimb pe aici, până în fundul văii, iar el ar fi fost, acum îmi dau bine seama, mai fericit să fi rămas acasă şi, întins la picioarele mele, să mă sărute, cu toate că dacă ne-am opri m-ar putea săruta şi aici, sau nu aici, ci acolo, între pomii aceia. Matei, îi spuse când ajunseră, să ne oprim.

Era un grup de cinci fagi, cu umbră deasă printre ei. O hârtie mare, albă, arăta că cineva, nu demult, trecuse pe acolo, şi în timp ce Dora se lăsa în iarbă întinzându-se pe spate cu mâinile sub cap, Matei o luă, o ridică sus şi-i dădu drumul în vântul care o purtă o clipă în aer. Dora îi urmări zborul, lăsându-şi capul pe un umăr, apoi îl văzu pe Matei luând-o din iarbă, unde căzuse, strângând-o în mână şi aruncând-o departe. Îl auzi întorcându-se şi-i simţi umbra pe faţă. Se întrebă ce va face. Se aşeză alături de ea în iarbă. Îşi alătură obrazul de cotul ei şi-i spuse

— Acum tu mă laşi singur.

— De ce? îl întrebă silit, întorcându-şi capul şi privindu-l printre pleoapele întredeschise.

Îşi plimbă obrazul pe mâna ei până la cot şi înapoi spre umăr, apoi şi celălalt obraz. Se întoarse către el şi-i mângâie, cu ochii mereu închişi, creştetul tare şi fierbinte, vârându-i mâna în păr.

— De aici, în fine, îi spuse când ajunseră jos, pe malul apei, nu se mai vede oraşul. Un deal în spate, între noi şi el, şi un altul, la fel de înalt, în faţă, amândouă solide şi înalte până la cer şi astfel închise la capete încât nici pe acolo să nu pătrundă nimeni la noi.

— Dar apa aceasta? îi arătă.

Matei se apleca deasupra lichidului prelung, muşchiulos

şi catifelat, şi-şi trecu palma de două ori pe rotunjimea lui:

— Ea nu ne face niciun rău.

— Afirmi cu atâta mândrie acest lucru, observă, de parcă ai vorbi despre tine însuţi iritat că nu te înţeleg, că nu vreau să te preţuiesc după merit! E o apă într-adevăr minunată, un râu cum n-am mai văzut, adăugă, dar lasă-mă să mă obişnuiesc cu dealurile acestea prea mari, prea pieptoase, şi cu norii care le îmbracă în fulgi şi pene prea albe şi care uite cum tremură.

— Ai dreptate, spuse încetând să mângâie apa şi privind în sus. Ce nori!

— Şi atât pământ grămădit de jur împrejur! se plânse. Parcă respiră şi el.

— Da, dar de ce nu-ţi place asta?

Dora se uita la el stânjenită, apoi roşi şi-şi întoarse faţa:

— Astăzi nu sunt prea bine, nu ştiu ce am. Doresc lucruri bizare şi mă alarmează orice.

— Să plecăm?

— Unde! exclamă cu un fel de deznădejde care, pentru că n-o înţelese, produse lui Matei o stare bruscă de voioşie.

— Dora, îi strigă, vino să vezi ce rece e apa!

Îmbrăcată în fulgii norilor reflectaţi, nemişcată dar şi fremătătoare, se răsucea pe pieptul dealurilor şi se întindea înainte, ca un lung gât de pasăre.

— Ce-o fi fost în hârtia pe care ai aruncat-o adineauri, când ne-am oprit? îl întrebă visătoare, fără să se mişte din iarbă. Poate plăcintă de la plăcintăria de unde cumpărai şi tu în recreaţii, când erai la şcoala primară.

Matei veni lângă ea. Obrazul îi era ud de lacrimi.

— De ce plângi? o întrebă. Ce s-a întâmplat?

— Nimic, spuse continuând să-l strângă în braţe. N-am dormit toată noaptea fiindcă m-am gândit mereu la tine şi acum îmi trec prin minte lucruri oribile, parcă trăiesc într-un coşmar din care nu vreau să mă deştept.

— Dar ce îţi poate trece ţie prin minte?

— O, când ne-am oprit între fagi am fost atât de supărată

pe tine că... Dar nu-ţi pot spune. Şi înainte de asta mi-am zis, nu ştiu cum, că în aceste locuri pustii s-ar putea, cum mergeai în spatele meu, dar te rog să nu râzi de mine!, mi-am zis că s-ar putea sa mă omori.

— Cum? strigă el.

— Aşa. Nu pot suporta să meargă cineva în spatele meu, nu mă simt în siguranţă. Şi apoi, astăzi, eşti atât de rece!

— Dar ştii ca e doar o închipuire a ta, nu-i aşa?

— Ştiu, spuse oftând, însă ce să fac? Şi cum arăta negustorul?

— Poftim?

— Cum arăta acela de la care cumpărai tu plăcintă în recreaţii?

— Ei bine, îi răspunse lin, cu un ton disproporţionat de fastuos din cauză că nu se gândea la ce spune, atent numai la Dora să înţeleagă ce se petrece cu ea şi fără să poată desluşi decât că pe măsură ce rostea cuvintele apa adâncă a ochilor ei se mişca lent ca de plutirea unui şir de păsări luminoase, era înalt şi gros, negru, cu un şorţ lung şi cu capul roşu, unsuros tot.

— Interesant, îngână ea. Şi se pricepea?

— Cine?

— Negustorul.

— Da, sigur că se pricepea. Aşa cred.

— Nu l-am văzut niciodată. Să mi-l arăţi. Mă interesează atât de mult! Mă interesează tot ce este în legătură cu tine. Şi de ce te uiţi atât de supărat?

— Nu sunt supărat. Acum te simţi altfel? Te-ai obişnuit cu locul?

— De la mine din vie nu observasem câte flori sunt pe aici, spuse Dora. Însă dealurile acestea sunt cu desăvârşire acoperite de nalbă şi margarete! Şi norii! Prea mult alb, prea multă incolore, inexistenţă, şi totuşi, în acelaşi timp... Albul nu este o culoare. Este mai degrabă o absenţă. Aşa îmi închipui haosul. Şi totuşi, în absenţa aceasta, toate de aici palpită, voluminoase şi agresive, voind parcă ceva de la

mine.

— Eşti obosită, surâse şi-şi trase haina pe mâneci, încheindu-şi-o.

— Nu ţi-e cald cu ea? Descheie-te măcar mai mult la cămaşă, – şi pentru că păru că n-a auzit, murmură ironică: *Noblesse oblige…*

— În definitiv, îi replică nemulţumit, mi-am pus haina ca să-mi ascund cămaşa şi să ai mai puţin alb în jur. E însă mai bine să stai pe ea, spuse scoţându-şi haina şi aşezând-o pe iarbă, să nu-ţi murdăreşti rochia.

— Peste zece ani, îl întrebă mutându-se alături pe haina lui, o să-ţi mai aminteşti rochia pe care o port astăzi? De ce nu vii lângă mine?

— Am să-mi amintesc, îi răspunse venindu-i alături.

— Ce-ai făcut cu rochia albastră pe care ţi-am dat-o?

— Am pus-o în şifonierul meu şi o privesc în fiecare noapte, înainte de a mă urca în pat, şi ieri, dacă nu te superi, n-am mai putut rezista tentaţiei de a mă îmbrăca cu ea.

Matei îi spusese aceasta, inventând doar pe jumătate, pentru că dacă nu îmbrăcase rochia în orice caz dorea s-o facă şi renunţase numai, pentru că se gândise că ar fi inconvenabil cu doamna Iliescu în casă, pentru a o amuza şi fu fericit s-o vadă surâzând.

— Şi a fost bine?

— Da. Şi de rochia de acum o să-mi amintesc totdeauna, de culoarea ei de frunză de toamnă, de subţirimea ei – şi îi ridică puţin poala îngustă s-o pipăie între degete.

— E moale? spuse ea râzând.

— Da, Elmire, e moale şi-i sunt recunoscător că nu-ţi răneşte genunchii.

— Ai vrea să te îmbraci şi cu ea, nu-i aşa? N-o pot însă dezbrăca pentru că n-am nimic pe dedesubt dar mi-ar place atât de mult să facem schimb şi eu să-mi pun pantalonii şi cămaşa ta.

Ar înconjura-o, aşa, din toate părţile deodată, pasăre

acoperindu-şi cu aripile desfăcute prada azurie. Îşi trecu palma pe trupul ei, de la umăr până la genunchi şi apoi, deodată, se lăsă să alunece în iarbă pe pântece şi arătă creasta dealului de pe care coborâseră:

— Pe acolo mergeam prin ploaie, venind spre tine din direcţia spre care curge râul.

— Va să zică satul de la capul podului este pe aici pe aproape?

— Mi se pare atât de, cum să-i spun?, că pe unde am trecut atunci, singur, sunt acum alături de tine! Mama voia s-o însoţesc la Bucureşti, unde se gândea să te viziteze la o mătuşă a ta, însă n-a plecat cu mine, ci cu doamna Teodorescu, Ştii cum e valea aceasta când plouă cum ploua atunci? Râul ţâşnea parcă direct dintre norii înfoiaţi şi clocotea înfigându-şi ciocul negru în ploaie.

— O, îl rugă, nu-mi mai vorbi despre asta! Nu vreau să mai aud de ploaie şi de nimic trist.

— Am vrut să-ţi spun că întâlnirea noastră a fost necesară.

— Nu-i deloc mult de când ne-am întâlnit, îi spuse, şi totuşi parcă te-am ştiut totdeauna.

— Totdeauna, o aprobă întorcându-se uşurat spre ea şi privindu-i marii ochi albaştri în montura lor delicată şi fermă.

— Dar, schimbă vorba cu un surâs încurcat care pe Matei îi făcu din nou atent, pe negustorul tău nu-l ştiu.

— Care negustor?

— Acela mare şi negru, cu capul roşu, de la care cumpărai plăcinta în recreaţii, îi explică surâzând mai departe confuz.

— Da, îngână maşinal.

— Câtă lume nu cunosc! continuă Dora, nesigură, şi adăugă: Din câtă cunoşti tu. Nu crezi că ar trebui să ştiu tot ce ştii tu? Şi totuşi, exclamă oarecum triumfătoare, despre femeia din grădina publică, nu vrei să-mi spui nimic.

— Ţi-am spus tot, punctă trecându-i din nou palma de la

umăr până la genunchi, abia atingând însă trupul viu din corola subţire, moale şi îngustă a rochiei.

— Nu, protestă. Ai sărutat-o vreodată?

— Niciodată.

— Până acum n-ai mai sărutat pe nimeni?

— Ba da. O dată. Însă tot pe tine, în parcul Ioanid.

— Nu înţeleg.

— Aveai nouă ani şi te chema, pe atunci, Marta.

— Fetiţa aceea…

— Da.

— Şi cum m-ai sărutat? îl întrebă cu o ascunsă nemulţumire.

— Pe frunte.

— Îmi semăna atât de mult? — şi la răspunsul lui afirmativ, Dora făcu în iarbă, între ei doi, câteva semne cu degetul şi apoi îi spuse:

— Nu o cunosc. Am cunoscut-o doar pe verişoara ei. Sunt însă geloasă. Ori nu, se corectă când îl văzu gata să protesteze, ci ca adineauri când coboram şi mergeai în urma mea. Nu trebuie să ştii despre mine mai mult decât ştiu eu însămi.

Matei era departe de a fi un vanitos, dar felul cum rostise ea ultimele cuvinte îi dădu un puternic sentiment al propriei puteri. Îl mai încercase uneori, când încăleca cea mai de sus cracă a vreunui copac, ascuns în frunze şi legănându-se încet deasupra abisului albastru; îl încercase şi în după-amiaza trecută când se jucase, o clipă, cu imaginile din el ale Dorei. După cum îl privea, ghicea că era sensibilă la faptul că în el se petrece acum ceva deosebit şi se pregăti să-i mărturisească ce. Nu trebuia să-i spună tot? Ar fi fost o dovadă de dragoste şi se cuvenea ca Dora însăşi să ştie ce produsese, chiar fără voie, în el. O mână secretă îi fură însă cuvintele pe care era gata să le rostească. Ce-ar fi vrut dealtminteri să-i împărtăşească? Şi ea îi tăcea, astăzi, atâtea. Ascuns în travestiul cămăşii albe în care acasă, când o îmbrăcase, nu bănuise că va fi atât de strâmtorat,

era deci mai bine ca ea să nu-l vadă. Ascuns de privirile ei, ca de ale doamnei Iliescu pe vremea când, în strada Polonă, îl acoperea de la genunchi în sus în clăbuci de săpun, cuirasă plină de curcubeie, penaj candid, absenţă – dar palpitând de o viaţă nemărginită, concentrată şi agresivă. Nu ştie aceasta însă, îşi repetă Matei, o presimte şi de aceea, desigur, este astăzi locuită parcă de un spirit neliniştit care mă supraveghează rotindu-se în cercuri capricioase, cade bâzâind spre mine şi înainte să pun palma pe el se cumpăneşte şi se depărtează pentru a da ocoluri strânse şi rapide în jurul unei preocupări tainice, descrie în aer aureole răsturnate, revine şi din nou dispare şi nu-l mai aud. Mult deasupra norilor sau a tot ce-i poate umbri liniştita lumină. Dora totuşi avea dreptate.

— Fiindcă se ştie pe sine, fiecare ştie despre ceilalţi mai mult decât ştiu ei înşişi, îi răspunse, urmând-o printre arborii rari de pe malul apei printre care, ridicându-se din iarbă, se plimba privind interesată detaliile locului.

Dora se opri şi exclamă cald:

— Dragostea însă este uitarea de sine, Matei.

— Ai impresia, spuse, că nu mă uit pe mine?

— Da, îi explică, uneori.

— Acum, de exemplu? Astăzi? De unde ştii?

Dora nu găsi cuvintele care trebuiau şi renunţă. Şi poate că nu era prudent, ci supravegheat. Sau poate că nici asta, ci era doar prea tânăr. Îl privi; uitase cu desăvârşire de femeia din grădina publică. Erau atât de singuri! Dar pe-aici nu zburau vulturi şi, oricum, nu putea fi pentru el o Lycainion, îşi spuse şi zori din nou, mirată şi supărată că-i treceau astfel de gânduri prin minte. Dacă nu l-ar fi întâlnit, n-ar fi avut acum de ce roşi.

— Nu-i aşa, spunea el în timpul acesta. Nu se uită pe ei aceia care în toate împrejurările urmăresc realizarea a ceva străin vieţii lor adânci, impersonale. Pentru ceilalţi…

— Orice viaţă e personală.

— Pentru că e trăită de o persoană, spuse Matei şi o

îmbrăţişă fără braţe.

— Ce vrei? strigă dându-se repede înapoi. O, iartă-mă, nu ştiu ce mi-a venit. Atât de des uiţi că sunt femeie măritată şi că, de aceea, unele lucruri nu ne sunt îngăduite, încât îmi pierd capul.

— Iartă-mă, o rugă îmbrăţişând-o strâns, cu o mână pe după umeri şi cu cealaltă în jurul mijlocului. De ce-mi spui asta abia acum? şi o sărută începând de jos, de la baza gâtului, până sub ureche.

— Ţi-am mai spus, murmură închizându-şi ochii. Să ţi-o repet de fiecare dată?

— Da, îi răspunse, acum sărutându-i tâmplele de pe care dădea cu buzele în lături parul bogat, şi coborând spre colţul pleoapelor, repetă-mi ce vrei, când vrei, totdeauna, vocea ta mă ridică-ntre îngeri.

— Le joci cu mine, protestă, încercând să-i scape din braţe.

— Vrei să mă joc? continuă Matei care-i gusta acum încet locul savuros dintre sprâncene. Spune-mi cum să mă joc cu tine. Îmi place atât de mult, repetă fără să-şi dea seama o expresie obişnuită a ei, îmi place atât de mult să te ţin în braţe, aşa, în picioare, căci te simt toată. O, să mă rotesc strâns în jurul tău, ca luna în jurul pământului, adăugă, făcând întocmai ce spunea, ce frumos îţi cade părul pe ceafă şi ce gust bun are gâtul tău aici, sub el, deşi ochii îţi sunt acum pe partea cealaltă.

Lăsându-se în voia acestor îmbrăţişări cu care nu era obişnuită, se gândea că tot ce spune trebuie să fie adevărat, pentru că n-a avut când şi de unde le învăţa. E atât de curat şi puternic şi răcoarea de-aici de pe marginea apei e dumnezeiască, deşi atât pământ poate că e greu de lucrat căci e prea mult şi tare ca piatra. Matei, nu mai pot, să ne aşezăm pe mal şi să ne uităm în apă, ţi-am spus că e un râu minunat, cum n-am mai văzut, şi vreau să-l mângâi şi eu cu palma, ca tine.

Îşi aranja părul cu mâna şi se lăsă puţin pe spate,

sprijinindu-se în mâini şi trăgându-şi picioarele sub ea. După ce se linişti, se uită la Matei. Acesta se trăsese mai deoparte, îşi ţinea genunchii ridicaţi şi ochii îi ardeau nestăpâniţi şi adânci. Când privirile li se întâlniră, nu surâse, cum aştepta, ci continua să o privească fără nicio tresărire, numai că de astă dată cu o expresie de nesfârşită încredere.

Îl întrebă suspinând:

— Ce fel de om eşti tu? Ai ceva care mă atrage dar mă şi descumpăneşte. Ştii mai puţin dar şi mai mult decât e normal şi, cu tine, am totdeauna senzaţia că îmi spui tot şi că nu-mi spui nimic, că-mi eşti aproape şi în acelaşi, timp foarte departe. Dar nici pe mine nu mă mai pricep. Am început să-ţi semăn.

— Mie?

Se aplecară atunci deasupra apei, umăr la umăr, să-şi vadă feţele şi să le compare. Dora arăta cu degetul spre cele două imagini alăturate indicându-i trăsăturile comune amândurora. Matei se crezu la început dator să reziste demonstraţiei ei şi la rându-i îi arată, însă nu cu degetul, ci cu bărbia, mai ales ce îi deosebea. Ea îi urmărea absorbită explicaţiile, fără să se lase convinsă. Ideea că au început, fizic, să semene, o umplea de o încântare profundă.

— Uite, îi mai arătă o dată spre apă, parcă am fi fraţi.

Matei tresări. Dacă avea dreptate, probabil că şi el începuse să semene cu ea şi afla astfel de ce de la o vreme doamna Iliescu îi cerceta chipul cu atâta stăruinţă şi îngrijorare îmbufnată. Nu-i scăpa nimic, de bună seamă!

Ce fericire, când eram mică mi-am dorit mult un frate şi în sfârşit, l-am găsit. Dar acum, ştii, trebuie să ne jucăm toate jocurile pe care nu le-am jucat împreună când eram copii.

— Cât de senine plutesc alături chipurile noastre pe apă, spuse el când neştiind cu ce să umple clipa de absenţă dintre ei, se aplecară din nou deasupra râului.

Ea îi făcu semn spre imaginile albe care săltau împreună

cu ale lor pe spatele mobil, alunecos şi cu o uşoară bombare în sus a undelor:

— Printre nori.

Fâşâitul şi gâlgâitul lent şi stins sub cele două măşti roze ale lor alăturate şi ondulând lent, gata să se desprindă de pe elementul instabil pe care erau aplicate, se prelungea indefinit, monoton, şi ascultând atentă acest cântec al trecerii ireversibile, Dora îl găsi trist.

— Pe mine nu mă întristează, îi replică el cu o cutezanţă metalică în voce şi în întreaga sa fiinţă care pe sine însuşi îl mira mai târziu. Dimpotrivă, recunosc în el tot ce e mai preţios în mine, singurul lucru pe care nimeni, nici măcar timpul, nu mi-l poate lua niciodată. Ascultă.

Ultimul lui cuvânt fusese poruncitor şi tandru, venea ca de la o mare înălţime, impregnat de o lumină liniştită care absorbise în ea toate posibilele umbre. Dora ascultă, întinzându-şi urechea deasupra apei. Citise mai demult, într-un poet, sau credea că citise, jenată de a face ea însăşi imagini, *Mi se pare, uneori, că sângele meu curge*, *valuri.* Privi chipul din apă al lui Matei şi dădu nehotărâtă din cap:

— Nu ţi-e teamă de moarte?

Faţa care tremura lent lângă a ei printre norii oglindiţi îi răspunse:

— De ce m-aş teme de ce nu există?

— Dar oamenii mor, Matei, protestă şi se ridică în genunchi şi-şi scutură palmele de iarba pe care şi le sprijinise.

— Mi-e teamă doar că, atunci, mi-ar putea fi teamă şi mă mai tem şi de teama celor din jur.

Surâseră amândoi deodată de preţiozitatea frazei. Matei se întinse şi luă cu buzele frunza dintre buzele Dorei. Ea se strădui să nu-i privească decât faţa pentru că o dureau ochii din cauza luminii albe care-l îmbrăca şi pe care se simţea totuşi îndemnată să-şi culce capul. Dar se sfii. Şi atunci veni spre ea, lăsând în spate apa, parcă din aceeaşi substanţă aglomerată şi grea, mirosind a floare, cu

dealurile din jur. De-o parte şi de alta a lui, cuprinzând-o ca într-o îmbrăţişare, penele lungi de pe cer tremurau pe loc, înfiorate. Făcu din amândouă palmele un leagăn pentru capul ei, îi sărută din nou pleoapele coborâte, apoi colţurile gurii. Să alunece lin pe apa albastră a ochilor ei, din lumină în umbră, tot mai adânc, pe apa lată şi uşor arcuită în sus ca un pântec, pe sânii apei, între umerii astrali, tot mai adânc, mai departe, în lumină şi apoi iarăşi în umbra vegetaţiei mari şi aspre de pe malurile deodată apropiate, balansându-se încet ca acum deasupra ei, dând la o parte cu pieptul musculos şi imaculat subţirile frunze de toamnă căzute din arborii de pe malurile pe luciul adânc şi să se înfigă, lăsând în urmă o lungă dâră luminoasă, tot mai departe în mirajul lichid peste care este culcat şi care cedează şi-l primeşte şi în care, dacă se va lăsa, i se va topi tot penajul factice şi apa nu va mai fi decât o apă murdară. O apă murdară, îşi repetă sărutându-i umerii, alături de care voi zăcea ca un câine mort, în buruieni, ascultând-o cum se scurge prin gura mică şi neagră de pe fund, cu glugluuri oribile, târând cu ea la canal un monstru negru, cu aripi, înecat din greşeală.

Dealtminteri ea însăşi îl ajută să alunece alături, în iarbă.

— Nu mă respecţi deloc? Nu se poate. Ce ai crede despre mine?

— Dar n-aş avea timp să mai cred ceva, o asigură, drapat mai departe în toga solemnă, încă nu udă, în timp ce urmărea în el un gând insistent, capricios, care-l aureola răsturnat, şi urmându-şi brusc dubla natură, reptilică, prin ochi îi trecu o sclipire de complicitate şi chemare. Aştepta să vină spre el, pentru a măsura întinderea puterii pe care o avea asupră-i şi totodată undeva, în adânc, era trist că ar putea să vină. Sclipirea din ochi i se stinse îndată şi acum o privea fix, enigmatic, aproape supărat. Crezând că-l împacă, îi răspunse:

— Ştiu, dar după aceea?

Şi sub cuvinte? Gata să se desprindă de pe ce doar

ascundeau nu se ştie la câtă distanţă sub ele. Sub bolta lor albă şi fierbinte.

Dora adăugă, necăjită:

— Ajută-mă să nu spun prostii.

— N-ai spus nicio prostie.

O mişcare foarte regulată de valuri în lungul unei plaje, al unui cimitir de sidef, dar fără sens. Şi el, sub arşiţele de sus, săltat de valurile ce se duc doar pentru a se întoarce acru, indefinibil. Pe platforma carbonizată a mariajului lor, avocatul o ţine departe de el. Prin ce farmec? Să le întoarcă amândurora spatele, şi plajei funebre şi carbonizatei platforme, şi să înoate spre larg, între crupele înalte şi line încomate cu alge, şi când nu va mai putea fi zărit să se ridice foşnind din apă, afirmându-şi esenţa aeriană, divinitatea albastră? Sau fulgerele? Să profit mai departe, deocamdată, îşi spuse, de travestiul meu, şi îi cuprinse în palmă genunchiul, pe care îl mângâie cum ar fi mângâiat o piatră mult şlefuită de apă, rostogolită pe ţărm.

— Nu. E firesc să te gândeşti la aceasta.

— De ce? făcu, gata să se apere.

— Fiindcă îmi închipui că toate femeile se gândesc.

— De unde ştii?

— Nu ştiu, îmi închipui. Vezi? Acum am spus eu o prostie. Mai bine să ne sărutăm.

Dora se aplecă. Îi prinse buzele între buzele lui, apoi îi dădu drumul. Buzele ei aveau gust de migdale. De când şedea la vie se bronzase. Stropii mării, lovind cupola de bronz subţire. Ar înota printre sclipiri şi clinchete de bronz, singur în tot cuprinsul nesfârşit, fără s-o întâlnească pe mica lui soră, ridicată pe vârful picioarelor printre norii singuratici roşiţi de soarele căzând spre faleză. Parfumul teilor, dincolo de dealuri, în oraş, e acum mai puţin intens, totuşi mereu acolo, simţit uneori, ca un miracol, cu nările foarte fragede ale celor care nu mai văd.

— Ce faci? îl întrebă şi surâse apucându-i cu două degete bărbia.

— Mă întrebam cu cine ai dansat ultima dată la Bucureşti.

Sprâncenele ei se ridicară, întrebătoare, întristate şi severe. Matei înţelese că trebuie să explice. Soarele se apropia de amiază.

— Am atâta nevoie de tine, încât nu-mi ajungi tu, cea pe care te am în faţă, ci vreau să te am toată, din fiecare clipă a vieţii tale trecute.

— Şi la ce ţi-ar folosi aceasta? Pentru trecut, vreau să zic.

— La ce mi-ar fi bune, dacă le-aş avea, o mie de ochi şi o mie de braţe.

— Atunci, îl ameninţă, nu-mi rămâne decât să-mi scriu memoriile.

— Admirabilă idee! Îţi voi aduce mâine, spuse Matei, un caiet gros. O, ce idee!

— Numai că nu ştiu să scriu, râse Dora, şi nici n-am timp. Dacă aş scrie nu ne-am mai întâlni. Ce preferi?

Ştiu că întrebarea ei este o glumă, dar o luă în serios şi ezită să-i răspundă.

— De altfel, conchise Dora, memoriile nu se scriu la vârsta mea.

— Eu sunt, uneori, foarte bătrân!

— Şi eu, dar nu e agreabil. Şi de ce să vorbim despre lucruri care nu mai sunt?

— Nu mai sunt?

— Nu mai sunt, spuse energic.

Matei negă din cap, încruntat; uitase că voia să ştie cu cine dansase ultima dată şi murmură:

— Ce a fost o data revine ades după ce nu mai este.

— Ţi s-a întâmplat aşa ceva?

— De multe ori.

— Şi adineauri.

— N-am băgat de seamă.

— Dora, eu nu am ce acorzi cuiva la care nu ţii, îi spuse revenind.

— Iar acela nu are ce îţi dau ţie la care *ţin,* îi replică

jignită.

— Uite o lăcustă.

Privi cam peste umăr insecta pe care i-o întindea şi spuse destul de rece:

— Ştiam că lăcustele sunt verzi.

— Parcă e un cangur, nu-i aşa? Şi ce picioare lungi, subţiri de tot jos şi groase sus! Picioare de negresă.

Dora îşi acoperi genunchii cu rochia şi se uită mai bine.

— Nu-mi place. Are capul ca un cui.

— Dar ce ochi inteligenţi! exclamă el, apoi ridică în aer mâna în care ţinea zvelta vietate şi adăugă: Nu ca ai tăi.

— Găseşti că ochii mei nu sunt inteligenţi?

— Dimpotrivă. Şi picioarele tale sunt mai frumoase ca ale ei.

— Mă flatezi, spuse privind în sus la degetele sale între care lăcusta se zbătea să scape şi desena pe cer astfel o succesiune rapidă de subţiri linii negre, frânte în toate direcţiile.

— Unii mănâncă, sau mâncau, lăcuste, spuse Matei şi-şi readuse sub ochi insecta păioasă, al cărei piept palpita repede între degetele sale atente.

— Nu cred, se scutură ea.

— Pustnicii. Trebuie să aibă gust de crevete.

— Ţi e foame?

— Nu, îi răspunse, mirat.

— Atunci de ce n-o laşi să se întoarcă în iarbă? Uite ce disperată e, săraca!

Ironia din vocea Dorei, Matei o luă pentru sine şi caută în jos, îndurerat. În realitate, fusese pentru minuscula dansatoare captivă, pe care ea i-ar fi smuls-o bucuroasă şi ar fi aruncat-o în apă, geloasă şi răzbunătoare. Cu ochii în ochii
Dorei, întinse mâna într-o parte şi-şi desfăcu degetele.

— S-a făcut cald de tot. Nu-ţi vine să-ţi scoţi rochia?

— Ba da.

Matei, palid, înghiţi saliva amară care-i umpluse gura

continuă:

— Şi de ce n-o scoţi?

— Aici? făcu neîncrezătoare.

— Da.

— Însă nu am nimic pe dedesubt, protestă ea.

— Tocmai de aceea.

Dora îl cercetă puţin, încercând să înţeleagă ce vrea, şi zise:

— Nici tu nu te simţi astăzi prea bine.

— Norii aceia care te supărau… îi arătă spre cer. Dora îşi ridică ochii.

— Nu mai sunt. Şi în jur, arătă din nou, de astă dată spre dealurile care-i împresurau, nu-i nimeni. Ce auzi?

— Râul, lăcustele, nişte păsărele, enumera, o căruţă foarte departe şi cam atât.

— Un clopot, continuă el.

— Da, şi un clopot.

— Din oraş. Oare de la ce biserică?

— Nu ştiu, spuse după ce încercase să localizeze sunetele.

Matei dădu îngândurat din cap.

— Mai demult, voiam să mă fac clopotar. Tata îmi spunea că, în apus, clopotarii sunt adevăraţi muzicieni.

— La noi nu.

— Şi la noi, însă folclorici. Două-trei note plângătoare… E cineva care, auzind clopotul, să nu tresară, să nu i se umple sufletul?

— Şi de ce n-ai învăţat să tragi clopotele? spuse Dora râzând. Râse şi el din toată, inima şi Dora îl trase de păr şi-l certă:

— Trebuie să înveţi să faci ce-ţi place.

— Ori să-mi placă ce trebuie să fac.

— Şi una şi alta.

— Dora, o întrebă îmbrăţişând-o, de ce nu ne înţelegem noi azi?

XVIII

CONTINUA SĂ SE JOACE, CA ŞI PÂNĂ LA venirea lui, cu coupe-papierul aurit, secerând cu el câte un fir de praf imaginar de pe largul divan şi privind cartea pe care Matei o ţinea mai departe în mână. Nemulţumită şi nesigură, după întâmplările de pe malul râului se gândise mult la ei doi. Ce pot aduce toate acestea? Nimic bun, nici lui, nici mie. Matei nu înţelegea motivul tristeţii ei, dar o găsea impunătoare. Şi de fapt nu avea o figură întristată, ci doar oarecum convenţională, aşa cum o văzuse mai demult, în salonul doamnei Zahariadi. În primul moment îngheţă, apoi încercă senzaţia avută când îi dăduse vestea că doamna Teodorescu îl socoteşte un mic tiran încrezut şi fanatic, senzaţia pe care o avea când, urcat pe craca cea mai de sus a unui copac, se legăna liniştit, ascuns în frunze, în abisul albastru, şi exclamă:

— Ce frumoasă narcisă!

Îşi apropie nasul de floarea din vasul de alabastru de pe secretar şi-i aspiră parfumul, mereu cu cartea în mână.

— Ţi-a plăcut *Chérie*? îl întrebă din spate, privind cartea.

Matei se aşează simplu, alături de ea:

— La început am răsfoit-o, citind câte o frază la întâmplare, şi (aici râse prieteneşte) m-a şocat. Aveam despre tinerele fete idei fantastice.

— Da? făcu îngăduitoare.

— Da. Ştii, jurnalul ei… îţi aminteşti? Domnul Henry, domnul L., fiul generalului de Morambert, *un jeune et bel officier d'état major,* Ciel Bleu, Charles Masselot şi ceilalţi.

Dora schiţă un surâs.

— Din fericire, continuă repede, mi-a venit în minte oroarea pe care mi-o provocau discuţiile despre femei ale colegilor, cinismul lor prostesc, şi renunţând la răsfoit am

început să citesc.

— Dar Goncourt nu este cinic, protestă mirată.

Matei îmbrăţişă acest prim semn de interes pe care i-l arătă şi spuse:

— Nu. Mi-am dat seama imediat. O, Dora, toate pozele leliţei din parcul vechiului castel din Muguet! Ades m-am oprit să recitesc câte o frază ale cărei forme bogate, neobişnuite, şi a cărei transparenţă delicat şi exact pictată erau atât de evidente încât îmi dădea senzaţia că ţin în mână un porţelan chinezesc.

— Fraţii Goncourt chiar şi colecţionau porţelanuri din China.

Matei adăugă:

— Citind, eram parcă în soare mult, de amiază, pe o alee între peluze bogate, deasupra căreia pomi scunzi, groşi, negri şi răsuciţi îşi apleacă din două părţi florile şi frunzele ascunzând cerul. Nu trebuie sa priveşti cerul prea direct, nu-i aşa?

Dora tăcu. Ades, poate din nevoia de neobişnuit ce o stăpânea, căuta în cele mai simple cuvinte şi gesturi ale lui intenţii ascunse, astfel că şi de astă dată se întrebă ce vrea să spună ceea ce, cu toate că nu află explicaţia căutată, o distra oarecât de la preocuparea ei. Matei observă că a mai câştigat teren şi o privi încurajator:

— Eu mă aranjez aşa ca să-l privesc printre case, printre arbori. Pământul şi cerul sunt soţi, nu-i despart. Rareori mă uit numai la el.

— Mie îmi place cerul, spuse ea simţind o melancolică satisfacţie să se separe de cel care îi vorbea.

— Şi mie. Grecii vechi credeau că e făcut din aramă şi că între el şi noi se întinde seninul albastru, lumina.

— Tu însuţi eşti luminos când spui asta.

— Veilleuza, arătă el în dreapta.

Dora dădu din cap, recăpătându-şi expresia convenţională, statuară oarecum, care îl îndurera dar îl şi incita pentru că îi lăsa răgaz să se pătrundă de frumuseţea

chipului ei:

— M-am gândit la altceva.

Nu o întrebă la ce, aşa cum când era mic n-o întreba pe doamna Iliescu de ce, în ce-l priveşte, hotăra aşa şi nu altfel. Era într-adevăr impunătoare şi tot din respect nu se decise să întindă mâna spre frumosul ei păr, pe care ar fi dorit să-l mângâie. Dacă ar stinge lumina, Dora ar fi la fel de neagră ca noaptea care înconjura casa şi care veghea şi înăuntru, tăcută însă atât de prezentă, încărcată de evenimente. Reuşise să izoleze parfumul puternic şi îmbătător al narcisei şi să ştie că braţele şi părul Dorei miros a grâu, a fructe. Era deci mai mult a lui decât a întunericului, cu toate că în definitiv întunericul nu este decât dublul obscur al luminii, însă ca s-o readucă la el, acum, sau mai degrabă pe aceea care fusese înainte de a se mărita, trebuia s-o conducă pe un drum şerpuit – pe care dealtminteri ea îl atrăsese dându-i cartea cu groase foi gălbui în îmbrăcăminte de piele roşie şi care şi acum îi tenta ochiul ca un măr. Ca un măr din care gustase întâi ea. Sub ce arbore? îşi imagina că citise *Chérie* sub un copac. Dar dacă nu l-ar fi cunoscut, nu i-ar fi oferit cartea. Dora mirosea a grâu.

— Şi mie îmi place cerul, îi spuse, dar sub el pentru mine, dacă n-ai fi tu, ar fi un pustiu.

— De ce vorbeşti aşa? Bărbatul trebuie să fie totdeauna singur, îmi închipui, sau gata mereu să fie singur.

Înconjurat de foşnetul vocii ei care încă nu se pierduse şi peste care propria-i voce se întinse răsunătoare deşi vorbea, ca şi ea, aproape şoptit, repetă:

— Singur? Cred că pentru a fi singur trebuie să fii foarte puternic.

— Sigur, întări ea cu însufleţire, trebuie să fii foarte puternic.

Matei spuse, ocolind să se gândească la sine dar nu mai puţin exprimând ce era pentru el un adevăr:

— Şi ca să fii puternic trebuie să fii bogat, ca tine.

Dora suspină:

— Nu, Matei, eu sunt foarte săracă şi de aceea singurătatea mă chinuieşte.

— Săracă ar fi lumea fără prezenţa ta. Îţi închipui ce-ar fi fost ea fără tine?

Cu puţin înainte de venirea lui, Dora socotise că pentru a-l feri de viitorul incert al în definitiv incertei lor legături, era datoare să-l detaşeze de ea, încet, fără să-l facă să sufere, şi dacă la început în acest gând intrase, determinându-l poate, ceva din sentimentul că nu o înţelege, o palidă dorinţă de a-l pedepsi pentru incertitudinile cu care parcă în joacă, aşa ca ieri în fundul văii, o înconjura, acum ideea despărţirii însă o cerni şi fugi de ea, speriată, şi se grăbi să se aplece spre Matei şi să-i spună:

— Lumea! Pe mine nu mă interesezi decât tu şi tot ce am, dacă am ceva, nu vreau să-ţi dau decât ţie!

Matei murmură surâzându-i pierdut:

— Împărţitoare de daruri.

O privise mult timp înainte de a o deschide. Era una dintre cărţile ei preferate, din timpul liceului. O citise poate chiar în ziua aceea ploioasă când trecând sub umbrelă, cu domnul Iliescu, prin faţa casei ei, o văzuse la fereastră şi poate că i-o dăduse pentru a-i spune în felul acesta ce nu-i putea spune direct. Am valsat cu dl. Henry. *J'étais à côté de lui en le reconduisant, et cela m'ennuyait de marcher seule; j'ai prétexté la fatigue. Il m'a offert son bras.* Îmi era foarte cald şi, pe pod, mi-a încrucişat şalul pe piept, temându-se să nu răcesc apoi, voind să vadă dacă mai eram transpirată, *il m'a passé la main autor de la taile et sur le cou.* Am tresărit. Dl. L. este atât de frumos! Ochii lui, când îţi vorbeşte, sunt atât de expresivi! Mă fascinează. Am dansat de mai multe ori cu el. *Puis on a joué aux jeux d'éspirt.* Mi-a oferit un fotoliu, pe care m-am aşezat, el a rămas în picioare sprijinindu-se de spătarul lui şi privindu-mă. Apoi am jucat gajuri. Mă privea prin lornion părând a-mi spune: „Ai să mi-o plăteşti, răutăcioasă mică!“ *Au*

second tour, metant plucee sur le canape, il a approche sa chaise tont pres de moi ci alors nous nous touchions presque.

Îi venise să ţipe, să se dea cu capul de pereţi. Pe geamul deschis intra în valuri parfumul de tei înăbuşindu-l sub pieptul lui greu şi pufos, de pasăre nocturnă clocind un ou monstruos, al disperării şi furiei. *Il est vraiment amusant d'être amoureuse de trois cents jeunes gens.*

O! ce drăguţ arăta ieri, cu vestă şi cu pantaloni de catifea neagră, haină albă şi ciorapi roşii! Frezat, cu ochi mângâietori... În timp ce valsam cu Charles Masselot *arrivent deux couples qui nous bousculent.* Sunt gata să cad. El mă ridică strângându-mă puţin în braţe. Aş sta ore întregi întinsă pe o canapea să visez şi să mă gândesc la el, şi politehnicienii sunt fermecători. *Ils sont cela de particulier* că te strâng cu putere în braţe şi te privesc mult. Pe altul *je l'ai choisi a la figure du serpent, dommage qu'il soit Turc.* „Comme c'cst vrai!" notase Dora în dreptul frazei *Les jeunes filles sont des anges et les hommes des égoistes.*

Egoiste? Dimpotrivă, darnice. *La nature exige de la femme qu'elle aime continuellement.* Mereu, mereu, aşa cum curge apa fără odihnă, cântând tuturor urechilor, reflectând toate chipurile, grasă de toate murdăriile spălate în ea şi curată şi nouă totdeauna, legănătoare ucigaşă, scăpând din pumni oricât i-ai strânge. Grandioasă ca cerul, statuară.

— Departe de a fi cinic, Goncourt mi s-a părut patern. A avut copii?

— Nu ştiu, spuse Dora, cred că nu.

— Am citit cartea cu acelaşi sentiment cu care a scris-o. Şi pentru că i se păru că ochii Dorei se voalează:

— Dar m-am întrebat uneori dacă a observat exact şi dacă tinerele fete seamănă într-adevăr cu Chérie. Eu nu le-am cunoscut decât oarecum de la distanţă şi mi s-au părut totdeauna nişte fiinţe de pe altă planetă, intangibile ca

Diana, sperioase, enigmatice şi periculoase.

— A observat bine de tot, îi răspunse ea, şi poate că şi tu ai dreptate.

— Citind *Chérie* te-am văzut pe tine. Totul are chipul tău. Prietenele tale m-au îngrijorat, deşi bunicul tău, mareşalul, era fericit că vă amuzaţi.

Nu fusese prea atentă şi de aceea protestă că nu avusese niciun bunic mareşal, apoi Matei îi mărturisi că ajungând din nou cu lectura la jurnalul ei nu mai încercase displăcerea de la înccput când, răsfoind, căzuse întâmplător tocmai acolo.

Apoi fu din nou vorba de prietenele ei, de baluri şi o însoţise, atunci, pretutindeni. Nu obosise, deşi orele erau înaintate. În schimb încordarea nervoasă care-l menţinea treaz deasupra cărţii şi descoperirile pe care le făcea la fiecare pagină în lumea necunoscută a feminităţii Dorei provocară în el o curioasă dedublare, un fel de beţie extrem de lucidă sub influenţa căreia îşi continua implacabil lectura, înregistrând cu o claritate aproape dureroasă ansamblul şi detaliile cărţii, şi totodată era cufundat, departe de ce citea, într-o atmosferă crepusculară, de radiaţii înăbuşite în care întrupa rând pe rând pe domnul Henry, pe Charles Masselot, pe Ciel-Bleu şi ceilalţi, culegând privirile ei şi întorcându-i-le, valsând cu ea şi strângând-o la piept, aşezându-se lângă ea aşa încât aproape să o atingă – şi nu propriu-zis pe Dora, ci pe tânăra fată care fusese Dora la vârsta eroinei, – şi toate acestea sub ochii materni, abia contrariaţi dar şi înflăcăraţi şi împăcaţi ai Dorei de acum. Încercând, intrigat, să distingă ce se întâmplă între *ei trei,* visul se destrămase, din fugarele lui imagini nu-i ramase decât ceva nelămurit, inform, un sentiment de fericire şi vină, aşa încât înceata întunecare a fetei nu-l întristă, expia şi pentru el şi până la urmă o cedă morţii cu grija îndurerată a unui părinte. Acestea nu i le spuse.

Şi ce fusese pentru Dora mariajul decât tot un fel de

coborâre în negură? Şi cât va dura revenirea ei la lumină, printre cei vii?

— Pe ultimele foi ale romanului, m-am cutremurat, încheie întunecat la faţă nu pentru că retrăia, vorbindu-i, emoţia de la lectură, aşa cum crezu ea, ci din cauza întrebărilor tăcute.

Viaţa mi-a dat atât de puţin! o auzea spunându-i în timp ce urmărea agonia morală a domnişoarei Marie Chérie Haudancourt. Era cu câteva ceasuri înainte, în camera ei de la vie unde el atunci pătrunsese pentru prima dată, şi pe covor, pe mâinile şi pe feţele lor iluminaţia de afară, a soarelui coborând spre apus, aprindea voaluri de foc. Privirile li se întâlniseră, cenuşii şi nesigure, în sticlele ferestrei care, deschisă fiind înăuntru, se transformase în oglindă. *Sunt foarte nefericită, foarte săracă,* îi spusese apoi. O femeie îi încrucişase în curte, trecând cu o găleată de apă. Pe drum, o alta mâna o vacă şi o urma un bărbat cu ţigara în gură. Sunetele fluierului. Îi vorbea despre viaţa ei ştearsă şi prozaică, de oboseala de a o mai continua. Şi casca neagră a părului îi era parcă mai înfoiată şi mai grea, susţinută pe gâtul lung şi plin, delicat întins înainte spre el. Întinsă pe divan, cu capul în sus şi sprijinindu-se pe labele întinse, îl privea drept în ochi o imensă pisică. *Eu însămi ades nu mă înţeleg pe mine,* o auzea ca de departe, în noaptea aceea, din adâncul somnului în care, terminând de citit, era gata să coboare – alături de ea care desigur dormea de mult – şi stinse lumina şi-şi lasă capul pe pernă. *Nu trebuie să te gândeşti la prea multe.*

Dora se întinse pe divan, sprijinindu-şi capul în mâna stângă.

— Şi pe mine m-a impresionat, de câte ori am citit cartea am plâns. O! şi imaginea oribilă a atât de elegantei Chérie care, îmbolnăvindu-se, iese pe stradă în peignoir.

— În seara când mi-ai dat-o, abia am aşteptat să ajung acasă s-o citesc. Mi-a luat aproape toată noaptea.

— De când ne cunoaştem dormim mai puţin! – şi-şi

apropie buzele de ale lui. Înainte de a veni tu, îi ceru iertare cu sfială, m-am gândit mult la noi doi.

— Şi cum te-ai gândit? întreba încet. Nervii îi vibrau inspirând parfumul ameţitor al narcisei dar ştia că Dora nu vede asta şi sfiala din vocea şi din ochii ei îi anunţau ivirea aceleia pe care o aştepta. Cât de darnică, într-adevăr! Nu fusese prea greu. *Aceea* de altfel era mai aproape decât micuţa rătăcită printre ierburi şi, mai târziu, nerăbdătoare şi înciudată în spatele draperiilor, în jocul de-a ascunsa. Atât de aproape încât, îşi spunea cu o bucurie enormă, aproape că o putea atinge răsărind din umbrele în care se scufundase, cărora el însuşi o încredinţase pentru a expia ce vină? Nu era însă un scelerat pentru că totul se petrecea în lumea care era ea şi sceleratеţea, dacă era, fiind în el era a ei. Mici nori în aerul nemărginit, repede trecători, coloraţi.

— Ştii unde m-am născut eu? murmură în timp ce buzele ei îşi exhalau răcoroasa aromă, neclintite în faţa buzelor sale de care le despărţea un foarte subţire voal de aer. Aici, îi spuse şi îi petrecu degetele în părul de pe ceafă. Locul era fierbinte şi-i simţea cu degetele luminozitatea miraculoasă. Apoi îi trase capul spre el şi buzele li se împreunară. Dora îi scăpă însă din braţe şi îi spuse la ureche râzând:

— Nu sunt totuşi chiar atât de bătrână pentru a-ţi fi mamă.

— Tu eşti peste tot şi ai toate vârstele. Începuseşi să-mi spui la ce te-ai gândit înainte de venirea mea.

— Că, îi explica surâzând din cauza efortului de a atenua, şi n-ar trebui să mă iubeşti prea mult. Odată voi fi bătrână pentru tine, nu peste prea multă vreme.

— Peste câţi ani?

— Peste cam cincisprezece ani.

Hainele lui Matei foşniră, braţul i se descolăci, se întinse în aer către fructul înflăcărat al veilleuzei, pluti cercetător apoi coborî repede şi făcu întuneric. În întuneric Dora i se păru uriaşă, de aceeaşi statură cu el şi mirosea acum mai puternic a grâu şi a fructe. Avea să-şi potolească setea de a

o naşte şi în trecut şi fiinţa ale cărei memorii cu o zi înainte i le refuzase avea să se ivească ea însăşi, albă, subţire, de pe altă planetă, intangibilă ca Diana, sperioasă, enigmatică şi periculoasă, jertfită negurii plutoniene de cel care acum, împreună cu Dora, îi va da viaţă. Nu pentru privirile celor trei
sute de tineri, pe care le culesese cu inocenţă odată, ci numai pentru el, aici, în întunericul pe care fiinţa ei îl va ilumina ivindu-se sfioasă, primăvăratică.

Şi Dorei i se păru că, în întuneric, Matei este mai mare. Aşteptând următorul lui gest după acela de a stinge lumina, închisese ochii şi pentru a-şi răscumpăra vina de a se fi gândit la despărţire îl lăsă s-o venereze sărutându-i degetele picioarelor şi genunchii, dar când după ce îi dezgoli umerii, cu delicateţă, şi-şi trecu, cast, pe ei obrazul, îmbrăţişarea lui slăbii şi simţi că o priveşte, roşi şi-şi întredeschise ochii atât cât să-l poată vedea ce face. Nu făcea nimic, şedea doar în picioare lângă divan şi o privea. Nu-i distingea bine trăsăturile în întunericul aproape complet, îi întâlni în schimb sclipirile ochilor şi-şi lăsă grăbită pleoapele în jos, roşind din nou. Se gândi să-şi acopere umerii, dar uită.

Dădu deoparte draperiile, trase perdeaua, deschise fereastra larg şi o chemă.

— Vezi? îi spuse când fură amândoi în faţa stelelor sclipitoare. Suntem veşnici.

— Tu.

— Amândoi.

— Ce frumoasă e noaptea. Înstelată!

— Da, spuse Matei şi apoi arătă cu braţul spre stele: Arde un foc mare în lume şi trimite spre noi valuri de scântei.

— Să nu ne aprindem, râse şi se trase înapoi de la fereastră. Tu chiar şi arzi.

— Iar tu eşti rece ca o marmură. Ce reci îţi sunt umerii, zise sărutându-i pe rând.

Dora se lăsă pe un scaun şi el pe cel din faţă şi

continuară să se sărute, apoi ea trebui să roşească încă o dată şi în fine astfel, în roşaţa, în uşorul tremur şi în ochii nesiguri, căutând ajutor, ai pudoarei surprinse, recunoscu pe tânăra fată. Subţire şi palidă, aspiră o dată, fremătând stins, parfumul narcisei, care umplea încăperea ridicându-se parcă până la stele, şi se pierdu înapoi în întuneric. Cu retina arsă, Matei închise ochii.

D'ordinaire, îi veni în minte o frază din cartea de pe masă, *la jeune fille se montre sensible a l'admiration de l'inconnu, de l'homme qui passe, du promeneur qu'elle ne reverra peut-être jamais* şi cum şedea aplecat spre ea cu ochii închişi, îl cuprinse deodată o durere, o durere adevărată, insuportabilă, că oricât ar strânge-o în braţe, pentru tânăra fată care fusese Dora el va rămâne veşnic un necunoscut şi nu va putea niciodată pătrunde în lumea ei, pentru că lumea ei nu mai era aceea a Dorei şi a lui, ci a umbrei — pe care ceastălaltă plutea, nestatornică dar mereu refăcută, servindu-i drept aliment celei de dedesupt.

— Chiar dacă nu suntem veşnici, spuse cu greutate, strângând-o tare la piept fără să-şi dea seama că în felul acesta o trăgea de pe scaun forţând-o la o poziţie incomodă, chiar dacă nu suntem veşnici, vom trăi mult.

— Legată de el n-aş vrea să mai trăiesc nicio zi.

— Suferi atât?

— Da, strigă. Într-o vreme nu mai simţeam nimic, toate îmi deveniseră indiferente, dar acum mă exasperează ca la început. De dimineaţă a venit aici, să vadă via, zicea, şi mi-a pretins să rămână toată ziua. Când i-am spus că nu se poate a început să fie sentimental, apoi s-a înfuriat, m-a ameninţat cu drepturile lui de soţ şi n-am scăpat de el decât chemând femeia. Atunci a amuţit, a ieşit trântind uşa şi s-a urcat în şaretă şi a plecat.

— Şi totuşi, continuă Dora, nu mă face să sufăr ca om, pentru că nimeni în afară de tine nu m-ar mai putea face să sufăr ori să mă bucur, ci ca un obiect care te împiedică să mergi, de exemplu, sau să respiri. Mă înţelegi? Închipuie-ţi

că lungi, lungi ani ai sta cu faţa la un perete, fără să te poţi urca, fără să poţi vedea dincolo de el.

Îi dădu drumul din braţe, privind-o cu atenţie în ochi, cercetându-i faţa cu aviditate şi revenind la ochii mari în care poate că de data aceasta va întâlni un semn afectuos, de recunoaştere. Dora se aşeză mai bine pe scaun, îndreptându-se puţin, şi continua:

— Când m-am măritat aveam optsprezece ani, abia terminasem liceul.

— A trebuit neapărat?

— Tata îi era foarte obligat.

Matei era încă prea tânăr pentru a şti că pasiunea cu care îi vorbea ea era un efect nu atât al lucrurilor despre care îi vorbea, cât mai cu seamă al uşurării pe care o simţea scăpând de ultimele umbre ale gândului despărţirii; distinse totuşi la el o alegretă ascunsă care sufla în cuvinte făcându-le să sporească. La lumina lor îi pândea mai departe chipul mirându-se, căutând o explicaţie pe care n-avea cum s-o găsească şi pe care dealtminteri, în împrejurările acelea, ar fi găsit-o cu greu chiar şi de ar fi avut mai multă experienţă. Atunci distinse doar că Dora este într-o oarecare măsură detaşată de ce spunea sau că, altfel, cuvintele ei fac corp cu altcineva, sunt ale altcuiva decât ale celei pe care o avea dinainte.

— Cum erai la optsprezece ani? o întrebă cu acelaşi ton cu care ea însăşi îl întrebase, odată, cum arăta pe vremea când era îndrăgostit. Cred că nu te-ai schimbat aproape deloc, nu-i aşa?

— Totuşi puţin m-am schimbat, spuse Dora.

— Şi nu poţi încerca acum să devii, măcar o clipă, ca atunci? o rugă intens.

Din fiinţa deconcertată a ei, ca din ceţuri uşoare de primăvară, tânăra fată apăru din nou, luminoasă, şi de data aceasta Matei îndură arsura fără să clipească, pentru a nu o pierde iarăşi. Legată de privirile lui, pâlpâia surâzând, aspirând parfumul narcisei.

— Nu se poate, suspină Dora.

Ridică încet braţul, fixând-o mereu, şi urmări cu el, între sine şi Dora, fără grăbire, o formă aeriană. Respiraţia, stins şuierătoare în freamătul de frunze care intra prin fereastră, îi şerpuia în întunericul luminos către aceea care nu-l vedea cu toate că nu-şi putea întoarce privirile de la el.

La început confuză de rugămintea lui, şi mai confuză apoi din cauza fixităţii cu care o privea, Dora îşi abandonă ochii ochilor lui, lăsându-şi-i pătrunşi, cu voluptate, de lucirea lor întunecoasă. Lucirea lor era întunecoasă, lungă, dură şi rece.

Nimeni nu o mai privise aşa, cu priviri mai posesive decât sărutul, nimeni, atât timp, şi i se făcu milă de tânăra fată lipsită de iubire care fusese.

— Ba da, ba da, rostea Matei aspirând lent, ca şi fata întoarsă, parfumul narcisei.

— De ce? Nu-ţi plac cum sunt acum? făcu bănuitoare.

Matei îşi ascunse faţa în palme, apoi întinse mâinile spre ea:

— Aşa aş vedea bine de tot veşnicia.

— O! exclamă înciudată, mereu cu memoriile acelea — şi-i trecu braţele în jurul gâtului, lungi, albe şi reci, mirosind a grâu şi a fructe. Între mine şi cea de care mă întrebi nu mai este nicio legătură, aproape că nici n-aş avea ce-ţi spune despre ea. Nu fiindcă ar fi trecut prea mulţi ani de atunci, căci nici n-au trecut prea mulţi, ci pentru că mă simt foarte deosebită de ea. Vei avea poate şi tu acest sentiment când vei încerca, mai târziu, să te gândeşti la cel care eşti acum şi ai să-ţi dai seama cum este. Dar cu mine se întâmplă şi altceva, cea de care mă întrebi nu se măritase încă, ori se măritase abia de câteva zile, săptămâni, şi a pierit apoi nu ştiu unde şi cum, aşa încât când cineva îmi vorbeşte de ea cu aerul de a-mi vorbi despre mine sunt jenată, am impulsul de a-l opri înainte de a face o gafă, şi până la urmă insistenţa mă enervează, cum te va enerva şi pe tine, mai târziu. Dacă eşti atât de

curios, îţi voi arăta nişte fotografii, dar să-ţi vorbesc de ea nu pot, n-am ce-ţi spune, am uitat-o complet, am pierdut-o.

— Dar e aici, te înşeli! vru să-i strige. Strigătul îi muri, înăbuşit, pe buze. Fiinţă enigmatică, ca de pe altă planetă, între el şi Dora, nevăzută de aceasta, nevăzându-l pe el, sortit să-i rămână veşnic necunoscut cum un necunoscut îi era când îi trecuse, în ziua ploioasă, pe dinaintea ferestrei.

— Şi cum, Dora, încercă să râdă, crezi că eu care te ţin acum în braţe voi fi pentru mine însumi, peste zece ani, de neînţeles, pierdut undeva în văzduh ca fumul?

— N-am zis asta, murmură. Bănuia că l-a jignit şi regreta că vorbise mai mult decât fusese nevoie. Ştia că ar trebui să-i explice că lui nu i se va întâmpla chiar ce i se întâmplase ei, pentru că o are pe ea în vreme ce aceea nu avusese pe nimeni, dar se temu că nu va izbuti să se exprime îndeajuns de clar şi îl va necăji şi mai mult şi apoi îşi zise că el însuşi ar fi trebuit să se gândească la aceste lucruri şi dacă nu s-a gândit orice explicaţie este inutilă.

Simţi rezerva ei şi încercă s-o liniştească.

— E atât de neobişnuit ce-mi spui! Dacă aş şti unde este te-aş ajuta s-o găseşti.

Dora tăcu, apoi suspină:

— Uneori, într-adevăr, mi-e dor de ea.

— Care e între umbre, aşa cum eu însumi voi fi pentru mine peste zece ani ori, pentru că ştiu, sunt chiar acum. Şi totuşi, în întuneric, n-o văd.

— Să aprindem veilleuza? îl întrebă Dora care nu mai înţelegea nimic. Nu, n-o aprindem, îşi răspunse tot ea privindu-se repede.

Matei n-o auzise:

— Unde eram când te-ai măritat? făcu mai mult pentru sine şi îi răspunse prompt:

— Nu ştiu. Nici pe Lili n-am văzut-o la biserică.

— Mi-a spus, continuă, că erai foarte frumoasa, aveai un voal imens şi braţul plin de flori ca şi fetele care te înconjurau.

— Trandafiri albi şi roz. Nu eram eu, ci o fată care nu-şi dădea seama ce se mai întâmplă cu ea şi spera mereu că va interveni ceva care să o scape şi a sperat până ce a intrat în casa lui. Casa nu arata ca acum, era întunecoasă.

— Iubeai, atunci, pe altcineva?

— Eu nu te iubesc decât pe tine. Dacă mă întrebi însă despre aceea, nu.

— Cum vorbeşti despre tine, la a treia persoană!

— Dar nu vorbesc despre mine! strigă Dora.

Acum o vedea din nou, dar cu ochi străini de sine, şi ochii îl dureau. Un tumult de imagini profunde îi împăienjenea privirile, din când în când. Nu putea s-o fixeze pe niciuna, căci nu avea timp. Umbrele lor înflăcărate se aşezau rapid peste umbrele mobile ale nopţii şi se pierdeau în sus într-o încercare de zbor şi nu avea timp sa le urmeze dar tânăra fată atrasă de parfumul narcisei le întrupa, reală şi ireală în acelaşi timp, ea căreia trebuia să-i rămână veşnic necunoscut, cum un necunoscut îşi era sieşi, anticipându-se. Cu braţul plin de trandafiri în casa întunecoasă, răpită dintre fetele care o înconjuraseră pentru a fi învestită cu o putere teribilă asupră-mi şi drumul până la ea trece prin Lete – în care m-am şi îmbăiat de la început, din prima clipă când i-am întâlnit pe apele lui dătătoare de uitare ochii mari şi adânci.

Gândurile acestea, aşa încâlcite cum erau, efect poate al unei secrete oboseli dar şi al pornirii lui şi poate şi al vârstei sale de a complica totul pentru ca rolul propriu să fie cât mai puţin obişnuit, îl exaltau în aşa măsură încât atunci când, fără nicio legătură aparentă, îi mai veni în minte o frază din *Chérie,* una dintre acelea care îl răscoliseră mai neplăcut când răsfoise cartea înainte de a începe s-o citească şi la care ajunsese cu un bobârnac mânios dat foilor, comentariul medicului: *L'ovulation appelle la fécondation...* fraza aceasta ea însăşi, ivită absurd în mintea lui şi care ar fi putut să pună o surdină vibraţiei sale, contribui dimpotrivă să i-o intensifice. În această stare

de maximă sensibilitate, nu îl mai mira că Dora vorbeşte despre sine ca despre altcineva şi găsi chiar că e foarte îndreptăţită s-o facă dat fiind mai ales că el o şi vedea pe tânăra fată alternând pe chipul Dorei cu Dora de acum şi ştia deci că în încăperea aceasta sunt nu doi, ci trei laolaltă în lumina stelelor din fereastra deschisă.

— Mi s-a făcut frig, spuse şi-şi acoperi umerii cu un voal albastru, apoi continuă impetuoasă:

— Dacă nu ştiu unde şi cum s-a pierdut cea care te interesează, ştiu în schimb când am aflat că n-o mai am, că am rămas singură. Mai întâi, într-o zi când m-am privit mai atentă în oglindă, era soare mult şi soarele m-a ajutat să nu mă mai recunosc, arătându-mi un chip străin şi m-a copleşit amărăciunea.

— Va să zică, spuse Matei, poţi să-ţi dai seama de schimbările acestea ale figurii? Îmi închipuiam că nu, sau că foarte greu, în împrejurări neobişnuite – şi o sărută.

Dora îşi adună cu o mână voalul pe piept:

— Probabil că aceea a şi fost o împrejurare neobişnuită. A doua oara veneam acasă de la ai mei, într-o după-amiază, la o oră când ştiam că nu mă voi întâlni cu niciun cunoscut fiindcă evitam, în primele săptămâni după nuntă (Dora pronunţă acest cuvânt cu capul în jos), să văd lumea, dar spre necazul meu mi-au ieşit în drum, din întâmplare, fetele Alexandru, cu care eram bună prietenă şi pe care poate le ştii, toate patru sunt foarte frumoase, cu părul ca şofranul înflorit.

Matei negă.

— Am vrut să mă întorc din drum, dar nu mi-au mai dat timp şi m-au înconjurat cu întrebări. De unde vii? De ce nu te mai arăţi? Să ne întâlnim căci toţi sunt dornici să te vadă. Eram pe aproape de casele lui Partenie, să nu spui că nici pe ele nu le ştii pentru că sunt cele mai mari şi mai frumoase din oraş, singurele care au în curte, între aripile lor, o fântână de piatră cu trei jedouri, şi ascultând pe fete, la care totuşi ţineam, cum ţin şi acum, am simţit că între

mine şi ele este un fel de jenă care se datora nu numai dorinţei de a nu vedea un timp pe nimeni, ci şi altui lucru. Aud şi acum fâşâitul sticlos al fântânii împletindu-se cu vocile lor pe strada pustie şi foarte însorită şi văd şi acum în ochii lor ce am văzut atunci: efortul de a mă recunoaşte. Da, cu toate că vorbeau şi râdeau ca totdeauna, nu mă mai cunoşteau, eram şi pentru ele, ca pentru mine, o străină, nu mai făceam parte din lumea lor.

— Într-adevăr, spuse el dintr-o răsuflare, zeii nu sunt recunoscuţi cu uşurinţă de oamenii de rând.

— Când ai să le cunoşti, îţi vei da seama ca nu sunt deloc *de rând,* dimpotrivă, făcu ea contrariată o clipa. Ei bine, să nu-ţi închipui că n-am încercat s-o regăsesc pe cea care mă părăsise.

Dora i se păru şi mai înaltă şi, întreagă, era luminoasă. Matei nu îndrăzni s-o sărute.

— Iată în ce fel. Printre lucrurile pe care mi le adusesem de acasă erau şi vechile păpuşi şi când eram singură şi nici pianul nu mă atrăgea, mă jucam cu ele. Le făceam rochii, le pieptănam, le legănam şi le culcam, vorbeam cu ele.

— Delicios!

— Da, asta m-a amuzat. Până când el, care a aflat cumva, descoperindu-le poate când eram plecată, mi-a făcut, râzând, o aluzie galantă. Săracele! Ca să le păstrez numai pentru mine, le-am aruncat în foc.

— Vai!

— Aşa a strigat şi femeia când atrasă de fum şi de mirosul de ars ce umpluse casa a intrat în camera mea şi le-a văzut arzând în sobă. Era pe la sfârşitul verii, începuse toamna, prima mea toamnă de femeie: pentru a nu-i mai suporta mereu prezenţa, i-am cerut atunci să adauge casei un apartament care să fie doar al meu.

— A fost, spuse Matei, ca şi vara, o toamnă secetoasă.

Mama lui se bucurase că n-a trebuit să-l îngroape pe domnul Iliescu pe ploaie, în noroi, dar pământul uscat de secetă strânge şi apasă. Florile pe care i le ducea zilnic se

veştejeau şi se uscau, arse îndată, ca şi iarba, de dogoarea soarelui, acoperite de un praf fin aproape îndată ce le depunea pe pământ. Îl îngrozise că praful se ridica nu numai de pe pământul gol, ci şi din iarbă, înălbindu-i pantofii şi manşetele pantalonilor şi înălţându-se fantomatic să se aştearnă pe pomi, iar balta dintre gară şi cimitir secase lăsând în urma ei o largă alveolă, nu prea adâncă, spre surprinderea lui, însă ca dată cu var. Se întrebase unde se dusese deodată atâta apă şi se uitase în sus, pe cer, sigur că o s-o vadă acolo, mutată sub formă de nor în seninul neîndurat, dar pe cer nu era niciun nor.

Sfârşind, Dora îşi plecă iarăşi pleoapele, apoi privi în spatele lui Matei la cartea de pe masă cu groase foi gălbui în îmbrăcămintea lor de piele roşie şi el tresări pentru că n-ar fi dorit ca ea să-şi mai amintească de tristul destin al celei de-acolo. Parfumul narcisei, care o chemă încă o dată din întuneric pe tânăra fată, i se păru funebru.

— De ce eşti trist? îl întrebă adresându-i-se şi neadresându-i-se, în acelaşi timp.

Făcându-şi curaj îi răspunse că nu era trist, ci impresionat de ce auzise.

— Nici eu n-am fost mai liniştit, adăugă, însă am avut compensaţii care ţie ţi-au lipsit – şi o mângâie pe obraji, pe umeri, pe braţele care fuseseră pline de flori şi sentimentul puterii îi reveni şi pierdu gustul amar al cunoaşterii.

Dora exclamă ridicând puţin din umeri:

— Tu, atunci, erai un copil!

— După cum tu, acum, nu eşti ce crezi.

— Dar ce?

— Nu, acum eşti. Adineauri însă, şi de câteva ori încă, în noaptea aceasta, ai fost cea care crezi că ai încetat de a mai fi.

Dora se încruntă:

— De aceea mă priveai aşa?

— Da, da, făcu Matei ca şi când i-ar fi confirmat o veste bună.

— Am ştiut dealtminteri că ochii tăi caută prin mine altceva, departe în spatele meu, şi mi-a venit de câteva ori să întorc capul. De acea te uitai la mine ca la o străină a cărei figură ţi-e foarte cunoscută dar încă nu ştii de ce.

— Crezi că sunt vinovat? o imploră şi alergă după ea. Dora se sprijinise în coate de pervazul ferestrei, aplecata în afară. Nu am nicio vină, îi spuse venindu-i să plângă. Niciodată n-ai fost mai prezentă pentru mine, acum ştiu mai mult despre mine şi despre tine decât aş fi crezut vreodată.

— La ce bun să ştii atâtea, îl întrerupse, dacă mă laşi singură? Mă iubeşti prea puţin sau deloc, te interesează doar experienţele pe care le faci cu mine. De aci înainte va trebui să mă supraveghez mereu când suntem împreună, dacă voi putea. Dar n-am să pot, pentru că te iubesc, te iubesc. Cum nu înţelegi odată că te iubesc?

XIX

— TESALIA? REPETĂ AVOCATUL ŞI căutând în cunoştinţele lui de geografie îl fixa liniştit pe domnul Aron. Trupul lui nu înalt, dar vast, respira senin în hainele uşoare şi largi care îl învestmântau. Să vedem. Un ţinut suspect, de bătrâni zgârciţi şi femei criminale. Poate pe undeva prin munţii Serbiei? Adriatica? Nu, în Grecia. Medeea, argonauţii. Este, desena apoi, mulţumit, domnului Aron o hartă vagă în aerul încă albastru, o regiune în Grecia. Muntoasă, ca toată ţara, şi cu porturi la mare. Păduri multe şi dese, completă, iar doamna Aurelian care îl contempla de departe, fără să-l audă, se aplecă la urechea vecinei sale şi-i spuse arătându-i-l din ochi:

— Ce om inteligent!

— Da, surâse aceea, o femeie tot atât de timidă ca doamna
Aurelian, dând din cap şi abia îndrăznind să privească spre el. Seamănă cu un actor... însă până să afle numele actorului domnul Anghel ajunsese în dreptul lor şi se înclină salutându-le. Pe toracele lui alb, pufos, acoperit în parte cu elitrele brune gălbui ale hainei în striuri punctate, cravata se aşternea foarte elegantă, aproape vie. Mâna îi tremură în mâna şi sub buzele directorului şi când acela le părăsi se grăbi să spună doamnei Aurelian privind-o supărată printre gene căci îşi închipuia că i-a remarcat emoţia:

— Cu un actor pe care l-am văzut în *Regele Lear.*

— Regele actor, o aprobă energic sora doamnei Zahariadi.

Clopotul mic din turnul bisericii catolice bătu mărunt şi des, deasupra arborilor o scurtă melodie enigmatică.

Dora cobora scările, în curte, între soţia prefectului şi doamna Teodorescu. Jean Albu o privi peste umărul

domnului Aron. Nările lui largi, păroase, simţiră în căldura serii o undă de aer răcoros, cu miros de munte, şi o absorbiră puternic.

— Tot cald, se întoarse zâmbind către Matei.

— Într-adevăr, răspunse el distrat însă nu avocatului, care după acea remarcă revenise la discuţia cu domnul Aron, ci judecătorului din scaunul de alături, deşi aici în oraş sunt atâţi copaci şi muntele nu e departe.

O văzuse şi el pe Dora şi pentru a nu-şi trăda emoţia îşi căuta ocupaţii care să-l ţină departe de ea: acum puse grabnic între el şi lume subţirele şir de cuvinte cenuşii de sub care îl auzi pe judecător, abia vizibil, spunând ceva, o frază înceată şi somnoroasă, cu alură fluvială. Fluviu, tată al Dorei, curgând încet, *assoupi,* într-un ţinut muntos, acoperit de păduri, într-un ţinut de bătrâni avari şi femei criminale. Într-un viitor din fericire foarte îndepărtat, crepuscular, îşi va înlocui dinţii, îşi va vopsi părul, îşi va întinde pe faţă o mască de alifii şi elasticitatea muşchilor i-o va reda maseuza. Practici obscure. Bătrână vrăjitoare, mult în spatele Dorei şi pe care Dora, din fericire, chiar dacă şi-ar întoarce capul spre
ea, n-ar vedea-o acum când încă nu e atât de bătrână spre a-i fi, lui, mamă. Fuseseră în faţa ferestrei deschise către pădure şi stele, nu trei, ci patru în întunericul iniţiatic.

Matei dădu din umeri şi roşi. Doamna Iliescu, de cum apăruse Dora, îşi plimba privirile de la unul la celălalt şi ruşeala lui o făcu să se încrunte. Matei roşise însă pentru că ultimul lui gând i se păruse exagerat şi ridicul.

Locurile acestea, îşi spuse rotindu-şi ochii deasupra curţii şi a casei, au asupra mea o înrâurire ciudată, mă fac să fiu cum nu-mi place.

Judecătorul fusese încântat să-l cunoască, îl luase lângă el
şi-i vorbea despre domnul Iliescu şi despre unchiul Alecu. Cuvintele se ridicau până la urechile lui Matei ca un fum subţire, de jos, de pe pământul pietros, bătut de marea

albastră a cerului. În aer, pe spinările câtorva nori, apărură flăcări roşii; o voce moale de femeie prooroci:

— Mâine o să bată vântul.

Trăsura opri în faţa casei. De fapt, din cauza teilor, casa nu se vedea. Lângă poarta de lemn din zidul înalt, văruit, lumina un bec electric. Birjarul deschise porţile şi intrară pe alee, sub tei. O, ce negură foşnitoare! Roţile răscoleau încet pietrişul şi uneori crengile teilor coborau atât de jos încât trebuiau să se aplece să nu-i lovească. De-aproape, din faţă, în foşnetul frunzelor se amesteca un stins şi lung foşnet de apă şi dincolo de masivul negru al teilor simţi deodată prezenţa unui spaţiu nelimitat, nelocuit, răcoros şi sonor, în care greierul cânta singur, asurzitor, o prăpastie nemăsurat de adâncă şi largă. În realitate, emoţionat de noutatea situaţiei, de faptul de a se găsi în fine în curtea unchiului, de fâşâitul pietrişului, al frunzelor şi al apei, de negura de sub tei şi de singurătatea pe care o speria greierul cu cântecul lui aspru şi monoton, pe două note eterne, imposibil de schimbat sau de adăugat, băiatul fu o clipă cutremurat de convingerea că locuinţa în a cărei curte înaintau acum încet cu trăsura pe arcul aleii era situată la capătul lumii şi că dincolo de apa al cărei fâşâit îl distingea tot mai aproape pe măsură ce se apropiau de casă începe ce este dincolo de lume, golul, pustiul, tărâmul celălalt, invizibilul şi, pentru a se apăra de ameţeala care-l cuprinse brusc, se sprijini cu spatele de capra trăsurii, închizând ochii şi strângându-şi tare umerii.

— Ţi-e răcoare? îl întrebă blând domnul Iliescu punându-i mâna pe genunchi.

— Nu, îi răspunse.

Toată casa era luminată şi în faţa uşii de la intrare, deschise, îi aştepta femeia, care înaintă să primească geamantanele pe care i le dădea birjarul. Domnul Iliescu ajută soţiei lui să coboare. Aceea era obosită, însă Matei, înainte de a coborî el însuşi, dar pe cealaltă parte a trăsurii, observă că priveşte foarte interesată casa, cu privirea pe

care o avea totdeauna când se gândea la ce avea de făcut. Doamna Iliescu, într-adevăr, se gândea că desigur din cauza atâtor copaci casa trebuie să fie întunecoasă şi ar fi bine să mai taie din ei. Avocatul coborâse şi el, să sărute mâna doamnei Iliescu. Desprinzându-se din trăsură, Matei păşi jos, pe pietriş, cu spatele la trăsură, la părinţii lui şi la casă. Avea, drept în faţă o pajişte mare, care se topea în întuneric spre poartă, plină de tei, luminile ferestrelor şi de deasupra intrării o luminau, culcând pe verdele ierbii şi al frunzişurilor umbra trăsurii şi a lui însuşi, nemişcate ca însăşi tăcerea clocotitoare ce stăpânea acel loc. Şi se afla de fapt în parcul Ioanid. Şi se linişti. Însă parcul era la capătul lumii, pe marginea golului. Avu din nou vertij. De data aceasta ştia, nelămurit, că în venirea lor aici era ceva măreţ. În sufletul băiatului toate acestea se desfăşurau rapid şi fără îndoială confuz, se vedea dealtminteri într-un fel de excursie, era departe de a realiza gravitatea împrejurării. Avocatul se sui în trăsură şi plecă. Matei făcu, dinspre arbori, doi paşi către părinţii săi. Domnul Iliescu îl întrebă surâzând:

— E frumos, nu-i aşa? — după care intrară amândoi în casă pe urmele doamnei Iliescu.

— L-am întâlnit zilele trecute, spunea doamnei Iliescu directorului băncii, şi mi-a plăcut să văd cât de voinic s-a făcut. Parcă ieri, oftă, îl zăream de la mine din birou alergând, în recreaţii, la plăcintărie, cu şorţ cadrilat şi fundă albastră la gât. Încă de pe atunci era serios, aşezat, nu ca ceilalţi copii. Domnul Anghel oftă încă o dată, cu gândul probabil la fiul său, apoi pentru a se redresa, râse puternic şi exclamă: Seamănă perfect cu tatăl său, privind din nou pe Matei.

Doamna Zahariadi, care se oprise lângă ei, îşi ridică mult sprâncenele, cum obişnuia când voia să-şi arate uimirea că observaţia interlocutorului concordă pe de-a-ntregul cu a ei.

— Perfect! repetă, însă are ochii tăi, se adresă convinsă doamnei Iliescu.

Directorul fu imediat de aceeaşi părere şi ceru şi mărturia doamnei Aron. Aceasta făcu, cu un zâmbet care îi vădi mulţimea ridurilor subţiri de la coada ochilor, un Da lung şi-şi lăsă totodată cu amândouă mâinile în jos cordonul de piele neagră pe care-l purta la rochia de mătase cafenie cu flori negre şi roşii, dezlipindu-şi spatele de pe scaunul de trestie şi adăugind repede:

— Şi cât de înalt a crescut! Un adevărat bărbat.

— Ei, ei! râse domnul Anghel cu înţeles.

— La capătul lumii! exclamase odată mama când domnul Iliescu le vorbea despre oraşul în care peste puţin vor pleca să se stabilească, şi în noaptea aceea şi în ziua următoare Matei îşi repetase cuvintele ei ca pe o profeţie a cărei împlinire o trăia din plin. Mai târziu puţin avea să înţeleagă însă că ce, la primul contact cu oraşul în noaptea sosirii lor acolo, simţise a fi capătul lumii, capătul lumii copilăriei lui, al lumii pe care o cunoscuse până atunci, dincolo de care, la doi paşi în faţă-i, începea tărâmul celălalt, unde fierb laolaltă stelele, vântul, luna şi soarele, ploaia, zorile şi amurgurile, nu era de fapt capătul lumii, ci ce era dincolo de lume şi că în acest spaţiu nelimitat, pustiu, răcoros şi sonor unde fusese adus să locuiască este singur şi astfel va rămâne până la urmă. Şi după aceea, izolându-se sălbatic şi rănit, cu tartina lui, pe bolovanul de lângă poartă şi refuzând pe cei care veniseră să-i strângă mâna uşuraţi şi poate că şi ruşinaţi şi să-i arate prietenia lor, indignaţi de ticăloşia celui pe care îl urmaseră până atunci şi care acum rânjea într-un colţ al curţii jucând poarca cu câţiva fideli, îşi manifestase de fapt pentru prima dată în chip explicit condiţia excepţională.

Tărâm rezervat până atunci basmelor şi spaimei dar şi frumuseţii. Unei frumuseţi repede trecătoare dar veşnice în acelaşi timp, îmbătrânind fără bătrâneţe. Ochii Dorei vor fi totdeauna la fel de adânci, ca acum înconjuraţi de vegetaţia fină a genelor, cu toate că şi arborii se usucă şi mor şi nu mai ocrotesc cerul cu finele lor ramuri suspinânde

şi ciripitoare.

— O, Dora, o invocă în sine înălţându-se şi mai sus deasupra cuvintelor cenuşii, ale lui şi ale celorlalţi, pe care lumina aluneca în câteva lacrimi de sânge, noi suntem totuşi eterni, deşi fiecare într-alt fel.

— Anghel, tocmai îi spunea judecătorul, are multă simpatie pentru dumneata. Ştii, fiu-său nu e deloc de treabă, îi amărăşte viaţa.

— Ai auzit ce-a făcut azi-noapte la Neicuţu? se amestecă în vorbă Jean Albu.

Era o casă impură, despre care băieţii îşi vorbeau la ureche dându-şi coate. La etajul palid-verde, spre piaţă şi spre gardul de ciment din depărtare al regimentului de artilerie, cu ferestrele mari şi cam strâmbe la care jaluzelele erau veşnic trase, Avramescu îi arătase într-o seară pe una dintre artiste. Biata Flori! Mai sus! Mai sus! Un nor lung şi ascuţit bara cerul între coroanele a doi arbori, tăiat pe la mijloc de turnul lung şi ascuţit al bisericii, lumina îl îmbrăcă în întregime în roşu; alţi nori, progresând de jos către el, îşi arătau pe deasupra gardurilor, frunzelor şi acoperişurilor umerii şi creştetele de purpură. Între el şi acest ţinut păduros, de bătrâni avari şi femei criminale, sporea un acoperiş de sânge.

— De ce-o fi roşind acum? exclamă cu necaz doamna Iliescu, privindu-l pe sub sprâncene, cu coada ochiului, începu să bată şi clopotul de la biserica Târgului, două-trei note plângătoare, mereu repetate.

Stingându-i lumina, doamna Iliescu aduse mai aproape de el prăpastia foşnitoare. În patul de pe marginea prăpastiei se întinsese cu ochii închişi. Suflarea golului îi bătea în obraji. Plecase cu puţin înainte de a veni el în parc. Ce i-ar fi spus, dacă ar fi găsit-o? Inutil să-i fi vorbit de despărţire. Mâine va afla că am plecat şi se va gândi la mine, care sunt acum pentru totdeauna departe de ea, la graniţa lumii, faţă-n faţă cu ce nu pot numi. Se gândi din nou că în situaţia aceasta este ceva măreţ şi adormi, mereu

cu răsufletul fiarei în obraz, un somn scurt din care se trezi la puţin după ultimul cântat al cocoşilor.

Fără să bage de seamă că subiectul este penibil doamnei Iliescu, directorul continuă încântat, cu un gând pentru sine însuşi:

— Va fi iubit de femei.

— Sigur, strigă aproape doamna Aron, cu bucurie răutăcioasă dar fără să îndrăznească să caute imediat spre Dora.

— Până atunci, îi răspunse doamna Iliescu, alarmată de tonul ei, are de învăţat.

Directorul Anghel surâse amândurora deodată:

— Il se conduira en sage.

Angela Zahariadi îşi împreunase mâinile în poală şi îi ascultase cu bunăvoinţă şi interes. La ultima observaţie a domnului Anghel, şi fără nicio legătură cu Matei, stimulată doar de aspectul teoretic, îşi lăsa puţin capul pe spate şi protestă recitându-i un vers care pentru doamnele Iliescu şi Aron rămase fără înţeles până la replica uşor afectată a celui căruia i-l adresase:

— Aspru stăpân, dragostea!

Versul spus de ea fusese:

On ne peut ici-bas contenter qu’un seul maître.

— Însă depinde şi de temperament, adăugă domnul Anghel.

— Dar în fond, cu mai multă sau mai puţină intensitate, lucrurile rămân aceleaşi.

— Sublime şi atroce, îi continuă el propoziţia.

Mica femeie, cu ochi mici şi vii, îl ameninţă cu degetul:

— De ce atroce? Triste, da. Şi cum avocatul Albu povestea socrului său ultima nebunie a tânărului Anghel, Matei întâlni ca din întâmplare ochii Dorei, peste capetele celor care îi despărţeau. Insulă de pace în marea albastră a aerului care îi despărţea, Dora îi surâdea tihnită. Regele

actor, soţul ei, stăpân peste un ţinut muntos, deschis la mare, cu păduri multe şi dese, îşi ridicase un picior peste genunchiul celuilalt şi cu haina de vară descheiată şi sprijinindu-şi cotul şi palmele, cu degetele bine desfăcute, păroase, de trestia plăcut scârţâitoare a fotoliului de grădină, povestea volubil la urechea judecătorului, uneori şi la aceea a simulacrului cu ochi fără pupile, alb, marmorean, al lui Matei de alături.

Strigătul aspru al cocoşilor în liniştea neverosimilă îl trezi, speriat, din somn. Pe sub marginea de jos a transperantului se filtra în încăperea care, mobilată cu aceleaşi lucruri de la Bucureşti, era totuşi alta, o lumină palidă. Cele două taburete, masa de mahon cu margini aurite, şifonierul, covorul de pe jos şi cel din perete şi chiar şi gravura reprezentând pe August pe tron sub un baldachin cu ciucuri grei, înconjurat de gărzi înarmate, făcând act de clemenţă faţă de tânărul Cinna, într-un fundal de peristile şi obeliscuri în vreme ce Émilie îşi culcă obrazul pe mâna lui stângă, toate îi fură străine deşi ştia că sunt aceleaşi. Imprecizabil schimbate la faţă, parcă mai severe, altfel. Ridică transperantul cu nădejdea că lumina le va reda sufletul cunoscut. Lumina însăşi era alta, câtă se făcuse la acea oră ultimă a liniştii şi imobilităţii. Teii îi veneau aproape până la fereastră. Era desigur în parcul Ioanid. Verdele neguros al copacilor întindea pe iarbă umbre late şi atât de subţiri încât urmărind de la geam căderea de sus a unei crenguţe uscate se aşteptă să dispară în această apă a cărei adâncime o bănui infinită. O pasăre sărea nepăsătoare peste adâncul a cărui efemeră neclintire se proiecta prin frunzişul teilor pe cerul acoperit cu un voal cenuşiu argintat şi aurit de răsăritul soarelui. Lumina ei delicată, mai mult bănuită, se aşeza pe umbrele încet mişcătoare din iarbă şi trecea din pom în pom, săgetând scoarţele zgrunţuroase ale teilor, şi apoi cosea, iarba dintre ei, cufundându-se uneori în subţirele val verde. Domnul şi doamna Iliescu dormeau, era singur. Marta nu îl va mai vedea niciodată.

Viaţa lui îi va fi ei, de acum înainte, necunoscută. Despre persoana lui nu va mai avea decât amintiri, poate palide visuri. Va dori uneori să-l vadă, fără să poată. Cocoşii continuau să strige aspru. Ascuns ei, departe, într-alt fel de viaţă decât cea pe care o va avea de aici înainte pentru ea, o viaţă reală, superioară amintirilor ei, viselor ei palide. Matei, temător, înduioşat asupră-şi şi asupră-i, se entuziasma. Ieşi pe vârful picioarelor din casă. Răcoarea bună şi foşnetul râului nevăzut îl luară în primire. Pasărea sărea liniştită în iarbă, înaintea lui. O urmări, ţinându-şi respiraţia, pe alee, printre teii din spatele casei. Când ajunse pe marginea râpei, într-un scurt valvârtej de aripi ţâşni din iarbă, zbură, se pierdu între frunze. Peste coroanele teilor care coborau, rărindu-se, către apă. Matei descoperi marea vastă, răcoroasă şi limpede a cerului şi coborî spre ţărmul ei până ce lăsă copacii în spate şi iazul cu ape deşirându-şi globii somnoroşi îl opri. În faţă i se întindea câmpul. Cerul îl bătea din toate părţile cu valurile-i plane, abia simţite, aşa încât, îşi zise, nu coborâse, de fapt, ci urcase. Şi de unde urcase nu mai coborî de atunci, cu adevărat, niciodată, chiar dacă iluzionat de aparenţe uită adesea, aşa cum de-altfel şi trebuia, că patria lui este cerul.

Domnul Iliescu fu martor al schimbării din felul de a fi al lui şi într-o zi, după accidentul lui Demetrian, spuse soţiei sale:

— Ai observat cât de orgolios devine Matei?

Orgoliul nu era decât o manifestare, printre altele, a fiinţei lui noi, cereşti. Îndepărtarea violentă de cei din jur, ajutată de împrejurările cunoscute, fu alta. Şi aşa se explică şi plăcerea pe care o avea de a merge pe malul iazului cu o cutie cu mici mărgele colorate să le aşeze, ca pe soldaţi, în două oşti duşmane pe pământ, printre pietre şi ierburi, şi să privească apoi de sus, din cerească lui înălţime, popoarele multicolore care se izbeau la nivelul tălpilor lui. Pentru a împinge la faptă pe cei de jos, degetele îi coborau, deplasau mărgelele una câte una, pe pământul aspru,

printre pietre şi fire de iarbă; şirele armatelor se puneau astfel în mişcare unele către altele, câmpul de luptă răsuna de strigăte, pe alocuri izbucneau incendii şi flăcările şi fumul învăluiau taberele, trompetele inspirau totodată curajul şi groaza. Ochiul lui Matei cuprindea de sus toate acestea, deplasându-se ca un astru vaticinator deasupra carnajului, şi uneori cei de jos deveneau brusc conştienţi de prezenţa lui nemăsurată, scăpau armele şi se trăgeau înapoi, speriaţi, din faţa Celui care ţinea soarta lor, a fiecăruia, în mâinile sale.

Singura dată când vreunul dintre colegii lui, şi acela fu Avramescu, îl căută acasă, doamna Iliescu, emoţionată de eveniment pentru că îl interpretă ca pe o revenire la normal al lui Matei neştiind că Avramescu se prezentase neinvitat, îl trimise pe malul iazului, din fund, unde ştia că îl va găsi. Coborând, Avramescu nu avea în faţa ochilor decât linia iazului şi câmpul de pe celălalt mal, zărite printre arbori. Pe Matei nu-l vedea. Auzi însă apoi, din spatele unor tufişuri înalte, sunete de goarne, strigăte înăbuşite, un discurs întretăiat de bubuituri şi, curios, se duse într-acolo şi privi printre frunze. Stătu astfel mult timp cu ochii la Matei şi la mărgelele lui de pe jos, nevenindu-i sa creadă că ce se întâmplă este real. Băieţii aveau atunci şaisprezece ani, nimic nu l-ar fi îndreptăţit să-şi închipuie că Matei s-ar mai putea juca pentru că într-adevăr, la şaisprezece ani, Matei încă se mai juca cu mărgelele lui, şi că s-ar putea juca atât de copilăreşte şi fu sigur că dacă i s-ar înfăţişa, acum, ieşind de după tufiş, l-ar primi mult mai prost decât se aşteptase pornind spre el. Şi pentru că totuşi înapoi nu mai avea cum să se întoarcă fiindcă ar fi urmat să dea explicaţii doamnei Iliescu şi n-ar fi ştiut ce să-i spună, ieşi în sfârşit de după tufiş şi se opri încurcat în faţa lui Matei.

Dora le surâse din ochi – lui Jean Albu şi lui, tihnită, apoi întoarse capul către un bărbat de vreo patruzeci şi cinci de ani, după aspect, întunecat la faţă, vărul doamnei Zahariadi în trecere prin oraş. Prefectul şi doamna Teodorescu îl

ascultau, din când în când râdeau. Râdea şi Dora. Matei sorbi, ca şi ea, din cafeaua roşiatica din cauza flăcărilor de pe cer, şi după o sorbitură puse repede ceaşca pe masa joasă, de trestie. Sorin şi mai cum? Avocatul se ridică şi trecu în grupul de vizavi, în care directorul Anghel spunea:

— Ai dreptate, madam Zahariadi, dar sunt atâtea cazuri! Îţi aminteşti, bietul Tuchi Daniel?

— Când s-a colat cu ea, am fost sigură că va sfârşi cum a sfârşit.

— Vorbiţi de Josette? întrebă domnul Albu. Ce-o mai fi făcând?

— Sorin tocmai îmi spunea aseară că a întâlnit-o nu demult prin Bucureşti şi că era ca o arătare.

— Eter? făcu avocatul.

Doamna Zahariadi ridică în sus îngrozită o mână:

— Da. Şi i-a dat patima aceasta şi lui şi când a văzut el unde a ajuns şi că nu mai are scăpare...

— Auzisem, interveni cu ochii măriţi de plăcere doamna Aron, că s-a împuşcat pentru nişte bani care i-au lipsit din casa regimentului.

Directorul negă:

— A început să se drogheze din dragoste pentru ea, ca să n-o lase singură, după ce încercase fără succes s-o convingă să renunţe.

— Aşa încât vedeţi, se adresă domnul Anghel celor de faţă, că dragostea e atroce.

— Acestea sunt excepţii, spuse doamna Iliescu, între oamenii normali nu se întâmplă aşa ceva.

Avocatul o aprobă muteşte, privind totodată cam indispus către Dora. În schimb doamna Zahariadi îi şopti ca şi mustrătoare că oamenii normali, sau atâta vreme cât sunt normali, nu iubesc.

— Vedeţi? sări directorul. Ajungeţi la ce spuneam eu.

— De ce? se miră soţia prefectului.

Dora înţelese că Jean Albu vine spre ea şi că buna dispoziţie a vărului Angelei Zahariadi îl agasează. Pentru a

evita întâlnirea se deplasă către judecător. Domnul Albu păru a nu fi observat şi-şi continuă drumul. Dora auzi pe doamna Aron exclamând onctuos:

— Acestea sunt dramele oamenilor fini.

— Şi ceilalţi suferă, se înclina domnul Anghel.

— Da. Să va spun eu ce-a păţit o bucătăreasă a mea, că mă îngrozesc şi acum.

Figura îi era foarte cunoscută, fără să ştie de unde pentru că până atunci nu mai fusese prin oraş sau nu avusese ocazia să-l întâlnească. Întrebându-se mereu de unde îl cunoaşte, se gândi că Angela îi spusese şi ei, odată, întâmplarea bucătăresei. Într-adevăr îngrozitoare. Cu o andrea. Domnul Anghel se ridică să-i cedeze scaunul, însă îi puse mâna pe umăr, graţios, refuzând. El se reaşeză. Din locul ei îl putea privi fără să atragă atenţia. Era contrariată că nu ajunge să ştie de ce îi era atât de cunoscut, unde îl mai văzuse, dar nu şi grăbită să afle. La rându-i, fie că nu observase iritaţia de-altminteri bine disimulată a avocatului, fie că puţin îi păsa, căuta des şi indiscret la ea: îi plăcuse, evident. Şi poate că ce o izbise la el era privirea aceasta care la rându-i o recunoscuse şi-i cerea să şi-l amintească. Îi cerea! Ei bine, îşi face iluzii, se înşală, n-o cunoscuse nicăieri, niciodată, poate doar într-o existenţă anterioară, dacă e adevărat că era o femeie între două vârste, o frumuseţe flamandă cum zicea Anghel, care nu e prea dificil. Angela pretinde că o pândea prin colţuri şi intra şi prin bucătărie după ea, aşa sunt bărbaţii, nu-l condamn, şi trupeşă cum era cred şi eu că a avut o emoragie puternică.

— Am găsit-o într-o baltă de sânge, închipuiţi-vă! spunea doamna Zahariadi. Feţele doamnelor Iliescu şi Aron şi a domnului Anghel se lungiseră.

— Seamănă, desigur, cu cineva, îşi zise Dora mai alunecându-şi o dată privirea spre el – şi îşi aduse, atunci, imediat aminte cu cine şi îi întoarse, rece, spatele.

Pe pământul pietros, dezolat, bătut de marea albastră a

cerului, rochia de voal alb a tinerei femei flutura uşor, lipindu-i-se de picioarele înalte. Pe frunzele pomilor lumina făcea pete mari de sânge. Norii care se strânseseră pe nesimţite sub picioarele liniştit alăturate ale lui Matei, dreptul puţin înaintea celui stâng, erau plini de un sânge strălucitor în care lancea de aur a turnului bisericii se înfigea adânc, de jos în sus, şiroind de sânge. Rochia subţire de voal înconjura picioarele celei de jos cu o spumă subţire, de valuri liniştite sărind moi şi agile pe ţărm. Insulă de tihnă. Cât de bine se simte între aceştia, socotea Matei, cât de a lor este, a lor, nu a mea. Uita că o admirase pentru uşurinţa şi tactul cu care se mişca în lume. De altfel, îl priveşte din nou pe acela din al cărui nume nu reţinuse decât jumătate. O, cum îi alunecă ochiul spre el, ca o tăcută vietate de apă, alunecoasă, între genele dese şi lungi.

Era o seară amară, ziduri incert cafenii, şi femeia era îmbrăcată într-o rochie neagră alunecoasă care i se mula bestial pe corp şi depăşindu-i îi privise cu coada ochiului, chemătoare.

— O vezi? îl lovi repede cu cotul Avramescu, aplecându-i-se la ureche. E de la Neicuţu. Şi începu să fluiere un cântec pentru ea. Obraz aspru, ca de grezie, ruj violent, căzut pe alocuri, păr aspru, porcin.

— Ai văzut ce piept? îl întrebă iarăşi, încetând să fluiere şi privind fascinat fesele legănătoare ale celei din faţă.

Matei clipi, apoi se aplecă, îşi lăsă mâinile în jos cu coatele uşor îndoite în afară, şi cu palmele amândouă întoarse în sus ca şi când ar fi ţinut în braţe un obiect voluminos şi-i răspunse:

— Am văzut.

— Nu, n-ai dreptate! strigă Avramescu aprins. Solomon a fost la ea şi mi-a spus că, şi aici îşi destinse exploziv amândouă mâinile drept în sus, cu palmele orientate înăuntru, spre propria-i faţă, şi mi-a spus, şi-şi privi palmele, în sus, întărâtat şi radios, şi mi-a spus că sunt aşa!

Înainte de a intra în casa de un verde prăfuit, femeia se

opri în uşa deschisă înăuntru, de perete, şi din dreptul scării cu spalier de fier ce urca răsucită, alburie, ca un intestin famelic, le aruncă o ocheadă batjocoritoare peste umăr. Avramescu îi trimise un sărut sonor, pe vârful degetelor.

— Crezi că am ofensat-o? îl întreba, mirat, când întâlni privirea îngheţată a lui Matei. Aceasta e meseria ei.

— Nu ştiu ce meserie are.

— Costă douăzeci de lei, dacă simţi că începi s-o iubeşti. Solomon te poate introduce. Recomandaţia lui este preţioasă, căci îţi va dezvălui arcanele ştiinţei ei şi apoi îţi va da şi adresa unui medic cu experienţă şi onorarii modeste. Bineînţeles, dacă nu preferi dragostei, războiul.

— Cred, îi replică Matei trecând peste aluzia la jocurile lui, că fiecare trebuie să semene doar cu sine însuşi.

Tânărul de lângă el lovi caldarâmul străzii înguste cu vârful pantofului:

— Frumoasă descoperire! Şi eu cu cine semăn?

Îşi întregi întrebarea legănându-şi coapsele într-un mers rapid, feminin, dezarticulat, şi adăugă, acum serios, arătând în spate cu degetul mare:

— Cu aceea? Şi-mi poţi spune pentru ce?

— Îi cam complicat, se îngrijoră Matei.

— Nu-ţi fie teamă, dacă voi descoperi că sunt prea dobitoc pentru a te înţelege îţi voi cere explicaţii. Dă-i drumul.

— Uite, îi răspunse şi-i întoarse pe jumătate spatele, gata să-l părăsească, pentru că nu eşti respectuos.

— A, pardon! strigă, jignit dar preferând să râdă, Avramescu. Persoanele acestea, şi făcu din nou un semn către casa verzuie pe care o lăsaseră în urmă, sunt foarte respectuoase.

— Nu, pentru că nu au sentimentul unicităţii.

— Dacă l-ar avea, râse de-a binelea Avramescu, ar muri de foame.

— Viaţa nu e o meserie.

— Dar nicio joacă, nu-i aşa?

— Ei, spuse Matei întorcându-i cu totul spatele şi luând-o singur în susul străzii, prea vrei să afli multe deodată.

Apariţia lui de după tufiş, pe malul iazului, nu îl supărase atât cât îl mirase căci nu se aştepta ca în zona în care se mişca el deasupra mărgelelor colorate să se ivească o altă făptură asemenea lui. Lucrurile se petrecuseră destul de recent, cu un an sau doi în urmă, aşa încât aluzia aceluia i-o aminti bine. Venise să-i ceară nişte notiţe, dar când se trezi faţă în faţă cu el, uitase ce căuta.

— Mă joc, îi explică Matei arătându-i, cu degetul, mărgelele, când îl văzu că nu ştie cum să înceapă.

Avramescu se uită în jos, cu un zâmbet larg şi cam strâmb, apoi îşi ridică ochii la Matei care îl considera încordat pentru a descoperi ce ştia în fond, doar că nu prea clar, de multă vreme, că cel din faţă-i are în raport cu el aceeaşi dimensiune ca luptătorii de pe pământ, dintre pietre şi iarbă, şi că nu evada din condiţia lor terestră comună decât în aparenţă, datorită unui artificiu asemănător cu cel care, în basme, face ca baba să fie luată drept tânăra femeie încântătoare şi, invers, calul înaripat să se prezinte sub aspectul, la fel de înşelător şi efemer, al unei gloabe. Dealtfel, de la moartea domnului Iliescu, în care în adâncul sufletului continua să nu creadă fiind convins ca tatăl său fusese victima celor din jur care credeau în moarte fiind soldaţii ei printre cei vii şi care îl răpiseră ascunzându-l, Matei avea tendinţa de a vedea pe toate feţele semnul creaturilor haosului, reunite într-o conjuraţie bufonă şi criminală. Gnomi, false existenţe, aparenţe care puteau fi stăpânite cu condiţia de a nu te lăsa iluzionat de ele, aşa încât Matei îşi domină surpriza pricinuită de neaşteptata apariţie şi apoi de lumina care se făcuse în el şi lăsându-şi pe malul iazului, în faţa vizitatorului său, simulacrul fără pupile, se ridică sus de tot în văzduhul limpede şi necuprins şi de acolo pronunţă câteva cuvinte spre cel rămas:

— Nu vrei să te joci şi tu? Îl întrebă mai întâi, ceea ce din

parte-i era tot un joc, pentru că Avramescu nu ştia să se joace, cum îi şi mărturisi. Atunci cu ce-ţi pot fi de folos? continuă. Nu, nu am luat notiţe. Şi apoi: La revedere, iartă-mă că nu te conduc.

— L-ai găsit? îl întrebă doamna Iliescu de pe terasă. Văzându-l cât era de verde, cum tremura şi ochii îi erau împăienjeniţi, bănui imediat că Matei l-a gonit, era capabil de aşa ceva. Avramescu îi răspunse bâlbâindu-se şi se grăbi să plece. Indignată, coborî spre iaz.

Matei se întinsese pe pământ cu faţa în sus, printre oştile lui multicolore şi, cu palmele împreunate sub ceafă, privea cerul. Or, cum se ştie îndeobşte, dacă priveşti un oarecare timp cerul din poziţia aceasta ajungi să nu-l mai vezi, ca în realitate, de jos în sus, ci de sus în jos, ca şi când ai privi într-o mare adâncime care se deschide sub tine. Cu atât mai firească-i era deci lui Matei senzaţia că este situat deasupra norilor şi a apei albastre, plutind în văzduh. O dulce, sacră ameţeală rarefia pământul sub el, îl legăna între două văzduhuri.

Mult sub el, într-un ţinut muntos, acoperit de păduri, la mare, rochia de voal alb a tinerei femei care acum se îndrepta către fluviul cu ape adormite flutura uşor, lipindu-i-se de picioarele înalte, şi tălpile ei călcau pământul pietros, dezolat, şi un dor de a o face a lui îl cuprinse, în timp ce roua de sânge picura, deasă, între el şi creştetul statuii de pe malul fluviului, piatră albă, fără pupile, căreia Dora îi adresa o ofrandă de surâsuri şi vorbe. Între ea şi ochii lui obosiţi de resfrângerile luminoase ale unei ferestre zburară o clipă mingi roşii strălucitoare, care se înălţau şi cădeau în aerul scund, de frunze, al locului, o auzea râzând graţioasă, era îmbujorată la faţă, ochii îi scânteiau şi răspundea judecătorului, deodată plictisită de întrebare:

— Este vărul Angelei.

Matei, fără sa se mişte, privi din înălţimea lui în direcţia grupului la care avocatul în fine ajunsese şi nu zări decât, în iarbă, o gânganie multicoloră, cu cap întunecat, ale cărei

antene tremurau, înconjurată de câteva furnici uriaşe, la pândă. O larmă obscură venea din partea aceea, pe care Dora o părăsise pentru a-l evita pe avocat, Dora care acum era aici, în picioare în faţa băncii lor. Judecătorul era îmbrăcat în negru, în spatele băncii din iarbă se ridicau tufe de trandafiri târzii şi pe cer se adunau nori care se masaseră pe tot orizontul şi crescuseră în sus şi pe contururile unora alergau în rotund subţiri şuvoaie de aur.

Judecătorul spunea, cu o voce lent clipocitoare:

— Mă tot întreb cu cine seamănă.

— Şi tu? exclamă indiferentă Dora. Mi s-a părut şi mie, de cum am dat ochii cu el, şi până la urmă am găsit că aduce cu Paul Carp.

— Cine e?

— L-ai cunoscut la Bucureşti, la Vichi.

— A, da, sigur, ai dreptate. Îl cunosc. Inginer, nu? Un bărbat distins. Nu l-am mai văzut de mult, dar într-adevăr cu el seamănă.

— Nu e chiar atât de distins, îi spuse Dora lui Matei, în gând, în orice caz nu pe cât pare, căci tu, Matei, n-ai fi făcut urâtul gest de a ascunde fotografia şi cel puţin de ar fi fost a cine ştie cărei frumuseţi sau dacă aş fi fost îndrăgostită de el dar n-am fost căci te iubesc numai pe tine şi atunci nu ştiu ce s-a întâmplat, era atât de nefericit!

— Poate, îşi zise Matei mângâind cu privirea mâna Dorei, lungă şi uşor bronzată, împodobită de brăţara cu mici briliante, poate cu el a dansat ultima dată. La Bucureşti, un bărbat distins al cărui chip l-a regăsit în trăsăturile celui de-aici.

Însă Dora era acum atât de indispusă încât propria indispoziţie născândă îl părăsi. Un gust suav de migdale îi tremură pe cerul gurii şi cerul din care cobora acum încet către spuma de valuri liniştite sărind moi şi agile în jurul picioarelor ei era plin de trandafiri roşii printre care n-ar fi putut zbura, chiar călare de-ar fi fost pe focurile brăţării, ca băiatul Danaei. Urmări, între Dora şi el, zborul zigzagat al

unui fluture. El, dimpotrivă, trebuie să coboare încet, să nu-şi trădeze prezenţa, cu înţelepciune.

Dincolo de arborii din fundul curţii avocatului, turnul bisericii se ridica, încordat şi întunecat, să pătrundă mai adânc în purpura din ce în ce mai grea a aerului, pe care începuseră să o observe şi ceilalţi.

— Uite ce nori frumoşi, auzi o voce.

— Splendid apus!

Matei cobora împreună cu norii, înflăcărat, spre pământ. Tânăra femeie îşi ridica ochii spre el şi întâlni vârful turnului, ascuţit şi înalt, roşu de focul roşu în care se înfigea, şi apropierea lui Matei o nelinişti din nou ca în fundul văii, pe marginea râului, între dealurile acoperite de fulgii prea albi ai norilor, unde totul palpita invincibil spre ea. De data aceasta citi lămurit în ochii lui dorinţa – şi-i răspunse imediat, supusă şi pasionată, o fiinţă cu totul nouă, fericită.

Matei ştia ca doamna Iliescu şi doamna Teodorescu îi supraveghează din depărtare, neclintite. Oricare ar fi fost motivele lor, erau absurde şi l-ar fi plictisit dacă ceva în seara aceasta nu i-ar fi atras atenţia că sub transparenţa ei este un desen mai vechi care o hrăneşte şi-i dă un luciu special. Iar când soţia judecătorului strigă Dorei, cu o voce în care se străduia să înăbuşe iritarea, *Que faites-vous donc? Venez ici, on vous attend!,* tresări, doamna Teodorescu mişcase în el valuri adânci.

XX

— EŞTI SUPĂRAT?

Matei clătină tare din cap, zâmbindu-i.

— Ce-ai făcut în aceste două zile când nu te-ai mai arătat? stărui.

— Luni, începu, – însă îl întrerupse îndată:

— Nu ştii ce chin au fost pentru mine aceste două zile! Ieri era gata să te vizitez.

Matei continuă în acelaşi fel, cu răbdare:

— Marţi…

— Taci! Taci! strigă. N-ai inimă. Mai bine n-ai fi venit duminecă!

— De ce, Dora?

O lacrimă, pe care pentru a o resorbi îi trebui o oarecare sforţare, îi umezi ochii. Ocoli răspunsul direct, pentru că ştia că Matei ştie ce vrea ea să spună.

— De ce! Pentru că nu te-ai mai fi supărat fără niciun motiv.

— Şi tu de ce n-ai venit ieri la mine, cum spui că, ai vrut?

— În starea în care eram nu puteam ieşi din casă. Să nu mai faci asta niciodată!

— Cât nu te-am văzut, îi spuse, m-am gândit la numele tău. Dora Iliescu. Ce limpede sună! M-am gândit şi că niciodată nu m-aş putea despărţi de tine.

— Ca să te gândeşti la asta m-ai lăsat singură?

— M-am întrebat, continuă el, crud fără să vrea, cu ce te-aş putea înlocui.

— Asta n-ai cum s-o ştii acum, se mulţumi să-i observe,

— De ce?

— Pentru că lucrurile acestea nu le ştii decât când s-au şi împlinit.

Matei îi învârti între degete brăţara. Ochii Dorei erau atât

de limpezi încât nu reuşea să vadă în ei decât, la extrema limită a depărtării lor, o fugară clătinare de aburi.

— Aşa încât mâine, peste un ceas, peste un an, s-ar putea să nu mai simţi pentru mine ce simţi acum?

— Dar eu te iubesc! exclamă exasperată că nu pricepe încă acest adevăr simplu şi luminos.

Îşi introduse brăţara pe propria-i mână, plecându-şi mult capul. Dora îi luă mâna împodobită cu brăţară şi i-o privi şi i-o mângâie.

— Te gândeşti la prea multe, Matei, suspină. La ce bun să-mi cântăreşti fiecare cuvânt când ades eu însămi nu mă gândesc la ce spun?

— Nici eu nu mă gândesc totdeauna la ce spun, se grăbi s- o liniştească, dar îşi făcu socoteala că pe ea asta ar putea-o necăji şi într-adevăr pe chipul Dorei trecu un zâmbet rece, şi adăugă, oarecum fără rost:

— Ceea ce nu înseamnă ca şi eu şi tu spunem vorbe goale. Mă înţelegi?

— Încerc. Desigur.

— Existenţa ta, insistă scoţându-şi brăţara, este atât de preţioasă pentru mine, încât tot ce este al ei, priviri, gesturi, cuvinte, mă interesează ca nimic altceva pe lumea aceasta.

— Acum, totuşi, ar trebui să te intereseze mai mult examenele, îi ripostă.

— Nu te pot înlocui cu nimic. Şi n-am să pot niciodată.

— Eşti încă foarte tânăr.

Se aplecă din nou, îi scoase pantoful şi încercă să-i petreacă brăţara pe piciorul gol. Mâinile îi tremurau însă atât de tare încât o trase prea repede în sus şi-i lovi glezna. Dora murmură:

— Mă doare. Ce faci?

— În casa aceasta te-am întâlnit şi totuşi aici între mine şi tine se interpune ceva.

Se aflau în încăperea de lângă biroul avocatului, aceea în care Matei lucra, şi erau aşezaţi pe canapea. Ca să-i

maseze glezna, pusese un genunchi pe parchet.

— Şi eu simt că, aici, ne desparte ceva.

Îl urmărea, cu ideile din fericire schimbate de senzaţia de durere de la gleznă, şi în timp ce o masa cu îndemânare, parcă plutea îmbrăţişată cu el prin aer, deasupra canapelei, a biroului, deasupra verdelui mult din fereastră, covorul albastru de pe parchet rămânând ca o apreciabilă adâncime sub ei, întins peste care sclipirile brăţării de pe piciorul, ei gol radiau scurt şi subţire, o coroană de stele deasupra mării calme, şi-i spuse:

— Nu ne desparte nimic, nu e nimeni – şi-şi întinse braţele să-l ridice.

— Şi totuşi, îi răspunse coborând între lungile suluri albe de aburi ale braţelor ei, clătinătoare deasupra albastrului lichid de jos, casa îi aparţine şi aceasta mă stânjeneşte. Aici, acum, nu pot nici să te sărut.

— Lasă că pot eu. Cât de copil este uneori. Aceasta însă nu o ştiu decât eu şi cu Lili. Şi alteori spune lucruri atât de neobişnuite! Voia, atunci, să se rotească în jurul meu, în timp ce mă ţinea în braţe, ca luna în jurul pământului. În noaptea mea, el mă luminează ca luna.

Cu pleoapele coborâte, fără să-i dea drumul din îmbrăţişare, Dora se ridică. Matei nu-i putu vedea paloarea, pentru că el însuşi îşi ţinea ochii închişi, dar îi simţi răceala gurii urcând spre buze într-un val care sporea mereu şi nu se mai feri, ruşinat, ca altă dată, ci se strânse şi mai tare de-a lungul întregului ei trup cu al cărui ritm luptă ca un înotător acoperit o clipă de spuma amară însă ivindu-se îndată de sub ea, mai departe, deasupra adâncului.

Troznetul unei mobile din holul spre care lăsaseră uşa deschisă, îi despărţi. Apoi Dora, fără să se aplece, fără să privească, îşi caută cu degetele piciorului pantoful pe care Matei i-l scosese şi când dădu peste el îl încălţă uşurată.

Matei îi veni alături pe canapea. Peste faţa turburată a ochilor ei înainta şi se retrăgea o lucire de triumf amical. Apoi ea îi băga degetele în păr şi el îşi apropie capul de al ei

până ce genele ochilor săi deschişi pe potriva alor ei îi atinseră genele lent mişcătoare ca algele săltate de apă la ţărmul de nisip. Când se despărţiră din nou Dora îl întrebă:

— Mă iubeşti?

Îi cuprinse între degete obrajii înălţându-se lunari deasupra tapiseriei nisipoase a canapelei şi se lăsă în voia hipnozei privirilor lui. Căutând un mod nou de a-l adora, îşi potrivi respiraţia după a lui, supusă, plană, şi acest mod străin de a respira o pătrunse legănător, ca şi când între ea şi el ar fi crescut o umbră înaltă şi dulce, tăcută şi imobilă, prin care, căutând bine, vedea mai strălucitoare semnele dragostei, o coroană de stele. Îi înţelegea rezerva, se temea să nu fie surprinşi, dar dacă ar fi fost ea în locul lui, ţinându-se pe sine însăşi în braţe, nu s-ar mai fi gândit la nimic, aşa cum el uneori nu se gândeşte la ce-i spune, ceea ce este o laşitate din partea unui bărbat.

Văzu şi Matei umbra, la capătul drumului de lumini dintre ei, o arătare tăcută, fără chip, nemişcată, nemăsurat de înaltă pentru că ajungea până la el, aşa că întrebarea Dorei rămase fără răspuns. În tăcerea care urmă între ei, Dora avu timp să se mire de rezerva sa, dar când ajunse la capitolul laşităţii se retracta imediat pentru că o apropia de amintiri pe care prefera să nu le deştepte, de repulsii pe care de când îl întâlnise pe Matei nu mai avusese, din fericire, cum le încerca. Îl iubea tocmai pentru că nu era ca toţi bărbaţii. De ce să numească laşitate timiditatea celui care iubeşte? Era evident că în acel moment pe faţa lui Matei nu se putea citi decât expresia celei mai intense pasiuni. În tot acest timp Dora nu încetase de a-i strânge obrajii între degete. Eliberată, îl mângâie şi-i spuse râzând:

— Nici eu nu te pot înlocui cu nimic.

— Ai încercat? o întrebă.

— Nici nu mi-a trecut prin minte, făcu ea pe acelaşi ton voios, aranjându-şi rochia, însă Matei i-o trase la loc:

— De ce n-o laşi aşa?

— Cum, aşa? exclama ridicând-o imperceptibil mai sus.

După aceasta roşi, uimită de cuvintele şi de gestul ei, neştiind cum i-au venit, şi schiţă o scurta mişcare înapoi când Matei, aplecându-se, îi îmbrăţişă picioarele şi puse sărutări fierbinţi deasupra genunchilor.

Deşi în realitate nu făptuise nimic dizgraţios, un sentiment penibil îi umplu sufletul, se judecă aspru, fu gata să se acuze de perversitate, îşi spuse în orice caz că e rău să-l turbure astfel pe Matei transmiţându-i propriile-i turburări. Mariajul ei este o cruce grea, dar atât timp cât va accepta s-o ducă era datoare a o duce cu onestitate. Matei însuşi va înţelege aceasta şi o va stima mai mult, mai târziu. Cine ştie acum ce idei îşi face despre ea, îşi închipuie poate că este o fiinţa uşuratică! Şi ce o chinui fu că, în sine, îi dădea dreptate s-o socotească astfel deşi, îşi zise, şi astfel se alină puţin pentru că acum încerca o suferinţă nouă, de alt gen, n-ar avea totuşi dreptate dat fiind că dacă face lucruri condamnabile, le face pentru el (Dora nu-şi dădu seama de contradicţie), pentru că îl iubeşte, iar el, continuă să raţioneze ca şi când presupunerea ca Matei ar putea-o condamna oarecând era de pe acum o realitate, profită de slăbiciunile sale, egoist şi laş ca toţi bărbaţii.

Absurditatea concluziei o trezi ca dintr-un vis urât. Pentru a se convinge că într-adevăr s-a trezit, vru să întindă mâinile spre Matei şi renunţă.

În zilele ce urmară încercă să-şi scuture melancolia spunându-şi că foarte curând se va despărţi de avocat, doamna Teodorescu o va ajuta să obţină divorţul. Şi apoi? Matei îşi va urma studiile, care vor dura mult. Totul îi despărţea. Le rămânea doar perspectiva unei fericiri ferite de lume, până când el va trebui să-şi facă o familie.

Melancolia Dorei spori. Matei simţi că sentimentele ei sunt mai puţin libere, că aveau să răzbată, pentru a-l ajunge, printr-o preocupare a cărei umbră mai trecuse o dată, fugară, între ei, în noaptea când îi înapoiase *Chérie*, dar nu ştia despre ce este vorba şi Dora evita să-i

răspundă. O surprindea ades privindu-l, cu ochi când vinovaţi, care o urâţeau ascuţindu-i liniile feţei, dându-le ceva furişat şi răutăcios, când îndureraţi. Nu-i suporta absenţa, pentru cea mai neînsemnată întârziere îi făcea reproşuri amare sau enervante, însă tot timpul cât erau împreună părea că suferă din cauza prezenţei lui. Într-o zi când, profitând că o aflase mai senină, se întinse către ea s-o sărute, se feri de atingerea lui. Jignit nu de refuzul acesta, ci de neputinţa de a-i înţelege motivele, izbucni:

— Totuşi trebuie sa-mi spui odată ce se întâmplă de la o vreme cu tine!

— Nu-ţi dau voie, îi răspunse cu tot atâta violenţă, să-mi vorbeşti astfel.

— Dora, iartă-mă, îngenunche şi-şi aşează fruntea pe genunchii ei, mi-e teamă să nu te pierd, mi-e teamă că te-am şi pierdut.

— Nu, nu.

— Te porţi atât de ciudat cu mine! Dacă sunt vinovat de ce nu mi-o spui? Nu crezi că trebuie să ştim totul unul despre celălalt?

Vru să-i mângâie părul dar se reţinu, supărată pe sine însăşi, şi îşi trase genunchii. Matei îi ţinu, îmbrăţişându-i cu tărie, fără să-şi ridice faţa de pe ei. Şi-i abandonă răspunzându-i:

— Ba da. Vinovata sunt eu.

În aceeaşi poziţie, Matei îi înconjurase mijlocul cu braţele.

— Pentru că te iubesc, pentru că nu trebuie să te iubesc.

— Îmi va spune din nou că e femeie măritată, socoti.

— Atât timp cât sunt măritată, nu trebuie, nu am dreptul, zise mai departe. Însă în felul cum pronunţase mica frază aşteptată de el era un accent de adevăr care stânjeni voioşia lui Matei făcând-o să dea îndărăt ruşinată şi mirată.

Nu-l lăsă să riposteze.

— Ştiu. Nu o dată m-am gândit şi eu că n-am niciun fel de obligaţii faţă de el şi m-am înşelat, Matei. Îi port numele.

— Te-a forţat.

— Ştiu. Dar îl port. Aici suntem în casa lui. Poţi fi necinstit?

— Ai dreptate, recunoscu, însă toate aceste lucruri onorabile n-au nicio legătură cu noi, lasă-le altora.

— Cui? Eşti capabil să iubeşti pe cineva lipsit de onoare?

Matei tăcu.

— Eu, spuse Dora cu vocea alterată, nu, O. Matei, plânse aruncându-i-se de gât, nici nu ştii ce lucru îngrozitor am văzut zilele trecute. Sărută-mă, sărută-mă să uit, să nu-mi mai amintesc! — şi ea însăşi, fără să-l mai aştepte, îl acoperi de sărutări.

— Ce ai văzut, Dora?

Vocea lui o calmă puţin.

— Ce fac? murmură confuză depărtându-se de el

— Ce-ai văzut, Dora? repetă cu blândeţe.

— Am văzut că odată dragostea noastră se va sfârşi.

— Odată cu noi.

— Nu, înaintea noastră, poate mult înaintea noastră. Aşa trebuie.

— Dora, nimic nu se sfârşeşte, ştii prea bine, şi cu atât mai puţin, se împletici el în limbă, dragostea.

— Nu este îngrozitor? îşi continuă gândul fără să fi auzit strigătul lui Matei. Voi toţi trăiţi în viitor, eu n-am nici unui şi mi-e frica.

— Dar, se prinse el de această idee, spuneai că la vară vom merge împreună, singuri, la mare.

— Da, vom merge.

— Atunci n-ai niciun motiv de tristeţe – şi se apropie de ea.

— Lasă-mă, îi spuse.

— Vreau să-ţi aspir doar parfumul, atât.

Stătură astfel muţi, unul în faţa celuilalt, multă vreme, până ce Dora, tristă, se ridică şi o conduse pe străzi pe care el atunci trecea prima dată, sau doar aşa i se părea, vorbind puţin şi nu despre ei. Era o seară aproape lipsită de sonoritate şi trotuarul îngust, cu pavajul stricat, îi ducea pe

lângă zaplazuri înflorite, pe lângă ziduri scunde, neobişnuit de groase, cu varul umflat şi jupuit, pe sub duzi şi salcâmi bătrâni, cu frunza neclătinată.

— Cum se sculptează în aer! exclamă în faţa unuia şi se opri să i-l arate. Parcă, stând pe loc, vine spre noi etalându-şi rănile cu mândrie.

— E frumos.

— De obicei, simţi nevoia să se explice, ori mai degrabă să câştige timp căci se apropiau de ţinta drumului lor, unde urma să se despartă, de obicei ochiul nostru merge spre lucruri să le captureze şi să ni le aducă, cenuşie gloată de prizonieri: acesta, dimpotrivă, vine el spre ochiul nostru, liber, înfruntându-ne, un erou. Nu ai impresia că nu tu îl priveşti, ci ei te fixează pe tine drept în ochi cu ochii lui duri, mult-ştiutori?

— Da, spuse timidă, e frumos. Şi mai sigură pe ea: Mai ştii pe cel pe care mi l-ai arătat în pădure şi din care mă priveai cu binoclul? Sunt şi acum îndrăgostită de el.

Îl privi bănuitoare, cu coada ochiului, şi merseră mai departe. Dacă Matei i-ar fi răspuns, banal, că este gelos pe arborele din pădure, ar fi primit acel răspuns ca pe un mod de a se întoarce spre un subiect de conversaţie mai puţin străin de ei doi, mai interesant, în orice caz mai accesibil ei care nu are acum destulă linişte sufletească spre a se gândi la lucrurile spre care se duce ochiul şi la acelea care vin spre ochiul nostru. Fireşte, e bine că Matei este în stare de această linişte care ei îi lipseşte şi dacă cumva doar se preface i-o dorea cum şi-o dorea şi sieşi. Înainte de a pleca o implorase să-l lase să-i aspire parfumul. După cum arăta, aceasta păruse a-i face tot atâta plăcere ca îmbrăţişările şi sărutul. Câtă putere am asupră-i! exclamă în sine nu fără surpriză, şi pentru a-şi verifica descoperirea, dar mai mult pentru a-şi da seama dacă liniştea lui era prefăcută sau nu (şi dori să fie), profită de o groapă în pavaj pentru a se apropia de Matei şi a-l atinge cu părul pe obraz. Matei albi. Mulţumită, începu să-i vorbească mult şi repede; lui nu-i

scăpă însufleţirea sa, în care răzbătea o indefinibilă ironie afectuoasă, şi-i înţelese motivul. Articulă greu, prinzând-o de cot:

— Când te vei întoarce la vie?

Dora îi aruncă o privire care încerca să priceapă, izbită de tonul lui.

— Nu mă mai întorc.

— De altfel, spuse degajat şi exprimând aproape exact ce simţea, deşi e foarte cald aici în oraş, e frumos, iată o descoperire pe care o fac destul de târziu şi-mi pare rău.

— Ce e frumos? se interesă Dora. Oraşul? Nu pot să-l sufăr.

Mulţumit că izbutise să-i atragă atenţia în altă parte, continuă, acum cu grija de a nu o irita:

— Nici eu. Totuşi cred că pe un pictor l-ar interesa mult.

Dora conveni şi căutară amândoi, prin locurile pe care le străbăteau, subiecte de pictură, găsind destule.

— Şi apoi cerul, remarcă Matei. Apropierea munţilor şi casele joase îi dau cu totul altă calitate decât la Bucureşti unde e mai mult, nu ştiu dacă ai avut şi tu aceeaşi impresie, unde e mai mult un fel de plafon pictat cu nori. Aici însă e atât de larg şi înalt încât îţi dă sentimentul nemărginirii, ca marea, şi te absoarbe în el.

— Da, ai dreptate.

— Aşa încât aş zice că cei care trăiesc în provincie trăiesc de fapt în cer.

Dora râse.

— Îi cunosc prea puţin, dădu el prudent înapoi. Vorbesc de mine. Cred că şi tu…

— A, murmură, eu nu trăiesc nicăieri.

— Nicăieri totuşi cerul nu este mai frumos ca în fundul curţii mele, pe malul iazului.

Ea dădu, pătrunsă, din cap.

— Vino mâine să-l vedem împreună.

A doua zi de dimineaţă o aşteptă ascuns după un tei să nu fie văzut din stradă de trecători şi când o zări împingând

poarta îi ieşi înainte pe aleea năpădită de iarbă. Strada era pustie şi intens albă de soare.

— Ce femeie! îşi spusese măsurând-o de sus până jos când se ivise în poartă.

Se temuse că nu va veni şi când îi apăru încercă mulţumirea strategului al cărui plan de luptă se realizează întocmai. De când îl atinsese cu părul ei pe obraz, pe stradă, şi apoi îi surprinsese suspectul surâs, îşi repeta cu încăpăţânare, într-un fel de delir dat de siguranţa izbânzii, că trebuie s-o despartă de lumea ei, s-o aducă la el, s-o facă a lui, înţelese că aceasta este şi dorinţa ei, şi înainte de a ieşi din spatele teiului spre a-i veni în întâmpinare o privi ca pe o străină care peste foarte puţin nu va mai fi astfel, ca pe un obiect de mare preţ a cărui foarte apropiată posesiune îl umplu cu anticipaţie de o bucurie cu gust tare şi ameţitor.

O conduse, ţinând-o de mână, până în spatele casei, deasupra râpei, şi acolo înainte de a coborî se opriră. Dora, care îi simţea greşeala, era grăbită, venise doar în trecere, ezita să coboare, ar fi preferat să rămână aici pentru a nu întârzia. În faţa decepţiei lui însă, îşi aminti că de fapt venise să vadă cerul şi o luă pe potecă în jos.

Matei o urmă destul de indispus şi ajungând pe malul iazului se mulţumi să ridice braţul spre o direcţie vagă în faţa lor şi să-i spună:

— Uite-l.

Dora, cu o lacrimă, izbucni totuşi în râs.

— Ce-i cu tine, Matei? făcu îndată ce putu vorbi. Mi-l prezinţi ca pe cineva lipsit de orice importanţă şi din faţa căruia eşti grăbit să dispari cât mai repede.

— Tu eşti grăbită, nu eu, mormăi.

— Într-adevăr, sunt, recunoscu, dar să ştii că ieri ai avut dreptate, cerul tău este splendid şi-mi va fi greu să mă despart de el. Spuneai că trăieşti în cer? Ce frumoasă locuinţă!

— Ochii tăi, o întrerupse nerăbdător, dominându-şi

impresia că voioşia Dorei este inoportună, sunt mai inimoşi decât cerul.

— M-ai chemat aici pentru comparaţie?

— Nu, lucrul acesta îl ştiu de mult, de când te-am întâlnit, ripostă punându-i mâinile pe umeri. Dar tu ştii ce eşti pentru mine? Bănuieşti?

Se schimbă la faţă şi nu-i răspunse.

— Eu însumi nu ţi-aş putea spune ce. Totul. Dacă ai pleca acum aş muri sufocat, ca un îngropat de viu.

— Totuşi... încercă să-i explice.

Matei îşi uitase planurile, orice orgoliu îl părăsise.

— Ai pus între mine şi tine ceva care mă chinuieşte şi-mi dă gânduri rele.

— Mi-ai mai vorbit odată de gândurile acestea, nu mai ştiu când, îngână.

Ochii i se îmblânziră. Îi mângâie umărul şi apoi îşi lăsă braţele să cadă.

În subţirea apă albastră, deasupra coroanelor pomilor, un nor alb, lungit spre apus, înainta încet, părând să stea pe loc, pătrunzând cu raze resfrânte cuprinsul.

Matei rupse o frunză îngălbenită şi i-o întinse:

— Vezi? Se face toamnă.

Norul era alb ca şi strada, de o paloare lunară, sau cel puţin acesta fu efectul pe care-l făcu Dorei, căreia frunza întinsă de Matei îi aminti că în curând va trebui să săvârşească o faptă plină de consecinţe. Despărţirea o va obţine uşor şi era atât de bucuroasă că îşi va recăpăta în fine libertatea, însă după aceea? După aceea va îi fericită. Şi după aceea? Matei afirmase cu atâta încredere că nu se vor despărţi.

— Crezi că poţi face ceva să nu ne mai despărţim niciodată? îl întrebase.

— Am să fac tot ce am să pot.

— Da, şi mie îmi place toamna, îi răspunse ea mecanic, frământând frunza între degete.

Cât are să poată?

Îl cercetă, pe gânduri.

— Şi nopţile sunt acum atât de clare! spunea el. Azi-noapte am privit de pe terasă Coroana boreală plutind în larg, deasupra teilor care foşneau în vânt ca valurile mării. Sclipea ca brăţara ta, cerul tot avea un suav gust de migdale.

Valuri întunecate îmi bateau în faţă. M-am întrebat ce faci.

— Nimic deosebit. M-am culcat devreme. Dar, adăugă fiindcă Matei caută la ea întrebător, n-am putut adormi imediat, m-am gândit la tine.

Resfrângându-i cuvintele, chipul lui se lumină şi lumina aceasta o pătrunse şi-i calmă deodată nelinişstea.

— M-am gândit ca eşti atât de puternic! Mă mai îndoiesc uneori de trăinicia sentimentelor tale, recunoscu şi puse în fraza aceasta toată afecţiunea de care era în stare spre a o îmblânzi, însă e de ajuns să te văd pentru a crede în tine.

— Eu n-am nevoie să te văd pentru a crede.

— Sau mai degrabă, vru să-i observe dar renunţă, la vârsta ta n-ai nevoie să crezi.

De câte ori nu-şi descifra viitorul, şi viitorul pentru ea, cel puţin deocamdată, era Matei, Dora obişnuia să-şi exagereze propria-i vârstă. Îşi păstrase observaţia pentru sine fiindcă îşi adusese aminte la timp de pretenţia lui Matei că el are toate vârstele.

— A fost Dora pe aici? îi întrebă doamna Iliescu.

Era mai supărată ca de obicei. În chiar acea zi, înainte de a se întoarce acasă, soţia judecătorului îi arătase o răceala neaşteptată.

Aflând apoi de vizita Dorei, confirmată de el cu un aer încurcat, hotărî să-l trimită cât mai grabnic la Bucureşti, înainte de izbucnirea scandalului de care de mult se temea. Nu-i spuse nimic dar, închisă în biroul de lângă salonaş, scrise cumnatului ei şi alcătui o lista cu lucrurile pe care Matei urma să le ia cu el la drum.

Abia după ce doamna Iliescu, întunecată şi monosilabică, îl întrebase de Dora, Matei, alungând presimţirile rele, îşi

făcu reproşuri pentru inconstanţa de care dăduse dovada lăsând întâlnirea lor de dimineaţă fără concluzia pentru care o provocase. Ştia precis momentul când uitase pentru ce o chemase pe Dora, fără să bage însă de seamă că acum, simţindu-se ridicul faţă de el însuşi din cauza acelei uitări, uita de ce uitase.

— Cât timp voi mai fi astfel pradă întâmplărilor, un mizerabil tip inconsistent?

Ajunse aproape furios la avocat; acela, ca de obicei, lipsea; Dora îl aştepta şi furia i se prefăcu imediat în lacrimi.

— Nu poţi iubi un om fără onoare! Pe unul însă care nu ştie ce vrea, da? Pe unul pe care dacă l-ai cunoaşte mai bine l-ai dispreţui?

— Vorbeşti de tine? Te iubesc şi te-aş iubi oricum.

— Ştiu, dar eu, dispreţuindu-mă, aş mai fi capabil să mă sporesc cu tot ce este pentru mine fiinţa ta?

— De ce să te dispreţuieşti? Nu ştii ce vrei? Dimpotrivă, ades cred că ştii prea mult.

— Ştiu şi apoi uit.

Dora îşi şterse ochii cu batista.

— Ai uitat astăzi ceva? De dimineaţă? Ce-ai uitat?

— Ce ai crede despre mine dacă ţi-aş răspunde că am vrut (Matei căută disperat cuvântul şi negăsindu-l îngroşă rămânând totuşi în vag) să fiu un ticălos, nu! se retractă, un om necinstit?

Dora şovăi. Înţelese încă de la început, totuşi îl întrebă:

— Cu cine?

— Cu tine, cu soţul tău, cu mine.

— N-am observat nimic, încercă să glumească.

— Mă iubeşti, nevrednic de tine şi din cauza aceasta neputându-te iubi cum trebuie, de două ori nefericit, iar dacă aş fi vrednic de tine nu m-ai iubi şi aş fi iarăşi nefericit.

— Tot de două ori.

— Da, făcu sec, cu toate că ştia că nu pusese nici a răutate în constatarea ei.

Dora trecu serioasă peste acest Da al vanităţii rănite:

— Aşa complici tu lucrurile!

— Sunt mai puţin complicate oare? Greşesc?

— Nu, dar te gândeşti prea mult la ele, încercă să-i sugereze o metodă de a le suporta care ei însăşi dealtminteri nu-i reuşea. Ai slăbit, Matei, şi te-ai făcut şi mai palid, înveţi mult? Hârtiile lui îţi răpesc destul timp.

— Mâine termin.

Inima ei încetă o clipă să mai bată. Aşadar nu-l va mai întâlni până se vor regăsi la Bucureşti, cine ştie când? Şi daca nu va putea sau nu va avea curajul să-l părăsească pe avocat, nu se vor mai întâlni niciodată? Nu prevăzuse că prietenia dintre doamna Teodorescu şi doamna Iliescu se va răci din cauza lor.

Ca să se poată gândi la această situaţie încercă să se liniştească şi-şi potrivi din nou respiraţia după a lui, dar, respiraţia lui de data aceasta tremura ducându-i gândurile negre pe cărări mişcătoare, deasupra unui adânc fără fund din faţa căruia se dădu înapoi, temându-se de sine însăşi, de neputinţa de a vedea dar şi de a afla un răspuns. Matei o aştepta, încremenit lunar deasupra umbrei ale cărei aripi lungi, lăsate în jos, foşneau înfiorate.

— Ce-i de făcut?

Neintuind ce se întâmplă cu ea, frământat de propriile-i probleme, spunea:

— Să fie adevărat că dragostea este un păcat şi o expiere?

— Păcat?

Văzând-o atât de agitată, glumi la rându-i:

— Împotriva perspectivei.

Gluma i se pierdu pentru că Dora, deşi nu scăpa niciun cuvânt al lui, nu parvenea să mai desluşească niciunul.

Dar prima idee mai lămurită care i se prezentă după aceea fu că avocatul a luat totdeauna de la ea tot ce a dorit şi că l-a urât totdeauna şi că scrupulele ei sunt zadarnice. Apoi nu mai fu preocupată decât de amănuntele despărţirii de cel care o ţinuse prizonieră atât timp şi de cum îşi va

aranja noua ei viaţă; atât de preocupată încât nici nu simţi că au trecut patru zile fără să-l vadă pe Matei şi nu fu conştientă de faptul că de atât timp nu se mai întâlniseră, decât într-o noapte când se întorcea cu Jean Albu la oră târzie de la o vizită şi când i se păru că-i recunoaşte pe trotuarul de vizavi de casă umbra ascunsă printre umbrele copacilor şi dori din toate puterile să treacă peste vechea ei interdicţie şi să îndrăznească, aşa cum o făcuse odată când abia se cunoscuseră, să-i bată în geam. În noaptea aceea nu dormi aproape deloc, aşteptându-l. Către ziuă se juca cu brăţara, punându-şi-o şi scoţându-şi-o de pe picior în vreme ce cu o mână, în mijlocul patului, îşi ţinea genunchii acoperiţi de subţirea cămaşă de noapte şi îşi sprijinea bărbia de genunchi. El nu veni însă şi se aflară doar peste câteva ore, pe stradă, în centru. Matei o întrebă, radios, Ce mai faci? şi peste un alt răstimp erau din nou împreună, de data aceasta în pădure, lângă pomul din care o urmărise odată prin binoclu, şi la început, oglindindu-se unul în lacrimile celuilalt, nu putură vorbi. Îi culese toate florile din preajmă şi-i umplu braţul cu ele, apoi îşi culcă fruntea pe pieptul ei.

— Ce loc! spunea. Cred că n-am să-l uit niciodată şi toată viaţa o să vreau să revin aici, deşi poate că ai avut dreptate şi toate acestea vor fi odată pentru mine ca şi când nici n-ar fi fost, pentru că cu cel de acum voi fi dispărut fără urme. Unde? În tine, în tine! strigă înăbuşit şi adăugă: întreagă.

— Dar în definitiv, spuse până la urmă Dora şi vocea ei tremura, ne purtăm ca şi când s-ar fi întâmplat ceva ireparabil care ne va despărţi pentru totdeauna. Dacă ai fi venit aseară cu Lili la familia Aron ne-am fi văzut. De ce ai preferat sa mă aştepţi pe stradă?

— Mama nu m-a invitat s-o însoţesc.

— Da?

— Da. Ştie că nu-i pot suferi.

— Sau, zise cu o voce aproape albă, ca să nu ne întâlnim.

Matei trebui să-i dea dreptate, în sine, şi-i veni în minte că probabil doamna Iliescu intenţionează să-l trimită mai repede la Bucureşti spre a-l desparţi de ea, aşa îşi explica pregătirile pe care începuse să le facă.

— Ce e, Matei?

— Mă gândeam cu e posibil să ai dreptate.

— O, de s-ar termina odată! I-am scris mătuşe-mi şi am rugat-o să se ocupe de apartamentul meu, sa mi-l elibereze.

Se temu să nu interpreteze cum nu se cuvenea acest anunţ simplu şi căută în ochii ei o explicaţie. Pe albastrul răcoros al ochilor Dorei se rostogoleau valuri liniştite aducând spre el roiuri de fluturi luminoşi în a căror joacă Matei se sili să se lase întreg. Se mulţumi s-o întrebe, pentru că îşi amintise întâmplător vorbele ei, ca o uşoară mustrare:

— Când am venit data trecută aici mi-ai spus că nu trebuie să te iubesc prea mult. De ce? sfârşi mai serios decât începuse.

— Pentru că probabil vezi şi tu acum că nu e prea uşor. Şi va fi din ce în ce mai puţin uşor mai ales, adăugă cu o gravitate care pe Matei îl răscoli adânc, pentru tine.

Ce îl răscolise atât fusese că în gravitatea cu care ea pronunţase aceste lucruri neaşteptate distinsese şi altceva, o compasiune stranie care îl împinse să ia mâna Dorei şi să i-o sărute, supus. Şi când Dora îi aşeză cu gingăşie o mână pe cap, în timp ce el i-o săruta pe cealaltă, primi această mângâiere ca pe o consacrare a jertfei lui de sine, după care se desprinse imediat şi se ridică deasupra lui şi a ei şi de acolo o dori din nou. Cum să mai coboare însă la ea?

— Nu va fi uşor nici pentru tine, cred. Eşti hotărâtă să vii?

Ea răspunse, cu ochii închişi:

— Da.

— Şi te-ai gândit bine la toate pericolele?

— Trebuia să mă decid la despărţire, îi răspunse cu oarecare asprime. Pentru tine însă voi fi o greutate şi

aceasta mă face să şovăi.

— Atunci nu eşti chiar atât de hotărâtă.

— Da, nu sunt, recunoscu.

— Vezi? Pentru că te gândeşti la prea multe.

— Unul dintre noi trebuie să se gândească.

— Şi de ce tocmai tu?

— Pentru că ştiu lucruri pe care tu încă n-ai de unde le cunoaşte.

— Ce lucruri?

Dora dădu din umeri. Matei îi cuprinse umerii, o zgudui şi-i spuse:

— Dar ţi-a trecut vreodată prin minte că s-ar putea ca şi eu să ştiu lucruri necunoscute ţie? Sau că ce ştii tu, ştii de la domnul Jean Albu şi de la alte persoane care sunt sigur că nu au avut ce te învăţa ori te-au învăţat prost? Şi de n-ar fi aşa de ce crezi că ştiinţa ta n-o pot măcar imagina sau că ce imaginez eu nu echivalează ce ştii tu? Eu, şi o zgudui şi mai tare de umeri, nu atât însă ca să o facă să ţipe de durere, cu un semăn cu nimeni din cei pe care i-ai cunoscut şi-i vei mai cunoaşte!

— Da, Matei, de aceea te şi iubesc.

— Nu mai pronunţa acest cuvânt pe care-l rostesc toate gurile. Între noi este altceva, mai înalt sau nu, altceva însă.

— Ce?

— Nu mă întreba. Nu trebuie s-o ştim.

— Aşa e. Nu trebuie. Şi ce trebuie?

Îi eliberă umerii.

— O vom afla. Ne-o va spune – şi zicând aşa ridică mâna neştiind cum să continue. Dora însă îşi ridică ochii spre cer, în direcţia în care arăta el cu mâna, şi ochii i se umplură de lacrimi. Curios, căută şi el în aceeaşi direcţie.

Deasupra lor, deasupra marilor arbori, în seninul luminos, dădea ocoale o pasăre cu aripile larg desfăcute, nemişcate. Doar vârfurile lor tremurau nervos din când în când, într-o mişcare scurtă, ca şi provocată nu de pasărea însăşi, ci de vântul pe care ea se sprijinea fără niciun efort în mijlocul

aripilor puternic întinse ca nişte arcuri.

XXI

SE TEMUSE CĂ DOAMNA ILIESCU NU se va mai culca deloc. Acum însă dormea.

— Trebuie, înainte de plecarea ta, să ne vedem, îi spusese Dora.

Izbutise să strecoare rochia ei albastră pe fundul unei valize, fără ca doamna Iliescu să observe.

Plecarea atât de mult aşteptată acum îi era indiferentă. Cu primul tren, aproape în zori. Birjarul va veni să-i ia de-acasă.

— Trebuie să vorbim, îi spusese Dora. Nu, acum nu.

— Pe seară?

— Nu, mai târziu.

Era foarte calmă, aproape surâdea, dacă nu cumva surâdea pentru a fi calmă. Ar fi vrut să-l salute pe avocat, dar acela era undeva, la Craiova, pentru un proces important. Aşteptând să se facă timpul să meargă la Dora, îşi citea jurnalul, de mult părăsit, şi, pe măsură ce citea, rupea foile în bucăţele lăsându-le să cadă, ca pe nişte petale de flori, scuturate, alături de el. Sfârşind, ieşi din casă cu grijă.

Noaptea era foarte luminoasă, zidurile caselor, pe alocuri, erau de un alb ireal. Cele două coloane de la intrarea băncii erau însă în umbră, o umbră adâncă şi transparentă, şi adânc pătrundea în umbra luminoasă a cerului turnul bisericii. În aerul tare, salin şi amar, foşnea cu largi alternative ritmice, stinse dar tăioase, valul greierilor şi al broaştelor şi peste spinarea albă, aplecată, a caselor, pulsau câteva stele.

De dimineaţă fusese la cimitir, cu doamna Iliescu.

Către Dora pomii începeau să se îndesească şi umbrele lor, taurine, se întindeau pe pietre. Ca să nu sperie buna

dispoziţie a vreunui eventual trecător noctambul, Matei intră în cireada lor şi înaintă blând, cu ea, până la Dora – care nici ea nu fu speriată de apariţia lui, pentru că îl aştepta. Dimpotrivă, o izbi liniştea lui dezarmată, cuminte, şi-şi spuse că e frumos şi-i mângâie capul şi umerii şi aceasta îi făcu bine, îi dădu ei însăşi liniştea de care avea nevoie întrucât nu făcuse încă nimic pentru ca hotărârea de a se despărţi de avocat şi de a pleca din oraş să fie irevocabilă.

Dacă ar fi aprins lumina ar fi ştiut şi cât de emoţionat este de a se afla la ea, dar ghici aceasta după felul cum privea în toate părţile încercând să distingă mai bine lucrurile prin lumina lunii care intra prin ferestre şi după tremurul vocii. De- altfel el însuşi îi mărturisi starea sa.

— Aici, la tine, este atât de altfel decât în restul casei!

— Şi nu se interpune între noi nimic, ca acolo, nu-i aşa? Îi aminti.

— Ce flori delicate are acest covor!

— L-am vrut aşa, întins şi moale ca o pajişte, să umblu pe el cu picioarele goale.

— Ca o pajişte la marginea mării, spuse arătând spre fereastra care, în acea parte, era plină de transparenţa nemărginită a cerului. Doar în partea de jos a ei masele întunecate ale tufelor de liliac sugerau un ţărm stâncos.

— N-am umblat însă niciodată, căci el putea intra oricând, chiar şi când nu era acasă, şi n-am vrut să mă vadă. Aş fi venit eu la voi, după-masă, dar n-am fi putut vorbi. Lili şi cu tine aţi fi fost desigur ocupaţi. Dar mâine n-o să fii prea obosit? Cum aş pleca şi eu! Trebuie să mai aştept însă. Vrei să aprind? făcu îndreptându-se către comutator.

— De ce? Dora, am ţinut cum nu-ţi pot spune de mult şi de multă vreme să plec de aici şi din cauza aceasta am suferit şi am făcut şi pe alţii să sufere, ducând un război necurmat cu mine şi cu cei din jur, şi acum când plec descopăr că mă despart de ceva care-mi va fi scump toată

viaţa. Dacă n-ai fi fost tu, ar fi fost mai uşor.

— Nu, eu n-am nimic a face cu asta, mai ales că nu ne vom despărţi. Am să fiu cu tine, îi repetă venind alături de el. Nu cumva ai trac? Mi-ai spus o dată că nu-ţi place schimbarea.

— Cum nu-mi place să mă privesc în oglindă.

Atunci Dora tresări şi ridicându-se de lângă el îl luă de mână:

— Vino să văd dacă mai semănăm atât de tare.

Îl duse în cabinetul de toaletă de lângă dormitor, aprinse veilleuza din faţa oglinzii şi se aplecă împreună cu el.

— Parcă nu, spuse dezamăgită. Din cauza mea.

Matei o privi întrebător.

— Pentru că în ultimul timp nu m-am gândit numai la tine şi te-am supărat mult. Iată-mi pedeapsa. Crezi că puteam face însă altfel? Ştiu, tu mi-ai spus de mult că las să se scurgă zadarnic un timp preţios, dar n-am avut încotro.

Matei stinse veilleuza. Aci era mai puţină lumină decât în salon pentru că transperantul era coborât. În întuneric, totuşi, se distingeau unul pe celălalt. Valurile nopţii, făcute din nenumărate sunete îndepărtate care se apropiau şi se depărtau iarăşi, contopite într-o rumoare stinsă dar regulată, neobosită, îl ajungeau. Se întoarseră prin întuneric, ţinându-se strâns de braţ, în salon. Pe drum, ca să-şi distragă atenţia de la apropierea lui, Dora îi spuse şoptit, aproape la ureche, ce va face după plecarea lui. Peste o săptămână va vorbi doamnei Teodorescu despre hotărârea de a se despărţi şi, indiferent care va fi opinia părinţilor ei, se va muta de la avocat în casa lor, unde îşi va aduce şi lucrurile de aici, şi va intenta acţiunea de divorţ. Într-o lună era sigură că va putea veni la Bucureşti, pentru că trebuia să aştepte şi eliberarea apartamentului ei de acolo.

— Ce-ai să faci până ne vom întâlni? îi întrebă când ajunseră. Vei fi ocupat cu examenul şi să ştii că asta mă bucură.

— Până ce voi termina n-o să am timp de nimic.

— Nici măcar să-ţi cauţi prietenii vechi, nu-i aşa? Nici măcar pe fetiţa aceea?

— Dar ea nu mai există, îi răspunse Matei mirat. Chiar de aş căuta-o n-aş găsi-o nicăieri.

Dora exclamă, convinsă:

— Să ştii că aşa este! Şi nici ea nu te-ar găsi. Şi să ştii că dacă în ultimul timp te-am supărat mult şi tu m-ai făcut să sufăr. Îţi aminteşti ce mi-ai spus în pădure? Ai fost atât de brutal!

— Poţi să mă ierţi?

Îi spuse râzând:

— De câte ori ne întâlnim îmi ceri iertare. Dar vezi? Dacă atunci şi altă dată nu te-ai fi purtat astfel nu mi-ai place acum, când eşti aşa de blând, atât de mult.

Dora era atât de aproape de el că, deşi tot nu aprinseră lumina, îl vedea, prin cloşul pe care-l făcea. Rochia ei din cauza poziţiei corpului, linia spatelui, lungă adâncitură întunecată, pierzându-se în jos, către negura deasă ce-i învăluia mijlocul. Către negura deasă din care noaptea însăşi părea a lua naştere. Dora, muindu-şi partea de jos a corpului în întunericul lichid, ţinându-l cu braţele de umerii puternici şi albi şi culcându-şi capul pe pieptul lui alb, puternic, ce se amestecase, pentru a o ajunge, între umbrele taurine ale arborilor pe pietrele străzii, spunea:

— Am să-ţi scriu când plec să vii să mă iei, căci n-are să-mi placă să călătoresc singură. Presimt că am să mă gândesc prea mult la ai mei, pe care îi voi părăsi, şi dacă ai să fii cu mine îmi vei da curaj.

Matei urmărea cu degetele lunga linie de umbră care se pierdea în jos, într-un cuib adânc de umbră înmiresmată ca marea peste care pluteşte un zbor de petale după furtună. Simţea în degete o voluptate intensă, ca şi când ar fi trecut cu degetele peste relieful unei vechi monede de argint, pe care vru s-o vadă mai de-aproape. Dora nu i se refuză. O întrebă totuşi:

— Se poate?

— Tu, îi răspunse abia auzit, poţi tot ce vrei. Nu fu jenată de ce spusese pentru că de data aceasta nu se gândea la nimic. Nu se gândea nici măcar la faptul că în realitate nu se hotărâse încă să-l urmeze pe Matei la Bucureşti, dar era ca şi când s-ar fi hotărât într-adevăr. Şi adăugă:

— De altfel ai făcut atâtea.

— Şi tu, amândoi, până ce te-ai gândit la onoarea mea. Ai avut dreptate şi nu regret deloc. De la tine am mult de învăţat.

Spunând aceasta o ţinea în braţe plimbându-şi încet degetele pe linia de umbră de pe spatele ei. Hotărât şi delicat cizelată, se ridica, din cuibul ei de umbră prelungită în valurile nopţii, până sus. De unde ochii lunari ai lui Matei căutau în ochii Dorei care, primindu-le privirea, se măreau ca pentru a o încăpea toată.

— Nu ştiu ce a fost atunci cu mine, îi răspunse mângâindu-i umerii şi capul, şi nu te pot învăţa nimic, n-am talent la aşa ceva. Acum du-te, mâine ai să fii obosit.

— Da, făcu şi-i cufundă capul în părul ei, căutându-i cu buzele gâtul.

— Du-te, repetă şi se strânse de-a lungul lui înlănţuindu-i gâtul cu braţele pentru că simţea că ameţeşte.

— Plutim, repeta Matei un cuvânt al ei, punându-l însă la plural, departe.

— Departe.

Rochia subţire îi înconjura picioarele ca o spumă subţire, de valuri liniştite, şi Matei ştia, străbătând astfel cu ea întinsul calm al timpului nocturn, că încă nu trebuie să i se arate în adevărata lui înfăţişare, cerească.

— Îţi aminteşti, îi şopti, înainte de a pleca la vie ai trecut pe la mine. Eram singur acasă şi ai intrat în camera mea, ai stat pe patul meu şi după ce mi-ai spus câteva cuvinte, refuzând să mă asculţi, m-ai părăsit.

— Ştiu, asta a fost a doua zi după ce m-ai condus acasă venind de la Angela Zahariadi. Era noapte, Lili plecase şi

soţul meu rămăsese să joace cărţi cu prefectul şi cu nu mai ştiu cine.

— Aici nopţile sunt nespus de bogate.

— Spuneai că vorbele nu exprimă nimic, mi se pare, şi că nici cuvântul prietenie nu exprimă nimic. Crezi şi acum că vorbele nu exprimă nimic?

Matei îi sărută umerii, apoi braţele, şi îşi culca fruntea pe sânii pe care nu îndrăznise să-i elibereze din strânsoarea rochiei. Să rămână aşa, neatinsă, inaccesibilă – şi în timp ce se ruga în gând să rămână neatinsă şi inaccesibilă îi îndepărta rochia pentru a afla altă pradă pentru buzele lui îmbătate de fragranţe. Căci dragostea se folosise de nemăsurata lui nevoie de nemişcare doar spre a-l apropia de ea îmbiindu-l cu imagini vechi, pe care i le aspirase depunându-le în aceea de care se servea pentru a-şi ascunde adevărata faţă, în Dora, şi din nevoia de nemişcare, ce fusese până atunci pentru el o pasiune, nu îi lăsase deocamdată, şi fără ca el sa prindă de veste, decât un mecanism. Şi astfel, luptându-se împotriva a ce nu mai era în el decât un mecanism, nu numai că într-adevăr complicase lucruri care din punctul de vedere al Dorei erau foarte simple, dar o făcuse nu o dată pe Dora să surâdă, iar alteori o enervase şi o împinsese şi pe ea spre complicaţii, dar acum între ei doi era cel puţin o certitudine, certitudinea că el va pleca mâine, peste câteva ore, ajunseseră la această certitudine ca la un pământ promis şi Dora nu se mai gândea la nimic.

— Şi cum vrei sa cred că vorbele exprimă ceva? O! strigă în faţa trupului ei care se degajase în fine din rochie şi apoi din nou O! Să înţelegi astfel, părăsind cele patru copite ale vieţii zilnice, convenţionale, să asculţi nu cu urechea bovină, ci cu cea cerească!

Luna aluneca lin pe apa albastră a nopţii, din lumină în umbră, tot mai adânc, pe apa lată şi uşor arcuită în sus şi când, întinşi unul lângă celălalt, cu feţele în sus şi acum, pentru o clipă, într-adevăr liniştiţi, Matei îşi putu

întredeschide pleoapele, zări în clarul puternic de lună un fluture de noapte care bătea nesigur din aripi şi care se aşeză în sfârşit pe o ramură a candelabrului ce cobora din tavan. Dar chiar şi acolo, aşa, cu aripile strânse, îl distingea bine, era o gânganie cu cap întunecat, ale cărei antene tremurau, înconjurate de umbre subţiri ca de furnici ostile. Atunci se întunecă la faţă şi-i spuse, reluând subiectul părăsit pentru a dura astfel o punte spre ce-1 interesa:

— Cuvintele, de acolo de unde le aud eu, nu exprimă nimic. Nu crezi că e periculos pentru mine?

— Da, sigur, murmură Dora lăsându-şi capul cu ochii închişi să alunece spre el şi mişcându-şi greu buzele pentru a-i răspunde, poate fi periculos.

Capul ei mare, cu umbre sub pleoapele lungi, închise, era aproape ascuns în părul deloc lung, dar abundent care i se revărsase şi i se lipise pe frunte şi pe obraji. Surâdea destinsă, fără să deschidă ochii fiindcă nu avea puterea de a-i deschide.

— Eşti atât de frumoasă! exclamă răguşit ridicându-se într-un cot spre a o vedea mai bine. Curată ca o livadă de migdali, ca marea istovită de furtună.

Se întinse din nou pe spate alături de ea şi-i strigă în sine, răscolit:

— Ba poate că în dumineca aceea am avut de ce fi supărat.

— De ce, Matei? îi răspunse Dora, din el, neutră, în aşteptare, gata să respingă acuzaţii pe care le prevăzuse.

— Pentru că, ocoli, dar cu violenţă crescânda, erau la voi multe persoane pe care nu le pot suferi, printre care şi acel antipatic domn multicolor, cu capul negru, din numele căruia nu am reţinut decât jumătate şi care vorbea atât de mult şi tot ce spunea el te interesa nespus şi nu l-ai părăsit din ochi nicio clipă.

Dora suspină:

— Ştiam. Nu mă interesa ce spunea. Mă interesa doar să-mi dau seama cu cine seamănă şi de aceea l-am privit atât.

Când am aflat, i-am întors spatele. Nu ţi s-a întâmplat niciodată aşa ceva, nu ştii cum este?

— Ba da.

— Atunci de ce te superi? De ce m-ai lăsat atât timp singură? Ştii ce înseamnă două zile?

— Ce faci, Matei? îl întrebă Dora de lângă el, întredeschizând ochii. Îl simţise neliniştit.

— Nimic. Şi tu?

— Şi eu. Ce bine e să stăm aşa, nu? spuse închizând ochii.

— Altfel nici n-aş fi în stare.

Dora dădu din cap.

— Nici eu. Dar nu ţi-e frig? — şi-l privi din nou.

Matei negă:

— Ţie?

— Nici mie, spuse.

— Ai dreptate, se întoarse acum spre cealaltă Doră, la fel de întunecat, mai puţin violent şi în schimb amar. Dar spune-mi, tu n-ai avut un sentiment de vinovăţie?

— De ce mă întrebi?

— Pentru că noi doi ne suntem atât de aproape unul celuilalt.

— Am avut sentimentul acela, dar nu pentru că aş fi fost cu adevărat vinovată, ar fi absurd să crezi asta…

Matei îşi lăsă capul în palme şi tăcu îndelung. Ştia că Dora este sinceră. Dar ştia şi că în interesul a ce-i lega trebuia s-o ajute să vadă clar în ea, chiar dacă pentru el operaţia era chinuitoare şi o va face şi pe Dora să sufere. De altfel nu acţiona doar în interesul legăturii lor, ci şi în al amărăciunii proprii care îl sufoca.

Gângania cu cap negru se imobilizase pe ramura candelabrului. Ca să n-o vadă, îşi strângea pleoapele.

— Am trecut prin multe vămi ca să ajung la tine, spuse Dorei. Şi în sine: Dar aceasta de-acum e cea mai aspră. Şi tot în sine, celeilalte, după o pauză:

— Nu, Dora, ci pentru că te-ai gândit la acela cu care

semăna vărul prietenei tale, comparându-mă cu el.

Dora, deodată palidă de supărare, îi răspundea:

— Comparaţia nu a fost în favoarea lui.

— Dar mai târziu…

— Mai târziu, ce?

— Ei bine, mai târziu puţin ai avut scrupule de onoare pe care eu nu ţi le-am putut produce decât pentru că…

Dora cea imaginară, nu numai palidă, ci şi cu o expresie de răutate culpabilă, îl întrerupse din nou, repezită:

— De cât pentru că ce? E absurd!

Fluturele nu mai era acolo. Zburase în alt loc al încăperii, ori se mutase pe cealaltă latură a braţului candelabrului, unde nu mai era vizibil. Matei, mai uşurat, îi cuprinse puternic amândouă mâinile deasupra coatelor pentru a o sili să i se uite în ochi.

— Decât pentru că eram dublat, în mintea ta, poate fără să-ţi dai bine seama, de cineva care într-adevăr ţi-ar fi putut trezi astfel de scrupule. De acela cu care semăna invitatul tău.

— N-a fost invitatul meu!

— În fine, al tău sau nu, am dreptate?

— Bineînţeles că nu!

Exclamând aşa, izbucni într-un râs urât, strident.

— De ce râzi?

Dora însă nu-i mai răspunse, nu mai era lângă el, dispăruse.

— Poate fi periculos, repeta Matei întorcându-se din nou către Dora. Dar dacă eşti cu mine va fi mai puţin.

Dora deschise ochii. Îşi ascunsese capul la pieptul lui şi Matei se înfiora să-i simtă părul pe piele.

— De acum, făcu strângându-se aproape de tot de el şi cu capul ascuns mai departe la pieptul lui, vom începe iarăşi să semănăm, poate chiar mai mult decât înainte.

Pe apa nopţii chipurile lor, alăturate, pluteau senine, deasupra fâşâitului pomilor şi al greierilor, şi ondulau lent, gata parcă să se desprindă de pe elementul instabil pe care

erau aplicate şi care izvora mereu şi mereu din cuibul de umbră densă al celei de alături.

Mai târziu, fără să poată preciza cât de târziu pentru că ieşise cu totul din timp, Matei avu senzaţia, desfăcându-se de
Dora, că nu numai noaptea era o emanaţie a ei, ci tot ce-l înconjura şi care alcătuia, ca atare, o foarte vasta fiinţă în interiorul căreia era prins şi căreia Dora cea tangibilă îi era sursă şi efigie totodată, şi se întoarse la ea dar când reveni, după aceea, viziunea se şterse şi nici nu o putu descrie când vru să i-o împărtăşească, o uitase cum îşi uita mai totdeauna visele deşi, în timp ce le visa, îşi spunea să aibă grijă şi să şi le aducă aminte la deşteptare. Ca şi din visele uitate, îi rămase doar sentimentul că se întâmplase ceva. Şi după cum, din cearta lor, Dorei nu-i parvenise decât, ca de la o mare depărtare, presimţirea neliniştii lui, tot aşa, dar acum nu pentru că el nu voia, ci pentru că nu putea să-i vorbească, din ce trecuse, fugar dar fatidic ca umbra unei păsări peste sufletul lui, nu-i ajunse decât expresia de iluminare ce i se zugrăvise pe faţă. Şi pentru această expresie de pe faţa lui îl iubi şi mai mult, ar fi fost gata, dacă i-ar fi cerut-o, să facă orice pentru el care, prin ea, era atât de fericit.

— Matei, îl întrebă îmbrăţişându-l, ce facem noi în noaptea aceasta este ceva deosebit, nu-i aşa?

— Foarte deosebit, îi spuse, n-am încercat niciodată, în nicio împrejurare, ce încerc acum. Adică odată, da, însă a fost altceva şi altfel.

— Cu femeia aceea?

— O, nu! se apără, izbit. Nu, a fost altceva, nici nu ţi-aş putea acum explica ce, fiindcă nu-mi găsesc cuvintele.

— De mult? vru să ştie geloasă.

— Demult, când am privit prima dată cerul aici, de pe malul iazului.

— Dar atunci, cu femeia aceea, stărui puţin nervoasă, pentru că nu ştia cum să formuleze mai decent şi mai

limpede întrebarea, ai simţit ce simţi cu mine acum?

— Deloc.

— Odată îmi vei povesti amănunţit tot ce ai făcut cu ea. Trebuie să ştiu tot. Cât de alb eşti! spuse ea trecându-şi pe trupul lui mâna subţire şi lungă.

— Tu eşti şi mai albă, dar soarele te-a îmbrăcat într-o armură de bronz.

— Din care, până la iarnă, voi ieşi.

— A, de-aş putea să te văd ieşind!

Dora râse încet:

— Pentru aceasta ar trebui să nu te uiţi la altceva, zi şi noapte, decât la mine, zi şi noapte să nu ne mişcăm unul din faţa celuilalt.

— N-ar fi minunat? făcu şi o cuprinse din nou.

Acum îl văzu într-adevăr aproape aşa cum era în realitate.

— Unde m-ai adus? îl întrebă, dar până la Matei cuvintele i se descompuseră, frânte, repezite, tremurătoare şi el pricepu doar că acum noaptea se strânsese brusc şi se rotunjise în jurul lui ca o peşteră din care aerul se retrăsese lăsând numai pereţii duri, de bronz, ai cerului, pe care lumina se scurgea din toate părţile. Lumina se prelingea de pretutindeni, fierbinte, pe pereţii duri, proiectând umbra lui Matei pe un zid dincolo de care oricât s-ar fi îndărătnicit nu putea trece dar umbra lui, desfăcându-se de acolo, ar fi putut prea bine veni spre el, chiar fără să-l ajungă, rătăcind pe culoare cenuşii, prin încăperi prea vaste, pururi cu cerul negru în faţă, condamnat cum era la singurătate. Şi pentru a uita că este singur o sărută infinit, cu înverşunare, până când, luându-l de păr, îl imobiliza şi-i spuse, cu ochii închişi:

— Du-te. Mâine ai să fii obosit. Mi-e somn. Du-te. E foarte târziu.

Îi întinse mâinile, ajutând-o să se ridice. Repeta mereu. Du-te, mi-e somn, în neştire, apoi începură să-i curgă lacrimile. Îi alunecau pe obraz, de-a lungul nasului, până la colţurile gurii. Ţinând-o strâns în braţe, Matei gustă apa lor

sărată o dată cu buzele pe care se prelingeau mereu, abundente, însă nu-i mai simţea buzele, mintea însăşi îi era împăienjenită.

— Nu plânge, îi spuse începând el însuşi să plângă, ne vom revedea curând.

— Sigur, ştiu, dar sunt obosită, vreau să dorm.

Totuşi când Matei, după ce o ajută să se ridice, vru să se desprindă de ea, i se atârnă de gât cu un fel de disperare şi rămaseră încă mult timp să-şi spună lucruri nemăsurate şi de neînţeles. La gândul că făcând un pas peste prag se va afla departe de ea, Matei ameţea.

Şi totuşi când fu singur în strada pustie, în aerul aproape rece, şi-şi întoarse ochii pentru ultima dată spre casa cu ferestrele toate întunecate (din stradă apartamentul Dorei nu se zărea), străbătuse regiunea de umbră aproape compactă, ploioasă, în care se ascundea ca după o draperie fata ridicată pe vârful picioarelor, apoi şi pe aceea, mai rară, de deasupra, a domnului Iliescu, ajungând acolo de unde, mult sub el, putea observa că spre răsărit aerul clocoteşte slab şi se împalidează de apropierea zorilor, şi era uşor, senin ca atunci când privea armatele de mărgele desfăşurate pe pământ, printre pietre şi iarbă, la picioarele sale. Dar aproape îndată, cum străbătea străzile înguste în umbra vegetaţiei mari şi aspre, aerul se îndură în jurul său, cuprinzându-l, îl legănă fierbinte primindu-l şi respingându-l spre a-l primi mereu şi inima îi bătu atât de tare încât parcă bătea undeva mult deasupra lui, în văzduhul care începea să se turbure de ivirea zorilor, şi nu era a lui, ci a unei făpturi atât de nemăsurat de mari încât îl cuprindea înăuntru-i iar propria-i inimă bătea ca un ecou al inimii acesteia, un ecou slab, venit din adâncul unei ape legănătoare. Pe strada aceasta venea de la şcoală spre casă, printre sălbatici, îşi spunea Matei firesc, dar în realitate poate că doar spre a tempera intensitatea simţirilor sale. Un băiat mic, palid, crispat în toată fiinţa lui, o mică umbră palidă a îndârjirii şi urii, a dragostei

îngenuncheate de spaimă şi a orgoliului printre profesori morocănoşi şi colegi sălbateci, o mică şi palidă umbră care acum era unde? Acolo unde era şi fata ascunsă în spatele veşnicei ei draperii. În Dora.

Matei nu avu destul răgaz să se gândească la faptul că poate când Dora începuse să plângă fusese ridicul cu încercările lui de a o linişti cu revederea, pe curând, şi nu avu destul răgaz aşadar nici să răzbune pe micul băiat de la şcoală cu ce se întâmplase între el şi Dora.

Şi îşi aminti ce vrusese să-i împărtăşească şi nu putuse pentru că uitase cum îşi uita mai totdeauna visele deşi, în timp ce le visa, îşi spunea să aibă grijă şi să şi le aducă aminte la deşteptare. Încovoiat, ţinându-şi cu mâinile la piept cămaşa pentru că era aproape frig, roşu la faţă şi puternic ridat din cauza efortului de atenţie, merse câtva timp astfel în Dora, potrivindu-şi respiraţia fizică şi morală după a trupului ei, în care era închis, şi silindu-se să umble astfel încât să nu-i facă rău, să n-o doară. Şi pentru că mersese în cerc, se trezi din nou în faţa casei ei.

De data aceasta însă nu mai era uşor şi senin, pentru că nu mai era singur şi pentru că era închis, şi reveni spre casă.

— O, Doamne, striga, ce se petrece cu mine?

Când, îngenuncheat pe iarba de pe malul iazului, îşi aplecase faţa să simtă pe obraji iarba pe care o călcaseră picioarele ei, inspirând adânc aerul, se închisese în aerul care o cuprinsese pe ea. Mai încolo, de multă căldură câmpul părea că a luat loc cu flăcări albe, îndesate unele într-altele şi pâlpâind de sub iarbă spre cer, frenetic, într-un dans pe loc şi apoi limbile transparente, prin transparenţa cărora şi planurile mai din fund ale peisajului păreau apucate de aceeaşi bruscă şi violentă nevoie de locomoţie, se aplecau pe o parte, în dreapta sau în stânga, blând culcate de un vânt uşor, şi tot câmpul curgea în paralel cu iazul, rostogolind pe un pietriş invizibil valuri iuţi, scurte şi săltătoare, făcând toată priveliştea să fugă spre o ţintă

apropiată. Pe şoseaua dinspre orizontul stâng, pe care apunea soarele, acolo unde pădurea se oprea, treceau căruţe, uneori câte un camion. Cerul jupuia de pe spatele şoselei o lungă masă de praf pe care o trăgea către el şi care, înainte de a dispare în albastru, flutura zbătându-se peste întinderi şi zorii înălbeau arborii şi văzduhul.

— Vin acum dintr-o altfel de închisoare, vrusese să-i răspundă doamnei Iliescu, dintr-o închisoare de flori.

Îmbălsămat cu flori, închis în pământ, ca el în Dora. De-altminteri o întâlnise aşa, în apa moartă, care uită pe cei care s-au reflectat în ea, a oglinzii.

— O, Dora, strigă căutându-i ochii în sus, ce se petrece cu mine?

Zorii înălbeau văzduhul, arborii şi casele, umbra i se îngusta şi i se scurta, dispărea. Deasupra capului său o subţire şi întinsă boltă de nori respira lent, contractându-se şi destinzându-se, înălţându-se şi lăsându-se, ocrotitoare, şi deasupra ei bănui ochii Dorei cu pleoapele lăsate.

Dora, strigă din nou din ea pentru a o face să-l privească, Dora, strigă deşi ştia că nu-l poate vedea şi nici auzi, dar ştia şi că de nu-l aude, în orice caz îl înţelege.

Cerul, mare, cu umbre sub norii lungi închişi, îi fu curând aproape ascuns de frunzişul neguros şi abundent încă al teilor umezi de rouă, lumina care sporea lent surâdea palidă pe nori.

Doamna Iliescu dormea.

Nu coborî pe malul iazului. De sus însă, unde se oprise întorcând spatele casei în care doamna Iliescu dormea mai departe, urmări câtva timp, nemişcat, treptata luminare a norilor pe fruntea cerului.

În dreapta, spre răsărit, un bloc de gaze, greu ca o urnă, primea cel dintâi lumina care se apropia de el în subţiri valuri paralele şi succesive precizându-i contururile şi mângâindu-i rotunzimile cu dulci, calde, pâlpâitoare reflexe aurii.

Deasupra, nori împietriţi ca nişte stânci cu vagă aparenţă

umană ieşeau dintr-o învolburare de spume; în faţa lor se clătina uşor de la dreapta la stânga un cap însângerat cu ochii larg căscaţi, smuls de pe umeri a căror prăbuşire o adăpostise noaptea. Soarele invizibil trimitea într-aci săgeţi lungi.

Urma apoi cenuşiul care începea să devină albastru, al cerului senin. În mijlocul lui, albă, se rotunjea şi se alungea o lebădă. Pieptul păsării se lăsa puţin în apa cerească, de greutate, şi penele impasibile se muiau în oglinda pe care la cel mai mic vânt o vor brăzda lăsând în urmă o brazdă adâncă, încet desfăcută, murind maiestos.

Prin arbori trecu o înfiorare abia perceptibilă.

— Păsările, îşi spuse Matei.

Peste vastele coroane de frunze, pe o eşarfă transparentă de negură, îşi desfăcea inelele, cu o lucire întunecoasă, un nor lung, dur şi rece, şi în mijlocul cerului, deasupra casei şi a lui Matei, se aprinseră flăcări roşii, lacrimi de sânge, se îndesară umeri şi creştete de purpură, un acoperiş de foc diafan, o rouă de sânge, mingi roşii, trandafirii.

— Ce visează? se întrebă.

Incendiul, după ce coborî puţin, se stinse şi respiraţia dimineţii deveni mai plină. Matei, ca altă dată Dora, îşi potrivi respiraţia după aceasta, mai mare, a ei, şi, cu ochii închişi, începu să sugă lumina bună.

Plecarea îi fusese indiferentă. Acum ştia că Dora, cea care la ora aceasta dormea, nu va veni. Între ei totul se terminase.

Dar îi era indiferent, pentru că Dora ceastălaltă, Dora cea mare, îl va urma cu siguranţă pretutindeni, era pretutindeni şi pentru totdeauna – şi pentru totdeauna şi pretutindeni se va afla în ea, fruct al dragostei lor.

Lucrurile acestea i se perindau prin mintea confuză mecanic, fără să le reţină. Însă la urmă se opri. Tată sie însuşi?

— O să mă gândesc altă dată la aceasta, spuse când

doamna Iliescu ieşi pe terasă şi-l chemă.

— N-ai dormit deloc?

— Puţin.

— Aşa era şi taică-tău, îi spuse intrând înaintea lui în casă, nervos când trebuia să plece la drum. N-ai uitat nicio carte dintre acelea de care vei avea nevoie? Ţi-ai luat tot?

— Tot.

— Să vedem! Nu-i vorbă că voi veni des şi daca ai uitat ceva îţi voi aduce.

Vorbind, doamna Iliescu se mişca iute prin casă pregătind micul dejun. Era atât de uşurată că în fine clipa plecării lui sosise, încât nici nu-i mai trecea prin gând că fiul ei nu avea niciun motiv de bucurie. Dimpotrivă, uitând-o cu totul pe Dora, care acum încetase de a mai fi un pericol, îi vorbi de rudele şi cunoscuţii pe care îi va regăsi la Bucureşti, şi la un moment dat îi spuse, voioasă:

— Ai scăpat!

— Poftim?

— Adormitule! exclamă pe acelaşi ton şi lăsă pe masă tava cu ceşti şi veni la el surâzătoare şi-l bătu cu palma pe frunte.

Matei o privi. Ochii ei se ofiliră pe dată, apoi se înnegurară şi doamna Iliescu dădu înciudată din umeri.

— Du-te şi închide valizele. Cheamă pe femeie să-ţi ajute să le duci în vestibul şi pe urmă vino la masă. Numai să nu întârzie birjarul. Ce noroc, mai spuse în timp ce intra în dormitorul ei să se îmbrace, că astăzi nu plouă! Niciodată nu mi-a plăcut să călătoresc pe ploaie.

XXII

ÎNTR-O ZI DE CAM PE LA SFÂRŞITUL toamnei, avocatul Albu îl aştepta pe Matei să iasă de la cursuri măsurând în sus şi în jos trotuarul din faţa facultăţii de medicină. Matei îl zări înainte de a fi zărit.

— A aflat, îşi spuse imediat şi îl privi câteva clipe întrebându-se cum să procedeze. De când venise în Bucureşti nu mai ştia nimic despre Dora, doamna Iliescu ferindu-se să-i vorbească, şi nu se gândise deloc la ea, absorbit în studii, ori nu se gândise a da numele ei vibraţiei care îl ţinea deasupra cărţilor şi care, stăpânindu-l, nu-i lăsase nici atâta disponibilitate câtă i-ar fi trebuit pentru ca, din curiozitate măcar, să facă o plimbare până în strada Polonă să revadă vechea lui casă.

— Cu neputinţă! Îmi va da în schimb noutăţi despre ea.

Avocatul îl văzu în fine venind, tresări şi îi merse în întâmpinare. Ar fi vrut să-i spună că se află acolo din întâmplare, căută altă introducere, nu găsi şi astfel, după ce-şi strânseră mâinile cât le permiteau umbrelele deschise, căci ploua, făcură câţiva paşi în tăcere către cheiul Dâmboviţei, după care începu cu Ce mai faci? şi Ieri am trecut pe la Lili s-o întreb dacă n-are o scrisoare pentru dumneata şi apoi, deodată, ca printre altele.

— Ştii că eu şi cu Dora ne despărţim – dar imediat se opri, aprinse o ţigară şi mâna îi tremura de enervare şi continuă:

— E în Bucureşti. A sosit de dimineaţă cu mine. Adică nu în acelaşi vagon; nu ştie că am venit şi eu.

Se opri să arunce ţigarea.

— Ieri a dat cererea de divorţ la tribunal, dar a plecat la părinţi de mai bine de o lună. O să-i fie greu căci ai ei n-or s-o poată ţine cum a fost obişnuită.

— Poate vă veţi împăca, murmură Matei uşurat, încercând să pară uimit.

Avocatul privea întunecat înainte-i.

— Nu m-a iubit niciodată. Am sperat însă că merit din partea ei măcar puţină prietenie, puţină încredere. Mă resemnasem să n-am copii. Uite, mă crezi? Deşi eram în drept să-i cer socoteală şi să fac totul pentru a o aduce înapoi, acasă, am aşteptat, i-am dat răgaz să se gândească. Ştiind că nu-i face plăcere, nici n-am insistat s-o văd, i-am scris doar. Mi-a răspuns cu două cuvinte mâzgălite pe un colţ de hârtie, pentru a mă jigni.

Matei şoptea Da, la răstimpuri, un Da plin de sinceră înţelegere, căci îi era recunoscător pentru bunele veşti, pentru ştirea că Dora este în Bucureşti şi pentru că nu aflase nimic. Pentru acest din urmă motiv se dispreţui ca odinioară când îşi spunea că de n-ar fi cunoscut-o n-ar arăta ca un hoţ prins printre găini în coteţ. Se miră că, pe vremea aceea, crezuse că interesul lui pentru Dora nu va ţine mai mult de o săptămână şi ideea că, în ultima noapte petrecută în N., socotise că între el şi Dora totul se terminase, îl făcu să râdă. În realitate, cu toate că aştepta ca avocatul să-şi isprăvească introducerea şi cu toate că apoi înregistra că apela la el, acesta fiind motivul pentru care ţinuse să-i vorbească, s-o viziteze din când în când (Prin dumneata aş putea afla ce-i lipseşte, cu ce aş putea-o, discret, ajuta), nu înţelese nimic. Din norii grei, încolăciţi, îmbălsămaţi cu flori, se mai scuturau în Dâmboviţa câteva flori de apă al căror contur se pierdea repede, sporind, pe apa gălbuie întunecoasă.

Greoi, Matei merse câtva timp fără ţintă pe trotuarele galbene, uitând întâlnirea cu avocatul, încercând să facă loc în sine ideii că Dora se află în Bucureşti. Dar cum pentru sine nu era destul loc în sacul funinginos şi ploios în care se mişca, nu reuşi să ajungă decât la curiozitatea ascuţită, neastâmpărată şi în cele din urmă chinuitoare de a şti cum arată Dora acum. Căci pe cea veche într-adevăr o uitase,

nu mai era pentru el decât o materie opacă asemănătoare aerului care închidea în el greii nori îmbălsămaţi cu flori de apă, o materie atotcuprinzătoare dar fără faţă, în care, cum de mult ştia, era închis..

Aproape îndată ce ajunse acasă, primi telefonul ei şi alergă în faţa Cărţii Româneşti s-o aştepte. Deşi era doar puţin după prânz, norii cufundau oraşul într-un întuneric grandios. Bărbaţi conduceau la braţ tinere nichelate ale căror tălpi fâşâiau dulce pe trotuarele ude. Printr-o spărtură a norilor, vedea o palmă de cer albastru.

Doamna Iliescu era de câteva zile în Bucureşti şi animaţia de pe figură cu care, după întâlnirea cu avocatul, Matei ajunse acasă la părinţii lui Tudor, căci locuia încă la ei, o nelinişti. Nu-i scăpă că dă târcoale telefonului şi crezu apoi că recunoaşte vocea Dorei.

— Cine era? îl întrebă.

— O colegă, îi răspunse, dar cum nu-şi putea stăpâni entuziasmul, bănuiala i se transformă în certitudine, mai ales că ştia că Dora urmează să vină în Bucureşti, şi strigă supărată:

— E!, rămânând la această singură exclamaţie pentru că Matei se înroşi deodată şi o privi atât de sălbatic încât se gândi imediat că în definitiv el nu-şi va neglija niciodată studiile şi că, aici la Bucureşti, mai bine Dora decât cine ştie cine, dat fiind că la vârsta lui este fatal să-l intereseze şi aşa ceva. Totuşi de tot nu putea renunţa la opoziţie şi când îl văzu că pleacă îi spuse:

— Sigur, te grăbeşti, dar mănâncă întâi tartina aceasta şi apoi nu uita mierea din farfurioară.

Muşcând din tartină Matei izbucni în râs şi la întrebarea ei din ochi îi explică:

— M-am întâlnit cu domnul Albu şi mi-a spus ca ieri, înainte de a veni la Bucureşti, a trecut pe la tine să te întrebe dacă n-ai vreo scrisoare pentru mine.

— E şi el aici, care va să zică? E foarte supărat, îl scuză, divorţează.

— Ştiu, mi-a povestit. Aş vrea un pahar de lapte.

Lapte, întâmplător, nu era, şi trebui să mănânce aşa mierea grea, chihlimbarie şi translucidă, prea dulce. Totuşi merse, căci prea era fericit.

— Ce eliberare, îşi spunea privind în fugă când pe mama sa, când valul de miere, delicios şi vag greţos, din farfurioară, că o voi întâlni. Se văzu conducând-o, de braţ, pe o punte de aer.

Ultimele valuri ale ploii se retrăgeau, subţiate, resfirându-se ca un fum de pe balcoane, acoperişuri, de pe crengile castanilor din piaţă de care mai atârnau câteva frunze roşii, boarea de stropi se răsucea pe picioare iuţi şi se pierdea în cenuşiul neguros al cerului. De la o fereastră vecină, o femeie de cam douăzeci şi doi de ani, slabă şi cu părul blond spălăcit, îl privea curios. Privirea aceasta, pe care o mai întâlnise, nu-i plăcu. De altfel, aproape îndată, femeia dispăru în umbra încăperii lăsând în loc o scurtă fluturare a perdelei. Când plecă, şi plecă foarte repede, sub tavanul negru de nori animali aerul era de o densă culoare chihlimbarie translucidă şi i se păru că tramvaiul epuizează distanţa cu linguriţa aşa încât, nerăbdător, coborî şi merse pe jos. Acum pentru prima data de când venise în Bucureşti, privea trecătorii. Dar mai des fixa palma de cer albastru pe care norii o lăsaseră într-un loc între ei şi în jurul căreia gazele vinete, cenuşii, aproape negre, îşi curbau spinările într-o respiraţie lentă, secretă, de prunci monstruoşi, nenăscuţi. Uneori îşi privea mâinile, desfăcându-le înainte-şi, îmbrăcate de aer în stranii mănuşi galbene; alteori, continuând aproape să alerge, îi ajungea la nări parfumul lavandei cu care îşi stropise în fugă pieptul cămăşii, un parfum de flori uscate. Deşi mergea repede, pieptul lui îmbălsămat cu flori respira lent, secret, şi când norii coborâră mai jos, începu să bată vântul şi împinsă de vânt de la spate, în fulgarinul ei albastru strâns tare cu cordonul, Dora îi apăru, nu înţelese imediat că era ea. Îl izbi scânteierea subţire, metalică, a marilor ei ochi albaştri şi se

reţinu greu, din cauza celor din jur, s-o îmbrăţişeze.

— Să mergem, îi spuse în timp ce el îi săruta mâna cu degetele lungi, chihlimbarii şi translucide, aici e prea multă lume.

Îl conduse pe străzi pe care nu le cunoştea, prin dreptul unor clădiri ale căror ferestre întunecate fie picioarele, fie capul ei, oglindite, le luminau rapid în trecere. Lui i se părea că lucrurile acestea le mai trăise odată, desigur le visase, şi de aceea, ca suit pe o şa cu arcuri, aluneca lin, iar ea îi spunea foarte iritată că la sosire, în gară, îl zărise pe avocat coborând în spatele ei din tren.

— Şi doar a înţeles că oricât ar stărui este zadarnic şi a promis că va accepta divorţul fără inutile insistenţe! De ce mă urmăreşte? Ce mai speră? Tot timpul m-a bombardat cu scrisori în care mă implora să mă întorc la el şi mă şi ameninţa, n-a fost uşor să scap de această persecuţie. Odată, când ai mei erau plecaţi, a îndrăznit să se furişeze în casă şi să-mi facă o scenă oribilă. Când a aflat că-mi mobilez apartamentul de aici, a spus tatii că intenţionez să mă recăsătoresc şi că nu ne-am purtat cinstit cu el, că l-am exploatat.

— Şi te vei recăsători curând? râse Matei, complice la glumă.

— Dar nici nu-mi trece prin minte! Te-ai gândit la mine? Ştii unde suntem acum?

Privi în jur. Se aflau lângă un bloc înalt, masiv, cu poalele îmbrăcate în plăci de travertin şi dincolo de acesta se deschidea o largă piaţă circulară înconjurată de blocuri şi case boiereşti cu mari grilaje de fier. Plopi bătrâni atingeau aproape norii cu braţele lor fine. În mijloc, de pe o scundă colină de iarbă săracă şi înnegrită de ploaie, se ridica o statuie de tuci.

— Nu ştii? Nu-ţi aminteşti? Aceasta este piaţa Lahovary, la doi paşi de aici e strada Polonă cu vechea ta casă. Cât dor mi-a fost de tine şi cât de fericită sunt că, aşa cum mi-ai spus înainte de a pleca, n-ai avut timp nici măcar să treci

pe aici! Vom vedea totul împreună, nu ne vom mai despărţi.

Era agitată, privea mereu înapoi cu un fel de bănuială şi apoi îi surâdea intens dar rece. Îl lăsă o clipă să contemple locurile şi arătă spre blocul gălbui-cenuşiu:

— Şi aici stau eu. De la gară m-am dus la mătuşă-mea, de la care ţi-am telefonat, şi sunt curioasă cum mi-au aranjat apartamentul, dacă o să-ţi placă. Uite, s-a înseninat.

Însă când, târziu noaptea, coborâră să cumpere ceva de mâncare de la o bodegă din apropiere, cerul era din nou acoperit şi ploua.

Şi mai târziu, şedeau în coate la fereastră şi Matei privea prin geamul pe care se scurgeau stropi de ploaie piaţa neagră. La mari răstimpuri, se rostogolea departe avalanşa fieroasă a vreunui tramvai. Şi mai rar, pipăind fricos cu antenele slabe, de un galben spălăcit, ale farurilor, caldarâmul ud, un automobil traversa piaţa pierzându-se în întuneric.

Ochii ei nu treceau de sticla ferestrei. Urmărea dârele subţiri şi rare de apă care se scurgeau ramificându-se, pipăind drumul cu capul lor orb, căutând întâlniri cărora să li se sacrifice şi cotind scurt, atrase parcă de o lacrimă de apă care tremura singură în aşteptare. Umărul gol i se sprijinea de al lui. De când îl părăsise pe avocat, abia acum simţea că viaţa cea nouă, adevărată, a început pentru ea şi se sprijinea obosită pe umărul lui Matei, care la un timp o auzi râzând încet.

— De ce râzi? o întrebă.

— Ai uitat să-mi scoţi şi ciorapii.

— Şi erau uzi de ploaie!

— Nu-i nimic, mi s-au uscat pe picioare.

În timpul acesta doamna Iliescu nu putea dormi. Îl aşteptase până la unsprezece, după ce îl scuzase cum putuse faţă de tatăl lui Tudor şi cumnată pentru lipsa de la cină, apoi, stingând lumina şi întinzându-se în pat, îi pândi întoarcerea până ce, de atâta supărare şi atenţie încordată,

începu s-o doară capul. O neliniştea pentru fiul ei prezenţa avocatului Albu în Bucureşti. Spre ziuă ajunsese la concluzia că Matei, dacă va încerca să-i explice primejdiile la care se expune, va refuza să înţeleagă şi că lucrul cel mai potrivit este să stea de vorbă cu Dora, lucru pe care însă, fie din cauza împrejurărilor, fie pentru că se răzgândi, nu-l făcu niciodată.

Avocatul îl căută de câteva ori la telefon fără să-l găsească. Matei, de la Dora plecase direct la facultate, după ce o prevenise pe mama lui să nu-l aştepte la prânz.

— Nu se poate! Destul că n-ai venit toată noaptea.

— Voi mânca în oraş.

— Te-a căutat Jean Albu, urmă. Ce vrea de la tine? Ai grijă, te rog, spuse doamna Iliescu imperativă, să nu te amesteci.

N-o putu vedea pe Dora, cum proiectase, pentru că a doua zi trebui să se întoarcă în N. Şi nici Matei n-o putu vedea, pentru că venise doamna Teodorescu.

— N-ai avut când o întâlni, îi spuse avocatul. E şi soacră-mea în Bucureşti.

Matei, care o aşteptase o ora la intrarea grădinii Icoanei, înţelese astfel de ce aşteptase zadarnic. În parc nu era nimeni, afară de o fetiţă cu însoţitoarea ei, o bătrână doamnă în negru, pe o bancă din partea cealaltă a parcului, dinspre strada Icoanei. Siluetele lor se profilau pe zidul roşu al parcului Casei Universităţii, peste muchia căruia câţiva arbori îşi ridicau vârfurile zigzagate. Venind spre biserica anglicană, obosit dar şi grăbit să ajungă la telefonul de acasă unde nu se îndoia că Dora îl va căuta, îl văzuse pe avocat, care venea din direcţia opusă, când nu se mai puteau ocoli.

— Ce faci pe-aici? îl întrebă ca şi când abia s-ar fi despărţit, – şi după aceea imediat îl încunoştinţase de sosirea doamnei Teodorescu.

— Nu, îi răspunse, nici nu ştiu unde locuieşte.

— Ce mai face Lili? îl întrebă avocatul.

Matei îi răspunse, izbit de surditatea aceluia:

— A plecat astăzi, cu trenul de dimineaţă.

— A, da? Ei, la revedere, ne mai vedem noi. Ce telefon ai?

Cum nu ştiu în ce măsură trebuia sa se simtă ofensat, îi spuse un număr fantezist, pe care avocatul nu-l auzi căci îi întoarse apatic spatele şi porni în susul străzii. Nădăjduia că Dora va trece pe acolo spre mătuşa ei din Maria Rosseti, poate singură, şi va avea cu ea astfel o întrevedere. Se învârtea încă de dimineaţă pe acolo, i se păruse că îl recunoaşte pe Matei în faţa grădinii Icoanei şi, fără să se gândească nicio clipă că tânărul o aştepta şi el pe Dora, revenise sub ferestrele ei. Era ameţit – şi furios că nu are cum fi în toate locurile deodată şi că din cauza aceasta i-ar putea scăpa. Rudele ei, la care apelase să-i uşureze o întâlnire cu ea, îl refuzaseră. Avea acum presimţirea că în fine o va afla şi de aceea apariţia lui Matei îl plictisise, stând de vorbă scăpa ocazia.

Dora ieşi într-adevăr din casă, dar mai târziu şi nu către mătuşa ei, pe drumul unde o aştepta ci, cu doamna Teodorescu, spre bulevardul Brătianu. În bulevard se despărţiră şi se sui în autobuz, în staţia căruia, din faţa parcului de la Herăstrău, o aştepta Matei.

— Am încercat să citesc, îi spuse el arătându-i un caiet de anatomie, şi n-am putut. Bine că nu plouă. Ce platitudine! gândi, cu astfel de cuvinte primesc o femeie ca ea? O femeie? O, nu, ea este cu totul altceva…

Nu găsi cuvântul, dar se lăsă o clipă în genunchi în faţă-i şi-şi lipi fruntea de mâna ei. Şoseaua era pustie.

— De altfel astăzi n-a fost singura. Când Jean Albu m-a întrebat, cu o distracţie obraznică, ce mai face mama, în loc să-i râd în nas i-am răspuns cuminte ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat şi, mai înainte, am fost fericit că nu a aflat nimic. M-am schimbat, de când am văzut-o nu mai sunt cum eram.

Cerul era acoperit. În acelaşi fulgarin albastru strâns tare

pe talie, Dora pusese pe cap o bască de sub care părul îi scăpa aproape tot, încadrându-i obrazul prelung şi alb în ebenul unor foarte studiate volute. Îi povestea sosirea doamnei Teodorescu, venită să vadă cum s-a instalat şi ocupată acum cu multe cumpărături prin oraş. Ocoliră Herăstrăul şi merseră în sus pe şosea. Din când în când, se depărta un pas în lături s-o vadă mai bine şi, ameţit de depărtarea dintre ei, se repezea să-i ia din nou braţul. Se priveau, mergând, în ochi şi se opreau ades să se sărute despărţindu-se repede, speriaţi că i-ar fi putut zări cineva. Dora îşi reluă naraţiunea despre mama ei, care era încă mohorâtă din cauza divorţului. Observase că, îngenunchind pe trotuar, Matei nu-şi murdărise pardesiul, se putea dedica în toată libertatea prezenţei lui.

Cerul era acoperit însă norii se desfăşurau destul de sus într-o masă compactă, fără relief, de un cenuşiu modest, şi Matei nu vedea decât ochii ei ori, când Dora, obosită, îşi întorcea capul, părul de sub care transpărea lobul roz al urechii sau gâtul ridicându-se dintre petalele îngustului guler alb al bluzei şi înfigându-se în noaptea luminoasă a părului.

— Mama, spunea ea, l-a zărit de dimineaţă pe fereastră trecând prin piaţă. Alaltăieri aceasta m-ar fi supărat, astăzi nu-mi mai face nicio impresie.

Într-adevăr, părea să nu-i mai facă nicio impresie.

— Am uitat tot ce a fost până acum, îi explică surâzând liniştită.

— Şi eu am crezut, despre mine, la fel. Dar n-am uitat întâlnirile noastre. Îţi aminteşti pomul în care ne-am urcat, noaptea, la tine în vie?

— Eram foarte speriată.

— A fost delicios. Mă tem că aici ne va lipsi.

— Chiar dacă nu ne-ar lipsi, nu m-aş mai urca. În schimb din florile pe care mi le-ai cules în pădure am şi acum una, într-o carte.

— Bietele gângănii, făcu el. Aşa de frumos colorate!

— Da, spuse Dora, jenată.

Matei adăugă:

— Şi râul din fundul văii, în apele căruia ne-am privit!

Ea îi căută mâna:

— Aceste copilării nu puteau dura nesfârşit.

— De ce copilării?

— Regretele tale nu sunt amabile.

Nu avu când îi răspunde căci zărise pe dreapta un desiş neîngrădit, de arbori, şi a o duce acolo fu pentru el un act de mare şi urgentă importanţă dat fiind că la ea nu puteau merge din cauza doamnei Teodorescu. Pe trotuar, în faţa lor, vântul mişca printre frunzele moarte o hârtie liniată, cu litere mari scrise în cerneală, învârtind-o nehotărât pe toate părţile. Pe frunze tălpile Dorei fâşâiau dulce.

— Dora, îi spunea când lăsaseră în stânga pârtia de asfalt a şoselei şi coborau pe aleea îngustă printre copaci tineri şi deşi, el conducând-o de coate cu grija fericită cu care îşi plimba odată bicicleta ţinând-o de coarnele ghidonului prin curte pentru că îi era interzis să i se urce pe şa şi să plece cu ea în parc, aş vrea să-ţi explic ce se petrece cu mine. Să nu mă înţelegi greşit. Lucrurile pe care le crezi copilării sunt foarte importante pentru mine. Dacă aş renunţa la ele, aş săräci cumplit. Nu ştiu dacă mă înţelegi.

Teii, carpenii, sălciile, ulmii şi sângerii se amestecau, ţâşnind de sub iarbă şi dintre frunzele cu luciu stins pe care toamna le coborâse şi le culcase pe jos. Braţele arborilor se împreunau deasupra lor îndepărtând parcă şi mai sus în văzduh bolta cenuşie care se contracta şi se destindea într-o infinit de lentă respiraţie. Pe câteva ramuri subţiri tremurau încă frunze în roşu, galben, albastru-fumuriu.

Se opriră să se sărute, într-un fel de agresiune reciprocă după consumarea căreia, cu respiraţia tăiată şi ochii împăienjeniţi, se simţiră uşori, avură nevoie, o clipă, să afle un reazem.

Aleea cobora. Mergeau ţinându-se acum de braţ, alungind cât puteau aerul care îi despărţea. Dora spunea,

cu răbdare pedagogică:

— Nici eu nu renunţ la ele. Acum însă trăim altceva, în comparaţie cu care acelea…

Matei o aprobă repede, repetat, din tot sufletul, speriat că ea va comite încă o dată impietatea. Încercase să se explice şi nu izbutise nici măcar să înceapă.

Din josul aleii venea o răcoare ciudată. Matei nu era nici amuzat, nici jignit de pedagogia ei pentru că o înţelegea în bună măsură şi dealtminteri de la atâta apropiere nici n-ar fi putut să nu înţeleagă. Şi totuşi, datorită faptului că, inconştient, era nervos că în loc să fie la ea acasă trebuiau să se expună sub cerul liber oricărei indiscreţii, regreta că n-a izbutit să mărturisească mai mult decât gândul, descoperirea pe care o făcuse în el.

— Nu pot renunţa la nimic din tot ce îmi arată extraordinara ta frumuseţe, îi spunea el în sine, – ori mai degrabă extraordinara ta realitate, căci ce mă împinge acum spre tine este sentimentul ameţitor că totul e o pulbere nediferenţiată şi rece de atomi agitată fără sens într-un gol nemărginit, afară de tine. Totul, adică şi eu însumi de vreme ce nu mai sunt compus decât din senzaţiile pe care, asemeni petalelor luate de un vânt aci amical, aci răzbunător şi învârtejit, le depune în mine prezenţa ta. Ce îmi dai tu este singura mea realitate şi nu pot renunţa la nimic din realitatea aceasta. Tu, ca să-ţi datorez totul, mi-ai luat tot. Aşa ceva mi-e teamă însă că nu se poate spune, ar suna ca un discurs teosofic. Mai bine să te sărut – ceea ce şi făcu îndată, precipitat parcă să recâştige timpul pierdut.

În timp ce o săruta satisfăcut, imaginea golului, a pulberii în rece şi fără sens agitaţie, îi reveni, ajutată şi de ambianţă. Sub tălpi simţea un pământ incert, câte o ramură, mişcată de vânt, scârţâia.

— Aceasta e nefiinţa, îşi zise. Şi eu însumi sunt mort. Dar un mort deosebit, reveni când pleoapele Dorei se deschiseră şi buzele li se desprinseră. În aer se răsucea o

undă de descompunere suavă.

Făceau planuri pentru întrebuinţarea după-amiezii. Dora nu ştia când va pleca doamna Teodorescu. Nu se vor putea întâlni decât seara.

— Să-mi arăţi casa ta din strada Polonă. Lili îmi spunea că aveţi acolo o mică grădină foarte frumoasă. Tatălui tău îi plăceau florile.

— Aveam un grădinar priceput, recunoscu Matei şi ca să se absolve faţă de sine însuşi de postura ridiculă în care s-ar fi aflat dacă ar fi reuşit să-i explice Dorei de ce nu vrea să renunţe la trecutul lor, preciză:

— Mie nu-mi plăceau florile. Nici acum nu sunt sigur dacă le înţeleg sau nu, cred că mai degrabă mă lasă indiferent. Mie îmi plac buruienile, scaieţii de exemplu, mai ales aceia prăfuiţi.

— Nu te cred, râse amuzată de figura foarte contractată cu care îşi făcuse declaraţia şi de tonul lui voit rece. Aşa crezi tu că este mai interesant.

— Crezi că pozez? (Se vede că de ridicul nu era scris să scap astăzi, se certă, mut.) Foarte posibil. Dar ţi-am spus adevărul, ţi-am confesat această infirmitate a mea.

— Va să zică dansezi singur, nu-ţi plac florile, priveşti din pom cu binoclul ferestrele doamnelor, umbli noaptea prin păduri. Şi toate, cu figura aceasta angelică! îi reproşă râzând mai departe, după care îi cuprinse obrajii în palme şi îi privi adânc în ochi, cu disperare.

Schimbarea neaşteptată îl paralizează.

— De ce plângi? De ce plângi?

— Pentru ca dragostea noastră nu poate dura, ar fi vrut sa-i strige, pentru că eşti copil şi nu bănuieşti nimic, n-ai să ştii niciodată prin ce am trecut după plecarea ta la Bucureşti, cât am suferit şi cât sunt de nefericită pentru că te iubesc!

Dar, la rându-i, Dora nu-i spuse nimic. Îşi şterse lacrimile până ce ochii îi rămaseră uscaţi, îi luă braţul şi porniră mai departe în jos pe alee, strânşi unul în celălalt.

Copacii tineri, subţiri, cu picioarele încurcate în tufe ţepoase, scârţâiau mai departe, înăbuşit, din crengile negre.

Matei o întreba din când în când, cu inima strânsă De ce-ai plâns? Ce s-a petrecut cu tine? şi ea îi răspundea să mă iubeşti mult, mult. Şi deodată:

— Matei, cât vei suferi dacă nu mă vei mai vedea?

Avu senzaţia că în jurul lor s-a lăsat o tăcere grozavă din cauza căreia urechile îi ţiuiau şi experimentă foarte direct golul la care se gândise şi care până atunci fusese o imagine destul de agreabilă. O undă de suavă descompunere se răsucea în aer.

— Da, sunt un mort deosebit, îşi spuse în panică, pentru că sunt îngropat în ea şi pentru că, graţie ei, viaţa naşte în mine.

Aleea se desfăşura mereu în faţa lor, un fel de tunel neguros îngrădit de o vegetaţie neagră, aspră, cu ameţitoare aromă de frunze putrede şi pământ umed. Vântul stătuse cu totul. Spaima de despărţire, a uneia, şi de gol, a celuilalt, sporiră voluptatea cu care se priveau, îşi atingeau mâinile, buzele. Într-un loc pomii de pe marginile aleii se răriră puţin, mirosul de frunze putrede dispăru. În aer se răsucea însă mai departe suava undă de descompunere.

— Nu te gândeşti să mă părăseşti, nu-i aşa? avu în fine puterea să o întrebe, – şi în loc de răspuns ea îi atinse mâna aspirând adânc. Aerul era pătruns de o prezenţă neobişnuită, abia perceptibilă. Parcă, la capătul de jos al aleii, putrezea, în cămăşi vegetale, corpul trandafiriu al unui înger.

Era însă lacul. Suprafaţa lui întinsă, cenuşie şi solidă, cu stinse reflexe roz, o zăriseră printre arbori cu puţin înainte de a părăsi aleea şi acum când îl aveau întreg în faţă, li se păru la fel de întins, de cenuşiu şi de fără relief ca şi cerul, un mort enorm culcat în iarba săracă şi înnegrită. Mai coborând câţiva paşi spre el, observară că pieptul său,

indefinit adânc, se umfla şi scădea răscolit de gaze secrete, părea furnicat nu de peşti, ci de larve pline de celeritate şi că frumoasa culoare trandafirie a undelor sale rezida pe un afund vitros din care atomii se desprindeau mulţime, sfâşiau subţirea pieliţă de la suprafaţă şi se împrăştiau în aer ca un nor de insecte bâzâitoare.

Dora, surprinsă, exclamă dând glas imaginii care îl stăpânea şi pe Matei:

— Ce frumos e! Parcă e un prunc, culcat, cu genunchii aduşi, în somn, aproape de gură.

— Şi care de nu voi avea grijă de el, o completă cenuşiu la faţă din cauza bănuielilor care îl încolţeau, va muri înainte de a se naşte.

Neînţelegând ce vrea sa spună, zâmbi întristată.

Aleea care coborâse printre arbori se scurgea pe marginea lacului. Se aşezară pe o bancă. Locurile erau pustii. Departe doar o femeie în vârstă şi o fetiţă se pierdeau între arbori.

— Bănuiesc, spuse Matei pentru a căpăta o lămurire pe care altfel îşi închipuia că nu o va primi, că n-a fost uşor să-i convingi pe părinţii tăi că trebuie sa te desparţi de domnul Albu.

Dora pătrunse imediat intenţia lui, căci cu toată sforţarea de a părea nepăsător avea aceeaşi figură cenuşie, şi se hotărî să-i spună adevărul, deşi avea groază de complicaţii:

— Da, n-a fost. N-au acceptat decât după ce le-am promis că mă voi remărita. Mama în special a ţinut foarte mult.

— De ce? strigă dându-se înapoi ca şi când ar fi fost izbit în faţă.

— O, Matei, spuse cu ochii în jos, simţind că începe iarăşi să plângă, viaţa este atât de complicată!

— Dar nu este complicată deloc! Nu înţeleg. Spune-mi, pentru asta ai venit în Bucureşti?

— Ei, vezi, mai bine tăceam. Acum începi să mă jigneşti. Ştii bine că abia am aşteptat să ne revedem.

— Ştiu, strigă Matei, dar nu înţeleg de ce trebuie să faci asta.

— Aşa sunt părinţii, obsedaţi de viitor.

— Şi cine este viitorul tău soţ?

Dora se împalidă. Ochii i se umplură de lacrimi.

— Nu ştiu.

— Nu pot fi eu, în definitiv? Nu sunt sărac.

În ultima propoziţie pusese un sarcasm abia acoperit. Speriat să n-o fi rănit, îi descrise repede, fierbinte, cu înverşunare, strângându-i mâinile şi trecându-i degetele prin păr, programul său conjugal. Dora, socotind că momentul periculos trecuse, îl urmărea interesată, fanteziile lui o încântau gratuit.

— Nu, Matei, îi spuse când tăcu o clipă, tu trebuie să-ţi termini studiile, să-ţi faci carieră. Am acceptat dorinţa părinţilor mei, dar până să se realizeze ce vor ei va trece, îţi închipui, cât mai mult timp şi până atunci îi voi convinge să renunţe.

— Desigur, făcu stins. Domnul Albu însă nu renunţă deloc la tine.

Cedase acum unei neaşteptate şi absurde dorinţe de a-i face rău şi băgând de seamă că nu greşise îi povesti râzând cele două întâlniri cu el.

— E generos. Doreşte să afle, prin mine, cu ce te poate ajuta, crede că vei avea nevoie de bani. Şi vei avea, nu?

Dora se crispase.

— În autobuz, adineauri, îmi venea să-l implor pe şofer să meargă mai repede, ca să te văd mai curând, şi acum mă faci să regret că am venit. Să nu ne mai gândim decât la dragostea noastră.

Izbitura primită continua să-l doară. Avea în ochi mâncărimi şi înţepături.

Răutatea, constată înciudat, nu mă uşurează. Ea suferă, dar asta nu-mi scade cu nimic suferinţa mea. Într-adevăr, astăzi nu ştiu ce am că mă port prosteşte. Fapt e însă că în timp ce îi vorbeam de pomi, de râuri şi de altele de felul

acesta, ea cugeta, probabil, la calităţile pe care va trebui să le întrunească acela pe care şi-l va alege de soţ. Dar atunci de ce a plâns? M-am purtat prosteşte şi trebuie să am toată încrederea în ea, – care adineauri mi-a respins mâna. Nu e plăcut, dar are dreptate, mariajul ei cu mine este imposibil, în orice caz multora le-ar părea astfel. Şi tatii i-ar părea, sunt sigur, vezi însă că acum eu însumi cată să am grijă de mine. Şi la sfârşit, cufundându-se în ochii ei care între lac şi cer pluteau aşteptându-l iertători dar şi învăpăiaţi de triumf şi cruzime, pentru că orice triumf este, chiar fără să ştie, crud, din toate acestea nu-i rămase decât o senzaţie de incoerenţă şi pentru a doua oară în acea dimineaţă îngenunche şovăitor în faţa ei şi-i sărută mâna – udându-i-o cu lacrimile unui preaplin care altfel nu se putea exprima. Dora îi mângâie părul şi apoi îşi înfipse blând degetele în şuviţele-i negre şi-l ridică astfel până la ea.

XXIII

PRIN ZĂPADA ÎNALTĂ DOMNUL ALBU mergea după propria-i umbră ca după dric. În spatele lui aerul, tăios, era roşu. El era îmbrăcat în negru şi privea puţin rătăcit, poate din cauza oboselii căci din nou o aşteptase îndelung pe Dora, în totul însă, datorită şi umbletului recules, avea un aspect aproape impunător. Matei răspunse amical salutului său, dar nu ştiu dacă trebuie să se oprească, ori s-o urmeze mai departe pe Dora care se făcuse că nu-l vede pe avocat şi iuţise pasul trecând pe lângă el pe pârtia îngustă. Din neplăcuta lui indecizie îl salvă avocatul pentru că acesta se întoarse imediat şi-i tăie drumul Dorei. Se străduia să surâdă.

— În fine, reuşesc să te întâlnesc, îi spuse şi din gură, în aerul senin şi îngheţat, îi ieşi un val de aburi.

Dora, privind mereu pe alături de el, vru să-l ocolească.

—Nu, Dora, îi spuse oprind-o, aşteaptă. Sunt lucruri importante pe care nu le cunoşti şi trebuie să le discutăm. N-ai, în definitiv, niciun motiv sa mă eviţi, nu te voi inoportuna prea mult.

Vorbea repede, să nu-i dea timp să răspundă, în vreme ce era atent să nu-i scape. Prin dreapta i-ar fi fost imposibil, căci se aflau prea aproape de brâul de piatră de pe care se ridica un înalt grilaj în halebarde; prin stânga, Dora ar fi urmat să intre în nişte nămeţi din care până să iasă pentru a ajunge fie în spatele lui, pe pârtia îngustă de pe trotuar, fie în stradă unde zăpada era curăţată spre a face loc maşinilor, ar fi avut totuşi răgazul de a o ajunge. Cu toate acestea, era neliniştit şi nu vedea fără nemulţumire prezenţa lui Matei. Vorbindu-i Dorei şi supraveghindu-i mişcările, căută de vreo două ori peste umărul ei la tânărul ce părea viu interesat de această scenă, vrând să-i dea de

înţeles astfel să se retragă. Dar Matei rămase mai departe în spatele Dorei, aşa că avocatul spuse adresându-se tot ei dar privind încă o dată pe
Matei şi mai apăsat:

— Şi poate că domnul Iliescu vrea să ne lase, acum, singuri.

— Dacă vrei să vorbeşti cu mine, va rămâne, dimpotrivă, pe loc. De altfel ştii bine că n-ai ce-mi spune. Lasă-mă să trec, îi spuse printre dinţi, făcând un pas către el.

Domnul Albu nu se mişcă.

— Bine, reluă ea, te ascult. Matei, vino lângă mine.

Matei veni lângă ea. Nu-i iertase încă avocatului ciudata comportare din toamnă, când se întâlniseră întâmplător lângă biserica anglicană, deşi la nu mult după aceea domnul Albu îl căutase din nou cu aceeaşi speranţă că prin el ar putea ajunge la Dora, şi din felul său de a se purta înţelese că nepoliticoasa-i distracţie nu fusese premeditată ci se datorase doar faptului că, aşa cum spusese doamna Iliescu, era necăjit.

La drept vorbind domnul Albu nu spera atât, cât ţinea să nu neglijeze niciun mijloc de a-şi realiza scopul, dintre puţinele pe care le avea la îndemână, şi dacă lui Matei îi era penibil să-l întâlnească şi să vorbească cu el despre Dora, în schimb nu avu de suportat din partea lui obişnuitele confesiuni. O singură dată o făcuse, biruit de amărăciune, şi se aflau tot pe lângă biserica anglicană căci nu suporta să stea locului şi, plimbându-se, o luase instinctiv, cu Matei după el, spre cartierul Dorei.

Decembrie începuse. Încă nu căzuse zăpadă. Nu mai plouase de două zile. Bătea vânt rece, nu prea tare dar suficient pentru a înroşi feţele celor care treceau în sus şi-n jos într-o neîntreruptă circulaţie. Zidul înalt şi gros ce înconjura parcul Casei Universităţii punea şi el în spaţiul de sub pielea cenuşie a norilor joşi un roşu aprins, de cărămidă udă, şi roşie era şi biserica privind în jur cu ochi de sticlă groasă ce nu vedeau decât înăuntru.

— Mulţi m-au invidiat, spunea avocatul, pentru că era, cum este şi acum, foarte frumoasă.

Matei îl aprobă serios deschizând şi închizând ochii spre o imagine interioara: Este foarte frumoasă. I-o spusese şi şi-o spusese şi el de nenumărate ori în noaptea aceea sprijinindu-se în coate pe divan şi privind-o cu insaţiabilă aviditate, cu o surprindere nicio clipă aceeaşi. Avea încă în nări mirosul trupului ei, pe faţă păstra încă senzaţia atingerii cu părul ei.

Domnul Albu nu se gândise deloc să i se confeseze, dar îndată ce scăpă fraza şi încurajat şi de ochii lui Matei care nu trădară, pentru că nu vedeau decât înăuntru, acel interes care l-ar fi putut face să înţeleagă că este gata să comită o indelicateţă, continuă impetuos ca şi când s-ar fi temut că nu va ajunge să spună tot:

— N-a fost însă, te rog să mă crezi, o fericire. A fost cu mine, încă de la început, egoistă şi dură, deşi am făcut foarte mult pentru ea. Egoistă şi dură, aşa este ea, să ştii de la mine căci poate îţi imaginezi că orice femeie frumoasă are şi suflet. Pe Dora n-o interesează decât propriile ei satisfacţii şi luxul iar pe mine m-a urât totdeauna. Dacă ar fi avut un copil, ar fi fost altfel. Odată am crezut că nu vrea să aibă un copil pentru că nu ţine la mine. Dumitale pot să-ţi vorbesc despre aceste lucruri pentru că ne cunoaştem atât de bine. Va fi fost şi acesta un motiv, dar cel hotărâtor a fost că s-a temut să nu se diformeze, înţelegi? să nu-şi strice silueta.

— Dacă aş avea un copil, îi spusese Dora la ureche, îmbrăţişându-l, cu câteva ore înainte, nu m-ai mai place şi cuvintele avocatului îl făcură pe Matei să tresară. Până acum motivele ei de a refuza maternitatea îi păruseră pline de o tandră delicateţă.

— Egoistă şi dură? se întrebă clătinat. Se poate – zise şi o revăzu cum, în noaptea aceea, îi înfipsese mâinile în umeri, îşi ferise gura de a lui şi se trăsese deodată deoparte întorcându-i spatele şi astupându-şi şi ochii cu mâinile în

vreme ce el se sfârşea în gol părăsit, umilit, îndurerat, şi nu se întoarse din nou spre el decât când îl auzi gemând şi plângând.

— De ce? De ce? o întrebase şi Dora îi explicase că se temuse că va rămâne însărcinată şi el protestase furios şi ea continuase să-l mângâie şi-i spusese că de-ar avea un copil n-ar mai place-o şi-l mângâie iarăşi până ce-l făcuse să uite.

Sub nori, în ziua aceea, aerul înconjura cu răceala lui biserica roşie, închisă, cu ochi ce nu priveau, neştiutori de lume ca ai pruncilor, decât înăuntru, dar dincolo de ţesutul cenuşiu şi des al norilor, acolo unde lumea purta pe umeri manta albastră a seninului, domnea desigur un ger sideral omorând toate seminţele vieţii.

— O dată totuşi, cu toate precauţiile la care mă obliga şi care mi-ar fi ruinat sănătatea dacă n-ar fi preferat să-şi facă datoria de soţie extrem de rar, atât de rar încât uneori, nu mi-e ruşine să-ţi mărturisesc, a trebuit să fiu şi violent pentru a-i smulge ce nu voia să conceadă, nu durerii mele, care admit că n-o interesa, ci raţiunii, o dată totuşi, urmă avocatul privindu-l întărâtat pe Matei drept în ochii care i se păreau, ca şi până acum, neştiutori, s-a întâmplat accidentul de care se temea atât. A fost încredinţată că am făcut-o într-adins şi ca să se răzbune m-a chinuit cu o inimaginabilă ferocitate, zi şi noapte, îngenuncheat în faţa uşii ei, am rugat-o să nu omoare copilul, să nu facă ce, îţi afirm eu!, nu fac decât servitoarele. Într-o bună zi m-am întâlnit cu ea în curte, venea din oraş palidă, abia târându-se şi mirosind dulceag şi greţos a eter şi a sânge.

— O, Doamne! murmură Matei, eu însumi ca să ajung la ca a trebuit să trec prin Lete, şi ca să alunge cumplita imagine şi ideea, pe care o mai avusese o dată, pe malul lacului, că trebuie să se teamă de ea ca să nu moară mai înainte de a se naşte, descoperi că Dora avusese dreptate şi că avocatul, în stare să încredinţeze urechilor unui străin astfel de lucruri, fusese capabil şi să o pângărească pe

aceea care, forţată să-i fie soţie, rămăsese totuşi, în sine, fecioară, vas păstrat numai rodului mistic. Şi, torturat de elocuţia celui de alături, Matei îşi deschise braţele în cruce, repetând semnul pe care biserica îl scria pe nori, şi ridică ochii filial spre albastrul curat, feciorelnic, invizibil profanilor, dar domnul Albu crezu că ascultătorul său îşi manifestă în felul acesta înţelegerea pentru necazurile lui.

Prevestind ziua friguroasă, noaptea fusese senină. Dora îşi sprijinea capul în mâna dreaptă cu cotul înfundat în pernă, piciorul drept îl ţinea îndoit sub ea, genunchiul înaintând spre Matei ca fruntea unui delfin. Răscolindu-i şi adunându-i părul, îi spunea cu voce joasă, adânc melodioasă, ale cărei răsuciri în cuibul ei carnal Matei le simţea căci, pentru a-şi ascunde faţa descompusă, îşi plecase capul pe pieptul ei:

— Nu trebuie să suferi din cauza aceasta, Matei, căci o fac pentru tine, să nu-ţi aparţin decât ţie. Un copil m-ar urâţi şi m-ar obosi şi mi-ar lua atât timp încât pentru tine nu mi-ar mai rămâne aproape nimic şi atunci ai suferi şi mai mult iar eu mi-aş pierde raţiunea de a trăi, care este să te iubesc pe tine. De altfel, spuse şi vocea i se făcu mai adâncă, tremură lichid, nu eşti tu copilul meu? Ce nevoie am de altul, la care nici n-aş putea ţine ca la tine? Dar să ştii că eşti un copil rău fiindcă acum stai îmbufnat şi mă superi. O! ce idee, râse şi se răsturnă pe spate îmbrăţişându-şi genunchii ridicaţi, ştiam că pe copii îi aduce barza, ori că-i afli în varză, doar tu pretinzi că te-ai născut, îţi aminteşti?, în părul meu.

— Da, îmi amintesc, spuse Matei care se liniştise. La vie, în camera ta, aveai un talger mare de aramă bătută, pentru migdale, de ce nu l-ai adus aici?

— Am să scriu mamei să mi-l aducă, spuse Dora părând să se gândească despre ce talger îi pomenise el şi-şi lăsă genunchii în jos schiţând două roate lucioase în aer şi se lipi de el îmbrăţişându-l şi vorbindu-i aproape de pe buzele lui. Cred însă că eşti mai degrabă fratele meu şi că nu ştii să te

joci cu mine.

— Ba nu, îi răspunse cuprinzând-o, acum ştiu bine de tot.

Dora se zbătu să scape de sub el, râzând, dar nu o lasă:

— Nu pot suferi, striga râzând şi el, în sine însă cuprins de o emoţie care nu era a dorinţei ci venea din altă parte şi de departe, o emoţie pe care o mai încercase imposibil de spus când şi care îl entuziasma tocmai din această pricină, nu pot suferi să te îndoieşti şi trebuie să-ţi demonstrez imediat că am învăţat.

Luptându-se însă cu Dora s-o stăpânească şi neputându-se însuşi stăpâni din cauza aceleiaşi emoţii, se rostogoliră amândoi, îmbrăţişaţi, de pe divan.

— Bravo, spuse Dora îndârjită şi de lovitură, ştii foarte bine.

Era gata să-i scape, alunecându-i din braţe, dar o prinse.

— Accidentul acesta n-are nicio importanţă, divanul tău este cam îngust.

— Bine, văd ca ai învăţat-o şi pe asta, spuse ea apoi. Şi totuşi, râse triumfătoare şi se ridică de pe covor aruncându-şi pe spate părul care i se încâlcise pe frunte, nu ştii să te joci.

Matei o privi printre gene, scandalizat, de jos.

— Ţi-am spus că tu eşti fratele meu, îi aminti ea, pe care l-am găsit cam târziu şi că vreau să ne jucăm toate jocurile pe care nu le-am jucat împreună când eram copii. Dar tu, oricât ai crede altfel, nu ai memorie şi de aceea nu mă înţelegi.

— O, Elmire, ce moale e rochia ta, spuse Matei sărind la rându-i în picioare şi pipăindu-i poala unui imaginar vestmânt pentru a-i arăta dacă nu că o înţelege măcar că memorie are; Dora crezu că jocul a şi început, pentru că şi ea uitase, îi făcu o reverenţă şi pentru a da vastitate, probabil, scenei, stinse veilleuza şi trase perdeaua lăsând liber marele cristal al ferestrei. Şi cum sta în dreptul ferestrei, noaptea înstelată în care nici un vestigiu pământean, case, arbori, nu se înscria o îmbrăcă într-un

strai somptuos, de mătase astrală, îi împodobi capul cu stele şi în faţa acestei înalte apariţii Matei îngenunche, cu palmele împreunate.

— Îţi place, într-adevăr, rochia mea?

Pipăi cu degetele unei mâini aerul de deasupra umărului ca şi spre a încerca fineţea ţesăturii, îndreptă o cută pe piept, către subsuoara umbroasă a cărei linie, urmărindu-i cu sufletul pe buze mişcările, Matei încă mai îndrăznea s-o vadă, îşi aplecă capul pe o parte şi mângâie faldurile ce-i ascundeau picioarele. Dar era pe faţa şi în gesturile ei atâta linişte blândă şi atâta modestie şi puritate feciorelnică, încât după o clipă Matei refuză, pios, să mai ştie că Dora, ca şi el însuşi, este goală.

Culese de alături, din desenele mai mult bănuite ale covorului, un crin şi i-l întinse. Ea primi suava floare de aer ca pe o bună vestire, îi întinse mâna şi amândoi, pe pajiştea moale ce acoperea parchetul, începură să culeagă flori. Un ceas minuscul, ale cărui limbi arătau, invizibile în umbră, ora două din noapte, suna ca un greier, acoperit la intervale regulate de vocea ei căci, de câte ori ridica de jos o floare Dora, adăugând-o irealului ei buchet (pe care însă Matei ce între timp pentru a putea urmări se trăsese deoparte îl vedea foarte limpede şi fără niciun efort) îi spunea numele.

De aceea când a doua zi, în vântul rece pe care era nevoit să-l suporte ascultând nemişcat, în picioare, interminabilele necazuri ale avocatului şi simţind că de frig ochii i se fac sticloşi, privi albastrul rece şi curat ale cărui mâini invizibile profanilor ocroteau biserica roşie, închisă, Matei îşi simţi din nou inima cum bate ca un ecou al mai marii fiinţe care îl închidea, ocrotitoare, în ea şi în care o recunoscu imediat pe Dora. Şi acceptă că este dură, cum spusese avocatul, dar tot aşa cum acceptase odată asprimea domnului Iliescu, ca pe o dovadă de inalterabilitate.

Pe deasupra bisericii se ridicau, din spate, crăcile arborilor din Grădina Icoanei.

Nu peste mult timp ninse şi se aşternu zăpadă groasă, covârşind case şi pomi.

Avocatul vorbea Dorei ca şi când Matei n-ar fi fost de faţă. Matei asista cu melancolie la această scenă în care nu putea interveni cu nimic şi era totodată contrariat că, pentru a nu prilejui complicaţii de prisos, trebuia să lase acum pe Dora să se chinuiască, dar când, tăind vorba avocatului, se întoarse către el şi-i spuse cu o impertinentă mirare Zicea că are să-mi comunice lucruri importante, pe care eu nu le cunosc!, îşi pierdu cumpătul şi pentru a nu surâde domnului Albu protestând astfel de nevinovăţia lui şi scuturându-se de complicitatea pe care Dora i-o impunea fără ca el s-o dorească, îşi plecă adânc capul şi se aplica să lungească şi să lăţească urma pe care piciorul său drept o făcuse în zăpadă.

— Găseşti că nu-i important că peste câteva zile vom fi divorţaţi, aşa cum ai dorit cu o perseverenţă pe care nici acum n-o pot înţelege? izbucni domnul Albu stacojiu şi se învălui într-un mai des nor de aburi, şi Dora îl întrebă cu sinceră bucurie:

— Te-ai hotărât, în sfârşit?

— Da, în sfârşit, o aprobă el amar ironic, şi aş fi făcut-o mai demult dacă ai fi binevoit să-mi acorzi întrevederea pe care n-am obţinut-o decât acum datorită întâmplării.

— Dar alor mei nu le-ai spus nimic, îl întrerupse bănuitoare, zilele trecute au fost aici şi nu ştiau.

El dădu din umeri, confirmându-i bănuiala deşi gestul lui voise să însemne altceva.

— Ma minţi, strigă. Nu te mai preface şi lasă-mă să trec, nu vreau să te mai ascult nicio clipă. Să mergem, Matei.

El îi aţinu drumul, se străduí să pară cât mai liniştit şi reuşi, pe faţa convulsionată încă rătăcindu-i un zâmbet ironic ce nu-l mai părăsi şi care pe Dora o enervă oricât ar fi ţinut să nu-l bage de seamă.

— Ar trebui, îi spuse, să mă cunoşti atât de bine încât nici să nu-ţi treacă prin minte că vreau să te înşel. Ai fost doar

soţia mea destul timp pentru aceasta.

— Da, şi acum lasă-mă să trec!

— Dora, de ce te porţi aşa? Ieri, chiar înainte de a veni la Bucureşti, am stat de vorbă cu tatăl tău şi i-am spus că nu mă mai opun divorţului şi să fixeze procesul cât mai curând. N-ai decât să-l întrebi la telefon. N-ai decât să nu te prezinţi la proces, cum voi face şi eu, totul nu va fi decât o formalitate foarte simplă căci încep să cred că, din nefericire, nu vei reveni şi că orice încercare de a te recâştiga ar fi zadarnică.

Tăcu, aşteptând din parte-i o negare, apoi reluă:

— Bineînţeles, îţi vei lua înapoi dota. Nu e prea mare şi chiar de-ar fi, ştii că am destui bani şi că nu aceasta mă interesează. Tu, în schimb (şi aici chipul său exprimă, în ciuda surâsului ironic, o sinceră îngrijorare), nu stai deloc strălucit. Ce pot face pentru tine?

— Nu te gândi la aceasta, îi spuse ca rănită. Faci destul nemaitărăgănând procesul.

— Aceşti arbori închişi în gheaţă şi zăpadă, spuse Matei dându-şi silinţa să audă cât mai puţin din ce vorbeau cei doi,
sunt doar aparent morţi. Sub scoarţele negre şi aspre sunt în realitate plini de frunze şi flori.

— Îmi pare rău că nu mă înţelegi, exclamă domnul Albu. Dar cu apartamentul din N. ce vei face? El alcătuieşte un singur corp cu casa mea şi n-aş dori să-l închiriezi.

— Îţi aparţine, nu este al meu.

— L-am făcut pe numele tău.

Stând pe loc, în zăpadă, Matei îngheţase şi îşi repeta aspru:

— Lemnele acestea negre, închise în pământ şi în aer, sunt pline, pe dinăuntru, cu flori – însă nu izbutea să fie complet surd, o auzi pe Dora cum îi răspunde tot mai iritată de surâsul lui ironic:

— Fă ce vrei cu el. Vorbeşte cu tata şi hotărâţi ce vreţi, nu mă interesează.

— Bine. Vreau să ţi-l cumpăr. Pot să-i spun că eşti de acord?

— Spune-i ce vrei.

— Am să-i spun deci că eşti de acord. Cât vrei pe el? Ori mă laşi să fixez eu preţul, dacă nu te temi că te voi înşela?

Ultimul cuvânt pronunţat de avocat dădu Dorei o idee care o dispuse probabil în aşa măsură încât începu deodată să râdă. Domnul Albu se lumină, precaut, la faţă iar Matei păli, căci Dora se întoarse din nou către el, cu ochii strălucitori, şi-i spuse:

— Mai ştii covorul din salonul meu? Nu, n-ai cum să-l ştii, adăugă pe acelaşi ton văzându-i neliniştea, căci nu ai intrat niciodată în salonul meu. Era întins şi moale ca o pajişte pe care-mi venea să umblu cu picioarele goale dar n-am umblat niciodată pentru că mă temeam să nu mă surprindă domnul acesta, spuse arătându-l pe avocat cu mâna, şi să mă învinuiască de extravaganţă. Ferestrele salonului dădeau către nişte tufe de liliac dincolo de care nu zăream decât cerul şi covorul meu era astfel ca o pajişte la marginea mării.

— Ce-i asta? se întrebă Matei, izbit, şi uită prezenţa avocatului, pe care însă trebui s-o constate apoi îndată pentru a-şi stinge ochii şi pentru a nu face spre Dora gestul care ar fi dezvăluit aceluia legătura lor, cu atât mai mult cu cât acum Dora făcea o aluzie directa la ea fie pentru că domnul Albu îi vorbise despre apartamentul ei din N. şi nu putea rezista plăcerii de a evoca prima lor noapte de dragoste, fie pentru că voia să se răzbune astfel pe avocat şi Matei nu ştia cât de departe va merge.

— Odată, spuse ea râzând, iluzia că sunt la mare a fost atât de puternică încât m-am întins pe el, era noapte, şi am fost foarte fericită, simţeam cum de atâta fericire adorm. Pluteam, dusă de el, ca pe o apă nespus de liniştită, a cărei adâncime însă mă înfiora.

Îl privea intens pe Matei să vadă dacă îi înţelege bine fiecare cuvânt – şi înţelegea, aşa încât, cedând şi mai mult

dorinţei de a-l izbi pe avocat, ştiută însă doar de celălalt, continuă:

— Lângă dormitor aveam un cabinet de toaleta şi nu-mi pot explica de ce, acolo, de câte ori priveam în oglindă mă gândeam la fratele meu.

— Aflu astăzi o mulţime de noutăţi, spuse, făcând un gest de mirare, domnul Albu, dar cu zâmbetul ironic de care să fi şi vrut n-ar fi izbutit atunci să se scape.

— Mă gândeam la fratele pe care nu l-am avut şi pe care aş fi vrut atât de mult să-l am şi privindu-mă, acolo, în oglindă îmi cercetam chipul şi încercam să-mi închipui, transformându-mi puţin propriile-mi trăsături, cum ar arăta el.

— Trebuie să ştii, o completă avocatul adresându-se lui Matei, că pe vremea aceea se juca şi cu păpuşile.

— Tocmai, îl aprobă privindu-l în fugă. Dar când eram mică doream să am un frate să ne jucăm împreună. Şi o singură dată am reuşit să-l văd bine de tot în oglindă şi atunci era noapte şi chipul lui plutea pe apa liniştită a oglinzii înfiorat ca şi mine de adâncimea ei dar nu-i era frică de moarte, îi afirmă energic lui Matei, care, urmărind-o, simţea cum, din cap până-n picioare, pielea i se îndurează, ci se temea doar că s-ar putea teme şi îi era teamă şi de teama celor din jur.

— Ce tot vorbeşti? încercă să râdă domnul Albu. Aceste poetizări fără cap şi coadă ale Dorei la început îl miraseră pentru că n-o auzise niciodată vorbind astfel, şi acum îl plictiseau căci, netrecându-i prin minte că ea nu face astfel decât să povestească, într-un limbaj accesibil doar lui Matei, scena primei ei trădări, petrecute sub acoperişul casei sale, bănui că, vorbind neîntrerupt, urmărea să nu-l lase pe el să vorbească, folosind o binecunoscută tactică parlamentară. E un adevărat roman.

— Şi încă ce roman! exclamă ea cu un ton pe care batjocura şi jubilarea, împletindu-se strâns, îl făcură strident. Apoi murmură, lăsându-şi pleoapele peste marii

ochi: Era aşa de bine! Aşa de bine!

Matei, drept, rigid, aproape negru la faţă sub roşeaţa pe care aerul îngheţat i-o întindea pe obraji, refuză dăruirea aceasta în faţa unui al treilea, actul demonic spre care îl chema, se cutremură de oroare sub scoarţa dură în care se închisese pentru a nu lăsa să răzbată nimic în afară, însă chemarea era prea puternică, prea mare farmecul şi-şi spuse că, vinovată, Dora suferă totuşi.

Avocatul prinse ocazia de a reveni la ce-l interesa:

— Dacă era aşa de bine, de ce ai plecat?

Dora nu-l auzi. Îl întrebă pe Matei, ca şi când s-ar fi gândit la cu totul altceva:

— Mai crezi şi acum că vorbele nu exprimă nimic?

Şi atunci, în sfârşit, fără să se mişte altfel din loc, etalându-şi sie însuşi cu mândrie, parcă, rănile primite în această luptă neobişnuită, veni spre ei înfruntându-i cu ochi duri, mult ştiutori, răspunzând apelului întunecat. Râdea.

— Ciudat. Şi eu descopăr cât de mult am ţinut în realitate la oraşul acela. Dacă nu cumva este adevărat că aşa se întâmplă totdeauna, tuturor, când se despart de ceva la care au ţinut multă vreme sau pe care l-au urât multă vreme.

— Este adevărat, îl aprobă domnul Albu, începând să-şi piardă răbdarea.

Matei pronunţase ultimele cuvinte pe un ton destul de ascuţit, creştetul frazei urcase în aerul îngheţat. Deşi Dora îl privea cu ochii pe jumătate închişi, se văzu în albastrul lor, care se desfăcu spre a-l primi întreg.

— N-am să uit, de exemplu, niciodată ultima noapte petrecută în N. spuse completând imaginile evocate de Dora. N-am putut dormi de grijă că urma să plec în zori şi m-am plimbat câtva timp prin curte. Era cald şi noaptea foarte luminoasă. M-am plimbat prin curte, am coborât până la malul apei şi după aceea, revenind, am luat bicicleta pe care cineva o lăsase la noi urmând să vină a doua zi după ea, şi m-am plimbat cu ea pe străzile pustii.

Roţile mă purtau uşor, călare pe fulgerul rotit al spiţelor. Străzile uneori, din nu ştiu ce pricină, erau albastre, dar mai cu seamă verzi din cauza arborilor din curţi, alteori erau, bătute direct de lună, albe ca o zăpadă, de plumb, unele, altele ca frunzele moarte, un ţesut cafeniu, şi pătrundeam în ele despicând aerul greu, înmiresmat şi translucid în care acoperişurile fuseseră transformate de lună în lacuri aşa încât mi se părea că străbat prin ape cu dulcea povară a neliniştii mele şi vocea ascuţită şi uşor plângăreaţă a trompetei, căci bicicleta avea în loc de sonerie o trompetă cu pară de cauciuc, mă pătrundea ca o muzică de îngeri ori de câte ori, spre a speria vreun câine ori a încerca liniştea, o eliberam. Şi alunecam lin pe apa nopţii în umbra vegetaţiei mari şi aspre de pe străzile înguste, balansându-mă încet în şa, în mirajul lichid peste care, ţinându-mi bicicleta de coarne, eram culcat.

— Şi eu, când eram de vârsta dumitale, mergem cu bicicleta, spuse avocatul scurt. Însă timpul trece, se adresă numai Dorei, şi e bine să nu acumulăm regrete; sunt sigur că te-ai grăbit cerând divorţul dar şi că ştii că nu aştept decât să te răzgândeşti.

Dora surâse:

— Niciodată.

Avocatul îi bara din nou drumul căci dorind acum nu să scape de prezenţa lui, ci să fie singură cu Matei, ea făcuse din nou un pas încercând să treacă între el şi grilajul înalt. Nu putea bănui ce produsese în Matei spunându-i Mai crezi şi acum că vorbele nu exprimă nimic, nici Matei dealtminteri nu ştia, atât doar că se simţise deodată ca şi eliberat dintr-o grea strânsoare şi că se înălţase către bolţi largi, aurii, fierbinţi, deşi tot în Dora, şi avusese din nou entuziasmul altitudinii şi de acolo, de sus, deşi nu prea de sus, domnul Albu i se păruse, ca odinioară, o vietate pernicioasă ce trebuia înlăturată, fără să aibă când îşi da seama că dragostea nu-i dăduse o clipă iluzia libertăţii decât spre a-l încătuşa şi mai strâns.

Dacă Dora nu putea bănui ce produsese în el cu acele cuvinte, era în schimb satisfăcută că îi înţelesese chemarea şi îi răspunsese şi era chiar şi obosită din cauza aceasta şi ar fi vrut să adoarmă în braţele lui.

Celălalt îi spunea aprins, jucându-şi ultima carte – a cărei slăbiciune o cunoştea totuşi destul, dar nu avea cum rezista impulsului:

— Şi eu? Nu te gândeşti chiar deloc că te iubesc şi cum mă laşi?

Imediat regretă că spusese acestea, îşi muşcă buzele şi strigă:

— Pentru despărţire este nevoie de motive. Tu n-ai nici unul. Am citit cererea ta şi este atât de neserioasă încât nici nu ştiu ce să fac pentru a te ajuta să-ţi vezi visul cu ochii.

— A, făcu Dora, dacă aşa crezi, că nu sunt motive…

— Nu sunt! strigă el din nou, exasperat, şi gura mare, neagră, îi era plină de aburi.

Păru să caute, apoi spuse, cu un fel de mirare că el nu s-a gândit la aceasta:

— Ei, bine, dar eu am un amant.

Privi ochii ei, care surâdeau împăcaţi, apoi îşi lăsă bărbia în piept şi-şi afundă adânc mâinile în buzunarele paltonului. Zâmbea acum şi mai ironic, aproape hidos, şi şopti:

— Da, asta ar fi ceva… Şi se poate şti cine este amantul dumitale? Scuză-mă că-ţi vorbesc aşa, adăugă cu o bruscă violenţă, dar văd că anumite cuvinte nu-ţi displac.

— De ce să nu se poată şti? îi replică. Iată-l. Matei.

Chipul avocatului se contractă, împietri, apoi pe el se zugrăvi clar neîncrederea, dispreţul, renunţarea. Făcu un gest de neputinţă cu mâinile în lături şi îngână:

— Asta a fost tot. Pentru casă voi vorbi cu tatăl tău. Şi să n-ai grijă, peste câteva zile vei fi liberă, fără să trebuiască să-l amestecăm în treaba asta pe domnul Iliescu. Cum ţi-a venit în minte aşa ceva? E ridicul.

XXIV

CUVÂNTUL PRONUNŢAT DE AVOCAT

îl uimise. Ce este ridicul? Domnul Albu se îndepărta pe Polonă, către piaţa Cantacuzino. Pentru a o ţine puţin în loc pe Dora, mergea însuşi atât de încet încât mai mult şedea. Se gândea, privind în urma avocatului Ce a vrut să spună? Că este ridicul, adică foarte nerezonabil să mă implice, ori că legătura mea cu ea este ridiculă? Ultima presupunere nu i se păru nici mai probabilă, nici mai puţin probabilă decât prima, totuşi îl exaspera în aşa măsura încât făcu, împiedicându-se prin zăpadă, un pas în direcţia domnului Albu, care continua să se îndepărteze cu capul lăsat pe spate spre a respira, probabil mai uşor, însă Dora, foarte grăbită şi ea să ajungă acasă, nu observase nimic.

— Vino, îi spuse şi Matei, gemând, o urmă; mergea repede înaintea lui pe pârtia îngustă pe care ades picioarele le alunecau şi nu se gândea decât să ajungă mai repede. De la un timp îl auzi însă pe Matei scâncind şi spunând cuvinte fără înţeles, deznădăjduite, furioase, abia înăbuşite şi întoarse speriată capul spre el. Părea că se sufocă, gesticula dezordonat cu o mână iar pe cealaltă şi-o apăsa pe piept spre a comprima ţipetele care stăteau gata să-i izbucnească.

— Dora, îi strigă, ştii ce a spus? Ai auzit? Iartă-mă, te rog, trebuie să mă duc după el căci simt că înnebunesc.

Era alb şi trăsăturile, convulsionate, nu mai erau ale lui.

— Ce vrei? Să te baţi cu el? Nu, vino, Matei – şi îi luă mâna trăgându-l spre ea, – vino, nu are niciun rost.

Îşi smulse mâna dintr-a ei şi se întoarse brusc şi fugi îndărăt.

— Matei, opreşte-te, te rog, nu vreau! striga alergând după el.

Reuşi să-l ajungă, i se atârnă de braţ, de umăr şi el se zbătea să-i scape murmurând răguşit:

— Nu pot! Nu pot!

— Trebuie să poţi! Pentru mine! Chiar daca ai dreptate, renunţă. Matei, s-a oprit lumea să ne privească, ce faci? Uite un taxi şi să mergem acasă.

Îl împinse în maşină. Matei îşi acoperi faţa cu palmele, grămădindu-se într-un colţ, neînţelegând nimic din câte, îmbrăţişându-l violentă şi ocrotitoare, îi spunea la ureche.

— Dora, o chemă mai târziu, ridicându-şi faţa din perne.

Se rostogoli spre el din celălalt capăt al divanului, unde adormise, şi îl privi cu o nesfârşită mulţumire, mângâindu-i umerii:

— Nu mă cheamă aşa. Spune-mi doamna Albu căci sunt încă soţia unui om care, ai auzit şi tu, mă iubeşte şi căruia i-am pus acum, sper, nişte coarne… Păcat că n-a fost aici, să vadă ce coarne! Sper că nu există acum nicăieri un mai ridicul încornorat.

— Nu mai vorbi aşa.

De când venise la Bucureşti, frumuseţea ei căpătase treptat mai mult caracter, aproape în fiecare zi fusese martor al acestei delicate şi adânci transformări dar acum, în timp ce râdea încă nu bine trezită din somn şi se scutura ca un arbust odorifer spre a-şi degaja pentru el toate aromele, avea intensităţi aproape insuportabile şi Matei exclamă încă o dată: Nu mai vorbi aşa!

Dora păru să-şi aducă aminte:

— Aici n-a fost, dar pe stradă i le-am pus chiar în faţa lui. Mi-e teamă totuşi că n-a înţeles nimic pentru că atunci când i-am spus, după aceea, că eşti amantul meu, nu m-a crezut.

— Da, aşa am avut şi eu impresia, spuse Matei şi-şi ascunse din nou faţa în perne. Cuvântul *amant* îi displăcuse cel puţin tot atât de mult ca avocatului. Îl găsea ridicul, ridicul şi se străduia să facă în juru-i cât mai adânc întuneric pentru ca nimic să nu-l distragă de la efortul de a uita cum constatase întorcându-se de la prima vizită ce i-o

făcuse cu doamna Iliescu avocatului, când o văzuse din întâmplare pe Dora în oglindă, că ce făcuse preţul existenţei sale, izolarea lui morală, nu-l mai interesa, îi părea şubred, zadarnic şi fals
și cum îl înspăimântase acest gând şi-l făcuse să-şi pară sieşi ridicul, să uite pentru a nu mai ajunge să-şi spună că, chiar dacă avocatul nu se referise la el, şi nu se referise de vreme ce nu crezuse ce-i spusese Dora şi ce era atât de evident, totuşi el însuşi se găsise, încă de la început, ridicul pe sine şi dacă luase pe seama sa cu atâta uşurinţă afirmaţia, este drept toarte echivocă a domnului Albu, era semn că avusese dreptate şi că este într-adevăr, cum intuise, ridicul – nevrednic de Dora. Ce prostii! exclamă. Ce fixaţie neroadă! Pentru a se izola şi mai bine îşi înfipse degetele în urechi. Dar nu mai putea judeca, nu mai putea decât să se chinuie.

— Ascultă, îi strigă brutal, pentru a se distra, nu ştiu nimic despre tine!

Dora nu înţelese. Dar ştia că suferă din cauza suferinţei pe care i-o cauzase ei întâlnirea cu avocatul, aşa încât neaşteptata lui brutalitate avea o explicaţie, fie cât de îndepărtată. Pe vârful genelor îi tremură lacrimi şi-l mângâie, miloasa.

— Nu te mai gândi la asta. De aici înainte nu ne va mai ieşi în cale niciodată iar pentru această ultimă dată m-am răzbunat cum se cade şi ne vom răzbuna şi de aici înainte cât vom putea. Acum avem tot timpul înaintea noastră căci se va ţine de cuvânt şi îşi va da asentimentul pentru divorţ chiar zilele acestea.

— Iar doamna Teodorescu, o întrerupse Matei, îţi va reaminti şi mai des că trebuie să te recăsătoreşti.

— O, desigur, spuse şi lacrimile i se opriră, faţa ei deveni deodată aspra, închisă. Ai face mai bine dacă nu mi-ai mai vorbi despre aceasta. Îmi pare atât de rău, se îndulci însă pentru că dacă Matei voia s-o facă să sufere era din cauză că nu putea duce singur suferinţa pe care o îndura din

cauza ei, îmi pare atât de rău că se va necăji degeaba cu mine. Nu mă voi recăsători niciodată sau doar foarte târziu, după ce tu însuţi îţi vei fi făcut o familie.

Privirea şi vocea ei, încărcate de o afecţiune pe care Matei începuse să bănuiască oarecum că nu le merită, îl iritară, veneau de foarte de sus şi încercă să ajungă la sursa lor printr-o nouă brutalitate:

— Absurd! Cum mă poţi iubi (a, acest cuvânt care se ţine ca scaiul de noi şi pe care tu pretinzi că îl înţelegi iar mie mi se pare trivial) ştiind totuşi că odată vom apuca fiecare în altă parte?

În ochii ei reapărură lacrimile.

— Nu mă gândesc la aşa ceva. Voi fi a ta toată viaţa, orice s-ar întâmpla. Tu poţi să crezi în despărţire, nu eu. Voi fi a ta chiar dacă niciodată nu te voi mai vedea, chiar dacă îţi voi fi devenit indiferentă. Viitorul, pentru mine, are doar chipul tău.

Matei îşi apăsă fruntea pe genunchii ei. Nu o putea ajunge. Între ea şi el era haosul din mintea lui, pe care el nu izbutea, iar ea nu se pricepea cum să-l ajute să-l străbată. Sau mai de grabă ea se pricepea, dar nu-l putea ajuta pentru că se înşela asupră-i, atribuind nebuniilor lui alt motiv decât cel real, aşa încât o întrebă:

— De ce plângi şi mă mângâi ca şi când aş fi bolnav, în loc să te superi că mă port astfel cu tine? Nu-ţi dai seama că vreau să te rănesc?

— Ba da. Răneşte-mă.

— De ce crezi că vreau să te rănesc?

— Ca să nu te chinuieşti singur.

Dora pronunţase cuvintele cu multă convingere, cu multă seriozitate şi cu un început de nerăbdare.

— Şi de ce crezi că mă chinuiesc?

Ar fi preferat să nu-i răspundă, însă aştepta atât de crispat încât, pentru a-l elibera şi pentru a pune şi capăt scenei care altminteri ar mai fi durat încă, răpindu-le din timpul pe care l-ar fi folosit altfel, mai bine, zise cât putu de

simplu:

— Din cauză că Jean m-a ofensat.

— Nu, pentru că m-a ofensat pe mine când a spus „Peste câteva zile vei fi liberă, fără să trebuiască să-l amestecăm în treaba asta pe domnul Iliescu. E ridicul.”

— Trebuia să-mi închipui. Toţi copiii sunt vanitoşi şi egoişti, strigă dezamăgită şi amuzată.

— Nu sunt copil.

— Dar nici el nu s-a referit la tine când a spus „E ridicol”.

— Ştiu, dar m-a făcut pe mine să mi-o spun.

— Totdeauna îmi faci confesiuni de-acestea. Eşti copil, pentru că nu ştii că nu trebuie să iei în serios orice îţi trece prin minte, orice ţi se pare.

Lumina îi venea din spate sculptând trupul ei greu, chilimbariu şi translucid peste care marii ochi îşi revărsau, din culcuşul de gene, lumina albastră, o mare de sorbit zilnic din ea câte o linguriţă, până la epuizare.

— Repeţi, deşi cu alte cuvinte, ce îmi spun şi eu încă din prima zi când te-am întâlnit şi ce mi-a adus aminte acum şi domnul Jean. (Nici tatii nu-i era simpatic domnul Jean, remarcă plăcut surprins de această confirmare, care-i venea din trecut şi de la altcineva, a antipatiei lui pentru avocat, dar nu sesiză deocamdată lucrul mult mai important că-şi amintea de domnul Iliescu fără nicio emoţie, ca de un străin.) însă tu n-ar trebui să înţelegi starea aceasta a mea de copilărie ca pe o infirmitate sau ca pe o inferioritate, pentru că în definitiv ţie ţi-o datorez şi pentru că ea mă face sensibil la prezenţa ta.

— Atunci, zise încercând sincer să pătrundă înţelesul vorbelor lui a căror aparenţă de profunditate creată mai ales de durerea, aproape deznădejdea cu care le pronunţase, întunecat, adresându-se parcă unei fiinţe pe care el o ştia şi apropiată şi inaccesibilă, îi gonise nerăbdarea, atunci nu ştiu de ce trebuie să te superi. Bine, – nu eşti copil, se retractă doar pe jumătate spre a-l împăca, doar exagerezi.

— Şi tu exagerezi, îi ripostă. Şi sieşi: Poate că exagerările mele sunt previziuni – revăzând, în timp ce înota cu putere în apele albastre ale privirilor Dorei şi ştia că totuşi nu va ajunge până la ea, noaptea de exasperare când deschisese fereastra către cerul înstelat şi stelele, copacii, parfumurile, lumina şi umbra şi sunetele nopţii îi păruseră aburul respiraţiei ei pe oglinda rece şi imensă a spaţiului. Nu-i o exagerare, urmă adresându-i-se din nou, că de când ai venit în Bucureşti nu faci decât să stai în casă cu mine?

— Nu fac numai aceasta. Şi apoi eu te iubesc.

Scandalizat de buna dispoziţie nelalocul ei în care-l aruncă observaţia oarecum şi severă a Dorei, exclamă:

— Nu, n-o pot ajunge.

Apoi se sperie că nu-i va fi scăpat tresărirea lui şi că acesta ar fi putut-o jigni şi pentru a-i obţine iertarea se grăbi să-i împărtăşească ce nimeni, nici măcar ea, nu trebuia să ştie:

— Ai dreptate. Deseori nu judec limpede şi mă port ca un nebun. Aceasta vine de acolo că odată am fost greu bolnav din cauză că bănuiam că tata e bolnav. Adevărat este, reveni, şi că nu ştiu nimic despre tine.

— Ce nu ştii?

— Tânărul acela brun, în flanelă cenuşie, care te însoţea pe bicicletă spre dealuri…

— M-ai mai întrebat de el şi în vară.

— Era ofiţer?

— Da.

— Pe atunci aveai şaptesprezece-optsprezece ani. Te-ai întâlnit vreodată cu el aici, în Bucureşti?

— Nu.

— Sunt atât de uşurat! în schimb aici ai cunoscut pe domnul Carp, nu-i aşa? Îl mai vezi şi acum uneori la mătuşa ta?

— Foarte rar, spuse Dora, tihnită. Cred că ţi-am răspuns la tot ce m-ai întrebat. Şi pentru că, deci, ştii totul despre mine, putem să ne ducem la teatru.

Pentru prima oară de când o cunoscuse Matei fu izbit de uşurinţa cu care aluneca peste ce, pentru el, era grav, sufocant. Departe însă de a conchide că nu-l înţelege, înţelese că de la înălţimea la care era situată era firesc să-i scape mecanismul fiinţei sale şi că era absurd să o cheme să distingă lucruri care aşa şi trebuiau să rămână, pentru ea, invizibile. Nu de puţine ori instinctul îl dusese să-i ascundă adevărul şi de fiecare dată, cu toate că mistificările erau la drept vorbind lipsite de importanţă, îşi făcuse reproşuri pe cât de amare pe atât de, constata acum, fără obiect. Odată îi admirase tactul de a nu ieşi cu nimic din ce era comun lumii în care trăia, măsura, cumpănirea cu care se izola de lume fără a permite însă lumii sa se introducă, din răutate şi curiozitate ireverenţioasă, în cercul strict personal al vieţii ei celei adevărate. Aceasta era pe când încă avea nevoia să se asigure că Dora nu face parte din lumea pe care o ura el şi după ce recunoscuse, încetul cu încetul, că nu aparţine lumii aceleia şi ajunsese, cum şi logic era, să o scoată în afara lumii subordonând lui numai lumea, ci şi pe sine însuşi, extraordinarei fiinţe, descoperea acum că, nefăcând parte din lume, Dora nu avea nici însuşirile necesare vieţii în lume, printre care de exemplu şi tactul admirat odată, guvernându-se prin virtuţi infinit mai cuprinzătoare, de esenţă necunoscută, incalculabilă şi exprimate toate în chiar această neverosimil de graţioasă uşurinţă cu care aluneca peste ce, pentru el, era grav, sufocant.

Ultima zi de şedere în Bucureşti nu fusese aşa. Din neliniştea şi deprimarea care îl sufocaseră efemer, uneori, îi rămase doar curiozitatea de a cunoaşte noul tărâm, de la capătul lumii, nerăbdarea de a inspira aerul despre care de-atâtea ori îi vorbise domnul Iliescu şi de a se juca în curtea imensă plină de tei bătrâni de pe malul iazului. Părinţii lui plecaseră la N. înainte, cu mobila, lăsându-l la Tudor şi după două zile veniseră să-l ia şi pe el şi-i însoţise în strada Polonă, către prânz, unde noul proprietar avea să

primească cheile. Totul arăta ca şi când nimic nu s-ar fi schimbat. Doar straturile de flori ce mărgineau scurta alee asfaltată dintre casă şi poartă, răscolite de picioare, spuneau că oameni trecuseră purtând cu ei obiecte grele. Când remarcă şi aspectul cu totul nou acum al ferestrelor lipsite de perdele, începu totuşi să priceapă că ceva se sfârşise cu adevărat şi casa nu mai era a lor. Domnul şi doamna Iliescu vorbeau cu noul proprietar şi el se furişă în spatele casei dar şi acolo ferestrele priveau cerul cu aceiaşi ochi lipsiţi de vedere, se întoarse şi cei trei nu mai erau în curte, intraseră în casă şi le auzea vocile prin uşa deschisă. Se strecură pe urma lor, îi ajunse. Domnul Iliescu întoarse capul spre el, apoi continuă să vorbească, absorbit, cu proprietarul cel nou. În vestibulul gol vocile lor aveau un sunet curios, amplificat, mineral, Matei se strecură în hol, urcă la etaj, în camera care fusese a lui, privi pe fereastră coroanele teilor care de acolo de sus ascundeau trotuarul aproape în întregime, intră în baie, în sufragerie, în dormitorul părinţilor săi, în biroul domnului Iliescu, în salonul în care doamna Iliescu îşi primea prietenele. În fereastra acestuia se desenau, colorate puternic sub soarele de amiază, câteva blocuri din bulevardul Dacia, albe, gălbui, cenuşii în aerul cristalin. Ca şi vocile celor de jos, paşii săi provocau în încăperile goale ecouri neaşteptate.

— Era curioasă, încerca să explice Dorei, care încă nu se îmbrăcase, acea casă atât de goală. Din cauza lipsei obiectelor care, mai mult decât pereţii şi podeaua şi tavanul, alcătuiau prin raporturile dintre ele un anumit spaţiu, ce lipsea din ea era nu obiectele, ci spaţiul însuşi aşa încât am experimentat, umblând din încăpere în încăpere, infinitul. Tu ai avut vreodată sentimentul acesta?

— Al infinitului? îl întrebă gândindu-se că Matei nu vrea să meargă la teatru şi hotărându-se, fără regret, să nu insiste. Crezi ca infinitul poate fi simţit? Ar trebui pentru aceasta, probabil, să nu-ţi mai simţi propria existenţă, ceea

ce este imposibil.

— Va să zică tu nu te poţi uita pe tine?

— Ce vrei să spui? făcu bănuitoare.

— Că totuşi este foarte posibil să te uiţi. Adică nu ca atunci când eşti foarte absorbit în acţiune, obiectiv, ci ca atunci când, cu o secundă înainte de a adormi, simţi cum te subţiezi până ce nu mai rămâi aproape nimic şi vezi clar şi nimicul misterios şi tangibil în care aproape nimicul ce-ai mai rămas peste o clipă se va stinge.

— Aşa? Poate că aşa, da, cu toate că nu m-am examinat. Dar ai vrut să-mi spui altceva, nu schimba vorba. Ceva neplăcut pentru mine. Astăzi nu faci decât aceasta, ca şi când ai ţine cu orice preţ să ne certăm.

— Acum, îşi spuse, am jignit-o fără sa vreau. Nu vezi că nu ţin deloc să mă cert? exclamă calm, prinzându-i mâna deasupra cotului şi apropiindu-şi faţa de a ei. Nu vezi că sunt liniştit?

— Foarte liniştit, într-adevăr! râse Dora. Palid la faţă şi strângându-mi braţul că nu m-aş mira dacă mi l-ai învineţi.

Matei îi eliberă mâna şi privi urmele pe care i le lăsase.

— Vezi?

— Iartă-mă, spuse încurcat, nu mi-am dat seama. Am făcut astăzi atâtea lucruri regretabile! Voi parveni să le uit şi să nu mai ştiu decât că, de faţă cu el, m-ai numit fratele tău? Dacă aş fi fratele tău, spuse şi-şi plecă faţa să-şi ascundă lacrimile, nu ne-am despărţi niciodată. Îmi este teamă că în curând te voi pierde.

— Dacă te gândeşti la infinit! glumi Dora încercând să-l facă să zâmbească. Ei însăşi însă, împăcată, o lacrimă îi alunecă spre colţul gurii. Matei o bău cu reculegere şi, îmbrăţişându-se, simţiră o adâncă voluptate să-şi amestece lacrimile.

— Şi totuşi e cu neputinţă să nu-l fi încercat şi tu. Când ieşeai din oraş cu bicicleta ori la tine la vie, nu te-ai întins niciodată pe iarbă cu faţa în sus să priveşti cerul?

— Ba da, murmură Dora şi-i atinse părul, cu ochii închişi.

— Senzaţia aceea am avut-o umblând prin încăperile goale
ale casei care nu mai era a noastră. Nu mă puteam gândi la nimic, nu puteam încerca niciun sentiment, ca şi când viaţa mea ar fi fost suspendată şi aveam vertij. Atâta tot.

Dora îi urmărea acum cu vârful degetelor muşchii braţului, ai spatelui.

— Golul acela era casa mea, în care eram închis, puţin praf dansa în lumină şi paşii îmi răsunau ca pe un pat de piatră într-o peşteră înaltă. O peşteră, repetă Matei. Lumina se prelingea de pretutindeni, fierbinte, pe pereţii ei duri şi îmi proiecta umbra pe un zid dincolo de care, oricât m-aş fi îndărătnicit (continuă să povestească ştiind însă că nu mai vorbeşte doar despre casa lui şi că mintea i se eliberase de confuziile al căror prizonier, după despărţirea de avocat, fusese şi începuse să se ridice spre Dora străpungând cu putere valul albastru al ochilor ei) dincolo de care oricât m-aş fi îndărătnicit n-aş fi putut trece pentru a vedea ce face tata. Tata rămăsese la parter cu mama şi cu noul proprietar. Era îmbrăcat în negru.

— Matei, îl întrerupse, mai sunt aşa bronzată ca în vară?

Imediat după această întrebare, Dora roşi. Simţise doar în voia de a readuce asupră-i atenţia lui Matei care i se părea că se desprinsese de ea spre a rătăci mult prea departe şi nu se gândise că nu-i frumos să-l întrerupă astfel, putea crede că nu o interesează ce-i spune. Ochii lui se aţintiră pe ea şi se măriră imens. Dorei îi veni să plângă şi se scuză:

— Te-am întrebat asta *à propos* de hainele negre ale tatălui tău. Odată, la vie, mi-ai spus că sunt neagră ca o etiopiană.

— Neagră ca o etiopiană, o îngână. Ia să te văd. Ridică-te.

După ce se învârti în jurul ei, examinând-o îndelung, mai mult cu nasul, spuse:

— Andromeda! Însă n-a fost atunci.

Dora suspină uşurată. Cum însă o privea mai departe cu aceeaşi ochi imenşi îl întrebă:

— De ce ai spus însă n-a fost atunci? N-am înţeles.

— Când ne-am despărţit în N., în noaptea aceea, începu, apoi voi să renunţe. Ce să-i răspundă? În noaptea aceea, continuă totuşi, şi nu înainte, la vie, spuneai că vei redeveni albă acum, iarna.

— Şi n-am avut dreptate?

— Ba da.

Atunci, din Dora aşteptase să se desprindă şi să vină spre el, care îl concepuse, micul om de umbră, fruct al dragostei lor. Tată sieşi.

— Ceva foarte important mi s-a arătat, îşi spuse Matei, fără să pot explica ce.

Căută dezlegarea enigmei pe faţa Dorei. Dora însă îl făcea să observe că picioarele ei păstraseră mai bine bronzul din vară şi Matei, renunţând să-şi mai lămurească ce nu se putea lămuri, aprobă.

— Acum, spuse mulţumită, în timp ce continua să se rotească în jurul ei examinând-o atent, tu eşti mai întunecat decât mine. Îl opri, şi-l alătură şi îi atrase atenţia: Vezi? Faţă de mine eşti aproape negru.

— Lumina despre care îţi spuneam că mă înconjura în casa goală, reluă Matei fără să se desprindă de ea, avea un caracter special, era mai mult o paloare. Ca aici, zise şi puse degetul pe pântecul ei. Aşa era, în ziua aceea, casa mea — poate unde aşteptam s-o părăsesc şi anticipam ce aveam să aflu dincolo, unde plecam. Ai leşinat vreodată?

— Nu.

— Eu da, o dată. Înainte de a leşina mi s-a întâmplat ceva deosebit. Eram în liceu, pe coridorul din faţa clasei, în recreaţie, înconjurat de mulţi colegi. Înainte de a-mi pierde cunoştinţa zgomotele în jurul meu au încetat, distanţele au sporit aşa că mă aflam parcă nu pe coridor ci pe un câmp, întinderea s-a ridicat puţin la capetele opuse celui pe care-l ocupam şi lumina a fost înlocuită de paloarea de care ţi-am

vorbit şi am devenit atât de uşor încât aş fi putut zbura, mă ţineam chiar să nu mă ridic în văzduh.

Ştiai, desigur, că vei cădea.

— Poate. Mă indigna că, atât de uşor fiind, nu mă mai pot controla. Era cu totul altceva decât ce încercasem în casa noastră şi decât ce, a doua zi după ce ajunsei în N., a devenit felul meu constant de a lua act de împrejurime.

— Şi acolo, spuse luându-i braţul şi aplecându-se prietenoasă asupră-i să-i privească în ochi, ai fost ca într-o peşteră?

Se sfii să răspundă mai serios decât îl întrebase dar nu izbuti decât să râdă:

— De aramă. Dar acolo nu stăm pe podeaua ei, ci pe tavan sau foarte aproape de tavan.

— Ca o muscă, râse şi ea.

Ochii lui Matei se aburiră. Ea îi strânse în braţe şi-i spuse repede:

— Nu m-am gândit la nimic jignitor. Nu ştiu cum mi-a venit comparaţia aceasta stupidă, care nu are nicio legătură cu tine.

Stânjenit de stânjenirea ei şi continuând să-i cerceteze pe toate părţile, dar numai din ochi, trupul care tremura, singur, ca o mare lacrimă, exclamă:

— Ba are.

Dora îi surâse şi începu să se îmbrace, căci era frig.

— Aş vrea sa ştiu, îi spuse Matei îmbrăcându-se şi el, ce crezi despre o mulţime de lucruri – sau nu, cum le simţi. Cum simţi, de exemplu, aerul?

— Aerul? se gândi. Şi apoi şovăitoare şi puţin gravă: Ca pe un mormânt de flori.

Şopti:

— Minunat. Semănăm. Într-adevăr foarte mult. Dealtfel, reveni suspinând la subiectul pe care îl părăsise, niciodată n-am ştiut ce face tata. Tu ai ştiut vreodată ce face tatăl tău? Adică ştiam, dar tot ce făcea el mi se părea, prin chiar aceea că-l făcea el, atât de altfel decât ce ştiam eu, încât

eram mereu în faţa unei enigme.

— Şi nu cumva, îl întrebă iarăşi bănuitoare, enigma aceasta a devenit pentru tine mai reală decât realitatea?

— Nu, spuse şi o bătu liniştitor pe genunchi.

Fusese îndemnat întâi la un răspuns mai puţin concis, mirat de deosebirea pe care o făcea ea, şi nu atunci prima data, între realitate şi vis. Se teme, desigur, să nu aibă pentru mine mai puţină importanţă decât visurile pe care mi le fac despre ea, dar cine este în stare să arate unde începe unul sfârşind cealaltă? Şi nici nu sunt două şi cine crede că sunt este bolnav. Eu, şi Matei avu sentimentul că acum s-a apropiat mult de Dora pentru că îl bătea în faţă o văpaie neguroasă, nespus de lină şi de adâncă, eu nu sunt bolnav.

Dacă ar fi trebuit să explice în ce constă apropierea de Dora, ar fi răspuns poate că în acţiunea de a înlătura tot ce turbura imaginea lui despre ea, şi n-ar fi fost prea mulţumit de răspuns, iar dacă ar fi fost întrebat de ce, pentru, aceasta, procedează aşa, ar fi tăcut pentru că de fapt nu proceda în niciun fel, nu aplica nicio metodă.

Pe măsură însă ce izbutea mai deplin şi ajunsese, spre începutul primăverii, să aibă iar un atât de ascuţit sentiment al existenţei ei încât existenţa însăşi, a ei, i se părea că ţine mai mult de miracol şi improbabil decât de realitate, observa că rezultatul era condiţionat de un spor paralel al conştiinţei lui de sine, un spor care îl făcea puternic, liber — şi de data aceasta îi fură neplăcute puterea şi libertatea pentru că se temu, confuz, că ele îl vor îndepărta la rându-le de Dora, ca un balon care va scăpa din mâinile celui care l-a umflat şi va zbura spre cer. Şi se gândi, încolţit, că răspunzând atunci chemării ei, acceptând dăruirea ei în faţa unui al treilea, săvârşise într-adevăr un act demonic — şi căzuse astfel în turma agitată de orgolii sterpe a celor care, vii fiind, puteau crede în realitatea morţii. Şi aşa este, îşi spuse, fiindcă acum mă pot gândi la tata fără tresărire, ca la un străin, eu însumi fiindu-mi mie

tată şi fiu în acelaşi timp.

XXV

CONCLUZIA ACEASTA CARE AR FI TREbuit să-l sperie îi produse dimpotrivă o neaşteptată satisfacţie pentru că îl coborî atât de mult încât temerea că încercând s-o ajungă pe Dora ar fi putut s-o depăşească în sus şi s-o piardă îl părăsi. Ea îl ajută să-şi primească mai uşor bizareria Dorei căci atunci când domnul Teodorescu, după întâlnirea avocatului cu ea, luă cunoştinţă de hotărârea acestuia de a sfârşi imediat divorţul era tocmai într-o nouă şi presantă nevoie de bani, fu indignat de graba care i se păru că-i ameninţă calculele, se opuse cu disperare, scrise Dorei, veni de câteva ori la Bucureşti între două trenuri să încerce a o determina să se împace; avocatul înţelesese motivele zelului său, nu-şi făcea nicio iluzie asupra rezultatului (care dealtminteri nu-l mai interesa) dar îl lăsă ursuz să-şi joace până la capăt comedia – şi Dora, care se ştiuse atât de aproape de libertate, trăi de atunci într-o permanentă iritare. Şi-o ascunse, din cauza educaţiei, cât putu însă aceasta tot se răsfrânse asupra lui Matei. Nu prin vreun gest anume. Pe Dora însă acum n-o mai preocupa doar dragostea, avea severităţi şi distracţii care o îndepărtau de el. Matei ştia de unde provin şi totuşi nu se putea împiedica să nu sufere de această, chiar şi fără voie, dezertare a ei. În lungile ore pe care le petreceau împreună, ades fără să-şi spună niciun cuvânt, într-o nesfârşită contemplare reciprocă (începută ca un joc şi continuată apoi ca o voluptate mai eficace ca oricare alta), ades simţea că, fără a-şi întoarce ochii de la ai lui, privea totuşi în altă parte, îndărăt, apa adâncă şi albastră în care înotau ochii lui voalându-se nu o dată ca şi acoperită de un nor opac. Atunci îi atingea mâna cu vârful degetelor spre a o readuce la el. La început revenea, grăbită, confuză şi, bucuros, putea să se joace mai departe în adâncul mătăsos,

în timp ce hohotele tramvaielor şi tânguirea automobilelor şi strigătele străzii se răreau ca într-o pustietate stâncoasă sub cerul de iarnă blocat de joşi nori fără relief şi rămânea tot mai singur cu ei susurul modest al caloriferului până ce murea şi acela, până ce într-o bună zi nu vru să mai revină, brusc şi fără explicaţii revoltată, însă ca să se ascundă de el închise doar ochii, sări de pe divan şi, întorcându-i spatele, ataca clapele pianului cu îndărătnicie. Din când în când se oprea o clipă să-i spună câteva cuvinte despre ce cânta, nu şi că în realitate nu cânta deloc ci se înconjura de o perdea groasă de sunete care să o apere de exasperarea care o căuta. Judecătorul venise din nou, cu câteva ora înainte, să-i expună, nu fără violenţe şi insinuări, punctul său de vedere şi se despărţiseră certaţi, acela grăbit să nu piardă trenul.

— Te invidiez, îi spuse când termină şi privi în jos spre el care între timp se întinsese pe covor cu obrazul pe picioarele ei.

— Da, sunt foarte de invidiat, recunoscu. Vedea atât de aproape florile covorului pe care, între el şi ochii lui, picioarele Dorei înaintau ca nişte lungi promontorii în mare, încât ochii îl dureau şi atunci nu mai privi drept în jos ci oblic, lăsându-şi privirea să alunece din înălţimea ei, de deasupra acoperişului bolţii plantare, până la vârful degetelor şi de acolo îmbrăţişa deodată şi întinsul albastru al covorului şi orizontul negru, înalt şi lucios ca o noapte de marmură neagră, ce i-l făcea acestuia pianul şi în care, reflectaţi, genunchii Dorei pluteau ca o constelaţie îndepărtată. Mult sub ei, astrul culcat al propriului său cap trimitea în sus două lungi, alăturate coloane luminoase. Sunetele care mureau în adâncul întunericului aceluia păreau a fi ale arătărilor de lumină, o muzică de sfere, dar de sfere părelnice ai căror arhetipi erau dincoace, de ceastălaltă parte a mării, unde se auzea spunând Da, sunt foarte de invidiat.

Dora îşi mişcă picioarele pentru a şi le degaja.

— Şi de ce mă invidiezi? făcu ridicându-se şi sprijinindu-se de pian cu braţele încrucişate pe piept.

— Pentru că eşti atât de fericit.

— Dar eu sunt fericit prin tine, Dora, protestă simţind răceala ochilor ei, deşi ţi-am spus că nu ştiu ce este fericirea.

— Bine, mi-ai spus, exclamă nerăbdătoare şi făcu un pas către fereastră cu spatele la el, dar şi eu ţi-am spus că nu trebuie să ştii despre mine mai mult decât ştiu eu însămi căci nu-mi place, cum nu-mi place să mergi în spatele meu.

Abia acum Matei bănui că domnul Teodorescu trecuse pe aici. Ar trebui să plec, gândi, şi s-o las să se liniştească. Până când? Dar dacă nu voi pleca, o voi pierde. Iritaţia ei, neprovocată de mine, începe să mă ascundă în spatele unui personaj căruia-i dă, pentru ea, numele meu spre a i se face mai suportabilă. Şi dacă nu voi pleca voi deveni, sunt sigur, complicele iritaţiei ei, aşa se întâmplă totdeauna, căci voi intui repede ce personaj a plăsmuit, ce umbră absurdă, şi n-am să pot rezista chemării de a da umbrei sângele şi nervii mei ajutând-o să apară Dorei cu toată evidenţa adevărului. Ştiu cum este. Privi întinderea albastră de sub picioarele sale. Mult sub el. Dar nu plecă, ci o întrebă:

— Ce vrei să spui? Nu înţeleg.

Dora izbutise să se stăpânească. Sforţarea îi alungise trăsăturile, golindu-i-le parcă de substanţă, ceea ce îi dădea un straniu aer patetic.

— Nu e nimic de înţeles, Matei. Oboseala îmi dă visuri urâte, atâta tot, şi acum m-am trezit.

— Te-a vizitat tatăl tău? o întrebă mai mult din ochi.

— Da, confirmă. Şi mi-a făcut scena obişnuită.

— Şi ce vis ai avut? insistă.

— O, n-are nicio importanţă, dacă n-a fost decât un vis.

— Totuşi cuvintele tale m-au afectat, vru să-i spună, se gândi că în felul acesta nu va obţine ce dorea şi zise râzând:

— Ştii că sunt colecţionar de curiozităţi.

— Dacă este aşa, râse şi ea uşurată, iată ceva care nu-ţi va deprecia colecţia, dimpotrivă. Am fost o clipă nervoasă că, prin mine, tu eşti fericit în vreme ce eu însămi sunt atât de sâcâită de povestea aceasta care nu se mai termină.

— Da, o încuraja, izbit, să continue.

Dora înţelese că n-ar fi trebuit să vorbească şi revolta inexplicabilă şi bruscă îi reveni, aşa că făcu, dorind să-l pedepsească pentru greşeala ei:

— Iartă-mă. Ştiu că nu este plăcut să ai a face cu o femeie necăjită. Sau poate că nu eşti egoist?

— Şi…? o ajută să revină la celălalt subiect.

Încercă să râdă.

— Şi… nimic. Aveam impresia, aşa, că iubeşti în mine o femeie care a încetat sa existe de la un timp, o umbră, şi prezenţa lângă mine a acestei umbre m-a iritat cum mă irită să fiu privită din spate, confundată cu ceva străin de mine şi care îmi face oroare. Cum îl chema pe doctorul acela care, dedublat, devenea asasin? Inexistenţa aceasta cu pretenţii de realitate, cadavrul acesta pe care (aşa era visul meu) îl inventezi tu confundându-mă cu el şi forţându-mă astfel să-l târăsc cu mine, legată de el…

Matei, ca şi ea, încercă să râdă şi o rezumă folosind cuvântul pe care ea îl înţelegea mai bine:

— Adică, fiindcă deocamdată mă iubeşti mai puţin, te-a supărat că eu te iubesc la fel de mult ca înainte.

Şi apoi, ca să-şi ascundă agitaţia:

— Dacă umbra de care te-ai temut mi-ar da un copil, acela ar fi un centaur.

— Sau o centauresă! strigă ea izbutind de data aceasta să râdă din toată inima. Şi dacă totuşi, îşi spunea mai târziu, a avut dreptate şi-l iubesc mai puţin? E cu putinţă? Bietul băiat! Totdeauna s-a temut de aceasta şi cât s-a înşelat! Ce mi-ar mai rămâne dacă nu l-aş mai iubi? (Dora imagina viitorul sub trăsăturile supărătoare ale prezentului.) Dar se înşală, ca totdeauna, aşa cum îi voi demonstra.

De atunci încolo Dora, împinsă de ceva care semăna a vanitate dar care, în ciuda şi a rezultatului aparent, nu era mai puţin în vederile dragostei, avu nu numai să-şi reprime iritaţia provocată de insistenţele domnului Teodorescu şi de libertatea care îi tot era refuzată, ci şi să pună în locul ei ce făcuse aceea a fi discontinuu: interesul pasionat pentru Matei.

Eforturile pe care le făcu, concomitente (şi atât de deosebite ca origine), cu ale lui Matei însuşi de a se apropia de ea, îi readuse pe faţă acel straniu aer patetic pe care-l mai avusese într-o împrejurare.

— Hylonome, o chemă într-o zi şi la întrebarea ei mută îi explică: Frumoasa soţie, jumătate ecvină, a centaurului Cyllarus.

Dora se privi, nedumerită.

— Trăiau în munţii împăduriţi ai Tesaliei. O ţară suspectă.

— Dar ecvină? De ce?

— A fost aşa, o imagine. Se ţineau de mâini, aşezaţi unul în faţa celuilalt, genunchii atingându-li-se, şi între ei pâlpâia seara străbătând prin fereastră, cenuşie şi dulce, şi când vuietul oraşului înceta o clipă auzeau zdrobindu-se de trotuarul de jos, mult sub ei, picăturile de apă în care se transforma, grăbită, zăpada. Eşti purtată spre mine de picioare care nu-ţi aparţin, picioarele vânjoase şi solide, fabuloase, ale voinţei de a te domina. Suferi într-adevăr foarte mult.

— Aşa crezi, că vreau să te iubesc? Dar de altfel, nu demult mi-ai spus că te iubesc mai puţin. Cât eşti de rău!

— Nu, Dora, bâigui. Nu ştiu.

— Ce nu ştii? exclamă. De ce mă superi? Mereu eşti nemulţumit! Te-am prevenit doar, încă înainte de a veni la Bucureşti, că nu va fi uşor, că am să fiu pentru tine o greutate. De ce nu m-ai crezut? Dar mi-ai ascuns totdeauna ceva, totdeauna parcă aşteptai de la mine lucruri pe care uneori ţi le dădeam, alteori nu, fără să-mi spui însă ce anume aşteptai!

— Dora!

Tăcură îndelung, amândoi. Umbra creştea între ei.

— Te mai gândeşti, o auzi apoi şi vocea ei, obosită era vag batjocoritoare, şi la altceva decât la cărţile tale şi la mine?

— Nu mă gândesc decât la tine.

— Cyllarus, murmură. Sună frumos. Dar ştii că şi tu ai de la un timp ochi ciudaţi? Poate că tu vrei să mă iubeşti şi-mi atribui mie această stare a ta. S-ar putea să vină o zi când nu mă vei mai iubi. De ce nu? Toate se sfârşesc.

— Poate. Tu izbuteşti sa-ţi reprezinţi viaţa noastră, tot ce s-a petrecut cu noi de la început şi până acum?

— Nici n-a auzit ce-am spus, constată Dora. Matei era foarte departe şi ca să-l readucă la sine îşi plimbă mâinile pe mâinile lui până sus, pe umerii pe care-şi odihni degetele. Matei întoarse capul şi i le sărută. În cerul curat albastrul se stinsese aproape de tot şi din lungul nor alb ce barase până atunci fereastra în toată lăţimea rămăsese doar o umbră mai deasă în umbra generală, pe spatele căreia alerga, ici şi colo, şovăind şi întrerupându-se, o subţire lumină viorie prelungă. După boarea luminoasă ce venea de jos, Dora îşi spuse că s-au aprins luminile pe străzi, în magazine. Zgomotele oraşului erau acum mai degajate unul de celalalt, mai limpezi dar şi mai puţin aspre, catifeaua întunericului trecea peste ele. Orice aş face, îşi spunea enervată, nu pot să mă gândesc numai la el. Viaţa este serioasă şi urâtă. Tu da? îl întrebă suspinând, pentru a nu-i răspunde. Cum este?

Nu sfârşi însă bine pe *este.* Şovăind, întrerupându-se, el îi căuta cu buzele conturul buzelor.

Într-o pădure, o peşteră de pe ai cărei pereţi se scurge o apă binefăcătoare, de care era însetat. Îi desfăcu buzele şi întâlni zidul rece al dinţilor, confine între două lumi.

— Este, spuse şi o destul de lungă pauză urmă căci părăsi fraza abia începută pe care, cu respiraţia tăiată, o continuă apoi: Este, la început, ca o trecere palidă şi rapidă

de pânze lichide, apoi se ridică o pădure, o noapte şi apoi umblăm, de mână, în mit. Apoi vine ceva – şi iar se întrerupse – ceva despre care nu aflu niciun cuvânt. Şi mereu, circulând în toate părţile, semne, şoapte, arătări. Sunt ameţit, gata să leşin. Ia-mă în braţe. În natură se petrec multe lucruri supranaturale.

Cristalul vast, cu draperiile trase în lături, era acum în partea de sus împodobit cu stele înşirate pe o panglică neagra până la care se ridica, împăcat şi tremurător, norul roşiatic al luminilor oraşului.

Tremurătoare dar împăcată pentru un timp, Dora bănui în noaptea aceea că îmbrăţişările lui îi pot aduce dacă nu uitarea, o îmblânzire a suferinţei. Şi de atunci le provocă, le multiplică, le prelungi, aşa, ca pe un antidot la început, apoi fiindcă le deprinsese gustul, se azvârli în ele cu o frenezie tenace în care el, ameţit, o urmă. Matei nu mai fu scopul, ci mijlocul acţiunilor ei şi pentru a abuza de acest mijloc, aşa cum era împinsă, de pe chipul ei pieriră aproape toate trăsăturile după care Matei o recunoştea şi printre resturile lor repede consumate apărură trăsături noi, ale unei fiinţe străine. Şi când, în fine, către sfârşitul primăverii, îşi recapătă libertatea atât de mult şi cu atâta încordare aşteptata, evenimentul acesta în loc să oprească venirea străinei dimpotrivă o grăbi, căci Dora, folosindu-se de Matei pierduse, firește, sentimentul direct al prezenţei lui, prezenţă care coborâse pentru ea într-o lume exanguă, fantomală. Ori mai degrabă ea coborâse în ce-l priveşte într-un fel de somn unde Matei nu mai putea ajunge decât confuz, fantomal, exanguu. Dora, astfel, continua să desluşească ce-i spune, dar nu-i mai auzea vocea, ştia că o priveşte şi cum, dar nu-i mai vedea privirea. Adormind, nu încetă de a-l iubi, numai că dragostea ei fu altfel şi că pentru a-l iubi cu această dragoste nouă, cineva trebuia să o ia de mână şi să i-o aducă din somnul său. Oficiul acesta îl făcu străina – a cărei sosire Matei o presimţise.

Când se află totuşi faţă în faţă cu ea (era către sfârşitul

primăverii, se aflau în parcul Ioanid şi pământul în rotirea lui ridicase arborii deasupra soarelui, lumina se încenuşase şi scădea tot mai repede), crezu mai întâi că eforturile lui de a o ajunge pe Dora luaseră sfârşit şi că se găsea acum exact la nivelul ei. O substanţă amară şi fierbinte îi umplu gura, un corp vast, tenebros, transparent şi greu îi umplu braţele care în realitate nu strângeau nimic pentru că în momentul acela îi atârnau în jos dar îl durură de parcă între ele ar fi ţinut lumea întreagă. Îşi ţinea de fapt în braţe întreaga lui viaţă pentru că numai aşa putea înţelege că nu Dora e lângă el şi să recunoască pe aceea care îl privea prin ochii care fuseseră ai Dorei. Întrevăzu adevărul că Dora adormise şi că trăsese cu ea în somn tot acel cor de reacţii la prezenţa lui ce alcătuia, pentru el, fiinţa ei însăşi şi că dintre ele nu rămăsese pentru a răspunde solicitărilor lui decât cea mai impersonală, aceea care i s-ar fi putut prezenta lui sub nu importă ce aspect, al unei femei care stârneşte praful pe şosea cu picioarele goale, al unei servante care-şi piaptănă părul, al unei mici spălătorese, ori sub acela al umbrei sau al mării – şi pricepu că avea a face într-adevăr cu o fiinţă străină, cu o fiinţă de sex ambiguu, motor al înnoirii şi soră bună a morţii, Dorinţa, care i se arătase de timpuriu înainte de a o întâlni pe Dora, sub atâtea forme şi care, spre a i se putea manifesta în adevărata ei înfăţişare, îl atrăsese cu mereu alte vicleşuguri spre Dora şi pe Dora însăşi o fasonase pricepută şi răbdătoare, aşa că până la urmă, acum, să se poată instala, pentru el, întreagă în ea.

Îi spuse, având impresia, datorită faptului că i se adresa ei, că îi vorbeşte într-o limbă străină, lui necunoscută:

— Cât de frumoasă şi ciudată eşti! — şi mai departe, dând glas senzaţiei de îngheţ pe care i-o provoca sexul ei ambiguu:

Ca luna. Sau nu, adăugă pentru că în timp ce îngheţa era cuprins şi de flăcări, semeni mai degrabă cu… Lasă-mă să-ţi explic ce simt când te privesc. Eram odată cu tata în

Bărăgan. Am coborât din tren într-o gară, ne-am urcat în şareta care ne aştepta şi am pornit-o peste câmp spre satul apropiat. Abia se crăpa de ziuă şi la intrarea în sat am trecut peste un râu lat şi adânc ce izbea în picioarele podului. Pe urmă s-a făcut lumină bine şi în curând nu mai puteam de căldură deşi mă jucam în fundul unei curţi umbrite de salcâmi, abia am putut mânca, la prânz, din cauza căldurii şi, după ce am mâncat, pe la ora două ne-am suit din nou în şaretă şi ne-am întors către gară să prindem trenul. Lăcustele sfârâiau de parcă toată câmpia dădea din aripi să se suie la cer, iar praful neguros-auriu, ca o blană, pe care-l lăsam în urmă pe şosea, se tot lungea şi îngroşa dar mai mult de o palmă tot nu izbutea să se ridice, cum nu izbutea nici câmpia, din oricâte aripi bătea cu neodihnită înverşunare. Iar când am ajuns la râu, podul bubui în gol sub copitele calului, căci din apă nu rămăsese un strop, arşiţa o băuse pe toată. Aşa, goală, adânc tăiată în pământ şi lung culcată pe iarbă, albia râului dogorea mai tare decât câmpul. Strânsese între flancurile ei toată căldura şi din cauza aceasta, mi-am zis, era şi atât de albă, parcă malurile şi fundul îi erau de calcar. La fel de albă eşti şi tu. În urma căror dezastre?

Întrebarea fusese retorică, Matei ştia ce se petrecuse. O formulase însă pentru a nu striga latâ ce a ieşit din îmbrăţişarea mea cu umbrele strânse între mine şi Dora! — şi pentru a-şi înăbuşi spaima de ce va veni.

Deocamdată, atât prezenţa străinei, cât şi faptul că socotise, în timp ce-i vorbea, că nu într-o limbă străină îi vorbea, ci în cea în care-şi vorbea sieşi când se legăna în cer pe cea mai de sus cracă a unui copac, ascuns în frunze, aceeaşi în care hotăra şi soarta armatelor de mărgele colorate ce se izbeau sub el, între pietre şi iarbă, pe malul iazului, îl readuseră la conştiinţa faptului că năzuind spre Dora, deşi dăduse în locul ei peste altcineva, totuşi urcase recâştigând spaţiul pierdut, seninul dintre două văzduhuri. Dacă însă atunci când, deasupra încleştării mărgelelor de

jos, Avramescu se ivise dintre tufele de la malul iazului, la nivelul lui, descoperise imediat adevărul că situarea la acelaşi nivel cu el a vizitatorului său era o impostură, recunoscu acum din prima clipă că străina avea aceeaşi îndreptăţire ca el să se afle acolo, că se afla acolo mai dinainte de el, cu puteri mai mari decât ale lui, *Ego dominus tuus* părând a-i spune cu orice privire, cu orice mişcare, cu simplul fapt al respiraţiei ei în preajmă-i. Ea venea de dincolo de Dora, de departe şi dintotdeauna; fără odihnă, i se năluci, merseseră unul către celălalt, el cel mai ades fără să ştie ori dând chiar înapoi. Nevoia mea de imobilitate, de permanenţă, n-a fost poate decât conştiinţa secretă a permanenţei drumului meu şi al ei. Sub picioarele lui Matei pământul coborî la şi mai mare adâncime. Şi acum că ne-am întâlnit, nu mai pot da înapoi şi trebuie să mă măsor cu ea.

Vorbindu-i, avusese impresia la început că-i vorbeşte într-o limbă lui necunoscută; sărutând-o acum, tresări când mâinile ei îl cuprinseră şi îi trebuise atât curaj să se aplece asupră-i cât i-ar fi trebuit să intre în flăcările unui incendiu. Ce uimire însă când deschise ochii să o privească în timp ce o săruta, nevenindu-i să creadă că o poate săruta, şi aceea care cu pleoapele lăsate, cufundată ca în somn, îi răspundea la sărut era Dora! O sărută blând, să nu o trezească, cu buzele umede de lacrimi. Se socoti vinovat pentru ce-i inspirase cealaltă – şi se socoti şi mai vinovat observând că abia începuse să o sărute şi se şi întreba când va reapare străina, dacă va mai reapare.

La *dacă* i se desprinse din braţe şi aceea de a cărei dispariţie se temuse reveni îndată. Matei roşi căci o sărutase într-adevăr nu pe ea, ci pe Dora.

Apoi o ascultă. Vorbea mult. Se întâlnise cu prietene bune şi insistaseră să le viziteze şi nu putuse rezista insistenţelor.

— Dar de ce să rezişti? o întrebă.

— Va să zică nu te supără? Credeam că aceasta te va

supăra, căci de când am venit în Bucureşti nu m-am dus nicăieri ca să nu te părăsesc nicio clipă şi acum nici nu te-am întrebat dacă să primesc invitaţia lor.

Se auzi replicându-i stins:

— Dar ţi-am spus totdeauna că ţi-ar face bine să nu stai doar cu mine, să-ţi vizitezi rudele şi prietenii!

— Aşa este, îi reproşă, însă văd că tot te-ai supărat, te cunosc după voce. Dacă ai şti cât mă plictiseşte, însă nu mai am ce face, am apucat să le promit.

Mai departe, fără să răsufle, îi vorbi despre acele persoane, descriindu-i rochiile lor, făcându-le portretul, biografia şi Matei, cu câtă luciditate putea avea în preajmă-i, se întreba, simţind goliciunea cuvintelor ei, de ce juca ea rolul Dorei de vreme ce era cu neputinţă să nu ştie că el ştie cine este, şi crezu că voia să-l pedepsească în felul acesta pentru că o sărutase în braţele ei pe Dora. Să-l pedepsească parodiind-o răutăcios, pe Dora, şi silindu-l să se poarte ca şi când n-ar fi observat parodia şi ar fi putut s-o ia pe străină drept ce nu era, drept Dora. Cu fiecare zâmbet, şi zâmbea mereu, îi cerea complicitatea, nesigură parcă, în fond, pe mijloacele ei.

Comediantă! îi spunea reproducând zâmbetul ei, printr-un mimetism care-l revolta însă îl şi umplea de o bizară fericire, sau mai degrabă de aţâţarea joasă de a pătrunde, condus de ea, într-un spaţiu ilicit şi periculos, un spaţiu în care înainta ocrotit de mimetismul însuşi care i-l făcuse accesibil — şi nu greşea decât în măsura în care nu realiza deocamdată că străina era un intermediar între el şi Dora şi că ce lua drept parodie răutăcioasă nu era decât, cu mijloacele acestei făpturi pe cât de extraordinare pe atât de simple, acţiunea de a-l face, pe el, să n-o uite pe Dora, să tindă mereu spre Dora, pe de o parte, şi pe de altă parte de a o deştepta din somnul ei pe Dora atât cât să-l poată primi pentru a nu dispare cu desăvârşire în somn.

Gândul că acum nu mai poate da înapoi şi trebuie să se măsoare cu ea era expresia unui orgoliu care trecea peste

contradicţie şi nu vedea capcana. Oricât de nebun era atunci. Matei bănui totuşi că pe aceea n-o putea înfrunta de-a dreptul. Astfel că, stimulat şi de zâmbetul ei nesigur, ca o chemare, făcu planuri de seducţiune. Nu era la vârsta la care să ştie că calculele a la Valmont sunt o formă a blazării. Simţi în schimb că întrucât străina era prezentă în orice imagine a vieţii lui şi-ar fi evocat, înfruntând-o avea să lupte în fond cu sine însuşi – şi un gust de cenuşă se amestecă în entuziasmul lui transformându-l într-un fel de delir de solitudini spâne, la capătul căruia întrevăzu uscăciunea şi sila. Uscăciunea şi sila dominau acel spaţiu suspect, ilicit, de vibraţii acute dar sterpe şerpuind printre imondicii.

Puţin câte puţin strigătele copiilor scăzuseră, se stinseseră, frunzele tinere foşneau acompaniind pe sus foşnetul pietrişului sub paşii umbrelor care, singuratice, sau două câte două, se urmau în cerc, pe alei, înlănţuite, aplecate una spre alta, topindu-se în umbra mai mare a arborilor, sub stăpânitoarea boare roşcată.

Ea continuă să zâmbească în acelaşi fel nesigur şi să vorbească, ajunsese la locuinţa prietenilor ei şi i-o descria şi el se străduia să afle un sens vorbelor ei.

— De ce mă chinuieşti? o întrerupse până la urmă exasperat, negăsind ce căuta. De ce te joci cu mine? strigă mai departe privindu-i mâinile ca şi când s-ar fi aşteptat să vadă în ele propria lui inimă arzândă, acum în stăpânirea străinei şi pe care aceea îşi făcea parcă o plăcere să o tortureze.

Cum însă ea continua să vorbească fără să ia act de întreruperea lui, Matei îi închise brusc gura strângând-o sălbatic la piept, încleştându-i braţele până ce simţi că degetele îl dor. Dar străina îi scăpă şi acum. Cea care, între buzele lui, răspunse brutalităţii cu un suspin, fu Dora şi deasupra boarei roşcate ce se întindea stăpânitoare pe cer se ridicau printre stele pieptul şi umerii nopţii senine.

Lăsat pe spate, cu ochii închişi, chipul ei avea

seninătatea intensă şi complicată a cui este pe pragul de pe care se pregăteşte să părăsească somnul.

— Dora, îndrăzni să o cheme.

Ea întredeschise pleoapele, fără să-l vadă, le închise şi-i căută buzele cu un fel de înfometare. Alimentul de foc pe care-l primi părea să-i placă dar să o şi facă să sufere.

Puţin mai târziu, deasupra pieţii Lahovary, printre pleoapele ei închise îşi făcu loc şi o lacrimă, care nu era numai a dulcii suferinţe şi nici doar a plăcerii.

Ştiind acum că prezenţa ei este efemeră, Matei, pierdut, nu o scăpa din ochi. Aplecat asupră-i, pe pieptul şi umerii ei, era culcat parcă pe o pulbere lactescentă pe care o strângea în braţe şi în care se cufunda fără să cadă însă în întunericul de dedesubt, în abisul întunecat.

Odată, la vie, izbutise a face să apară din Dora pe tânăra fată care fusese ea înainte de a se căsători. Pe Dora însăşi n-o putea ţine lângă el decât mângâind-o fără încetare, dându-şi fără încetare inima în flăcări ei care, adormită fiind, nu se mai putea hrăni singură.

— Expresia difuză de suferinţă de pe chipul ei, gândi examinând-o, se datorează acestei infirmităţi şi, Doamne Dumnezeule!, aceste lacrimi sunt lacrimi de foame sau de foame în fine satisfăcută.

Câteva zile Matei nu mai dădu pe acasă, la părinţii lui Tudor, sub un pretext oarecare spus în fugă, la telefon.

— A, încerca să râdă mama lui Tudor, sunt sigură că este la Dora.

Doamna Iliescu îl apară murmurând îndoită:

— Crezi?

— Dar cum îi permiţi? zise mama lui Tudor. Renunţând să râdă, aproape scandalizată. Se temea, pentru fiul ei, de răul exemplu.

— Şi ce vrei să fac? Nu mă ascultă. Se uită la mine şi se gândeşte la altceva.

— El nu are experienţă şi nu-i poţi pretinde să te înţeleagă. Dar eu pe ea o învinuiesc. De ce nu lasă băiatul

în pace?

— A divorţat? întrebă liniştit tatăl lui Tudor şi doamna Iliescu spuse Da. Nu avea nicio stimă pentru femeile divorţate, indiferent de motiv, dar uită aceasta, precum şi că atunci când Jean Albu se străduia să o obţină pe Dora pledase doamnei Teodorescu cauza avocatului, şi veni din nou în ajutorul lui Matei:

— Nu se potriveau deloc. A fost o greşeală că s-au luat. Greşeala a fost a lui şi a tatălui ei, în special.

— E o femeie frumoasă, o aprobă. Am cunoscut-o la voi.

Ca să abată discuţia în altă direcţie, tatăl lui Tudor vorbi celor două ascultătoare ale sale despre avocatul Albu, despre familia Dorei, apoi trecu la Alecu şi la domnul Iliescu. Soţia lui însă hotărî să vorbească ea cu Matei; totuşi când acela, într-o dimineaţă, apăru, se intimidă şi nu găsi decât să-l ameninţe cu degetul:

— Pe unde mi-ai umblat?

La capătul zilei de altfel dispăru din nou.

— Ai dreptate, Lili, îi mărturisi, cu el nu se poate vorbi. Uite, am încercat şi eu dar n-am fost în stare să scot un cuvânt.

— Nu ţi-am spus?

— Are nu ştiu ce în mişcări şi privire care te stânjeneşte, parcă n-ar fi copil.

Doamna Iliescu oftă.

— Mai bine să-i vorbească unchiu-său, zise mama lui Tudor.

Matei nu observase, într-adevăr, contrarietatea pe care o provocase prin absenţele sale. Era în întregime confiscat de întâmplarea în afară de comun pe care o trăia, trecând de câteva ori pe zi de la o extremă la alta a sentimentelor, de la delir la disperare, verificând iarăşi şi iarăşi realitatea străinei şi a somnului Dorei şi muncindu-se zadarnic să le confeseze, alternativ, pe cele două: una nu-i înţelegea întrebările sau, mai degrabă, nu voia să-i răspundă, iar cealaltă, dormind, nu-l auzea sau nu putea formula un

răspuns inteligibil. Cu cea dintâi nu avea voie să vorbească decât despre lucruri care-i erau, lui, indiferente; cu cea de-a doua era redus la interjecţii. Tăcerea la care fusese condamnat îl exaspera prin ea însăşi. Acceptând-o (şi trebuia s-o accepte chiar dacă acum voise să o ignore şi acelaşi lucru îl încercă de multe ori şi mai târziu), simţea că-şi cedează un mare avantaj şi că lupta începea, pentru el, în condiţii cu totul inegale, pe un teren suspect, acoperit de perdeaua de nestrăbătut a tăcerii. Ce era dincolo de ea, nu parvenea să vadă. Tensiunea continuă îl ajuta ca presimţirile întunecate, care îi veniseră aproape imediat după întâlnirea, în parc, cu străina, să-l stăpânească nesuferit. Convorbirea cu tatăl lui Tudor i le fixă, dându-le un conţinut.

Acela era foarte încurcat de misiunea ce i se încredinţase. Repugnându-i să se refere direct la o chestiune ce nu-l privea, preferă să-l aducă pe nepotul lui la seriozitate întreţinându-l despre domnul Iliescu şi sugerându-i cât de mult l-ar fi supărat pe dispărut legătura lui. Sugestia o făcu atât de discret, încât Matei era liber să nu se socotească vizat. Cu ocoluri largi aduse vorba, anume, despre afecţiunea pe care tatăl lui Matei o purtase fratelui lor, Alecu.

— Un singur lucru, sublinie, nu i-a iertat niciodată, că trăia cu o femeie care nu-i era soţie. Aceea era văduvă, mi se pare, şi Alecu necăsătorit şi în asemenea cazuri lumea trece de obicei cu vederea, înţelege, tolerează. Tatăl tău însă avea principii morale severe.

Dezvoltă această temă cu toată gravitatea implicită.

— Când v-aţi mutat în N., spuse la un moment dat şi atunci, părând pentru prima data cu adevărat interesat. Matei îl opri:

— N-am înţeles niciodată cum trebuie de ce ne-am mutat în N. Tata a pierdut chiar atât de mulţi bani încât să nu-i mai rămână altă soluţie?

Cel întrebat îşi lăsă capul în piept. Întâmplările de atunci

îi erau încă vii în minte şi de aceea îi displăcea, acum ca totdeauna, să le evoce, dar mai ales acum fiindcă simţea că oricare ar fi fost răspunsul lui, acela va fi plin de consecinţe pentru Matei.

— Aşa a lăsat-o pe Lili să creadă, zise.

— Am bănuit, făcu Matei.

— Ce?

— Că au fost mai multe pricini, în fond inanalizabile.

Atunci tatăl lui Tudor se hotărî. Ce pildă mai bună de bărbăţie avea să-i dea, care să-l îndemne să renunţe la drumul greşit?

— Nu. A fost ceva simplu şi limpede. Era bolnav, ştia că nu va mai trăi mult şi avea nevoie de odihnă. Nu putea să vă spună asta, lui Lili şi ţie, înţelegi, era obligat să tacă.

— Şi dincolo de tăcerea lui, făcu Matei descompus, nereferindu-se deloc la domnul Iliescu, era moartea.

XXVI

— DACĂ AŞ FACE UN PAS ÎN AFARĂ de pe fereastra ta, îi spuse privind nu în golul străzii ci drept în faţă, în aerul care se juca, deasupra arborilor bogat înfrunziţi şi a blocurilor, cu aburii albi alcătuind din ei chipuri şi stricându-le pentru a face îndată altele, mai departe, sunt sigur că nu aş cădea.

— Eu prefer uşa, făcu ea şi dădu un pas înapoi smucindu-şi mâna pe care i-o apucase şi de care o trăgea spre fereastra.

— O, Dora, de când nu te-am mai auzit! se opri.

Lumina neaşteptată de pe chipul lui o sperie şi mai rău, cu atât mai mult cu cât îi apucase iarăşi braţul.

— De ce ţi-e frică? Vino să privim norii împreună. Sunt ca cei pe care i-am văzut din pădurea din faţa casei tale de la vie.

Nu înţelegea ce se întâmplă cu ea de la un timp dar ştia, ca în vis, că Matei nu se simţea bine şi o urmărea un sentiment de vină şi ideea morţii o trezise deodată. Era sigură că, pentru a o pedepsi, vrea s-o ucidă.

Dar nu dorise decât să-i arate norii şi doar acum că, pe neaşteptate, o vedea şi mai ales că o auzea se gândise să meargă cu ea spre ei nerealizând motivul fricii care o cuprinsese. Fu chiar mirat, îi explică la întâmplare că păşind în aer, de mână cu el, nici ea n-ar cădea şi o trase din nou spre fereastra, Dora îşi retrase din nou mâna, ca spre a-şi aranja părul, şi se aşeză pe unicul scaun din încăpere, din partea opusă ferestrei, dând peste taburetul de la pian.

— A venit vara, surâse şi-şi împreună mâinile în poală.

Matei ridică taburetul şi se lăsă pe el. Vedea că este gata să sară în sus la primul său gest. Scaunul ei era lângă uşa, deschisă, a holului şi desigur că pe acolo se pregătea să

fugă.
Dar de ce se teme? se întrebă alegru – şi ei:
— Pantofii îţi erau atât de subţiri încât mi se părea că păşeşti în iarbă cu picioarele goale.
Încercă din nou să-l liniştească şi-l întrebă:
— Când?
— Când ne-am întâlnit prima dată în pădurea din faţa casei tale de la vie.
Răspunsul lui nu o mulţumi, căci pomenise iarăşi de casa ei de la vie, aşa încât, frământându-şi degetele în poală, puţin aplecată înainte, încercă altă diversiune:
— În vara trecută! Ce frumos a fost! Ştii că plănuiam atunci să mergem împreună la mare. Mai ţii la ideea aceasta?
— Da, îi răspunse. Şi de ce se teme? se întrebă încă o dată, de data aceasta cu oarecare îngrijorare. Era albă, îl privea fix. Este ceva pe faţa mea care o face să se teamă astfel? Şi ca şi atunci când îşi pusese haina pentru a-i ascunde albul cămăşii, îi întoarse spatele răsucindu-se pe taburet şi din poziţia aceasta continuă să-i vorbească despre drumul lor la mare. Era atât de copleşit de apariţia Dorei încât aproape că nu simţea efortul de a sta cu spatele la ea. Avea în schimb conştiinţa că vorbeşte mult şi repede, ca un om care a tăcut mult şi este ameţit de putinţa nesperată de a vorbi. La o aparenţă de răspuns din parte-i îi veni să plângă şi îi spuse din nou.
— De când nu te-am mai auzit! Ce s-a întâmplat cu tine atât timp?
Ca s-o întrebe aceasta se întoarse către ea şi Dora protestă cât putu de simplu şi drăguţ:
— Nimic.
— Dar ce ţi-am făcut? Ce este cu tine? fu gata să-i strige, însă probabil, socoti, dacă nu i-ar fi frică aş avea-o acum în faţa mea tot pe cealaltă aşa că spuse doar. A venit vara, adevărat, de mult, suntem la sfârşitul lui iulie şi este atât de cald — deschise fereastra şi o chemă din fereastră: Vino,

aici e bine. Ştii, când te aşteptam să vii în pădure eram într-al nouălea cer pentru că mă aflam atât de aproape de casa ta, mă gândeam totuşi că este imposibil să vii şi de aceea când ai apărut mi-am zis că te vei duce la un vecin, apoi când ai traversat şoseaua şi veneai spre mine nu mai ştiam decât că trebuie să te întâlneşti în pădure cu cineva, fără să-mi treacă deloc prin minte că acela sunt eu, şi am fost, închipuie-ţi, îngrozitor de gelos.

— Pe tine însuţi? se miră, în picioare, din uşă, unde se refugiase în timp ce el deschidea fereastra.

— Faţa ta luminoasă, ochii care alergau înainte să descopere în frunziş pe cel căutat şi paşii repezi, ca şi goi în iarbă, care te duceau spre mine dar atât de departe de mine…

— Nu mi-ai spus aceasta niciodată, îngână.

— Privindu-te aveam sentimentul că fac un lucru nepermis, că iau de la tine ceva care aparţine altcuiva, dar nu mă puteam împiedica să te privesc şi să sufăr cu o suferinţă pe care plăcerea, căci, vai, îmi plăcea, o făcea monstruoasă.

Atunci cu timiditate, cu gingăşie, acceptându-şi pe jumătate soarta, îl întrebă:

— Vrei să închizi fereastra? Nu, să nu crezi că nu sunt gata să… Dacă aşa vrei, dacă aceasta îţi foloseşte la ceva. Sunt gata să merg oriunde cu tine. Numai să nu mă amăgeşti vorbindu-mi de nori, ca unei fetiţe, căci doar ştiu că nu vom putea face spre ei nici măcar un pas şi nu mă sperie decât trotuarul urât şi negru unde toată lumea ne va vedea zăcând sfărâmaţi, respingători.

Închise fereastra şi veni spre ea:

— Ce tot spui? Ce intenţii oribile îmi atribui?

— Niciodată n-am vrut altceva, plânse ca uşurată şi se refugie la pieptul său, decât să fiu cu tine, dar să nu crezi că n-am ştiut că-ţi produc, chiar fără vrerea mea, suferinţe pe care nu le-ai fi încercat dacă nu ne-am fi întâlnit. Am încercat de câteva ori să fug de tine. Sunt vinovată că nu

am putut? Şi totuşi ar fi trebuit să pot, căci ştiam despre viaţă mai mult decât tine şi aş fi avut mai multă putere ca tine să îndur despărţirea.

— Absurd. Nu m-am gândit deloc, nicio clipă, la ce-ţi închipui.

Ea îl strânse şi mai tare în braţe:

— Am fost slabă şi aşa am rămas până acum. Nu mă pot schimba. Şi eu sufăr, Matei, şi-mi este milă de amândoi. A, de-aş fi fost urâtă, sau măcar să nu-ţi fi plăcut!

— Mi-ai fi plăcut chiar dacă ai fi fost de o mie de ori mai urâtă decât eşti.

— Nu mă gândesc bucuroasă la moarte, reluă ea după o clipă de reţinere. Aş vrea totuşi să murim împreună şi acum te iubesc şi mai mult că adineauri tu…

— Înţelege odată că e absurd să crezi aceasta! Ţi-a mai trecut o dată prin minte aşa ceva, când coboram din via ta spre râu.

— Da? Nu-mi amintesc, dar aşa este dacă zici. În ziua aceea mi-ai spus că vrei să te învârteşti în jurul meu ca luna în jurul pământului şi erai într-adevăr palid ca luna.

Venind vorba de paliditate îi vorbi de paloarea unei colege la a cărei înmormântare fusese obligată să meargă pe când era în liceu şi-şi mărturisi spaimele ei de după aceea, groaza de indiscreţiile morţii şi în timp ce îi vorbea Matei se gândea, şezându-i alături, că acum cea pe care o luase de mână spre a o călăuzi din somn până la el fusese nu dorinţa, ci moartea. Dora îi apăru şovăitoare, spectrală, o umbră gata să se scufunde în elementul instabil care o scosese întâmplător la suprafaţă prin cine ştie ce capriciu al undelor lui dătătoare de uitare. O luă în braţe, spre a o mai ţine lângă el.

Însă îi scăpa. Crezuse că surprinde la el o distracţie şi se jenase că vorbise atât despre lucruri atât de puţin agreabile şi atât de intime şi că poate îl şocase şi cu spaima ei fără rost. Chipul lui dealtminteri îşi pierduse lumina. Reveni la un subiect părăsit, zâmbind:

— Şi când vom pleca la mare? Sezonul a început.

— Dora, făcu Matei şi se opri. Ea îşi ascundea cu vârful degetelor un mic căscat – pentru care, din priviri, îi ceru iertare. Îi era cu neputinţă să continue conversaţia, emoţia o obosise peste măsură, oricât protesta că nu a avut niciun gând rău era zadarnic şi o iubea nespus dacă voise să moară împreună, moartea astfel trebuie să fie o voluptate adâncă, violentă. Bietul de el, cât suferă şi acum îl voi face iarăşi să sufere, sunt sigură şi voi suferi şi eu după aceea din cauza lui şi a mea dar ce pot face, sunt o fiinţă slabă, se tânguia, şi numai iubirea este de vină. Dacă nu cumva mă iubeşte totuşi mai puţin, căci acum nu mă mai găseşte frumoasă, ca altădată.

— Să iau cu mine la mare şi costumul de baie albastru?

Vocea aspră, puţin antipatică, dar fierbinte ca o flacără, îl izbi în inimă.

— Da.

— Îmi va sta bine? Printre atâtea femei frumoase pe care le vei vedea acolo, aş vrea să-ţi par mai puţin urâtă.

— Eşti frumoasă.

— Adineauri mi-ai spus că sunt urâtă.

— Cui i-am spus?

— Mie, îi şopti aceea în faţă aplecându-se către el şi, astupându-i urechile cu palmele reci, îl sărută.

Matei gemu atât de tare încât Dora, cu ochii închişi, fără să se desfacă de el, tresări.

— Nu mă lăsa singur, o imploră, vino la mine, Dora, ce se întâmplă cu tine?

— Nu ştiu, îi răspunse mângâindu-i părul. Dar aceea continuă vorbele ei râzând: Nimic.

Ca o sabie spintecând apa, cuvântul îi arătă în jos, către Dora care îi fusese furată parcă de lungile, monotonele murmure lichide ale străzii de sub ei, pe care plutiseră până mai adineauri şovăitori şi în adâncurile cărora acum, oricât s-ar fi străduit, nu o mai putea distinge.

— Nimic, spuse străina. Astăzi eşti atât de curios! Imediat

însă ce era metalic în vocea ei se pierdu şi-l întrebă binevoitoare: Crezi că putem pleca săptămână ce vine?

— Oricând. Şi mâine.

— Nu, peste o săptămână. Vom fi o întreagă bandă. Îi spuse o mulţime de nume pe care Matei nu le reţinu.

— Eu credeam, făcu descumpănit, că vom fi singuri.

— Ne-am plictisi, n-am avea ce face.

— Dar nu cunosc pe nimeni.

— Îi vei cunoaşte. Sunt persoane foarte agreabile, ştiu că mă vei însoţi şi te-au adoptat de pe acum.

— Da, m-au adoptat? Atunci sunt mulţumit. Mă obişnuisem totuşi cu ideea ca vom merge doar noi doi.

— Vom fi doar noi doi, ripostă mânioasă la observaţiile lui enervate, numai că merg şi ei tot la Balcic. Apoi spuse: De fapt nici mie nu-mi convine pentru că printre prietenele mele pe care le vei întâlni sunt două foarte frumoase, faţă de care, pentru tine, voi fi dezavantajată.

Oare crede ce spune? se întrebă Matei care, ca totdeauna, era atent nu atât la ce spunea cât la strania monotonie a vocii ei, care semăna cu sunetul sfârâitor al roţilor unui mecanism în mişcare. Întrebarea şi-o pusese mereu, de la apariţia ei, şi din nou îşi răspunse că nu, că nu executa, vorbind, decât un ritual care nu avea altă semnificaţie decât să-l determine la anumite fapte, aşa cum iarba îmbelşugată şi vie de pe celălalt mal al iazului avea doar rostul de a-l chema spre pădure, spre zările îndepărtate, făcând să sune în el o notă care altfel tăcea. Ca şi iarba, era lipsită de sex, indiferentă, şi îşi aminti că acelaşi lucru îl gândise în vara trecută şi despre Dora, poate pentru că ceva îl avertizase atunci, în prezenţa Dorei, de apariţia, care acum era un fapt împlinit, a străinei. Dar şi el trebuia să vorbească. Îşi alese un subiect care nu privea pe nimeni, aşa cum obişnuia de la un timp, şi nu putu deschide gura pentru că ea nu-l lăsă; vorbea fără oprire despre prietenele ei, i le descria foarte amănunţit pentru a-l sili să le admire şi Matei o văzu între ele, pe plajă, aşa cum voise

ea să o vadă, şi simţi în nări mirosul de sare, de alge, de nisip fierbinte şi marea îi foşni în urechi. O fereastră vecină se mişca şi trimitea la intervale regulate reflexe luminoase în încăpere. Plutind pe ele, Matei primi destul de liniştit ideea că străina repeta poate, vorbindu-i despre acele femei necunoscute, scena pe care o imaginase Dora la ultima întâlnire cu fostul ei soţ când evocase noaptea lor, doar că acum adresând-o nu aceluia, ci lui şi, posibil, şi Dorei şi cu alt scop.

Cu ce scop? După traiectoriile repezite, labirintice, pe care le descrisese în jurul celei acum adormite şi acum de jur împrejurul străinei, întrebarea aceasta transparentă ca un mare strop sferic de apă îl opri şi, imobilizat în faţa ei, o pipăi cu prudenţă în câteva locuri întâlnind o suprafaţă elastică dar impenetrabilă. Ştia doar că totul la ea îl incita, îl chema, însă că totul e fals, gol pe dinăuntru, mort. Imaginea morţii i-o adusese adineauri pe Dora şi străina şi moartea erau surori, două feţe ale aceluiaşi lucru.

În concluzia aceasta era ceva nelămurit, enorm, care îl sili să dea grabnic înapoi şi o ascultă pe cea care, cu ochii în ochii lui, continua să vorbească. Era cald şi de căldură zvonul însuşi al oraşului era moale, scăzut, cu sincope din care nu-şi revenea uşor. Pleoapele ei erau uşor umede, ceea ce dădea ochilor ei o strălucire aproape insuportabilă şi în lumina lor Matei nu putea înainta, era minerală, dură, de nepătruns. O asculta ca să nu-şi ducă gândul până la capăt, dar efortul pe care trebui să-l facă astfel şi neplăcerea că îl aştepta la mare lume necunoscută, indiferentă, pe care totuşi va trebui s-o suporte, îl enervară atât de tare încât din nas începu să-i curgă sânge. Îşi simţi nările pline de lichidul cald care se aglomeră şi-i curse pe buza de sus. Privi repede batista, era înroşită. Atunci îşi strecură în nări un tampon de vată şi se întinse pe divan lângă ea, cu faţa în sus.

— Spune mai departe, murmură. Nu-i nimic. Îmi curge puţin sânge din cauza căldurii. Îmi va trece repede. Te

ascult.

— S-a făcut zăpuşeală, îi răspunse şi se ridică de lângă el să deschidă fereastra. Vine furtuna, o auzi apoi din spatele său, după ce deschisese fereastra. Cerul e negru.

— Da? Nici n-am băgat de seamă. E drept că reverberaţiile ferestrei abia mai ajung.

Pe tavan, deasupra capului său, reflexele luminoase pe care le trimitea fereastra vecină lăsată deschisă se jucau în două cercuri, nestatornice ca nişte ochiuri de apă lovite de ploaie.

— Către Dacia vântul a şi început să poarte hârtii şi frunze, o auzi din nou şi aceste scurte veşti pe care i le dădea despre ce se petrecea afară, într-o lume pe care, aşa cum sta întins, cu nările înfundate cu vată, nu o putea vedea, o lume împalidată de apropierea furtunii, de negura de pe cer, îl disperară. Cele două cercuri nelinişte, de lumină, de pe tavan dispărură şi tavanul era acum urât şi întunecat. Îndată, continuă ea, va ajunge şi aici. În vocea ei tremura parcă o intenţie de râs. Apoi auzi foşnetul vântului jos în piaţă, pocnetul unei ferestre izbite, după care totul încremeni ţinându-şi respiraţia şi auzi lămurit foşnetul rochiei ei, paşii ei goi pe covor. Se aplecă asupră-i, pe la spate, şi-l sărută.

— Vrei să vezi cum îmi vine costumul albastru?

Se sprijinea cu mâinile pe divan, deasupra lui. Sânii ei, înmuiaţi de căldură, îi atingeau părul şi Matei simţi mirosul corpului ei puţin asudat. Mirosul vag de migdale, de apă de colonie şi sânge, îl ajungea prin vata care-i astupa nările, şi apoi slăbi căci ea îl părăsise pentru a-şi îmbrăca costumul.

— Sunt murdar, îşi spuse scoţându-şi vata din nas şi aspiră adânc mirosul cadaveric ce plutea în odaie.

Oamenii cu vată în nas ori în urechi îi păruseră totdeauna murdari. Domnul Milian nu avea încă nările astupate cu vată, însă boala i le lărgise, rotunde şi negre, cât să încapă mai târziu, dar nu prea târziu, toată vata pe care moartea i-o va strecura în ele.

— Îl cunoşti pe domnul Milian? întrebă privind mai de parte în tavanul înnegurat. Nu-l cunoşti. Mi-a fost profesor la liceu. A murit acum doi ani şi acum îmi dau seama că ţineam foarte mult la el. Curios cum, cât a trăit, n-am ştiut. El va fi ştiut însă ce nu ştiam eu? Întrebare fără rost. Mai important este, făcu ridicându-se, că parcă mă disculp. De ce?

Se văzu în oglindă murdar de sânge pe faţă şi cu o expresie de triumf cu totul nepotrivită. Era plin de sânge şi pe degete.

— Nici pe vărul meu, pe Tudor, nu-l cunoşti, se pomeni că adăugă.

— A! ţipă ea şi Matei tresări ca şi când ţipătul răspunsese gândurilor lui obscure şi apoi râse fără voce pentru că ţipase fiindcă începuse să plouă şi câţiva stropi, cum şedea lângă fereastră, îi atinseseră umărul. Ea se retrase ridicându-şi pe umăr breteaua costumului de baie. Matei închise pentru a doua oară fereastra.

— Cum ţi se pare? îl întrebă mai dându-se trei paşi îndărăt ca s-o poată vedea toată. Să-l iau?

Ploaia curgea pe cristalul lat al ferestrei şi înainte de a începe să se oprească, Matei clipind din ochi, gata să adoarmă, contemplă îndelung trupul cadaveric al celei care, aducându-i-o în cele din urmă pe Dora, acum dormea întinsă alături de el şi pătată pe faţă şi pe braţe cu sângele lui. Şi în timp ce afară continua să cadă, să se prelingă şi să şiruie apa, o mângâie încet, să n-o trezească, fratern, ea şi el fiind în momentul acela două feţe ale aceluiaşi lucru, ale oboselii unei după-amiezi cu ploaie, ale eternităţii vide, monotone, cenuşii, care produce fără rost şi împinge, prin exasperare, la profanare.

— Toate acestea să fie, se întrebă cu indiferenţa oboselii, dragostea de care îmi vorbea ea? Posibil, de vreme ce place atât de mult.

Sentimentul că el şi ea (dar Matei spunea *ea* din simplă obişnuinţă) sunt fraţi îl destinse la început, apoi îl înapoie

chinurilor sale, doar că şi mai însingurat căci flăcările cu care îl ardea şi îl chema îi păreau turburi, nefireşti, incestuoase. Aşa că se pomeni gândindu-se la plecarea la mare cu o fervoare care înainte era departe de el şi în care se amesteca şi dorinţa de a fugi spre un loc de purificare dar şi faptul că pregătirile însele pentru drum îi vor ocupa pe amândoi îndestul spre a-i ţine la distanţă unul de celălalt. Spera poate şi că, în lumina puternică ce-i aştepta, fiinţa străină se va destrăma şi Dora se va întoarce la el?

În orice caz, în tren, privind când peisajele care se succedau la fereastră, când pe cea de pe bancheta din faţa lui (erau singuri în compartiment) îşi spunea, mai întâi fără să creadă prea tare în explicaţia găsită, că străina nu era decât un produs al intoxicaţiei lui sentimentale, că obsedat de fiinţa Dorei îi crease un dublu în realitatea căruia nu avea niciun motiv să creadă fiindcă şi atunci când priveşti prea mult un obiect ajungi să-l vezi dublu, şi că dacă totuşi se petrecuse ceva cu Dora, se petrecuse ceva foarte firesc, Dora intrase în altă vârstă, încetase de a fi o tânără femeie pentru a deveni o femeie matură. Iar eu n-am păţit nimic altceva, continuă înţelegând imediat gravitatea presupunerilor sale, decât că, fără să bănuiesc, am fost martor al acestui fenomen. Şi pentru că şi ea urmărea alergarea peisajului monoton, de şes, prin dreptunghiul ferestrei, o întrebă:

— Ai văzut vreodată luna cum se mişcă pe cer?

— Niciodată nu mi-am imaginat cu adevărat că se mişcă. Dar am avut senzaţia că se mişcă atunci când treceau repede norii prin dreptul ei şi când mi se părea mai degrabă că, nu ştiu dacă ţi s-a părut la fel, cade.

Peste câmpul nesfârşit se lăţea, venind din fundul orizontului, un nor întunecat.

— Da, şi mie mi s-a părut. Ca s-o vezi însă cu adevărat cum se mişcă trebuie să stai tu însăţi nemişcată în faţa unui pom printre trei crăci foarte apropiate ale căruia s-o fixezi fără încetare. Atunci ai s-o vezi.

— Ai făcut aşa?

— De nenumărate ori, în N. Este un fenomen foarte interesant. Vreau să spun, mişcarea lunii şi ce se întâmplă cu tine care o urmăreşti.

— Probabil că ar trebui să stau prea mult timp nemişcată şi m-ar durea şi ochii. Apoi trebuie să cauţi pomul.

— Trebuie să-l cauţi.

Printre straturile de un albastru intens ale aerului, norul îşi strecura vata întunecată, aruncând sub el, pe iarbă şi pe semănăturile fără sfârşit, o umbră mare. Ea o remarcă şi spuse;

— Mi-e teamă că o să plouă. Ce-ar fi să ajungem pe ploaie?

În ochii mari, albaştri, fixaţi pe el, citea o atenţie care îl alarmă. Se uită la mine ca pisica la şoarece. Aş da nu ştia cât să ştiu la ce se gândeşte. La ce se poate gândi, acum şi aici, o femeie matură? Ciudată specie! Rochia uşoară, de vară, o îmbracă minunat. Matei se duse la uşă, ca pentru a o închide mai bine, şi privi în dreapta şi-n stânga pe culoar. Doi oameni fumau, vorbind şi sprijinindu-se în coate pe ferestrele coborâte. Totuşi aş putea încerca s-o sărut. Însă din pricina celor de pe culoar nu îndrăzni şi se aşeză doar pe aceeaşi bancă cu ea, foarte aproape de ea. Gura îi era uscată, mâinile îi tremurau. Avea senzaţia unui mare gol în stomac. Foarte interesant, îşi spuse, fenomenul acesta. Până adineauri când am descoperit că nu s-a întâmplat nimic altceva decât că a devenit o femeie matură, eram aproape de ea ca de o soră şi mă oprea să o mângâi sentimentul că aş săvârşi astfel un incest şi nu numai s-o mângâi dar să şi simt la ea dorinţa de a fi mângâiată, iar acum opreliştea aceasta nu mai există deşi n-am făcut decât să schimb un nume coborând-o pe pământ. N-am făcut decât să schimb un nume, fiindcă tot o străină a rămas pentru mine. O frumoasă doamnă necunoscută, cu care călătoresc spre un grup de necunoscuţi care m-au adoptat şi alături de ea voi fi mai departe forţat să privesc,

fără putinţa de a mă mişca, de a întoarce măcar ochii, ca un mort, în ochii umbrei, ai nimicului. Şi poate că scăpasem! Şi căută pe chipul ei trăsăturile aspre ale aceleia care o lua de mână pe Dora spre a i-o aduce trezind-o, pentru el, din somnul ei, dar nu le găsi.

— Ai răbdare, îi spuse ea zâmbind şi din nou se simţi mic, stăpânit de o pisică deloc grăbita şi voind să se joace. Aici nu se poate.

— Da. Aici nu pot găsi ce caut – şi, cu speranţă şi teamă, îşi mută privirea pe fereastră.

Norul întunecat şi urât făcuse braţe cu care îmbrăţişa întinderile. Fruntea lui era strălucită. Umbra lui se aşternuse şi asupra compartimentului şi Matei socoti că, de s-ar mai îngroşa, ei ar deveni invizibili celor de pe culoar, însă trenul fugea de el cu repeziciune şi cei care îi aşteptau la capătul călătoriei îl vor stânjeni ca şi cei de pe culoar şi călătoria însăşi devenise pentru el fără rost, era indiferent de va ploua sau nu şi dacă ar ploua ar sta în casă şi ar fi dispensat de inoportuni.

— Ploaia, făcu, răspunzându-i, aluzie la o veche convorbire a lor în timp ce cântărea din ochi norul pe care trenul îl lăsa în urmă, îmi place şi pentru că mă scuteşte de multe iluzii şi de durerea pe care o nasc ele totdeauna.

— Ei, n-avea grijă, îi replică, de iluzii nu scapi niciodată.

Speranţa că nu pierduse orice şansă de a se mântui îl încercă din nou şi o întrebă zâmbind, cerându-i un răspuns afirmativ:

— Tu parcă ştii mai mult decât spui.

Nu reuşi nici de data aceasta s-o vadă pe străină. În faţa lui era doar o femeie matură, Dora, într-o rochie de vară decoltată, cu espadrile în picioarele înalte – care exclamă copilăreşte încântată arătându-i cu degetul pe geam:

— Uite marea!

Între mare şi clădirea cu aspect de vilă unde li se rezervase o cameră, era o colină înverzită încununată cu doi măslini ale căror ramuri se măritau în aer. Strada îi

ducea până în dreptul casei, şi de acolo se transforma într-un drum de ţară, adânc şenţuit, care cobora brusc şi o cotea la stânga printre funduri de curţi pentru ca după un bot de deal să meargă din nou printre case, foarte aproape pe marginea falezei, dar acele case erau, de aici, invizibile şi Matei se bucură de pustietatea locului. Aerul sărat al mării şi mirosul ierburilor arse de soare îi iritau nările dându-i o ameţeală voioasă. Proprietarul şi soţia lui, bălani, cu ochii decoloraţi, indolenţi, ea servilă, el şiret, îi aşteptau în poartă şi Matei îi spuse la ureche:

— Nu-mi plac indivizii aceştia. Mă îngrozesc la gândul că-i voi vedea în fiecare zi.

— Prin ochelarii de soare, îi răspunse întinzându-i-i, se văd mai puţin.

— Eşti obosită? Ţi-e foame? Ce lumină!

— Nu-i aşa? Cu totul alta decât la Bucureşti şi în N. Ai fost sculptor, aici ai să fii pictor.

— Basmaua roşie îţi vine admirabil.

În realitate, după prima emoţie a întâlnirii cu marea, chipurile respingătoare ale celor doi îi amintiseră că drumul acesta este zadarnic şi când, o oră mai târziu, după ce ieşi din baie, ea dori ca înainte de a ajunge pe plajă să dea un ocol prin oraş, făcu în sine:

— Pentru a întâlni banda, cu siguranţă. Dar măcar am norocul, constată măsurând-o critic, că nu este urâtă. Dimpotrivă, este foarte frumoasă. Cum poate fi aşa de frumoasă? Şi uită graba ei de a-şi găsi prietenii atât cât să fie mirat că a trece acum, după atâţi ani, prin aceste locuri pe care le cunoscuse şi le iubise, copil, nu-i producea nicio emoţie specială. Era doar orbit de lumină, ameţit de parfumul şi de rumoarea tăioasă, mai mult bănuită, a mării, punctată de lipăitul sandalelor sale şi ale ei pe pietre. O întreba mereu dacă îşi aminteşte cutare sau cutare detaliu al străzilor pe care le străbăteau şi, da, îşi amintea, uneori nu, însă în ce-l privea se surprinse regretând că băieţelul care fusese nu lăsase în drumul său pe acolo semne de

recunoaştere care să-i certifice acum că într-adevăr călca locuri pe unde trecuse şi acela şi-i venea greu să-şi închipuie că cel care neglijase să-i întindă astfel mâna afectuos prin timp fusese el însuşi şi era întristat de neglijenţa micuţului ca de o dovadă de lipsă de afecţiune faţă de el care acum avea nevoie de puţină căldură, de o privire bună. Dar eu însumi, gândi, sunt vinovat faţă de el de aceeaşi lipsă de afecţiune, căci ce este oare altceva această lipsă de emoţie retrospectivă, această trăire exclusivă a mea în celula clipei de acum? Poate că şi el, îşi zise în timp ce alerga lângă cea de alături, aşteaptă din parte-mi lucrul de a cărui absenţă sufăr eu – şi senzaţia de a fi singur şi incapabil de gestul care să alunge singurătatea, incapabil să facă mişcarea de care era însetat, condamnat la o atroce imobilitate, îi strânse gâtul şi-i aburi ochii, şi şi-i şterse aşa cum ştergea odată în vârful copacului din pădure lentilele binoclului pe care ploaia şiroia împiedicându-l să vadă prin ele pe Dora, în care era închis. Dacă ar ploua, socoti, n-am mai alerga aşa, ne-am adăposti undeva şi nu s-ar mai întâlni cu nimeni. Căută în aer, deasupra capului, dar nimic nu aburea măcar enormul cristal, în afară de propriii săi ochi încă turburi care strecurară în albastru o pată mare, cenuşie, destul de vagă, dar şi destul de accentuată pentru a nu distinge prea bine pe cei cărora ea tocmai li-l prezenta. Erau doi bărbaţi şi o mică femeie care-şi scosese ochelarii ca să-l vadă mai bine şi al cărei păr se umflase, scurt, într-o formă vagă. Pronunţă câteva cuvinte amabile.

— Ţi-au plăcut? îl întrebă apoi, încântată.

— Cine?

Dar nu mai avu timp să-i răspundă decât cu o privire uimită şi mustrătoare pentru că Matei lungise pasul, trăgând-o după el de mână. În faţa lor, dincolo de fâşia îngustă a plajei presărate cu roşul, albul şi albastrul corturilor, tremura marea.

O fetiţă părăsi pe nisip un album şi alergă în dreapta spre

un grup de copii care săpau, întinşi pe brânci, o groapă. Un stol de pescăruşi se risipi peste ape. Voci nenumărate se încrucişau într-un zumzet subţire, marea foşnea, răsună o chemare, apoi fiindcă locul unde o dusese era mai retras nu se mai auzi nimic în afară de pliciuiala ironică a apei. Lângă ei, o bonă urmărea din ochi un băieţaş, un căţel alerga încercând alarmat văzduhul, un domn puse între sine şi mare un ziar în paginile căruia îşi vârî capul, adânc. Din spatele Dorei, care lăsa să cadă de pe ea rochia pe nisipul în care piciorul gol i se cufundase aproape până la gleznă, Matei privi cerul care scutura peste ape frunze de lumină. Dinspre larg venea ţipătul indistinct al pescăruşilor. Dora îi întrebă Gata? şi apoi se întoarse spre el şi Matei dădu din cap afirmativ: răsuflarea mării îl îmbrăcase, în locul hainelor părăsite, cu o tunică uşoară. Întorşi către el, ochii ei luminară atât de intens încât i se păru că-l caută de departe, dintr-o umbră deasă. Aceasta îl entuziasma. Între ei şi mare nu trecea nimeni. Fâşia de nisip dintre ei şi apă era lată, orbitor de albă.

— Simpatici, prietenii tăi, îi spuse pentru a-şi cere scuze că o adusese într-un loc atât de pustiu al plajei.

— Nu-i aşa? făcu aceea şi îşi întinse braţele în lături inspirând. Astă-seară vin să vadă cum stăm şi să ne ia la restaurant. Vom dansa. Acum dansezi bine. Dar, făcu privindu-se, nu sunt prea albă? Se cunoaşte că am venit abia astăzi, nu-i aşa?

În frunzişul des al luminii ce se revărsa peste apă licărea spinarea unui abur întunecat. Un nor? Părea să se deplaseze de la dreapta spre stânga, spre ea, dar poate că în realitate nu se mişca deloc. Un semn nemişcat în cerul frunzos, încremenit, o formă vagă.

— Eşti puţin bronzată încă de la Bucureşti. Încă de anul trecut, adăugă. Zici că acum dansez bine? N-am ştiut că astă-seară vom avea vizite.

Aceea făcu un pas în dreapta, însă îşi ridică iute talpa de pe nisip şi râse:

— Frige!

— Vrei să intrăm în apă?

O luă de mână şi o privi furios în ochi:

— Aici miroase a friptură şi a alcool.

— Doar nu vrei să ne certăm! murmură ea. Fruntea palidă i se încenuşă, apoi se sili să zâmbească şi-l chemă din nou în apă.

— Am jignit-o groaznic şi totuşi are aerul că se joacă cu mine. Mă poate surprinde oricum şi oricând. Mi se pare că, în tren, m-am păcălit şi am făcut un schimb prost căci, cel puţin, străina o lăsa pe Dora intactă pentru mine, chiar dacă mută.

Încercă din nou să regăsească pe faţa de umbra a celei din faţa sa trăsăturile extraordinarei fiinţe fraterne şi nici de data aceasta nu izbuti şi renunţă şi înaintă pe urmele ei spre apa însorită, cu arome amare, şi când o simţi săltându-i până la piept se culcă pe ea şi o brăzdă lung cu capul înainte, tăind-o
cu mâinile şi cu picioarele. Pe nisipul de pe fund propria sa umbră îl urma, nesigură în contururi, legănându-se în pântecul mării, şi Matei părăsi suprafaţa şi veni oblic spre ea să o ia în braţe şi s-o ajute să iasă cu el la lumină dar între degete nu luă decât puţin nisip pe care apa i-l fură, îndată. Picioare albe băteau undele în dreapta sa, le recunoscu şi se îndreptă, pe la fund, atingându-şi aproape umbra cu pieptul, spre ele şi probabil că, de deasupra, îl văzuse şi ea căci o auzi strigând (şi glasul ei i se păru că vine din cer, dintr-o lume care lui îi era acum invizibilă). Aici sunt, Matei. Vino să înotăm împreună.

— Dora, îi strigă înotând alături de ea spre larg, cum se chema fata vierului vostru?

— Ce vrei?

— Cum se chema fata vierului vostru.

— A! Gica, îi strigă la rându-i dintre spumele care-i ascundeau pe jumătate faţa culcată în ele când cu un obraz când cu celălalt.

— Şi cu perdelele roşii din camera ta de la vie ce-ai făcut?

— Şi deodată, fără să-i aştepte răspunsul, se cufundă din nou, trecu pe sub ea, ieşi la suprafaţă mai departe şi când rămase singur se întinse cu faţa în sus pe apa care palpita lent şi privi drept în văzduh, cum nu mai făcuse de mult, de când, în N., se lăsa pe spate în iarba de pe malul iazului şi, ridicându-se în cer, stăpânea de acolo, plutind, universul azuriu.

Matei era fericit şi fugise pentru a-şi ascunde labilitatea aceasta a caracterului său. Adineauri, îşi zicea pe jumătate revoltat, eram furios şi acum sunt fericit, eu care am avut tupeul de a-i declara Dorei odată că nu ştiu ce înseamnă fericirea. Şi de ce sunt fericit, la urma urmei, ce s-a întâmplat cu mine? Mişcarea în apă, mirosul mării? Sau poate un început de insolaţie mă agită?

Întrezări casca ei albă, de cauciuc, îndreptându-se către el şi se îndepărtă spre larg, căutând liniştea în arome şi lumină.

Avea sentimentul că nu mai este singur, că din tufele luminoase ale cerului îi întorc privirea ochi lui cunoscuţi. Micul abur întunecat, formă vagă, era acum chiar deasupra sa şi lăsa pe el şi pe mare o mică umbră, care lui i se păru plină de grijă, afectuoasă.

— Matei! Matei! se auzi strigat şi se ruşina de visările sale.

De ce m-ai părăsit? îl întrebă când păşi pe plajă lăsând să-i cadă de pe umeri hlamida grea, lichidă. Şi-şi repetă:

— N-am făcut doar să schimb un nume, Dora, femeie care mă înveţi să-i înţeleg pe idolatri!, pentru că atunci când locul tău îl luase străina, aceea mă chinuia dar mi te aducea până la urmă, fie şi adormită, şi aveam astfel un refugiu, chiar dacă efemer, şi acum că pe ea am uitat-o, ura şi iubirea nu le mai pot împărţi şi să-ţi dau ţie numai pe cea din urmă. Dură probă! Ce situaţie!

Picăturile de apă care i se scurgeau din păr îi mascară

lacrimile, amestecându-se cu ele. Se lăsă alături de ea pe nisip, cu faţa în sus, şi-şi acoperi ochii cu palmele.

Matei o uitase pe străină, dar uitase şi că îl mirase încă de la prima apariţie a aceleia stăruinţa ei de a o contraface pe Dora şi de a-l sili să se comporte ca şi când s-ar fi lăsat iluzionat să o ia drept Dora şi că se întrebase ce scop urmăreşte astfel. Atunci nu putuse afla un răspuns, acum era prea târziu. Ea surâdea, nemişcată, cu pleoapele coborâte, şi peste amândoi, cum stăteau întinşi pe nisipul fierbinte, pe sfărâmăturile unor sidefuri care fuseseră vii şi pe care marea le vărsase cu o neobosită indiferenţă, parcă însă şi triumfătoare, la ţărm, soarele îşi revărsa arşiţele şi lumina.

XXVII

SUB MÂNA CU DEGETELE RESFIRATE, pe care îşi sprijinea bărbia, nisipul se uscase. Printre pleoapele aproape închise nisipul îi apărea livid, ca un ţesut putrefact. Spre dreapta puţin, peste osemintele pulverizate se întindea umbra capului său. Ducându-se în apă, ea îşi lăsase sacul şi ochelarii alături, pe prosopul cu dungi portocalii. Din stânga înainta modest în câmpul foarte restrâns al privirii lui, umbra cealaltă, a cărei provenienţă îi era greu s-o precizeze pentru că nu vedea decât un fragment subţire de pe o extremitate a ei. Putea fi a marginii de sus a unei găleţi dintre acelea cu care se joacă copiii, sau a unei pălării uitate pe nisip, după cum putea fi a unui colac de cauciuc ori a cine ştie cărui alt obiect. Într-o dimineaţă de primăvară înaintată, cu o mână în buzunarul hainei şi cu cealaltă târând după el pe drum o nuia, mergea pe un vârf de deal. Drumul, lat cât să încapă bine pe el trei căruţe, îl însoţeau pe amândouă laturile două maluri înalte de pământ înverzite, înflorite, în care cântau ici şi colo cosaşii. Malul din stânga îi ascundea vederea spre valea pe fundul căreia curgea râul cu raci şi spre dealul ce începea să se ridice din undele acestuia pentru ca pe versantul celălalt, dinspre pădure şi oraş, să se acopere cu vii, şi malul din dreapta îi ascundea vederea spre valea împădurită în care albeau casele unui cătun, ultimele ale aceluia pe care-l cunoscuse într-o zi cu ploaie. Drumul era tare, aşa încât nuiaua ce o târa după el zgâria pietre parcă, şi drept în faţa lui, între cei doi pereţi de pământ, părea să se curme brusc ca şi când acolo ar fi ajuns la capătul pământului, pe marginea abisului albastru. Imaginându-şi, cu câteva minute înainte de a-şi îneca privirea în el, adâncul, inima îi bătu, încercă beţia fără nume de a cădea

în etern, de a cădea însă fără să cadă, până ce, după încă un pas, exact încadrată între coastele înverzite, în uşa aceea spre infinit, se ridică o boare roz, bine arcuită în partea de sus. Luna! strigă uimit. Îşi încetini mersul pentru a savura creşterea, cu fiecare pas ce-l făcea, a astrului primăvăratic şi atât de neaşteptat ce nu era, cum descoperi până la urmă, decât, în vâlceaua în care cobora, căci într-adevăr cobora, drumul, un pom înflorit.

Ridică ochii. Din spatele mărăcinilor ce încununau faleza se dezvolta în aer capul unui nor alb. Şi simţi încă o dată că trecuse, fără să ştie cum şi când, puntea care ducea din lumea imobilităţii, a morţii, în lumea cerească.

Aceste accidente binevoitoare, numi el pe acelea care, ca umbra precaută pe care se grăbi să o regăsească plecându-şi din nou capul spre nisip, pe mâini, şi aproape închizându-şi ochii, îl ajutau să intre în cer, se pot ivi sau nu, aşa că n-ar trebui să mă influenţeze atât. Doar râmele ies din pământ, fără greş, când plouă. Eu vreau să rămân, acum, în pământ. Şi fiindcă nu mai era vorba să rămână, de vreme ce ieşise, ci să se întoarcă, refuză bucuria care i se părea fără obiect şi-şi mută atenţia asupra eforturilor pe care trebuise să le facă de când venise aici pentru a suporta aproape permanenta companie numeroasă impusă de cea căreia el îi spunea iarăşi
Dora. De proprietari scăpase încă din prima zi închiriind toată vila şi nelăsându-le nici măcar folosinţa bucătăriei de vară din curte unde ei voiau să se refugieze aşa că fuseseră nevoiţi, bucuroşi totuşi de câştig, să se mute la o rudă din vecinătate trimiţând în locul lor, la cererea lui Matei, o femeie pentru curăţenie şi gătit. Ei, gestul acesta i se păruse foarte nostim, râsese mult şi râdea ori de câte ori îi revenea în minte însă, în ce priveşte atitudinea faţă de prietenii ei, îl supraveghea neobosită, părând să se aştepte în fiecare clipă la o manifestare nepotrivită din parte-i şi cel mai mărunt semn de oboseală sau de distracţie i-l imputa cu asprime, nedreptăţindu-l ades pentru că el ştia că face

tot ce poate spune a fi convenabil şi singurul defect pe care şi-l recunoştea din acest punct de vedere era doar că nu izbutea deloc să reţină numele celor a căror ca şi permanentă prezenţă îi fusese impusă. Cu o noapte înainte se despărţiseră de ei, ca de obicei, foarte târziu şi în drum spre casă începuse din nou să-i facă reproşuri până ce, nemaiputând-o opri, îi spuse:

— Nu înţeleg ce vrei de la mine. Vezi totuşi că fac tot ce pot pentru a nu distona în societatea ta de imbecili şi tâmpite. Ce pofteşti mai mult?

— Cum? Ce drăguţ! Nu ai dreptate să-i socoteşti aşa, dar ai spus-o atât de drăguţ, schimbă tonul şi vocea îi deveni tăioasă, încât, deşi nu le-ai spus-o şi lor, au simţit desigur că o gândeşti şi la vârsta ta este cât se poate de normal, de comun, să judeci astfel pe toată lumea.

— Găseşti că sunt comun? o întrebă clocotind.

Ea îi strânse braţul:

— Nu chiar aşa. Dar calităţile tale, când eşti şi cu alţii în afară de mine, nu se mai văd deloc şi din tine nu mai rămâne decât un ins destul de şters şi de aproximativ morocănos care este gata parcă mereu să facă o gafă, o impoliteţă.

— Aşa mă vezi tu, îi strigă depărtându-se de ea, pentru că ţi-e tot frică să nu te compromit cumva. Ai uitat că nu te interesa ce crede lumea. De câte ori să-ţi repet că nici nu-mi trece prin minte să te supăr jignindu-ţi cunoscuţii?

— Dar efortul tău de a nu jigni este jignitor, nu-ţi dai seama? Şi te rog, ţipă, să nu strigi la mine.

Continuară mult timp să se certe astfel. Nu vrusese să intre în casă şi se trântise în iarbă, rezemându-se cu spatele de unul dintre măslinii de pe colina din fundul curţii. Ea îl urmase, sprijinindu-se de celălalt măslin şi strângându-şi jacheta la gât căci dinspre marea pe care o aveau sub ei venea destulă răcoare odată cu ritmica surdă, egală şi adâncă a valurilor în care foşnetul rochiei ei în iarbă, gâlgâitul râsului nervos ce-i întrerupea uneori învinuirile

amare ce lui i se păreau fioros de lipsite de înţelegere se amestecau neliniştitor.

Ia ascultă, o întrerupse până la urmă, pentru a se trezi pe sine însuşi din răul vis, nu cumva noi doi am băut cam mult în noaptea aceasta?

Tonul bonom al întrebării lui o făcu să tacă. Matei privi luna care acum trăgea din apă după ea o umbră înaltă şi tăcută.

— Ştii multe, îi spuse şi se ridică în picioare. Dar este un lucru pe care încă nu-l ştii.

— Ce înaltă este! îşi spuse, de jos. Şi ei: Ce nu ştiu?

Întins în continuare pe nisip, Matei închise ochii de tot şi îşi culcă obrazul drept pe palma deschisă. În momentul acela m-a cuprins o emoţie pe care o resimt şi acum. Aşteptam să-mi dezvăluie ceva de o deosebită importanţă. Vedeam dar din toată atitudinea ei că are să-mi spună ceva capital, aşa încât i-am înţeles reticenţa când mi-a răspuns Nu-ţi pot spune. Este un lucru oribil. M-aş fi putut gândi, şi cearta noastră de până atunci îmi dădea dreptul, că avea să-mi anunţe ceva în genul Nu te mai iubesc, aparţin altuia şi trebuie să ne despărţim, dar nu m-am gândit la aceasta, ar fi fost de altfel absurd, ci la faptul că nimic nu poate fi mai oribil decât să iubeşti şi să urăşti aceeaşi fiinţă, stricând astfel ordinea şi claritatea lumii, şi că nimic de asemeni nu poate întrece în oroare situaţia de a fi singur în faţa negurii, forţat să o aţinteşti etern fără să-i poţi întoarce spatele nicio clipă şi să pui între tine şi ea pleoapele îngrozite.

Ridicându-se şi el şi scuturându-şi pantalonii de iarbă, îi spuse:

— Am trăit şi încă trăiesc un lucru foarte oribil.

— Ştiu, făcuse ea şi vrusese parcă să-l mângâie, lăsându-şi totuşi gestul neterminat. Poate. Însă este ceva mai oribil.

Ultima propoziţie o rostise cu putere şi solemnitate, aşa că Matei, deşi se întrebă încă o dată dacă nu întrecuseră amândoi măsura la băutură, strigă:

— Ştii aşadar ce trăiesc eu acum? — şi i se păru că străina revenise şi se afla acolo, în faţa lui, pentru a-i anunţa că trebuie să cunoască un lucru mai îngrozitor decât moartea, fiindcă nu altul era sensul vorbelor ei. Exaltarea lui căzu însă îndată, căci aceea murmura ferindu-şi ochii şi strângându-şi iarăşi jacheta la gât:

— Nu, desigur, nu ştiu nimic decât ca te iubesc şi că poate te fac să suferi. Dar poţi suporta suferinţa, nu-i aşa? Căci eşti, sau vei fi, un bărbat.

Soarele îl ardea pe omoplatul stâng şi Matei duse la spate mâna dreaptă cu cotul în afară şi palma în sus şi îşi frecă locul sensibil. Nisipul îi îmbrăcase palma într-o mănuşă aspră care i se fărâmiţa pe spate. Care va să zică din Dora pe care am cunoscut-o la început tot a rămas ceva, ambiţia. Stă cam mult în apă. Ce curiozitate! Ce calamitate îmi anunţa atât de sigură azi-noapte? Poate fi ceva mai îngrozitor, socoti iarăşi făcându-şi loc cu coatele şi cu genunchii în nisipul primitor, decât contemplarea nimicului?

Întrebarea îl neliniştea şi acum, cum îl neliniştise toată noaptea. Acum însă absurdul entuziasm de nevertebrat subteran pe care nu reuşise să şi-l înăbuşe o făcea aproape plăcută şi, fixând mai departe umbra vagă de pe nisip şi continuând să se întrebe dacă este a unei găleţi sau a unei ” pălării, în el se trezise un fel de nerăbdare de a da piept cu încercarea pe care i-o anunţase ea. Şi cum mâncărimile de pe omoplat îl supărau mai tare, deschise ochii să se întoarcă cu faţa în sus şi întâlni ochii unei mici femei care, cu părul învolburat tăiat scurt, se sprijinea în cot pe nisip la stânga lui şi, fără ochelari spre a-l vedea mai bine, îl privea cu tristeţe, cu răbdare, cu un fel de uimire. Matei o văzu că tresare când privirile li se întâlniră şi fu plictisit căci o crezuse şi pe ea în apă împreună cu Dora şi cu restul bandei. Apoi însă măsură umbra pe care braţul el o făcea să înainteze, discretă, pe nisip şi-i întoarse spatele ca să poată râde în voie.

— Spune-mi, te rog, îi ceru ajutor în timp ce umerii îi jucau din pricina hohotelor, la ce te gândeai?

— Mă gândeam, îi răspunse, că azi-noapte, când dansai cu mine, erai mai puţin vesel ca acum.

Matei reveni cu faţa spre ea. Prietena Dorei era foarte bronzată de soare, ceea ce făcea ca ochii ei bruni, cafenii, să pară şi mai cafenii, de sub bronz era evident roşul în care i se coloraseră obrajii.

— Nu, îi spuse, la ce te gândeai cât timp am stat eu aşa, cu faţa în jos, Magda.

Adăugase, şovăitor, acest nume pe care părerea de rău că o lovise cu râsul lui i-l adusese în memorie spre a i-l servi ei, la rându-i, drept scuză şi ea lăsă o clipă capul pe umăr şi prin ochii ei aromaţi, domestici, trecu o undă mai din adânc, aurie.

— Mă gândeam că, întins pe nisip, eşti mai mare decât pari altminteri.

Însă Matei nu mai era atent, căci i se păruse că îi rostise numele cu afecţiune. Şi, indignat, exclama în sine Ce nume pentru o amantă de cabotin! Cred, dealtminteri, că prietenul ei (Matei nu ştia dacă cei care o însoţea îi este soţ şi rosti cuvântul prieten ca şi când ar fi ţinut în vârful a două degete, foarte departe de corp, o cârpă udă, de şters pe jos în bucătărie) o cam neglijează. Acum joacă mingea cu Dora în apă, constată aruncându-şi ochii spre întinsul sclipitor.

— Magda, strigă o voce bărbătească din mare şi nişte braţe îi făcură semne, nu vii?

Ea ridică mâna răspunzând astfel că nu şi murmură către Matei.

— Şi tu la ce te gândeai?

— Să vezi, începu agasat, căci n-o putea jigni a doua oară, mi-a ghicit cineva că mi se va întâmplă ceva mai teribil ca… În fine, şi tocmai mă întrebam ce anume mi se va întâmpla când am deschis ochii şi te-am văzut. Înţelegi. Mă aşteptam la ceva dezagreabil şi am găsit în loc ceva

foarte agreabil.

— Nu vrei să mă ironizezi, bănuiesc. Cei mai mulţi bărbaţi cred că sunt mai interesanţi aşa. Nu eşti însă ca ei.

Rostise vorbele ca din violoncel, cu sfiala fanaticilor, şi ochii lui Matei se dilatară din cauza râsului care-l umflă din nou pe dinăuntru.

— Da, aşa este, o asigură. Şi a mai fost ceva. Mă uitam cu pleoapele întredeschise la nisip şi încercam să ghicesc cărui obiect îi aparţine umbra aceasta (şi puse degetul pe umbra umărului ei). Vedeam din ea doar partea de sus şi credeam că este a umbrei unei pălării sau a unei găleţi.

Ea surâse stânjenită şi apoi îl întrebă:

— Şi pe cer ce-ai văzut? Când ne-am cunoscut priveai tot într-acolo.

— Nimic, spuse Matei şi se ridică. Un nor. Nu mergi în apa? — şi porni, apoi se uită în urmă la ea, care îl urma aşezând alternativ pe nisip picioare mici cu unghiile sidefoase.

Se mişcă frumos, făcu Matei înainte de a plonja în adâncul albastru. Şi Dora, când am cunoscut-o, m-a găsit mai mare decât se aştepta. Şi nu e de atunci decât un an şi acum mă află mai mic decât i-ar place pentru că de atunci s-a schimbat, a devenit o femeie matură, iar eu am rămas pe loc. Îmi spunea destul de des că sunt un copil, deşi i-am explicat că am toate vârstele, dar acum este altceva, o şi crede şi poate că i se pare anormal să iubească, cum zice ea, un copil. Un copil, repetă mişcând încet cu braţele apa. În acest moment era atât de departe de Dora şi de prietena ei, încât deşi gândurile i se învârteau, pe jumătate luminate, pe jumătate nu, în jurul lor, melancolia cu care îl umpleau o atribuia faptului că mişcările pe care, cu faţa în sus, le făcea pe apă rămâneau fără corespondent real pe cer: îşi imagina foarte bine umbra sa proiectată pe zidul albastru şi imitându-l, însă aceasta se petrecea doar în fantazia lui. Doar mai târziu, în timp ce mânca sub bolta de viţă din faţa casei, reveni la Dora şi se întrebă dacă nu

cumva ea, vorbindu-i de lucruri indiferente şi silindu-l să o imite, urmărea să-i facă educaţia, să-l determine a fi şi el matur, şi dacă stăruinţa ei de a-i supraveghea comportarea faţă de străinii aceia nu avea cumva, cum şi bănuise, aceeaşi explicaţie. Vru s-o întrebe şi renunţă, sigur că va ocoli răspunsul în caz că avea în vedere cu adevărat o pedagogie, sau că, în cazul celălalt, nu va avea ce-i răspunde. Neputinţa de a afla adevărul îl obosi şi dormi apoi un somn lung şi visă că stătea în picioare (dar în vis nu se vedea decât de la piept în sus) în faţa colinei de alături, iar în locul celor doi măslini vibra la soarele arzător un stârv roz pe alocuri, pe alocuri vânăt, depilat aproape în întregime. Verdele muştelor îngrămădite pe el sticlea şi se frământa, curgând în cerc, pe loc, fără oprire. Vântul care bătea dinspre mare, din spatele colinei, aducea valuri de miasme care îl sufocau, încântându-l şi deprimându-l pentru că muştele nu erau verzi, ci albastre şi câteva se desfăceau de pe cadavru şi îi atingeau, în doi ciorchini lipicioşi, ca o carne asudată şi înmuiată de căldură, părul. În vis Matei ştia că are foarte mult păr pe cap, des şi tare ca iarba. Pe colină, stârvul gol de păr şi roz, sau mai degrabă livid, de lividitatea specifică ţesuturilor putrefacte, lumina. O lumină enigmatică, lunară. N-o vedea pe Dora, dar ştia că, de undeva din spatele său, ori dintr-o parte, nu-şi dădea seama, îl întreba de ce este palid şi auzea şi marea frecând, jos, sidefurile.

Voia mereu să se trezească şi nu putea, iar când în cele din urmă izbuti totuşi, simţi că dacă ar mai fi continuat să doarmă ar fi aflat ce nu voise Dora să-i destăinuiască şi se întristă. Era epuizat ca după o lungă criză de lacrimi. Nu identifică imediat la ce timp al zilei se afla şi o chemă pe Dora să o întrebe. Când veni din încăperea alăturată, se trezise însă de-a binelea şi văzuse că era spre seară, sări din pat şi-şi freca tâmplele şi o întrebă, pentru a justifica cheful de somn.

— Am dormit mult?

— Da, şi cât ai dormit am făcut cumpărături, am scris mamei şi Magda a trecut pe aici în drum spre nişte cunoştinţe ale ei, o familie care locuieşte peste două case de noi.

Aceste ştiri banale i le dădu surâzând şi pe un ton destul de tihnit şi Matei se auzi, contrariat căci nu se gândise de loc la aceasta până atunci, ca şi când prin gura lui, şi fără permisiunea lui, vorbea altcineva, care se gândise:

— De ce te miră că în societatea prietenilor tăi sunt şters, de vreme ce ei toţi vor să strălucească? Ce sunt eu, târgoveţ care vorbeşte tare şi pe nerăsuflate ţăranului în piaţă spre a-i închide gura şi a-i lua ouăle pe degeaba? Şi nu sunt morocănos printre ei, cum mi-ai spus azi-noapte, ci obosit şi plictisit.

— Nu eşti totdeauna morocănos, îl asigură ea care îi remarcase contrarietatea. Magda mi-a spus că de dimineaţă, pe plajă, ai fost foarte amabil.

Magda? căută în memorie. A, da.

— Nu-i aşa? I-ai spus că seamănă cu o găleată.

— Era vorba de o găleată de copii, dintre acelea cu care mă jucam şi eu, când eram mic, în parcul Ioanid. Aveam, de exemplu, una albastră pe care erau pictate pisici albe şi negre care pândeau o minge roşie de parcă ar fi fost nu minge ci şoarece. Şi în definitiv nici nu i-am spus că ea seamănă cu asta, ci o parte din umbra ei.

— Nu era supărată, dimpotrivă, îl linişti, goni cu batista afară pe geam o albină şi, ca să schimbe vorba: îmi pare bine că ai dormit. Erai obosit.

— Dacă somnul ar putea să-mi dea ce-mi răpeşte! exclamă. Pronunţ din nou cuvinte care nu-mi aparţin observi, şi al căror înţeles, din cauza aceasta, îmi scapă. Nu mi-a plăcut niciodată să dorm şi să fac lucruri care nu mă interesează direct, căci mi s-a părut că iau din timpul consacrat unor, cum să le numesc? întâlniri esenţiale.

— Şi totuşi ai făcut secretariat lui Jean, remarcă ea aranjând cuvertura patului pe care dormise Matei. Este

adevărat că altfel poate că nu ne-am fi întâlnit căci ieşeai atât de rar, sau chiar deloc, iar când veneam pe la Lili nu te vedeam fiindcă erai ocupat sau pentru că nu condescindeai să dai ochii cu vizitatorii voştri.

Spusese acestea cu spatele la el, aplecată asupra patului, aşa că nu cuprinse tot înţelesul vorbelor ei, rămas în cea mai mare parte pe faţa care i se ascundea, însă referirea la o epocă atât de îndepărtată, cum i se părea acum, a legăturii lor, îi îngreună sufletul cu o melancolie de care se lăsă stăpânit şi-i spuse:

— Uneori mi se întâmplă ca fiind într-un anume loc să mă gândesc că tocmai atunci sunt căutat în alt loc şi când mă reped într-acolo şi nu găsesc pe nimeni nu râd, aşa cum ar fi cuminte, de această festă pe care singur mi-am jucat-o, de vreme ce ştiu prea bine că nu avea cine să mă caute ci, ştiind aceasta, mă întristez că n-am fost aşteptat şi simt chiar în jurul meu, în aer, prezenţa celui plecat înainte de sosirea mea.

— Dacă aceasta ţi se întâmplă doar uneori, adică foarte rar, e bine, şi din nou trecu la altceva; Magda voia să te întrebe nu ştiu ce şi ar fi aşteptat până te-ai fi sculat dacă n-ar fi trebuit să se ducă la cunoscuţii ei.

Dintr-o curte vecină, Matei auzi clar cârâitul unor găini în coteţ în timp ce roşu, încurcat mai degrabă decât supărat, privea pe fereastră, cu spatele la ea, două suluri de fum care se risipeau, alăturate, în aerul serii, dincolo de coamele, salcâmilor. Regretându-şi somnul, se referise la ea, nu la prietena ei. Şi totuşi roşeala ce simţise că-i acoperă, arzătoare, obrajii, şi datorită căreia privea acum pe fereastră, îi dădea de înţeles că s-ar fi prea putut să se fi referit şi la aceea, fără să ştie, şi desigur din cauza somnului lung şi a ciudatului vis de sub a cărui impresie încă nu ieşise deplin şi care, ţinându-l încă pe jumătate în irealitate, îl priva de o bună parte a controlului de sine. Ca şi de dimineaţă pe plajă, se petrecuse ceva în spaţiul fiinţei sale, o suprapunere de imagini care şi de astă dată îl jena şi

îl nemulţumea, îl făcea să se simtă totuşi ciudat de uşor, aerian, descătuşat de timp fiindcă trăia totodată trecutul şi prezentul reunite în faptul lui de a se simţi restituit cerului, aşa că jena şi nemulţumirea lui de sine intrau în peisajul lui interior doar ca nişte umbre al căror rost este să pună în valoare lumina, nu s-o acopere. Ori s-o acopere atât cât să-i atragă atenţia asupra ei, astfel încât el să descopere analogia, reală în momentul acela deşi nu prea aparentă, între doamna Iliescu şi necunoscuta căreia reîncepuse a-i spune Dora, fără să-şi explice însă şi elementele din care se alcătuia fiindcă sentimentul mai vechi de a fi prizonier unei maternităţi atotputernice îl recâştigă şi nu-i mai lăsă răgazul de a se gândi la ele.

A doua zi marea retrăgându-se lăsă pe nisip lângă piciorul lui un obiect negricios, lucios de apă, încurcat într-o reţea de viscere rupte, verzui şi albicioase. În dreapta şi-n stânga lui se făceau planuri de călătorie cu automobilele pe litoral şi ca să nu fie obligat să participe la discuţie luă midia şi o curăţă de alge şi încercă să o desfacă însă cele două palme păreau pietrificate în gestul lor de rugăciune şi nu izbuti să le desfacă decât sfărâmându-le şi între ele, copil avortat al mării, privirile îi rămaseră legate de fiinţa informă, apoasă.

— Ce urât miroase! spuse ea. Arunc-o!

— N-am să ştiu niciodată, în fond, cine eşti şi ce vrei? se răzvrăti atunci, brusc. Mă vei înfăşură mereu şi mereu în umbre care să mi te ascundă până ce într-o bună zi mă vei azvârli nepăsătoare, lichefiat şi inform, o umbră eu însumi? Şi acest mic animal, continuă calm pentru toţi cei de faţă, cu vorbe pe care nu le auzea decât el pentru că nu le rostea pentru nimeni, şi acest mic animal, făcu întâlnind ochii fideli ai Magdei, care îşi permite să te imite. Să te imite? repetă mirat şi cu şovăială cuvântul pe care nu făcuse decât să-l rostească pentru că de gândit îl gândise altcineva pentru el şi i-l strecurase printre ale lui profitând de o clipă de neatenţie. Ei, da, lucrurile, într-o formă sau

alta, se repetă, nu-i nimic extraordinar pentru că extraordinarul face parte din natura noastră, dacă nu cumva este însăşi natura noastră. N-am crezut niciodată că sunt singur în lume, doar că niciodată nu mi-am întâlnit semenii. Sau am întâlnit doi (Matei se gândea la domnul Iliescu şi la străină) şi i-am pierdut. Ori nu i-am pierdut.

Conversaţia din jur despre excursia de a doua zi continua. Ea vorbea cu ceilalţi, dar îl supraveghea atentă. Magda îi privea şi ea, supusă, dar nu vorbea.

— Ce Dumnezeu! exclamă, ăştia nu bagă de seamă ce se întâmplă?

La drept vorbind, nici el nu ştia dar ce se întâmplă, ştia doar că între ei trei se întâmplă ceva – şi apoi totuşi bărbatul care o neglija pe prietena Dorei părea să fi simţit şi el ceva pentru că era agasat de insistenţa cu care aceea îl privea pe Matei şi atunci când ea, mutându-şi o clipă privirile, interveni în discuţie propunând să meargă la Mangalia (excursia fusese hotărâtă şi acum se întrebau de itinerariu), făcu blând, cu o intimitate şi o grosolănie special adresate urechilor lui Matei:

— De ce, mamă dragă, ca să vizitezi muzeul?

Mamă? se întrebă Matei, veştejit la faţă. Şi pentru cretinul acesta femeia este o mamă? Mamele îşi ucid copiii şi copiii îşi sfâşie mamele. Ce mai parodie! Sunt pe punte, încă o dată salvat din abis, şi femeile acestea două ştiu şi de aceea mă privesc aşa. În mirosul mării simt amestecat parfum de iasomie.

Micul animal, sau gentilul animal cum avea să-i spună curând, primise cu bărbăţie insulta mulţumindu-se drept orice răspuns să-şi aşeze un picior peste celălalt, părăsind în nisip urma călcâiului delicat pe care acum îl clătina în văzduh şi să-l privească din nou pe Matei cu aerul de a-i spune Vezi cine este? Şi puţin îmi pasă de izbucnirea lui, sau chiar mă încântă căci îmi dă prilejul să-ţi arăt cât mă absoarbe prezenţa ta.

Atunci Matei se ridică să arunce în mare midia şi când

reveni se instală în aşa fel încât să fie mai aproape de urma pe care o lăsase în nisip călcâiul ei şi, asigurându-se că ea vede ce face, o mângâie. Micile unghii sidefate încetară să se mai legene în aer, apoi se aşezară pe nisip, genunchii se încordară arcuind coapsele graţios depărtate şi Magda îl chemă, de sus, s-o însoţească la chioşcul de răcoritoare. Şi nu vorbiră nimic tot drumul, dar când fură destul de departe de grupul lor şi pierduţi în mulţimea de pe plajă, ea îi luă mâna şi i-o sărută şi îi merse atât de aproape tot timpul încât umerii aproape li se atingeau, iar după ce se întoarseră, încărcaţi cu sticle de suc pentru toată lumea, nu-l mai privi.

Pentru a completa argumentele ce-l determinară pe Matei să accepte o legătură într-un fel atât de plictisitoare pentru el, mai fu nevoie ca, în ziua aceea, aproape îndată după ce se întorsese cu Magda din tăcuta lor plimbare pe plajă, Argusul bandei, un domn cam uscat dar foarte jovial a cărui soţie era cufundată într-un veşnic joc de cărţi, să se dea lângă el şi, venind vorba de un Don Juan cunoscut, care se prăjea la soare mai încolo întreţinându-şi cu aluzii haremul adăpostit sub cort, să-i facă teoria bărbatului – victimă întâmplătoare şi anonimă a nevoii de societate a femeilor. „Iar cei care se flatează a fi cuceritori, când în fapt n-au făcut decât să se ivească la momentul potrivit în calea aceleia care tocmai, dintr-un motiv sau altul, era liberă şi suferea din cauza libertăţii ei, sunt, dragă domnule Iliescu, foarte eufemistic vorbind, nişte naivi.”

Vrea să-mi dea a înţelege să mă feresc de ea? se gândi el la prietena Dorei. În ce o priveşte are dreptate, totuşi felul cum generalizează întrece limitele permise, pentru că de exemplu afirmaţia lui nu se potriveşte şi Dorei.

Un stol de vorbe şi de atitudini ale ei se desprinse însă din trecut spre a-i ironiza siguranţa. Când se cunoscuseră, şi Dora era liberă şi suferea din cauza libertăţii ei şi dacă nu l-ar fi întâlnit pe el ar fi întâlnit neapărat pe altcineva şi nu fusese pentru ea, în felul acesta, decât o umbră fără nume,

nu Matei Iliescu ci o fiinţă despersonalizată şi poate că ezitarea lui de atunci la chemările ei se datora faptului că presimţea la ce rol îl atrag, rol pe care în cele din urmă fusese nevoit să-l întrupeze, aşa cum şi acum, cu o voinţă mai făţiş exprimată, îl silea la un rol bazat pe aceeaşi bizară renunţare de sine.

Era greu să accepte că lipsise din univers tocmai când se ştiuse mai prezent, mult mai greu decât a înţelege că băieţaşul care străbătuse tărâmurile de la marginea mării dispăruse fără urmă în el, care îi căuta zadarnic urmele, aşa că ideea de a verifica cu ajutorul Magdei istoria lui şi a Dorei i se prezentă în minte foarte firesc. Experienţa pe care o avea în vedere era în multe privinţe respingătoare, însă pe de-o parte învăţase, în sala de disecţie, să-şi stăpânească repulsiile, iar pe de altă parte Dora însăşi apărându-i un moment în postura doamnei Iliescu păruse a-i încuviinţa ideea. Este adevărat că încuviinţarea dată încă înainte ca el să-şi formuleze ideea semăna mai degrabă a îndemn, a sugestie.

Prietena Dorei îşi luă de la sine sarcina de a-i uşura lui Matei ocaziile necesare. Făcu aceasta cu o râvnă şi cu un devotament care ar fi trebuit să-l înduioşeze şi care nici măcar, din păcate, nu-l amuză. Dimpotrivă, abilitatea ei de a găsi cele mai discrete locuri unde să se întâlnească şi de a potrivi astfel lucrurile încât să nu trezească nicio suspiciune chiar şi atunci când, în faţa tuturor, îi dădea mii de dovezi de ataşament, îl întuneca fiindcă o avusese şi Dora, numai că la Dora, atunci, o numise tact.

Se întâlniră prima dată într-un punct îndepărtat al plajei, la adăpostul unei faleze înalte şi abrupte care înainta aproape până în apă şi fâşia de nisip era atât de îngustă încât nici nu te puteai întinde pe ea în toată voia. Sosiră aproape în acelaşi timp, el după un ocol.

— Am vrut să te văd, începu Magda căci, fiindcă ea îl chemase, simţea nevoia unei explicaţii şi Matei nu ascultă mai departe pentru că între ei nu era nevoie de nicio

explicaţie şi introducerea pe care o făcea ea era un simplu ritual, o punte de trecere între ei pe care el păşi aruncându-se jos pe nisip, cu spinarea rezemată de stâncă şi făcându-i semn cu mâna să se aşeze lângă el. I se lăsă alături, cu picioarele adunate sub ea în aşa fel încât nu mai lăsă vederii lui Matei decât genunchii pe care rochia scurtă şi îngustă îi dezgolea mult şi-l întrebă după ce-şi umezi buzele cu vârful limbii:

— Ce lucru teribil ţi-a fost ghicit?

— Ghicitoarea, îi replică, nu a vrut să-mi spună decât că mi se va întâmplă ceva foarte rău. Dar tu ştii să ghiceşti?

Spunând aşa, Matei îi luă mâna şi i-o întoarse să-i privească în palmă, iar ea se dădu mai aproape.

— Crezi, îl întrebă ca şi la ureche din cauza apropierii, că s-a referit la mine? Şi apoi: Ce vezi în palma mea?

— Ai o palmă frumoasă, puternică, aproape bărbătească deşi nespus de feminină. Eşti o femeie care ştie ce vrea, grăi şi-i întoarse palma-n jos mângâindu-i-o puţin cu vârful degetelor. Unghiile îţi sunt mici, nu bombate şi nici prea subţiri, preţioase. Sunt sigur că ai gust artistic. Şi cum ea, al cărei păr îi gâdila obrajii, îşi lăsase capul pe umărul său, ca să n-o împingă brutal cum se simţi o clipă îndemnat, căci ar fi stricat totul, adăugă sever, privindu-i din nou în palmă: Să te fereşti totuşi de artişti. Domnul acela este actor?

— Se vede asta în palma mea? îl întreba. Vezi aici un actor?

Severitatea lui îi dăduse atâta sfiiciune cât să nu mai ştie dacă îşi poate pleca din nou obrazul pe umărul său şi Matei, ţinând-o astfel la distanţă şi fără să-i elibereze mâna, îşi plimbă degetele pe vâna în care pulsul bătea cam neregulat dar plin:

— Ai sânge bogat şi tânăr, solar. Linia vieţii e lungă, fără accidente.

— Am să fiu fericită? îl întrebă surâzând simplu, cu ochii în ochii lui.

— Acum nu eşti?

— Acum, acum? vru să ştie, la fel de simplu.

Faleza stâncoasă se ridică oarecât şi, soarele fiind acum în spatele ei, o umbră lungă se aşternu peste cei doi şi peste mare şi apele, la întâlnirea cu umbra, sclipeau neliniştite.

— Acum, sublinie îndrăznind să se dea iarăşi mai aproape de el, sunt fericită, însă în rest…

Să auzim, îşi spuse Matei. Dacă măgarul de azi-dimineaţă a avut dreptate, acum îmi va vorbi despre nefericirile ei, îmi va confesa, ca Dora, şi evocându-şi numele acesteia fu gata să o facă vinovată pe inocenta de lângă el de acţiunea profanatoare pe care avu conştiinţa că o săvârşeşte, ca Dora, că se plictiseşte, că viaţa îi este goală, fără orizont şi aşa mai departe.

Nu-i spuse că se plictiseşte, n-ar fi fost adevărat, în schimb
Matei putu afla că domnul acela nu-i era soţ, că o decepţionase destul de repede, înainte totuşi ca între ei să se fi petrecut ceva ireparabil şi că nu ştie cum să scape de el.

Aşteptă din partea lui o încurajare ce nu veni şi pentru că terminase ce avusese de spus, îi luă la rându-i palma s-o privească, pretext de a-i veni şi mai aproape, atingându-i din nou obrazul cu părul abundent, de data aceasta lipindu-şi de-a dreptul capul de al lui.

Într-adevăr ştie ce vrea şi este mai puţin sfioasă ca Dora, gândi amintindu-şi cum Dora îi înfipsese prima dată mâna în păr şi apoi cum, când se despărţiseră seara pe şosea la ea la vie, îi atinsese obrazul cu obrazul ei, ca din întâmplare. Şi fu ca şi când Dora de atunci, din seara aceea care învăluise şoseaua cu pădurea şi dealurile acoperite cu vii, casele şi zgomotele înăbuşite. Din curţi, l-ar fi prins într-o plasă îndemânatic mânuită şi l-ar fi tras spre ea, scoţându-l din iarba prezentului. Sub cerul care însera şi în faţa mării, metalice în umbră şi aruncându-şi spuma albă până aproape de picioarele lor, asculta ţârâitul propriilor

cuvinte şi al cuvintelor ei. Mă întreb cum are să facă să mă sărute căci vine noaptea şi desigur că nu vrea să se întoarcă acasă cum a venit iar eu n-o s-o ajut deloc. De fapt n-ar avea decât să întoarcă puţin capul. Era evident, constată apoi.

— Uite aici, îi spusese parcă surprinsă urmărindu-i cu degetul o linie din palmă, el întorsese puţin capul spre ea, ea făcuse, invers, aceeaşi mişcare şi dat fiind că obrajii le erau alăturaţi nu avură altceva de făcut decât să se sărute.

— O iubeşti mult pe Dora? îl întrebă şi se corectă singură: O iubeşti de mult?

— Ei, da, după asta ea mă întrebase cum arătam pe timpul când o iubeam pe Marta. Nu e rău. Îmi amintesc, îi răspunse sculându-se şi ajutându-i să se ridice însă când fu în picioare ea i se atârnă cu mâinile de gât ascultându-l astfel, îmi amintesc că purtam pe atunci un jerseu gris, de lână. (Cum mi-a venit asta în minte? Jerseul era al mamei. Poate din cauză că mi-a iritat obrazul frecându-mi-l cu părul ei). În ziua aceea era cât pe ce să învăţ să joc tenis. Îţi place culoarea roz? Şi cum ea, ţinându-l mai departe de gât, dădu din cap: Uite, acolo marea e roz şi, nu ştiu de ce, aş înveli-o în jurnale. Seamănă prin ceva cu un animal mort.

— Dar albastrul, spuse ea întorcând capul spre stânga şi revenind repede la el, este frumos.

— Albastrul? făcu Matei şi privi şi el într-acolo. Deasupra cadavrului lichid cerul era senin şi intens. Da, spuse umilit, e frumos. Şi astea sunt frumoase, îi arătă spre muştele albăstrii albicioase care se frământau pe scoicile şi pe algele vărsate de valuri pe nisip. Îşi luară sandalele în mână şi cu picioarele goale înfundându-se în nisipul ce aproape-şi pierduse căldura, plecară.

În ziua următoare Matei şi Dora lipsiră de pe plaja. Lumea se întreba ce să fie cu ei şi gentilul animal se dedica băii de soare cu oarecare îmbufnare când unul din grupul lor le atrase atenţia asupra unui zmeu care se ridica repede pe cer, în volte largi. Coada i se agita nervoasă în aer. Îi

urmăriră evoluţiile câtva timp, până când cineva spuse:

— Ia staţi. Aseară m-am întâlnit cu Matei ducând în braţe un zmeu galben ca ăsta. Sa ştiţi că ei sunt şi de aceea n-au apărut astăzi, ca să se joace cu el.

Soţia Argusului ridică ochii din cărţi pe cer şi spuse:

— Trebuie să fie foarte departe.

Coada roşie a zmeului se prelingea în toate sensurile în văzduh, ca o lungă dâră de sânge.

— Ce-ar fi să ne ducem la ei?

Magda privea cerul cu reproşuri.

— Dar dacă nu sunt ei? făcu altcineva.

Marele zmeu galben continua să se înalţe măsurând lăţimea orizontului şi soarele îl făcea să sclipească ca o stea. După puţină şovăială, doi se ridicară de pe nisip şi se luară după sclipirile lui.

— Dă-i sfoară! Dă-i sfoară! striga Matei Dorei care, cu capul pe spate, cu bustul aplecat înainte şi cu picioarele bine înfipte în nisipul acelui loc pustiu, sălbatic, ţinea sfoara cu amândouă mâinile mişcând-o dintr-o parte în alta. La dreapta! Mai mult! Mai mult! Acum lasă-l. Auzi cum zbârnâie! Cânta parcă! Trage-l spre tine.

— Nu mai pot, spuse ea, mă dor mâinile. Vezi cum am transpirat? îl întrebă când îi luă locul şi Matei, primind de la ea sfoara care vibra şi-l trăgea spre cer, dădu din cap privind-o în fugă.

Ea se întinse pe nisip, cu faţa în sus, cu mâinile sub cap.

— Şi ieri după-masă, spuse, ai ajuns şi pe aici în plimbarea ta? Să ştii că-mi pare foarte rău că n-am fost şi eu.

— Nu, n-am ajuns până aici, îi răspunse şi trase atât de tare de sfoară încât zmeul, vâjâind furios, îşi aplecă gura spre stânga, apoi în jos şi nu reveni la poziţia normală decât după un picaj adânc, tăind pe cer un cerc. Ea se ridicase şi trăgea alături de el de sfoară, din toate puterile. Ghemul de sfoară de la picioarele lor se micşorase de tot. Dacă aş fi ajuns până aici, continuă el, ţi-aş fi spus şi, mişcându-şi

nervos picioarele pe nisip, fără să părăsească sfoara din mâini, îi dădu ocol ca şi furios. De atât privit însă în cerul fulgerător de lumini, o văzu turbure, lividă şi la fel de livid era şi locul cu mica pădure din stânga lor ce venea, strecurându-se printre stâncile înverzite, până aproape de plajă, plaja însăşi şi marea cea foşnitoare iar din zmeu nu mai rămăsese decât o pată neagră. Dar marii ei ochi albaştri erau la fel de coloraţi, înlocuind şi cerul şi marea acum încenuşate, şi ea îl lăsase iarăşi singur la sfoară exclamând Cât te-ai înnegrit şi apoi îi arătă cu degetul în sus, în vecinătatea pieptului auriu, de hârtie, bombat pe speteze ca o cuirasă, al zmeului care plutea măreţ în apele senine**:**

— Ce nor! Ca o cămilă.

Matei făcu, privind în sus, o mişcare, piciorul îi alunecă într-o groapă din nisip şi căzu cu faţa în jos strângând tare în mâini coarda vibrantă.

— Ţi-ai făcut rău? Te doare? îl întrebă lăsându-se imediat lângă el. Părul ei negru îl învălui şi din el îi spuse râzând Nu şi apoi E noapte.

— Ascultă, îi spuse ea şi-şi retrase capul.

Se întoarse cu faţa în sus, îşi culcă capul pe umărul ei şi ascultă: piuiau doi trei pescăruşi, din vârful cerului venea zbaterea vâjâitorilor, mai mult simţită în vârful degetelor strânse pe sfoară decât auzită, şi aceste sunete simple se detaşau de pe o tăcere adâncă, o tăcere însă care era de fapt produsul formidabil al necurmatei rostogoliri a valurilor pe nisip. Uneori înceta o clipă şi dacă pescăruşii n-ar fi continuat să piuie şi vâjâitorile din văzduh să vâjâie, universul întreg i-ar fi părut că a încremenit. Mirosul pădurii şi cel al mării îl împresurau. Ea mirosea a piatră spălată de ape. De undeva, de pe stâncile şi dealurile înalte ce închideau locul, lătră un câine.

— Anul trecut, îi spuse, ţii minte, când plănuiam să venim aici – şi el tresări şi o întrerupse:

— Cum te-ai gândit la ziua aceea? Ai să râzi de mine, dar

tocmai simţeam ceva foarte vechi în clipa de acum, ca şi când aceasta ar fi o repetare a unei zile de demult, ca şi când lucrurile pe care le trăiesc acum le-am mai trăit, şi nu reuşeam să aflu…

— Şi era bine? îl întrerupse şi ea. Dar vezi să nu scapi zmeul.

Matei se ridică în genunchi şi umbra sa o tăie pe din două pe cea de lângă el alergând pe nisip spre iarbă. Îl mira, fugar, interesul ei pentru astfel de lucruri, în alte împrejurări ar fi socotit că nu este un interes veritabil ci doar nevoia de a schimba cuvinte şi uitase cu desăvârşire pe gentilul animal care, la mare depărtare de acolo, tot mai privea din când în când, cu o blândă imputare, steaua cu dâra de sânge a cozii ei, şi care după ce încercase să se distreze citind şi apoi jucând cărţi, se exercita să stea pe nisip în mâini cu picioarele în sus şi fiindcă tot nu parvenea şi cădea, cel care-i spusese Mamă draga o ajută ţinându-i cu mâinile de glezne picioarele şi părul ei, între braţele care-şi schimbaseră destinaţia, căzu spre nisip ca o barbă.

— Nu ştiu dacă e bine sau nu. Parcă sunt şi nu sunt aici, parcă sunt şi nu sunt eu. Parcă aş fi ceva foarte mare, şi umflat şi în acelaşi timp aş pluti, rărit, deasupra acestui lucru umflat şi mare.

— Am auzit că aseară au scos la debarcader un înecat, spuse ea încruntându-se de milă şi neplăcere.

— Un înecat? tresări încă o dată. Am auzit şi eu, aseară când veneam spre casă. Tot oraşul se îngrămădea într-acolo. Am văzut şi eu, odată, unul. Ţesuturi umflate de apă, roz-vineţii, albicioase, o nefirească mărire diformă a întregului flasc. Mă întreb dacă nu te poţi îneca şi altminteri, în timp bunăoară.

Ea îşi trecu mâna pe pieptul lui prins în cuirasa de bronz în care îl îmbrăcase soarele, sări în picioare stârnind nisipul cu vârful degetelor şi murmură cu capul întors spre mare:

— De asta te temeai în vara trecută când plănuiam, în pădure, să venim aici. Şi totuşi îţi place, nu-i aşa? Am

apucat un timp ideal. Vino.

Ţinând iarăşi amândoi de sfoară, alergară în lungul plajei şi zmeul îi urma pe sus vibrând, zbârnâind, ridicându-se tot mai sus şi fluturându-şi în aer coada roşie.

— Îmi place, are dreptate, făcea mai târziu brăzdând apa alături de ea, cu toate că încep să semăn în felul acesta cu o râmă sau cu o giruetă şi iresponsabilii m-au scârbit totdeauna. Desigur însă că nu acesta este lucrul mai teribil ca moartea, pe care mi l-a anunţat. Astăzi e atât de drăguţă cu mine.

Se dădu la fund, trecu pe sub picioarele ei care, bătând apa, se încărcau cu şiraguri de perle, făcură pluta alături ţinându-se de mână şi priviră astfel zmeul care se clătina în înălţime. Soarele îl făcea să sclipească şi zumzetul său îi ajungea predomnitor.

— Matei, vreau să plonjez, îi spuse, ţine mâinile.

El se ridică în picioare în valul care-i ajungea până la bărbie, îşi împreună palmele făcând un fel de leagăn în care ea, ţinându-l de umeri şi de gât, îşi sui tălpile şi de acolo, arcuindu-se în aer ca un delfin, sări cu capul în jos în apă şi când încercă să repete Matei o luă în braţe, mare, udă şi zbătându-se, şi o sărută sorbind de pe buzele ei sărătura mării.

Sărutul dură atât de mult încât după ce-i dădu drumul din braţe ea, ameţită, căzu în apă însă ţâşni îndată la suprafaţă şi cu zvârlituri lungi şi line de mâini se îndreptă spre ţărm.

Ieşiră din apă aproape în acelaşi timp şi Matei o prinse pe la spate, îi înfipse mâna în păr şi-i întoarse faţa spre el pentru a continua sărutul început, îi scăpă, alunecoasă, printre braţe şi fugi, râzând şi întorcându-şi capul spre el să vadă dacă o urmează în direcţia pădurii, de un arbore, din marginea căreia legaseră sfoara zmeului. Picioarele lor răscoleau aromele ierbii dese pe care o călcau fără milă şi tot alergând intrară în pădure, astfel încât când la puţină vreme cei doi care se luaseră după lumina zmeului ajunseră la faţa locului nu-i găsiră. Recunoscură lucrurile lor pe plajă

şi-i strigară până ce, fiindcă la apelurile lor din pustietate nu le răspundea decât, în limba ei cerească, enigmatică, fiinţa din văzduh de unde îşi prelingea spre creştetele lor dâra de sânge a cozii, se mai învârtiră puţin, nehotărâţi, şi făcură calea întoarsă.

În aceeaşi zi, la restaurant, Magda se făcu că nu-l vede. Însă de îndată ce el îi adresa, întâmplător, cuvântul, se lumină la faţă şi îi răspunse cu o recunoştinţă pe care nici nu încercă măcar să şi-o stăpânească.

— Eşti foarte rău! îi spuse când se regăsiră. Ce-aţi făcut astăzi de dimineaţă? Şi zmeul acela îngrozitor cu care aveam impresia că vrei să râzi de mine!

Matei arătă cu degetul pereţii încăperii întunecate, temându-se de cei pe care i-ar fi putut scula din somn la acea oră înaintată a nopţii:

— Vorbeşte mai încet!

Experienţa se consuma cam repede, nu aflase mare lucru, dar poate că esenţialul îl va afla acum. Gândul acesta îl decise.

Era încă noapte şi sandalele îi lipăiau singuratice pe pietre. Îşi număra paşii ca să nu adoarmă şi ca să-şi distragă atenţia de la tremurul cărnii satisfăcute şi de la imaginile care îl trăgeau îndărăt, la cea părăsită. Călca pe umbrele, culcate la distanţe egale pe trotuar ale pomilor, ca pe treptele unei scări ce-l ducea în sus. Când între el şi cer nu mai fu nicio treaptă, căci ajunsese pe ultima, îşi spuse N-a fost acelaşi lucru, deşi a fost delicios. Dar nu cumva, dacă aş fi întâlnit-o întâi pe ea, nu pe Dora, ar fi fost ce a fost cu Dora, mai mult decât delicios?

Întrebarea care aşa cum şi o formulase conţinea în sine şi răspunsul, îl trezi bine – ca să-l ameţească, şi-i trebui multă voinţă pentru a rămâne sus, unde ajunsese, şi a analiza cu răceală îndreptăţirile semnului de egalitate care, răutăcios, parcă de la sine, se strecurase între Dora şi Magda. Iar când se convinse că, oricât ar căuta argumentele favorabile, nu poate elimina acel fatal şi răutăcios mic semn nici chiar

punându-l pe seama momentului neprielnic unei judecăţi rezonabile, concluzia că dacă Dora şi Magda sunt egale toate lucrurile sunt egale, adică indiferente în sine şi doar fantazia lui, stimulată de anumite împrejurări, scotea din masa indiferentă, informă, a lumii cutare sau cutare aspecte, investindu-le cu o realitate care nu le aparţinea, i se prezentă simplu şi clar. Aşadar totul, îşi zise aproape amuzat, referindu-se la tot ce se petrecuse între el şi Dora de la prima lor întâlnire, de sub salcia plângătoare din curtea avocatului, nu a fost decât un abur pe o oglindă înaltă şi întunecată? Aburul respiraţiei a două fiinţe care tocmai pentru a se putea găsi nu trebuiau să se vadă în oglinda aceea? Şi este ciudat că descoperirea, deloc originală dealtminteri, mă uşurează.

Uşurarea şi amuzamentul nu ţinură însă mai mult decât era firesc, o clipă, şi locul lor îl luară singurătatea şi sila. Străzile erau pustii, într-adevăr, la fel şi curţile şi dealurile înalte pe care se căţăra acea aşezare de oameni pentru încă o oră defuncţi, şi plaja udă pe care Matei coborî. Nu vedea în întuneric nisipul, dar îl simţea cum îi intră, ud, în sandale lipindu-i-se de piele şi înfiorându-l de dezgust. În faţa lui, la fel de invizibilă ca şi nisipul în noapte, marea venea şi se retrăgea, pliciuind şi oftând. Când ochii i se obişnuiră cu locul, văzu spuma murdară pe care ea, cu botul căscat pe nisip, o vărsa. Mirosul nopţii îi intrase adânc în vestminte, în epidermă, dar acum nu-i mai dădea dulcele entuziasm care provoacă la fapte, ci îi produse atâta silă încât fu gata să vomite şi el. Şi aerul întunecat începu să se turbure de apropierea zorilor, în el se răspândi substanţa lividă a luminii. În lividitatea aceasta valurile băteau, întunecate şi tăioase, din cozi şi pentru a scăpa de mirosul de pe el, deşi tremura de frig, Matei se dezbrăcă şi se azvârli în apă, trecând cu creştetul printr-un perete lichid de gheaţă şi negură. Se lăsă în picioare, cu respiraţia tăiată. Era cufundat în negura rece până aproape la gură şi sub tălpi simţea pietre, ierburi bărboase şi reci. Înotă furios,

adunând sub el cu braţele ca nişte echere întunericul alunecos, îl bătu cu picioarele stârnind o ploaie care i se revărsă pe cap, îşi culcă în el când un obraz, când pe celălalt, îl spintecă pe la fund în toate direcţiile şi apoi îi rupse pielea cu umerii ivindu-se la suprafaţă, perforă valurile avântându-se împotriva lor, spre orizont, şi le urmă spre plajă azvârlindu-se peste coamele lor, făcu cercuri largi, cu o dâră de spume după el, şi încet, încet mirosul pe care noaptea i-l strecurase, odată cu îmbrăţişările, în nări, începu să-l părăsească. Inima îi bătea cu putere, nu-i mai era frig şi când ieşi din apa măcelărită zorile se ridicaseră din partea opusă, marea zăcea, însângerată, la picioarele sale şi câteva umbre perechi se iviseră nesigure pe vârful falezei, să admire răsăritul de soare.

XXVIII

PLUTEA LINIŞTIT ÎN LUMINA OCHILOR ei. Lumina marilor ei ochi albaştri îl învăluia, senină, din toate părţile, mai uşoară ca apa, mai consistentă ca aerul. De undeva, din afara acestei lumini, o auzea întrebându-l repetat de Magda şi se auzea şi pe sine încercând să-i răspundă destul de alene şi neconvins. Ştia că vocile care-l ajungeau erau a lui şi a ei, dar le asculta cum ar fi ascultat, fără să vrea să asculte, dialogul unor personaje de care l-ar despărţi un zid şi aşa ceva chiar i se întâmplase odată, într-o după-amiază toridă. Domnul şi doamna Iliescu dormeau şi somnul lor se întinsese deasupra casei ca o mână întinsă spre a opri orice mişcare, orice zgomot, în aşa fel încât doar din timp în timp şi mult din afara casei câte o pasăre îndrăznea să piuie dar şi aceea se oprea repede, ca şi speriată, şi poate din cauza căldurii ori mai degrabă din cauza mâinii invizibile dar atât de vii care poruncea pretutindeni tăcerea, nu putea dormi. În gravura de pe perete, Emilie îşi ţinea mai departe obrazul culcat pe mâna întinsă a lui August şi cerul, culcat pe mâna întinsă deasupra casei pentru a ocroti liniştea celor care dormeau, îl întrezărea ici şi colo printre tei, un albastru pisat mărunt de tot, atât de mărunt încât prin transparenţa lui se putea bănui altceva, alt cer, şi poate că albastrul acela şi ce era dincolo de el nu-l lăsa nici el să doarmă şi opresat de linişte, mutându-şi privirile de la gravura de pe perete la fereastră şi înapoi, de la împăratul măreţ sub baldachinul lui, la albastrul transparent, feciorelnic, îşi spuse *Linişte augustă* şi aceste doua cuvinte îl mişcară foarte mult, ca şi când i-ar fi încredinţat, prin ivirea lor, explicaţia unor lucruri nemăsurate, confuze, şi putinţa de a uza de ele în folosul său. Şi se simţi deodată atât de bogat încât nemişcarea îi

deveni intolerabilă. Era sigur ca afară, în curte, pe stradă sau pe malul iazului, în câmp, dincolo de şosea în mâlurile cu raci sau dincoace, în pădure, se petrec evenimente fabuloase, provocate de descoperirea celor două cuvinte, ori la petrecerea cărora putea acum, datorită acestei descoperiri, să asiste în fine. Aceasta era bogăţia care-l investise şi trebuia să ia act urgent de ea, să o măsoare, să se măsoare pe sine însuşi cu ea. Între el şi fereastra deschisă stătea însă, mai întâi, imprecizabila rumoare a gândurilor sale de evaziune, apoi ritmica surdă a inimii lui nedecise şi după aceea foşnetele pe care ştia că le va produce mişcându-se pe pat şi care ar fi răsunat desigur până la cer turburând liniştea augustă a împăratului. În acelaşi timp, datorita nemişcării la care era constrâns, se gândi la evenimentele pe care descoperirea lui le dezlănţuise afară ca la nişte fiinţe însetate de prezenţa lui, chinuite de absenţa lui şi care, spre a-şi afla pacea, îşi aşteptau stăpânul. Şi atunci, ca să le aducă liniştea pe care i-o cereau, se ridică din cuibul de foşnete, îl părăsi cum obişnuia uneori, prin fereastră, şi însoţit de gărzile vegetale, de teii vânjoşi, al căror piept de veterani era îmbrăcat în pieptar de bronz, păşi solemn spre poarta dinspre stradă, unde un murmur de voci îl opri, se ascunse făcând un pas la dreapta îndărătul zidului alb spre creasta căruia coborau din cer frunze late, transparente ca pleoapele, şi exact din partea cealaltă a zidului, din stradă, auzi o voce bărbătească sugrumată de indignare şi diformată de dentiţia proastă:

— Şi i-am spus bagă de seamă ce faci.

— Va să zică aşa, acceptă a doua voce, i-ai spus. Ei, atunci e altceva. Şi ce-a zis?

— Nimic!

A doua voce, după o tăcere prin porţile căreia curseră toate apele îngroşate ale ceasului somnolent, spuse:

— Vezi?! Ţi-am spus eu!

— Uşor de spus!

— Să nu crezi că sunt geloasă, o auzi din lumina în care plutea măreţ şi pentru că în vocea ei suna stridenţa ameninţării se ridică mai sus în substanţa senină şi propria lui voce îl ajunse, destul de stinsă:

— De ce să fii geloasă?

— Crezi ca n-aş avea de ce?

— Vreau să-ţi spun că mi se pare ciudată ideea că, din cauza mea, ai putea suferi de gelozie. Nu înţeleg.

— Dar e limpede! strigă ea. Ce nu înţelegi?

Ca să evite şi acest strigăt făcu o voltă în senin, vibrând tot, şi simţi cum cuprinsul i se învolburează pe piept şi pe braţele cu care-l lucra. Vocea de sub el murmură nesigură:

— Nimic.

Niente, îşi răspunse sie însuşi de sus, traducându-se şi gândind că *nimic* este mai puţin metalic decât mica jucărie a corespondentului său italian, exprimând uimirea neputincioasă în faţa revelaţiei golului, un cuvânt surd, deodată gârbovit de noaptea dinainte-i, în care cei doi *i* ascuţiţi răsună ca două singuratice chemări ale deznădejdii, în noapte. Era mulţumit că noaptea rămăsese sub el şi nu se simţea capabil faţă de cei doi care se înfruntau sub el, în noapte, decât de indiferenţă. Ar fi vrut ca ei să tacă, totuşi, şi o ascultă ricanând cum ar fi ascultat bâzâitul unei muşte:

— Va să zică nu înţelegi nimic?

Şi el însuşi bâzâi:

— Ce să înţeleg?

Bâzâiau amândoi în negura de sub el, ca două muşte egal atrase de pestilenţă, alungându-se leneşe una pe alta. Nu era deloc plăcut, însă atât timp cât cei de jos nu vor face decât atât, putea să se bucure mai departe de lumina divină în care înota, clătinându-se de ici colo încet, maiestos. Decât să se certe inutil ar face mai bine să doarmă, în după-amiaza aceea atât de caldă. Dar poate, se gândi, nu dormeau tocmai pentru că era atât de cald.

— Vrei chiar să mă faci să cred că nu înţelegi nimic? continua ea. Îţi vorbesc de Magda. Nu-mi place cum se uită

la tine.

— N-am băgat de seamă sau, dacă da, ştii că nici mie nu-mi place.

— Să vorbim deschis?

Întrebarea, violentă, o simţi în întregul trup ca o smucitură, se ridică mai sus în lumină şi apoi coborî repede, crezând că va cădea, că nu se va mai putea ţine în albastru şi o privi cu intensitate deznădăjduită în ochii mari, albaştri. Nu căzuse, se ridica, dimpotrivă, parcă şi mai sus, revenind cu gura spre cer, deasupra volburii pâcloase în care fusese gata să se afunde şi ştiu atunci că străina a revenit şi că este în puterea ei. Dar n-o vedea, cum n-o vedea nici pe Dora, cum nu se vedea nici pe sine. Nu vedea de data aceasta nimic pentru că se întorsese în negură fără să prindă de veste când şi era ocupat să-i răspundă. O făcu aproape duşmănos.

— N-are rost să vorbim despre aşa ceva. Prietena ta îmi produce silă.

— Este, îi replică la fel de duşmănos, prietena ta, nu a mea.

— Cum vrei.

— De ce râzi?

— Pentru că văd ca eu, care n-am avut niciodată prieteni, m-am pomenit cu o prietenă. Spune-mi, acesta este lucrul mai teribil decât moartea, pe care mi l-ai anunţat în noaptea aceea? Dacă da, n-ai greşit.

— Va să zică recunoşti că voi doi… făcu uimită şi îndurerată de chipul brutal de firesc al mărturisirii lui.

— Recunosc că n-ai greşit şi că este într-adevăr ceva mai teribil ca moartea. Nu poţi să ştii, n-ai de unde şti cum este să simţi că *totul* este egal. Multe lucruri m-ai învăţat tu, era necesar să-l aflu şi pe acesta?

— Poate că nu înţelegi cât de grav este momentul pentru noi, sau pentru mine, altminteri n-ai încerca să mă amuzi cu acuzaţia că eu sunt vinovată de ce se întâmplă.

— Ce se întâmplă? spuse cu gândul aiurea.

Din cauza stupidităţii întrebării, ea fu gata se întristă atât de mult încât nu mai fu în stare îşi aplecă capul deasupra paharului cu oranjadă şi supse prin pai băutura foarte rece.

Matei lăsase în urma debarcaderul şi urca pe potecă un deal roşiatic cu mari pete roz pe care se legănau tufe de cimbru, se făcea seară. Mergea la întâmplare, să scape de cea care îl urmărea. Îi auzea paşii în spate. Îi vorbea mereu, când enervată, când plângătoare.

— Ştiu că nu mă iubeşti, îi spunea. Dar nu poţi încerca să te porţi mai frumos? Ce ţi-am făcut? Trebuie să-mi explici. Opreşte-te, Matei, unde mă duci aşa?

Se trânti necăjit în iarbă, cu faţa în sus, cu mâinile sub ceafă şi-i spuse privind în cer:

— Nu mi-ai făcut nimic.

— În schimb, îi răspunse întinzându-se alături, tu m-ai făcut să mă doară picioarele de atât alergat pe deal, prin bolovani. Uite, vezi, aici mi s-a şi umflat – şi zicând aşa îşi scoase sandala şi-şi cerceta talpa. Matei îi aruncă o privire. Îşi făcuse într-adevăr o umflătură în talpă.

— Te doare? o întrebă. Poţi înţelege acum ce am să-ţi spun?

— Nu mă doare, mă ustură.

— Îmi pare rău, iartă-mă. Îmi pare rău şi că nu te pot iubi. Dacă ne-am fi întâlnit mai demult te-aş fi iubit.

— Atât de uscat ţi-e sufletul?

— Lasă. Întoarce-te, se face noapte. Eu o iau peste deal, îi întoarse spatele şi porni, aproape alergând, dar se întoarse căci ea striga plângând:

— Nu pot să mă scol, Matei, ajută-mă.

Nu se putea scula şi nu putea nici să meargă, aşa că fusese nevoit să o târască după sine şi merseră aşa destul timp până ce îşi dădură seama ca sandala ei a rămas în iarba; se întunecase şi n-o mai putea găsi şi ea şi-o descălţă şi pe cealaltă şi o aruncă departe şi o aduse acasă la ea, în picioarele goale, pe drumuri ocolite şi în drum se opriră de două ori, unde era întunericul mai adânc şi locul mai pustiu

şi ajunse la el târziu de tot, spre ziuă, şi acum Dora ştia şi ce îi înăbuşi de la început orice căinţă fu ideea că nu avea niciun rost ca ea să ştie că el nu făcuse decât o experienţă, prelungită pentru verificare şi apoi din simplă slăbiciune. Ea aflase tocmai când totul se terminase şi numai din pricină că azi-noapte, când prietena ei îşi pierduse sandalele, avusese insomnie. Şi în definitiv, socoti în timp ce ea, cu capul plecat, sugea oranjada foarte rece, întâmplarea de pe deal i-ar place şi ei dacă i-aş povesti-o punând în locul meu alt erou, aşa cum dacă acum un an întâmplarea i-ar fi adus pe altcineva, în N., în locul meu, acela i-ar fi câştigat interesul pe care i l-am câştigat eu, eu care, astfel, am făcut ce putea să facă oricine, nu doar eu.

Fiindcă ea continua să-şi ţină ochii plecaţi, Matei se simţea abandonat, gândea şi ştia cât de încâlcite îi sunt gândurile. Se zbătea sa nu se înece în încâlceala lor ca musca în baie şi să se păstreze la suprafaţă şi nu izbutea şi întâlnind ochii chelnerului care, rezemat de o masă, îi privea, îşi pleca ochii supărat şi începu să sugă şi el din paharul brumat de răceala băuturii. Aceasta îl desprinse de sine şi frământarea de a nu se îneca în încâlceala gândurilor sale nu îl mai crispă, spectacolul ei dimpotrivă îl făcu să se simtă uluitor de uşor, de desprins din contingenţă ori profitând de contingenţe divine. Acum însă nu mai fu umilit, nici revoltat şi nici nu se mai temu de înecul în timp. În special de acest din urmă lucru nu se mai temu căci observa, şi nu era prima oară când făcea această observaţie, că valul care-i venise din spate îl scosese, în realitate, din timp. După o clipă avu din nou nevoie de ochii celei din faţa sa. Ca s-o facă să şi-i ridice, părăsi paiul în pahar şi întinse mâna spre ea, o mână care-i cerea să fie liniştită, şi i-o aşeză pe umăr. Îşi culcă obrazul pe mâna lui apoi şi-l ridică, supărată, şi-i spuse:

— Dacă eu ţi-aş fi făcut ce mi-ai făcut tu, sunt curioasă cum ai fi reacţionat. N-ai fi fost în stare să bei liniştit oranjadă, ca mine, nu-i aşa?

— Nu ţi-am făcut nimic, o asigură. Regăsise lumina senină şi se grăbea să se întoarcă în ea.

— Din nimicul acesta se poate şi muri.

— Da, spuse Matei încă nereuşind să se întoarcă. Noi nu vom muri. Vrei să-ţi explic ce-a fost? Vrei să fii bună să-ţi mai culci o dată obrazul pe mâna mea, ca adineauri? Puţin. Te rog.

Îi puse din nou mâna pe umăr şi ea îi atinse repede degetele cu obrazul. Matei primi mângâierea cu ochii închişi.

— Ce bună eşti! N-a fost exact ca adineauri, totuşi.

— Despre ce vorbeşti?

— Iartă-mă. Ai dreptate să fii indignată. Uite, dacă anumite stări foarte preţioase pe care le încercăm, stări de farmec, când suntem fericiţi fără să ştim de ce, le-am putea avea când dorim, şi pe acelea pe care le dorim, căci nu seamănă între ele, ar fi nemaipomenit. Dacă am şti în ce împrejurări se produc, poate că înscenând acele împrejurări le-am obţine. Dar nu ştim şi probabil că şi de-am şti n-am face nimic.

Trăsăturile ei se ascuţiră:

— Tu, îi spuse, *acum,* eşti fericit?

— Nu se cuvine, nu-i aşa?

Întrebarea aceasta îi permise să intre în lumina până atunci refuzată. Şi ea şi chelnerul din spatele ei, care continua să-i privească sprijinit de masă, doar că acum nu se mai sprijinea cu spatele ci cu mâna şi îşi petrecuse un picior peste celalalt înfigându-i vârful în podea, fură izbiţi de lumina care îi îmbrăcă faţa. Chelnerul, un bărbat încă tânăr, cu destul pântec, era gripat şi din cauza aceasta auzea rău, iar ea se întreba dacă nu cumva ce-i lumina astfel faţa aparţinea celeilalte. Cum însă o privea în ochi cu ce ştia de mult şi era numai al ei, ezită apoi simţi că din pricina privirilor lui atât de stăruitoare, aproape disperate, i se face milă de el şi el încerca să-şi dea seama cum parvenise să se ridice din nou şi să plutească în albastru şi înţelegerea i

se izbea ca de un zid cu neputinţă de înlăturat. Dincolo de acel zid se petreceau, ştia, evenimente esenţiale, era o nelinişte pe care, de-ar fi ajuns dincolo, prezenţa lui ar fi pacificat-o.

Ce-şi spuneau cei doi din cealaltă parte a zidului, nu mai înţelegea şi-i aştepta să plece pentru a reveni la poartă să vadă ce se petrece în stradă. Liniştea care scălda tot cuprinsul îi părea generată de propria-i nemişcare în faţa zidului alb. Pe zid se ridicau, din ierburi, câteva furnici şi vocile celor doi ronronau, bâzâiau, se pierdură. Liniştea fu şi mai adâncă şi îşi trase încet picioarele din iarbă, ca dintr-un ţesut animal, şi deschise poarta. Pe stradă, dintr-un capăt la celălalt al ei, nu era nimeni. În curte nu era nimeni şi la ferestre erau trase transperantele. Nici pe câmp nu era nimeni, nimeni nu trecea pe şosea şi în pădure şi apoi pe dealuri nu întâlni pe nimeni. Căldura, doar, descompunea toate suprafeţele, pe stradă ca şi în câmp, pe şosea şi pe dealuri, într-o infinitate de infinitesimale suprafeţe pâlpâitoare, agitate, îndesate unele într-altele şi tremurând de la dreapta la stânga, de la stânga la dreapta şi de jos în sus fără oprire. Lumea, pustie, fusese invadată de ele şi peste ele se întindea aducându-le puţină pace umbra lui în trecere şi pe umbra lui seninul îşi culca transparenţa, fără sfârşit – în care, aţintindu-l, se avântă până ce pământul se rări sub el, încercă obişnuita iute trecătoare ameţeală şi pluti de-a binelea în albastru, între două seninuri fără fund şi margini.

— Matei, spuse ea, de jos, nu eşti aici, cu mine, nu-i aşa?

— Nu sunt cu tine, îi răspunse precaut, să nu coboare din nou, sunt în tine. E foarte curios, continuă. Să-ţi explic cum este.

— Astăzi ai gust de explicaţii. Totuşi trebuie să vorbim serios, altfel plec imediat şi nu mă vei mai vedea niciodată.

— Păcat.

— Ce e păcat?

— Că nu vrei să mă asculţi. Este *într-adevăr* foarte curios.

— Mie mi se pare mai curios felul cum te porţi acum. Parcă nu-ţi pasă de nimic şi-ţi este indiferent orice aş face eu. Nu mai însemn chiar nimic pentru tine? Aşa de repede?

— Ţi-am spus doar că sunt în tine.

— Dar, pentru Dumnezeu, trezeşte-te odată, dacă dormi, sau încetează cu rolul acesta, dacă îmi joci teatru! Vreau să-mi explici de ce eşti neloial cu mine, înşelându-mă cu creatura aceea, şi dacă mă înşeli de mult şi cât crezi că va mai dura.

Matei continua să n-o vadă pe străină, dar ştia că este acolo şi-i răspunse liniştit:

— De ce neloial? Ţi-am spus azi-noapte, când am venit acasă, că m-am plimbat cu ea şi mă mir că nu înţelegi că între mine şi ea nu este nimic şi n-am făcut decât să stăm de vorbă. Ştii cât de mult vorbeşte, n-am putut-o opri. Asta e tot.

— Adineauri spuneai altfel.

— Ce spuneam?

Auzindu-şi întrebarea, Matei găsi că tactica celui de sub el este neroadă, singura posibilă însă, din nefericire. Cu siguranţă că Dora, care avea stimă pentru inteligenţa mea, îşi pierde acum toate iluziile. De ce nu este însă ea însăşi inteligentă şi nu curmă scena aceasta fără rost?

— Dora, am spus atâtea lucruri care n-au nicio legătură cu noi doi, încât întrebarea nu este atât de stupidă pe cât pare. Aceasta nu este o scuză pentru tine, cred că, dimpotrivă, te supăr şi mai rău, dacă nu cumva eşti mai inteligentă decât oricine altcineva în situaţia aceasta.

— Ţi-am spus de mult, mi se pare, că nu sunt inteligentă. În fine, adineauri ai mărturisit că între voi este mult mai mult decât accepţi acum şi că legătura cu ea te-a învăţat că totul este egal.

— Egal? Aşa am spus?

— Nu mai face pe prostul! Ştii bine că aşa ai spus.

Întinse braţele în lături, dând din umeri descurajat, acceptând:

— Ce altceva pot face.

Cuvintele lui ea le înţelese însă nu ca o recunoaştere a vinii.

— Poţi să-mi spui măcar ce este cu egalitatea aceasta a tuturor. Măcar cu atât să mă aleg.

— Nu ştiu, făcu el şi ochii i se aburiră şi-i şterse repede căci nu-i mai vedea astfel bine ochii, nu ştiu cum mi-a venit ideea. Sau ştiu. Este de fapt un simţământ mai vechi al meu, vorbi travestind cu îndrăzneală faptele pentru a nu o jigni, totuşi fără să le altereze esenţa, de care n-am devenit conştient decât acum câteva zile. Demult, la liceu, la gimnastică ne scotea pe câmp, la marginea oraşului şi o dată, când ne mişcăm braţele şi picioarele la fluierul domnului Gheorghiu, am avut impresia că noi toţi, adică eu şi colegii mei, aşezaţi în rânduri, semănăm grozav între noi, atât de mult încât numai întâmplarea ne-ar fi putut distinge pe unul de altul şi distincţia aceasta ar fi fost întâmplătoare, fără realitate. Altă dată ploua, era seară şi veneam spre casă din centru, prin băltoacele mereu sporite de pe trotuar. N-ai uitat cât de stricate erau trotuarele din N. Nu era târziu, dar părea aşa din pricina ploii. Pe stradă, împroşcând cu noroi la hopuri, treceau trăsuri, căruţe încărcate cu coceni putrezi de atâta apă, şi treceau şi destui bărbaţi, destule femei şi toţi eram gârboviţi şi cenuşii de apă şi atunci, ca şi la ora de gimnastică, m-am gândit că cineva din afară n-ar putea alege pe unul dintre noi, cei din ploaie, decât din motive care nu l-ar privi decât pe el şi care n-ar avea nicio legătură cu realitatea. În amândouă împrejurările însă, continuă în sine, eu eram cel care alegeam. Şi din nou ei: Iar acum nu ştiu cum am devenit conştient de acest simţământ vechi al meu, poate privind grămada de trupuri anonime de pe plajă, peste care adie mirosul putregaiurilor mării.

Chelnerul din spatele Dorei ştergea o masă cu şervetul murdar. În partea superioară a uşii deschise către stradă se vedea marginea de jos a pânzei albe cu dungi late, roşii,

pentru soare, una din mesele rotunde instalate pe trotuar sub umbra acesteia şi, dincolo de incendiul alb al pieţei, marea, la linia de contact a căreia cu cerul înainta ca în vis o navă albă cu o dâră de fum după ea. După ce şterse masa, chelnerul dispăru în oficiu mai aruncând celor doi o privire.

— Poate că la aceasta te-ai gândit şi tu, încheie Matei, când mi-ai spus că voi cunoaşte ceva mai oribil ca moartea — şi se lăsă pe o coastă în seninul adânc şi îl brăzdă lent, impunător, simţindu-se de o fiinţă cu el, cu eternitatea.

— Nu-mi amintesc să-ţi fi spus aşa ceva, îşi reluă mica voce de sub el bâzâitul monoton şi chiar de-ţi voi fi spus cu siguranţă că nu m-am gândit la asta, cum nu m-am gândit nici la moarte.

El bâzâi la rându-i, întreruptând-o parcă satisfăcut:

— Ei, da, şi eu spun ades lucruri al căror înţeles nu-l descopăr decât după ce le-am rostit, uneori mult după aceea. De exemplu, începu dar se opri fiindcă tocmai atunci chelnerul, revenit din oficiu, răsturnase pe tejghea o mână de tacâmuri şi zgomotul, distrându-l, îi atrase atenţia că-şi este dator cu precauţie.

— Aşadar când îmi vorbeşti trebuie să ştiu că nu totdeauna te gândeşti la ce-mi spui. Acum, de exemplu, îl parodie răutăcioasă, spui ce-ţi vine pentru a mă face să uit subiectul nostru. Dacă doreşti să cred că în noaptea aceasta ai făcut doar conversaţie cu Magda, procedeul este foarte greşit.

Matei încă tot n-o zărea pe străină, dar ştiu din nou că este acolo, invizibilă martoră a cercurilor pe care cei doi le descriau, bâzâind, deasupra odioasei pestilenţe râvnite, şi presupuse că dacă Dora continua să vrea să se explice cu el în loc să-i întoarcă spatele deodată şi pentru totdeauna, faptul se datora invizibilei prezenţe ocrotitoare, materne. Bănui, şi bănuiala aceasta îi dădu un nou motiv de entuziasm, o nouă clipă de farmec, dar o clipă care dură multe zile, chiar şi când peisajul marin îl schimbară pe cel

bucureştean, că străina este chiar albastrul luminos în care se scălda, care-l cuprindea din toate părţile şi în care, fără ca cel de la masă, din faţa Dorei, să facă vreo mişcare, se afundă îndată asemeni copilului care se refugiază la pieptul mamei. Ea îl înconjura, luminoasă, de pretutindeni, şi cel care îi imita vag mişcările dedesubt, încercând să se descurce printre întrebările Dorei, nu era decât umbra sa, un palid reflex ca cel al capului său culcat pe picioarele Dorei în noaptea pianului, la Bucureşti. Atunci ea îi spusese Te invidiez pentru că eşti fericit şi – Dar eu sunt fericit prin tine! îi replicase; la fel i-ar fi putut răspunde şi acum la învinuirea repetată. Cum revin lucrurile, în cerc, ca într-o horă astrală, îşi zise, şi în noapte genunchii ei şi capul meu pluteau ca nişte constelaţii îndepărtate, părelnice, ai căror arhetip eram noi, cei de dincoace.

— Dora, încercă să-i vorbească şi cel de jos îi realiză intenţia cu o voce înăbuşită, deteriorată ca de o dentiţie defectuoasă, n-am vrut să spun că vorbesc fără să mă gândesc, ci că deseori gândirea este ascunsă celui care gândeşte.

Ea mişcă paharul încă aproape plin pe faţa de masă, plecându-şi pleoapele. Se întreba ce să facă, dacă n-a întârziat prea mult spre a-l mai putea părăsi. De altfel nu era sigură de tot că între el şi femeia aceea s-au petrecut chiar lucruri care să o oblige a-l părăsi, deşi ceva se petrecuse fără îndoială şi el se străduia din răsputeri să se eschiveze de la un răspuns dar, ceea ce era mai grav decât greşeala însăşi câtă va fi fost. Recunoştinţa cu care îi primi ochii când şi-i ridică iar de jos şi graba ca şi înfometată cu care şi-i înfipse în ei pe ai lui, o făcură din nou să-i fie milă de el, ca şi când ar fi fost bolnav, mai ales când o întrebă, fără niciun rost şi agăţat cu aceeaşi insistenţă de privirile ei – Mă vezi în chip de arhetip al unei muşte? astfel că îi spuse cu blândeţe:

— Nu. Am oroare de muşte.

— Ei vezi? Eu mă văd, făcu încântat. De ce să ai oroare

de ele? Când dansează scânteietoare în lumină, descriind curbele largi al căror secret numai ele îl deţin, par nişte mici astre, nişte astre rotindu-se, e adevărat, în jurul unui cadavru.

Îşi trase violent mai aproape de sine mâna întinsă pe masă şi pe care dâra de lumină ce venea de afară prin uşă i-o acoperea cu o peliculă roz. Nava albă înainta încet, ca în vis, cu dâra de fum după ea.

— Ei da, sunt un mort, recunoscu în sine, pentru că sunt îngropat în ea, dar un mort deosebit – şi se ridică atât de sus încât, de data aceasta din cauza înălţimii, nu mai văzu nimic şi se pierdură şi vocile de sub el. Aici unde ajunsese acum era întuneric rece, pornire oarbă de a se elibera distrugându-şi închisoarea, ură şi singurătate în întunericul rece al urii. Cunoscându-şi destul de bine mecanismul reacţiilor, îşi dădu seama că orgoliul rănit, care îi descoperise, ca o rană nevindecată, toată vechea lui neîncredere în femeie şi sentimentul că acceptă, odată cu farmecul ei, o abjurare, o decadenţă, haosul, era efect al vertijului – şi dori din toate puterile sufletului să coboare.

Că se petrecuse cu el ceva rău cea din faţă-i prinsese de veste şi îl întrebă de două ori ce are. Nu-i răspunsese şi când voise să-i ia mâna spre a-l readuce la ea se trăsese înapoi strângând fălcile şi contractându-şi toată faţa într-un rictus de dezgust. Ea se ridică să plece.

— Dora, o chemă înăbuşit, rămâi.

— Credeam că vrei să plec. Dacă vrei să rămân, poartă-te cum trebuie.

— Asta vreau şi eu. Numai lasă-mă puţin să-mi revin şi nu mă atinge.

— De ce să nu te ating?

— Pentru că nu sunt curat, gemu şi-şi ascunse mâinile sub pieptul aplecat peste masă.

— Ce mai este şi asta?

— Lasă-mă, te rog, puţin. Nu te urăsc pe tine, îşi repeta, ci lucrurile nesemnificative, mortăciunea din care ne

ospătăm amândoi cu deliciu şi împrejurarea că, golit eu însumi de semnificaţie din cauză că nu vreau şi nu trebuie să răspund la întrebările geloziei tale, nu numai că stârvul mi-e, ca şi ţie, hrană, dar sunt însumi parte din el. Ce vină ai tu? Cum îmi poate trece prin minte, ca să te urăsc, că dacă nu te-aş fi întâlnit pe tine, n-aş trăi acest dezgust şi aceasta mortificare? Şi de ce am presimţit clipa de acum încă de la început? Mă închizi în tine cu tot ce-mi dai şi cu tot ce-mi iei, de ce să-ţi fiu prizonier şi prin nebunie? Nu e mai bine să fim prieteni?

— Da, să fim prieteni, spuse ea, căci ultimele cuvinte le rostise tare. Dar parcă prietenia te dezgusta. În definitiv de ce te dezgusta?

— Pentru că, îi răspunse, venindu-i sa-şi muşte mâinile de necaz amintindu-şi că aceeaşi propunere o făcuse şi Magdei deşi de data aceasta n-o destinase urechilor Dorei, ci doar îi scăpase, pentru că prea e pe buzele tuturor.

— În fine. Şi de ce e mai bine să fim prieteni? Nu mă mai iubeşti?

— Ba da, însă acum am nevoie de răbdarea şi înţelegerea ta.

Simţea sub el albastrul spre care, coborând, revenea trăgându-se încet din negura rece.

Chelnerul îi privea plăcut alarmat. Ochii lui mari, triunghiulari, aşezaţi asimetric de-a dreapta şi de-a stânga nasului pierdut şi către care părul pieptănat cu cărare pe mijlocul capului după o modă foarte veche descindea gros şi lucios de briantină, încremeniseră încercând să priceapă. Ziarele aduceau pe atunci cu regularitate veşti despre drame pasionale, despre ucideri din amor. Totuşi până la urmă Matei îl dezamăgi: surâdea blând, era iarăşi destins, luminos, nu fusese nimic demn de atenţie.

Plutea iarăşi liniştit în lumina ochilor ei, în imperiul senin. Nava cea albă trecuse, fumul ei se risipise în aer. Se refugiase la început în sus, în ochii ei, numai pentru a scăpa de întrebări care, apropiindu-i prea mult pe Magda şi

dezolarea pestilentă pe care o descoperise cu ajutorul aceleia, l-ar fi chinuit din cale afară. Îi fusese dat să afle cât de precar este şi refugiul acesta, căci oricând îl putea părăsi, coborând sau urcând, şi deasupra, ca şi dedesubt, îl aştepta negura rece. Cea de sub el era făcută din aglomerare şi confuzie, cea de deasupra din pustiu şi singurătate. Sau nu, socoti, totul vine de acolo că sunt închis şi ochii nu-mi sunt făcuţi decât pentru interiorul spaţiului care mă închide. Unde eram înainte de a mă naşte şi unde voi fi după moarte nu am cum şti şi dacă mă forţez să văd, totuşi, nu văd decât întuneric în urmă-mi şi înainte tot întuneric.

— Dacă bei oranjada, îi spuse ea, de jos, te vei simţi şi mai bine. Matei, îi spuse în parte pentru a-i fi de folos, în parte pentru a-l pedepsi pentru felul cum se ferise de atingerea ei, m-am gândit mereu la ziua aceea din iarnă când ne-am întâlnit noi doi, pe Dacia, cu fostul meu soţ şi astăzi m-am gândit iarăşi întrebându-mă, ca totdeauna, dacă nu cumva, atunci, ai fi preferat să nu-i spun că noi doi ne iubim.

Cel de dedesubt tăcu şi Matei simţi cum se clatină.

— Ştiu că ai coadă lungă, spuse liniştită, ştiu că eşti susceptibil, se corectă imediat, dar încearcă totuşi să-mi răspunzi.

La rându-i cel de jos, ghicind cum îi poate întoarce răutatea, o întoarse, degajat, la expresia de care ea însăşi fusese stânjenită:

— Ştiu şi eu că am coadă lungă, dar n-avea grijă că n-o duc pe jos ca să poată fi călcată.

— De ce vorbeşti aşa? îl certă Matei. Vrei să mă faci să cobor? — şi acela se grăbi să continue:

— Aş fi preferat, într-adevăr.

— De ce?

Cu băgare de seamă, dar nu cu răceală, zise:

— Nu-mi aduc bine aminte, atâtea s-au întâmplat de atunci!

— Poate-ţi aduci aminte.

— I-ai spus „Eu am un amant” – şi fiindcă ea aştepta să continue: Cuvântul mi-a atras atenţia că nu ştiusem până atunci că-ţi sunt amant şi am fost necăjit.

— De ce?

— Din cauza ignoranţei mele, vru să-i răspundă, însă cum coada celui de deasupra lui atârna din cer spre creştetul său ca o lungă dâră de sânge, tăcu şi apoi zise: Pe buzele tale, cuvântul mi s-a părut străin şi brutal.

— Brutal pentru cine?

— Pentru domnul Albu. L-ai lovit inutil.

Ea mişcă din nou paharul pe faţa de masă. Nu-i mai era milă de el.

— Va să zică nici la întrebarea aceasta nu vrei să-mi răspunzi. Dar poate îmi vei spune, atunci, dacă eşti sau nu un laş.

— Dora, exclamă Matei coborând asupră-i şi strângându-i puternic mâinile, dacă mă întrebi aşa înseamnă că nici nu ai nevoie de răspunsul meu şi dacă totuşi mă întrebi cred că intenţionezi să rupi tot ce ne leagă şi să mă părăseşti. Mă înşel, nu-i aşa? îi răscoli el chipul cu privirile. Nu vrei să mă părăseşti. Dar aflu acum că din iarnă încoace, atâtea zile şi săptămâni şi luni, tu ai acceptat să trăieşti alături de un laş. Îngrozitor! Tu care, în N., n-ai fi putut iubi pe un om fără onoare!

— Nu ştiam, pe atunci, cât te iubesc, îngână.

— Credeai că mă iubeşti, cum zici tu, mai puţin?

— Nu aşa.

— Dar dacă credeai, înseamnă că în realitate mă şi iubeai mai puţin, că o parte din tine îmi era străină. Şi eu nu ştiu nimic despre străina aceea! Cum era? Ce făcea? Ce făcea ea când, de exemplu, eu şi cu tine ne sărutam? Sau înainte de a ne săruta noi mai întâi, când mi-ai cerut să-ţi arăt copacul din pădure, din care te urmăream cu binoclul? Mai ales asta m-ar interesa, nu ştiu dacă înţelegi de ce, îi spuse descleştându-şi o mână de pe încheietura mâinii ei şi

aşezându-i-o pe umăr. Cu partea din afară a degetului mare îi simţea pulsaţiile gâtului. Gâtul îi era aproape fierbinte.

— Cum complici! spuse încurcată. De ce complici aşa? Cum ai ajuns la asemenea încheiere?

Mustrătoare dar şi neliniştită, îşi culcă obrazul pe mâna lui.

Matei îşi feri degetul de pulsaţiile vinovate-nevinovate ale gâtului ei, dar nu-şi retrase mâna. Piaţa continua să ardă cu flăcări albe şi din largul mării, cât o vedea prin uşa deschisă a cofetăriei, continuau să nască, rostogolindu-se către ţărmul invizibil, suluri lungi şi subţiri de spumă albă. Genunchii lui, sub masă, erau aproape de genunchii ei, a căror căldură, ca şi a gâtului, o simţea. Şi obrazul ei era cald dar mai cald îi era părul care, din cauza aplecării capului, se revărsase pe mâna lui Matei, ascunzând-o în ploaie neagră. Matei îi răspunse, trist din cauza neliniştii ei dar şi destul de indulgent şi liniştit:

— Cum ai ajuns şi tu.

XXIX

SE TEMUSE, ODATĂ, CĂ O VA DEPĂŞI pe Dora în sus şi acum nu-şi dădea încă seama că lucrul acesta se şi săvârşise pentru că mai avea nevoie de ea spre a se menţine în lumina în care se ridicase. Adică îşi dădea seama, dar nu-l afecta căci toată atenţia şi-o folosea de data aceasta spre a nu părăsi, în jos sau în sus, pe străina care îl închidea în lăuntrul ei luminos. De acolo îşi supraveghea propria-i umbră, de sub el. De fapt dacă Dora îl lăsa să i se uite în ochi, avea impresia că totul este în ordine. Şi ea îl lăsa şi chiar dacă nu se putea menţine în permanenţă acolo, deviind destul de des când în jos şi atunci totul îi apărea fără sens, obositor şi plictisitor, când în sus, şi atunci împotrivirea, ura şi impulsul de a se elibera sfărâmându-şi închisoarea îl încercau, acestea treceau repede absorbindu-se în trupul lui impalpabil care creştea mereu, tot mai înalt şi mai voluminos.

Îl lăsa pentru că îi era milă de el şi pentru că ce se petrecea cu el din cauza ei o intriga şi o măgulea dar în acelaşi timp sentimentele şi întrebările pe care el le năştea în ea, acum, o împovărau cu o sarcină care o făcea să se simtă greoaie în mişcările ei fizice şi sufleteşti, şi, din pricina aceasta, puţin ridiculă, ca o lebădă pe uscat. Fără să le mărturisească, avea astfel şi ea momente când aspira la eliberare. Pentru a nu şi le mărturisi sieşi, le deghiza în îngrijorarea că, deşi plecaseră imediat, întâi la Movilă şi după câteva zile la Bucureşti spre a-l îndepărta de Magda, el s-ar putea întâlni cu ea şi aici, mai ales că aflase că la puţin timp după ei se întorsese şi aceea în capitală.

Aşa începură pentru ea durerile care aveau să ducă în cele din urmă la eliberarea amândurora.

Mai întâi îşi aduse aminte că înainte de a pleca la mare el

îi spusese, fie şi în glumă, dar o glumă pe care întâmplarea cu prietena ei, de după aceea, o făcea să pară altfel, că nu este frumoasă – şi inventă, pentru a-l pedepsi, nenumărate mijloace de a se urâţi cu adevărat.

— De ce te piepteni aşa? o întrebă odată şi îi replică satisfăcută că a izbutit dar şi contrariată că atât de bine:

— Nu-ţi place?

— Dora, îi spuse altă dată, ce-i cu rochia ta? Parcă atârnă într-o parte, la poale.

Se privi de formă în oglindă şi făcu:

— Ce importanţă are?! — şi ieşi aşa cu el în oraş, triumfând până ce observă că suferă mai puţin decât ea din cauza exhibiţiei acesteia şi atunci se martiriză într-o bună zi prin nespălare. O privi consternat, fără să îndrăznească a-i face vreo remarcă. Urmărindu-l cum o cercetează mut şi cum se sileşte să se prefacă a nu fi remarcat nimic neobişnuit, îşi spuse că a împins prea departe cruzimea sa. Dar era crudă în primul rând cu sine şi apoi cu el, dezgustul faţă de propriul trup necurăţat o îneca.

Ca şi în împrejurările anterioare, chiar dacă acum ceva mai greu, Matei trecu peste obstacol, izbuti să i se instaleze în ochi şi chipul lui îşi recăpătă strania expresie de pierdere, de beatitudine aproape animalică. Se înfurie şi-i veni să plângă din cauza zădărniciei încercării la care se supusese, din cauza neînţelegerii şi egoismului lui care profita de ea *fără ea.* Reuşi să-şi oprească lacrimile care totuşi îi voalară ochii, spre nemulţumirea lui care, după o clipă, ca şi când ea ar fi plâns cu adevărat, profită să-i şteargă ochii şi faţa cu batista. Atunci nu se mai putu stăpâni şi izbucni într-un plâns zguduit, nervos şi strigă:

— Te dezgust, nu-i aşa? Dar nu-mi pasă. Du-te să faci iar conversaţie cu creatura aceea, care e mai frumoasă ca mine – şi aşa, plângând, se încuie în baie şi Matei ascultă mult timp, tresărind, sughiţurile ei de plâns aci înăbuşite de şiroiala diluvială a duşului, aci izbucnind disperate.

Când ieşi, plângând încă, înfăşurată într-un prosop cu

care se ştergea şi se freca înverşunată şi pe care, ud, îl abandonă pe un scaun, un val de aburi calzi scăpă pe uşa băii. Atingându-l, aburii i se transformau pe faţă şi pe mâini în apă.

Atât se frecase cu prosopul încât în câteva locuri, pe coapse, pe braţe, sub ureche, sângele aproape îi ţâşnise prin piele. În atmosfera aceasta de şervete ude, apă caldă şi sânge, roşu la faţă de căldură şi supărare, el scâncea nereuşind să-şi articuleze cum trebuie întrebările, mustrările, recomandările şi dezvinovăţirile.

Apoi, dimpotrivă, simţi nevoia de a-şi zdrobi rivala punându-şi în valoare toate avantajele. Machiajul şi toaletele cele mai rafinate nu i se părură suficiente pentru a-l face să priceapă ce gafă săvârşise preferându-i-o, fie şi trecător, pe aceea. Aproape tot timpul pe care-l aveau trebui să şi-l irosească însoţind-o prin magazine şi la croitorese. Bătaia tocurilor ei alături de sine, pe trotuare, îl obseda.

— Îţi admir rezistenţa, îi spuse odată când oboseala şi plictiseala îl ajunseră. Ai muşchi şi nervi de oţel.

— Crezi?

— Dar alergăm de atât timp, în loc să fim ocupaţi numai de noi, exclamă stins, şi ea îi răspunse, oprindu-se în faţa unei vitrine:

— Nu mi-am mai luat de mult nimic, sunt dezbrăcată.

Încercă o glumă, pe care ea n-o auzi căci se grăbea mai departe.

Şi fu într-adevăr foarte elegantă, somptuoasă chiar, însă după scurte uimiri admirative, ca ale unui străin, Matei revenea la ochii ei. Purificat, se întindea în seninul lor, se lăsa legănat de mişcările lor încete şi mângâietoare. În eternitatea redobândită bea îndelung liniştea, odihna. Îi trebui un oarecare timp până să prindă de veste că albastrul totuşi nu mai era acelaşi, că se împalidase şi se răcise.

Cam tot atât cât îi trebui şi ei pentru a-şi da seama că

eforturile de a se înfrumuseţa fuseseră la fel de zadarnice ca acelea inverse de dinainte.

El se înspăimântă, ea se albi de necaz.

— Ce faci, Matei? îl întrebă abia stăpânindu-şi tremurul vocii.

Căutând şi negăsind în ochii ei un loc neatins de umbra rece, importunat de întrebare şi fără să-i audă şi tonul, făcu maşinal:

— Poftim?

— Te-am întrebat, spuse cu un zâmbet rău, de dispreţ, cum ţi se pare rochia, dacă mă placi cu ea.

Matei îi întrevăzu ochii şi îşi explică ce se întâmplase. Erau mai mici, uşor fanaţi, atinşi de o insesizabilă meschinărie, poate din pricina caliciului lor de gene, asprit.

Cel de dedesubt răspunse cu voce goală:

— A, rochia? Îţi vine admirabil – şi apoi rămase fără grai pentru că ea se dezbrăcă imediat şi repede şi metodic tăie rochia cu foarfecele până ce o prefăcu într-o grămadă de zdrenţe. La sfârşit, înainte ca el să-şi fi revenit, îi spuse:

— O făcusem pentru tine.

Era albă şi ţeapănă, ca dintr-un ghips în care genele se înfigeau negre şi asprite, şi a coborî spre noaptea lor aspră care dădea spre nu ştia unde, spre gol poate, îl sperie mai mult decât gestul ei neaşteptat şi nerezonabil şi decât calmul de furtună îngheţată cu care se explicase după aceea în patru cuvinte. Obrajii lui erau roşii şi aşa, imobil în faţa ei, neştiind ce să spună şi ce să facă, speriat, umilit, enervat, arăta ca un mic monstru fără apărare, zvâcnind în sus şi în jos din calea unei primejdii a cărei natură nu o cunoaşte. Şi ea se simţi iarăşi greoaie de sarcina care o împovăra şi înţelegând cât îl lovise regretă că şi-a stricat rochia şi că-l face să sufere astfel.

— Ce se petrece cu noi? îl întrebă tristă.

Din cauza tristeţii redevenise frumoasă şi Matei regăsi lumina senină, de unde îi răspunse cât putu de liniştitor:

— Nimic.

— Dar, făcu ea acceptându-i resemnată bizareria căci se gândi că el nu are nicio vină, este un nimic care pe mine mă apasă. Poate că va trece şi până atunci am să încerc să-l suport. Ce-i cu tine? îl întrebă la despărţire.

— Mi-e teamă, bâlbâi, să ies singur în întunericul aspru din stradă. Mi-e teamă că o să cad, prin el, în gol.

— Şi în sfârşit, deodată, fără ca nimic să-i justifice siguranţa, fu sigură că Matei se întâlneşte cu Magda. Când îi suna la uşă, îşi zicea că tocmai s-a despărţit de aceea, când pleca ştia că se duce la ea. Violenţa certitudinii o munci cu atâta înverşunare încât într-o seară după plecarea lui, când socoti că ar fi avut tot răgazul de a ajunge acasă la unchiul său, îl chemă la telefon.

— Cine îl caută? îi răspunse o voce de femeie şi ea spuse ezitând din cauza tonului bănuitor al întrebării şi pentru că întrevăzu o clipă inconvenienţa pe care o săvârşea:

— O colegă.

Închise până a veni Matei. Era acasă. Dar aceasta putea fi doar o întâmplare. Şi apoi tonul bănuitor cu care fusese întrebată cine este nu dovedea că şi Magda îl căuta cu telefonul?

Presupunerea nu era greşită, fosta prietenă a Dorei îl căuta foarte des, hotărâtă să aibă o explicaţie cu el, să-l recâştige, şi cu toate că încă nu parvenise să-i vorbească şi nici să-l vadă, căci o evita, persevera în încercările ei şi până la urmă se gândi să se ducă după el la facultate şi întâmplarea vru ca astfel să se întâlnească toţi trei fiindcă şi Dora se gândise că el şi Magda s-ar putea vedea acolo.

Strada era ca şi pustie când sosi Dora. Câţiva studenţi intrară în grup în curtea facultăţii, apoi din autobuzul gălbui, care abia îşi făcea loc pe sub frunzele castanilor, coborî o femeie grasă cu o sacoşă, după ea un bărbat care dispăru repede după primul colţ şi apoi o fată. Fata aruncă biletul în rigolă şi, traversând strada pe trotuarul de vizavi, trecu pe lângă Dora şi intră într-o curte. Dora auzi scârţâitul porţii de fier şi făcu doi paşi înainte, întrebându-se de unde

să supravegheze poarta facultăţii fără a fi văzută. Femeia cea grasă îşi schimbă sacoşa dintr-o mână în cealaltă şi traversă şi ea, oblic, în direcţia opusă celei pe care o luase fata. Purta o bluză roşie şi o fustă groasa, maron. Când trecea pe sub spărturile din frunzişul castanilor, pe unde soarele pătrundea proiectând pe trotuar suprafeţe orbitoare de lumină, roşul bluzei ei se aprindea ca un reflector şi se stingea imediat. Autobuzul umpluse strada de fum şi o pornise. Pe acoperişul său fâşâiau din loc în loc, lovite, crengi care coborau mai jos decât celelalte. De pe una, două frunze se rupseră şi căzură în stradă, pe pietre. Pietrele, dreptunghiulare, erau cenuşii-albastre. În spatele arborilor de pe trotuar şi al grilajului înalt, faţada facultăţii primea din plin lumina soarelui şi albul varului tranşa în negura verde.

Dora nu găsise postul cel mai bun pentru observaţie. Tot căutându-l, din ochi, privirile îi trecură peste bustul unui bărbat care se oprise pe trotuarul de peste drum, în staţia autobuzului, puţin mai sus de facultate. Ca lovit în piept, bărbatul făcu o mişcare şi o privi de jos până sus încetând să mai fie preocupat de sosirea autobuzului. Trecu pe trotuarul Dorei şi se luă după ea, de la oarecare distanţă. Dora se îndrepta încet spre capătul dinspre chei al străzii. Bărbatul surâdea şters şi nu-i părăsea din ochi coapsele şi picioarele. Din când în când Dora se uita la ceas. Apoi, dinspre chei, îşi făcu apariţia autobuzul gălbui, fără bot, cu două imense ferestre în faţă ca două orbite goale. Până ce trecu de ei, bărbatul se opri pe trotuar şi privi absent în urmă, apoi îşi reluă cursa şi lungi pasul căci distanţa dintre el şi cea din faţa lui se mărise. Din autobuz coborî Magda şi intră imediat în curtea facultăţii. Spre capătul dinspre chei al străzii lumina incendia cuprinsul. În lumină tremurau în sus case şi arbori. Congestionat, bărbatul se apropie pe la spate de Dora atât de mult încât distingea perfect ochiurile ciorapilor ei de mătase. Ea mai privi o dată la ceas şi se opri. În ochii bărbatului luci nebunia. Îi şopti ceva, dar nu-l

auzi, nici nu-l văzu căci se gândea că s-a depărtat prea mult şi că ar trebui să revină câţiva paşi – ceea ce şi făcu. În faţă, pe trotuarul celălalt, se iviră grupuri din ce în ce mai mari de tineri şi tinere. Când se răriră, pe poartă ieşiră doi domni în vârstă. Unul dintre ei avea o servietă galbenă, pe a celuilalt o purta un tânăr melancolic şi binecrescut. La distanţă, alte grupuri şi, după ele, Matei şi Magda. El o zări. Le făcu semn cu mănuşa în aer şi traversă la ei. Magda era palidă, necăjită, gata totuşi să riposteze înţepat. Dora îi aprecie sandalele, foarte simple şi foarte scumpe, şi apoi oarecum cu spatele la ea, îi spuse lui Matei, violaceu, ridat, speriat şi furios:

— Mă duceam la o cunoştinţă care locuieşte aici, lângă Grădina Botanică. Mă însoţeşti, nu-i aşa?

— Eu… îngână şi privi spre cea care, în spatele Dorei, zâmbea numai cu un colţ al gurii, cu faţa acoperită de o mască de nisip.

— Ei bine, nu stăm mult căci nici eu n-am mâncat, spuse ea şi-i luă braţul făcând un pas în direcţia inversă.

El o mai privi o dată pe Magda, aceea căscase gura pentru a spune ceva, şi îi întoarse spatele şi porni alături de Dora, la braţul ei. Îşi simţea inima bătând pe mâna ei care-i strângea braţul şi, în vântul deodată stârnit pentru a înceta însă aproape îndată, îşi simţea părul desenând în aer o succesiune rapidă de subţiri linii negre, frânte în toate direcţiile. Neputând fugi departe de acolo, se ascunse sub o crustă de prudenţă. O întreba:

— Ţi-e foame?

Ea nu-i răspunse şi atunci zise:

— Daca m-ai mânca acum, pe mine, aş avea gust de crevete.

— Crezi chiar ca vreau să te mănânc? îi răspunse căutând drept înainte. Din cauza ei?

Un şir de plopi fumurii se clătina, călugăreşte, în aer.

Matei se destinse, dar cu sentimente amestecate, căci ea continua să nu-l privească. De aceea o opri şi i se postă în

faţă. Ea întoarse capul la stânga, spre stradă, cu expresia cuiva care ar căuta ajutor.

— Trebuie să-ţi explic. Nu am nicio vina. Dimpotrivă. Nu ştiu de ce-a venit la facultate şi i-am spus ca mă plictiseşte. Înţelegi?

Coborî fruntea şi încercă să-l ocolească pentru a-şi continua drumul.

— Ai auzit ce-am spus? îi strigă brusc alarmat şi o ţinu cu amândouă mâinile în faţa lui. Uită-te la mine.

Se uită la el, căutând dincolo de el un ajutor pentru a scăpa din cursa în care căzuse.

— Nu mă vede, îşi spuse Matei şi începu să tremure. Şi ei: Ai înţeles ce ţi-am spus? De când am plecat de la mare n-am mai întâlnit-o şi nici n-am dorit aceasta. Habar n-am de ce a venit astăzi la facultate şi i-am spus că mă plictiseşte.

— Nu mai pot, făcu ea din nou cu capul întors, nu mă mai ţin picioarele. Cheamă, te rog un taxi.

Matei, opri pe cel care tocmai trecea. Ea sui, îndoindu-se ca de o durere săgetătoare.

— Spune-mi măcar că m-ai auzit, făcu el.

Ea privea pe fereastra maşinii, în stradă, aproape întorcându-i spatele.

Din când în când, cu ochi noroioşi, şoferul îi cerceta prin oglindă. Nu-i plăceau clienţii aceştia. Nu dorea să se întâmple ceva în maşina lui.

Refuzul ei de a-i răspunde şi de a-l privi îl făcu să se simtă stupid. În acelaşi timp avea senzaţia clară a mărimii corpului său de aer şi se întreba dacă, aşa mare, lumina îl va mai putea conţine când se va reîntoarce în ea. Întrebarea aceasta, acum când, chiar dacă el nu era vinovat, Dora suferea atât, denota insensibilitate monstruoasă. Se învineţise şi se ridase din nou. Sunt un monstru stupid, ridat şi vânăt. Nu mi-ar place să rămân singur în starea aceasta. Şi din nou se destinse când, mergând în urma Dorei spre ascensor, mersul, ei îi aminti

că-l întrebase o dată, când îi spusese că este frumoasă ca o lebădă Ai văzut păsările acestea şi altfel decât pe apă? Nu mi-ar place să rămân singur în starea aceasta, cum nu mi-ar place să mă prăbuşesc acum cu ascensorul în golul aspru. Fără ea, afară din ea. Dar, Doamne! făcu, deşi îşi fereşte ochii de mine, este ca şi când aş fi totuşi în ei. Iată o noutate.

— Îţi mulţumesc că m-ai adus până aici, îi spuse în uşă, ştiind totuşi că el nu va pleca. Te duci la masă?

— Nu mi-e foame, îi spuse şi intră după ea.

Perdeaua sta nemişcată în faţa ferestrei deschise. Încăperea i se păru mică dar lumina îl orbi. Închise fericit ochii şi când îi redeschise era întinsă pe divan, cu mâinile sub cap, şi-l privea dar când privirile li se întâlniră şi le mută pe ale ei spre fereastră.

— Te simţi mai bine? o întrebă.

— Da, îi răspunse, perfect. Mi-e doar foarte cald.

— Şi mie. Acum poţi să mă asculţi?

Ea spuse calm, cu privirea tot pe fereastră:

— Sigur.

— Îţi repet, deci, că nu ştiu de ce a venit după mine, că aceasta mi-a fost foarte neplăcut şi că i-am spus-o şi ei.

— Nu trebuia să i-o spui, făcu dând din cap. Nu trebuie să jigneşti pe nimeni. Mai bine nu i-ai fi dat ocazia să-şi imagineze că poate veni.

— Nu sunt vinovat.

— Mi-ai mai spus-o. Dar ce pot face eu?

Spaima îi astupă gura. Era în faţa unui inevitabil. De data aceasta însă nu-i mai era teamă de singurătatea lui, ci de a ei.

— Dora, o întrebă, de ce nu vrei să te uiţi la mine?

— Pentru că nu pot.

— Crezi că nu-ţi spun adevărul? o întrebă deodată violent şi se lăsă în genunchi la marginea divanului, în faţa ei, cu spatele la fereastră.

— Peşte, peşte. Hai la peşte! veni din stradă strigătul

unui oltean.

Strigătul îl proiectă spre ochii ei. Ochii ei erau reci şi dădu îndărăt, în lumina încăperii acum prea strâmte.

— N-am niciun motiv să nu te cred, îi răspunse şi închise ochii.

— Şi totuşi, stărui la fel de violent, pentru că ce nu se putea ocoli se arăta acum şi mai clar, nu te mint.

— Dar la fel de probabil este şi că mă minţi, spuse ea.

— Cum să-ţi dovedesc?

Dora, mereu cu ochii închişi, spuse ceva dar vocea i-o înecară pârâiturile unei motociclete pe care cineva o încerca jos înainte de a porni cu ea. Matei, livid, sări la fereastră şi o închise, apoi reveni la Dora şi-i strigă:

— Cere-mi o dovadă, oricare, dacă nu-ţi ajunge cuvântul meu.

Printre genele ei închise începură sa curgă lacrimi. El îşi întinse, tremurând, braţele dar ea i le dădu la o parte. După multă vreme îi spuse:

— Tu nu simţi că se va întâmplă ceva îngrozitor, de neocolit? Că acest lucru, ţipă deschizându-şi ochii cu o sforţare care-i crispă toţi muşchii, se întâmplă chiar acum? Niciodată, ţipă iarăşi, nu te-am iubit atât şi nu m-ai făcut să sufăr atât.

— Mă iubeşti? se aplecă din nou asupră-i şi ea ţipă de parcă uşoara lui atingere i-ar fi provocat o durere intolerabilă. Dacă mă iubeşti nu se va întâmplă nimic.

— Dar mă doare! Mă doare prea rău! spuse şi lacrimile începură iarăşi să-i curgă de dinapoia genelor. N-ar trebui să mă doară atât, căci este o femeie care-ţi va arăta singură ce greşeală ai făcut şi poate că n-ai făcut nimic decât că m-ai făcut să mă îndoiesc de tine şi aceasta mă murdăreşte şi mă doare. Şi mă doare că nu mai pot purta sarcina aceasta dar nu pot face nimic, n-am nicio putere.

— Linişteşte-te, judecă puţin, o rugă şi ea îi replică:

— Nu pot judeca. Nu am ce.

— Nu vrei să spui, făcu mişcându-se agitat în lumină, că

vrei să mă părăseşti. Nu-ţi poate trece prin minte aşa ceva.

— Nu.

— Ne leagă prea multe. Cui mă vei lăsa? Cui să te las? Ce vom face, singuri amândoi, pentru totdeauna departe unul de celălalt? Dar e monstruos!

— Da.

— De ce nu mă priveşti? Sunt, încercă să glumească şi glasul îi fu ciudat diformat, destul de puţin agreabil la vedere acum (ridat şi vânăt, probabil, îşi spuse în sine), dar încearcă.

— Nu pot, îi răspunse.

După aceasta însă îl privi şi Matei dădu iarăşi înapoi din răceala luminii privirilor ei – a căror esenţă îl împresura acum nu în ochii ei, ci în aerul încăperii. Aceasta îl contrarie, făcu câteva mişcări de verificare, dar era într-adevăr aşa, necunoscuta o părăsise pe Dora, era în jurul lui, între Dora şi el.

În stradă începuse o ceartă. Ascultară în tăcere răcnetele şi injuriile care, în ciuda ferestrei închise, urcară până la ei şi se revărsară între ei. Când încetară, faţa Dorei părea încă o dată făcută din ghips şi-i spuse:

— E târziu. Du-te la masă. Eu am să mă odihnesc.

Se sculă şi bău un pahar cu apă.

— Mai bine aş rămâne, murmură. Nu vreau să ne despărţim.

— Te aştept mâine, ca de obicei, spuse ea, preocupată.

— Nu pot să te las aşa.

— Mi-a trecut, râse. Recunosc că ai dreptate. Nu sunt decât o femeie. Mâine îmi vei arăta că m-ai iertat. Nu mai spune nimic, te rog, ţi-am făcut eu destul teatru.

Matei, sugrumat, repetă:

— Nu pot să te las aşa. Nu vreau să ne despărţim – şi ea făcu deschizându-i uşa:

— Bine, bine. Te-aştept mâine. Matei, îl chemă când el ajunse la ascensor, nu mă săruţi?

A doua zi nu fu în stare să-l primească, iar în cea de-a

treia zi se decise. Îi lăsă o scrisoare la portar şi plecă la părinţii ei, în N.

Despre aceste două zile, mai târziu, când vru să le reconstituie, Matei nu-şi aminti decât ca citise foarte mult pentru a le face să treacă cât mai repede. Îşi aminti însă că, la capătul lor, alergase în piaţa Lahovary, că trecuse pe lângă portarul care vorbea cu cineva, cu spatele la uşă, că era atât de grăbit încât până la Dora i se păru că ajunge mai curând urcând pe jos cele trei etaje şi că, în faţa uşii ei închise şi în urechi cu ţârâitul zadarnic al soneriei, nu înţelesese nimic. După ce sună de două ori, mai sună încă de două ori numai pentru plăcerea de a auzi, în liniştea clădirii spre ale cărei ziduri din afară arşiţa venea în valuri neodihnite, ţârâitul soneriei, în nări cu un parfum fantomal de sare şi migdale. Apoi, cu sunetele şi mirosul acesta în sine, intră în cuşca ascensorului. Între pragul ei de jos şi marginea dinspre el a coridorului, întrevăzu, în clipa în care trăgea uşa, golul întunecos în care avea să coboare. Atunci începu să înţeleagă ce se petrecuse. Ca să nu se vadă, se sprijini cu spatele de oglindă. Ce face ea, singură? se întrebă. Departe de mine, printre sălbatici. Pereţii de lemn, roşiatici, îl conţineau cu greu, respira, între ei, anevoios, şi-i fu frică să coboare, închis în cuşca lor de sânge, în gaura neagră de sub el.

Cineva venea pe coridor spre ascensor şi Matei apăsă butonul. În loc să coboare, urcă şi avu impresia că a ocolit, astfel, primejdia. De la ultimul etaj coborî scările la al treilea. Poate că Dora între timp se întorsese. Se gândi să-i propună să iasă cu bicicletele până la vila Minovici. Cu puţin înainte de plecarea la mare Dora primise de acasă bicicleta ei, aceea pe care i-o împrumutase odată, într-o noapte, şi îşi cumpărase şi el una, pe care ea i-o alesese, şi fugiseră cu ele de câteva ori din oraş, la Snagov şi la Pasărea, el cu deliciul de a inspira praful ce se desprindea de sub roatele bicicletei ei. O dată îi făcuse surpriza de a se îmbrăca, pentru una din aceste plimbări, aşa cum o văzuse de mult,

când nu se cunoşteau şi nici nu aveau cum să ştie că se vor cunoaşte şi el era întins în iarbă, la marginea şoselei, sub o tufă cu frunze aromate. Ştiu astfel că ea nu s-a întors şi nu se va mai întoarce pentru el niciodată. În faţa uşii ei fu aproape gata să renunţe să mai sune. Sună totuşi, dar repede şi întoarse spatele uşii.

— Nu luaţi ascensorul? îl întrebă surâzând soţia portarului. E liber.

Voise să coboare pe scară şi surâsul acestei femei grase şi cumsecade, cu mâini pricepute de soră de caritate sau de moaşe, îl făcu să se închidă pentru a doua oară în îngusta casă de sânge şi să coboare cu ea în golul negru. Ajungând, ieşi cu capul înainte, înăbuşindu-şi un strigăt ascuţit şi tremurător. Portarul îl salută:

— Am ceva pentru dumneavoastră.

— Ce mai faci? întrebă Matei. Cum merge treaba? Cald, nu?

— De mult n-am mai pomenit aşa căldură, se înclină omul şi-i întinse plicul Dorei. Ar trebui să plouă.

În parcul Ioanid se lăsă pe o bancă, lângă bazin, îşi încrucişă picioarele şi scoase plicul. Îmi scrie că, în interesul amândurora, este mai bine să nu ne mai vedem. Îi pare rău, mă va iubi totuşi mereu, mereu se va gândi la mine, preferând să uite lucrurile neplăcute. Între noi doi sunt atâtea întâmplări frumoase şi aşa mai departe, sper că nu vei suferi cât sufăr eu, mai târziu ar fi mai dificil şi nu ne-ar mai rămâne poate nici amintirile.

Între arbori, lângă apă, aerul era uşor şi în aer, deasupra regilor verzi, nori se duceau spre apus.

Îi urmări şi descoperi acoperişul vechii lui case, albăstrui în albastrul curat al cerului.

În capătul aleii trei copii, aşezaţi pe vine, umpleau găleţile cu pietriş. Unul dintre ei se sculă, aruncă o minge roşie care se rostogoli până la picioarele lui Matei şi veni alergând, după ca Matei o luă şi i-o dădu, apoi se întoarse pe bancă şi scoase din nou plicul din buzunar. Aş prefera,

îşi zise, să scrie mai simplu, fără nicio aluzie la despărţire. Scuză-mă, a trebuit să plec din Bucureşti şi nu te-am putut anunţa, când mă voi întoarce îţi voi telefona dar n-am să mă întorc curând. Ce cuvânt curios, *curând.* Seamănă cu sunetul înăbuşit al frecării unei mături pe podele.

Apoi veniră nişte copii mai mari care se jucară de-a prinsa şi alergând unii după alţii se pierdură repede şi lângă Matei rămaseră doar strigătele lor proaspete. Se simţea atât de bine, încât nu îndrăznea să deschidă plicul. Îi plăcea în schimb să pipăie hârtia plină şi mătăsoasă.

Pe banca alăturată veni după aceea o tânără femeie cu o fetiţă în rochie albastră. Fetiţa alergă de câteva ori în sus şi în jos, în timp ce femeia deschisese o carte, şi apoi se opri în faţa lui şi-l întrebă:

—Ce faci?

Matei îi răspunse:

— Mă joc cu hârtia aceasta. Îţi plac hârtiile?

— Da, spuse fetiţa, dar îmi plac mai mult marinarii.

— Ştii să faci bărci pentru ei?

Şi pentru că nu ştia, Matei rupse delicat plicul, îl băgă în buzunar, îndoi scrisoarea dinăuntru, apoi îi întoarse cele două colţuri de sus până ce acelea formară un triunghi, îngusta margine rămasă dedesubt o ridică şi în faţă şi în spate, în sus, obţinu astfel un fel de bicorn ale cărui colţuri le întoarse şi pe ele în sus şi acum avea în mână un romb, trase dintr-o parte şi alta deodată şi prezentă fetiţei barca. La proră citi cu litere mari, de cerneală, cuvântul *Niciodată.*

XXX

AŞA CUM ÎL ANUNŢASE ÎN RÂNDURILE lăsate la portar şi pe care nu avea cum şti că el nu le citise, Dora se întoarse în Bucureşti pentru o săptămână, pregătită să primească rugăminţile lui de împăcare pentru că distanţa şi timpul o liniştiseră oarecât şi dragostea ei, greu rănită, era gata, în definitiv, să mai trăiască. Aşteptă telefonul lui. Călătorise spre Bucureşti tristă, însă şi nerăbdătoare să-l întâlnească.

Cele două ore de după sosirea ei de la gară se scurseră, dar la capătul lor telefonul nu sună. Şi totuşi portarul îi dăduse plicul. Îi indicase clar ziua şi ora când să-i telefoneze pentru a se vedea. Peste încă o jumătate de oră, îşi zicea că în programul lui s-a ivit ceva neprevăzut care-l împiedică să o cheme şi apoi se înseră şi continuă să aştepte apelul aparatului. Mai târziu, se schimbă şi se duse la mătuşa ei să cineze.

În ziua următoare aşteptă din nou şi din nou zadarnic. Acum se gândi că Matei este bolnav, căci dacă ar fi fost plecat din oraş ar fi găsit un mijloc de a o preveni. Se îngrijoră, dormi puţin şi rău şi după multă codire chemă la telefon casa unchiului lui. Aceeaşi voce pe care o mai auzise o dată îi spuse că Matei este la facultate.

Şi totuşi, socoti după ce efectele şocului trecură, este cu neputinţă ca el să o fi părăsit fără un cuvânt, cum îşi părăseşte un copil plictisit jucăria. Înţelesese probabil greşit scrisoarea ei dar nu va întârzia să-şi priceapă eroarea. Cu acest gând, care în parte îl absolvea pe Matei dar o ajuta şi pe ea să treacă mai uşor peste dificultate, aşteptă iarăşi. Se încredinţase atât de bine că va înţelege şi va reveni, încât nu observă că lucrul întârzia să se întâmple şi nu-i fu suspectă propria-i înlesnire de a alunga temerile ce o

încercau uneori că totuşi el nu va reveni şi apoi, când trebui să admită că temerile sunt foarte justificate, nici înlesnirea de a nu se mai gândi la ce nu era plăcut. Câteodată îl ura, altă dată îi era dor de el, dar până la urmă se obişnui cu ideea că o părăsise.

Şi totuşi când târziu, către sfârşitul lui octombrie, îl văzu venind pe acelaşi trotuar cu ea, din direcţia opusă, genunchii îi tremurară şi Matei ridică capul şi o zări şi el sub voalul de umbră pe care salcia pletoasă pe sub care tocmai trecea îi cobora din cer peste ea şi înfăţişarea aceasta pe care o luase lumea exterioară pentru a-l întâmpina atunci şi acolo, înfăţişarea aceasta pe care el însuşi o luase spre a se întâmpina atunci şi acolo, îl umplu de atâta voioşie încât uită că Dora îi scrisese că vrea să nu-l mai vadă niciodată şi întinse pasul spre ea şi-i spuse:

— Tu eşti? Nu te-am întâlnit de-o veşnicie, şi-i sărută mâna şi savură din ochi desenul umbrei verzui pe degetele ei cu unghii preţioase.

Îşi desprinse mâna dintr-a lui.

— Da, eu sunt, şi adăugă, pentru că voioşia cu care o oprise şi felul cum îi privise mâna ţinându-i-o într-a lui i se păruseră nepotrivite după ce se petrecuse între ei şi ca introducere la explicaţiile cu care îl socotea dator, – ai memorie bună.

Un copil trecu bătând grilajele cu o nuia; Matei nu remarcase observaţia ei, aspira parfumul trandafirilor dintr-o curte apropiată şi exclamă la fel de neconvenabil avântat:

— Cât ai stat în N.! Ai avut timp frumos?

— Ca şi aici.

— Da chiar aşa de cald ca aici cred că nu, o întrerupse. Deşi după calendar e toamnă, aici au fost zile de caniculă când, ca să pot citi, a trebuit să-mi pun cursurile în rucsac şi să fug cu bicicleta pe malul Herăstrăului, la aer.

Pocnetul monoton al nuielei copilului se pierdea spre grădina Icoanei şi, mişcându-se, ochii Dorei umpleau umbra cu sclipiri rapide. Din ziua când nimeni nu răspunsese la

soneria lui şi înţelesese că Dora nu voia să-l mai vadă şi se simţise singur, abandonat, ameninţat şi căzuse apoi în golul de care se temuse, Matei trebuise să remarce că golul nu era gol, probabil, îşi spuse, pentru că, înainte ca el să fi ajuns acolo, fusese umplut cu acel trup care creştea şi se umfla mereu şi care, oricâtă oroare îi produsese la început recunoaşterea, era al lui şi faţă de care, acum că nu-i mai dădea ocoale pe deasupra, ca la mare, ci coborâse în spaţiul lui, încerca perplexităţile şi satisfacţiile celui care pe neaşteptate, făcând colţul unei străzi, s-ar pomeni în faţa propriei sale statui. Lumea rămânea independentă de el, dar în acelaşi timp lumea văzută de el era propria lui imagine, propria lui statuie, şi fără niciun efort din parte-i prezentă chiar şi atunci când, preocupat de altceva, o scăpa din vedere. Aceasta îi dădea un foarte pur sentiment de libertate, de unde şi alegreţa care Dorei i se păruse nepotrivită, aşa cum şi era în realitate în ce o priveşte, precum şi, ceea ce marca şi mai bine schimbarea ce se petrecuse în el, o neostenită tandreţe pentru tot ce întâlnea în cale.

În timp ce ea protesta că nu o chinuise căldura, că în Bucureşti este totdeauna mai cald ca acolo şi de altfel aproape nu ieşise din casă, rupsese o petală din trandafirul ce-şi scotea capul prin grilaj şi o zdrobise între degete.

— Aproape n-ai ieşit? se miră şi în continuare fu gata s-o întrebe De ce? şi renunţă. Îşi amintise ce, în prima clipă, uitase. Întrebarea era imposibilă, cum imposibilă era şi prezenţa lui lângă ea care dorise să nu-l mai întâlnească niciodată. Din cauza lui desigur că acum se simţea rău. De vină era însă doar întâmplarea că nu o zărise la timp pentru a o putea ocoli. O, exclamă şi Dora, nedumerită o clipă de schimbarea de pe faţa lui şi de tonul fals, adumbrit, cu care i se adresa, pricepu că abia acum el realizase că nu vorbeşte unei străine şi toată amărăciunea şi revolta renăscură în ea, eu din cauza căldurii am stat foarte puţin în casă şi am descoperit astfel că în aer liber se învaţă mai

uşor.

Fraza aceasta, rostită repede, îi dădu totuşi răgazul de a pierde din nou din vedere ce era grav între el şi cea din faţa lui şi încheie cu o întrebare din categoria acelora de care tocmai se ferise:

— Şi nici măcar la vie la tine n-ai fost? Măcar o data? Din curiozitate măcar?

— Pentru ce să fiu curioasă?

— Aşa, să revezi de exemplu ierburile care odată, când erai mică şi te-ai rătăcit printre ele, te-ai gândit că te-au mâncat. Ce imagine! surâse şi-şi şterse ochii în care entuziasmul îi adusese lacrimi.

— Nu cumva, îl întrebă ea, ai părăsit medicina pentru sculptură?

— Nu. De ce? Şi cum ai găsit oraşul?

— Cum îl ştii.

— M-am gândit de multe ori la tine, continua şi Dora pe care lacrimile lui o scandalizaseră tresări ca lovită, şi te-am invidiat. Ştii că de când am plecat din N., acum un an şi ceva, n-am mai revenit acolo şi aş vrea totuşi să revăd o mulţime de lucruri, de exemplu teii din curtea mea. Erau foarte frumoşi, nu?

— Da.

— Ai trecut pe acolo.? o întrebă, – şi se văzu pe sine cum o priveşte din spatele lor venind dinspre poartă, o femeie atât de dorită şi de inaccesibilă, şi apoi cum o conduce spre râpa din fundul curţii, pe malul iazului, să-i arate cerul, dar aceasta nu mai fu propriu-zis o imagine, ci o fotografie în care Dora se prezenta înconjurată de o umbră vagă, dintre zi şi noapte. Cât timp stărui umbra, îi explică deosebirea dintre fotografie şi imagine, având satisfacţia de a-i spune acum ceva din ce nu reuşise să-i spună la mare când era prea supărată ca să-l asculte. Despărţindu-mă de oraşul acela am regretat că-l părăsesc şi am fost sigur că-l voi regreta şi că ades voi dori să-i revăd şi chiar aşa a fost şi mai ales cât ai fost tu plecată acolo aproape în fiecare zi

eram gata să mă sui în tren, până ce mi-am lămurit ce se întâmplă.

Ea îl întrerupse:

— Cât timp e de atunci?

— De când?

— De când ai aflat ce se întâmplă.

Încercă să socotească şi recunoscu bucuros:

— Dacă aş mai ţine jurnal ţi-aş răspunde precis. Aşa, am impresia că aceasta s-a întâmplat cu o clipă înainte de a ne întâlni noi acum, fiindcă am pierdut senzaţia compartimentării timpului şi trăiesc parcă o singură zi, o zi mare, fără sfârşit.

— Interesant, murmură.

— Da. Am aflat că dorul este o eroare de atribuire. Brăţara aceasta împodobită cu briliante, spuse şi luă mâna ei să privească mai bine brăţara, am văzut-o de nenumărate ori, în nenumărate împrejurări, şi când o privesc acum n-o privesc ca un bijutier căruia i-ai încredinţa-o pentru o reparaţie sau pentru o modificare şi pentru care ea n-ar fi decât un obiect indiferent şi real sau real pentru că indiferent. Cum este în realitate brăţara ta nu ştiu şi nici nu pot şti pentru că realitatea ei fizică, obiectivă, este dublată pentru mine de împrejurările în care am văzut-o înainte, dublată şi modificată în aşa fel încât ea, împreună cu ce o dublează şi o modifică, mi se prezintă, cum nu s-ar prezenta bijutierului, ca o vibraţie, cum să-i spun?, afectivă, eveniment interior, al meu, aşa cum ar fi de exemplu ideile şi de aceea lucrurile pe care le întâlnesc am şi început să le numesc Idei, cu un i mare, şi totodată eveniment exterior, figurare tangibilă în spaţiul din faţa ochilor mei, a vibraţiei mele. De aceea vei înţelege, Dora, de ce lumea care mă înconjoară îmi pare că este, n-ai să mă crezi, dar e destul de simplu, o figurare a mea, propria mea statuie.

Matei tăcu pentru a vedea pe faţa ei dacă îl înţelesese bine şi nu văzu nimic. Repetă:

— Aşa văd eu. Tu vezi lumea ca pe propria ta statuie?

— Încă nu m-am gândit, îi răspunse ea care se gândea că Matei intenţionează să ocolească singurul subiect ce i-ar fi putut interesa şi revolta ei crescu.

— Ei bine, şi cu aceasta mă întorc la ce începusem să-ţi spun, ades Ideile se descompun lăsându-ne să vedem ce a venit din trecut pentru a le constitui, iar când descompunerea lor este prea rapidă, atunci vibraţia care sunt ele nu are timp să se piardă cu desăvârşire ci rămâne în parte ataşată de *dublu,* de elementul trecut, de fotografia puţin îngălbenită ce ne-a rămas în mâini după evaporarea Ideii, sau dacă vrei a imaginii, şi vibraţia aceasta noi o atribuim greşit fotografiei şi ni se înfăţişează ca dorinţă de a retrăi, de a revedea ce ne dă fotografia.

— Astfel că nu te-ai mai suit în tren.

— În schimb mi-a fost foarte greu să rămân pe loc. Vezi? adăugă întinzându-i o frunză galbenă, a venit toamna.

Dora întinse mâna dar făcu astfel că înainte de a o atinge bine cu degetele frunza căzu pe trotuar, între ei, şi privindu-i ochii Matei întrezări în ei, la extrema limita a adâncimii lor, o risipire de umbre reci.

— Iar tu îmi vorbeşti despre N., îi reproşă ea pentru a acoperi refuzul frunzei, ca şi când abia ieri m-aş fi întors în Bucureşti.

— Va să zică, îi răspunse mut, nu eşti chiar atât de supărată pe mine?

Lumina bruscă de pe chipul lui, ca şi tăcerea cu care-i primi cuvintele, o supără şi mai mult, aşa că spuse pregătindu-se să-l părăsească:

— Mă bucur că te-am întâlnit.

— Cum? îi luă el vorba, nu ne-am mai văzut de atât timp şi să ne şi despărţim? Te duci la mătuşa ta? Dă-mi voie să te conduc.

Dora şovăi, apoi merseră împreună spre piaţa Cantacuzino. Clipa ei de şovăială îl indispusese. Un nor de o paloare lunară îi urmărea plutind pe sus, în apa senină.

Datorită indispoziţiei, Matei putu descoperi că observaţia ei care puţin înainte îl făcuse să se bucure arătându-i că Dora nu este sau nu mai este atât de supărată pe el, era foarte serioasă căci într-adevăr nu ştia când se întorsese în Bucureşti. Făcu în minte o socoteală şi la sfârşit exclamă confuz Se poate ca atât timp să nu fi încercat s-o văd ori să aflu veşti despre ea? Şi totuşi, în tot acest timp, deşi nu o dată i-am simţit lipsa, nevoia adevărată de a o avea lângă mine, ce curios, nu am încercat-o. Din spatele unor arbori se iviră creştete roşii de aburi, risipite îndată. Totul se terminase cu adevărat. Încheierea aceasta îi alungă indispoziţia. Se simţi cuprins de o infinită prietenie pentru cea care-i mergea, fără o vorbă, alături, sub lunga barcă de gaze a norului lunecător. Era atât de singură, fără el! Încercă să se apropie de ea şi-i spuse şovăitor:

— Eşti chiar atât de grăbită?

Sprâncenele ei, aspre în masca chipului, tresăriră şi-i răspunse fără să-l privească;

— Da, am întârziat. Mă bucur totuşi că te-am întâlnit, repetă formula cu care se pregătise să-l părăsească pentru că indignarea nu o lăsă să găsească altceva dar pentru că totuşi
trebuia să găsească pronunţă înnegrindu-se la faţă din cauza efortului Tot în cer trăieşti?

— Ochii tăi sunt mai frumoşi decât cerul, vru să-i spună şi pentru că propoziţia ar fi sunat, ştiu, ca o parodie, renunţă. Crezi, o întrebă în schimb încercând să-i ia braţul dar ea şi-l feri, crezi că peste ce s-a ivit între noi nu se mai poate trece? Azi-noapte, îi spuse după ce se aşezară pe o bancă din grădina Icoanei, am trecut prin piaţa Lahovary şi am privit ferestrele tale, întunecate, în care se oglindeau stelele. Era aşa de frumos încât mi-a venit să plâng.

— Pe la ce oră? vru să afle şi după ce îi spuse, dădu din cap râzând: Nu eram acasă.

Matei îşi curăţă degetele de ce rămăsese din petala trandafirului, o mică masă aproape sferică, neagră, apoasă,

ce căzu între pietricele. Avea tot dreptul să vrea să-l lovească, deşi motivele ce o îndemnaseră să-i ceară a n-o mai vedea niciodată fuseseră absurde, şi o întrebă cu atenţie afectuoasă:

— Unde erai?

— Nu în N., râse ea din nou, pentru că de acolo m-am întors acum două luni.

— Îmi închipuiam că dormi, îi spuse surâzând şi atunci ea, care acceptase oprirea în grădina Icoanei doar pentru întrebarea aceasta, făcu:

— Ai primit scrisoarea pe care ţi-am lăsat-o la portar când am plecat?

Dacă ar mai fi iubit-o, ar fi priceput imediat că interpretase greşit jalnicul cuvânt care-i căzuse sub ochi din scrisoarea ei şi dacă ea însăşi l-ar mai fi iubit sau dacă cel puţin vanitatea ei ar fi sângerat atunci mai puţin, l-ar fi ajutat să priceapă. Aşa, întrebarea nu avu alt rezultat decât că îl făcu pe Matei să bănuiască, şi bănuiala aceasta îi aduse pe faţă o schimbare pe care Dora o interpretă ca un refuz de a-i răspunde, că poate conţinutul scrisorii ei nu fusese chiar acela pe care-l presupusese. Oricum, însă, ireparabilul se petrecuse înainte ca portarul să-i dea plicul, iar acum trebuia să-şi ascundă cu orice preţ îndelicateţea de a se fi despărţit de rândurile ei fără a le fi citit – astfel că prietenia lui pentru Dora şi nevoia de a o ajuta să fie mai puţin singura sporiră ameţitor. Îi povesti că nu deschisese plicul decât după ce se încuiase în camera lui şi că, după aceea, atât îl îndurerase că nu o va mai vedea încât pentru a se mângâia oarecât se îmbrăcase, cu rochia ei albastră şi o purtase apoi multe zile, chiar şi ieri am pus-o, o asigură cald.

— Toate acestea, îşi spunea ea, sunt minciuni, căci pentru a-mi spune adevărul n-ar fi aşteptat să ne întâlnim din întâmplare, pe stradă. Şi dealtminteri despre scrisoare se şi fereşte să vorbească şi sunt sigură că n-a inventat povestea cu rochia decât pentru a schimba vorba. Ce

prefăcătorie dezgustătoare! Totdeauna a avut tendinţa de a se ascunde, însă femeia aceea mi l-a schimbat îngrozitor.

Tânărul bărbat de lângă ea, cu faţa înnegrită de soare, se îngrăşase şi avea astfel un aspect aproape masiv dar în ochii lui neobişnuit de pătrunzători cărora avea sentimentul, ca totdeauna, că nu le poate scăpa nimic, se arătau şi se pierdeau flăcări nesigure.

Pe urmele lor, barca de raze palide plutea încet spre arborii din grădină.

De avocat nu se despărţise uşor şi după aceea nu fusese fericită cât ar fi meritat şi după aceea nu fusese fericită deloc.

— Crezi că tu poţi face ceva să nu ne mai despărţim niciodată? îl întrebase cândva şi-i răspunsese cu atâta încredere „Am să fac tot ce am să pot” şi cu siguranţă că atunci era foarte convins de ce spunea şi nu ar fi acceptat pentru nimic în lume că odată tot ce va putea face va fi să o întrebe, întâlnind-o din întâmplare pe stradă, dacă în N. a fost cald şi cum a găsit oraşul şi să-i povestească cum s-a plimbat cu bicicleta la lacuri şi chestiunea aceea cu statuia, fără cap şi coadă, numai ca să zică ceva sau mai degrabă ca să nu zică ce trebuie. Nu pot crede totuşi că este atât de mizerabil, se retractă deodată şi se pomeni spunându-i:

— Nici prin faţa casei tale n-am trecut, n-am ieşit decât o singură dată, s-o vizitez pe Angela Zahariadi, însă mi-ar fi făcut multă plăcere să-ţi revăd teii, chiar dacă plăcerea aceea ar fi fost, cum crezi, o eroare de atribuire. Tu, care te-ai temut totdeauna de erori, eşti sigur că acum nu greşeşti? Nu trebuie să-mi răspunzi, Matei, îl ajută binevoitoare, ceea ce lui îi aduse iarăşi o lacrimă în ochi, să ne gândim mai bine la ceva foarte plăcut, de exemplu la ziua când te-am vizitat ca să-mi arăţi cerul din fundul curţii tale, de pe malul iazului. Îţi aminteşti?

— De fapt, îi spuse şi trebui să-şi şteargă ochii cu batista şi pe ea lacrimile lui n-o mai scandalizară, nu te chemasem să-ţi arăt cerul.

— Te rog, nu continua. Ştiu, am ştiut de ce, însă e mai frumos aşa.

— Ai vrea să revedem odată locurile acelea împreună? o întrebă însufleţit şi-i luă mâinile într-ale sale.

— Da.

— Să plecăm cu un tren de noapte, ca odată ajunşi acolo să nu întâlnim pe nimeni şi să rămâi la mine şi apoi, când se va face ziuă, să coborâm la iaz, să trecem dincolo în câmp şi de acolo în pădure şi din pădure să intrăm în via ta să ne urcăm în pomul în care ne-am urcat într-o noapte şi apoi să coborâm pe malul râului din fundul văii şi să ne întoarcem la
Bucureşti tot noaptea, cu ultimul tren. Dacă vrei, dacă nu te sperie oboseala, să plecăm chiar în noaptea aceasta, eu sunt gata de drum.

— Chiar în noaptea aceasta? făcu dezamăgită. Nu pot, sunt invitată.

— Ei bine, îi răspunse râzând fals, nu-i nimic, altă dată.

Degetele ei răspunseră presiunii alor sale, dar aceasta nu avu în el niciun ecou, ţinea parcă în mâini mâini moarte, frunze moarte.

Dora regretă că l-a întristat. Apoi îşi spuse că prin motivul pe care-l dăduse refuzului ei a ratat ocazia de a-l regăsi, pentru că motivul nu-l inventase. Ar fi putut foarte uşor să renunţe la vizita aceea şi să plece cu el şi dacă n-o făcuse însemna ca în realitate nu ţinea chiar atât să-l urmeze pe Matei şi, dacă nu-l mai iubea, pentru lucrul acesta urât numai el era de vină.

Barca norului era acum chiar deasupra lor şi pe albul ei crengile goale spre vârf ale unor arbori scriau cuvinte care nu existau în nicio limbă.

Matei îi eliberă mâinile. Dora şi le încrucişa pe poşetă şi spuse afectând nepăsarea:

— Şi cum rămâne cu teoria ta?

— Teoria este bună, dar eu mă trezesc uneori visând cu glas tare, protestă.

— N-am vrut să te supăr.

Matei îşi dădu seama că este foarte cald şi simţi că i se face rău.

— Nu pot vomita aici, îşi zise strângând dinţii şi lăsându-se pe spătarul băncii spre a respira mai liber. Cum am ajuns la aşa ceva? Ai ajuns la aşa ceva, îşi răspunse, din cauză că de la un timp suferi de o tandreţă al cărei obiect în afară nu poate fi decât întâmplător şi până acum n-ai ştiut clar acest lucru. Repede-te să îmbrăţişezi stâncile care-ţi înapoiază vocea şi te vei alege cu capul spart, cu acest idiot N-am vrut să te supăr. Cine face conversaţie cu propriul său ecou?

Dora se uită la ceas.

— Nu vreau să te reţin, îi spuse Matei.

— Am întârziat prea mult, dădu din umeri înciudată, şi n-are nicio importanţă cât mai stăm.

— Uită-te puţin la obrazul meu. Nu vezi nimic? Nişte urme roşii, ca de degete? Curios, eu le simt. Va să zică nu vezi nimic?

— Văd, îi răspunse din nou regretându-şi duritatea şi căutând să-l facă să uite, că accepţi foarte uşor să se întâmple cu noi ce înainte erai convins ca nu se va întâmpla niciodată.

Norul se lăţise şi arunca umbre printre frunze. Jumătate din el, în lungime, era violet-roşcat, jumătate alb cu zone cenuşii, roz, verzi.

Eliberându-i mâinile, Matei rămăsese într-ale sale cu brăţara ei, pe care o întorcea pe toate părţile spre a face briliantele sa scânteieze multicolor şi protestă destul de moale la reproşul ei pe care Dora însăşi, formulându-l, îl simţise că-i depăşeşte intenţia şi spune mai mult decât voia realmente să spună. Nu se gândise să-l învinuiască pentru că n-o mai iubea, dat fiind că nici ea nu-l mai iubea, şi-i fu nespus de recunoscătoare că nu o înţelesese greşit şi-i primise cuvintele cu discreţie. Aceasta era din partea lui o dovadă de inteligenţă. Era atât de inteligent! Şi faptul că, în

ciuda scrisorii ei, o lăsase singură atât timp după întoarcerea din N. arăta, acum îşi dădea socoteala, că o înţelesese mai bine decât se înţelesese ea însăşi pe sine şi fu sigură că el suferise mai mult decât ea însăşi din cauza despărţirii şi acum suportă cu atâta pricepere delicată răutăţile ei şi-i fu ruşine că nu-l mai iubeşte şi se gândi că poate se înşală şi că în realitate îl mai iubeşte şi că este cu neputinţă ca în sufletul lui dragostea să se fi stins cu totul, astfel încât nimic nu era pierdut şi puteau lua totul de la început ca şi când nu se petrecuse între timp nimic.

Verdele şi rozul din jumătatea albă a norului se stinseră, iar jumătatea lui violetă se făcuse sul aproape în întregime pe partea superioară, invizibilă de jos. Astfel îngustată, barca de aburi părea mai lungă şi era într-adevăr aşa pentru că deşi continua să se deplaseze acoperea încă arborii şi aleile de jos cu umbrele ei.

Pe umbrele acestea Matei şi Dora păşiră încet, căutându-se unul pe altul cu băgare de seamă, el uitând încă o dată că dispoziţia tandra de care începuse să sufere după plecarea Dorei era lipsită de obiect altfel decât întâmplător şi spunându-şi apoi, ruşinat ca şi ea de absenţa dragostei, că absenţa aceasta putea da raporturilor dintre ei un timbru mare, eroic, pe care nu trebuie să îl piardă şi de care se socotea pe deplin vrednic.

Din când în când se opreau, se aşezau pe o bancă, apoi îşi reluau plimbarea, până ce Dora, care îşi rememora trecutul lor spre a se convinge că încă mai iubeşte, îl întrebă:

— Nu de aici, din grădina Icoanei, ai văzut-o odată pe Marta întorcându-se de la şcoală?

Matei o privi mirat şi ea îl ajută să-şi amintească:

— Mi-ai spus aceasta la vie, într-o zi când ţi-am cântat Chopin şi mi-ai povestit şi accidentul cu colegul cel rău din şcoala primară.

Cu toată sinceritatea, şi oarecum stingherit, recunoscu, mai mult din ochi şi din umeri, că tot nu-şi aminteşte.

Încetase să răsucească între degete brăţara.

Dora adăugă:

— În noaptea aceea ţi-am dat rochia mea albastră, de care ai pomenit adineauri.

În noaptea aceea, o îngână şi reîncepu să răsucească brăţara. Da, de aici. O, Dora, strigă în sine, în noaptea aceea m-ai sărutat, ne-am sărutat prima dată, de mii de ori şi ameţeala pe care o încerc voind să cred că noaptea aceea este reală, acum când nimic din afară, afară de cuvintele tale, nu o renaşte deocamdată pentru mine, mă doboară. Aflu încă o dată cât de periculoase sunt fotografiile.

— De unde anume? vru să ştie ea Arată-mi, te rog, locul.

Şi se ridicară din nou, pentru a găsi locul, dar ridicându-se Dora aruncă fără să vrea o privire spre brăţara din mâinile lui Matei şi nu ştiu cum să i-o ceară şi apoi o mai privi o dată şi în fine, la o mişcare mai bruscă, el scăpă brăţara şi, lovindu-se, un briliant se desprinse din montura lui şi lui Matei îi trebui câtva timp până să-l descopere printre pietricelele aleii, ceea ce îi enervă pe amândoi şi-i făcu să se despartă mai repede. La despărţire el îi spuse, băgând brăţara în buzunar:

— Iată un prilej de a ne revedea.

A doua zi îi aduse brăţara reparată şi i-o puse pe mână. Ea i se păru însă prea rece pentru ca gestul acesta să-i mai fie, lui, plăcut. Îi dăduse întâlnire tot în grădina Icoanei. Ploua şi fiindcă atunci când plecase de acasă fusese frumos şi nu luase umbrela ajunsese în grădină ud tot şi Dora îl ţinu sub mica ei umbrelă albastră de pe care apa se scurgea pe spatele lui Matei, mărindu-i proasta dispoziţie, aşa că atunci când îi observă, într-un efort de a fi amabilă, că altă dată îi plăcea ploaia şi că probabil îi plăcea şi acum dacă venise aşa, fără umbrelă, se gândi că mai bine l-ar fi chemat la ea să nu mai stea astfel în ploaie şi să se usuce, în loc să-l ironizeze.

— Da, ai dreptate, îi răspunse exasperat, ploaia îmi place

foarte mult – şi se trase de sub umbrelă şi-şi lăsă în jos gulerul hainei. Ştii cum este? strigă prin apa care începuse să cadă cu atâta furie încât abia o mai zărea pe Dora. Este minunat! Sunt ca un copac năpădit de vrăbii.

— Te udă tot, ai să răceşti, îi răspunse.

— E minunat, repetă din apă. Uită-te la arbori – şi zicând aşa, pentru a se încălzi, pentru a scăpa de senzaţia neplăcută a hainelor ude lipite pe corpul ud şi cedând şi unei bruşte dorinţe de a o scandaliza pe femeia aceasta rece, străină, care cu siguranţă, se gândea exasperat, îl blesteamă că a adus-o aici pe ploaie, se căţăra cu repeziciune pe trunchiul alunecos al copacului de lângă el şi se instală râzând pe o cracă pe care începu să se legene.

— Ce faci, Matei? îi spuse ea şi veni lângă trunchiul copacului ca s-o poată auzi. Dă-te jos. Ai să răceşti.

— N-avea grijă, nu răcesc. Nu vii şi tu?

Craca scârţâia, legănându-se. Ca să-l privească şi sa-i vorbească, Dora trebuia să lase puţin pe spate umbrela şi ploaia o cuprinse toată în plasa ei lichidă. De sus, Matei îi văzu pantofii uzi, ciorapii uzi şi faţa udă ca de lacrimi şi gura ei frumoasă care deschizându-se pentru a-i vorbi se umplea de apă. Îi spuse:

— Dă-te jos, Matei. Ai să răceşti. Te vede lumea.

— Lumea? îi ripostă. Nu e nimeni, nicăieri. *Eu* nu văd pe nimeni.

Într-adevăr, în parc nu era nimeni, pe străzile înconjurătoare nu era nimeni şi pretutindeni alerga numai ploaia cu picioare ude.

— Însă tu ai să răceşti cu adevărat, urmă să-i vorbească de sus. Îmi pare rău, n-am ştiut că va ploua. Du-te acasă.

— Dar, protestă ca, nu pot să te las în pom. Dă-te jos mai întâi.

— Nu, Dora, mai întâi pleacă tu, mi-e jenă să mă vezi aşa ud cum sunt.

— Bine, îi spuse ea, răzbită de ploaie, la revedere – şi fugi.

Matei se azvârli jos şi, şchiopătând, porni, fără să ştie, în direcţia în care o apucase şi ea. Nu-şi ridica privirile, zări doar foarte frumoase picioare care tocmai intrau până mai sus de glezne în crinii care acoperiseră, nebuni, toată piaţa Cantacuzino şi apoi în aceia care fremătau pe strada Eremia Grigorescu. Îi era cu neputinţă să dea un nume femeii care alerga prin ploaie înaintea lui şi apoi aceleia care intră grăbită, închizându-şi umbrela din fugă, pe uşa cea mare a blocului gălbui din colţul străzii Dionisie Lupu cu piaţa Lahovary, se gândea numai că trebuie să găsească un taxi care să-l ducă acasă şi aci în piaţă era cea mai apropiată staţie şi Dora nici nu intrase bine pe uşă, mereu fără să ştie că el era în spatele ei, şi zări prin spumele ploii un taxi, făcu semn şoferului şi acela îl duse până acasă.

XXXI

ÎN STICLA NESFÂRŞITA SE DESFĂŞURA, între Telefoane şi Teatrul Naţional, o eşarfă de gaze albe. Ca s-o vadă mai bine, Matei se aplecă deasupra vitrinei şi propriul său chip îl întâmpină dintre trufandale, amintindu-i că se oprise pentru comisionul doamnei Iliescu. Împinse uşa şi o femeie care tocmai ieşea clipi din ochi din cauza luminii ce intrase odată cu el. În lumina aceasta, înaintă spre mijlocul magazinului. Un bărbat cu solizi pantofi roşii lăsa brusc în jos, la apropierea lui, ziarul larg desfăcut în care citea şi-l împături furios. O aromă de şocolată atinse nările lui Matei prin zumzetul cumpărătorilor şi vânzătorilor. O echipă de biciclişti în tricouri albe, culcaţi pe ghidoane, alerga în fotografia de pe ziarul împăturit şi vârât adânc în buzunar. Sub constelaţiile fantomale ale celor două lustre, nenumărate perechi de ochi cercetau zarzavaturile, fructele, ouăle, păsările ceroase, le părăseau în căutarea a ceva mai bun pe tejghele, în rafturi, reveneau bătând din aripile pleoapelor. Un vast borcan cu miere îl fixă în timp ce distingea în spatele său tactul unui baston. Matei ştia ce sunt toate acestea şi naviga pe valurile luminoase ale entuziasmului stăpânindu-şi cu pricepere fragila barcă.

Şi totuşi, când ajunse lângă tejgheaua stâncoasă, printre spiţele soarelui, un murmur stins îi atinse şi-i înmuie urechea, murmurul sentimentului că de-ar fi intrat în magazin cu o clipă mai devreme ar fi întâlnit-o, o prezenţă înaltă, copleşitoare de lumini şi arome, însă al cărei cap nu îndrăzni să-l distingă. Fiindcă totuşi, confuz, îl presimţea, murmurul din ureche, rămânând la fel de ademenitor, îl îngrijoră şi îl întrista, încă puţin de-mi mai cânta, îşi zise aşteptând să fie servit, şi voi semăna cu această gâscă jumulită, cu acest cadavru trandafiriu şi lemnos lipsit de

penajul său. Ce lucru îmi lipseşte de-l strecor sub straiul celui pe care îl am, sau l-am avut până acum o clipă? Este bine totuşi că nu m-am născut pasăre domestică, mi-aş fi încheiat viaţa barbar. Şi o văzu pe servanta lor din N. alergând după o găină roşcată, prinzând-o de o aripă, luând apoi cuţitul pe care i-l întindea doamna Iliescu. O umezeală stăruia în aer după ploaie şi pământul era umed şi din cauza umezelii magazia era, ca şi gardul dinspre doctorul Tomiţa, neagră. Gardul acela abia ieşea pe alocuri din spatele arbuştilor care-l ascundeau de aproape şi deseori femeia, cu veşnica ei fustă albastră, lungă aproape până la călcâie şi în picioare cu pantofi vechi, bărbăteşti, căuta pe lângă el, între el şi tufe, şi ieşea roşie toată căci umblase aplecată, în mână cu câte un ou pe care apoi Matei îl răsucea cu degetele pe farfuria de piatră pentru a asculta pocnetele înfundate, în învârtire, ale calcarului pe piatră. După ce luă cuţitul de la doamna Iliescu, depuse găina pe pământ ca pe un buchet de flori pe un mormânt, îi stăpâni labele sub picior şi cu mâna liberă trase tare de cap vietatea să-i întindă bine gâtul, apoi capul aruncat într-o parte căscă de două ori cu ochii acoperiţi de pieliţa alburie, ciocul, iar trupul ţâşni într-un zbor de pene îngreunate de apă, pe o parte, căzu, împroşcă pământul cu sângele azvârlit prin furtunul erect al gâtului, sări, aproape pe spate, şi căzu din nou, flori veştede, buchet inform. Reflex pe apa ce îmbibase pământul, al unui invizibil răsărit de soare, sângele căpătă repede culoarea noroiului. Dar până atunci Matei contemplă, ca şi servanta, sângele roşu, apa roşie, până ce femeia adună capul şi trupul şi le ascunse privirilor lui. Pe tejghea, printre salate, o furnică îşi căuta drumul grăbită. Matei se întrebă dacă i-au trimis de la spălătorie cămăşile. În timp ce lua pachetul întins de vânzător, o cucoană blondă, cu o broşă verde pe piept, îl privi curioasă. Parfumul îi era cunoscut şi reveni iar în largul străzii plutind cu pricepere şi linişte.

Se descoperi la trecerea steagului. Mătasea roşu-galben-

albastră era urmată de alămuri fulgerânde. Matei se întinse să privească peste capetele celor strânşi pe trotuar în faţa sa. Împins el însuşi din spate de alţii, pieptul i se strivi de umerii celor din faţă, aspri ca nişte bulgări de pământ. Dincolo de Teatrul Naţional cerul era puţin încenuşat, ca şi când s-ar fi făcut, în partea aceea, seară. Muzica militară se depărta spre piaţa Palatului. Pocnetele oului învârtindu-se pe farfurie, înfundate, secrete ca ale paşilor pe trotuar acoperiţi de vuietele străzii, îi plăceau nespus. Nespus îl uimea şi ovalul pur al ouălor, aparenţa lor de pietre şlefuite de ape. Într-o zi, ridicând unul în lumină, îl descoperi transparent şi în transparenţa aceea neaşteptată distinse o umbră vagă şi îl lăsă brusc pe masă, ca şi când s-ar fi apropiat de ceva interzis. Căută din ochi lunga eşarfă albă a norului şi nu descoperi decât o umbră imobilă deasupra acoperişurilor. Închisă în seninul desăvârşit, indiferentă şi ameninţătoare, îl făcu să ceară adăpost librăriei prin dreptul căreia tocmai trecea; era prea gros îmbrăcat pentru această caldă zi de primăvară.

Lăsă după el forfota străzi. În cuprinsul umbrit şi calm îşi încetini paşii, privi, aplecându-se într-o parte şi alta, cărţile de pe mesele printre care trecea şi ale căror coperte divers colorate i se pierdeau în urmă, pe măsură ce înainta, ca nişte apariţii fugare, pe ţărmuri necunoscute, apoi se opri, răsfoi, se desprinse şi se opri mai departe, citi la întâmplare două fraze pe la începutul unei cărţi, alte două pe la mijloc, reveni să verifice un titlul întrevăzut şi în timp ce executa aceste manevre îşi căuta batista să-şi şteargă fruntea încercată de căldură. Batista era foarte mică, foarte subţire, albă, cu fină dantelă de jur împrejur. O duse la frunte, apoi o cercetă intrigat şi un parfum de migdale îi îmbălsăma nările. Din spatele meselor, din noaptea rafturilor de cărţi, ochii vânzătorilor îl cercetau imobili, judecându-l, martori siderali ai iminentului său naufragiu. Contemplându-i la rându-i, îl ocoli însă şi de data aceasta căci ce văzu fu doar piatra albă pe care, mult aplecat, învăţătorul o căuta în

banca sa în timp ce, peste spatele negru al celui aplecat, ochii copiilor îl cercetau îngheţaţi, un tribunal stelar, un praf scânteind în lumina ce se revărsa pe ferestre de afară, din curtea incendiată, de pe acoperişul clopotniţei de la Buna Vestire. Aveau să-şi regrete bănuielile, cruzimea, dar prea târziu, cel care fusese între ei şi le-ar fi putut fi prieten îi părăsise lăsând în locul lui un simulacru de piatră pe care nicio lovitură, chiar în frunte, nu-l putea sângera, pentru ca sângele, amestecat cu praful, să se transforme în noroi. Aceasta, îşi zise suferind din cauza vechilor întâmplări a căror fotografie memoria, dejucată încă o dată, i-o întinsese, aceasta pentru că nu m-am născut, probabil, pentru noroi.

În orice caz pe mizerabilul acela (şi lui Matei cuvântul îi aduse în ochi lacrimi de entuziasm şi dulceaţă nu pentru că se referea la fostul lui coleg ci pentru că îl pronunţase Dora când el, la vie, îi povestise episodul şi în glasul cu care-l pronunţase mental auzise glasul Dorei, fără să ştie că este al

Dorei), pe mizerabilul acela, repetă în timp ce reuşea să scape şi acum de glasurile ademenitoare şi să fugă în largul străzii, l-am corectat după cuviinţă; ce plăcere a fost să mă pregătesc pentru această operaţie, să mă scol din zori, să mă spăl cu apă rece până la mijloc, să dau alergând pe vârful picioarelor goale şi pe mine doar cu costumul de baie zece ocoluri casei în pacea dumnezeiască a orei când nici păsărelele nu se treziseră bine, apoi să ridic un bolovan mare când cu o mână când cu cealaltă până la nivelul urechilor şi mai sus, să fac după aceea flexiuni, exerciţii de respiraţie şi apoi, atârnat de o cracă orizontală, să mă răsucesc în aer pe toate părţile! Ce plăcere, gimnastica mă va feri să mă îngraş şi n-am sa port niciodată corset, corset, se corecta, poartă numai femeile dar, se corectă încă o dată, şi bărbaţii care vor sa-şi păstreze ţinuta după o anumită vârstă şi de asemeni, adăugă, şi bolnavii, iar mizerabilul, reveni brusc, pentru ca prin transparenţa Ideii

distinsese umbra de care se tot temea şi de care se depărta şi acum, suferea de complexe, de o boală complexă care se cheamă invidie şi aceasta din cauză că locuia în noroi în timp ce eu locuiam, cum locuiesc şi acum, în cer – şi afirmaţia Matei o simţi nu în cap sau în piept ci, energic, în braţe şi avea într-adevăr nevoie în clipa aceea de multă energie pentru a nu băga de seama că, da, nu se scufundase, nu se zdrobise deşi de două-trei ori pereţii bărcii sale se frecaseră de stânci, dar că fugind de umbra care-i umfla valurile pe dedesubt şi care-l chema de pretutindeni încântându-i urechea şi înspăimântându-i sufletul, fugea de fapt după parfumul batistei. Ieşind din librărie, nu se risipise, cum inconştient socotise, ci-i stăruia în faţa nărilor şi se deplasa trăgându-l de nări după el până ce-l duse în piaţa Lahovary.

De când n-am mai fost pe aici! strigă surprins, dar în faţa blocului Dorei inima i se opri, apoi fu gata să-i sară din piept.

Aplecat într-o parte ca de o greutate, cu sângele şiroindu-i dezordonat şi violent pe dinăuntru, se trase îndărăt, o luă pe Dorobanţi spre bulevardul Dacia, prin strada Polonă ajunse în Romană, rătăci pe străduţe laterale. O dorinţă sălbatică de a o întâlni, de a-i vorbi, de a relua, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat, legătura lor, îl stăpânea şi se întreba totodată, deznădăjduit, de ce o părăsise, ce capriciu absurd îl făcuse a rupe puntea dintre ei cu atâta brutalitate, puntea pe care ea îi aştepta şi-l chema, cum se putuse purta în felul acesta nedemn cu ea care pentru el făcuse atâtea lucruri ireparabile şi era gata să-i stea alături toată viaţa şi până la ultima clipă stăruise să-l facă a-şi înţelege rătăcirea; viaţa fără ea îi apăru absurdă şi rece, era ca şi când ar fi descoperit că este lipsit de o mână sau de un picior; dorinţa şi disperarea, ruşinea şi furia împotriva lui însuşi şi a lumii întregi, care tolera în sine realitatea acestei situaţii, îl sufocară cum îl sufocase odată, în copilărie, întrebarea de ce culorii verzi i se spusese verde şi de ce

cifrei 2 i se spusese doi şi gândul că niciodată, niciodată culoarea verde şi cifra 2 nu se vor numi, o clipă, altfel. Niciodată, oricât de mare ar fi dorinţa lui, nu o va mai putea întâlni, niciodată nu se va mai pierde în seninul nemărginit al ochilor ei, niciodată nu-şi va mai culca capul pe genunchii ei şi noaptea părului ei nu-l va mai ocroti, îmbălsămată şi sfântă, niciodată.

— Dora, îşi imagina că i se adresează, trebuie să poţi să mă înţelegi. Recunosc sceleratеţa purtării mele, eu însumi, dacă încerc să-mi amintesc motivele care m-au împins să te părăsesc, nu aflu decât o confuzie din care nu mă descurc.

Ea îl privea rece, mirată de această tardivă revenire, şi-i răspundea:

— Te înţeleg, firеşte, nu-i chiar atât de greu. M-ai iubit şi apoi nu m-ai mai iubit. Mă mir chiar că încerci să-ţi explici ceva atât de simplu.

— Dar nu e simplu deloc, întâlnindu-te nu am contractat o maladie de care apoi m-am vindecat. Dacă ar fi aşa ar fi simplu, într-adevăr, şi vezi că de fapt nici nu m-am vindecat pentru că îţi jur că, şi atunci când nu ştiu că mă gândesc la tine, tot ce mă înconjoară şi mi se întâmplă este impregnat de tine.

— Şi ce are a face asta cu mine? îl întrerupse ea foarte rece. Aceasta este statuia ta, cum spuneai.

— Aşa este, relua Matei şi îngenunchea în faţa Dorei pe covorul înflorat, încercând să-i topească gheaţa din ochi, dar ţi-am spus odată că sunt mai mulţi şi lasă-mă să fac pentru fiecare câte o statuie.

— Şi pentru că ea dădu din umeri, plictisită parcă de această stăruinţă fără rost: Datorită ţie, în puţinul nostru timp împreună, am trăit enorm.

— Şi ce are a face asta cu mine? îl întrerupse ea. Poate că eu nu am trăit enorm sau am trăit altfel. Ştii mult mai mult despre ce am trăit eu decât propriile tale visuri despre mine?

— Mă lovesc de neîndurarea ta ca o pasăre oarbă care s-

ar lovi mereu de un perete.

— Cu ce e vinovat peretele? De altfel, protestă jignită, nu sunt un perete.

Această posibilă reacţie a Dorei îl făcu să surâdă. Era sigur că dacă i-ar fi spus în realitate că este un perete, ea ar fi protestat întocmai aşa şi pentru această trăsătură a caracterului ei o dori şi mai mult, fu şi mai disperat din cauza imposibilităţii de a o mai afla şi surâsul îl schimbă pe un suspin. Se apropie de ea, fără să se ridice din genunchi, şi-i spuse întinzând braţele:

— Înţelege odată că te iubesc!

— Iar tu, îi replică răutăcioasă, aminteşte-ţi că aproape n-a trecut o zi fără să-mi spui că nu ştii ce este dragostea şi că mi-ai interzis să pronunţ acest cuvânt.

— Am nevoie de tine.

— Nu este un argument, căci oricine ar putea pretinde aceasta.

— Eu nu sunt oricine. Şi apoi şi tu ai nevoie de mine, chiar dacă ţi se pare că nu. Îţi vorbesc acum şi te rog pentru amândoi, căci nu eşti ca acele femei care trăiesc cu un bărbat ca, poftim, cu un antinevralgic şi îl părăsesc uşor pentru că antinevralgice se găsesc oricând din belşug la farmacie.

— Matei, ţipă ea, adică ţipă el însuşi ofensat de ideea aceasta pe care o acceptase de mult dar cu care nu se obişnuise deloc, eşti îngrozitor de cinic şi totuşi şi eu sunt ca toată lumea şi povestea cu antinevralgicul este adevărată în parte şi pentru mine şi la fel şi pentru tine. Nu suntem copii şi nu avem de ce ne teme să privim această realitate care, se gândi Matei atribuindu-şi însă gândul său Dorei pentru a nu-şi reduce sieşi motivele care îl aduseseră până în preajma ei, această realitate care numai pentru oameni meschini este meschină. Ai spus că ai *nevoie* de mine, nu-i aşa?

— M-am gândit la altceva.

— Dar, indiferent pentru ce, ai spus *nevoie.* Cuvântul,

dacă îl înţelegi bine, este exact. Da, Matei, cred că ai nevoie de mine şi sunt sigură că şi eu am nevoie de tine şi totuşi aceasta nu înseamnă nimic, îţi repet.

Dacă, prin acest dialog imaginat, ar fi izbutit să realizeze în vis ce îi refuza realitatea, Matei ar fi avut a face cu o interlocutoare docilă şi, în vis, ar fi fost fericit. Aşa cum însă până a ajunge în piaţa Lahovary evitase descompunerea Ideilor ferindu-se a recunoaşte în volumul lor pur chipul Dorei, acum, în dialogul cu Dora, început în vederea compensaţiei, o înlăturase de la început pe Dora substituindu-i-se şi dându-şi el însuşi replica, sub masca ei: ratând astfel fericirea posibilă, se salvase din naufragiu. Dar pentru că ignora că nu cu Dora vorbeşte, ci cu sine însuşi, răspunse:

— Nu înţeleg.

— Nu ţi s-a întâmplat niciodată să ţii foarte mult să faci ceva pe care totuşi nu-l faci pentru că nu trebuie şi nu vrei, prin urmare, să-l faci?

— Dacă ţii foarte mult înseamnă că şi vrei.

Ea, adică el însuşi în rolul ei, dădu din umeri cu şi mai multă răceală şi atunci exclamă amar:

— Odată te temeai că dacă nu te-ai fi născut nu ne-am fi întâlnit! — la care vocea pe care o atribuia Dorei îi replică:

— Să nu-mi aminteşti! Doar oamenii necinstiţi fac şantaj cu fotografii şi scrisori.

Nu găsi, nimicit, puterea ripostei. Îşi plecă adânc umerii, aşteptând să-şi recâştige stăpânirea de sine. Încă nu accepta că ce a fost între ei nu va mai fi niciodată şi că niciodată Dora nu va redeveni pentru el ce fusese.

În timpul acesta atinsese depărtarea maximă de piaţa Lahovary, căci se afla prin preajma lui Ştefan cel Mare, tăind străzi necunoscute ale căror murmure treceau fâşâind pe lângă el în sens invers, şi rămâneau în urmă pentru a renaşte iarăşi şi a pieri fără încetare. Cu capul plecat, se simţea dus departe de o mână sigură, pe puntea unei nave care îl oprea, este adevărat, să piară în adâncul sărat (nu

plângea, era însă ca după un plâns lung care-l epuizase), dar îl şi răpea muzicalei prezenţe de care era însetat. Murmură mâhnit:

— Cât de aspră eşti! Cât te-ai schimbat!

— Iarăşi memoriile? Te credeam copil şi te descopăr bătrân.

— Sunt şi una şi alta, zise cu aceeaşi mâhnire, şi sunt şi multe altele, Dora.

— Dar bagă de seamă să nu fii mai mult ce-am spus, un bătrân.

— E semn de bătrâneţe, crezi, că nu mă pot despărţi de tine? Ce ciudat!

Era într-adevăr atât de ciudat, încât începu să bănuiască, acum, că cea care-i vorbea nu era Dora cea reală, dar bănuiala nu şi-o formulă limpede decât când se auzi spunând:

— Nu ne vom mai întâlni niciodată? Nici în vis? Ce om imposibil! strigă râzând când se lămuri că vorbise cu sine însuşi iar după aceea: Mica batistă este a Dorei.

O scoase să o privească. O duse la nas şi-i aspiră parfumul, în mijlocul ei era o pată roşie negricioasă. Ar fi putut lua, spre a face drumul întors, un autobuz sau tramvaiul, dar preferă să meargă pe jos pentru a se bucura de senzaţia propriei sale puteri în plin exerciţiu. În faţa lui, un grup de fetiţe cu ghiozdanele pe spate, din care atârnau de sfori bureţi galbeni, se pierdu la un colţ de stradă. Îl amuză strugurele enorm şi grotesc, de tablă colorată, de deasupra uşii unei cârciumi, dădu o privire bietelor prăjituri din vitrina unei cofetării, cutiei de conserve adăpostite lângă un gard, urmări fluturele care se lupta cu aerul plescăind din aripi prea mari. Aerul era atât de luminos încât umbra arborilor zăcea fără folos pe asfaltul ce răsuna înfundat sub paşi. Ţinea batista ei în mână şi nu se gândea la nimic anume, până se gândi că ţinând-o în mână îşi va pierde preţiosul parfum şi că din aceeaşi cauză nici n-o va spăla să îndepărteze de pe ea pata negricioasă şi se întrebă

în continuare de unde va fi apărut pata aceea şi duse batista la ochi s-o privească mai bine şi lumina răsfrântă de ea îl orbi. Retina obosită, când îşi ridică privirile şi băgă batista în buzunar, proiectă înaintea lui o umbră de forma petei negricioase. Ochii înţepaţi de spinii luminii îl dureau puţin şi îl enerva să aibă mereu în faţă, prin transparenţa fără greş a luminii, umbra. Se deplasa în sus şi în jos, la dreapta şi la stânga, sărindu-i implacabilă în faţa ochilor. Era, ştia, umbra câtorva stropi de sânge pietrificat, oxidat, sânge totuşi şi, nervos, se întrebă cât o va mai duce cu sine prin lume şi dacă nu cumva lumea în care o purta suferea, ca şi el, din cauza ei, ochiul lui fiind o parte din lume, şi în ce ar putea consta suferinţa provocată lumii de umbra de pe retina lui, probabil în acea că într-un punct lumina era refuzată şi atunci apăsa mai greu altundeva, de exemplu, pe acest fir de iarbă care, nesuportând surplusul, se va ofili şi, absurd sau nu, i se strecură în suflet sentimentul de a fi săvârşit ceva interzis. O femeie în alb, cu un cordon albastru, trecu pe lângă el dar nu-i văzu capul din cauza umbrei acum, e adevărat, mai puţin pronunţată, aproape vagă, şi pentru că se învârtea mereu şi mereu, ştiind sau neştiind, în jurul Dorei, simţi nevoia de a se disculpa de prezenţa lui de adineauri în piaţa Lahovary, trecuse pe acolo din întâmplare, rătăcit de miros, nu pentru a-i aţine calea cumva, de mult nu mai fusese pe acolo şi într-o zi călduroasă ca aceasta ar fi preferat să se afle în altă parte, în N. de exemplu, unde în loc să bată asfaltul înăbuşitor de aici, ar ieşi, trecând iazul, în câmp şi ar afla atâta răcoare sus pe creasta dealurilor. Mai larg şi neexpus la soare, versantul opus celui pe care ar fi urcat venind dinspre oraş era acoperit cu iarbă săracă pe care o păşteau câteva vite păzite de o fetiţă. Pâlcuri de arbori însoţeau nenumăratele cărări care îl brăzdau cu dungi galbene foarte şerpuite. Apoi, după râul care se strecurase până aici, începea imediat un alt deal, cu mari pete alburii, nisipoase, păscut şi acela de animale care se mişcau leneş şi urcat de alte

poteci; pe una urcau îndoiţi de mijloc doi ţărani cu legături grele pe spate şi pe care, de unde i-ar privi, i-ar vedea puţin mai mari doar decât nişte furnici.

— Nu ţi-am făcut niciun rău, strigă Dorei, de ce m-ai lăsat singur? — şi ea îl întrerupse iute, protestând că de-ar fi ştiut că trece prin piaţă ar fi coborât să-l întâlnească, dar va mai trece pe acolo şi se vor întâlni şi nimic nu-i împiedica să se întâlnească.

— Dar eu n-am să mai trec, Dora, şi ai lăsat astfel să se irosească zadarnic ultima noastră şansă.

Pronunţa cuvintele deznădejdii, însă era fericit. Valul ideal îl ridicase, cu ele, foarte sus şi lin. Era un val perfid. Adăugă, pentru sine: Dacă nu cumva între timp s-a remăritat, şi amărăciunea îi umplu gura. Văzu adâncul de sub el şi nu-i mai rezistă.

Batista era a Dorei şi sângele era al lui şi ea îi legase mâna cu batista pentru ca se înţepase în spini aplecându-se din drum, peste împletitura ce-i despărţea. Bărzăuni cu galben şi violet treceau prin aer, pe aproape de capetele lor, unul se legăna ca o floare grea pe vârful unei buruieni cu tija subţire şi norii adunaţi aveau tente cenuşii prevestind ploaie. Aşteptând ca el să vorbească, Dora se juca cu capătul cordonului albastru, îl întreba dacă o mai întâlnise pe femeia aceea, el negase, apoi recunoscuse, prudent, zăpăcit de interesul ei, şi ea îi spusese că nu poartă corset şi nu pusese aşa ceva decât o singură dată, la şaisprezece ani, să vadă cum este.

Fotografiile oferite de memorie erau reci, ca orice fotografie, şi carnea Ideii stăruia pe ele, ici-colo, ademenind sentimentul să încerce a se sătura cu ele rozând şi sfărâmând în fălci osul grabnic gol. Cântecul se transformă în mârâit şi în zgomot de fălci hulpave şi când obosi să lupte lupta îmbătătoare şi stearpă iritaţia lui Matei se agăţă, spre a-l ajuta pe el să revină la suprafaţă, de presupunerea că Dora se va fi remăritat şi era acum o fiinţă cu totul nouă, fericită. Nici nu-i putea dori altceva decât fericirea şi în

ultimul timp al legăturii lor o făcuse să sufere suferind şi el din cauza aceasta. Se cădea însă ca fericirea pe care i-o dorea să i-o dea tot el, peste drepturile lui nu se putea trece atât de brutal şi dacă se trecuse, pentru că nu numai ea era de vină, ci şi părinţii ci şi fostul ci soţ şi prietenii şi rudele şi doamna Iliescu însăşi, o întreagă conjuraţie înţeleasă să-l îndepărteze pe el din cale-i, să-l ducă departe, să-l ascundă de ea, şi dacă totuşi se trecuse îi dorea din inimă ca bărbatul pe care şi-l alesese să fie un adevărat bărbat, în stare s-o înţeleagă şi să o apere. Nu-l cunoştea, dar îl detestă, urî în el şiretenia şi aroganţa uzurpatorului, stupiditatea celui puternic, a cărui putere este însă iluzorie. Într-adevăr, de câte ori, chiar în braţele lui, Dora nu se va fi gândind la el, de câte ori, învinsă ca el acum de apelurile trecutului lor, nu va fi visând să-l întâlnească, să i se arunce în braţe, să se topească în el (soarele ajunsese la amiază şi de aceea ultima comparaţie a lui Matei fusese oarecum culinară), să-l urmeze oricum, oriunde, oricât şi bărbatul acela nu ştia nimic din toate acestea, prea ocupat să muncească pentru a-i oferi ei securitatea şi satisfacţiile cu care-i era dator. Dora nu-i va fi spus nimic despre ei sau, chiar de-i va fi spus ceva, esenţialul era intransmisibil.

Matei îşi urma acum bine dispus drumul său, privind curios şi blajin în dreapta şi-n stânga. Îşi mai zise: între mine şi el, stelele ar decide pentru mine – cel care le-am îmbrăţişat şi care le conţin, şi propria-i voce interioară îl ajunse obosită, sfârşită, emisă cu silă parcă, poate fiindcă, socoti, triumful asupra adversarului său nu-l interesa, ori poate pentru că, socoti iarăşi, expia cu propria-i ofilire ofilirea ierbii.

Era obosit. Oboseala aceasta plătea acceptarea amintirilor, ieşirea din fluxul viu al Ideilor şi al ritmului lor luminos. Cobora, smuls, sub suprafaţa însorită, în tăcere şi întuneric rece, rece, întunecos şi tăcut el însuşi, o umbră. Sentiment descompus din cauza înverşunării pe osul gol în

propria sa caricatură, în sentimentalism descompus, Matei înainta în transparenţa albastră a amiezii ca o umbră, neliniştit că un cunoscut l-ar putea întâlni acum. Era un obiect interzis, nu trebuia să se apropie nimeni de el pentru a nu se ofili de ofilirea lui. Era sigur că şi trupul îi miroase rău, a descompunere. Creierul îi lucra încet, stins, descompus de oboseală. Sângele vitalităţii lui îl părăsise, lăsând în urmă noroi, o umbră noroioasă.

Îmi va trece însă, voi reveni la suprafaţă, căci noroiul nu este vocaţia mea, poate am şi început să revin, îşi repeta mişcând picioarele din cauza oboselii şi căldurii greu de parcă ar fi urcat un deal noroios, frământând în picioare noroiul sub ploaia înverşunată a razelor fierbinţi. Frământa cu picioarele noroiul şi se gândea că în drum spre casă va trece totuşi încă o dată prin piaţa Lahovary fiindcă era sigur că nici de data aceasta n-o va întâlni dar spera că dacă, cine ştie, o va întâlni, aceasta îl va ajuta să-şi domine oboseala. Era oricum o femeie frumoasă, un spectacol plăcut pe care n-avea de ce să-l refuze dacă întâmplător i s-ar fi oferit. Avea genunchi frumoşi, ca nişte pietre spălate de ape şi care cândva îi plăcuse să-i mângâie, tari şi fragili totodată, ca nişte ouă. Şi Magda fusese frumoasă, gentilă, şi femeia care mergea în faţa lui, pe Dionisie Lupu venind dinspre Xenopol, era şi ea frumoasă, cu călcâiele mici şi gleznele graţios războinice prelungind în sus picioare înalte, bine ciocănite, însă Dora era mai mult, ei îi datora că vedea în jurul său frumuseţea. Vedea frumuseţea în Dora, aşa cum creştinii văd lumea în Dumnezeu.

— Lumea e plină de frumuseţe, Dora, i se adresă urmărind cu privirea pe cea dinaintea lui, a cărei fustă se învolbura curată în mers, când cel care o priveşte este frumos, adică solidar cu sine însuşi, imobil în mijlocul mişcării – şi-şi răspunse, împrumutând iarăşi glasul ei:

— Ai dreptate. În ce te priveşte, întreabă-te însă dacă nu eşti, acum măcar, ipocrit – şi-i arătă numai din ochi femeia din faţă.

Se turbură, tăcu, fu gata sa se întoarcă din drum. Era atât de obosit încât continuă totuşi să frământe noroiul mai departe, în aceeaşi direcţie, sub ploaia luminii fierbinţi, şi nu mai ştia dacă, astfel, continuă să se ridice spre lumină, la suprafaţă, ori cade şi mai adânc.

Ştia în schimb că starea aceasta, mai devreme sau mai târziu, va lua sfârşit, dar şi că, datorită faptului că Dora era condiţia lui, o va mai încerca de multe ori, până la sfârşit, oricât se va apăra.

Era o certitudine, oricum, ceva solid de care să se prindă. Şi se prinse şi răsuflă mai uşurat.

Privi aşadar cu bunăvoinţă pe tânăra doamnă care tocmai ieşea pe uşa blocului cu poalele îmbrăcate în plăci de travertin, din stânga lui. Avea ochi mari, albaştri, care la rându-le îl priviră surprinşi şi pe urmă, când traversă trotuarul din faţa lui şi sui în automobilul ce o aştepta, cu iritare. Maşina porni, Matei mai făcu un pas şi abia atunci îşi spuse că aceea fusese Dora şi savură, palid de necaz, distanţa dintre ce se petrecea cu el şi această femeie pe care prezenţa lui o enervase. Veşted, inform, îşi duse pe trotuarul murdar umbra care încerca să scape în sus urcându-se pe lăzile de pe trotuar, pe stâlpii electrici, spre umerii trecătorilor, pe ziduri. O muscă îl urmă câtva timp, bâzâindu-i în jurul capului. Bestii galbene şi roşii se azvârleau mugind spre el, din spate şi din faţă, fluturându-şi coamele de scântei, însă în ultimul moment ceva le devia saltul, îl ocoleau şi se depărtau cuminţi pe şinele care luceau, paralele, printre pietrele cenuşiu-albăstrii ale străzii. Indispus, Matei reîncepu totuşi să răsufle uşor. Fusese un accident, o cunoştea prea bine, cine ştie la ce se gândise văzându-l şi nu era de mirare să se fi gândit la ceva neplăcut şi era chiar sigur că aşa se întâmplase pentru că o privise fără să o recunoască şi aceasta o va fi mirat şi supărat. Acum însă a înţeles de ce n-a salutat-o şi l-a absolvit şi se va gândi toată ziua la el, la ei, complicând lucruri vechi, întorcându-le pe toate părţile, răstălmăcindu-

le, învinuindu-l şi iertându-l iar şi se întrebă al cui va fi fost automobilul ce i-o răpise, încotro o dusese. O urmări o vreme în gând pe străzi fără fund, mărginite de case pe care timpul şi lumina le aureau preţios şi de arbori cu umbră bogată şi apoi depărtarea i-o ascunse, o pierdu. Era lume multă, încrucişându-se anonimă în toate direcţiile, zbătându-se, urcând şi coborând, toate feţele semănau între ele, o rumoare egală plutea pe deasupra spumei verzui a mulţimii pe care o brăzda – în drum spre casă.